ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Ἔκδοσις β´, βελτιωμένη.

ΑΘΗΝΑΙ 2002

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Ἔκδοσις β΄, βελτιωμένη.

ΑΘΗΝΑΙ 2002

«Ἅπαντες οἱ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, πᾶσαι αἱ Σύνοδοι, πᾶσαι αἱ θεῖαι Γραφαί, φεύγειν τούς ἑτερόφρονας παραινῶσι καί ***τῆς αὐτῶν κοινωνίας διΐστασθαι»***. Ἅγ. Μᾶρκος Εὐγενικός, (P.G. 160, 105 C.)

* * *

«Παραγγελίαν γάρ ἔχομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου, ἐάν τις δογματίζῃ ἤ προστάσσῃ ποιεῖν ἡμᾶς, παρ᾽ ὅ οἱ Κανόνες τῶν κατά καιρούς Συνόδων, καθολικῶν τε καί τοπικῶν ὁρίζουσιν, ***ἀπαράδεκτον αὐτοῦ ἔχειν καί μηδέ λογίζεσθαι ἐν κλήρῳ ἁγίων»***. Ἅγ. Θεόδωρος Στουδίτης, (P.G. 99, 988 A.)

* * *

«Τούς οὖν τολμῶντας ἑτέρως φρονεῖν ἤ διδάσκειν, ἤ κατά τούς ἐναγεῖς αἱρετικούς ***τάς ἐκκλησιαστικάς παραδόσεις ἀθετεῖν καί καινοτομίαν τινά ἐπινοεῖν,*** *ἤ ἀποβάλλεσθαί τι ἐκ τῶν ἀνατεθειμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, Εὐαγγέλιον ἤ τύπον σταυροῦ, ἤ εἰκονικήν ἀναζωγράφησιν, ἤ ἅγιον λείψανον μάρτυρος, ἤ ἐπινοεῖν σκολιῶς καί πανούργως* ***πρός τό ἀνατρέψαι ἕν τι τῶν ἐνθέσμων παραδόσεων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας,*** *ἔτι γε μήν ὡς κοινοῖς χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς κειμηλίοις ἤ τοῖς εὐαγέσι μοναστηρίοις, ἐπισκόπους μέν ὄντας ἤ κληρικούς καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν, μονάζοντας δέ ἤ λαϊκούς τῆς κοινωνίας ἀφορίζεσθαι».* (Ὅρος Ζ´ Οἰκ. Συνόδου, Ἰ. Καρμίρη, Μνημεῖα, τόμ. Α´, σ. 241)

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Ἔκδοσις β΄, βελτιωμένη.

ΑΘΗΝΑΙ 2002

Εἰς ὅλους ἐκείνους
πού εἶπαν πρῶτοι τό
ὄχι στήν ἡμερολογιακήν
καινοτομίαν τοῦ 1924
γονυκλινῶς ἀφιεροῦται.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ὅταν ἡ Ὀρθοδοξία ἄρχισε νά δοκιμάζεται δεινῶς ἀπό τίς κακοδοξίες τοῦ Ἀθηναγόρου, καί ὅταν εὑρίσκετο οὗτος εἰς τό ζενίθ τῆς προδοσίας του, τότε, μόλις τότε (1970), δειλά-δειλά, ἄρχισαν αἱ Ἁγιορειτικαί Μοναί νά διακόπτουν τό μνημόσυνόν του στίς ἱερές ἀκολουθίες. Δέν προχώρησαν πιό πέρα. Δέν ἐδήλωσαν μετά παρρησίας ὅτι δέν κοινωνοῦν μαζί του, οὔτε μέ τούς συνεργάτες του καί ὅσους γενικῶς τόν στηρίζουν· ἐφοβοῦντο γάρ...

Τότε ἀκριβῶς ἀντί νά ἐνισχύσῃ τούς Καθηγουμένους εἰς τήν προσπάθειά τους αὐτήν ὁ ἔχων φήμην Κανονολόγου π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος, κυκλοφορεῖ μίαν πολυγραφημένην ἐπιστολιμαίαν διατριβήν μέ τίτλον: «**Τό μνημόσυνο τοῦ Πατριάρχου**».

Μέ τό κείμενον αὐτό, τό πλῆρες ἀναληθείας καί στρεψοδίκου διαλεκτικῆς, προσεπάθησε πάσῃ θυσίᾳ νά πείσῃ τούς Ἁγιορείτας, ὅτι δέν πρέπει νά διακόψουν τό μνημόσυνον τοῦ πατριάρχου! Πιεζόμενος ὅμως ὑπό τῆς ἀντιθέτου ἐν προκειμένῳ θέσεως τῶν ἱερῶν Κανόνων, τελικῶς παρεδέχθη ὅτι ἡ διακοπή αὐτή θά ἦτο τό ἔσχατον ἐπιτρεπτόν μέτρον ἀντιδράσεως, καί

ὅποιος τό ἐφήρμοζε δέν θά ἔπρεπε ἐπ' οὐδενί λόγῳ νά κοινωνήσῃ μέ τούς παλαιοημερολογίτας καί Ζηλωτάς τούς ὁποίους ἀπεκάλει σχισματικούς.

Ὅταν τοῦ ἀπαντήσαμε ἀναιροῦντες τά ἐπιχειρήματα τῆς διατριβῆς του μᾶς ἀνταπάντησε ἐπιμένων στίς ἀντικανονικές θέσεις του. Μετά τήν δευτέραν ἐκτενῆ ἀνταπάντησίν μας δέν ἐπανῆλθεν εἰς τόν στίβον τοῦ διαλόγου, καίτοι ἀργότερον ἔγραφεν εἰς πνευματικόν του τέκνον: «... ὀφείλω μίαν ἀπάντησιν εἰς τόν Θ. Μαῦρον...» Ἔκτοτε παρῆλθεν εἰκοσαετία ὁλόκληρος χωρίς νά δοθῇ ἡ ὀφειλομένη ἀπάντησις...

Παρά ταῦτα αἱ περί μνημοσύνου ἐπιστολαί του ἐκυκλοφορήθησαν εὐρέως εἰς Ἅγιον Ὄρος καί μεταξύ τῶν Ἑλλαδικῶν ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι τάς ἐδέχθησαν ὡς «δρόσον Ἀερμών»... Ἕνας μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἀνεφώνησε: «ἐπί τέλους ἀναπνεύσαμε». Καί μόνον ἡ σκέψις ὅτι ἔπρεπε ν' ἀγωνισθῇ κατά τῆς κηρυττομένης αἱρέσεως, τοῦ προεκάλει, τοῦ δυστυχοῦς, δύσπνοια...

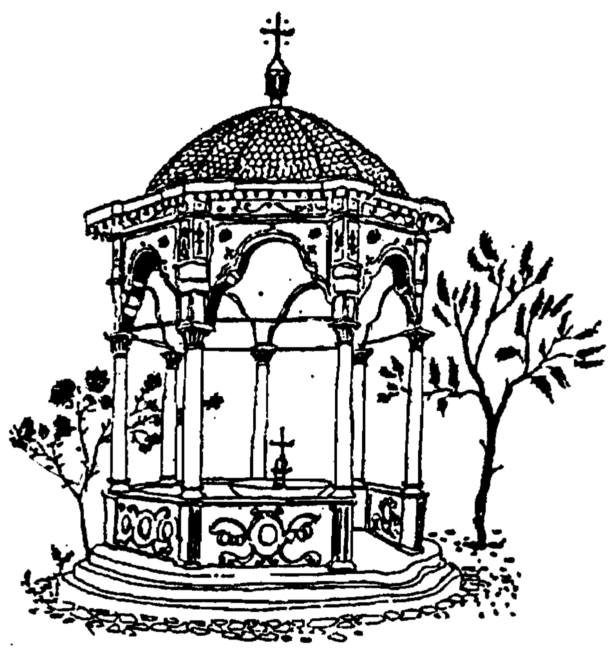
Τελικῶς τό 1971 συνεγράψαμε τό παρόν ἔργον διά τοῦ ὁποίου ἀναιρούσαμε συστηματικώτερον τάς ἀντικανονικάς θέσεις τῶν δύο πολυγραφημένων ἐπιστολῶν τοῦ συνηγόρου τῶν πατριαρχικῶν κακοδοξιῶν.

Τό 1986 ὁ π. Ἐπιφάνιος ἐκδίδει ἕνα τόμον μέ ἄρθρα του ἀναφερόμενα εἰς τόν Οἰκουμενισμόν καί τόν Ζηλωτισμόν ὑπό τόν τίτλον: «**Τά δύο ἄκρα**». Κατά τόν συγγραφέα τοῦ ἀνωτέρω ἔργου ὁ ζηλωτισμός εἶναι ἐξ ἴσου ἐπικίνδυνος ὅπως ὁ Οἰκουμενισμός καί ἔτι πλέον, ἀφοῦ διά τόν πρῶτον ἀφιερώνει 40 σελίδες ἐνῷ διά τόν δεύτερον 160 σελίδες! Βλέπετε ἐκινδύνευεν ἡ Ὀρθοδοξία ἀπό τούς ἁπλοῦς ζηλωτάς τῶν Πατρικῶν παραδόσεων καί ἔπρεπε ν' ἀγωνισθῇ ρωμαλέως κατ' αὐτῶν ὁ ἐπαινέτης τῶν ἑκάστοτε ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν...

Τό ἑπόμενον ἔτος 1987 ὁ δῆθεν ταπεινός Δημήτριος συλλειτουργεῖ μετά τοῦ πάπα στήν Ρώμην, εἴκοσι ἀκριβῶς χρόνια μετά τό συλλείτουργο τοῦ Ἀθηναγόρου, χωρίς νά συγκινηθοῦν οἱ «φύλακες» καί οἱ «στρατηγοί» τοῦ π. Ἐπιφανίου...

Τό φοβερόν ἐν προκειμένῳ εἶναι ὅτι τό πνεῦμα τοῦ «Ἐπιφανισμοῦ» ἔχει κυριαρχίσει στούς ἐπισκόπους, κλῆρον καί θεολόγους τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, μέ ἀποτέλεσμα τήν σημερινήν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν... Ἐπανεκδίδοντες τούς «**Διαλόγους τῆς Ἐρήμου**» εὐελπιστοῦμεν ὅτι προσφέρομεν τόν ἀναγκαῖον ἀντίλογον στά «**Δύο ἄκρα**», ὥστε ὁ ἀναγνώστης νά ἔχῃ τήν δυνατότητα νά ἐλέγξῃ τήν σαθρότητα τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ ἀτυχοῦς κληρικοῦ.

Θ. Μ.
Ἱ. Μονή Εὐαγγελισμοῦ Πάρου
Δεκ. 2001

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ Α΄ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΤΗ ΕΥΛΟΓΙᾼ καὶ προτροπῇ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός, ἀνέλαβον τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης μελέτης, δι' ἧς ἀνατέμνεται ἐξ αὐστηρᾶς ὀρθοδόξου ἐπόψεως τὸ θέμα τῆς **κοινωνίας** ἡμῶν πρὸς τὴν καλουμένην **«Οἰκουμενικὴν Κίνησιν»** τῆς ὁποίας τελικὸς σκοπὸς καὶ πόθος ἡ ἕνωσις τῶν «ἐκκλησιῶν» μετὰ τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Ὀρθοδόξου ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Καὶ ἐνῷ ἡ κατὰ Θεὸν ἕνωσις ἀποτελεῖ ζωηρὰν ἐπιθυμίαν συνόλης τῆς Ὀρθοδοξίας, εὐχομένης ἐν τῇ Θείᾳ αὐτῆς Λειτουργίᾳ **«τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε καὶ σύναψον τῇ ἁγίᾳ Σου Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ»**, ἐν τούτοις οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Ἰδία τὴν μῖξιν τῆς πλάνης μετὰ τῆς Ἀληθείας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ καὶ μόνῳ μιᾶς ψευδοῦς, καὶ ἀντορθοδόξου ἑνώσεως.

Ἡ ἐκ τῆς ἱστορίας πεῖρα τυγχάνει πλουσιωτάτη ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ὁσάκις ἐπεχειρήθη τοιαύτης μορφῆς ἕνωσις, ὑφηγουμένη ἤτοι ἀπὸ σκοποὺς ἀλλοτρίους τοῦ γνησίου Εὐαγγελικοῦ πνεύματος καὶ τῆς τῶν ἁγίων Πατέρων ἱερᾶς διδασκαλίας, ἀπέτυχεν οἰκτρότατα. Ἐπιβληθεῖσα δὶς διὰ βίας (Λυών, Φερράρα), πάραυτα ἀπεκηρύχθη παρὰ τοῦ γνησίου ποιμνίου αὐτῆς, τοῦ πιστοῦ «Λαοῦ τοῦ Θεοῦ», τοῦ καὶ «φύλακος» ὄντως τῆς «παραδοθείσης πίστεως».

Εἰς τὰς ὄντως πονηρὰς ὅμως ἡμέρας ἡμῶν, κρίμασιν Κυρίου ἀνεξερευνήτοις, τὸ λεῖμμα τοῦτο τῆς εὐσεβείας, «ὁ νέος Ἰσραὴλ τῆς Χάριτος» ἐκολοβώθη σφόδρα, ἰσχνὴν εἰκόνα διασῴζων τῆς πάλαι σφριγώσης αὐτοῦ δυνάμεως καὶ παρρησίας.

Περιορισθέντων τῶν διδασκάλων του ἐν πολλοῖς, εἰς ῥήματα εὐσεβολογίας καὶ ξηρᾶς ἠθικῆς, ἀπεξένωσαν αὐτὸν τῆς

δυναμογενοῦς κόμης του, τῆς γνησίας Ὀρθοδόξου παραδόσεως, προκαλέσαντες οὕτω καινοφανῆ λιμὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, λιμὸν πατερικῆς διδασκαλίας καὶ βιοτῆς.

Ὁ ἀνωτέρω λιμὸς σὺν τῇ χειμαρρώδ εἰσροῇ τῶν πολιτιστικῶν ἐπιτεύξεων ἐξεθήλυνε πλήρως τὴν ἐναπομείνασαν πνευματικότητα καὶ ἀγωνιστικότητα τῆς «λαϊκῆς» εὐσεβείας, ἀρκουμένης πλέον εἰς μίαν κατὰ Κυριακὴν «παρακολούθησιν» τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τὴν τυπικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης...

Καὶ ἐνῷ τὸ πάλαι, αἱ τιτάνειαι συγκρούσεις πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων, συνεῖχον τὰς καρδίας καὶ τὴν σκέψιν τῶν πιστῶν, σήμερον, φοβερὸν καὶ εἰπεῖν, οὐ μόνον ὁ λαός, ἀλλὰ οὐδὲ οἱ ποιμένες αὐτοῦ ἐπιδεικνύουν τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῶν καιρῶν ἀντίδρασιν καὶ Εὐαγγελικὴν ὁμολογίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης «παρακαταθήκης»!..

Οὕτως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, προδιδομένη «φιλήματι ἱερῷ» ὑπὸ τῶν ἀναξίων Αὐτῆς πνευματικῶν ταγῶν, ἄγεται δεσμία καὶ ἀνελεύθερος πρὸς μίαν De Facto ἕνωσιν μετὰ τῶν αἱρετικῶν ὁμολογιῶν τῆς Δύσεως, καθ' ὃν χρόνον οἱ θεματοφύλακες τῶν Ὁσίων Της, ὅταν δὲν ἀγνοοῦν τὰ τελούμενα, ἐπικροτοῦν ταῦτα δουλοπρεπῶς! Ὄντως, «**ἠμαύρωται Κανόνων ἀκρίβεια, ἐξουσία τοῦ ἁμαρτάνειν πολλή... ἀμφίβολος ἡ πίστις, ἄγνοια κατακέχυται τῶν ψυχῶν, διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν τοὺς δολοῦντας τὸν λόγον ἐν κακουργίᾳ...** (1)

Ἀληθῶς πολλοὶ καὶ δεινοὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ μέγιστος πάντων ὁ Σιωνισμός, ὁ οἱονεὶ «φυσικὸς» ἀντίπαλος τοῦ Εὐαγγελίου, ὅστις σημειωτέον, διευθύνει ἁπάσας τὰς σκοτίους καὶ Ἀντιχρίστους δυνάμεις τῆς σήμερον, καὶ ὁ ὁποῖος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ συγχρόνου **Οἰκουμενισμοῦ**, ἐξαπέλυσε τὴν μεγαλυτέραν κατὰ τοῦ Ἀρνίου ἐπίθεσιν.

Τὰ Ὀρθόδοξα «**Ἅγια τῶν Ἁγίων**» μολυνθέντα ἤδη διὰ τῆς κατακριτέας αὐτομολήσεως τῶν «Ὀρθοδόξων» Προκαθημένων των πρὸς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (Π.Σ.Ε) ἀσφυκτιοῦν θανασίμως ἐκ τοῦ τῆς «συ-

---

1) Μ. Βασιλείου, ἐπιστ. 92α.

νεργασίας» καὶ «συνυπάρξεως» ἐναγκαλισμοῦ τοῦ ἐπαράτου Οἰκουμενισμοῦ, ὅστις ὡς προσφυῶς ἐλέχθη, **«μὴ ἔχων ὅρια ὁ ἴδιος ἀγωνίζεται νὰ ἐξαφανίσῃ καὶ καταστρέψῃ τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ».**

Ἀπολύτως πιστεύομεν ὅτι ἡ τῶν Εἰκονομάχων κακοδοξία ἀποτελεῖ μικρογραφίαν τῆς καταβαλλομένης σήμερον προσπαθείας διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν καταστροφὴν τῆς ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, τὴν Ὁποίαν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος ἐθεμελίωσεν ὁ Κύριος, καὶ οἱ ἀπ' αἰῶνος μάρτυρες καὶ ὁμολογηταὶ ἀνήγειραν εἰς Ναὸν περικαλλοῦς εὐπρεπείας καὶ ὡραιότητος.

Τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης καὶ ἀσεβείας, ἀντιληφθὲν ὅτι ἡ ποικίλη κατὰ τῶν Ὀρθοδόξων βία ὀλίγα κατορθοῖ, ἐδίδαξεν τοὺς συγχρόνους υἱοὺς τοῦ σκότους νὰ μετέρχωνται τοῦ λοιποῦ τὰς μεθόδους τῆς **«συνυπάρξεως»**, **«συνδιαλλαγῆς»** καὶ **«ἀγάπης»**, εὐνουχίζοντες οὕτω κατ' ἀρχὰς πᾶσαν ὀρθόδοξον μαχητικὴν διάθεσιν, δεσμεύοντες ἀργότερον ταύτην, καὶ τέλος, ὡς σύμμαχον παρασύροντες ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν στρατοπέδῳ, ἐν πολλοῖς μιτροφοροῦσαν ἢ ἀκαδημαϊκῇ τηβέννῳ κεκοσμημένην..

Ὁ τοῦ ψεύδους πατὴρ καὶ ὑφηγητὴς ἦτο ἀδύνατον νὰ βλέπῃ τὰ τέκνα τῆς φωτομόρφου Ἐκκλησίας ἐπὶ δύο χιλιάδας ἔτη νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ μεγαλουργοῦν, τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀνοθεύτου καὶ γνησίας Εὐαγγελικῆς Ἀληθείας! Ἐχάρη, βεβαίως, διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν καὶ ἀποπλάνησιν τῶν «Δυτικῶν Χριστιανῶν», ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὑφίσταται εἰσέτι ἡ ρίζα ὑγιὴς καὶ ρωμαλέα, ἡ Ἀλήθεια οὐκ ἐξέλιπεν καὶ ἡ τυχὸν «μετακέντρισις» τῶν πλανηθέντων παραμένει λίαν πιθανή.

Κατόπιν τούτων ἀπῃτεῖτο μία δυναμικὴ λύσις· ἡ καταστροφὴ καὶ ἀπώλεια τῆς ρίζης ἵνα μετ' αὐτῆς ἐκλείψῃ καὶ πᾶσα ἐλπὶς ἐπιστροφῆς τῶν ἀποκοπέντων κλάδων...

Τὸ σχέδιον ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ 20οῦ αἰῶνος καὶ ἤδη αἱ ἐπίσημοι Ἀρχαὶ τῆς Ὀρθοδοξίας κρατοῦνται δέσμιαι εἰς τοὺς ἱστοὺς τῆς δηλητηριώδους ἀράχνης τοῦ Π.Σ.Ε! Μία ἐλπὶς ἀπομένει· ἡ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχυτέρα προετοιμασία τοῦ «Λαοῦ τοῦ Θεοῦ», ὁ ὁποῖος καὶ μόνος θὰ

δυνηθῇ νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν κηρυττομένην συγκρητιστικὴν κενοφωνίαν, θραύουσα τοὺς δηλητηριώδεις ἱστοὺς αὐτῆς καὶ διατηρῶν οὕτως ἀμόλυντον πάσης αἱρετικῆς κοινωνίας τὴν θειοτάτην αὐτοῦ Εὐχαριστηριακὴν Τράπεζαν μέχρι τῆς ἐρχομένης δευτέρας τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας!

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι, καὶ μία μόνον ἁπλῆ σύγκρισις τῆς συγχρόνου ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῆς τοῦ παρελθόντος τοιαύτης, δημιουργεῖ βαρυτάτην κατάθλιψιν εἰς τὸν ἀληθῆ ἐραστὴν τῆς Ὀρθοδοξίας. Τὸ πάλαι, διὰ τὴν παράβασιν ἑνὸς καὶ μόνον ἱεροῦ κανόνος, ἔστω ἁπλῆς ἠθικῆς τάξεως καὶ εὐταξίας, ἐξεγείρετο πλῆθος κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἀγωνιζομένων ἄχρι δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἐξοριῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου, μὴ ὑποστελλόντων ὅμως οὐδὲ μέχρι κεραίας τὴν εὐθαρσῆ ὁμολογίαν των! Ἀπηύθυνον τὸ τοῦ Προδρόμου «οὐκ ἔξεστί σοι» εἰς βασιλεῖς καὶ Πατριάρχας, οὐδὲν προτιμῶντες τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς εὐνόμου Αὐτῆς λειτουργίας!

Σήμερον, ἐξ ἀντιθέτου, ἐνῷ «**πορθεῖται σύνολος ἡ τῶν Πατέρων διδασκαλία καὶ τὰ περὶ τὴν πίστιν ναυάγια πυκνά, σιγᾷ τῶν εὐσεβούντων τὰ στόματα**», (Μ. Βασ. ἐπ. 92) ἡ τῶν ποιμένων παρρησία, πλὴν ἐλαχιστοτάτων ἐξαιρέσεων, οὐδὲ ἴχνη διασώζει ἀγωνιστικῆς διαθέσεως τῶν ἀρχαίων πατέρων· τὰ τῶν αἱρέσεων κύματα ὄντως δεινὰ καὶ πολλὰ καὶ «βράχος» οὐδείς...

«**Οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε ὅτι δημοσίᾳ προκείμενοι πᾶσιν, ὥσπερ περιβεβλημένοι σκόπελοι, ἡμεῖς τὸν θυμὸν τῶν αἱρετικῶν κυμάτων ὑποδεχόμεθα, καὶ περὶ ἡμᾶς ρηγνύμενα, τὰ κατόπιν ἡμῶν οὐκ ἐπικλύζουσιν**» (Μ. Βασ. ἐπιστ. 203η).

Καὶ ταῦτα μὲν ἔργα καὶ λόγοι ἑνὸς γνησίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ποιμένος.

Σήμερον ὅμως ἀρκεῖ νὰ ὑψώσῃ τις φωνὴν διαμαρτυρίας, ἔστω μοναδικὴν καὶ εἰλικρινῆ ἐντὸς τῆς δαιμονιώδους χορῳδίας τῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ τῶν ἐπικροτούντων ἀνακαινιστῶν, διὰ νὰ ἐλεγχθῇ πάραυτα ἀπὸ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ποιμένας, καὶ τοὺς συντηρητικοὺς εἰσέτι, ὡς μὴ ὀπαδὸς τῆς ἀγάπης, ὡς «ἐξτρεμιστὴς» καὶ «ὑπερορθόδοξος»...

Ὄντως «**ἓν ἐστιν ἔγκλημα νῦν σφοδρῶς ἐκδικούμενον, ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν Πατρικῶν Παραδόσεων**» (Μ. Βασιλ. ἐπιστ. 243).

Καὶ ἐνῷ πλεῖστοι τυγχάνουν οἱ παρ' ἡμῖν θεωρητικοί, πλεῖστοι οἱ διὰ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐπιμορφώσεως αὐχοῦντες, πλεῖστοι οἱ ἐπικριταὶ πάσης λαϊκῆς εὐσεβείας καὶ ἀγωνιστικότητος, ἐν τούτοις οὐδεὶς ἐμφανίζεται ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς βαλλομένης εὐσεβείας, οὐδεὶς ἀνατέμνων ὀρθοδόξως καὶ ἐν ἀληθείᾳ τὰς ποικίλας βλασφημίας τῶν «υἱῶν τῆς πλάνης», οὐδεὶς δημοσίᾳ ἀποδυρόμενος τὸν θανάσιμον τραυματισμὸν τῆς παραδοθείσης κληρονομίας τῶν Πατέρων, πλήν, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν, εὐαριθμοτάτων ἐξαιρέσεων, ἱκανῶν πρὸς συγκρότησιν σταγόνος ἔναντι ἀντικειμένου ὠκεανοῦ... Παρὰ ταῦτα δὲν ἀποκλείεται, εἰς μίαν ἑτέραν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, οἱ ἀνωτέρω κύριοι, νὰ ἐκφωνήσουν καὶ τὸν πανηγυρικὸν αὐτῆς, ἄνευ οὐδεμιᾶς καταστολῆς ἤ αἰδοῦς· εἶναι συνηθισμένοι εἰς τοῦτο οἱ ἀείποτε **«νυκτερινοὶ θεοσεβεῖς καὶ μηδέποτε ἐν φωτὶ τολμοῦντες παρρησιασθῆναι»**. (Θ Στουδ.)

Δὲν διεκδικοῦμεν τὴν θέσιν κριτοῦ καὶ ἐπικριτοῦ τῶν πάντων· οὐδέποτε ὅμως θὰ ἐπιτρέψωμεν, ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, νὰ συληθῇ ἡ πνευματικὴ ὡραιότης καὶ μοναδικότης τῆς ἡμετέρας πίστεως διὰ τῶν συγχρόνων πονηρῶν ἐπιμιξιῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων, ἢ διὰ μιᾶς ἐφαμάρτου ὑπακοῆς καὶ ὑποταγῆς εἰς αἱρετικὴν «Ὀρθοδοξίαν»...

Ἀγνοοῦν πεισμόνως οἱ «ὀπαδοὶ τῆς ἀγάπης», ὅτι ἡ ἄρνησις τῆς Ὀρθοδόξου συνειδήσεως νὰ ἀκολουθήσῃ ἢ συμφρονήσῃ μὲ τὸν συναγωνιζόμενον τὸν ἠθικὸν χιππισμὸν δογματικὸν τοιοῦτον, συνιστᾷ **πρᾶξιν σωτήριον καὶ θετικήν,** πρᾶξιν διασώσεως καὶ διατηρήσεως ὅ,τι πολυτιμοτέρου διακρατεῖ ἐπ' αὐτοῦ ὁ γήϊνος ἡμῶν πλανήτης. Λησμονοῦν ὅτι ἡ διακονία τῆς ὀρθῆς πίστεως διασῴζει καὶ τὴν Ἐθνικὴν Κιβωτόν, καὶ ὅτι οἱ μεγάλοι πατέρες, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ Μᾶρκος ὁ Εὐγενικὸς διὰ τῶν ἡρωικῶν ἀγώνων των ἐγένοντο, οὐ μόνον ἀληθεῖς φρουροὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ παιδαγωγοὶ τῆς ἀκολουθησάσης πνευματικῆς ρίζης τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, ὅστις ἐν τῷ προσώπῳ των διέσῳζε τὴν ἑαυτοῦ ἀποστολὴν ἀμιγῆ καὶ διαλάμπουσαν. (4)

Κατηγοροῦν ἡμᾶς ὡς σκανδαλίζοντας τὸν ἁπλοῦν λαὸν

4) Ν. Τωμαδάκη, «Σύλλαβος», ἔκδ. 1961, σελ. 102.

διὰ τῆς «ἀνοικτῆς κριτικῆς» τῶν τελουμένων (5), ἀγνοοῦντες λίαν «διακριτικῶς», ὅτι καὶ ἡ σειρὴν ἐνοχλεῖ τὰ ὦτα τῶν ἀκουόντων, πλὴν ὅμως ὑπάρχει σωτήριος καὶ εὐεργετικὴ ὡς ὁ φυσικὸς πόνος καὶ ὁ πυρετὸς τοῦ ἀσθενοῦντος, ἡ δηλοποιὸς αὕτη ἔκφρασις τοῦ ὑποβόσκοντος κινδύνου...

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂς ἐλεγχθοῦν οἱ πρωταίτιοι τοῦ σκανδάλου καὶ οὐχὶ οἱ φρουροὶ καὶ ἐπιθυμηταὶ τῶν ὁσίων· ἂς φραγοῦν τὰ ἀθύρωτα στόματα τῶν συνεχῶς βλασφημούντων, (5α) καὶ οὐδόλως αἱ εὐλογημέναι διαμαρτυρίαι τῶν ἀγαπώντων τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς ἁγίας Ὀρθοδοξίας...

Ὄντως πολλοὶ οἱ πλάνοι καὶ ψευδοπροφῆται τῆς σήμερον· ἡ σύγχυσις εὑρίσκεται ἐν τῷ κατακορύφῳ αὐτῆς μεγαλείῳ· τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ κινδυνεύουν πλέον οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐπισήμως κηρυττομένης κακοδοξίας, ἀλλὰ φεῦ!, καὶ ἐκ τῶν συνηγόρων τῆς «δοκούσης Ὀρθοδοξίας»... (6)

Ὁ εἷς διακηρύττει διαπρυσίως καὶ δημοσίᾳ ὅτι εὑρισκόμεθα ἐπὶ τῆς αὐτῆς «Νοητῆς Νηός», ἤτοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τῶν Παπικῶν, (7) ὁ ἕτερος θαυμάζει καὶ ἐπαινεῖ τοὺς ὑβριστὰς τῆς Ὀρθοδόξου μοναδικότητος καὶ Ἀληθείας, (8) ὁ τρίτος παρουσιάζει τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον ὀπαδὸν τοῦ

5) Παράβαλλε τό τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Εἰ ἀγανακτοῦσιν ἄπιστοι καλούμενοι, φευγέτωσαν τὸ πρᾶγμα κἀγὼ κρύπτῳ τὸ ὄνομα· ἀποστήτωσαν τῆς ἀπίστου διανοίας καὶ ἀφίσταμαι τῆς ἐπονειδίστου προσηγορίας». P.G. 56, 253.

5α) Διὰ τὰς βλασφήμους ἐνεργείας καὶ δηλώσεις τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου παραπέμπομεν ἐνδεικτικῶς εἰς: «Χριστιανικὸς Ἀγών», τεῦχος Μαΐου 1970.

6) «Ἡμῖν δὲ πρὸς τῷ φανερῷ πολέμῳ τῶν αἱρετικῶν ἔτι καὶ ὁ παρὰ τῶν δοκούντων ὀρθοδοξεῖν ἐπαναστάς, πρὸς ἔσχατον ἀσθενείας τὰς ἐκκλησίας κατήγαγεν» (Μ. Βασιλείου, ἐπιστ. 92).

7) Ὅρα σελ. 40 τοῦ παρόντος.

8) Βλέπε σελ. 174, σημ. 39 τοῦ παρόντος Ἐνταῦθα μετὰ λύπης μας ὑποχρεούμεθα νὰ ἀναφερθῶμεν καὶ εἰς τὴν ἐσχάτως δημοσιευθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ θεολόγου καὶ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Παν. Μπρατσιώτου εἰς περιοδικὸν «Ἐκκλησία», τεῦχος 15ης Νοεμβ. 1970, ἔνθα παρατίθενται συμπληρωματικὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τῆς συγγραφικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐκλιπόντος παπικοῦ ἱερέως π. P. Dumont, «τοῦ διακεκριμένου τούτου φίλου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ» κατὰ τὸν κ. καθηγητήν. Καίτοι δὲν πιστεύομεν νὰ ἀγνοῇ ὁ σεβαστὸς κ. Μπρατσιώτης, τὰς σχετικὰς κρίσεις τοῦ ἐκλιπόντος περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐν τούτοις ὑπενθυμίζομεν, τινὰς ἐξ αὐτῶν. «Οἱ πιστοί, Ὀρθόδοξοι καὶ Προτεστάνται, θὰ ἀποκομίσουν ἀναντιρρήτως μίαν ὑπερφυσικὴν ὠφέλειαν, ὅταν ἐπανενωθοῦν εἰς τὴν μοναδικὴν μάνδραν...

Ὢ!, πῶς ἡ Ἐκκλησία θὰ ἦτο ἰσχυροτέρα... ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἐπανίδῃ ἐπανερχομένους εἰς τὴν **μοναδικὴν μάνδραν** τὰς κεχωρισμένας χριστιανικὰς κοινότητας...»

(P. Dumont, ἄρθρον «L' Eglise et les Eglises» εἰς τὸ βιβλίον: «Qu'

Οἰκουμενισμοῦ, (⁸) καὶ ἡ κατολίσθησις συνεχίζεται καὶ ἀποκορυφοῦται ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας κ. Ἱερωνύμου: «Ἰδιαιτέρως ὅσοι ἔχουν τὸ **τάλαντον** νὰ τέμνουν νέας ὁδοὺς καὶ νὰ χαράσσουν εὐρυτέρας κατευθύνσεις, εἶναι ἑπόμενον νὰ ὑφίστανται καὶ τὰς σφοδροτέρας ἐπιθέσεις. **Δὲν πρέπει συνεπῶς νὰ ἐκπλησσώμεθα, ὅτι μία τοιαύτη μορφή, ὡς ἡ σήμερον κλεΐζουσα τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἔχει καὶ τοὺς ἐπικριτάς της...** (9α) («ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ», 2ας Αὐγ. 1970)

Ἀλλὰ τὸ ἀνωτέρω κακὸν ὡς «καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ» ἔχει τὴν ἱστορίαν του. Οὕτως ἀπὸ τὸ 1924, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ **πρακτικοῦ Οἰκουμενισμοῦ διὰ τῆς ἡμερολογιακῆς καινοτομίας,** οὐδεὶς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων ἀντέστη, οἱ δὲ ὀλίγιστοι οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ ὑψώσουν φωνὴν διαμαρτυρίας πάραυτα καθῃρέθησαν... Τὸ αἴτιον; Ἡ νεωτεροποιὸς θύελλα **τοῦ συγχρόνου Μοντερνισμοῦ,** ἡ ἔλλειψις παρρησίας καὶ ἀντιστασιακοῦ φρονήματος παρὰ τοῖς ἐπισκόποις, ἡ σχεδὸν παντελὴς ἀπουσία ποιμαντικῆς φροντίδος καὶ ἀγωνίας!

---

est - ce que l' Orthodoxie?» p. 44 - 6 Παρὰ Σ. Μπιλάλη, μν. ἔργον, Τόμος Β΄. σ, 479).

Ὅρα τὰς παρομίας πρὸς τὰς θέσεις τοῦ Dumont, ἀπόψεις τοῦ Yves Congar, εἰς τὸ ἔργον του: «Chrétiens en Dialogue, Contributions Catholiques à l' ecuménisme», p 43, Paris 1964, (παρὰ τῷ αὐτῷ συγγραφεῖ, σελὶς 481).

9) Βλέπε: «Ὀρθόδοξος Τύπος», τεῦχος 1ης Φεβρουαρίου 1971.

9α) Ἐν τῷ μεταξύ, ἀνεγράφη ὑπὸ τοῦ ἡμερησίου Τύπου, ὅτι ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισε ὅπως ἀποδεχθῇ τὴν πρόσκλησιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ συμμετάσχῃ διὰ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς κ. Ἱερωνύμου, τοῦ Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου καὶ ἄλλων κληρικῶν, τῶν «ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων» αἱ ὁποῖαι θὰ λάβουν χώραν εἰς Μόσχαν κατὰ τὴν 30ὴν Μαΐου ἐ.ἔ., ἐπὶ τῇ μελλούσῃ ἀναρρήσει τοῦ νέου Πατριάρχου τῆς Ρωσίας!! («Μακεδονία», 18-2-71), παριδοῦσα τὸ τοῦ οὐρανοφάντορος: «Ἄξιον σεαυτὸν ποίησον τῶν ἱ. κανόνων. **Μὴ συλλειτούργει** οἷς ἀπαγορεύουσι. Βλέπε τίνι παρέστηκας, πῶς ἱερουργεῖς, **καὶ τίσι μεταδίδως...**».

Πρὸ καιροῦ ὅμως, (Μάρτιος 1970), ἡ ἰδία Ἱ Σύνοδος εἶχε διαμαρτυρηθῆ ἐντόνως διὰ τὴν προσφορὰν τῶν Ἁγίων Μυστηρίων ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς αἱρετικοὺς παπικούς!

Καὶ ἐρωτῶμεν κατόπιν τούτων: Πρὸς τί, λοιπόν, **αἱ παρακλήσεις** πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην «ὅπως ἀνδρεῖόν τι δράσῃ» καὶ τὴν «συσχηματισαμένην τῇ πλάνῃ κατὰ Ρωσσίαν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν, ἐλέγξει καὶ ἐπιτιμήσει» ...

Δικαίως, συνεπῶς δὲν ἀπεκάλεσαν τὸ ἀνωτέρω Γράμμα οἱ Ἁγιορεῖται Πατέρες **«σκηνικόν»**, καὶ πάνυ δικαίως δὲν δύνανται ν' ἀποκαλέσουν ὡς **«σκηνικὴν πρόασπισιν»** τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1796/13-1-71 Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀποτρέπονται οἱ πιστοὶ ἀπὸ τοῦ νὰ προσέρχωνται εἰς τὰ προσκυνήματα τῶν Παλαιοημερολογιτῶν, «ἔνθα κατ' ἐπίφασιν καλλιεργεῖται ἡ εὐσέβεια, κυρίως δ' ἀσκεῖται ἐμπορία καὶ πλουτισμός»;...

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω ποιμένας, ἦτο ἀρκετὸν πρὸς εἰρήνευσιν μία... στατιστική! Ἠρίθμησαν μετὰ τὸν σάλον τῆς καινοτομίας, τὰ πνευματικά των ποίμνια. Εὑρέθησαν ἀρκετά... Τὰ «ἀποσχισθέντα» ὀλίγα, ταπεινὰ καὶ πτωχά... Κατόπιν τούτου... ἀνεπαύθησαν, μὴ διατηρήσαντες οὐδὲ ἴχνη τοῦ «καλοῦ ποιμένος», παραθεωρήσαντες πλήρως ὅτι «ὁ ἐνδεχόμενος κατασκανδαλισμὸς τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως τῶν πιστῶν ἀποτελεῖ ἀσύγγνωστον ἁμάρτημα καὶ ἔγκλημα κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας». (10)

Καὶ τότε μὲν ἐδικαιολογοῦντο, —πρωταγωνισταὶ καὶ συνακόλουθοί των— ὄπισθεν τῆς φράσεως: «ἡ μεταρρύθμισις τοῦ ἡμερολογίου οὐδὲν δόγμα προσέβαλεν» Σήμερον ὅμως ποίας δοκησισόφους δικαιολογίας θὰ εὕρουν οἱ αὐτουργοὶ καὶ ὑπασπισταὶ τῆς «παναιρέσεως» τοῦ Οἰκουμενισμοῦ;

Ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος τῆς Ρωσικῆς Διασπορᾶς, καὶ πρέπει νὰ τονισθῇ τοῦτο ἰδιαιτέρως, μετά τινων εὐαρίθμων συναγωνιστῶν του, διεμαρτυρήθη πολλάκις (10α) καὶ ποικίλως, ἐν ὄψει τῆς τελουμένης προδοσίας, πλὴν εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων.

Καὶ ἐνῷ πάντες ἐπιθυμοῦμεν ἀνιδιοτελῶς (11) τὴν διακονίαν τῆς Εὐαγγελικῆς ἡμῶν πίστεως καὶ οὐδέποτε θ' ἀνεχθῶμεν νὰ ὑπηρετήσωμεν νεωτέραν τοιαύτην, «γέννημα διανοίας», ἀνθρωπίνης καὶ ἐπισφαλοῦς, (12) ἐν τούτοις ἀντὶ μακαρισμοῦ (13), δεχόμεθα ἀπὸ τοὺς ἰδίους ποιμένας ἡμῶν, φρικτὸν καὶ εἰπεῖν, τὴν μομφὴν τοῦ «φανατικοῦ» καὶ «παρελθοντοπλήκτου», τοῦ «στείρου» καὶ ἀντιδραστικοῦ»...

---

10) Ὅρα εἰς «Ἐπίμετρον» σχετικὴν ὁμιλίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀ. Θεοδώρου

10α) Βλέπε «ἀνοικτὰς» ἐπιστολικὰς αὐτοῦ διαμαρτυρίας πρὸς Ἀθηναγόραν («Ο. Τ.» Μάϊος 1966 καὶ Ἰούλιος 1968), Ἰάκωβον Ἀμερικῆς, ὡς καὶ τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ «Ἐπιστολὴ τοῦ Πόνου» («Ο.Τ» τῆς 1-1-1970), πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ὀρθοδόξους ἐπισκόπους.

11) «Οὐχ ὑπὲρ χρημάτων, οὐχ ὑπὲρ δόξης, οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινὸς τῶν προσκαίρων καταπολεμούμεθα· ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ κτήματος τοῦ θησαυροῦ τῆς ὑγιαινούσης πίστεως ἑστήκαμεν ἀγωνιζόμενοι». (Μ. Βασ. ἐπ. 243).

12) «Πίστιν δὲ ἡμεῖς οὔτε παρ' ἄλλων γραφομένην ἡμῖν νεωτέραν παραδεχόμεθα, οὔτε αὐτοὶ τὰ τῆς ἡμετέρας διανοίας γεννήματα παραδιδόναι τολμῶμεν, ἵνα μὴ ἀνθρώπινα ποιήσωμεν τὰ τῆς εὐσεβείας ῥήματα· ἀλλ' ἅπερ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων δεδιδάγμεθα, ταῦτα τοῖς ἐρωτῶσιν ἡμᾶς διαγγέλλομεν». (Μ. Βασ. ἐπ. 140)

13) «Τῷ ὄντι γὰρ τοῦ ἀνωτάτου μακαρισμοῦ ἄξιον... τὸ μὲν κίβδηλον ἀπὸ τοῦ δοκίμου καὶ καθαροῦ διακρίνειν, τὴν δὲ τῶν Πατέρων πίστιν ἄνευ τινὸς ὑποστολῆς κηρύσσειν». (τοῦ ἰδίου).

Ἀλλ' ὁ πόνος ἡμῶν καθίσταται εἰσέτι ἐντονώτερος ἐκ τῆς σιγῆς τῶν «παρακολουθούντων» ὑπευθύνων, οἱ ὁποῖοι πρῶτοι αὐτοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχον ἐκτινάξει μακρὰν τοῦ «ἱεροῦ περιβόλου» τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἑκουσίως ἐκλέξαντας τὴν «Σχολὴν τῆς Δύσεως», ἀντὶ τοῦ «Θειοτάτου Ναοῦ» τῆς ἀσπίλου Ὀρθοδοξίας.

Οἱ ἱεροὶ πατέρες ὅμως, ἐντέλλονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅπως ἀποστρεφώμεθα καὶ τοὺς διὰ τῆς σιγῆς συνηγόρους τῶν κακοδόξων ([14]), ὡς συνυπευθύνους τοῦ τῆς Ἐκκλησίας σάλου καὶ κατασκανδαλισμοῦ τῶν ψυχῶν «ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε», καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐντολήν των εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούωμεν...

Ἐν τῷ μεταξύ, καθ' ὃν χρόνον ἡ αἵρεσις ἁπλοῦται καὶ πάντα τὰ τῆς Ἐκκλησίας εὑρίσκονται ἐν ἀταξίᾳ, ἡ ἐπιμόρφωσις πολυπληθῶν θεολόγων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν αὐξάνει συνεχῶς, «φροντίδι καὶ ἀναλώμασι» τοῦ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, καὶ νέοι, πνευματικοὶ αὐτὴν τὴν φοράν «γενίτσαροι», προστίθενται εἰς τὸν θεολογικὸν κορμὸν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐκ τῆς πλειονότητος τῶν ἐπιστρεφόντων.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, μόνον ἡ ὕπαρξις καὶ διακονία νέων Φωτίων καὶ Θεοδώρων ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναστείλῃ τὸ πανώλεθρον ρεῦμα τοῦ ἀντιθέου Οἰκουμενισμοῦ. Ἐκκλησία καὶ Μοναχισμὸς μόνον, ὑπὸ τοιαύτας προσωπικότητας δύνανται νὰ δημιουργήσουν ὄντως τεῖχος ἀκλινὲς καὶ ἀλεξητήριον κατὰ πάσης αἱρέσεως καὶ καινοτομίας, ὡς ἐγένετο τὸ πάλαι, ὅτε τὸ ἡρωικὸν ὠμοφόριον τοῦ Μ. Ἀθανασίου μετὰ τῆς ὁσιακῆς μηλωτῆς Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, συναπετέλουν τὴν ἀρραγῆ ἀσπίδα τῶν Ὀρθοδόξων!

Ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ, πλὴν τῆς ἀνατομίας τοῦ συγκρητιστικοῦ κηρύγματος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ —ἰδιαιτέρως σημαι-

---

14) «Οἵτινες τὴν ὑγιῆ ὀρθόδοξον πίστιν προσποιοῦντες ὁμολογεῖν, κοινωνοῦσι δὲ τοῖς ἑτερόφροσιν, τοὺς τοιούτους, εἰ μετὰ παραγγελίαν μὴ ἀποστῶσιν, μὴ μόνον ἀκοινωνήτους ἔχειν, ἀλλὰ μηδὲ ἀδελφοὺς ὀνομάζειν» (Μ. Βασιλείου).

Ὁ δὲ πολὺς καὶ ἅγιος ἡγούμενος τοῦ Στουδίου, ἀναφερόμενος ἐπ' αὐτοῦ γράφει: «Αὕτη ἡ Εὐαγγελικὴ ἡμῶν πίστις τῶν ἁμαρτωλῶν· αὕτη ἡ ἀποστολικὴ ἡμῶν ὁμολογία τῶν εὐτελῶν. Παρὰ ταύτην οὐχ ὅτι ὁ τὶς δε ἢ ὁ τίς δε τῶν νῦν ἢ τῶν πάλαι ἀλλ' οὐδὲ εἰ Πέτρος καὶ Παῦλος... **οὐδ' ἂν ἐξ αὐτῶν ἥκῃ τῶν οὐρανῶν δογματίζων καὶ εὐαγγελιζόμενος αὐτὸν κοινωνὸν προσήκασθε, ὡς μὴ στοιχοῦντα τῇ ὑγιαινούσῃ τῆς πίστεως διδασκαλίᾳ»**. (P.G. 99,1120 A).

νόμενον τοῦτο διὰ τοῦ «Ἐπιμέτρου» αὐτῆς— ὁ ἀναγνώστης θὰ ἔχῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδῃ ἀναπτυσσομένην τὴν διδασκαλίαν τῶν ἱερῶν πατέρων ἀναφορικῶς πρὸς τὸ θέμα τῆς **Κοινωνίας** μετὰ τῶν αἱρετικῶν, ἢ τῶν κοινωνούντων αὐτοῖς, ἐνῷ συγχρόνως διαγράφονται αἱ μορφαὶ τῆς πονηρᾶς «οἰκονομίας», τὸ δηλητηριῶδες τοῦτο ζαχαρόπηκτον, δι οὗ ἀγρεύονται αἱ ψυχαὶ τῶν ἀφελεστέρων...

Τὴν ἰδιαιτέραν προσφορὰν τοῦ παρόντος ἔργου συνιστοῦν κατ' ἐξοχὴν τὰ παρατιθέμενα ἱερὰ αὐτοῦ κείμενα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ μόνον ὁ ἀναγνώστης, θὰ δυνηθῇ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀθορύβου πολέμου τῶν «λόγων» ([14α]) καὶ νὰ τοποθετήσῃ οὕτω ἑαυτόν, ἐν «γνώσει» εἰς «ὁδοὺς σωτηρίας»...

Δὲν ἐπιθυμοῦμεν τίτλον διδασκάλου καὶ ὑφηγητοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας· ὁ πόνος ὅμως πρὸς τὴν ἐκθρέψασαν ἡμᾶς Ἐκκλησίαν καὶ ἡ γνῶσις τῆς παντελοῦς καὶ πολυσχιδοῦς συγχύσεως, μᾶς ὑποχρεοῖ νὰ σημάνωμεν δείκτας ὀρθοπραξίας τοῖς ἁπλουστέροις ἀδελφοῖς ἡμῶν, δι' ὧν «τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως ἐπιγινώσκοιεν» τὸ «βλάβος» ἀποστρεφόμενοι. ([15])

Ἐνῷ τὸ περιεχόμενον τῆς μελέτης διατηρεῖ **ἀπόλυτον τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ πραγματικότητα,** οἱ ἀναφερόμενοι τόποι, χρόνοι καὶ πρόσωπα τῆς Ἱ. Σκήτης τῶν διαλόγων ἔχουν ὑποστῆ ἱκανὰς μεταθέσεις καὶ ἀλλοιώσεις, διὰ μίαν πλέον ἐπαγωγὸν καὶ «Εὐαγγελικὴν» ἱστόρησιν τῶν γεγονότων.

Τὸν καλλιτεχνήσαντα τὸ ἐξώφυλλον τοῦ παρόντος, πανοσιώτατον Ἱερομόναχον π. Μάξιμον Ἁγιοβασιλειάτην, ὡς ἐπίσης καὶ τοὺς ὁπωσδήποτε συμβαλόντας διὰ τὴν ἐπιτυχεστέραν τοῦ ἔργου παρουσίασιν, διὰ ποικίλων ὑποδείξεων καὶ διορθώσεων, εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Ἔγραφον ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ Σκήτῃ τῆς Θεοπρομήτορος Ἁγίας Ἄννης, τῆς ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1970. Θ.Μ.Α.

14α) «Ἔστι γαρ ὄντως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς πόλεμός τις ἀσίδηρος, λόγοι βαλλοντές τε καὶ βαλλόμενοι, ἀλλὰ τρόπαιον νικητήριον ἔχομεν, **τὴν μὴ νικωμένην Ἀλήθειαν»** Ἅγιος Ταράσιος. Πατριαρχ. Κων)λεως.

15) «Τὴν Ἐκκλησίαν τοίνυν ὁρῶντες ἐν στάσει δεινῇ, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Ὀρθοδοξίας σύνθημα, τὸ τῆς πίστεως φημὶ σύμβολον, ἐν συγχύσει πολυσχιδεῖ, δεῖν ᾠήθημεν, τῇ ἐκθρέψασῃ ἀντιπελαργοῦντες, εἰς ἀνάκτησιν τῶν ὁμαιμόνων ἐπαμῦναι, τοῦτο μάλιστα ἐσπουδακότες διᾶραι τὸ τοῦ συνθήματος ἐπιπροσθοῦν, καὶ τὸ σημεῖον ἀναρριπίσαι, ἐφ' ᾧ ἔχοιεν οἱ βουλόμενοι, ἐφ' ᾧ συλλέγοιντο ὑπασπισμῷ, τῶν ἀλλοτρίων τὰς βλάβας ἀποστρεφόμενοι, ἵνα οὕτω μητρὶ τῇ κοινῇ, τουτέστι τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τῇ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων, τοῖς πατράσι, τοῖς ἀποστόλοις, τῷ Χριστῷ ἑνούμενοι, καὶ τὴν ζάλην διάδρωσι, καὶ σωτηρίας ἐπιτύχωσι». (Μελετίου Πηγᾶ, «Ὀρθόδοξος Διδασκαλία» ἔκδ. 1769, ἐν τῷ Προλόγῳ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΡΙΔΟΣ

«Ἐὰν ὅμως ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶναι περὶ πίστεως καὶ τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας μας, τότε καὶ ὁ πλέον εἰρηνικὸς καὶ ἥσυχος πρέπει νὰ πολεμῇ ὑπὲρ αὐτῶν». Ἅγ. Νικόδημος.

ΕΝΩ τὴν ὄντως Μοναχικὴν Πολιτείαν καὶ βιοτὴν χαρακτηρίζει τὸ ἡσύχιον καὶ εἰρηναῖον μετὰ τῆς ἱερᾶς ξυνωρίδος ἀγάπης τε καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ ἐνῷ σπανίως, παρὰ τοὺς συνεχεῖς καὶ ποικίλους πειρασμοὺς τῆς ἐν ἐρήμῳ βιοτῆς, οἱ μοναχοὶ ἀποβάλλουν τοὺς ἀνωτέρω «βασιλικοὺς χαρακτῆρας» τῆς πολιτείας των, ἐν τούτοις ὑπάρχει τόπος καὶ καιρὸς, ὅπου τὰ ἀνωτέρω χαρακτηριστικὰ ἐκλείπουσι σχεδὸν παντελῶς.

Οἱ ἀγνοοῦντες τὰ τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας καὶ ἀναγινώσκοντες τὰς ἀνωτέρω γραμμὰς ἀσφαλῶς ἐν ἀπορίᾳ θὰ διαλογισθοῦν τὶς νὰ ἦ ἆρά γε ὁ τόπος οὗτος τῆς «μεταμορφώσεως», ἢ μᾶλλον τῆς «ἀποκαλύψεως» τοῦ γνησίου προσωπείου τῆς ψυχῆς, τῆς ὄντως «εἰδεχθοῦς» κατὰ τὸν θεῖον Παλαμᾶν καὶ ἀείποτε ὑποκρινομένης... Ἀντιθέτως, οἱ μοναχοὶ καὶ γνῶσται τῆς πολιτείας των εὐκόλως θὰ ἀναμνησθοῦν τῆς αἰθούσης τοῦ «Συνοδικοῦ»,

ἐν τῇ ὁποίᾳ πάντα τὰ θέματα καὶ «κοινὰ» τῆς Σκήτης (1) συζητοῦνται, κρίνονται, βαθμολογοῦνται...

Ἐν τῷ Συνοδικῷ, λοιπόν, διενεργεῖται ὁ διαγωνισμὸς καὶ ἡ βαθμολόγησις τῆς ἀρετῆς ἑκάστου τῶν συμμετεχόντων μοναχῶν καὶ ἀποτελεῖ οἱονεί τὸν «πνευματικὸν στίβον», ὅπου δοκιμάζονται οἱ ἀθληταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ὁσιακῆς πολιτείας ἀριστεῖς. Πολλάκις αἱ κυριαρχοῦσαι ἐν τῇ αἰθούσῃ ὡραιόταται βυζαντιναὶ εἰκόνες τῶν ἁγίων ἐγνώρισαν στιγμὰς ἀληθοῦς μεγαλείου, ὅταν ἡ ἀρετὴ τῶν «ἐν στρατείᾳ ἀδελφῶν των» ἐνίκα ποικίλα πάθη καὶ μικρότητας αἰρομένη ὑπεράνω συμφερόντων καὶ σκοπιμοτήτων· συχνάκις ὅμως διῆλθον στιγμὰς ἀφάτου ὀδύνης καὶ πόνου, ὅταν, ἀντὶ τῆς «εὐωδίας Χριστοῦ», ἐπλήρου τὴν αἴθουσανὴ τῶν παθῶν ἀφόρητος ὀσμή, ἡ δηλοποιὸς αὕτη ἔκφρασις τῆς Ἀδαμικῆς κληρονομίας, ἡ ἔνδειξις τῆς πνευματικῆς ἥττης τοῦ «ἐπὶ τελειότητι φερομένου ἀνθρώπου τῆς καινῆς κτίσεως», τοῦ περιβαλλομένου, φεῦ! «σχῆμα ἀγγελικόν», πλὴν βόσκοντος εἰσέτι ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν **παθῶν**...

Τίς οἶδεν ὅμως διατί ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς τὴν τοιαύτην

---

1) **Σκήτη** ἢ **Σκήτις**, ἐν τῇ μοναχικῇ ὁρολογίᾳ, σημαίνει σύνολον «Καλυβῶν» («μονιῶν») μετὰ ἱεροῦ ναΐσκου ἐν αὐταῖς, ἔνθα διαμένουσι ἀπὸ εἷς μέχρι τρεῖς, συνήθως, μοναχοί. Τό γε νῦν, ὁ πρῶτος ὅρος ἐν χρήσει, τοῦ δευτέρου καταργηθέντος περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐν τῷ μέσῳ συνήθως, τῆς περιοχῆς ἔνθα αἱ καλῦβαι, ὑπάρχει κεντρικὸς Ναὸς καλούμενος **Κυριακόν**, ἕλκων τὴν ὀνομασίαν του ἐκ τῆς κατὰ Κυριακὴν καὶ ἑορτὰς συγκεντρώσεως ἐν αὐτῷ τῶν μοναχῶν, πρὸς τέλεσιν τῆς ἀναιμάκτου Θυσίας. Περὶ τὸ Κυριακόν, συνιστῶντα ἓν μετ' αὐτοῦ οἰκοδόμημα, ὑπάρχει ὁ Ξενών, ἡ Τράπεζα, τὸ Ἀρχονταρίκιον, καὶ τὸ Γραφεῖον μετὰ τοῦ **Συνοδικοῦ**, ἤτοι μεγάλης αἰθούσης ἐν τῇ ὁποίᾳ συγκεντροῦνται οἱ ἑκάστοτε διοικοῦντες ταύτην. Πλείονα βλέπε εἰς Εὐλογίου Κουρίλα: «Ἱστορία τοῦ Ἀσκητισμοῦ», Θεσσαλονίκη, 1929, ὡς καὶ «Θρησκ. Ἐγκυκλοπ. τόμον 11ον, σελ. 225-8.

ταπείνωσιν καὶ δοκιμασίαν τῶν Γερόντων, οἱ ὁποῖοι ἀσφαλῶς θὰ διῆλθον προηγουμένως πολλὰ στάδια καθάρσεως καὶ ὑπακοῆς! Πῶς ἄλλως θὰ ἐταπεινοῦτο ἡ ἀεὶ ἐγκαυχωμένη ἀνθρωπίνη διάνοια καὶ καρδία, ἔστω καὶ ἂν ἀναπτύσσεται καλυπτομένη ὑπὸ κουκούλιον καὶ μανδύαν; Βεβαίως, οὐδεὶς θὰ πρέπῃ νὰ παραβλέψῃ τοὺς ποικίλους ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς παράγοντας, οἵτινες πάντοτε θὰ ὑπεισέρχωνται εἰς παρομοίας περιπτώσεις. Ἐννοοῦμεν τὸ διάφορον τῶν γνωμῶν, τὸ ποικίλον τῶν πνευματικῶν ἐνηλικιώσεων, τοὺς «ψιθυρισμοὺς» καὶ τὰς «ὑφηγήσεις» τοῦ Πονηροῦ καὶ Διαβόλου, αἱ ὁποῖαι ὡς μεταφυσικὴ «ἐμβολὴ» ὑπεναντία εἰς τὸν εὐσεβῆ ἀνθρώπινον λόγον καὶ διάλογον θὰ δημιουργῇ πάντοτε τὴν πληθὺν τῶν λύσεων καὶ ἀντιμετωπίσεων.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν «φυσικάς», κατὰ συνέπειαν, παραφωνίας, ἔστω καὶ ἂν λαμβάνουν χώραν ἐντὸς Συνοδικοῦ τῆς ἐρήμου ὑπὸ τὰς θείας ὄψεις πολυαρίθμων ἁγίων καὶ μεταξὺ πεπολιωμένων καὶ μελανειμονούντων φιλοσόφων τῆς μονήρους πολιτείας. Αἱ ἀνθρώπιναι, δυστυχῶς, ἀδυναμίαι θὰ παραμένωσι πάντοτε ἰσχυραί καὶ ἀτίθασσοι, ἐν «κόσμῳ» καὶ ἐν ἐρήμῳ, ἄνευ τῆς ἄνωθεν ροπῆς καὶ εὐλογίας, καρπῶν πολυτίμων τῆς ὑψοποιοῦ ταπεινώσεως. Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην θὰ παρακολουθήσωμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, παραβιάζοντες τὸ ἄδυτον τοῦ Συνοδικοῦ, σειρὰν ὁλόκληρον συσκέψεων καὶ συζητήσεων, προκειμένου νὰ ἐξευρεθῇ ἡ καλλιτέρα ἀπαιτουμένη λύσις δι' ἓν ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα θέματα τὸ ὁποῖον ἀντιμετώπισεν ὁ ἱερὸς τόπος τοῦ Ἄθωνος εἰς τὴν δισχιλιετῆ που ζωήν του.

Πρόκειται περὶ τῶν ὀνομαστῶν συνάξεων μιᾶς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ σεβασμιωτέρων Σκητῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου ἡ πολιότης καὶ τὸ σεβάσμιον τῶν ἐν αὐτῇ Γερόντων συναγωνίζεται τὴν βαθυτάτην ἐμπειρίαν, οὐ μόνον τῆς ἐν ἐρήμῳ πνευματικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς θύραθεν σοφίας καὶ δεξιότητος αἴγλην. Βεβαίως αἱ συ-

ναντήσεις αὗται δὲν ἐγένοντο ἡ αἰτία τῆς δημιουργηθείσης ὀξυτάτης ἔριδος, οὐ μόνον ἐν τῇ προκειμένῃ Σκήτῃ, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρῳ τῷ ἡγιασμένῳ Ἄθωνι· ἁπλῶς ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς θλιβερᾶς ἱστορίας, μιᾶς ἱστορίας λίαν ἐπαναληπτικῆς καὶ τραγικῆς διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας... Τὰ γεγονότα, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ἐξελίχθησαν περίπου οὕτως.

Μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ Ἀναθέματος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοῦ Παπισμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναγόρου, τὴν 7ην Δεκεμβρίου 1965, διὰ τῆς ὁποίας ἄρσεως ἐχαρακτηρίζετο ὡς **πεπλανημένη** ἡ πορεία τῆς πρὸ αὐτῆς Ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ ἱερῶν Συνόδων, ὁ παπα-Θεόδουλος μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ του Παϊσίου ἔπαυσαν νὰ κοινωνοῦν λειτουργικῶς μετὰ τῆς ἱερᾶς Σκήτης ἕνεκα τῆς διατηρήσεως ὑπ' αὐτῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ μνημοσύνου. Καίτοι εἶχε προειδοποιήσει τοὺς προϊσταμένους αὐτῆς, εὐθὺς μετὰ τὴν συνάντησιν τῶν Ἱεροσολύμων (5 Ἰανουαρίου 1964) ὅτι ἤγγισεν ἡ ὥρα τῆς διαγραφῆς ἐκ τῶν ἱερῶν Διπτύχων τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἐπισκόπου των Ἀθηναγόρου, ἐν τούτοις, οἱ πλεῖστοι τῶν πατέρων ἐπέμενον ὅτι πρέπει νὰ ἀναμείνουν εἰσέτι, διότι «δὲν θὰ τολμήσῃ», ὡς ἔλεγον, «νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω». Ὁ ἴδιος ὅμως ἐπίστευεν ἀπολύτως ὅτι πάντα ταῦτα ἀπετέλουν ἁπλῶς τὴν ἀπαρχὴν τοῦ **κατεστρωμένου** κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ σχεδίου τῶν Οἰκουμενιστῶν.

Νύκτας ὁλοκλήρους εἶχεν διέλθει προσευχόμενος εἰς τὸ ταπεινὸν ἐκκλησάκι τῆς καλύβης του, παρακαλῶν μετὰ δακρύων τὸν Κύριον καὶ τὴν Παναγίαν Μητέρα Του, ὅπως ἀναδείξουν, τὸ συντομώτερον, νέους Φωτίους καὶ Εὐγενικούς, ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι καὶ θὰ ἐματαίουν μετὰ παρρησίας τὸ ἔργον τοῦ Πονηροῦ καὶ τῶν ὀργάνων του. Εἰς μάτην ὅμως! Ὁ καιρὸς παρήρχετο καὶ οὐδεμία διαμαρτυρία ἠκούετο! Ἡ «Προκήρυξις» τῶν Ἁγιορειτῶν πατέρων ἀπευθυνθεῖσα εὐθὺς μετὰ τὴν συνάντησιν τῶν Ἱεροσολύ-

μων (23 Ἰανουαρίου 1964 π. ἡμ.) πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, τοῦ ἀνεπτέρωσέ πως τὰς ἐλπίδας καὶ αἱ ἱεραὶ προσδοκίαι του διὰ μίαν πνευματικὴν ἀντεπίθεσιν τῆς Ἐκκλησίας ἤρχισαν καὶ πάλιν νὰ ἀναθάλλουν (²).

---

2) Ἡ «Προκήρυξις» αὕτη, ἀποτελοῦσα τὴν πρώτην ἐπίσημον διαμαρτυρίαν τοῦ ἱεροῦ Τόπου κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ, ἔχει ὡς ἀκολούθως: «Προκήρυξις Ἁγιορειτῶν Πατέρων, πρὸς τὸν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὸν Λαόν:

«Οἱ κάτωθι Ἁγιορεῖται Πατέρες, Καθηγούμενοι, Ἱερομόναχοι καὶ Μοναχοί, λαβόντες γνῶσιν διὰ τὰ ἐσχάτως τεκταινόμενα ἐναντίον τῆς ἀμωμήτου, Ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ὑπὸ τῆς Παπικῆς Ἀνταρσίας καὶ τὰ φιλενωτικὰ συνθήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν συνεργατῶν του, διακηρύσσομεν στεντορείᾳ τῇ φωνῇ, ὅτι ἀποκηρύσσομεν τὰ τοιαῦτα φιλενωτικὰ συνθήματα καὶ φιλενωτικὰς τάσεις καὶ μένομεν στερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν Πίστιν, ἀκολουθοῦντες ὅσα προεφήτευσαν οἱ Θεηγόροι Προφῆται καὶ ἐδίδαξαν οἱ Θεοκήρυκες Ἀπόστολοι, ὁ τῶν Θεοφόρων Πατέρων Σύλλογος, αἱ ἑπτὰ ἅγιαι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ αἱ Τοπικαὶ τοιαῦται, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀκρογωνιαῖον Λίθον Χριστόν, τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ ἐν γένει ἐμμένομεν εἰς ὅσα ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Πίστις διδάσκει εἴτε διὰ γραφίδος εἴτε διὰ τῆς Παραδόσεως, ἀποκρούοντες τὴν «Ἕνωσιν» ἢ «Ἑνότητα», ὅπως τὴν ἀποκαλοῦν ἐσχάτως οἱ φιλενωτικοί. Ἐὰν οἱ Καθολικοὶ καὶ οἱ λοιποὶ αἱρετικοὶ θέλουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, νὰ ἔλθουν αὐτοὶ προσπίπτοντες καὶ ζητοῦντες τὸ ἔλεος, ἀσπαζόμενοι εἰς τὸ ἀκέραιον τὰ δόγματα καὶ Παραδόσεις τῆς ἀμωμήτου Ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως καὶ ὄχι νὰ τρέχωμεν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι πρὸς τοὺς αἱρετικούς. Ποιοῦμεν ἔκκλησιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν ἡμῶν Πατριάρχην νὰ παύσῃ ἐξακολουθῶν τὰς φιλενωτικάς του ἐνεργείας, καθ' ὅσον, ἐὰν συνεχίσῃ, θ' ἀποκηρύξωμεν καὶ αὐτόν.

Προσεπιδηλοῦμεν ὅτι θέλομεν ἀγωνισθῇ μέχρις ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν μας, χύνοντες καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα

Δυστυχῶς ὅμως διεψεύσθη ἐκ νέου! Οὐδεὶς ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἠθέλησε νὰ συνεχίσῃ, κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Προκηρύξεως, τὸν ἔνδοξον κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀγῶνα ([3]). Τὸ δὲ τραγικώτερον, ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἅγιον Ὄρος, παρὰ τὰ δηλωθέντα καὶ γραφέντα, ὅτι θὰ ἀπεκηρύσσετο ὁ Πατριάρχης, ἐὰν ἐξηκολούθει τὴν φιλενωτικήν του πορείαν, συνεχίζει μέχρι τοῦ νῦν νὰ τὸν μνημονεύῃ **ἐπισήμως** ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτοῦ Μη-

---

μας ἐὰν τὸ καλέσῃ ἡ ἀνάγκη, μιμούμενοι τοὺς ἀειμνήστους προκατόχους μας καὶ ἀναφωνοῦντες μετὰ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου.

«Οὐκ ἀρνησόμεθά σου φίλη Ὀρθοδοξία· οὐ ψευσόμεθά σε πατροπαράδοτον σέβας· οὐκ ἀφιστάμεθά σου Μῆτερ εὐσέβεια· ἐν σοὶ ἐγεννήθημεν καὶ σοὶ ζῶμεν καὶ ἐν σοὶ κοιμηθησόμεθα· εἰ δὲ καλέσειε καιρὸς καὶ μυριάκις ὑπὲρ σοῦ τεθνηξόμεθα». Συγχαίρομεν τὸν Γεραρὸν Προκαθήμενον τῆς Ορθοδόξου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἅπασαν τὴν Ὀρθόδοξον Ἱεραρχίαν διὰ τὴν σθεναρὰν στάσιν των ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας μας καὶ δηλοῦμεν ὅτι εἴμεθα παρὰ τὸ πλευρόν των.

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου 1964 (π. ἡ.)

Ὑπεγράφετο ὑπὸ τεσσάρων ἡγουμένων Κοινοβιακῶν Μονῶν, Ἐπιτρόπων Ἰδιορρύθμων Μονῶν, Ἱερομονάχων καὶ Μοναχῶν ἐξ' ὁλοκλήρου τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Βλέπε: «Ἁγιορειτικὴν Βιβλιοθήκην» τεῦχος Μαΐου - Ἰουνίου 1964, σελ. 161 - 4. Ἐπίσης «Ὀρθόδοξον Τύπον» μηνὸς Μαρτίου 1964 καὶ A. Kalomiros, «Against a false Union», Boston, 1967, σελ. 101 - 5. Ὅρα ἐπίσης, δευτέραν ἐπίσημον διαμαρτυρίαν τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων κατὰ τῆς Δ. Ἱερᾶς Συνόδου εἰς: «Ὀρθόδοξον Τύπον» 20 Σεπτ. 1970, «Φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας», 15 Ὀκτ. 1970, καὶ «Κήρυξ Γνησίων Ὀρθοδόξων», Νοεμβρ. 2. 1970.

3) Ἐξαίρεσιν ἐπαινετὴν ἀπετέλεσαν τὰ «Ψευδενωτικὰ» ἔκδ. 1964, τοῦ νῦν σεβασμιωτάτου Πειραιῶς κ. Χρυσοστόμου ὡς καὶ αἱ ἐπιστολικαὶ διαμαρτυρίαι πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν τοῦ κυροῦ Τρίκκης Διονυσίου, συγγραφεῖσαι ὁμοίως τὸ αὐτὸ ἔτος.

τροπόλει, τὸ παλαίφατον Πρωτᾶτον!! Οὐδεμία ὄντως ἰσχυρὰ ἀκτὶς φωτὸς ἐντὸς τοῦ ἀσελήνου Οὐρανοῦ τῆς ἐπαπειλουμένης Ὀρθοδοξίας· οἱ «φανοί», οἵτινες θὰ ἔπρεπεν ἐκ τῶν «λυχνοστατῶν» νὰ ἀποδιώκουν τὸ σκότος, μόλις διεκρίνοντο· σύγχυσις ἐπεκράτει ἐν τῇ «οἰκίᾳ τῆς Ἐκκλησίας» «διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν τοὺς δολοῦντας τὸν λόγον ἐν κακουργίᾳ». (Μ. Βασ. ἐπιστ. 92). Πολλάκις ἠθέλησε νὰ βιάσῃ τὸν ἑαυτόν του ὅτι ὑπερβάλλει, πλὴν ἡ γνῶσις του, καὶ ἦτο λίαν ὁ Γέρων πεπαιδευμένος καὶ τῆς διπλῆς παιδείας ἄριστος κάτοχος, δὲν τοῦ ἔδιδεν οὐδεμίαν ἐγγύησιν ὅτι ἀληθεύει εἰς αὐτήν του τὴν προσπάθειαν. Ἡ τῶν ἱερῶν Κανόνων φωνὴ ἠκούετο νὰ τοῦ λέγῃ εὐκρινῶς :

«Εἴ τις Κληρικὸς ἢ Λαϊκὸς εἰσέλθοι εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων ἢ αἱρετικῶν προσεύξασθαι, καὶ καθαιρείσθω καὶ ἀφοριζέσθω». (ΜΕ Ἀποστ. Κανών.).

«Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος, αἱρετικοῖς συνευξάμενος μόνον, ἀφοριζέσθω, εἰ δὲ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς, ὡς κληρικοῖς ἐνεργῆσαι τι, καθαιρείσθω». (ΞΕ Ἀποστ. Κανών).

«Ὅτι οὐ δεῖ αἱρετικοῖς ἢ σχισματικοῖς συνεύχεσθαι». (ΛΓ Κανὼν τῆς Λαοδικείας).

Μετὰ τὴν ἄρσιν μάλιστα τοῦ Ἀναθέματος καὶ τὰς συμπροσευχὰς εἰς Κων)λιν, Ρώμην καὶ Λονδῖνον, ὤ! τότε πλέον ἐστερεώθη πλήρως ὅτι ἁγίως εἶχε πράξει, ἀπομακρυνθεὶς τοῦ μνημοσύνου τοῦ αἱρετικοῦ «Προφηταποστόλου», παρὰ τὰς ἀδικαιολογήτους παρατηρήσεις τῶν συνασκητῶν του, οἵτινες ἐσυνέχιζον τὴν μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν.

Ἡ ἱερά του Σκήτη δειλὰ εἰς τὴν ἀρχήν, ἐπισήμως πλέον μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, εἶχε διχασθῆ εἰς δύο μέτωπα. Ἤδη, εἰσελθόντος τοῦ 1970, αἱ παρατάξεις εἶχον ἀποκτήσει εὐκρινῶς ὅρια καὶ «σύνορα» ἐπαφῶν... Ὁ παπα-Θεόδουλος μὲ τοὺς σεβασμίους Γέροντας, τὸν παπα-Σίλβεστρον τὸν Καισαρέα καὶ τὸν ὑποτακτικόν του Ἱλαρίωνα καὶ ὁ Κυκλαδίτης Γέρων Νικόδημος ἀπε-

τέλουν, πρὸς τὸ παρόν, τὴν μειοψηφίαν. Καὶ οἱ τρεῖς Γέροντες ἄκρως συντηρητικοί, δὲν ἠνείχοντο ὑποχωρήσεις καὶ ἐνόχους οἰκονομίας εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ δόγματος καὶ τῆς εὐσεβείας. Εἰρηναῖοι ηὐχαρίστουν τὸν Κύριον, διότι τοὺς ἠξίωσε νὰ διατηρηθοῦν ὑψαύχενες ἐνώπιον τῆς ἀναιδοῦς εἰκόνος τοῦ «ἡνωμένου χριστιανικοῦ κόσμου» καὶ ἀπαθεῖς «ὡσεὶ μὴ ἀκούοντες», τὴν δαιμονικὴν Οἰκουμενικὴν χορῳδίαν «σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου», νέοι γενόμενοι «Βαβυλώνιοι παῖδες»(4) καὶ εὔτολμοι Δαυῒδ κατὰ τοῦ Γολιὰθ τῆς αἱρέσεως ! Οὐδόλως ἐδειλίων διὰ τὸ ὀλιγάριθμον τῆς παρατάξεώς των· τῶν ἁγίων Πατέρων αἱ φωναὶ τοὺς ἐπαρηγόρουν καὶ ἐνίσχυον καθημερινῶς.

«Εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀλίγοι ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ διαμείνωσιν, οὗτοί εἰσιν Ἐκκλησία καὶ τὸ κῦρος καὶ ἡ προστασία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Θεσμῶν ἐν αὐτοῖς κεῖται» (Νικηφόρος Ὁμολογητής). P.G. 100, 844.

«Μὴ θῶμεν σκάνδαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐστὶν καὶ ἐν τρισὶν Ὀρθοδόξοις ὁριζομένη». (Θ. Στουδίτης. στ. 1049 Β.).

Ἡ ἑτέρα πάλιν παράταξις, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν παπα-Νεόφυτον, ἦτο ἡ πολυπληθεστέρα καὶ ἡ πλέον ἐπιθετική. Τὸ κατ' ἀρχὴν εἰρηναῖον πνεῦμα τοῦ 1966, παρερ-

4) «Τούτων μὲν οὖν πάντων ἕνεκεν σιωπᾶν ἔδει, ἀλλ' ἀνθεῖλκε γὰρ ἑτέρωθεν ἡ ἀγάπη, οὐ ζητοῦσα τὸ ἑαυτῆς, καὶ νικᾶν ἀξιοῦσα πᾶσαν καιρῶν καὶ πραγμάτων δυσχέρειαν. Ἐδίδαξαν δὲ ἡμᾶς καὶ οἱ τῆς Βαβυλωνίας παῖδες, καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ συντιθεμένου τῇ εὐσεβείᾳ, καθ' ἑαυτοὺς τὸ ἐπιβάλλον ἐκτελεῖν· οἵ γε ἐκ μέσης τῆς φλογὸς τὸν Θεὸν ἀνύμνουν, μὴ λογιζόμενοι τὸ πλῆθος τῶν τὴν ἀλήθειαν ἀθετούντων, ἀλλ' ἀλλήλοις ἀρκούμενοι, τρεῖς ὄντες. Διόπερ οὐδὲ ἡμῖν ὄκνον ἐνεποίησε τῶν πολεμίων τὸ νέφος, ἀλλὰ τὴν ἐλπίδα θέμενοι ἐπὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Πνεύματος, ἐν πάσῃ παρρησίᾳ κατηγγείλαμεν τὴν ἀλήθειαν». (Μ. Βασιλείου).

χομένου τοῦ καιροῦ ἐξέλιπεν καὶ ἀκουσίως πλέον ὡμίλουν καὶ συμπεριεφέροντο ὡς ἀντιπάλου παρατάξεως ἀδελφοί! Κάτι παρόμοιον τοῦ παλαιοῦ κινήματος τῶν «Κολλυβάδων» (5) καὶ τοῦ νεωτέρου τῶν «Ζηλω-

5) Κολλυβάδες ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων των, ἡ εὐσεβεστάτη μερὶς τῶν Ἁγιορειτῶν πατέρων τῆς περιόδου 1754-1840 ἥτις ὑπέστη σφοδροτάτην καταδίωξιν ἀπὸ τοὺς συναδέλφους των μοναχούς, λόγῳ τῆς ἐμμονῆς των εἰς τὰς τῆς Ἐκκλησίας Ἱερὰς Παραδόσεις καὶ Τυπικά. Ἔξαρχοι τούτων διετέλεσαν οἱ : Ἅγιος Μακάριος, ἐπίσκοπος Κορίνθου, Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ μεγάλος διδάσκαλος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, Χριστόφορος ὁ Προδρομίτης, Παρθένιος, ὁ κοινὸς Πνευματικὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἕτεροι λογάδες τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου.

Διὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι διασπορᾶς των ἐγένοντο αἰτία ἀναριθμήτων πνευματικῶν εὐεργεσιῶν εἰς τὸ μόλις ἐλευθερωθὲν γένος ἡμῶν, διὰ τῆς ἱδρύσεως ἱερῶν Μονῶν, ἰδίᾳ εἰς Κυκλάδας, Βορείους Σποράδας, Ὕδραν καὶ ἀλλαχοῦ, αἱ ὁποῖαι μέχρις ἐσχάτων ἐλειτούργουν ὡς καθαρώτατοι πνεύμονες τῆς ὑγιοῦς **Ὀρθοδόξου Πνευματικότητος.**

Ἡ παρελθοῦσα ἀσκητικὴ γενεὰ τῶν Παπαδιαμάντη, Μωραϊτίδη, Ἁγίου Νεκταρίου, Λαμπροπούλου, Μητροπούλου κ.ἄ., ἀποτελεῖ καρπὸν τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τῶν Κολλυβάδων. Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχήν μας, ὡς τοιούτους θὰ ἐχαρακτηρίζομεν ἀσφαλῶς πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἀντιδρῶντας εἰς τὴν μελετωμένην προδοσίαν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, διὰ τῆς λεγομένης «Οἰκουμενικῆς Κινήσεως» καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ πρέπῃ νὰ ἐγκαυχῶνται ἐν Κυρίῳ ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν τοῦ «Ἀνθενωτικοῦ». Διὰ λεπτομερείας τοῦ κινήματος τῶν «Κολλυβάδων» ὅρα : Νικοδήμου Ἁγιορείτου, Ὁμολογία Πίστεως», Βενετία 1819, Γ. Βερίτη, εἰς σχετικὸν ἄρθρον του «Οἱ δύο Ἀλέξανδροι καὶ τὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων», περιοδικὸν «Ἀκτῖνες» 1943, σελ. 100 ἑξ. Ph. Meyer, «Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster, Leipzig 1894, σ. 229-242, Μοναχοῦ Ἀρσενίου Κοττέα, «Φρυκτώριον» Πειραιεὺς 1934, σελ. 226-235., Διονυσίου Μπατιστάτου, «Κολλυβάδες», εἰς

τῶν» (6) ἤρχισε νὰ ἀναζῇ εἰς τὴν ἥσυχον καὶ γραφικωτάτην Σκήτην των. Ὦ Θεέ μου! ἐσκέπτετο ὁ πολιὸς παπα-Θεόδουλος, ποῦ θὰ κατέληγον αἱ διχόνιαι καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἀναφυόμενα πάθη καὶ ἀδυναμίαι;

Παρὰ ταῦτα ἀμφότεραι αἱ ὁμάδες διέθετον ἐκλεκτοὺς πατέρας, πλήρεις ἐκ τῆς κατ' ἄμφω σοφίας καὶ ἐμπειρίας. Τὸ τραγικὸν ὅμως ἦτο, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι ὁ παπα-Νεόφυτος, πολλὰ σκληρυνθεὶς ἐκ τῆς στάσεως τῶν ἀντιφρονούντων, εἶχε πολλάκις ὀνομάσει τοὺς ἀντιπάλους του «σχισματικούς». Μάλιστα ἐπανειλημμένως

περιοδικὸν «Σάλπιγξ Ὀρθοδοξίας» τεῦχος 30-10-1970, ὡς καὶ τὸ ἐπιτυχὲς δοκίμιον τοῦ Κ. Μπαστιᾶ «Ὁ Παπαδιαμάντης» Ἀθῆναι 1962, κεφ. πρῶτον.

6) «Ζηλωταί», εἰδικῶς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, καλοῦνται οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Παλαιοῦ Ἡμερολογίου οἱ μὴ δεχόμενοι τὴν τῶν Νεοημερολογιτῶν κοινωνίαν, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ἀκολουθούντων μὲν τὸ παλαιόν, κοινωνούντων ὅμως τοῖς Νεοημερολογίταις. Ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἀνωτέρω πορείας ἀποκαλοῦνται γενικῶς «Παλαιοημερολογῖται».

Οἱ ἴδιοι πάντως ὠνόμασαν ἑαυτοὺς «Γνησίους Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς» -Γ.Ο.Χ-, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διὰ τοὺς πλείστους δὲν παραμένει γράμμα κενόν, ἀλλ' ἀποτελεῖ πρᾶξιν καὶ ζωήν. Τὴν πορείαν λοιπὸν τῶν «Ζηλωτῶν» πατέρων ἠκολούθησε καὶ ἡ μικρὰ ὁμὰς τοῦ παπα-Θεοδούλου ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1966.

Πλείονα περὶ τούτων ὅρα. Σταύρου Καραμήτσου, «Ἡ ἀγωνία ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεσθημανῆ», Ἀθῆναι 1961. «Ἡ πραγματικὴ Ἀλήθεια περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου», Ἀθῆναι, 1929., π. Φλωρίνης Χρυσοστόμου, «Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον ὡς κριτήριον τῆς Ὀρθοδοξίας» (Ἀπολογία), Ἀθῆναι 1935. Ἐπισκόπου Διαυλείας κ. Πολυκάρπου, «Ἡ Ἡμερολογιακὴ Μεταρρύθμισις», Ἀθῆναι 1947, «Ἀπάντησις τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου τῶν Ζηλωτῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων... Ἀθῆναι, 1932, περιοδικὸν «Φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας» τεύχη 1970, καὶ Α. Καλομοίρου, «Κατὰ Ἑνωτικῶν» Ἀθῆναι 1964, εἰδικῶς σελ. 34-8.

ἔλεγεν εἰς τὰς συζητήσεις του, ὅτι εὑρέθησαν «ἐκτὸς Ἐκκλησίας» οἱ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ ὑπερμέτρου ζήλου των. Ἐφ' ὅσον ὅμως «ἐκτὸς Ἐκκλησίας σωτηρία δὲν ὑπάρχει», ὡς διδάσκουν οἱ ἅγιοι πατέρες, ἐὰν ὁ λόγος του ἠλήθευεν, οἱ «μνημονεύοντες» ἔπρεπε νὰ ἀποδύρωνται τοὺς ἀπομακρυνθέντας τοῦ Κυριακοῦ ἀδελφούς των· ἡ ἀπώλειά των θὰ ἦτο βεβαία...

Ἡ διένεξις θὰ εἶχε πρὸ καιροῦ λάβῃ τὴν πρέπουσαν λύσιν της, ἐὰν δὲν ἐμεσολάβει ἡ μακροτάτης διαρκείας ἀσθένεια τοῦ παπα-Νεοφύτου, ἡ ὁποία καὶ ἐστέρησε τὴν πολυπληθῆ παράταξιν τοῦ «Νέστορος» καὶ ἡγουμένου της. Ἤδη ὅμως, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1970, εἶχεν ἀρχίσει νὰ προετοιμάζεται τὸ ἔδαφος διὰ μίαν «ἀπέλασιν» καὶ ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀντιφρονούντων. Ἐφ' ὅσον δὲν συμμετεῖχον εἰς τὰ «κοινὰ» τῆς Σκήτης, ἐπερίττευεν ἡ παρουσία των. Τελικῶς ὅμως ἐκρίθη σκοπιμώτερον ὅπως παρασχεθῇ ἡ εὐκαιρία μιᾶς ἐπισήμου συνεξηγήσεως ἐνώπιον ὅλων τῶν Γερόντων, ἤτοι τῆς «Βουλῆς» τῆς Σκήτης, ὥστε νὰ πεισθοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ «ἀπεσχισμένοι» ἀδελφοὶ περὶ τῆς πλάνης καὶ ἐπιπολαίου βιασύνης καὶ σπουδῆς των, ἢ τέλος πάντων νὰ ἠρεμήσουν καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων, βεβαιωθέντες διὰ τὸ δίκαιον τοῦ παπα-Νεοφύτου καὶ τῶν ὁμοφρόνων του. Ὁ ρητορικὸς μάλιστα π. Βησσαρίων μετὰ τοῦ γλωσσομαθοῦς π. Βασιλείου εἶχον ἤδη ἐξετάσει σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν βιβλιοθήκην τῆς Σκήτης πρὸς εὕρεσιν ἱκανῶν ἐπιχειρημάτων, διὰ τὴν μέλλουσαν ἀναμέτρησιν. Τὰ δελτία καθημερινῶς ἐπληθύνοντο καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν καὶ ἡ χαρά των διὰ τὴν βεβαίαν νίκην.

Ὁ μοναχὸς Ἰωάννης, ὑποτακτικὸς τοῦ παπα-Νεοφύτου ἔχων καὶ νομικὰς γνώσεις, θὰ ἐξεπόνει τὸ σχέδιον καὶ τὴν πορείαν τῆς πνευματικῆς συγκρούσεως. Ἦτο ἡ μοναδικὴ περίπτωσις ὅπου ἡ Ἀνατολικὴ ἀρρυθμία τῆς Μοναχικῆς των βιοτῆς θὰ διεκόπτετο, παραχωροῦσα τὴν θέσιν της εἰς τὴν δεινότητα, τὸν προγραμματισμὸν καὶ τὴν διαλεκτικὴν πειθαρχίαν...

Τὸ ἕτερον μέτωπον, ὁ παπα-Θεόδουλος μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ του Παϊσίου καὶ τῶν ὑπολοίπων τριῶν πατέρων ἀπετέλουν ἀσφαλῶς τὴν μειονότητα. Ἀλλ' ὁ Γέρων Σίλβεστρος ὁ Καισαρεὺς ἐπανελάμβανε καθημερινῶς : «Μὴ ταράσσεσθε, πατέρες, διὰ τὴν ἐπικειμένην συνεξήγησιν· ἡ ἀλήθεια εἶναι μεθ' ἡμῶν· **εἷς καὶ ἡ Ἀλήθεια ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν**· πιθανὸν νὰ καταπονηθῶμεν ὀλίγον, σιγὴ ὅμως ἡ ὑποχώρησις δὲν ἐπιτρέπεται. Μὴ λησμονῶμεν, ἐξ' ἄλλου, τὸ τοῦ Ἀποστόλου ὅστις παραγγέλλει νὰ εἴμεθα «ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος...» (Α' Πετρ. ιγ' 15).

Ὁ ἀνωτέρω Γέρων εἶχε καὶ ἕνα ἱκανώτατον ὑποτακτικόν, Τραπεζούντιον, ὀνόματι Ἱλαρίωνα, ὅστις ἐφαρμόζων ἐμπράκτως τὴν προσωνυμίαν του, ἀείποτε ἐμειδία, χαίρων ἐν ἁπλότητι καὶ ἀγαθωσύνῃ· μόνον μετὰ τὴν δημιουργίαν τῆς μερίδος τῶν «ἀνθενωτικῶν», ὡς εἶχον αὐτοβαπτισθῆ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ θεωροῦν προδότας καὶ ἑνωτικοὺς πάντας τοὺς ὑπεναντίους, εἶχε τὸ πρόσωπόν του ἀπολέσει τὸ παιδικὸν καὶ ἄφροντι· αἱ καθημεριναὶ μικραὶ συγκρούσεις καὶ ὁ ἐπικείμενος «διάλογος» ἐνώπιον τῆς Γεροντικῆς Συνάξεως, τοῦ εἶχον ἀφαιρέσει προοδευτικῶς ἀμφότερα...

Μάλιστα, ἀπὸ ἡμέρας τώρα, δύο ἐπίμονες σκέψεις συνεχῶς τὸν ἠνώχλουν, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν καὶ τὰ ἰσχυρότερα, φαινομενικῶς, ἐπιχειρήματα τῶν ἀντιπάλων· ὅτι δηλαδὴ εὑρίσκοντο «ἐκτὸς Ἐκκλησίας» καὶ ὅτι ἡ θέσις των, ἄνευ «μνημοσύνου», ἀπετέλει ἀντινομίαν, διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὀργανισμὸς ζῶν, ὡς ἔλεγον, ὅμοιος μὲ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα· κατὰ συνέπειαν, ζῇ τὸ σῶμα ἄνευ κεφαλῆς ; Ἐὰν ὄχι, πῶς οὗτοι ἀπετέλουν Εὐχαριστηριακὰς συνάξεις χωρὶς νὰ ἀναγνωρίζουν ὡς κεφαλήν των τὸν Πατριάρχην ; Τὸ τρίτον ἐπιχείρημα, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀντιδράσουν πρῶτον οἱ ἐπίσκοποι καὶ ν' ἀκολουθήσουν οἱ μοναχοί, δὲν τὸν ἀπησχόλει καὶ τόσον,

διότι εἶχε μίαν ἐσωτερικὴν πληροφορίαν ὅτι τοῦτο θὰ διελύετο ὡς ἱστὸς ἀράχνης.

Ὁ ἴδιος βεβαίως δὲν ἦτο ἱκανὸς διὰ μελέτας καὶ ἀντιρρητικοὺς διαλόγους ἀλλ' ἐνθυμεῖται ὅτι πολλάκις τοῦ ὡμίλει ὁ Γέροντάς του διὰ τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τῶν ἀρχαίων Πατέρων τῆς ἐρήμου καὶ τὴν συναντίληψιν τὴν ὁποίαν παρέσχον εἰς τὴν «ἐν κόσμῳ» χειμαζομένην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ἐθελοντικῆς παρουσίας των εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν συγκρούσεων. Ὤ, ναί, ἦτο ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ἡ γνώμη αὕτη, ἔκγονον πλημμελοῦς μελέτης τῆς ἱστορίας, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ οὐδόλως εἰς τὴν ἀνηλεῆ κριτικὴν τοῦ παπα-Θεοδούλου.

Τὸ δύσκολον θὰ εἶναι, ἐσκέπτετο βαρυθυμῶν, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν θὰ προσήρχοντο προητοιμασμένοι καὶ ἀσφαλῶς θὰ εἶχον κοσμήσει τὰ ἐπιχειρήματά των μετὰ περισσῆς σοφιστείας καὶ ἀληθοφανείας· αὐτοὶ δὲ θὰ ἀντιμετώπιζον διὰ πρώτην φορὰν τὰς περισσοτέρας, τοὐλάχιστον, ἐνστάσεις των καὶ ἀσφαλῶς ἡ θέσις των θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο ἀρκούντως κρίσιμος.

Βεβαίως ὁ Κύριος εἶχε παραγγείλει νὰ μὴ προμελετοῦν οἱ ὀπαδοί του τὸ τί θὰ εἴπουν ἀγόμενοι ἐνώπιον βασιλέων καὶ συνεδρίων· ἡ παροῦσα ὅμως κατάστασις διέφερε κατὰ πολύ· ὡμοίαζεν ἀσφαλῶς μὲ ἀναμέτρησιν ἀληθείας καὶ ψεύδους, ἀλλὰ τὸ δεύτερον τὸ ὑπεστήριζον πολλοὶ ὀλιγώτεροι ἀπ' ὅ,τι φαινομενικῶς παρουσιάζετο· ὀλίγοι παρεκίνουν τοὺς πολλούς· ἔπρεπε διὰ τοὺς πολλούς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους, νὰ ἐμφανισθῇ ἡ ἀλήθεια, κατὰ τὸ δυνατὸν ἀρτιώτερον καὶ σαφέστερον. Λύσις ὅμως ἄλλη δὲν ὑπῆρχεν ἐκτὸς μιᾶς καὶ μοναδικῆς· τῆς προσευχῆς μετὰ τῆς συντόνου μελέτης, μελέτης ἡ ὁποία θὰ τοὺς ἐξησφάλιζε τὴν πληροφορίαν καὶ πεποίθησιν ὅτι ἐνήργουν συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἱερὰς Αὐτῆς ἀπαιτήσεις. Τὸ παρελθὸν ἔπρεπεν ὁπωσδήποτε νὰ γίνῃ κτῆμα των, παρὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου· ἡ ἀναμέτρησις ἢ ἄλλως συνεξήγησις

εἶχεν ὁρισθῆ τελικῶς διὰ τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου.

* * *

Ἡ πρωία τῆς 3ης Μαρτίου ἦλθε νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν πτωχὸν Ἱλαρίωνα μίαν εἰσέτι ἀπορίαν εἰς τὰς ἤδη ὑπαρχούσας· μία ἀπρόβλεπτος συνάντησις μετὰ τοῦ διακο-Ἠλία τοῦ Ἠπειρώτου συνέβαλε νὰ ταραχθῇ καὶ πάλιν μεγάλως: «Οἱ καλόγεροι» τοῦ εἶπε εὐθὺς μετὰ τὸ «εὐλογεῖτε» (7) «κυττᾶνε τὴν καλογερική τους καὶ τὸ κομποσχοίνι τους, δὲν θεολογοῦν· πολὺ περισσότερον δὲν δημιουργοῦν σχίσματα· πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ἐπλανήθης ἀδελφέ»· (7α) καὶ ἀπεμακρύνθη κινῶν ἀργῶς τὴν κεφαλήν του... Ὁ δυστυχὴς Ἱλαρίων ἀπέμεινεν ἄναυδος, παρακολουθῶν ἀφηρημένως τὴν ἀπομάκρυνσί του· κάτι ἠθέλησε νὰ εἴπῃ εἰς ἀπάντησιν ἀλλ' ἐδίστασε· τελικῶς

---

7) Διὰ τοῦ «εὐλογεῖτε» ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἀντικαθίσταται πᾶν εἶδος χαιρετισμοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας. Ἤτοι ἐπέχει τὴν θέσιν τοῦ «καλημέρα», «χαίρετε», «ἀντίο», κλπ. Ἡ ἀπάντησις πρὸς τὸν λέγοντα τὸ «εὐλογεῖτε», εἶναι «Ὁ Κύριος». Τὸ πάλαι τὴν θέσιν τοῦ «εὐλογεῖτε» κατεῖχε τὸ «σωθείης», ἢ σωθείητε».

Τὸ «εὐλόγησον», συγγενὲς πρὸς τὸ ἀνωτέρω, ἔχει ὅλως διάφορον χρῆσιν. Τοῦτο χρησιμοποιεῖτε ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς ἔκφρασις συγγνώμης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ἀπάντησις εἰς τὰς ὀνομαστικὰς προσφωνήσεις τῶν μοναχῶν. Οὕτω, ἐάν τις πταίσῃ εἰς ἕτερον, διὰ τὴν α' ἢ β' αἰτίαν, ἀντὶ νὰ τοῦ εἴπῃ «συγγνώμην» ἢ «συγχώρησον» λέγει τὸ «εὐλόγησον». Ὅταν δὲ πάλιν μοναχός τις καλεῖται διὰ τοῦ ὀνόματός του, δὲν ἀπαντᾷ διὰ τοῦ «ποῖος εἶναι» ἤ, τοῦ «ὁρῖστε», ἀλλὰ διὰ τοῦ «εὐλόγησον».

7α) Διὰ τῆς λίαν συνήθους ἐν Ἁγίῳ Ὄρει φράσεως «ἐπλανήθης ἀδελφέ», ἐκφράζεται ἡ ὑποκειμενικὴ γνώμη τοῦ λέγοντος ταύτην, καθ' ἣν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ἐγένετο θῦμα τοῦ Διαβόλου, παρασυρθεὶς μακρὰν τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῶν Πατέρων.

ἤρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ «Θεοτόκε Παρθένε», ὥστε νὰ διασκεδάσῃ τὴν δυσάρεστον ἐντύπωσιν τῆς συναντήσεως, πλὴν ἐσίγησεν μετὰ ἀπὸ μερικὰς λέξεις... Ἀλήθεια!, ἡ λέξις «καλογερικὴ» τοῦ εἶχε προξενήσει τὴν μεγαλυτέραν ταραχήν· μήπως πράγματι ἠκολούθουν ἐσφαλμένην ὁδὸν ἢ ἔστω μέθοδον ἀντιδράσεως: Μήπως καὶ οἱ πατέρες δὲν ἀναφέρουν συχνῶς ὅτι τὸ θεολογεῖν διὰ τὸν μοναχὸν εἶναι ἄκρως ἐπικίνδυνον;

Ἡ ἀθυμία ἤρχισε μᾶλλον νὰ αὐξάνῃ, ἐνῷ μία ἐλαφρὰ ταραχὴ τὸν ἐκυρίευσε. Τὸ βράδυ ἔπρεπεν ἀπαραιτήτως νὰ ἐξαγορεύσῃ τοὺς λογισμούς του· ὁ φόβος μήπως τὰ θεμέλια τοῦ ἀγῶνος των ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς ἄμμου ἤρχισε νὰ μεταμορφοῦται εἰς ἐπικίνδυνον βεβαιότητα... Ἴσως, ἐμονολόγησε, νὰ ἔσφαλλον οἱ Γέροντες ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ των, τίς οἶδεν...

Μετὰ πολλοῦ κόπου ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα τῆς ἡμέρας ἐκείνης· αἱ ὧραι διήρχοντο τόσον βραδέως! Ποτέ του δὲν ἐπίστευε ὅτι ἦτο δυνατὸν ἡ ἀγωνία τῆς μικρᾶς του καρδίας νὰ βραδύνῃ τοσοῦτον τὴν πορείαν τοῦ ἔχοντος «τὴν ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας»... Ἐπὶ τέλους! ἡ ἀρχὴ τῆς νυκτὸς εὗρεν ὑποτακτικὸν καὶ γέροντα συνομιλοῦντας εἰς τὸ κατανυκτικὸν ναΰδριον τῆς καλύβης των.

Μετὰ τὴν ἐξαγόρευσιν τῶν λογισμῶν του, ἡ ἀπάντησις τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς ἁπλῆ, ὀλιγόλογος, τὸν εἰρήνευσε πλήρως: Τέκνον, τοῦ εἶπε, καὶ ἐγὼ συμφωνῶ ὅτι τὸ θεολογεῖν δὲν ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον καθῆκον τοῦ μοναχοῦ ἢ μᾶλλον ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀληθοῦς μοναχοῦ εἶναι θεολογία, ἥτις καὶ ἐκφράζεται κυρίως διὰ τῆς προσευχῆς (8). Ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν μίαν πλευράν. Καιρὸς ὅμως νὰ γνωρίσῃς καὶ τὴν ἄλλην: «Εἰ γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος καὶ Δε-

8) «Εἰ προσεύξῃ ἀληθῶς, θεολόγος εἶ, καὶ εἰ θεολόγος εἶ, προσεύξῃ ἀληθῶς». (Εὐάγριος).

σπότης ἁπάντων ἑαυτὸν ἀνήνεγκεν ὑπὲρ πάντων τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ θυσίαν, τί ὀφείλομεν ἡμεῖς καὶ πόσον οὐ χρεωστοῦμεν δι᾿ αὐτὸν παθεῖν καὶ ὑπομεῖναι; Καί γε οἱ μονάζοντες καὶ τῇ ἀποταγῇ σταυρωθέντες· οἵ γε ἀληθῶς καὶ οὐκ ἀνοήτως ἀποταξάμενοι· ἐπεὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν σχήματος μόνον ἔστι κρίνειν τὰ πράγματα· πολλοὶ γὰρ οἱ προσωπεῖα ἀποδυόμενοι, καὶ οὐκ ὄντες ὅπερ φαίνονται, ἀλλ᾿ ἐκ τῶν ἔργων δηλονότι τὰ σχήματα. **Εἰ οὖν μοναχοὶ εἰσίν τινες ἐν τοῖς νῦν καιροῖς, δειξάτωσαν ἀπὸ τῶν ἔργων.** ΕΡΓΟΝ ΔΕ ΜΟΝΑΧΟΥ, μηδὲ τὸ τυχὸν ἀνέχεσθαι καινοτομεῖσθαι τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα μὴ ὑπόδειγμα τοῖς λαϊκοῖς προτιθέμενοι αἱρέσεως καὶ αἱρετικῆς **συγκοινωνίας**, τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπωλείας λόγον ὑφέξωσι.» (Θ. Σ. στ. 1049D.)

Σχετικῶς δὲ μὲ τὰ ἀνωτέρω καὶ ὁ ἐσχάτως ἀναλάμψας Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ἀποφαίνεται τὰ κάτωθι ὡραιότατα εἰς τὸ πνευματικώτατον ἔργον του «Ἀόρατος Πόλεμος»:

«Ἐὰν ὅμως ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶναι περὶ πίστεως καὶ τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας μας, τότε καὶ ὁ πλέον εἰρηνικὸς καὶ ἥσυχος πρέπει νὰ πολεμῇ ὑπὲρ αὐτῶν· πλὴν ὄχι μὲ ταραχὴν τῆς καρδίας, ἀλλὰ μὲ ἕνα θυμὸν ἀνδρεῖον καὶ σταθερόν, κατ᾿ ἐκεῖνο τὸ τοῦ Ἰωὴλ «ἐκεῖ ὁ πραῢς ἔστω μαχητής». (Β′ Μέρος, κεφ. ιθ′, σημ. 1).

Ὁποίαν πληροφορίαν καὶ γλυκύτητα εἶχον οἱ λόγοι τοῦ Γέροντος Σιλβέστρου! «Ἐκεῖ ὁ πραῢς ἔστω μαχητής». Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐφήρμοζον καὶ ἐκεῖνοι· πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀδιαφορήσουν διὰ τὰς ἁγίας παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἡσυχάζοντες κάτωθεν μιᾶς φαινομενικῆς ἀναμονῆς, ἥτις τῇ οὐσίᾳ, διὰ τοὺς πλείστους, ἀπετέλει εὔσχημον τρόπον καλύψεως ποικίλων συμβιβασμῶν καὶ ἐνόχων ἀδυναμιῶν; Διότι καὶ ὁ λόγος τὸν ὁποῖον συχνάκις ἐπικαλοῦνται οἱ τοιοῦτοι, ὅτι «ὁ Κύριος δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἐκκλησίαν Του, ὡς ὁ Ἴδιος τὸ ἐβεβαίωσεν εἰπὼν «καὶ πύλαι Ἅδου οὐ κατισχύσουσιν Αὐτῆς»,

ἀποτελεῖ ἁπλῶς πονηρὰν μετάθεσιν τοῦ ζητουμένου, καθ' ὅσον τὸ θέμα δὲν εἶναι ἐὰν ὁ Κύριος θὰ διασώσῃ τήν Ἐκκλησίαν Του ἢ ὄχι ἀλλὰ **ἐὰν ἡμεῖς** ἐκτελῶμεν τὸ καθῆκον μας ἔναντι Αὐτῆς καὶ μάλιστα κατὰ μέτρον καὶ βαθμὸν τῆς ἐπιθυμίας Ἐκείνου!.. Ὁ μέγας ἔγκλειστος Βαρσανούφιος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφέρει τὰ ἑξῆς ὡραιότατα:

«Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα διὰ τοῦ Χριστοῦ στήκει ὁ Χριστιανισμός, ἀλλὰ θέλει ὁ Θεὸς δοκιμάσαι τὰς προαιρέσεις τῶν ἀνθρώπων, εἰς ἐπίδειξιν πάντως **ποῦ ρέπουσι»** (ἀπόκ. φωθ.) καὶ οὕτως, ἀναλόγως στεφανηφορεῖ τοὺς ἀθλητάς του!

Ἐξ ἄλλου, τοῦ εἶπε συμπληρωματικῶς ὁ Γέροντάς του, «μὴ βιάζεσαι, γνωρίζω καὶ τὰς ἄλλας ἀπορίας σου· καὶ αὐτὰς καὶ ἄλλα πολλὰ θὰ τὰ ἀκούσῃς ἐξεταζόμενα εἰς τὴν Σύνοδον», ὡς ἤρχισε νὰ ὀνομάζῃ χαριέντως τὴν συνάντησιν τῆς Διακαινησίμου Ἑβδομάδος. Ἐν συνεχείᾳ Γέρων καὶ ὑποτακτικὸς ἔψαλαν τὸ Μέγα Ἀπόδειπνον καὶ ἠγάλλετο ἐκ καρδίας ὁ ταπεινὸς Τραπεζούντιος μοναχὸς ἀναγινώσκων ἐκ τοῦ ἀπαραμίλλου Ψαλτηρίου: «Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσάς μου, ὁ Θεὸς τῆς Δικαιοσύνης μου... Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε· ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου...».

* * *

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐφετεινὴ Μ. Τεσσαρακοστὴ διὰ πάντας τοὺς πατέρας, ἰδιαιτέρως ὅμως διὰ τὸν Παΐσιον θὰ ἔμενεν ἀλησμόνητος· ὄχι τόσον διότι ἦτο μόλις ἡ τρίτη κατὰ σειρὰν τὴν ὁποίαν διήρχετο εἰς τὸν ἡγιασμένον Ἄθωνα, λατρεύων «μεταξὺ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς» τὴν «σταυρωθεῖσαν ἀγάπην», ὅσον διότι, ἐν τῷ πνευματικῷ της ὀργασμῷ, ὑμνῳδιακῷ πλούτῳ καὶ ἀμέτρῳ μυστικισμῷ, συνεδίαζεν μίαν εἰρηναίαν μαχητικότητα καὶ πο-

Ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν παρουσιάζει μίαν ἐκ τῶν Ἱερῶν Σκητῶν τοῦ Ἁγιωνύμου Ἄθωνος. Κάτωθεν ἀριστερὰ διακρίνεται τὸ συγκρότημα τοῦ Κυριακοῦ, ἐνῷ ἄνωθεν τούτου κεῖνται αἱ Καλῦβαι τῶν πατέρων.

λεμικὴν προετοιμασίαν, πρᾶγμα τόσον ἀσύνηθες διὰ τὰ σύγχρονα μοναχικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα.

Μετὰ τὸ βραχὺ ἐργόχειρόν του, ἔσπευδεν εἰς τὸ μεγάλο ἀρχονταρίκι (9) τῆς καλύβης των, τὸ «στρατηγεῖον», ὡς τὸ ἔλεγεν, ὅπου ὅλοι μαζὶ καὶ οἱ πέντε «ἀντάρται», ἀπεδελτίωναν γνώμας ἁγίων πατέρων καὶ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος, παράλληλα τῆς σημερινῆς πραγματικότητος ποὺ ἀντιμετώπιζον. Ὁ π. Νικόδημος εἶχε ἀναλάβει μόνος του τὴν μελέτην τῶν «Πρακτικῶν τῶν Συνόδων», δύο ὀγκωδεστάτους τόμους πλήρεις ἀπὸ τὰς ἡρωϊκὰς ἐποποιΐας «τῶν υἱῶν τοῦ φωτὸς» κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς πλάνης καὶ αἱρέσεως. Ὁ π. Ἱλαρίων, ἐξ ἄλλου ἐπεμελεῖτο τὴν τροφοδοσίαν καὶ

9) «Ἀρχονταρίκι(ον)». Μεγάλη αἴθουσα ἔνθα γίνεται ἡ ὑποδοχὴ τῶν ξένων· κάτι παρόμοιον μὲ τὸ ἐν κόσμῳ «σαλόνι».

συντήρησιν τοῦ «τζακιοῦ», καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τῶν ξηρῶν καρπῶν, χωρὶς οὐδόλως νὰ λησμονῇ τὸ ζεστὸ φασκόμηλο διὰ τὸν παπα-Θεόδουλον. Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἔπαυε πᾶσα ἐργασία προκειμένου νὰ ἀρχίσῃ ἡ συνομιλία μὲ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ «Δημιουργὸν πάντων τῶν γεγονότων»!.. Εἰς Αὐτὸν ἐξωμολογοῦντο τὰς ἀδυναμίας των, τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀπαιτουμένου ζήλου καὶ παρρησίας, καὶ Τὸν παρεκάλουν ὅπως ἀναπληρώσῃ καὶ θεραπεύσῃ πάντα τὰ ἐλλείποντα... Οὕτω, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν, ἡ Μ. Ἑβδομὰς ἦτο ἤδη ἐπὶ θύραις.

Τὸ Σάββατον τοῦ Λαζάρου ἡ Σκήτη των ἐδέχετο μίαν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν· ἀρχιμανδρίτης τις Ἀθηναῖος, λόγιος, μετεκπαιδευθεὶς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ λίαν γνωστὸς τοῦ παπα - Νεοφύτου, εἶχεν ἀποφασίσει ὅπως διέλθῃ πλησίον των τὸ Πάσχα. Τὸ δυσάρεστον ἦτο ὅτι ἐφαίνετο πολὺ «σύγχρονος»· οἱ τρόποι του, ἡ ὁμιλία του, καὶ ἡ σύνολος γενικῶς παρουσία του δὲν ὡμίλουν οὐδόλως περὶ «ἐσωτερικῆς σταυρώσεως» καὶ «ἀσκητικῆς ἀγωγῆς», τῶν ἀπαραιτήτων τούτων δειγμάτων τοῦ ἀγάμου κληρικοῦ. Ὁ Ἰωάννης μάλιστα, ὁ ὑποτακτικὸς τοῦ παπα - Νεοφύτου, εἶχεν εἴπει χαρακτηριστικῶς εἰς τὸν Ἱλαρίωνα, εἰς μίαν των συνάντησιν: «Αὐτός, παιδί μου, εἶναι κινητὸν Πανεπιστήμιον· ἀφήνω τὰ Γερμανικά του καὶ τὴν γνῶσιν τῆς συγχρόνου Θεολογίας...Ἔχει μάλιστα γράψει καὶ ἕνα μικρὸν δοκίμιον διὰ τὴν «φωτεινὴν» καὶ κλεΐζουσαν» τὸν Οἰκ. Θρόνον μορφὴν τοῦ Πατριάρχου, ὄντως καταπληκτικόν»...

— Αὐτὸ μοῦ ἀρκεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Ἱλαρίων· ἀντελήφθην, θὰ εἶναι ἀπὸ τούς... «παραμορφωμένους» τοῦ ἐξωτερικοῦ· καὶ γελῶν τὸν ἐχαιρέτισε. Ὁ Ἰωάννης, χολωθείς, πρόλαβε νὰ τοῦ φωνάξῃ, πρὶν χαθῇ πίσω ἀπὸ τὸν φράκτην:

— Τί θέλεις, τὰ κούτσουρα νὰ κυβερνοῦν τὴν Ἐκκλησίαν; Ἀρκετὰ τραβήξαμε πέντε σχεδὸν αἰῶνες...Ἠννόει τὴν Ὀθωμανικὴν κατοχὴν καὶ τὴν πληθὺν τῶν ἀγραμ-

μάτων ἱερέων, ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν, ἀγνοῶν ὅμως δυστυχῶς τὸ τιτάνειον τοῦ ἤθους καὶ τῆς προσηλώσεως ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ τῆς μεγίστης πλειονότητος τῶν ἀγροίκων τούτων λευϊτῶν...

Ὡς ἐφαίνετο, ἡ σύγκρουσις θὰ ἐλάμβανε τώρα ἴσως νέαν ἐξέλιξιν, μετὰ τὴν συνεπικουρίαν τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν κληρικοῦ. Ἦτο πλέον ἢ βέβαιον, ὅτι θὰ ἐπηρέαζεν ἐπικινδύνως τὸν παπα-Νεόφυτον καὶ δι' αὐτοῦ πολλοὺς τῶν πατέρων. Ἡ διδαχὴ ἄλλως τε τῆς «Δυναμικῆς Θεολογίας τῆς Οἰκουμενικῆς διαστάσεως» ἡ ὁποία «ἀπηλλαγμένη τῶν ἐριστικῶν καὶ ἀμυντικῶν πλεγμάτων, ἐλευθερουμένη τῆς ἐπιδιώξεως τῆς αὐτοδικαιώσεως, θὰ εἶναι οὐχὶ λόγος περὶ Θεοῦ ἀλλὰ Θεοῦ Λόγος, ἑνοποιὸς τῶν Χριστιανῶν ἁπάντων» (10), δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραμείνῃ ἄνευ καρπῶν, μετὰ ἀπὸ ἕνα τοιοῦτον ἐπιδέξιον σπορέα, ὡς ἐφαίνετο, ἐξωτερικῶς τοὐλάχιστον, μέχρι στιγμῆς ὁ ἐπισκέπτης τοῦ παπα-Νεοφύτου...

* * *

Ἡ Μ. Ἑβδομὰς ἐκύλισε ἐντὸς μιᾶς ἀλησμονήτου ἱερᾶς κατανύξεως· αἱ μελέται διεκόπησαν καὶ αἱ καρδίαι πάντων ὑψώθησαν πρὸς «τὸν ὑψωθέντα ἐν τῷ σταυρῷ ἑκουσίως» ἐκζητοῦσαι τὴν λύτρωσιν ἐκ τῆς συνοίκου ἁμαρτίας, ὥστε νὰ ὑπαντήσουν τὸν Ἀναστάντα οὐ μόνον ψάλλοντες, ἀλλὰ καὶ γνησίως ἀκολουθοῦντες Αὐτὸν ἐν τῇ νεκρώσει τῶν παθῶν καὶ τῇ ταπεινώσει τοῦ ἐπαράτου ἐγώ!

Ἀληθῶς πόσον ἡνωμένοι ᾐσθάνοντο! Αἱ συνάξεις

---

10) Ὅρα περιοδικὸν «Γρηγόριος Παλαμᾶς» τεῦχος 617, 1970, σελ. 198, ἔνθα ὁ λόγος τοῦ Ἀθηναγόρου πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος Ἀχρίδος.

των μὲ τὴν σύνολον κατάνυξιν καὶ τὴν ἐν παντὶ διατήρησιν τῶν ἱερῶν παραδόσεων, μετέφερε τὴν μνήμην πολὺ ὀπίσω, εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἐν διωγμῷ τελοῦσαν Ἐκκλησίαν. Κάτι παράλληλον μὲ τὴν σύγχρονον «Ἐκκλησίαν τῶν κατακομβῶν» τῆς ὑπὸ τοῦ Κομμουνισμοῦ πληττομένης Ρωσίας! Βεβαίως εἰς τὴν ἐποχήν των, φανεροὶ διωγμοὶ δὲν ὑφίσταντο κατὰ τῶν «φανατικῶν» καὶ «παρελθοντοπλήκτων», ὡς τοὺς ἀπεκάλουν καὶ ἐπίσημοι τῆς Ἐκκλησίας ἄρχοντες· ἡ νεωτεροποιὸς ὅμως μανία ὑπὸ τὴν ὑφήγησιν τῆς Οἰκουμενικῆς αἱρέσεως ἦτο πλέον ὕπουλος καὶ πληκτική, δημιουργοῦσα περισσότερα θύματα κάτωθεν τῆς «σκηνικῆς» οἰκουμενικῆς ἀγάπης, τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως καὶ τῆς δῆθεν ἀπαιτήσεως τῶν καιρῶν!.. Ὄντως τὸ ἐκκλησάκι των μετεῖχεν, ἔστω καὶ ἀκουσίως, εἰς τὸ ἐσχατολογικὸν κλῖμα τῶν τελευταίων χρόνων... Διότι διὰ τοὺς πολλούς, ἦσαν οἱ περιφρονημένοι, τὸ ἀντιλεγόμενον σημεῖον, τὸ «κόκκινο πανί» τὸ ὁποῖον ἠρέθιζε, παράδοξον πῶς, τὴν πλατεῖαν καὶ οἰκουμενικήν των ἀγάπην! Ἐπανελαμβάνετο, δυστυχῶς, καὶ εἰς αὐτοὺς τὸ ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου γραφέν, διὰ τὴν πορείαν τοῦ μικροῦ καὶ ἀληθεύοντος ποιμνίου: **«Ἓν ἐστιν ἔγκλημα νῦν σφοδρῶς ἐκδικούμενον, ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν πατρικῶν παραδόσεων»** (ἐπιστ., σμγ.)

Εὐλογητὸς ὅμως ὁ Θεὸς ὁ παρακαλῶν αὐτοὺς ἐν πάσῃ παρακλήσει πνευματικῇ! Οἱ ἴδιοι ᾐσθάνοντο μυστικῶς «ὅτι ἐκοινώνουν τῇ ἡρωϊκῇ πορείᾳ τῶν ὁμολογητῶν καὶ μαρτύρων, διαφυλάσσοντες τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν ἀλώβητον καὶ ἀμέτοχον καὶ ἐκ τῆς συγκοινωνίας εἰσέτι τῆς συγχρόνου Οἰκουμενικῆς Θεολογίας. Διὰ νὰ τηρηθῇ ἡ ἐντολὴ «ἄσπιλος καὶ ἀνεπίληπτος μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ», ἔπρεπε πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἀντιδράσουν εἰς τὰς κηρυττομένας «βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως» ἡ ὁποία θρασέως ἐκήρυσσε διὰ τοῦ στό-

ματος καὶ τῆς γραφίδος Ὀρθοδόξων (;) Ἱεραρχῶν καὶ Ἀκαδημαϊκῶν Θεολόγων:

α) «Εἰς τὴν κίνησιν πρὸς τὴν ἕνωσιν, δὲν πρόκειται ἡ μία Ἐκκλησία νὰ βαδίσῃ πρὸς τὴν ἄλλην, ἀλλ' ὅλαι ὁμοῦ ΝΑ ΕΠΑΝΙΔΡΥΣΩΜΕΝ τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν...» (Μήνυμα Χριστουγέννων 1967 τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου.)

β) «Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμπαίζωμεν πλέον τοὺς ἑαυτούς μας καὶ νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ Χριστιανισμός, ὅπως ἐμεῖς τὸν ἐννοούσαμε, εἶναι πράγματι ὁ ἁρμόζων εἰς τὸν Λαόν μας. **Ἔχομεν ἀνάγκη ἑνὸς νέου Χριστιανισμοῦ, βασιζομένου ἐξ ὁλοκλήρου ἐπὶ νέων ἀντιλήψεων καὶ ὅρων.** Δὲν δυνάμεθα νὰ διδάξωμεν εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς τὸ εἶδος τῆς Θρησκείας, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς εὕρομεν. Οἱ νέοι ἄνθρωποι διαβιοῦν εἰς ἐντελῶς διαφορετικὸν πνευματικόν, ἠθικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον, καὶ δὲν εὑρίσκουν ἔννοιαν εἰς τὴν θρησκείαν τὴν ὁποίαν τοὺς μεταδίδουν οἱ γονεῖς των «Δηλώσεις Ἀμερικῆς Ἰακώβου εἰς N. York Times, 26. 9. 67. καὶ Ἑστία 5)10)67.

γ) «...Δὲν θὰ ἐπιζήσωμεν ὡς Χριστιανικαὶ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι τοῦ κύματος αὐτοῦ τῶν ἐπερχομένων, ἐὰν δὲν ἑνωθῶμεν ὅλοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... Νὰ τὸν προσέξετε ἐφέτος τὸν Καρνάβαλο μὲ **σεβασμὸ** καὶ βαθὺ στοχασμό... (Κήρυγμα τοῦ Χαλκηδόνος Μελίτωνος ἐν τῷ Μητροπολικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν).

«Καλούμεθα αἱ Ἐκκλησίαι εἰς **μετάνοιαν,** εἰς αἴτησιν συγγνώμης πρὸς ἀλλήλας» («Ὀρθόδοξος Παρουσία» Τόμος Α' σελ. 171).

...«Πῶς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ ἀντικρύσω εἰς τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας... Εἰς ποίαν γλῶσσαν θὰ τοῦ ὁμιλήσω ; Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἐγχειριδίων τῆς Θεολογίας ; Ποῖον Θεὸν θὰ τοῦ δείξω ; Τὸν μικρὸν Θεὸν τῶν Χριστιανικῶν ἐρίδων ἢ τὸν Μέγαν Θεόν ;» (Λόγος του ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῶν ἀστροναυτῶν εἰς Σελήνην).

«...Οἱ ἄνθρωποι ὠθοῦνται ὑποσυνειδήτως ἔξω ἀπὸ

τὴν γῆν· πρὸς ἕνα ἄγνωστον οὐρανόν· πρὸς ἕνα Θεόν, τὸν ὁποῖον οἱ πνευματικοὶ ποιμένες δὲν ἔχουν κηρύξει ἀκόμη... Τὸ ἑωσφορικὸν πνεῦμα μᾶς ἐξωθεῖ εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν ὅτι μόνον ἡμεῖς κατέχομεν τὴν ὀρθὴν ὁδόν...» (Λόγοι του ἐπὶ τῇ ἀφιερώσει τῆς ὑπόπτου καὶ ἀγνώστου προελεύσεως κανδήλας εἰς τὴν Παναγίαν τοῦ Πρωτάτου «Ἄξιόν Ἐστι», ἡ ὁποία, δυστυχῶς, ἄχρι τοῦ νῦν παραμένει ἐνώπιον τῆς Παρθένου· τὸ **βέβηλον** καὶ **μωμητόν,** ἐντὸς τῶν **Ἁγίων** καὶ κατέναντι τῆς **Ἀμώμου**!.. (Ὅρα «Ὀρθ. Τύπον», φύλλον Ἰουνίου 1966).

Καὶ ἐνῷ τὰ ἀνωτέρω φοβερὰ καὶ βλάσφημα ἐξῆλθον ἐξ «Ὀρθοδόξων» ἀρχιερατικῶν χειλέων, παρετέθησαν δὲ ὡς ἐνδεικτικά, χωρὶς νὰ ἀποτελοῦν μοναδικότητα, ἰδοὺ ὁποῖα καὶ ὁπόσα, ἡ Ὀρδόδοξος Ἑλληνικὴ Θεολογία ἐξήμεσε τὸν τελευταῖον καιρόν, διὰ δύο ἐπιφανῶν(;) ἐκπροσώπων της. Ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Ν. Νησιώτης, ὡμίλησε περὶ «ἀληθοῦς ἐκκλησιαστικῆς Συνόδου», ἀπαρτιζομένης «ἐκ μελῶν ἐκπροσωπούντων πάσας τὰς ὑφισταμένας ὁμολογίας» καὶ «ἀσκούσας τὴν ποιμαντικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τὴν πλήρη ἔννοιαν τῆς λέξεως». Δέχεται ἐπίσης **τὰ μυστήρια τοῦ γάμου, τοῦ βαπτίσματος καὶ χρίσματος ὅτι δύνανται νὰ τελῶνται ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ κληρικῶν πασῶν τῶν ὁμολογιῶν** ! (ὅρα «La Pensee Orthodoxe» Paris, 1968, No 13, παρὰ Σ. Μπιλάλη, «Ὀρθοδοξία καὶ Παπισμὸς» Τόμ. Α' σελ. 372). Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ ἀνωτέρω Θεολόγος ἀποτελεῖ τὸν μόνιμον ἐπίσημον ἀντιπρόσωπον τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν !

Ὁ ἐπίτιμος δὲ καθηγητὴς κ. Λ. Φιλιππίδης, ἔφθασενεὶς τὸ πρωτάκουστον σημεῖον νὰ γράψῃ, ὅτι οὐδόλως ἀποτελοῦν ἑτέραν «Ἐκκλησίαν» οἱ Καθολικοί, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον τῆς μετ' αὐτῶν συνυπάρξεως ἡμῶν πάλαι τε καὶ νῦν, ἐντὸς τῆς **αὐτῆς Ἐκκλησίας** ! Ἀπὸ τὴν καταπληκτικὴν καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησιολο-

γίας πλήρους διαστροφῆς ἐργασίαν του, παραθέτομεν τὸ κατωτέρω χαρακτηριστικὸν ἀπόσπασμα.

«Μὲ ἄλλας λέξεις: Κατὰ τὴν διάστασιν καὶ διάσπασιν ΤΟΥ πληρώματός του ΤΟ **πλοῖον** (ἡ Ἐκκλησία) **δὲν ἐσχίσθη εἰς δύο** ἀκέραια πλοῖα, ἑκατέρου τῶν ὁποίων νὰ ἐπιβαίνῃ ἔκτοτε μία τῶν διαστασῶν ὁμάδων ΤΟΥ πληρώματος· δηλαδὴ **τοῦ πληρώματος ἡ διάσπασις** δὲν εἶχεν ὡς συνέπειαν νὰ σχηματισθοῦν **δύο Ἐκκλησίαι·** ΜΙΑ Ἐκκλησία ὑπῆρξε καὶ πάλιν ἐν συνεχείᾳ, ἡ τοῦ Χριστοῦ Θεοφύτευτος Ἐκκλησία. Μία λοιπὸν **ἔμεινε** καὶ μετὰ τὴν διάστασιν τοῦ πληρώματος ἡ **Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ,** ΕΝΤΟΣ ΑΥΤΗΣ καὶ ἔκτοτε ΠΑΝΤΕΣ οἱ Χριστιανοί· **τὸ ὅλον πλήρωμα αὐτῆς** ΕΝΤΟΣ **τοῦ αὐτοῦ** ΕΝΟΣ ΠΛΟΙΟΥ. (Βλ. «Ἡ ἀπὸ παλαιᾶς καὶ νέας Ρώμης Κίνησις πρὸς ἐπάνοδον τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀρχικὴν ἑνότητα» σελ. 10-11, Ἀθῆναι, 1970).

Ὄντως, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἕως σήμερον εἶχεν ἀντιμετωπίσει τοιαύτην συλλογικήν, ἑκουσίαν καὶ ἐν ψυχρῷ αὐτομόλησιν τῶν φύσει καὶ θέσει φρουρῶν Της πρὸς τὸ στρατόπεδον τῆς πλάνης καὶ αἱρέσεως!

Πῶς, λοιπόν, ἡ εὐλογημένη πεντὰς τοῦ παπα-Θεοδούλου καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων νὰ μὴ αἰσθάνεται ὅτι εὑρίσκεται εἰς πονηροὺς καὶ ἐσχάτους καιροὺς καὶ ὅτι οὐ μόνον ἡ σημειωθεῖσα ἀντίδρασίς των ἦτο ἐπιβεβλημένη, ἀλλὰ καὶ χαίρειν ἐὰν μὴ ἔλεγον τοῖς **κοινωνοῦσι** τοιούτοις Ἀντιχρίστοις Ὑφηγηταῖς καὶ Διδασκάλοις καὶ πάλιν οὐδόλως θὰ ὑπερέβαλλον; Πᾶσα οἰκονομία εἰς τοιούτους καιροὺς θὰ ἐσήμαινε πλήρη παρανομίαν· πᾶσα συγκατάβασις, ἄρνησιν τῆς πολυτίμου Ἀληθείας· ὁ ἀγὼν ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ ἄνευ ὑποστολῆς καὶ μέχρις ἐσχάτων. Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις, κλαίοντες ἐνώπιον» τοῦ πορευομένου εἰς τὸ ἑκούσιον πάθος Ἰησοῦ» συνωδύροντο καὶ τὴν ἀκουσίως προδιδομένην Ὀρθοδοξίαν, ἡ Ὁποία ὡς καὶ ὁ Ἑαυτῆς Διδάσκαλος καὶ Γεωργός,

προεδίδετο ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων καὶ μαθητῶν της! Οἱ τοῦ Μ. Βασιλείου λόγοι εἶχον καὶ εἰς τὰς ἡμέρας των ἀναζήσει.

«Καταπεφρόνηται τὰ τῶν Πατέρων δόγματα· ἀποστολικαὶ παραδόσεις ἐξουδένωνται· νεωτεροποιῶν ἐφευρήματα ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπολιτεύεται· τεχνολογοῦσι λοιπὸν οὐ Θεολογοῦσιν οἱ ἄνθρωποι· ἡ τοῦ κόσμου σοφία τὰ πρωτεῖα φέρεται, παρωσαμένη τὸ καύχημα τοῦ σταυροῦ... Οἱ πρεσβύτεροι ὀδύρονται τὰ παλαιὰ συγκρίνοντες τοῖς παροῦσιν...» (ἐπιστ. 92).

Ἡ ἀκολουθία τῶν Παθῶν τῆς Μ. Πέμπτης ἐπανέφερε ζωηρῶς εἰς τὴν μνήμην των τὸ πόσον ὀλίγον ἐμιμοῦντο τὸν Διδάσκαλον εἰς τὰς θυσίας, τὴν πραότητα, τὴν πρὸς πάντας ἀγάπην!.. Ὁ παπα-Θεόδουλος, βυθισμένος ἐντὸς τοῦ στασιδίου του καὶ ἐνωτιζόμενος τῶν ὡραιοτάτων ὕμνων, ἐφαντάζετο, οὐχὶ τὸν Ἰησοῦν, ἀλλὰ τὴν Νύμφην Αὐτοῦ, τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, νὰ λέγῃ πρὸς τοὺς Οἰκουμενιστὰς τῆς σήμερον:

«Τί κακὸν ἐποίησα ὑμῖν, ὦ τέκνα μοι ἀγαπητά; Δὲν ἠλευθέρωσα ὑμᾶς τῆς ζοφώδους εἰδωλολατρίας; Δὲν **ἐφώτισα** ὑμᾶς διὰ τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, τὴν ὁποίαν **εἰσέτι** στεροῦνται μυριάδες ἀδελφῶν σας; Δὲν ἐλάμπρυνα τὰ ἤθη σας, ὥστε νὰ φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ; Ὅτε δὲ ἀργότερον ἀπεκόπησαν τῆς ἐμῆς Μητρότητος οἱ ἑκουσίως ἐκλέξαντες τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης δὲν παρέμεινα μεθ' ὑμῶν διατηροῦσα ὑμᾶς ἐν τῇ μοναδικότητι τῆς Ἐμῆς Ἀληθείας; Ἐν ζοφώδῃ σκλαβιᾷ παρακαλοῦσα, ἐν ἀνάγκαις καὶ θλίψεσι παραμυθοῦσα ἐν ἐλευθερίᾳ μεγαλύνουσα; Τί, λοιπόν, ἐζηλεύσατε ἀπὸ τὰς λοιπὰς «χριστιανικὰς ὁμολογίας»; **Τὴν ἐν κόσμῳ ἰσχὺν αὐτῶν**; Δὲν γνωρίζετε ὅτι εἶσθε τοῦ Νυμφίου μου ἀδελφοί, τοῦ μὴ ἔχοντος ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι; **Τὴν παιδείαν αὐτῶν καὶ σοφίαν**; Ἀγνοεῖτε τόσον εὐκόλως ὅτι πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον», ἡ δὲ μακρὰν Ἐμοῦ τικτομένη γνῶσις,

«δαιμονιώδης» τυγχάνει, «ψυχική», πεπερασμένη; **Τὴν πληθὺν τῶν ὀπαδῶν καὶ τὸ περίλαμπρον;** Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἀνήκουν εἰς τοὺς ἄρχοντας τοῦ κόσμου τούτου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τὸ παραμύθιον τῶν θλιβομένων, τὴν εἰκόνα τῆς «σταυρωθείσης ἀγάπης» τὴν ὡραιωθεῖσαν ἐν ταπεινότητι καὶ πτωχείᾳ! Ὑπάγετε, λοιπόν, καὶ τρυγήσατε τοὺς καρποὺς τῆς ἀφρόνου ἐπιθυμίας σας. Ἐγὼ θὰ παραμείνω πιστὴ τροφὸς καὶ Μήτηρ τοῦ ταπεινοῦ καὶ μικροῦ ποιμνίου τοῦ Υἱοῦ μου· αὐτὸ θὰ συνεχίζω νὰ παρακαλῶ, νὰ σοφίζω, νὰ μεταμορφῶ. Ὑπάγετε, διὰ νὰ ἐννοήσητε ὅτι ἡ τοῦ κόσμου σοφία καὶ ἡ ψευδὴς καὶ νόθος τῶν Οἰκουμενιστῶν ἀδελφῶν σας ἀγάπη θὰ καταστῇ αἰτία γυμνότητος καὶ πείνης καὶ θανάτου τῆς αἰωνίου ψυχῆς σας, ἡ ὁποία ἕως τοῦ νῦν ἐτρέφετο διὰ τοῦ ἄρτου τῶν ἀγγέλων ἀδολεσχοῦσα «ἐν οἴκῳ Κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου Θεοῦ ἡμῶν...» Ὑπάγετε... Ἐγὼ θὰ ἀναμένω προσευχομένη διὰ τὴν ταχεῖαν ἐπιστροφήν σας· μιμουμένη τὸν Νυμφίον Μου θὰ ὑποδείξω τὴν τρωθεῖσαν ἐκ τῆς λόγχης τῆς ἀποστασίας σας πλευράν Μου, ὅταν καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ ὑμῶν καὶ καινῇ προσψαύσει, τὴν τοῦ Θωμᾶ ἀφήσητε φωνήν: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!..»

Αὐτὰ ἐσκέπτετο ὁ παπα-Θεόδουλος ἐνῷ ἐψάλλετο ἡ ἀκολουθία κατανυκτικῶς ἀπὸ τοὺς Παΐσιον καὶ Ἱλαρίωνα. Ὄντως, ἔζων ἐντὸς μιᾶς τραγικῆς ἐποχῆς καὶ ἡ θλῖψις των ηὔξανε περισσότερον, διότι πολλοὶ τῶν συνασκητῶν των, ἐὰν δὲν παρεσύροντο ὑπὸ τῶν ποικίλων καὶ ὑπούλων συνθημάτων τῶν Οἰκουμενιστῶν, ἠρκοῦντο εἰς μίαν παθητικὴν στάσιν, ἄγνωστον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ὀρθοδόξου παραδόσεως. Καλυπτόμενοι ὄπισθεν τῆς φράσεως «ἡμεῖς εἴμεθα μοναχοί, ἄλλοι ἐτάχθησαν διὰ τὴν προάσπισιν καὶ διαφύλαξιν τοῦ δόγματος», διέσπων βαναύσως τὴν ἀληθῶς ἠθικὴν ζωήν, τὴν συνισταμένην

ἐξ Ὀρθοδοξίας καὶ ὀρθοπραξίας. (11) Οἱ ἅγιοι πατέρες ἔζων πλήρως τὰς ἀνωτέρω δύο πτυχὰς τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας, διὸ καὶ ἐπιγραμματικῶς ἔλεγον: «ἑορτὴ μάρτυρος, ΜΙΜΗΣΙΣ μάρτυρος».

Συνεπῶς, πῶς ἦτο δυνατόν, οἱ ἀδελφοί των Ἁγιορεῖται πατέρες νὰ ἑορτάζουν καὶ ἀγρυπνοῦν «μιμούμενοι» τοὺς ἁγίους Ἀντώνιον, Σάββαν, Ἀθανάσιον, Γρηγόριον, Μᾶρκον Εὐγενικὸν καὶ ἑτέρους φωστῆρας «τοῦ νοητοῦ στερεώματος» τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ «μνημόσυνον» τοῦ αἱρετικοῦ ἐπισκόπου των ἐκυριάρχει εἰς τὰς ἡμίσεις σχεδόν. ἱ. Μονάς, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἱερᾷ των Μητροπόλει, τὸ περιώνυμον Πρωτᾶτον; Ἐπίσης, «αἱ διακόψασαι» τὸ «μνημόσυνον» ἱεραὶ Μοναὶ δὲν συνελειτούργουν, ἐν φανερᾷ ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἱ. Κανόνας, μετὰ «μνημονευόντων»; Ἐπίσκοποι δὲ τοῦ Οἰκ. Θρόνου δὲν ἐτέλουν ἀδιακρίτως χειροτονίας ἁγιορειτῶν ἢ ἐχοροστάτουν εἰς τὰς «πανηγύρεις» των; Ταῦτα καὶ ἕτερα πολλὰ συνεῖχον τὴν καρδίαν τοῦ ἀγαθοῦ λευΐτου καὶ παρεκάλει ἀδειαλείπτως τὴν Δέσποιναν καὶ Κυρίαν τοῦ Ἱεροῦ των Τόπου ὅπως μεσιτεύσῃ τῷ Υἱῷ Της καὶ Θεῷ διὰ τὰς πολλάς των ἁμαρτίας!...

Ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως ἐψάλη εἰς τὸ Κελλίον τοῦ παπα-Σιλβέστρου μετὰ πάσης ἱεροπρεπείας καὶ σεμνότητος. Ὁ μυστικὸς φωτισμός, ἡ τῶν ᾀσμάτων εὐωχία, ἡ ἀπόλυτος γαλήνη τοῦ περιβάλλοντος, προδιέθετον καὶ ἀκουσίως τὴν ψυχὴν πρὸς αἴνεσιν τοῦ Δημιουργοῦ, Τοῦ δι' αὐτὴν σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος! «Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος αὕτη ἡ σωτήριος νὺξ καὶ φωταυγής, τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς ἐγέρ-

---

11) «Οὔτε τὰ δόγματα χωρὶς ἔργων ἀγαθῶν εὐπρόσδεκτα τῷ Θεῷ, οὔτε τὰ μὴ μετ' εὐσεβῶν δογμάτων ἔργα τελούμενα προσδέχεται ὁ Θεός». Κύριλλος Ἱεροσολύμων. M. P. G. 33,456 β. πρβλ. καὶ Γ. Μαντζαρίδου, «Ἠθικὴ καὶ Ἀποκάλυψις», Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 9 ἑξ.

σεως οὖσα προάγγελος...» ἔψαλλον τὰ χείλη καὶ ἡ καρδία ἐσκίρτα ἀγαλλομένη ὡς «ὁ Δαυίδ πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ..»

«Ὢ Πάσχα τὸ Μέγα καὶ ἱερώτατον Χριστέ. Ὢ σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ δύναμις.» Μὴ παραχωρήσῃς τὰ κάλλη τῆς Νέας Σιών, τὰ ἐκ τοῦ Σοῦ αἵματος καὶ τῆς ὁμολογίας τῶν Τέκνων Της ὡραιωθέντα, νὰ προδοθοῦν καὶ ριφθοῦν τοῖς ἔθνεσιν,.. ὦ, Κύριε, μὴ ὑπερίδῃς ἡμᾶς...

Ἡ Διακαινήσιμος ἑβδομὰς διῆλθεν ἐντὸς μιᾶς συνεχοῦς ἀναστασίμου δοξολογιακῆς εὐχαριστίας. Τὴν Παρασκευὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν, προσηυχήθησαν καὶ οἱ πέντε θερμῶς διὰ τὴν ἀγαθὴν ἔκβασιν τοῦ ἀρχομένου διαλόγου. Ἔπρεπε μετὰ πάσης συνέσεως καὶ πραότητος νὰ ἐκθέσουν τούς λόγους τῆς ἀπομακρύνσεώς των ἐκ τοῦ Κυριακοῦ. Ἦτο μάλιστα εὐτυχὲς τὸ γεγονὸς καὶ ἀγαθὴ ἡ συντυχία νὰ διατελῇ ἐφέτος ὡς Δικαῖος (12) τῆς Σκήτης, ὁ πνευματικὸς

12) «Ἡ Σκήτη ἀποτελοῦσα ἓνα τῶν ἀρχεγόνων τύπων ὑποτελοῦς Ἱερᾶς Μονῆς ἔχει καὶ αὕτη διοίκησιν ἀναδεικνυομένην ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ πατέρων καὶ ἀσκοῦσαν τὴν ὑπὸ τῆς κυριάρχου Ἱ. Μονῆς ὑπάρχουσαν αὐτῇ δοτὴν ἐξουσίαν. Ὁ δικαῖος ἀναδεικνύεται δι' ἐκλογῆς ἐκ τῶν Γερόντων τῶν Καλυβῶν τῆς Σκήτης. Ἡ θητεία του, τό γε νῦν, εἶναι ἐνιαύσιος... Ἀσκεῖ δὲ διοικητικὴν ἐξουσίαν ὅλως περιωρισμένην, ἥτις συνίσταται εἰς ὑποχρεωτικὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν συμβούλων διὰ τὴν πρόοδον τῆς Σκήτης. Πρὸς τούτοις κατοικεῖ εἰς τὸ χάριν αὐτοῦ διατηρούμενον οἴκημα καὶ ὄχι εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ Καλύβην, ὑποχρεοῦται δὲ εἰς ἄσκησιν ἐποπτείας πρὸς τήρησιν τῆς μοναστηριακῆς πειθαρχίας ἐν τῇ Σκήτῃ, καταγγέλλων τοὺς δυστροποῦντας εἰς τὴν Ἱ. Σύναξιν καὶ δι' αὐτῆς εἰς τὴν Ἱ. Μονήν... Ὡσαύτως διαφυλάττει τὰ ἱερὰ κειμήλια προσεκτικῶς, φροντίζει διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν ξένων, τέλεσιν τῶν ἀκολουθιῶν ἐν τῷ Κυριακῷ, κλπ». (Π. Παναγιωτάκου, «Τὸ δίκαιον τῶν Μοναχῶν» σ. 400, 553, ἔκδ. 1957).

παπα-Ἀλέξιος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ τοῦ δικαίου ἐραστής, καὶ οὕτω ἔτρεφον ἀρίστας ἐλπίδας διὰ μίαν δικαίαν διαιτησίαν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας οἱ πάντες εὑρίσκοντο εἰς τὰς θέσεις των· τὸ Συνοδικὸν πλῆρες καὶ ἐστολισμένον πασχαλίως ἀνέμενε τὴν ἀναμέτρησιν... Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη» ὡμίλησε δι' ὀλίγον πρὸς τοὺς πατέρας, ὁ ἅγιος Δικαῖος εἰπὼν ἐν ἁπλότητι μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Σεβαστοί μοι πατέρες καὶ ἀδελφοί· ἡ συγκέντρωσις ἡμῶν σήμερον, κατὰ τὴν ἑόρτιον ταύτην ἡμέραν, εἰς οὐδὲν ἕτερον ἀποβλέπει εἰμὴ εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ὀρθοδόξου ἀληθείας καὶ μόνον.

Οἱ ἀδελφοί μας, καὶ προσέβλεψεν πρὸς τὸν παπα-Θεόδουλον καὶ τοὺς αὐτῷ, δὲν πρόκειται σήμερον νὰ **κριθοῦν**, ἀλλὰ νὰ συνεξηγηθοῦν μεθ' ἡμῶν, ἑκουσίως καὶ ἐλευθέρως, ὥστε νὰ γνωρίσωμεν οἱ πάντες τὸ πολύτιμον **δέον** διὰ τὴν παροῦσαν κρίσιμον τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν. Θεωρῶ περιττὸν νὰ τονίσω ὅτι δὲν πρέπει οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀλλοιωθῇ ἡ ἑόρτιος ἀτμόσφαιρα τῆς ἡμέρας. Ἄς ἐξετάσωμεν ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰρήνῃ ἕκαστος διὰ τῆς δοθείσης αὐτῷ σοφίας τὸ προκείμενον θέμα, ὥστε οἱ καρποὶ τῆς συνεργασίας αὐτῆς ν' ἀποβοῦν ἀγαθοὶ καὶ δι' ἡμᾶς μὲν προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἱερὸν ἡμῶν Τόπον γενικώτερον. Ἐπιβλέψας, ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸν παρακαθήμενον αὐτῷ γραμματέα εἶπε μετὰ Βιβλικῆς ἁπλότητος καὶ μεγαλοπρεπείας: Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, κηρύσσω τὴν ἔναρξιν τῆς συνεξηγήσεως καὶ παρακαλῶ τὸν παπα-Νεόφυτον ὅπως λάβῃ τὸν λόγον».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΝ Τῌ ΟΡΘΟΔΟΞΙᾼ

> «Οἰκονομίας γὰρ ὅρος, μήτε τι τῶν κειμένων ἀθετεῖν, μήτε ἐφ᾽ ᾧ οἷόν τε μικρὸν ὑφεῖναι κατὰ καιρὸν καὶ λόγον». Θ. Στουδίτης.

ΚΑΤ᾽ ΑΡΧΑΣ, εἶπεν ἐγερθεὶς ὁ παπα-Νεόφυτος, ἐκφράζω τὴν βαθεῖαν μου θλῖψιν, διότι ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Σκήτη παρουσιάζεται διχασμένη ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν ἤδη τοῦ 1966. Συνεχίζω νὰ φρονῶ, ὡς ἐδήλωσα καὶ παλαιότερον, ὅτι ἡ αἰτία μιᾶς τοιαύτης διαιρέσεως δὲν ἦτο, οὐδὲ εἶναι, τόσον σοβαρά, ὡς ἐκλαμβάνεται ὑπό τινων ἀδελφῶν. Δὲν ἐπιτρέπεται ἐπ᾽ οὐδενὶ λόγῳ νὰ διχαζώμεθα, ἐνῷ θὰ ἔλθῃ ὁπωσδήποτε ἡ ὥρα τῆς ἀπὸ κοινοῦ δράσεως καὶ ἀντιδράσεως. Θὰ γνωρίζῃς ἀσφαλῶς, παπα-Θεόδουλε, ὅτι τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Αὐτὴν τὴν ἰδίαν διακρίνει ἡ τάξις. Συνεπῶς, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναμείνῃ ἡ πανοσιότης σου, ὡς καὶ οἱ ἀκολουθήσαντές σε πατέρες, ὥστε συγχρόνως μεθ᾽ ἡμῶν, οἵτινες ἀναμένομεν παρατηροῦντες καὶ ἐξετάζοντες, νὰ ἐγερθῶμεν κατὰ τῶν κενοφωνούντων; Δὲν θὰ ἔπρεπε, ἐπίσης, ἅμα τῇ ἐγέρσει τῶν ἐπισκόπων, οἵτινες ὡς «ἀξιωματικοὶ» τῆς Ἐκκλησίας καθορίζουν καὶ τὸν χρόνον τῆς «ἐπαναστάσεως», νὰ ἠκολούθει καὶ ἡ ἰδική μας ἐξέγερσις, ὥστε πάντες

«μιᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες» νὰ δώσωμεν τὸ παρὸν καὶ οὐχὶ ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν ; Διότι, τώρα, σᾶς ἐρωτῶ, μὲ τὴν διακοπὴν τοῦ «μνημοσύνου», καὶ τὴν διακοπὴν τῆς μεθ' ἡμῶν κοινωνίας, **πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας**, δὲν εὑρίσκεσθε ἑκόντες ἄκοντες ἐν ἐπαναστάσει καὶ ἀνταρσίᾳ ;

Ἡ ἀπάντησις τοῦ παπα - Θεοδούλου ἠκολούθησεν ἤρεμος καὶ πραεῖα :

— Συμφωνῶ, εἶπεν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ἀποτελοῦν τοὺς «ἀξιωματικοὺς» καὶ «στρατηγοὺς» ἂν ἐπιθυμῆτε, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· οὐδόλως ὅμως παραδέχομαι ὅτι **μόνον** ἀφοῦ ἐγερθοῦν ἐκεῖνοι πρῶτον, δικαιούμεθα ἀκολουθοῦντες ἡμεῖς, νὰ ἀντιδράσωμεν κατὰ τῆς α' ἢ β' κηρυττομένης αἱρέσεως. Διότι, σᾶς ἐρωτῶ, ἐὰν ἐκεῖνοι **δὲν ἐγερθοῦν** πρέπει νὰ σιγῶμεν, πρέπει ν' ἀδρανῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀναμένοντες ὑποτιθεμένας ἐξεγέρσεις ; Ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἀγνοῇ ἡ πανοσιότης σου ὅτι πολλάκις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας **ἡ ἀκρίβεια** τοῦ πιστεύω Της καὶ ἡ σωστικὴ ἀντίδρασις κατὰ τῶν παραβάσεων εἰς τὰ τῆς πίστεως καὶ κανονικῆς τάξεως θέματα, συνήθως, οὐχὶ ὑπὸ ἐπισκόπων, καὶ καθ' ἡμᾶς «ἀξιωματικῶν», ἐτηρήθη !

Θὰ σᾶς ἀναγνώσω εὐθὺς ἀμέσως ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Εἰκονομαχικῆς ἔριδος, συγγραφὲν ὑπὸ οὐχὶ φιλίως πρὸς τὸν Μοναχισμὸν διακείμενον συγγραφέα, ἔνθα περιτράνως καὶ ἐκφραστικώτατα ἐπιβεβαιοῦνται τὰ ἀνωτέρω: Ἐπλησίασε ἐν συνεχείᾳ τὸν π. Παΐσιον καὶ ἀφοῦ ἔλαβε τὸν φάκελλον τῶν σημειώσεων, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ἐκράτει, ἐδιάλεξε ἕνα τετράγωνο φύλλο χάρτου, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἀνέγνωσε ζωηρῶς :

«Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἐδέχθησαν τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, (τοῦ 754, Εἰκονομαχικῆς.), διότι πολλοὶ ἐξ ἀρχῆς ἦσαν εἰκονομάχοι, πολλοὶ τοιοῦτοι εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ διορισθῆ, οἱ δὲ ἄλλοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν. Ἀντίδρασις κατὰ τῆς Εἰκονομαχίας ἐντὸς τοῦ Βυζ. Κράτους παρουσιάσθη κυρίως **ἐκ μέρους τῶν μοναχῶν**, διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκρά-

τωρ Κωνσταντῖνος ἔλαβε μέτρα κατὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου...» (Ἐκκλ. Ἱστ. Στεφανίδου, σελ. 259, ἔκδ β΄.)

Ἐπίσης, συνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, πρὶν ἢ συνέλθῃ τῷ 787 ἡ Ζ΄ Οἰκ. Σύνοδος ἐν Νικαίᾳ, συνῆλθεν ἓν ἔτος προηγουμένως ἐν Κων/λει, «ἐν τῷ Ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἐκ δὲ τῶν κατηχουμενέων (γυναικωνίτου) ἡ Αὐτοκράτειρα Εἰρήνη καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Κωνσταντῖνος παρηκολούθουν τὰς ἐργασίας αὐτῆς. Οἱ **περισσότεροι** ἐπίσκοποι καὶ ὁ στρατὸς ἦσαν εἰκονομάχοι· προὐκλήθησαν ταραχαὶ καὶ ἡ Σύνοδος διελύθη... (Αὐτ.). Ἐπίσης ἡ δευτέρα εἰκονομαχικὴ Σύνοδος συνῆλθε ἐν Κων-λει τῷ 815 ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Θεόδωρον, ἡ ὁποία ἠκύρωσε τὴν Ζ΄ Οἰκ. Σύνοδον, ἀποκατέστησε τὸ κῦρος τῆς πρώτης εἰκονομαχικῆς Συνόδου (754) καὶ ἀφώρισε τοὺς διαφωνοῦντας ἐπισκόπους. Οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντέδρασαν. Ἐπικεφαλῆς αὐτῶν ἵστατο Θεόδωρος ὁ Στουδίτης»(13). Ἰδοὺ ἡ ἐν προκειμένῳ γνώμη τοῦ μεγάλου πατρός.

13) Κάτι παρόμοιον σχεδὸν παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου (1438-9). «Ἡ ψευδὴς ἕνωσις τῆς Φλωρεντίας πρὸς καιρὸν ἐδίχασε τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολήν. Ὁ αὐτοκράτωρ, οἱ αὐλικοί, οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματοῦχοι τῆς κοινωνίας, οἱ διανοούμενοι, ὁ Πατριάρχης Κων)πόλεως καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπισκόπων ἀπετέλουν τὴν παράταξιν τῶν Ἑνωτικῶν. Οἱ ἱερεῖς, οἱ **μοναχοί,** αἱ **μοναχαὶ καὶ ὁ λαός, ὁ φύλαξ οὗτος τῆς Ὀρθοδοξίας,** ἐτάχθησαν ἀνεπιφυλάκτως ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἀποφασισμένου ἀρχηγοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ.

Ἑνωτικοὶ καὶ Ἀνθενωτικοὶ ἀνεμετρήθησαν εἰς πείσμονα καὶ παρατεταμένον ἀγῶνα μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἡττηθοῦν κατὰ κράτος καὶ νὰ καταισχυνθοῦν οἱ διαθέτοντες τὴν δύναμιν τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας. Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Γραικολατίνων δούλων τοῦ πάπα ἐνίκησεν ἡ ἀλήθεια, ἡ δὲ ἀλήθεια δὲν συμπορεύεται πάντοτε μετὰ τῶν προσώπων, τῶν κατεχόντων τὴν ἀνωτάτην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ Πολιτείᾳ ἡγεσίαν.

Τὴν δύναμιν τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ καὶ λαοῦ δὲν ὑποτι-

῞Ωστε ὅτε περί πίστεως ὁ λόγος, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν· ἐγώ τίς εἰμι; Ἱερεύς; ἀλλ' οὐδαμοῦ. Ἄρχων, καί οὐδ' οὕτως. Στρατιώτης; καί ποῦ; Γεωργός; καί οὐδ' αὐτό τοῦτο. Πένης, μόνον τήν ἐφήμερον τροφήν ποριζόμενος. Οὐδείς μοι λόγος καί φροντίς περί τοῦ προκειμένου. Οὐά, οἱ λίθοι κράξουσι καί σύ σιωπηλός καί ἄφροντις; (P.G. 99, 1321 B)

Ὡς βλέπετε, **πάντες** ὑπάρχομεν ἐν εὐθύνῃ καὶ πάντες θὰ λογοδοτήσωμεν διὰ τυχὸν ὀλιγωρίαν καὶ ἀμέλειαν...

Μετὰ τοὺς λόγους τοῦ παπα-Θεοδούλου σιγὴ ἡπλώθη δι' ὀλίγον εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ ἀπάντησίς του ἦτο τόσον ταχεῖα, ἤρεμος καὶ πειστική, ὥστε ὅλοι ἤρχισαν νὰ παρακολουθοῦν μετ' ηὐξημένης ἐντάσεως καὶ προσο-

---

μοῦν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ σύγχρονοι Ρωμαιοκαθολικοὶ θεολόγοι. Ὁ J. Gill, ὁμιλῶν περὶ τῶν ἀντιταχθέντων εἰς τὴν ἕνωσιν Βυζαντινῶν, γράφει. «Στὸ Βυζάντιο ἡ βάσις τῆς ἀντιστάσεως δὲν ἦταν τὸ Κράτος, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὄχι τόσο πολὺ οἱ ἐπίσκοποι, ὅσο οἱ μοναχοὶ καὶ ὁ κοινὸς λαός, ποὺ ἔβλεπε τοὺς μοναχοὺς ὡς τοὺς διαφωτισμένους ἀσκητὰς καὶ πνευματικοὺς ὁδηγούς... Ἦταν (οἱ μοναχοὶ) οἱ πρόμαχοι τῆς Ὀρθοδοξίας... αὐστηροί, ἄκαμπτοι... Γιὰ νὰ ἔχῃ πιθανότητα ἐπιτυχίας κάθε σχέδιο ἑνώσεως, ἔπρεπε πρῶτα οἱ καλόγηροι καὶ ὁ λαὸς μαζί τους νὰ προσελκυσθοῦν σ' αὐτό. Ἀλλὰ πῶς ;» «Ἀκουέτωσαν, ταῦτα, συνεχίζει ὁ πανοσιολογιώτατος, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συγχρόνων Πατριαρχῶν καὶ ἐπισκόπων εὐκαίρως ἀκαίρως πλειοδοτοῦν εἰς ψευδενωτικὰ συνθήματα, ἀγνοοῦντες τὴν φωνὴν τῶν μοναχῶν, τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, καὶ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ·» (παρὰ Σ. Μπιλάλη, Τόμος Β', σελ. 91-2).

χῆς. Ὁ παπα-Νεόφυτος, ταραγμένος κάπως, συνέσφιγξεν ἰσχυρῶς τὸ χαρτὶ τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του καὶ ἠγέρθη.

Ὥστε ἀπορρίπτετε, εἶπε, τὴν οἰκονομίαν, (13α) παπα-Θεόδουλε, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι «ἄχρι καιροῦ» πολλάκις οὐ μόνον εἷς ἐπίσκοπος, ἀλλὰ καὶ Σύνοδοι ὑπέμειναν καὶ ᾠκονόμησαν τοὺς ἀναφανέντας αἱρετικούς, ὥστε νὰ δοθῇ αὐτοῖς καιρὸς μετανοίας ἤ, ἂν θέλετε, ἀκριβοῦς ἐξετάσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς κηρυττομένης αἱρέσεως; Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω, σᾶς ἀναγινώσκω τμῆμα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ θείου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν λαὸν τῆς Κων-λεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἠναγκάσθη νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὴν τηρηθεῖσαν στάσιν του εἰς τὴν ὑπόθεσιν Νεστορίου· τίς οἶδεν, ἴσως καὶ τότε νὰ ἐμέμφοντο αὐτὸν οἱ πανταχοῦ καὶ πάντοτε παρόντες συναδελφοί σου ὑπερζηλωταί...

«Αἰτιάσθω δὲ μηδεὶς τὴν μέλλησιν (καθυστέρησιν). Οὐ γὰρ ἐνυστάξαμεν... ἐμιμησάμεθα δὲ τοὺς ἰατρικὴν ἔχοντας ἐμπειρίαν, οἵ τὰ ἐν τοῖς σώμασι γινόμενα τῶν παθῶν οὐκ εὐθὺς ταῖς διὰ σιδήρου καὶ πυρὸς ὑποφέρουσιν ἀνάγκαις, ἀλλ' ἠπίοις ἐν ἀρχαῖς φαρμάκοις καταμαλάσσουσι, περιμένοντες **τὸν ταῖς τομαῖς πρέποντα καιρόν**.» (M.P.G, 76. 124 ἑξ.).

Ἀκούεις, ἀγαπητὲ παπα-Θεόδουλε; Τίς δὲ θὰ προσδιορίσῃ αὐθεντικῶς τὸν ταῖς τομαῖς πρέποντα καιρόν; Βεβαίως οὔτε σὺ οὔτε ἐγώ, ἀλλὰ ἡ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐὰν πιστεύωμεν ὅτι ὑπάρχει αὕτη...

Νέα ἔκπληξις εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ὁ Βησσαρίων ἐφαίνετο ἰδιαιτέρως ἐνθουσιασμένος. Τὸ ἐπιχείρημα ἦτο

13α) Ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἡ προσφώνησις τῶν ἱερομονάχων δὲν γίνεται διὰ τοῦ συνήθους «πάτερ», ἀλλὰ διὰ τοῦ «παπᾶ». Ἐὰν ὅμως τύχῃ νὰ εἶναι ὁ προσφωνούμενος καὶ πνευματικός, τότε προτιμᾶται τὸ «πνευματικέ».

τόσον ἰσχυρόν, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πρόεδρος, ὅστις ἐφέρετο συμπαθῶς πρὸς τὸν παπα-Θεόδουλον καὶ τὴν συντροφιάν του, συνωφρυώθη.

—Ἀλλὰ καὶ κάτι ἄλλο σπουδαιότερον ἀκόμη, ἐσυνέχισεν ὁ παπα-Νεόφυτος. Σᾶς ἀναγινώσκω μέρος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ Κυρίλλου πρὸς τὸν πάπα Ρώμης Καιλεστῖνον, διὰ νὰ γίνῃ καταφανὲς τὸ πόσον ἐπεθύμει καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν τὴν γνώμην καὶ τὸ σύμψηφον, προκειμένου νὰ καθαιρεθῇ ὁ Νεστόριος, καὶ δὲν ἐπανεστάτει ὅπως μερικοὶ σήμερον...

«Ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ, καίτοι βουληθεὶς Συνοδικῷ γράμματι φανερὸν αὐτὸν καταστῆσαι, ὅτι ταῦτα λέγοντι (τῷ Νεστορίῳ) καὶ φρονοῦντι κοινωνεῖν οὐ δυνάμεθα· τοῦτο μὲν οὐ πεποίηκα· λογισάμενος δέ, ὅτι **χρὴ τοῖς ὀλισθήσασι χεῖρα διδόναι καὶ ὡς ἀδελφοὺς πεσόντας ἐγεῖραι,** παρήνεσα διὰ γραμμάτων ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης κακοδοξίας, Ἀλλ' ὠνήσαμεν οὐδέν... Οὐ πρότερον δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας ἐκβάλλομεν ἑαυτοὺς μετὰ παρρησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα. Διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν καὶ πότερόν ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παρρησίας ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ. Τὸν δὲ ἐπὶ τούτοις σκοπὸν τῆς σῆς θεοσεβείας χρὴ γενέσθαι διὰ γραμμάτων καταφανῆ καὶ τοῖς εὐσεβεστάτοις καὶ θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις τοῖς κατὰ Μακεδονίαν καὶ ἅπασι τοῖς κατὰ Ἀνατολήν.

Ἐπιθυμοῦσι γὰρ αὐτοῖς δώσομεν ἀφορμὰς τοῦ πάντας μιᾷ ψυχῇ καὶ μιᾷ γνώμῃ στῆναι καὶ ἐπαγωνίσασθαι τῇ ὀρθῇ πίστει πολεμουμένῃ». (Αὐτ. στλ. 81 ἑξ.).

Ἀκούεις, ἀγαπητὲ παπα-Θεόδουλε; Ὁλόκληροι Πατριάρχαι, ὁλόκληροι Σύνοδοι, σωρεία ἐπισκόπων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τούτοις δὲν ἀπεφάσιζον νὰ ἐνεργήσουν μόνοι! Καὶ ὑμεῖς; Ὑμεῖς ἁπλοῖ Ἱερεῖς ἢ μοναχοί, ἀποκηρύσσετε τὸ Πατριαρχεῖον, τί λέγω, ὁλόκληρον τὴν Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν, διότι δὲν ἀπεκήρυξε τὸν Πατριάρχην...

Ἡ ἔντασις τῆς ἐκπλήξεως, μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ὁμιλητοῦ, ἀπεκορυφώθη· οὐδέποτε εἶχε προκληθῆ τοιοῦτον ἐνδιαφέρον εἰς τοὺς πατέρας διὰ γενικὰ θέματα ἐκκλησιαστικῆς φύσεως, ὡς τὸ ἀνωτέρω. Ὅλοι ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται ὅτι κάτι πολὺ σοβαρὸν συνέβαινεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐλάχιστοι ὅμως ἦσαν εἰς θέσιν νὰ προσδιορίσουν καὶ τὸ τί ἀκριβῶς... Μήπως ὑπερέβαλλον; Κατὰ τὴν ὁμάδα τῶν πέντε, οὐ μόνον δὲν ὑπερέβαλλον, ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου ἤρχοντο πολὺ καθυστερημένως, νὰ διαπιστώσουν μίαν τραγικὴν **πραγματικότητα,** ἥτις ἐκυοφορεῖτο ἀπὸ ἔτη ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ. Ἡ ἀνατολὴ τοῦ 20οῦ αἰῶνος διὰ τῆς **ἐπιβληθείσης** ὑπὸ τῶν Οἰκουμενιστῶν **ἡμερολογιακῆς μεταρρυθμίσεως,** ἐπέφερε τὸ πρῶτον καίριον πλῆγμα εἰς τὸ σῶμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ἔκτοτε ἐσπάρασσεν ἐπιζητοῦν τὴν πάλαι αὐτοῦ ἁρμονίαν καὶ ἑνότητα. Κατὰ συνέπειαν, εἰκόνα ἐν σμικρογραφίᾳ τῆς γενικῆς ταύτης συγχύσεως καὶ ἀκαταστασίας ἔζη καὶ τὸ Συνοδικὸν τὴν παροῦσαν στιγμήν...

Πραεῖα ἠκούσθη καὶ πάλιν ἡ φωνὴ τοῦ γηραιοῦ παπα - Θεοδούλου.

— Ὡμιλήσατε, πάτερ, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου σας περὶ «οἰκονομίας». Δι' αὐτὴν πιστεύω μετὰ τῶν πατέρων τὰ ἀκόλουθα· καὶ ἀνέγνωσε:

«Ἐν γὰρ τοῖς θείοις δόγμασιν οὐδαμοῦ χώραν ἔχει ποτὲ ἡ οἰκονομία ἢ συγκατάβασις· ταῦτα γὰρ ἀπαρασάλευτά εἰσι καὶ ὑπὸ πάντων ὀρθοδόξων ὡς ἀπαράβατα ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ διαφυλλάτονται καὶ ὁ μικρόν τι τούτων παραβαίνων, (14) **ὡς σχισματικὸς καὶ αἱρετικὸς κατακρίνεται καὶ ἀναθεματίζεται καὶ ἀκοινώνητος παρὰ πᾶσι λογίζεται».**

14) «Ὁμοίως ὁ Ἐφέσου Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός, κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς Φλωρεντίας, πιεζόμενος ὑπὸ πολλῶν νὰ ἐπιδείξῃ συγκατάβασιν, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ μετὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας Ἕνωσις, ἀπεκρίθη: «οὐ συγχωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς πίστως».

('Απόκρισις τῶν 'Ανατολικῶν 'Ορθοδόξων πρὸς τοὺς ἀπὸ Βρεττανίας ἀποσταλείσας ὑπὲρ ἑνώσεως καὶ ὁμονοίας μετὰ τῆς 'Ανατ. 'Εκκλησίας προθέσεις. "Ορα καὶ 'Ι. Καρμίρη, Μνημεῖα, Β, 808 - 809)

'Επίσης, ἐσυνέχισεν ὁ ὁμιλητής, ἡ Συνοδικὴ Πρᾶξις τοῦ 1828 ἀναφέρει ὅτι :

«'Επί... τῶν δογματικῶν καὶ ὅσα οἱ ἱεροὶ Κανόνες διακελεύονται, περὶ ἐκείνων, οὔτε φρονῆσαί τι ἐναντίον ὅλως ἡμῖν δυνατόν, οὔτε προσθήκην ἢ ἀφαίρεσιν μέχρι καὶ τῆς κεραίας αὐτῆς διαπρᾶξαι θεμιτόν» [15].

Συνεπῶς, προσέθεσεν ὁ παπα - Θεόδουλος, ἐνῷ **θεωρητικῶς** ἡ 'Εκκλησία δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν οἰκονομίαν εἰς τὰ δογματικῆς φύσεως θέματα, ἐν τούτοις **πρακτικῶς** μεσολαβεῖ πάντοτε χρόνος τις μέχρις ὅτου ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀντίδρασις τῶν ὀρθοδόξων φρουρῶν καὶ ποι-

---

"Οτε δὲ οἱ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τοῦ ἀπήντησαν, ὅτι «ὀλίγη ἐστὶ ἡ τῶν δύο ὁμολογιῶν διαφορὰ καὶ ὀλίγη συγκατάβασις ἑνώσει ἡμᾶς, εἰ θελήσεις καὶ αὐτὸς χρήσασθαι ταύτῃ», ἐκεῖνος ἀπεκρίθη. «Παρόμοιόν ἐστι τοῦτο τὸ ρηθέντι παρὰ τοῦ 'Επάρχου πρὸς τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν Γραπτὸν ἢ τὸν Στουδίτην· εἶπε γὰρ αὐτῷ· ἔτι μίαν μόνην κοινωνήσατε (μετὰ αἱρετικῶν) καὶ ἕτερον οὐκ ἀπαιτοῦμεν, πορεύεσθε δὲ ὅποι φίλον ἡμῖν· καὶ ὁ ἅγιος ἔφη πρὸς αὐτόν· ὅμοιόν τι λέγεις, ὥσπερ ἂν τις ἀξιῶν ἕτερον λέγει· οὐδὲν αἰτοῦμέν σε, ἀλλ' ἢ τὴν σὴν ἅπαξ ἀποτεμεῖν κεφαλήν, καὶ μετὰ ταῦτα πορεύου ὅπου θέλεις. Οὐ γὰρ ἔστι μικρὸν ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ τὸ δοκεῖν μικρόν» καθότι «τὸ ἐπὶ δόγμασιν εἴτε μικροῖς εἴτε μεγάλοις ἁμαρτάνειν, ταὐτὸν ἐστιν· ἐξ ἀμφοτέρων γὰρ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ἀθετεῖται», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Κων/λεως ἁγίου Ταρασίου» ('Ι. Κοτσώνη, «Προβλήματα τῆς 'Εκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας», 'Αθῆναι 1957, σελ. 170 - 1 καὶ παρὰ «Πρακτικὰ Συνόδων» Τόμος Β' σελ. 793.

15) Δεληκάνη. (Π.Ε.) Τόμος Γ' 524 - 5. Πρβλ. 'Ι Κοτσώνη, μν. ἔργον, σελ. 169.

μένων. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸν ἐπλησίασεν ὁ π. Νικόδημος καὶ ἠρέμως τοῦ ἀφῄρεσε τὸν φάκελον ποὺ ἐκράτει, ἀπομακρυνθεὶς ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ, ἐνῷ ὁ Γέροντας ἐσυνέχιζεν.

Θεωρητικῶς ὁ χρόνος αὐτός, δὲν θὰ πρέπῃ νὰ ὑφίσταται κἄν, διότι ἅμα τῇ κηρυττομένῃ αἱρέσει θὰ πρέπῃ ἐν τῷ ἅμα νὰ ἐμφανίζεται καὶ ἡ ἀντίδρασις.

Ἀλλὰ πρακτικῶς, ὡς ἀνέφερον, πλὴν ὅμως μὲ **ὀρθόδοξον** ἀντιμετώπισιν, θὰ μεσολαβῇ πάντοτε ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ **ἐπιτρέπῃ** τὴν διάγνωσιν τῆς νόσου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ εὐθύνη **ἄρχεται** νὰ βαρύνῃ πάντα ὀρθόδοξον ποιμένα καὶ πιστόν. Ὁ π. Νικόδημος ἐπλησίασε καὶ πάλιν τὸν παπα-Θεόδουλον καὶ χωρὶς νὰ τὸν διακόψῃ ἀφῆκε πλησίον του μερικὰ φύλλα σημειώσεων.

—Ἀναφορικῶς δὲ μὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ θείου Κυρίλλου πρὸς τὸν λαὸν τῆς Κων/λεως, ἣν ἀνεφέρατε προηγουμένως, ἔχω νὰ παρατηρήσω τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἐσιγήσατε σπουδαιότατον σημεῖον αὐτῆς, ὅπερ ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρει ἡμᾶς σήμερον καὶ τὸ ὁποῖον θὰ μοὶ ἐπιτρέψετε νὰ ἀναγνώσω.

«...ταύτην ἐν ἑαυτοῖς ἀναζωπυροῦντες ἀεὶ τὴν πίστιν, ἀσπίλους καὶ ἀμώμους ἑαυτοὺς τηρήσατε. ΜΗΤΕ ΚΟΙΝΩΝΟΥΝΤΕΣ τῷ μνημονευθέντι (Νεστορίῳ), μήτε μὴν ὡς διδασκάλῳ προσέχοντες, εἰ μένει λύκος ἀντὶ ποιμένος... Τοῖς δέ γε τῶν κληρικῶν, εἴτε λαϊκῶν διὰ τὴν ὀρθὴν πίστιν ΚΕΧΩΡΙΣΜΕΝΟΙΣ ἢ ΚΑΘΑΙΡΕΘΕΙΣΙ παρ' αὐτοῦ, κοινωνοῦμεν ἡμεῖς, οὐ τὴν ἐκείνου κυροῦντες ἄδικον ψῆφον, ἐπαινοῦντες δὲ μᾶλλον τοὺς πεπονθότας, κἀκεῖνο λέγοντες αὐτοῖς· εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν Κυρίῳ, μακάριοι· ὅτι τῆς δυνάμεως καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα εἰς ὑμᾶς ἀναπέπαυται ..» (Mansi IV, 1096.)

Ὡς γίνεται, λοιπόν, τοῖς πᾶσιν δῆλον, παπα - Νεόφυτε, οἱ διαχωρίσαντες ἑαυτοὺς τοῦ ψευδοῦς ποιμένος,

ἐπαινοῦνται ὑπὸ τοῦ ἁγίου μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως καὶ δέχεται πάντας τούτους εἰς ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, ὡς **γνησίους** ὀρθοδόξους καὶ τῆς «παρακαταθήκης» φύλακας πιστοτάτους. Ἐπίσης, ἐφιστῶ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν σας, εἰς τὴν φράσιν: «τοῖς δέ γε τῶν κληρικῶν, εἴτε λαϊκῶν διὰ τὴν ὀρθὴν πίστιν κεχωρισμένοις ἢ καθαιρεθεῖσι παρ' αὐτοῦ...» Γνωρίζετε τί σημαίνουν αἱ ἀνωτέρω μετοχαί; Ἁπλούστατα, αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀρνεῖσθε ὑμεῖς· ὅτι δηλαδὴ **δύνανται** νὰ ἐγερθοῦν κατὰ τοῦ ἐπισκόπου των, ὅταν κηρύσσῃ βεβαίως αἵρεσιν, καὶ οἱ κληρικοί του καὶ τὸ ἁπλοῦν ποίμνιον, **χωρὶς** νὰ ἀναμένουν τὸ σύνθημα τῶν ὑμετέρων ἀξιωματικῶν. Πλείονα ὅμως περὶ τούτων ἐπιφυλλάσσομαι νὰ εἴπω ἀργότερον.

2) Προκειμένου δὲ περὶ τῆς «τομῆς», ἤτοι τῆς καθαιρέσεως τοῦ Νεστορίου, καλῶς καὶ ἁγίως ἔπραξεν ὁ Κύριλλος ἀναμένων καὶ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Προηγουμένως ὅμως, ἤτοι ἀπὸ τὴν ἀπαρχὴν τῆς αἱρέσεως καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἑτοιμαζομένης «τομῆς», οὐδόλως ἔπαυσε νὰ ἐνεργῇ ἰδιωτικῶς ὅσα θὰ συνέβαλον πρὸς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν τοῦ κακοδοξοῦντος. **Τρεῖς σχεδὸν μῆνας** μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς κακοδοξίας ἤρξατο ἡ ἀντίδρασις τοῦ θείου πατρός, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν τὴν ἑξῆς πορείαν:

1) Ἀπέστειλε δύο ἐπιστολὰς προσωπικῆς διαμαρτυρίας πρὸς τὸν Νεστόριον. (Mansi 4/885 - 892.)

2) Μὴ ἱκανοποιηθεὶς ἐκ τῶν ἀπαντήσεών του, ἔγραψε πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Θεοδόσιον καὶ τὰς Βασιλίσσας Εὐδοκίαν καὶ Πουλχερίαν. (Mansi 4/618 - 684.)

3) Συνεκάλεσεν Αἰγυπτιακὴν Σύνοδον ἐπισκόπων, ἥτις καὶ κατέκρινε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου. (Ι. Καρμίρη, Μνημεῖα, Α', 141.)

4) Τῇ συνεργίᾳ του, καὶ ἡ τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρώμης ὑπὸ τὸν Καιλεστῖνον κατεδίκασε τὴν Νεστοριανὴν κακοδοξίαν, (ἔνθ. ἀνωτ.).

Συνεπῶς ἔπραξε πάντα ὅσα ἠδύνατο, ὡς Ὀρθόδοξος Πατριάρχης καὶ ποιμὴν γνησιώτατος...

Ἱδρὼς ἤρχισε νὰ ἐμφανίζεται εἰς τὸ μέτωπον τοῦ παπα-Θεοδούλου. Ὁ Γέρων Σίλβεστρος τὸν ἐπλησίασε καί, ἀφοῦ ἀντήλλαξαν ἕνα γοργὸν διάλογον, ἤλλαξαν θέσεις. Ὅλη ἡ Σύναξις ἐφαίνετο συγκεκινημένη. Ὁ Ἰωάννης, ὁ ὑποτακτικὸς τοῦ παπα-Νεοφύτου, κάτι ἐψιθύρισεν εἰς τὸν Γέροντά του, ἀλλ' οὐδεὶς ἀντελήφθη τὸ τί εἶπεν ἀκριβῶς. Ὁ παπα-Σίλβεστρος, κρατῶν εἰς χεῖρας του τὸν φάκελον μὲ τὰς σημειώσεις, εἰσήρχετο εἰς τὸν διάλογον μὲ τοὺς κατωτέρω λόγους :

— Ποία Τοπικὴ Σύνοδος Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἅγιοι πατέρες, κατεδίκασε ἢ καὶ ἤλεγξε ἐπισήμως τὸν Πατριάρχην ; Θὰ σᾶς ἀναγνώσω ἀμέσως ὀλίγας ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἡμετέρας Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἑτέρων «Ὀρθοδόξων» Ἱεραρχῶν, αἱ ὁποῖαι, σημειωτέον, ἐγένοντο μετὰ τὴν πολυετῆ παρακολούθησιν τῶν αἱρετικῶν διδασκαλιῶν τοῦ Ἀθηναγόρου, τὴν ἄρσιν τοῦ «Ἀναθέματος» καὶ τὰς συναντήσεις καὶ συμπροσευχὰς μετὰ τοῦ αἱρεσιάρχου τῆς Ρώμης, διὰ ν' ἀντιληφθῆτε ἔστω καὶ ἀμυδρῶς τὴν... ἀρνητικὴν δραστηριότητα τῶν ἀνωτέρω.

«Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεγνώσθη τὸ ἀποσταλὲν παρὰ τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου χρονικὸν τῆς ἀπὸ 25 ἕως 27 Ὀκτωβρίου (1967) ἐπισκέψεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὴν Α. Ἁγιότητα τὸν πάπα τῆς Ρώμης, ὡς καὶ ἀντίγραφα τῶν κατ' αὐτὴν ἀνταλλαγεισῶν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀξιωματούχων τῆς Ρώμης προσφωνήσεων καὶ λόγων. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης ἡ Ἱ. Σύνοδος **μετὰ ἰδιαιτέρας ἱκανοποιήσεως** διεπίστωσεν ὅτι μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἡ ἐπίσκεψις καὶ ἡ νέα αὕτη συνάντησις τῶν προκαθημένων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Ὀρθοδόξου ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὴν **διάπυρον εὐχὴν καὶ προσδοκίαν τῆς**

Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας». (Μακεδονία 7-11-67.).

Καὶ ἐρωτῶ νῦν ὑμᾶς, παπα-Νεόφυτε. Ποῖον τὸ **κοινὸν** σημεῖον μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω καὶ τῆς κατὰ Θεὸν ἀγωνιώδους γραφῆς τοῦ ἁγίου Κυρίλλου:... «λογισάμενος δὲ ὅτι χρὴ τοῖς ὀλισθήσασι χεῖρα διδόναι καὶ ὡς ἀδελφοὺς **πεσόντας** ἐγεῖραι, παρῄνεσα διὰ γραμμάτων ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης κακοδοξίας.» Τοῖς πᾶσιν δῆλον ὅτι ἡ διαφορὰ εἶναι ὄντως ἀβυσσαλέα! Ἐπίσης ὑποχρεοῦμαι νὰ σημειώσω ὅτι οὐδέποτε ἔδωκα εἰς ἐμαυτὸν ἢ ἑτέρῳ τινὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκηρύξῃ ἢ ἀφορίσῃ ἢ ἀναθεματίσῃ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῇ ἐννοίᾳ μιᾶς Συνοδικῆς πράξεως, τὴν Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν ἤ τινα τῶν ἐπισκόπων. Μυριάκις ὅμως φρονῶ ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ πράξῃ τὸ τοῦ ἁγ. Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. **«Πᾶς ὀρθοδοξῶν κατὰ πάντα, πάντα αἱρετικὸν δυνάμει, κἂν οὐ ῥήματι, ἀναθεματίζει»**. (στλ. 1088Β).

Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ παπα-Σιλβέστρου ἀντήχησαν ὡσεὶ κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ. Οἱ πάντες τὸν παρετήρουν μετὰ θαυμασμοῦ. Ἡ προηγουμένη δυσμενὴς κρίσις των καὶ ἡ σύνολος ἀτμόσφαιρα μετεβλήθησαν ἄρδην. Ἐννοήσας τοῦτο ὁ παπα-Σίλβεστρος, ἐσυνέχισεν εὐθυμότερον τὸν λόγον.

Προηγουμένως, πατέρες, σᾶς ἐξέθεσα τὰς ἐνεργείας τοῦ Κυρίλλου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου. Ἰδοὺ νῦν ἕτεραι ἀξιοθαύμαστοι ἀντιδράσεις καὶ διαμαρτυρίαι ἁπλῶν κληρικῶν, δημιουργηθεῖσαι ἐν τῷ κλίματι τοῦ αἱρεσιάρχου Νεστορίου, καθ' ὃν χρόνον οἱ ἐπίσκοποί του οὐδὲν πρὸς ἀντίδρασιν εἶχον σημειώσει.

«Διαμαρτυρία προτεθεῖσα ἐν δημοσίῳ παρὰ τῶν Κληρικῶν τῆς Κων-λεως καὶ κατὰ Ἐκκλησίαν ἐμφανισθεῖσαν, ὡς ὅτι ὁμόφρων ἐστὶ Νεστόριος Παύλου τοῦ Σαμοσατέως τοῦ ἀναθεματισθέντος πρὸ ἐτῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων.

Ὁρίζω τὸν λαμβάνοντα τόδε τὸ χαρτίον, κατὰ τῆς

Ἁγίας Τριάδος, ὥστε φανερὸν αὐτὸ ποιῆσαι ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις, ἀναγνώσταις, λαϊκοῖς οἰκοῦσι Κων-λιν, ἔτι τε τὸ ἴσον αὐτοῖς ἐκδοῦναι πρὸς ἔλεγχον τοῦ αἱρετικοῦ Νεστορίου, ὅτι ὁμόφρων ἐστὶ τοῦ ἀναθεματισθέντος Παύλου τοῦ Σαμοσατέως πρὸ ἐτῶν 160... Καὶ κατέληγεν οὕτως. «Ὅστις δέχεται ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἕτερος ὁ τεχθεὶς ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, ἔστω ἀνάθεμα». (Πρακτικὰ Συνόδων, Α΄, 441-2).

Ὡς βλέπετε, π. Νεόφυτε, ἐνταῦθα ἔχομεν ἀντίδρασιν ἐκ τῶν «στρατιωτῶν» καὶ οὐχὶ ὑπὸ «ἀξιωματικῶν». Ἄς ἴδωμεν τώρα καὶ τὰς **κατ᾽ ἰδίαν** ἐνεργείας τοῦ Καιλεστίνου Ρώμης, πρὶν νὰ συνέλθῃ ἡ Γ΄ Οἰκ. Σύνοδος. Πλὴν τῆς συγκροτήσεως Συνόδου ἐν Ρώμῃ καὶ τῆς ἐν αὐτῇ καταδίκης τοῦ Νεστορίου, ὅπερ συνιστᾷ τὸ maximum τῶν ἐνεργειῶν ἑνὸς Πατριάρχου, σᾶς ἀναγινώσκω τμῆμα τῆς ἐπιστολῆς ἣν ἀπέστειλε τῷ αἱρεσιάρχῃ ἐλπίζων εἰς τὴν ἔστω καθυστερημένην μετάνοιάν του.

«Φανερῶς τοίνυν ἴσθι, ταύτην ἡμῶν τὴν ἀπόφασιν, ὡς ἐὰν μὴ περὶ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ταῦτα κηρύξῃς, ἅπερ καὶ ἡ Ρωμαίων καὶ ἡ Ἀλεξανδρέων καὶ πᾶσα Καθολικὴ Ἐκκλησία κατέχει, ὡς καὶ ἡ Ἁγία ἡ κατὰ τὴν μεγάλην Κων/λιν Ἐκκλησία ἕως σοῦ κάλλιστα κατέσχε καὶ ταύτην τὴν ἄπιστον καινότητα, ἥτις ἐπιχειρεῖ χωρίζειν ἅπερ συνάπτει ἡ Ἁγία Γραφή, ἐντὸς ΔΕΚΑΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ, ἠριθμημένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τῆς ὑπομνήσεως, φανερᾷ καὶ ἐγγράφῳ ὁμολογίᾳ ἀθετήσῃς, ἀπὸ πάσης Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκβέβλησαι... Ἐπειδὴ πάντες εἰδέναι ὀφείλουσι τὸ πραττόμενον, ὁσάκις ᾖ περὶ κοινοῦ πράγματος ἡ σκέψις.»

Ἀλλ᾽ ἂς παρακολουθήσωμεν ἐν συνεχείᾳ, ὁποία ἡ φροντὶς τοῦ ἰδίου ποιμενάρχου καὶ διὰ τὸν χειμαζόμενον Λαὸν τῆς Κων)λεως.

« Μακαρία δὲ ὅμως ἡ ἀγέλη, ᾗ παρέσχεν ὁ Κύριος

κρίνειν περὶ τῆς ἰδίας νομῆς. Ὅθεν, ὅ οὐκ ἀμφιβάλλομεν ὅτι ποιεῖτε, **τὴν ἀσεβῆ διάλεξιν ἀπωθεῖσθαι ὀφείλει ἡ πίστις ὑμῶν...** ἀεὶ γὰρ ἐκκόπτεσθαι ὀφείλουσι καιρίως οἱ τοιοῦτοι, οἵτινες τὴν ψυχὴν τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ διαταράττοντες καὶ πρὸς τὴν γνώμην τὴν ἰδίαν τὰ Εὐαγγέλια διαστρέφοντες... Ὅθεν μηδεὶς κλαύσῃ τά κατὰ τινος ὑμῶν ἐπινοηθέντα... Μακρὸν ἐστὶν δι' ἑκάστου χωρεῖν τῶν πριαμένων ἑαυτοῖς ζωὴν ἢ τῷ θανάτῳ ἢ ὁμολογίᾳ. **Ἔχετε ὑμεῖς, ὅσοι τῆς Ἐκκλησίας ἐκβέβλησθε,** σχεδὸν τῶν ἡμετέρων καιρῶν ὑπόδειγμα τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Ἀθανασίου τοῦ σοφωτάτου ἱερέως τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας.» (ἔνθ. ἀν. 449—50).

Σᾶς ἐρωτῶ καὶ πάλιν, π. Νεόφυτε, ὑπάρχει πρὸς ὑπόδειξιν, ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῶν συγχρόνων Ἱεραρχῶν, **παράλληλόν τι**; Εἰς μάτην ὅμως θὰ προσεπάθει νὰ εὕρῃ τις ἔστω καὶ ἀμυδρὰς παραλλήλους σκέψεις ἢ ἐνεργείας εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Ἱεράρχας τῆς σήμερον! Σᾶς παραθέτω ἐνδεικτικῶς ἀπόσπασμα τῆς ἐνθρονιστηρίου ὁμιλίας τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Νικολάου τοῦ ΣΤ', ὅστις ἐν τῷ Θρόνῳ ἀνελθὼν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ἐτόλμησε νὰ κηρύξῃ τὰ κατωτέρω, ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς ποῖον; Τὸν θέσει καὶ φύσει **ὁμότροπον** τοῦ Νεστορίου!.. Οὐδέποτε ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἐγνώρισε τραγικωτέραν ἀντίθεσιν καὶ ἀπαισιωτέραν ὁμοιότητα...

«...Θὰ εἴμεθα συνακόλουθοι τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ, ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΠΟΡΕΙΑΝ ΑΥΤΟΥ, διότι αὕτη τυγχάνει ἀπαίτησις τῶν καιρῶν καὶ θελήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα γίνωμεν πάντες μία ποίμνη ὑπὸ ἕνα ἀρχιποίμενα, αὐτὸν τὸν Χριστόν· διότι εἰς τὴν οὐσίαν ΟΥΔΕΝ ΜΑΣ ΧΩΡΙΖΕΙ. Εἷς καὶ ὁ ἴδιος Χριστὸς καὶ ἰδία ἡ παναγία Παρθένος, τὸ ἴδιον Εὐαγγέλιον, τὸ ἴδιον βάπτισμα, ἡ ἰδία πίστις, τὸ ἴδιον ἅγιον Ποτήριον!!!»

—Μὰ αὐτὸ εἶναι ἀπίθανον καὶ ἀπίστευτον, ἠκούσθη

ἡ φωνὴ τοῦ ἁγίου Δικαίου. «Δὲν ἔχομεν διαφορὰς» καὶ «οὐδὲν μᾶς χωρίζει» μόνον ἐχθρὸς τῶν ἀνθρώπων θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ, μόνον ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἠδύνατο νὰ τὸ διακηρύξῃ, μόνον ὁ Ἅδης θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ ἐφεύρῃ, ὡς ἀντίθεον. Διότι δὲν φθάνει, ἐσυνέχισεν ὁ π. Ἀλέξιος, ὅτι φθείρει τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα τῶν ἤδη Ὀρθοδόξων λαῶν, ἀλλὰ στερεώνει εἰς τὴν δαιμονικὴν πλάνην καὶ αἵρεσιν τόσα ἑκατομμύρια αἱρετικῶν, αὐτῶν ποὺ ζοῦν σήμερον καὶ ἐκείνων ποὺ θὰ ἔλθουν μέχρι συντελείας.

Μήπως ὅμως οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ὑπολοίπων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐσυνέχισεν ὁ π. Σίλβεστρος, μὲ ζωηροτέραν τώρα φωνήν, διὰ νὰ καλύψῃ τοὺς θορύβους τῆς ἀρξαμένης ὀργῆς τῶν πατέρων, ἔπραξάν τι ἀξιολογώτερον ἢ ἡρωϊκότερον τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας; Δυστυχῶς οὐδὲ εἷς! Σᾶς ὑπενθυμίζω καὶ πάλιν τὴν παρασημοφόρησιν(!) τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἀρχηγοὺς τῶν Σλαυϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ὅτε διήρχετο διὰ τῶν χωρῶν των (Ὀκτ. 1967.), ὡς καὶ τὸ τηλεγράφημα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ εἰκοσαετίᾳ τῆς Πατριαρχικῆς του καρριέρας...

«Ἐκκλησία Ἑλλάδος συμμετέχουσα ἀγαλλομένῳ ποδὶ πνευματικῆς χαρᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ εὐφροσύνῳ ἐπετείῳ συμπληρώσεως **εὐδοκίᾳ Θεοῦ** εἴκοσι ὅλων ἐνιαυτῶν ἀπὸ ἀναρρήσεως Ὑμετέρας πεπνυμένης καὶ γερασμίας Παναγιότητος εἰς περίκλυτον, ἔνδοξον, πρωτόθρονον Ἀποστολικὸν Θρόνον Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας **καὶ σεμνυνομένη δι' εὐκλεᾶ ἀγλαόκαρπον ποιμαντορίαν** Αὐτῆς, γηθοσύνως ἐπεύχεται Αὐτῇ, ὡς πλεῖστα, ὑγιεινά, πανευφρόσυνα, ἔργων λαμπρῶν μεστά, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς καθόλου Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.»...

Καὶ διὰ μὲν τὰς Σλαυϊκὰς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἡ δικαιολογία(;) τῆς δουλείας των ὑπὸ τὸ πέλμα τοῦ ἐπα-

ράτου Κομμουνισμοῦ. Δι' ἡμᾶς ὅμως, πατέρες, δι' ἡμᾶς, «τὸν νέον 'Ισραὴλ τῆς Χάριτος», ποία δικαιολογία θὰ ὑπάρξῃ;

Συνεπῶς, ἐξακολουθεῖτε νὰ φρονῆτε, παπα—Νεόφυτε, ὅτι θὰ πρέπῃ ἀπὸ τοιούτους «ἀξιωματικοὺς» ν' ἀναμένωμεν ἀντίδρασιν ἢ τὸ σύνθημα διὰ τὴν διακοπὴν τοῦ «μνημοσύνου» καὶ τὴν συνοδικὴν ἀποκήρυξιν τοῦ αἱρετικοῦ Πατριάρχου; Οὐδεὶς ἐκ τῶν πατέρων, ὡς διεπιστώθη, εἶχε προσέξει δεόντως τὸ μόλις ἀναγνωσθὲν τηλεγράφημα· οὐδεὶς εἶχε συλλάβει εἰς σύνθεσιν μορφῆς ὁποία ἡ προσφερθεῖσα, τὴν οἰκτρὰν εἰκόνα τῆς σημερινῆς πραγματικότητος καὶ τὴν ἀπαισίαν της δυσμορφίαν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ κάλλος τοῦ παρελθόντος... Τὸ ἐπιχείρημα περὶ «ἀξιωματικῶν» καὶ «οἰκονομίας ἄχρι καιροῦ» εἶχε κυριολεκτικῶς συντριβῆ...

'Επὶ τέλους, πατέρες ἅγιοι, ἐσυνέχισεν ὁ π. Σίλβεστρος, τὸ **«ἄχρι καιροῦ»,** ὅπερ κνήθει τὰς ἀκοὰς πολλῶν ὑπευθύνων καὶ «ἀξιωματικῶν», πότε θὰ τελευτήσῃ; ἐννοῶ, πότε θὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὴν ἀντίδρασιν; Πρὸς Θεοῦ, «οἰκονομία» τοῦτο κλητέον ἢ προδοσία; Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐδίδαξαν τὸ **«οἰκονομητέον ἔνθα οὐ παρανομητέον»,** (16) οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν σιγήν, τὴν συγκατάθεσιν, τὴν μητέρα ταύτην παντὸς κακοῦ δι' ἣν ὁ Μ. Βασίλειος ἔγραψε τὰ κατωτέρω φοβερά: «Πᾶς ὁ δυνάμενος λέγειν τὴν ἀλήθειαν καὶ μὴ λέγειν αὐτήν, κατακριθήσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα

---

16) «'Ικανῶς ᾠκονομήσαμεν, μήτε τὸ ἀλλότριον προσλαμβάνοντες, καὶ τὸ ἡμέτερον φθείροντες, **ὃ κακῶν ὄντως ἐστὶν οἰκονόμων»** Γρηγ. Θεολόγος. 'Επίσης, κατὰ τὸν Εὐλόγιον 'Αλεξανδρείας, οἰκονομία ἐπιτρέπεται ἔνθα δὲν δημιουργεῖται παράβασις καὶ δὲν προσβάλλεται τὸ κῦρος τῶν ἱ. κανόνων, καθόσον «εἴ τις τῶν δοκούντων τοῖς θεοφόροις Πατράσι σαλεύοι τι, οὐκ ἔστι τοῦτο οἰκονομία κλητέον, ἀλλὰ παράβασις καὶ προδοσίᾳ δόγματος καὶ περὶ τὸ Θεῖον ἀσέβεια». (Ράλλη — Ποτλῆ, Τόμος 4ος, σελ. 398).

ἔνθα πίστις τὸ κινδυνευόμενον καὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων ἡ κρηπίς· τὸ γὰρ ἐφησυχάζειν τοῖς τοιούτοις **ἀρνήσεως** ἴδιον, τὸ δὲ ἐλέγχειν ὁμολογίας εἰλικρινοῦς.»

Λέγουν καὶ γράφουν πολλοὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα, διότι ἐν τῇ Ἑλλαδικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι ὄντως «βράχοι» εἰς τὴν πίστιν! Δυστυχῶς ὅμως, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, οἱ ποικίλοι αἱρετικοὶ τῆς σήμερον, ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοί, ἢ καὶ χειρότεροι, οἱ ὁποῖοι ὡς «κύματα θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας» (Ἰουδ. 17.) ἐπιπίπτουν κατὰ τοῦ ποιμνίου, οὐδένα «βράχον» συναντοῦν εἰς τὴν καταστρεπτικὴν των πορείαν, διὰ νὰ συντριβοῦν καὶ ἐπιστρέψουν οὕτω κατῃσχυμμένοι εἰς τὰς ἀβυσσαλέας πηγάς των! Διὰ τοῦτο παραπονούμεθα, διὰ τοῦτο θρηνοῦμεν καὶ ἀπομακρύνομεν ἑαυτοὺς τῆς εὐθύνης ἐκ τῆς συμμετοχῆς καὶ συγκαταθέσεως· οὐδόλως ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐρχώμεθα εἰς θέσιν ἐλεγκτοῦ καὶ ἐπιτιμητοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας ἑκάστου· παρὰ ταῦτα οὐδέποτε θὰ ἀνεχθῶμεν νὰ προδοθοῦν τὰ ἁγιώτατα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἐνταῦθα ἐπῆρε μίαν βαθεῖαν ἀναπνοήν, ἐνῷ συγχρόνως ὁ ὑποτακτικὸς τοῦ παπα-Νεοφύτου Ἰωάννης μετεκινεῖτο τῆς θέσεώς του, καθήμενος πλησίον τοῦ μοναχοῦ Γρηγορίου, τοῦ μοναδικοῦ κομβοσχοινᾶ τῆς Σκήτης.

Καὶ ἂν δὲν παρατηροῦνται «βράχοι», ὁσιώτατοι πατέρες, ἐσυνέχισεν καὶ πάλιν ζωηρῶς, διότι ὄντως δεινὴ ἡ ἐποχή μας κατὰ πάντα καὶ μεστὴ μετριότητος, ἂς παύσουν νὰ μᾶς σκανδαλίζουν μὲ διατάγματα καὶ καταστάσεις περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανισμῶν, ὑπομνήματα καὶ νόμους περὶ Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἀδελφῶν Νοσοκόμων, Ὀφφικίων καὶ Μετοχικῶν Ταμείων, τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ ἐχθρὸς ἔχει σαρώσει κυριολεκτικῶς κάθε γραμμὴν τοῦ μετώπου!.. Σκεφθῆτε, ἐὰν δὲν εἶχον «διακόψει» καὶ οἱ τρεῖς ἱεράρχαι τῆς βορείου Ἑλλάδος τὸ «μνημόσυνον», ὁπόσον δεινὴ θὰ ἦτο ἡ θέσις ἡμῶν τῶν ταπεινῶν μοναχῶν· θὰ μᾶς ᾤκτειρον ὅλοι

ώς « ἀγραμμάτους » καὶ « παθιασμένους »... Εὐλογητὸς ὅμως ὁ Θεός, διότι ἔστω καὶ τόσον ἀργά, ἠκούσθη πάντως ἡ παρουσία τῆς ἀντιδράσεως καί ἐκ τῆς τιμίας χορείας τοῦ ἐπισκοπικοῦ τάγματος. Οἱ ὑπόλοιποι ὅμως συνάδελφοί των δὲν θὰ ἔπρεπε νά... Ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη ἀπὸ τὸ νότιον μέρος τῆς αἰθούσης μία ἠχηρὰ φωνὴ νὰ διακόπτῃ τὸν παπα-Σίλβεστρον. Ἦτο ὁ π. Γρηγόριος, ὅστις ζωηρῶς χειρονομῶν σχεδὸν ἐκραύγαζεν.

— Μὰ πρὸς Θεοῦ, ἐσεῖς θὰ κρίνετε καὶ τὸν Χριστὸν εἰς τέλος τέλος, διότι ἔσωσε τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ λῃστήν, ἐνῷ ὁ Παῦλος ἀντιθέτως γράφει ὅτι: «...οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν».

—Ἀκριβῶς! ἠκούσθη τότε ἡ φωνὴ τοῦ μέχρι στιγμῆς σιγοῦντος παπα - Νικάνορος. Θὰ γίνωμεν χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν κριταὶ καὶ ἐπικριταὶ πάντων καὶ πασῶν! Καὶ ὄχι τίποτε ἄλλο, ἀλλὰ θὰ δείξωμεν καὶ εἰς τὸν κόσμον ὅτι ματαίως ἀκούωμεν συνεχῶς τὸ Εὐαγγέλιον νὰ μᾶς διδάσκῃ «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε».

—Ἀφήνω αὐτό, ἐσυνέχισεν βροντωδῶς ὁ πατὴρ Γρηγόριος, καὶ ἔρχομαι εἰς ἕτερον πλέον συγκεκριμένον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει εὐκόλως τὸ σαθρὸν τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ παπᾶ. Καὶ συγκεκριμένως. Οἱ ἱεροὶ Κανόνες ὁρίζουν ἐπὶ ποινῇ καθαιρέσεως, ὅπως οἱ διάκονοι χειροτονῶνται μετὰ τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας των οἱ δὲ πρεσβύτεροι μετὰ τὸ 30όν.

Δικαίωμα καὶ καθῆκον παντὸς μέλους τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ τηρήσῃ τοὺς Κανόνας ἀπαρεγκλίτως καὶ νὰ μὴ χειροτονηθῇ πρὸ τῆς ὁριζομένης ἡλικίας. Ὁ παπα-Νικάνωρ, π.χ. ἐχειροτονήθη 26 ἐτῶν διάκονος καὶ παρὰ τὰς πιέσεις τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν ἐπισκόπου ὅπως χειροτονηθῇ μετ' ὀλίγον πρεσβύτερος, ἔμεινε διάκονος μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ 30οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἔπραξεν ἀσφαλῶς καλῶς καὶ ἀξιεπαίνως! Ἐὰν ὅμως δὲν ἠρκεῖτο εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἐστρέφετο πρὸς

τὸν ἐπίσκοπόν του καὶ ἔλεγε: «Ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ τὴν οἰκονομίαν, ἀλλὰ τὴν ἀκρίβειαν. Δι' αὐτό, λοιπόν, παύω τὸ «μνημόσυνόν» σου καὶ σὲ ἀποκηρύττω ἐπειδὴ σὺ ἐχειροτονήθης καὶ διάκονος καὶ πρεβύτερος οὐχὶ κατ' ἀκρίβειαν, ἀλλὰ κατ' οἰκονομίαν, ἤτοι πρὸ τῆς κανονικῆς ἡλικίας· ἐὰν λέγω, ἐσυνέχισε χειρονομῶν ὁ π. Γρηγόριος, οὕτως ἤθελεν εἴπει καὶ πράξει ὁ π. Νικάνωρ, τί θὰ συνέβαινε; Ἁπλούστατατα, ἡ Ἐκκλησία θὰ τὸν καθήρει ἐν τῷ ἅμα! Καὶ πάνυ δικαίως! Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνέχηται ἡ Ἐκκλησία τοιαύτας ἀναρχίας καὶ ἀνταρσίας εἰς τοὺς κόλπους Αὐτῆς.

Ποιὸς εἶσαι σύ, κύριε, θὰ μοῦ εἴπῃ ὅστις ἀποκηρύττεις ἐκείνους οὓς Ἐγὼ ἀναγνωρίζω; Τί εἶσαι; Εἶσαι Ὑπερσύνοδος; Εἶσαι Ὑπερεκκλησία; Ἐγὼ κρίνω, ἐγὼ ἀποφασίζω. Ἐγὼ χειρίζομαι καὶ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἀκρίβειαν· ἐσὺ θὰ ὁρίσῃς τί θὰ πράττω; Ἔχεις βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράσῃς διαμαρτυρίαν διὰ τὴν α' ἢ β' ἀπόφασίν μου, ἀλλὰ δὲν ἔχεις οὐδὲν δικαίωμα νὰ ἀποκηρύττῃς οὓς ἐγὼ ἀναγνωρίζω. Ἐγὼ ἔχω τὴν αὐθεντίαν καὶ ὄχι σύ. Αὐτή, ἀδελφέ μου παπα-Σίλβεστρε, εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησιολογία. Τὰ ἄλλα, τὸ νὰ ἐγείρωνται δηλαδὴ τὰ ἄτομα (κληρικοὶ ἢ λαϊκοὶ) καὶ νὰ ἀποκηρύττουν ἐπισκόπους, οὓς ἡ Καθολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποδέχεται, εἶναι καθαροὶ **Προντεσταντισμοί!**

Ψίθυροι καὶ σιγαλαὶ ὁμιλίαι ἐπιδοκιμασίας ἠκούσθησαν ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ λόγου τοῦ π. Γρηγορίου,

—Ἔτσι εἶναι· εἶπεν, ὡσεὶ μονολογῶν ὁ παπα-Νεόφυτος πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Σκήτης. Ἔτσι εἶναι. Γράφε ὅ,τι ἀκοῦς μὲ ἀκρίβειαν, γράφε καὶ μὴ ὁμιλῇς. Καὶ χαμογελῶν ἄφησε τὸ βλέμμα του νὰ ἀγκαλιάσῃ ἐταστικὰ καὶ θριαμβευτικὰ τὸν εὔσαρκον ὄγκον τοῦ ὁμιλητοῦ. Ὅλων τὰ βλέμματα ἀκούσια ἐστράφησαν τότε πρὸς τὸν π. Σίλβεστρον· ἐκεῖνος ἐσήκωσεν ἤρεμα τὸν ὄγκον τοῦ σώματός του καὶ μὲ ἐλαφρῶς ζωηρὰν φωνὴν ἀπήντησεν.

— Τὸ παράδειγμά σας, εὑρίσκεται ἐκτὸς θέματος καὶ θέσεως, π. Γρηγόριε, καὶ τοῦτο διότι ἀναφέρεται εἰς ζήτημα **διοικητικῆς φύσεως,** διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία ἀείποτε δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ ὅτε κρίνει τοῦτο εὔλογον, τὴν οἰκονομίαν. Διὰ τὰ δογματικῆς ὅμως φύσεως θέματα, ὡς τὸ σήμερον ἐξεταζόμενον, ἤτοι περὶ τῆς κηρυττομένης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ αἱρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, οἱ ἱεροὶ Κανόνες δὲν ἐπιτρέπουν οὐδεμίαν οἰκονομίαν, ὡς καὶ πρότερον ἐμοῦ ἐξήγησε λίαν ἀρκούντως ὁ π. Θεόδουλος. Συνεπῶς, μετεθέσατε τὸ θέμα προκαλέσαντες σύγχυσιν καὶ μόνον!..

Νέοι ψίθυροι ἐπιδοκιμασίας καὶ ἀποδοκιμασίας ὁμοῦ ἠκούσθησαν. Μερικοὶ ἐκ τῶν πατέρων μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τοῦτο ἤρχισαν ἠχηρῶς νὰ διαξιφίζουν τὰς γνώμας των, ὅτε ὁ κώδων τοῦ πνευματικοῦ καὶ Προέδρου τοὺς ἐπανέφερεν εἰς τὴν τάξιν.

—Ἠρεμήσατε, παρακαλῶ, πατέρες, ἠρεμήσατε! Ἀφήσατε τοὺς ὁμιλοῦντας νὰ ἐκφράζωνται ἐλευθέρως καὶ τὸν Γραμματέα νὰ ἀκούῃ τὸ τὶ γράφει... Ὅλοι θὰ ὁμιλήσωμεν, ἀλλὰ μὲ τάξιν...

—Ἐπιτρέπεται, ἅγιε Δικαῖε, ἠκούσθη αἴφνης ἡ λεπτὴ φωνὴ τοῦ π. Βασιλείου, τοῦ γλωσσομαθοῦς καὶ λογιωτέρου πως μοναχοῦ τῆς Σκήτης.

— Βεβαίως π. Βασίλειε, ὁμιλεῖτε ἐλευθέρως.

—Ὡς θὰ γνωρίζωμεν, ὑποθέτω, ὅλοι μας, ἤρχισε νὰ λέγῃ ὁ π. Βασίλειος, καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ πρέπῃ νὰ λησμονῇ καὶ ὁ παπα-Σίλβεστρος, ὅτι δηλαδὴ τὰ πρωτεῖα καὶ τὰ Filioque τοῦ Πάπα δὲν ἐνεφανίσθησαν οὔτε κατὰ τὸ 1054, οὔτε κατὰ τὸ 1053, οὔτε κατὰ τὸ 1052. Ἐπὶ αἰῶνας ὅλους προηγουμένως ἐδιδάσκοντο ταῦτα ἐν τῇ Δύσει. Καὶ ὅμως ἡ Ἐκκλησία-οἰκονομίᾳ χρωμένη-ἠνείχετο καὶ τὸν Πάπαν καὶ τὰς κακοδοξίας αὐτοῦ. Ναί, π. Σίλβεστρε! Αὐτὸς οὗτος ὁ μέγας Φώτιος οὐ μόνον ἠνείχετο ἐπὶ μακρὸν νὰ μνημονεύῃ ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις τοῦ κακοδόξου Πάπα, ἀλλὰ καὶ ἐν ἔτει 885

ἔγραψε περὶ τοῦ πρὸ τριετίας ἀποθανόντος πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄!

«Οὗτος τοίνυν ὁ Ἰωάννης ἡμέτερος, ὁ τὸν νοῦν ἀνδρεῖος, ἀνδρεῖος δὲ τὴν εὐσέβειαν... Οὗτος ὁ κεχαριτωμένος τῆς Ρώμης Ἀρχιερεύς...» (Ὑπὲρ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Μυσταγωγίας», κεφ. 89).

Ὦ! Ἐὰν ἔζων τότε ὡρισμένοι σύγχρονοι ὑπερζηλωταὶ καὶ ὑπερορθόδοξοι! Δὲν θὰ ἐδίσταζον ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἐκφράσεων φιλοφροσύνης νὰ ρίψωσι κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς τὴν «ρετσινιὰν» τοῦ προδότου! Θὰ ἀπεκάλουν προδότην ποῖον; Ἐκεῖνον, ὃν ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια ἀνέδειξε μέγιστον πρόμαχον τῆς Πίστεως, ἀληθινὸν ἥρωα τῆς Ὀρθοδοξίας... Ἀδελφὲ παπα-Σίλβεστρε, «στῶμεν καλῶς στῶμεν μετὰ φόβου. Πρόσχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως ἐν ταπεινώσει προσφέρειν» Ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸν λόγον τῆς Γραφῆς «Μὴ γίνου δίκαιος πολύ, μηδὲ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῆς.» (Ἐκκλ. ζ΄ 7).

Σιγὴ πλέον τοῦ λεπτοῦ ἠκολούθησε μετὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους τοῦ π. Βασιλείου. Οὐδεμία διαμαρτυρία ἢ ψιθυρισμός! Οἱ πατέρες εἶχον ἄρδην μεταβληθῆ! Ἡ βαθυτέρα ὅμως αἰτία δὲν ἦτο ἡ συμφωνία! Ἁπλούστατα, δὲν ἠδύναντο τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ κρίνουν τὴν πιστότητα τῶν ἀναφερθέντων ἱστορικῶν γεγονότων. Αἱ ὑποστηριχθεῖσαι ἐξ ἄλλου ἡμερομηνίαι ὑπὸ τοῦ π. Βασιλείου δὲν ἦτο εὔκολον νὰ ἐλεγχθοῦν. Μόνον ὁ π. Νικόδημος διέκοψε τὴν φαινομενικῶς ἥσυχον ἀτμόσφαιραν. Ἐγερθεὶς ἐπλησίασε τὸν π. Θεόδουλον καὶ ἀφοῦ ἀντήλλαξαν ὀλίγας λέξεις, ἠκούσθη ἡ φωνή του ζωηρὰ καὶ εὔηχος.

—Ὁ π. Βασίλειος ἀσφαλῶς θὰ γνωρίζῃ ὅτι διὰ τῆς Συνόδου τοῦ 879 **ἤρθη** τὸ σχίσμα τοῦ 867, κατὰ τὴν σύμφωνον γνώμην Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν. Ἰδοὺ πῶς εἷς σύγχρονος Ὀρθόδοξος ἐρευνητὴς συνοψίζει τὰ πορίσματά των.

«Ἡ σύνοδος τοῦ 879, χάρις εἰς τὸν Μ. Φώτιον, κατέληξεν εἰς τὴν ἐπανένωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπορρίψασα τὰς περὶ πρωτείου ἀξιώσεις τοῦ Νικολάου Α΄, ἀποδοκιμάσασα τὴν προσθήκην τοῦ Filioque καὶ ἀναγνωρίσασα τὸν Φώτιον κανονικὸν Πατριάρχην Κων]λεως. Ὁ πάπας Ἰωάννης Η΄ ἐπεδοκίμασε τὰ γεγονότα εἰς τὴν Σύνοδον, ἀπέκρουσε τὸ Filioque, δυσηρεστήθη ὅμως διότι δὲν ἀπεδόθη ἡ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας εἰς τὴν Ρώμην» (Σ. Μπιλάλη, Α΄, σελ. 216).

Κατόπιν τούτων, σᾶς ἐρωτῶ π. Βασίλειε, τί ἔπρεπε ὁ Μ. Φώτιος νὰ πράξῃ, νὰ μὴ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πλήρη φιλοφροσύνης ἐπιστολὴν τοῦ πάπα Ἰωάννου Η΄; Καὶ κάτι σπουδαιότερον ἀκόμη· ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἀγνοῆτε ὅτι τὸ σχίσμα δὲν συνετελέσθη τῷ 1054, ὡς τὸ παρουσιάσατε, ἀλλὰ τῷ 867, μόλις δηλαδὴ αἱ διάφοροι κακοδοξίαι, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἦσαν ἁπλῶς **τάσεις** καὶ **θεολογούμενα** τοῦ Δυτικοῦ κόσμου, ἔλαβον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Νικολάου Α΄ συγκεκριμένην μορφήν. Ἐὰν μετὰ τῷ 867 ὑπῆρξαν περίοδοι συμφιλιώσεως μὲ τὴν Ρώμην, τοῦτο δὲν ὠφείλετο εἰς ἀνοχὴν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν κακοδοξίαν, ἀλλ᾽ ἀντιθέτως εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι, κατὰ περιόδους ἡ Ρώμη ὑπέστελλε τὰς κακοδοξίας αὐτῆς καὶ ὁ πάπας ἐνεφανίζετο μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ παλαιοῦ ὀρθοδόξου ἐπισκόπου. Τὸ ἀνωτέρω συνέβη ἐν ἀκριβείᾳ τῷ 872, ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ρώμης ὁ πάπας Ἰωάννης Η΄.

«Ὅτι ὁ πάπας Ἰωάννης ἦν ὀρθόδοξος καὶ φύλαξ τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῶν ἐν Νικαίᾳ Πατέρων, ἤτοι τῆς κοινῆς τῶν Χριστιανῶν παρακαταθήκης καὶ ἐφάμιλλος τοῦ ἐν μακαρίοις Λέοντος τοῦ Γ΄, τέσσαρας ἀπαραγράπτους μαρτυρίας ἔχομεν...» (Ἰδὲ Νεκταρίου Κεφαλᾶ-νῦν ἁγίου- «Μελέτη ἱστορικὴ περὶ τῶν αἰτίων τοῦ Σχίσματος», Ἀθῆναι 1903, σελ. 290 ἑξ. Ἡ ὀρθοδοξία τοῦ πάπα Ἰωάννου Η΄ τόσον μεγάλην ἀναστάτωσιν προεκάλεσεν εἰς τὸ κακόδοξον Λατινικὸν περιβάλλον του, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, ὥστε ἐπὶ αἰῶνας ὑπῆρξε τὸ ἐπί-

κεντρον τοῦ μίσους τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ κακοδόξου Παπισμοῦ.

Οἱ λόγοι τῆς ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Βασίλειον, Αὐτοκράτορα Κων]λεως, ἀντήχησαν καὶ ἀντηχοῦν ἕως σήμερον λίαν δυσαρέστως εἰς τὰ ὦτά των.

«Ἀποδέξασθαι Φώτιον τὸν θαυμασιώτατον καὶ εὐλαβέστατον ἀρχιερέα Θεοῦ καὶ Πατριάρχην, ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συλλειτουργόν... Ἀναμανθάνομεν γὰρ σχεδὸν παρὰ πάντων τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐκ τῶν αὐτόθι φοιτώντων τὸν ἄνδρα πᾶσι προτερήμασι τοῖς κατὰ Θεὸν κομᾶν, τοῦτο μὲν σοφίᾳ καὶ συνέσει τῇ περὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάντων διαφέροντα, τοῦτο δὲ περὶ τὴν ἄλλην πρακτικὴν ἀρετὴν καὶ ἐπιμέλειαν τῶν θείων ἐνταλμάτων ἀνεπαίσχυντον ἐργάτην διαβοώμενον...» (Πρακτικὰ Συνόδων, Β′ σελ. 937.).

Εὐκόλως, λοιπόν, διακρίνει πᾶς καλόπιστος ἐρευνητής, ὅτι εἶχεν ἀλλάξει σφόδρα ἡ τακτικὴ τῶν παπῶν καὶ ὡς ἐπισφράγισμα ἦλθεν ἡ Σύνοδος τοῦ 879 ἐν Κων)λει νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς ἑκατέρωθεν προσπαθείας ἀγάπης καὶ ὁμονοίας.

Ἰδοὺ τί ἀνεφώνησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα ἐν αὐτῇ:

«Εἴ τις αὐτὸν (Φώτιον) οὐκ ἔχει Πατριάρχην ἅγιον καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν οὐκ ἀσπάζεται, ἔστω ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰούδα καὶ μὴ συγκαταλέγεσθαι ὅλως μετὰ Χριστιανῶν.» Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας, ἅγιοι πατέρες, ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ ἀλάθητον δὲν ὑπῆρχεν, ὅτι τόσαι λειτουργικαὶ καινοτομίαι δὲν ὑφίσταντο, ἀλλ' εἰσήχθησαν μετὰ τὸ σχίσμα· ὅτι παραφθοραὶ ἐν τοῖς Μυστηρίοις, ὡς ἐγένοντο ἀργότερον ἦσαν ξέναι· ὅτι ἐκλείψαντος τοῦ λόγου οἰκονομίας καὶ ἐφαρμοσθέντων τῶν ἱ. κανόνων, ἡ Ἐκκλησία ἔκτοτε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν περίοδον τῆς οἰκονομίας, πολλῷ μᾶλλον ὅτε ἡ Ρώμη ἐστερεώθη εἰς τὰς αἱρετικὰς δοξασίας της, πρᾶγμα βεβα ιωθὲν ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀπο-

Φώτιος ὁ Μέγας, τὸ τῆς σοφίας ταμεῖον καὶ πιστὸς τοῦ Εὐαγγελίου
διάκονος, ὁ πρῶτος καθαιρέτης τῆς παπικῆς ὀφρύος καὶ
τῆς αἱρέσεως τοῦ Filioque δεινὸς ἐλεγκτής.

τυχούσας ἀποπείρας πρὸς ἕνωσιν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις μεγάλων Συνόδων, τότε, ὤ! τότε, τὶς θὰ τολμήσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὑφίσταται ταυτότης ἢ ὁμοιότης τῆς περιόδου τῶν ἐτῶν 867-1054 καὶ τῆς παρανόμου καὶ ἀντιθέου οἰκονομίας τῆς σήμερον; Καιρὸς ὅμως ν' ἀναφερθῶ καὶ εἰς τὴν περιθρύλητον ἐπιστολὴν τοῦ πάπα Ἰωάννου Η' πρὸς τὸν Μ. Φώτιον, ἡ ὁποία καὶ μόνη εἶναι ἱκανὴ νὰ δικαιώσῃ πλήρως τὴν στάσιν τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου:

«...καὶ πάλιν οὖν παραδηλοῦμεν τῇ αἰδεσιμότητί σου, ἵνα περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου (Filioque), δι' ὃ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ἔχῃς πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι οὐ μόνον οὐ λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρῶτον θαρρήσαντας τῇ ἑαυτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν, καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, οἳ συνελθόντες συνοδικῶς παρέδωκαν τὸ ἅγιον Σύμβολον, καὶ **μετὰ τοῦ Ἰούδα** αὐτοὺς τάττομεν..» (Πρ. Συν., Β', σελ. 974)

— Συμφωνῶ ἀπολύτως μὲ τὸν π. Νικόδημον, ἐφώναξε διὰ πρώτην φορὰν ὁ πνευματικὸς μετὰ σχετικῆς χειρονομίας. Ἡ ἱστορικὴ ἑρμηνεία ποὺ μᾶς προσέφερεν ἦτο ἀριστουργηματικὴ καὶ ἀπολύτως πιστεύω ὅτι εἶναι καὶ ἀληθεστάτη!

Ἔχετε νὰ παρατηρήσητε τίποτε ἐπ' αὐτοῦ π. Βασίλειε;

Πάντων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν νεαρὸν Βασίλειον, ὁ ὁποῖος διὰ πρώτην φορὰν ἐδοκιμάζετο κατὰ ἕνα τοιοῦτον τρόπον δημοσίως. Ἐπὶ ἔτη ἔχαιρε σεβασμοῦ ὡς σοφὸς καὶ πεπαιδευμένος μοναχός. Ἰδοὺ ὅμως ὅτι ὁ π. Νικόδημος τὸν ἀπεδείκνυε σφόδρα ἀναληφθῇ εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του! Ἀστραπιαίως τότε ἐνεθυμήθη ἕνα γαλλικὸν πατρολογικὸν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἐμελέτα πρὸ ἡμερῶν, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον, ἦτο βέβαιος περὶ τούτου, ἡ τελευταίως ἀναφερθεῖσα ἐπιστολὴ

τοῦ Πάπα Ἰωάννου Η', ἐχαρακτηρίζετο ὡς νόθος! Ἔπρεπεν ὁπωσδήποτε ν' ἀρχίση ἀπὸ κάπου καὶ ἡ λύσις εἶχε βρεθῆ.

— Πάτερ Νικόδημε, ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, τὴν ὁποίαν τελευταίως ἀναφέρατε, εἶναι παρὰ τῇ ἐπιστήμῃ παραδεκτὴ ὡς **νόθος**· καὶ ἐτόνισεν ἰσχυρῶς τὴν λέξιν. Εἰς πρὸ ἡμερῶν ἀναγινωσκόμενον ὑπ' ἐμοῦ ἔργον ἀποδεικνύετο τοῦτο λίαν ἀρκούντως καὶ μᾶλλον καλῇ τῇ πίστει ποιεῖται μνείαν ταύτης καὶ ὁ ἅγιος Νικόδημος ἐν τῷ Πηδαλίῳ του (ἔκδ. 1841, σελ. 98-9) νομίζων ὅτι τυγχάνει γνησία. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Ἰωάννης οὐδέποτε ἀπεκήρυξε τὸ Filioque ἢ τὰς ἄλλας λατινικὰς καινοτομίας, ἀλλὰ καὶ αὐτός, ὡς προεῖπον, ἀπεδέχετο ἢ τοὐλάχιστον ἠνείχετο αὐτάς.

Μὴ συγχέῃς δὲ δύο πράγματα: Τὴν προσθήκην εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὴν διδασκαλίαν περὶ Filioque. Ὁ Ἰωάννης ἐδέχθη μὲν (διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ) εἰς τὴν ἐν Κων)λει Σύνοδον τοῦ 879 τὸ Σύμβολον ἄνευ τῆς προσθήκης, ἀλλ' οὐδαμῶς προέβη περαιτέρω, ἤτοι εἰς καταδίκην τῆς περὶ Filioque διδασκαλίας, ἥτις ἦτο ἤδη διαδεδομένη ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀπεδέχετο καὶ αὐτὸς προσωπικῶς τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἢ ἁπλῶς ἠνείχετο αὐτήν; Ὅ,τι καὶ ἂν συνέβαινε, δὲν θὰ ἔπρεπε καθ' ἡμᾶς-τοὺς μὴ δεχομένους οἰκονομίαν εἰς τὰ δογματικὰ θέματα-ὁ Φώτιος νὰ ἔχῃ κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ... Πρὸς τί λοιπὸν παρεμβάλλεις τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Φωτίου ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ 879; Πρὸς τί θαυμάζεις τὴν τοῦ ἰδίου Πάπα ἐπιστολὴν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κων)λεως;

Καὶ πάλιν νέα ταραχὴ εἰς τὸ Συνοδικόν. Οἱ περισσότεροι ἀντέδρων ἐντελῶς μηχανικὰ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον δὲν ἠδύναντο νὰ παρακολουθήσουν τῶν λόγων τὸ ἀσφαλές... Ὁ π. Ἱερόθεος μάλιστα ὁμοῦ μετὰ τοῦ π. Ἰωακεὶμ ἠγέρθησαν καὶ ἐξελθόντες τῆς αἰθούσης ἤρχισαν νὰ βηματίζουν νευρικῶς εἰς τὸν διάδρομον τοῦ Συνοδικοῦ. Ἡ Σύναξις ἐκινδύνευε νὰ διαλυθῇ!... Ὁ Πρόε-

δρος ἠγέρθη ταχέως καὶ προσεπάθησε νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς δύο ἀπελθόντας.

«Ἄστα - βράστα», ἠκούσθη νὰ λέγῃ ὁ π. Ἱερόθεος ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ διαδρόμου· μπλέξαμε μὲ τοὺς καλαμαράδες καὶ πῶς ξεμπλέκουμε...

Πατέρες! ἐπιστρέψατε, παρακαλῶ ἐντὸς τῆς αἰθούσης, δὲν εἶναι πρέπον νὰ διακόψωμεν τὴν συζήτησιν εἰς τὸ μέσον. Ἦτο ὁ π. Ἀλέξιος ὁ ὁποῖος προσπαθῶν νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, ἔτρεξε ὄπισθεν τῶν πατέρων.

— Πνευματικέ μου, ζαλισθήκαμε, νἄ'χω τὴν εὐχή σου, ἀπήντησεν ὁ π. Ἰωακείμ· λίγο διάλειμμα φρονῶ ὅτι δὲν θὰ ἔβλαπτε.

— Συμφωνῶ ἀπολύτως καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐξέλθωμεν διὰ τὸ γεῦμα· μόνον τώρα περάσατε εἰς τὴν αἴθουσαν διὰ νὰ μὴ διαλυθῇ ἐξ αἰτίας σας ἡ σύναξις. Ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἐπλησίασε ὁ γραμματεὺς καὶ τοῦ συνέστησεν ὅπως ἐπανέλθουν ὅλοι ἐντὸς τῆς αἰθούσης· οἱ πατέρες ἦσαν ἀνήσυχοι καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ Προέδρου ηὔξανεν ἐπικινδύνως τὸ δημιουργηθὲν χάσμα.

Ὁ π. Νικόδημος, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ μίαν τυχὸν μεγαλυτέραν ἀνωμαλίαν, ἔκρινε καλὸν νὰ ἐπέμβῃ.

— Θὰ τελειώσω πολὺ σύντομα, εἶπεν, ἀπαντῶν μετὰ πάσης βραχύτητος καὶ ἀντικειμενικότητος εἰς τὰ ἐρωτήματα τοῦ π. Βασιλείου, ὥστε νὰ μᾶς δοθῇ καιρὸς δι' ἀνάπαυσιν, προκειμένου νὰ ἐπανέλθωμεν τὸ ἀπόγευμα· σᾶς παρακαλῶ μόνον ὀλίγην ὑπομονήν.

Εὐτυχῶς οἱ πατέρες ἠρέμησαν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ νησιώτου μοναχοῦ· ἴσως ἀπὸ περιέργειαν, ἴσως ἀπὸ ἐπιθυμίαν νὰ δοθῇ ἕνα τέλος εἰς τὰς χρονολογίας· ἴσως καὶ διὰ τὴν ἀρχομένην ὄρεξιν... Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ π. Νικόδημος ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ ἔχων ἀπέναντί του ἤρεμον ἀκροατήριον.

— Κατ' ἀρχάς, π. Βασίλειε, ἀναφορικῶς μὲ τὴν κρίσιν σας περὶ τῆς νόθου ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Ἰωάννου

πρὸς τὸν Φώτιον δὲν συμφωνῶ οὐδόλως. Αἱ ὑπάρχουσαι πηγαί, δυστυχῶς, σᾶς διαψεύδουν ἀνοικτιρμόνως... Οὕτως ὑπὲρ τῆς γνησιότητος αὐτῆς τάσσονται:

I) Τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνόδων, ἔκδ. Σ. Μήλια, Τόμος Β' σ. 928 καὶ 974.

II) Ὁ πολὺς Νικηφόρος Θεοτόκης, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Ἀπόκρισις...» ἔκδ. Χάλλης 1775, σελ. 31 καὶ ἔκδ. Ἀθηνῶν 1892, σελ. 30.

III Ὁ καθολικὸς ἱστορικὸς ἀββᾶ Fleurry, ἐν τῇ ἑαυτοῦ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ», Τομ. 11ος σελ. 438-9.

IV. Ὁ ἐπίσης καθολικὸς ἱστορικὸς ἀββᾶ Guettee, ὅστις μάλιστα σφοδρῶς ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐθελόντων ταύτην νόθον δυτικῶν συναδέλφων του. Ὅρα «The Papacy», ἔκδ. N. York 1866, σελ. 337-8.

V) Ὁ πολὺς Ἀδὰμ Ζοιρνικάβιος, ἐν τῷ ἀπαραμίλλῳ ἔργῳ «Περὶ Ἁγίου Πνεύματος», Πετρούπολις,1797, ἔνθα ἐν τῷ Α' τόμῳ σελ. 456-7 παραθέτει ὁλόκληρον τὴν ἐπιστολὴν ἐπικροτῶν μυρίαις ἀποδείξεσι τὴν γνησιότητά της καὶ καταλήγων: «καὶ τοῦ λοιποῦ τοῖς Ποντιφικίοις τὸν τηλικοῦτον δοκὸν ἐξελέσθαι μὴ εἶναι ῥᾴδιον».

VI) Ὁ χειρόγραφος κῶδιξ ὑπ' ἀριθ. 147 τῆς Ἱ. Μ. Διονυσίου, τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ ἔτους 1369.

VII) Τέλος, ἵνα μὴ καταπονῶ ὑμᾶς μὲ περισσοτέρας ἀποδείξεις, ὁ θαυματουργὸς Ἅγιος Νεκτάριος διὰ πολλῶν μαρτυριῶν ὑπερασπίζεται καὶ οὗτος τὴν γνησιότητα αὐτῆς ἐν τῷ ἔργῳ του «Μελέτη Ἱστορικὴ περὶ τῶν αἰτίων τοῦ Σχίσματος», Ἀθῆναι, 1911, Τόμ. Α' σελ. 286 ἑξ.

Τὰ ἀνωτέρω γνωρίζων καλῶς ἡ λατινομάστιγξ γραφὶς τοῦ Ἠλία Ταντολίδου ἔγραφεν: «Ὅπως δὲ νοήσῃς ἡλίκην ταπείνωσιν ἔφερεν αὕτη ἡ σύνοδος (879) εἴς τε τὴν παπικὴν ἀγερωχίαν καὶ ὀφρύν, καὶ ἡλίκην πληγὴν θανάσιμον εἰς τὴν αἵρεσιν, ἀναλόγισαί μοι τὸν ἀγῶνα,

τὴν ἀμηχανίαν, τὰς πρὸς ἀλλήλους ἀντιφάσεις τῶν τῆς παπικῆς μερίδος ὑπερασπιστῶν, οἱ ὁποῖοι τὴν πρὸς Φώτιον ἐπιστολὴν τοῦ Ἰωάννου πάπα πεπλασμένην μεθ' ὅρκου μικροῦ δεῖν διαβεβαιοῦνται..., τῶν δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ πράξει τοῦ Ἰωάννου εὑρισκόντων μὲν τὸ ἔπακρον τῆς δυσσεβείας... διὰ τὸ συμφωνῆσαι τοῖς σχισματικοῖς· διαβεβαιούντων δέ, ὅτι ἅπαντα τῇ οἰκείᾳ αὐτοῦ πληροφορίᾳ ἔπραξεν ἄνανδρός τε ὢν καὶ μαλθακὸς τὴν γνώμην καὶ φοβηθεὶς τοὺς Γραικοὺς τοὺς τότε μηδὲν φοβερὸν ἔχοντας, ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Φωτίου· ὅθεν ἀντὶ Ἰωάννου **Ἰωάννα** μετωνομάσθη, ἐξ οὗπερ καὶ ὁ τῆς Παπίσσης Ἰωάννας λόγος διεφημίσθη παρὰ τοῖς παπισταῖς. («παπιστικοὶ ἔλεγχοι» Τόμ. Β΄ σελ. 243).

Σχετικῶς δὲ μὲ τὴν παρατήρησίν σας ὅτι ὁ Ἰωάννης «οὐδέποτε ἀπεκήρυξε τὸ Filioque», ἡ ἀπάντησις ἐδόθη ἐν τοῖς προηγουμένοις· ἓν μόνον προσθέτω ἐνταῦθα, πλὴν λίαν σημαντικόν. Ὅτι δηλαδὴ ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ 879 δὲν ἐγένετο ἁπλῶς ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἀκαινοτομήτου Συμβόλου τῆς Πίστεως, ὡς εἴπατε, ἀλλὰ κάτι πολὺ σπουδαιότερον· **ἀνεθεματίσθη** πᾶς ὁ μὴ δεχόμενος τοῦτο ἀκαινοτόμητον. Ἰδοὺ τί εἶπον οἱ ἐν αὐτῇ ἐπίσκοποι.

«Ἐάν τις δὲ νεωτεριστὴς ἄλλην ὁμολογίαν συντάξῃ παρὰ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ προτείνῃ ταύτην τοῖς πιστοῖς ἢ τοῖς κατηχουμένοις βαρβάροις, τοῦτον ἡμεῖς κληρικὸν μὲν ὄντα καθαιροῦμεν, λαϊκὸν δὲ ἀναθεματίζομεν κατὰ τὰ θεσπίσματα τῆς Συνόδου ταύτης. Καὶ πάντες οἱ σύνεδροι ἀνεβόησαν. «Ἀναθεματίζομεν οὖν τὸ μὴ πιστεύοντα τὸν αὐτὸν τρόπον». Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ Σύνοδονος ἐκείνη ἐξεπροσώπει τὴν σύνολον **Οἰκουμενικὴν** Ἐκκλησίαν, αὐτονόητον τυγχάνει ὅτι παραχρῆμα ἀνεθεματίζοντο πάντες οἱ ἐπίσκοποι τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄ ἢ τινος ἑτέρου οἱ ὁποῖοι θὰ ἐκήρυττον ἢ θὰ ἐτόλμων εἰσαγωγὴν καὶ πάλιν τοῦ Filioque.

Ἡ ἀπόφασις ἦτο οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑποχρεώσεως. Δὲν ἐχρειάζετο, συνεπῶς, ἰδιαιτέρα ὑπὸ τοῦ

πάπα Ἰωάννου καταδίκη· πᾶς καινοτομῶν εἶχε καταδικασθῆ ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ 879, ἥτις ἐπέτυχε καὶ τὴν ἐπανένωσιν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἐπίσης πρέπει νὰ σημειωθῇ, πρὶν τελειώσω, ὅτι τὸ Filioque καίτοι ἀπὸ τοῦ ε΄ αἰῶνος ἤρξατο συζητούμενον ἐν τῇ Δύσει, ἐν τούτοις ἐπικινδύνους διαστάσεις ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ μόνον ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Ὅταν δὲ οὗτος ἐζήτησε παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Γ΄ (816) νὰ προσθέσῃ τοῦτο εἰς τὸ Σύμβολον, ἡ ἀπάντησις ἦτο οὐ μόνον λόγοις ἀρνητική, ἀλλ' ἰδίως ἔργοις! Εὐθὺς κατεσκεύασε δύο ἀργυρᾶς πλάκας καὶ ἐγγράψας εἰς αὐτὰς τὸ Σύμβολον Ἑλληνιστὶ καὶ Λατινιστί, ἄνευ τῆς προσθήκης τοῦ Filioque, ἐτοποθέτησεν ταύτας ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου! Μόνον ὁ Νικόλαος Α΄ ἠθέλησε νὰ ἐφαρμόσῃ Πρωτεῖον καὶ Filioque ἐμπράκτως, ἀλλ' ἐταπεινώθη διὰ τοῦ ἀναθέματος, ὅπερ ἐδέξατο ὑπὸ τοῦ Μ. Φωτίου!

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε δέ, πατέρες, νὰ εἴπω καὶ κάτι λυπηρόν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ λεχθῇ, παρὰ τὴν εὐκτίμησίν μου πρὸς τὸν π. Βασίλειον· ἡ θέσις τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζει, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἀνατολὴ ἠνείχετο τὴν Δύσιν ἐπ' αἰῶνας, καίτοι ἦτο καινοτόμος καὶ αἱρετική, ἀποτελεῖ ἐπανάληψιν τῆς κηρυττομένης κακοδοξίας τοῦ Πατριάρχου, πρὸς παραπλάνησιν τῶν πιστῶν καὶ νόθευσιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας: Διότι, ὡς εἶναι γνωστόν, ὄχι μόνον κοινωνία δὲν ὑπῆρχε πρὸ τοῦ 1054, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐν τοῖς Διπτύχοις δὲν εὑρίσκετο τὸ ὄνομα τοῦ πάπα!

Πλέον τοῦ ἑνὸς αἰῶνος πρὸ τοῦ 1054, ὁ Πατριάρχης Κων)λεως Νικόλαος ὁ Μυστικός, (921;) ἀναφέρει εἰς ἐπιστολάς του πρὸς τὸν Ρώμης Ἰωάννην Ι΄, ὅτι μόνον ἐὰν συμφωνήσῃ μὲ τὰς ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας Κων)λεως περὶ τοῦ θέματος τῆς τετραγαμίας, θὰ τεθῇ τὸ ὄνομά του ἐν τοῖς Διπτύχοις: «ἵνα.... καὶ τοῦ ἱεροῦ ὑμῶν ὀνόματος ἡ ἀνάρρησις μετὰ τῆς ἡμῶν τεταπεινωμένης κλήσεως ἐν τοῖς ἱεροῖς συνάπτηται διπτύχοις». (ἐπιστ. 53η, παρὰ Β. Στεφανίδη, ἔκδ. β΄ σελ. 378). Πάντως ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον καὶ ἀκριβὲς τυγχάνει ὅτι ἀπὸ

τῷ 1009 ὁ Κων)λεως Σέργιος διέγραψε τὸ ὄνομα τοῦ πάπα Σεργίου Δ' ἐκ τῶν ἱερῶν Διπτύχων καὶ ἔκτοτε οὐδὲν ὄνομα ἐκ τῶν παπῶν εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς. ("Ορα. Σ. Μπιλάλη, μν. ἔργ, Τομ. Α' σελ. 245, ἔνθα καὶ λοιπὴ βιβλιογραφία.)

Ἡ πτῶσις σας αὕτη, π. Βασίλειε, δυστυχῶς εἶναι μεγάλη, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, διότι ἐγένετο ἐν καιρῷ τοιούτου χειμασμοῦ τῆς Ὀρθοδόξου ἀληθείας καὶ ἑκὼν ἄκων, Θεὸς οἶδεν, ἐγένεσθε ὑπηρέτης τῶν ἀποστατῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, οἱ ὁποῖοι διὰ τοιούτων μυθευμάτων καὶ παραποιήσεων δημιουργοῦν νέας «ψευδοϊσιδωρίους διατάξεις» ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ὀρθοδόξου Οἰκονομίας πρὸς παντελῆ ἀφανισμὸν καὶ τῆς τελευταίας ἀντιστασιακῆς μονάδος ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι...

Πρὶν ἐγερθῶμεν, θὰ σᾶς ἀναγνώσω ἓν κείμενον, τὸ ὁποῖον προστιθέμενον εἰς τὰ ἀνωτέρω σφραγίζει ἐντονώτερον τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων μου, ἀποδεικνυομένης τῆς σαθρότητος τοῦ ἐπιχειρήματος τῆς «πονηρᾶς» οἰκονομίας τῶν προλαλησάντων.. Πρόκειται περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ «πιττακίου» ὅπερ οἱ Λατῖνοι, ὁ καρδινάλιος Οὔμβερτος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἀφῆκαν ἐν τῇ Ἱερᾷ Τραπέζῃ τῆς Ἁγίας Σοφίας, τῇ 16ῃ Ἰουλίου 1054 καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεθεματίζετο ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀνατολῆς Μιχαὴλ Κηρουλάριος καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ Ἐν αὐτῷ, οἱ Ὀρθόδοξοι κατηγοροῦνται ὡς: Σιμωνιακοί, ὅτι χειροτονοῦσιν εὐνούχους, ἀναβαπτίζουσι τοὺς Λατίνους, ἐπιτρέπουσιν γάμον εἰς κληρικούς, ἀπέκοψαν τὸ Filioque ἐκ τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, πᾶν τὸ ἐν ζυμώσει θεωροῦν ἔμψυχον... τρέφουσι κόμην καὶ γένεια **καὶ δὲν δέχονται εἰς κοινωνίαν τοὺς τἀναντία πράττοντας κληρικούς.»** (ὅρα. Στεφ. Ἐκκλ. Ἱστορία, σελ. 378, Πρακτικὰ Συνόδων, Β, σελ. 980, Mirbt, Qnellen 1924, σελ. 139 ἑξ.)

Κατ' ἀκολουθίαν ποῦ τὸ πυροτεχνικῶς ἐμφανιζόμε-

νον καὶ φενακίζον τοὺς ἀκάκους καὶ σκοτίζον τοὺς ἑτοίμους πρὸς ἀντίδρασιν: «ὅμως ἡ Ἐκκλησία —οἰκονομίᾳ χρωμένη— ἠνείχετο καὶ τὸν πάπαν καὶ τὰς κακοδοξίας αὐτοῦ»; (17).

—Ἀρκετὰ π. Νικόδημε, ἠκούσθη ζωηρὰ ἡ φωνὴ τοῦ ἁγίου Δικαίου· ἀρκετὰ καὶ πλήρη. Ἐγὼ τοὐλάχιστον προσωπικῶς ἀρχίζω ἐπ' αὐτοῦ νὰ μὴ ἔχω οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, οὐδὲ «κἂν μέχρι τριχός», ὡς λέγει καὶ ὁ πολὺς ἅγιος Βαρσανούφιος. Κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ὅμως τοῦ π. Νικοδήμου καὶ ἐμοῦ διακόπτομεν ἐνταῦθα τὴν συνάντησιν, οὐχὶ δὲ διὰ τὸ ἀπόγευμα, ὡς σᾶς ὑποσχέθην, ἀλ-

---

17) Τὴν ἐγκληματικὴν ταύτην διαστροφὴν τῆς ἱστορίας, ὅτι δηλ. «οὐδὲν μᾶς χωρίζει ἀπὸ τοὺς Καθολικοὺς» καὶ ὅτι «καὶ παλαιότερον ἡ Ἐκκλησία ἠνείχετο τὰ τοιαῦτα» ἰδοὺ ἐκφραζόμενον ἐν πάσῃ ἀναιδείᾳ, ἀπὸ ποῖον ἄλλον, εἰμὴ τὸν περιώνυμον «Προφηταπόστολον» τοῦ Φαναρίου;

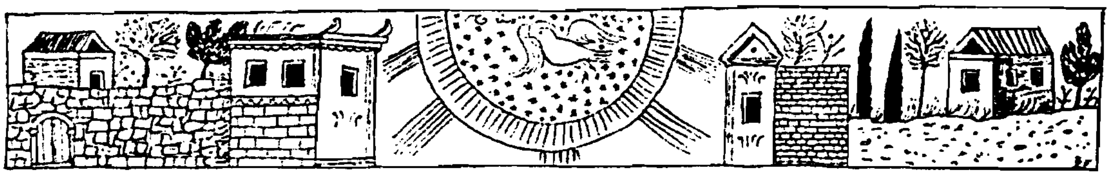
Τὸ ἀκολουθοῦν κείμενον ἀποτελεῖ τμῆμα τοῦ ἀποσταλέντος Πατριαρχικοῦ Γράμματος πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ «Ἱδρύματος Εὐρώπης» κ. Κ. Δραγάν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Συμποσίου διὰ τὸ κοινὸν Πάσχα.

«...Βεβαίως τὸ τελευταῖον βῆμα εἶναι πολλάκις καὶ δύσκολον καὶ εὔκολον. Ἀλλ' εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ γίνῃ καὶ ἀπόλυτος ἀνάγκη, ὅπως βαδίσωμεν βήματι ταχεῖ καὶ τολμηρῷ. Διότι ὁ χωρισμὸς τοῦ 1054, γνωστὸς ὡς «σχίσμα» μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, δὲν ἐκηρύχθη ἐπισήμως παρὰ πάπα Ρώμης ἢ Συνόδου τῆς Ἀνατολῆς, οὐδὲ προῆλθεν ἐκ λόγων Δογματικῶν, Κανονικῶν, Πολιτικῶν, ἀλλ' «ἐν τῇ πράξει» καὶ ἔτι σαφέστερον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπαύσαμεν αὐτομάτως καὶ ΑΝΕΥ ΟΥΔΕΝΟΣ ΛΟΓΟΥ νὰ ἀγαπώμεθα καὶ νὰ μεταλαμβάνωμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ Ἁγίου Ποτηρίου.

Ἤδη ἐπανελθόντες εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1054 ἐποχὴν αὐτομάτως καὶ διὰ τῆς διαγραφῆς τοῦ Ἀναθέματος τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 1965, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα, διατί αὐτομάτως δὲν ἐπανερχόμεθα καὶ εἰς τὸ κοινὸν Ἅγιον Ποτήριον...»

λὰ δι' αὔριον τὴν πρωΐαν, διότι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἀσθενοῦντα γέρο-Γαβριὴλ εἰς τοὺς 'Αρχαγγέλους, τὸ ὁποῖον τελείως εἶχον λησμονήσει. Ψαλέντος τοῦ «Χριστὸς 'Ανέστη» οἱ πάντες ἀνεχώρησαν διὰ τὰς καλύβας των, σχολιάζοντες θορυβωδῶς τὰ λεχθέντα μετὰ τῶν σχετικῶν χειρονομιῶν καὶ ἐπιφωνημάτων...

Ἕν πάντως ἦτο βέβαιον, ὅτι ἤδη ἐκ τῆς πρώτης συναντήσεως καὶ οἱονεὶ ἀναμετρήσεως, ἡ ὁμὰς τοῦ παπα-Θεοδούλου ἤρχισε νὰ κερδίζῃ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἐνῷ διὰ πολλοὺς ἐγεννᾶτο τὸ ἐρώτημα: «Διατὶ ἆρά γε νὰ ἔχουν ἄδικον οἱ τόσον συντηρητικοὶ καὶ εὐσεβεῖς οὗτοι πατέρες;...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΑΝΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ «ΠΟΝΗΡΑΣ» ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

«Ἀλλ' ὡς ἔοικεν, σαθροῖς τὴν οἰκίαν αὐτῶν οἰκοδομήσαντες τῇ λαίλαπι τῆς προσπεσούσης αἱρέσεως πεπτώκασι πτῶσιν τὴν χαλεπωτάτην, πάλιν **οἰκονομίαν** λέγοντες τὴν **ἀθέτησιν** τῆς ἀληθείας».

Θ. Στουδίτης 99,1141 Β.

Η ΠΡΩΙΑ τοῦ Σαββάτου εὗρε τοὺς Γέροντας τῆς περιωνύμου Σκήτης ἑτοίμους πρὸς ἀναμέτρησιν· οὐδεὶς ἀπουσίαζεν, ἢ μᾶλλον ἀπουσίαζε κάτι· ἡ ἀνησυχία τῆς χθὲς· σήμερον ὅλοι ἐφαίνοντο πλέον ἤρεμοι καὶ μὲ διάθεσιν μαθητείας, ἡ ὁποία σαφῶς διεκρίνετο εἰς τὴν σύνολον ἔκφρασιν τῶν περισσοτέρων. Ὁ Ἅγιος Δικαῖος, ὄρθιος πλησίον τοῦ γραμματέως, συνέστησε δι' ὀλίγον ὅπως καὶ πάλιν σεβασθοῦν τοὺς ὁμιλητὰς καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ χώρου· τὸ ἀπήτει τοῦτο οὐ μόνον ἡ κρίσιμος κατάστασις τῶν καιρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸ σχῆμα των συνέπεια. Δὲν θὰ ἔπρεπεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ προσωπικαὶ ἀδυναμίαι καὶ πάθη νὰ γίνουν ἐμπόδιον διὰ τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἐν συνεχείᾳ παρεχώρησε τὸν λόγον εἰς τὸν παπα-Νεόφυτον, ὅστις τακτοποιήσας ζωηρῶς τὰς σημειώσεις ποὺ ἐκράτει, ἐπὶ τὸ ἀσφαλέστερον, ἤρχισε νὰ λέγῃ μετὰ σχετικοῦ στόμφου.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, ἅγιε Δικαῖε καὶ ἡμεῖς ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, νὰ ἐπανέλθω καὶ πάλιν εἰς τὸ βασικώτατον καὶ κρίσιμον διὰ τὰς ἡμέρας μας θέμα τῆς **οἰκονομίας**. Ἐπιθυμῶ σήμερον νὰ σᾶς προσφέρω ἕνα ὡραιότατον παράδειγμα ἐκ τῆς ἱστορίας, διὰ νὰ πεισθῶμεν πάντες ὅτι, ὡς ᾠκονόμει ἡ πάλαι Ἐκκλησία, οὕτω καὶ ἡ τῆς σήμερον κατέχει εἰσέτι ἀναφαίρετον τὸ δικαίωμα τοῦτο.

Πρόκειται νὰ ἀναφερθῶ εἰς τὸ σχίσμα ὅπερ ἐγένετο ἐπὶ τῇ ἀδίκῳ καθαιρέσει καὶ ἐξορίᾳ τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου, ἵνα τεθῇ ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ὁ Ἀρσάκιος. Ἐπιθυμῶ νὰ σημειώσετε καλῶς, ἐσυνέχισεν π. Νεόφυτος, ὅτι τοῦ εἰρημένου σχίσματος ἡγοῦντο τεσσαράκοντα ἐπίσκοποι καὶ ἐγένετο παρὰ τὴν ρητὴν ἐντολὴν τοῦ θείου πατρός, ὅστις παρήγγειλεν αὐτοῖς νὰ κοινωνήσουν τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ. Σᾶς ἀναγινώσκω ὅμως διὰ τὸ σαφέστερον αὐτουσίαν τὴν θαυμασίαν ταύτην περικοπὴν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

«Ἦμεν δὲ ἡμεῖς τεσσαράκοντα ἐπίσκοποι καθεζόμενοι σὺν τῷ ἐπισκόπῳ Ἰωάννῃ ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Ἐπισκοπείου... Διαπορούντων δὲ ἡμῶν, ἐμπνευσθεὶς ὁ Ἰωάννης τῷ Πνεύματι λέγει τοῖς πᾶσιν· εὔξασθε, ἀδελφοί, καί, εἰ φιλεῖτε τὸν Χριστόν, ἐμοῦ ἕνεκεν μή τις ἀπολείπῃ τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν... Συσχεθέντες δὲ ἀφάτῳ ἀθυμίᾳ οἱ μὲν ἐδακρύομεν, ἕτεροι δὲ ἐξήρχοντο τοῦ συνεδρίου, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἱερὰν κεφαλὴν σὺν τῷ εὐστόχῳ καὶ μακαρίῳ στόματι ἠσπάζοντο δεδακρυσμένοι καὶ κεκομμένῳ τῷ πνεύματι...

Παρακαλέσας δὲ ἐπανελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον, ᾧδε κἀκεῖσε περιπετομένους, καθάπερ μελίσσας περιμβοβούσας κυψέλῃ εἶπε· Καθίσατε, ἀδελφοί, καὶ μὴ κλαίετε, ἐπὶ πλεῖόν με θρύπτοντες. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. Ἐθρυλεῖτο γὰρ καρατομεῖσθαι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρρησίας... Ἐπολολύξας δὲ τις τῶν παρόντων εἶπεν· Ἀλλὰ θρηνοῦμεν τὴν ἡμῶν ὀρφα-

νίαν, τὴν τῆς Ἐκκλησίας χηρείαν, τὴν τῶν θεσμῶν σύγχυσιν.. Ἐπικρούσας δὲ Ἰωάννης τῷ λειχανῷ δακτύλῳ τὸν ταρσὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρός, τῷ ὁμιλοῦντι αὐτῷ εἶπεν· Ἀρκεῖ, ἀδελφέ, μὴ πολλὰ λέγε· ἀλλ' ὅ εἶπον, τὰς Ἐκκλησίας ὑμῶν μὴ ἀφῆτε. Οὔτε γὰρ ἀπ' ἐμοῦ ἤρξατο τὸ διδασκάλιον, οὔτε εἰς ἐμὲ ἐτελεύτησε...

Μετὰ τούτους τοὺς λόγους λέγει Εὐλίσιος ὁ Ἀπαμείας τῆς Βιθυνίας· ἐπανάγκες ἡμᾶς ἐστι, κατέχοντας τὰς Ἐκκλησίας, ἀναγκασθῆναι καὶ κοινωνῆσαι καὶ ὑπογράψαι. Ἔφη ὁ ἅγιος Ἰωάννης· κοινωνήσατε μέν, ἵνα μὴ σχίσητε τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ὑπογράψητε δέ· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτὸν σύνοιδα ἄξιον καθαιρέσεως ἐννοήσας. (Διάλογος ἱστορικὸς Παλλαδίου, ἐπισκ. Ἐλενουπόλεως, M. P. G. 47 στλ. 27-8.).

Οὕτως ἔπραττον,ἀγαπητὲ παπα-Θεόδουλε, οἱ πράγματι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτρεμον τὰς διαιρέσεις καὶ τὰ σχίσματα καὶ παντοιοτρόπως εἰργάζοντο διὰ τὴν ἀποφυγὴν αὐτῶν... Βεβαίως εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ὑπῆρχον καὶ σήμερον, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ποιμένες εἰς οὓς ἡ ὑποταγὴ μόνον «μετὰ χαρᾶς» θὰ ἐγίνετο. Ἀλλ' ὅταν τοῦτο δὲν εἶναι ἐφικτόν, ἄς ὑποτασσώμεθα «στενάζοντες». Λέγων, ὑποταγήν, ἐτόνισεν ὁ π. Νεόφυτος, δὲν ἐννοῶ βεβαίως - πολλοῦ γε καὶ δεῖ - νὰ ἐπικροτῶμεν πᾶσαν ἐνέργειαν αὐτῶν καὶ νὰ φρονῶμεν ἐν παντὶ ὅ,τι φρονοῦσι καὶ αὐτοί. Ὄχι! Ἐννοῶ ἁπλῶς νὰ μὴ ἀποσπώμεθα ἀπ' αὐτῶν, νὰ μὴ διαρρηγνύωμεν τὴν ἀπ' αὐτῶν κανονικὴν ἐξάρτησιν. Κατὰ τὰ λοιπὰ καὶ θὰ διαφωνήσωμεν καὶ θὰ διαμαρτυρηθῶμεν καὶ θ' ἀντιταχθῶμεν. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ Ἐκκλησία δὲν προέβη εἰς καθαίρεσιν αὐτῶν, ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀποκηρύξωμεν αὐτοὺς καὶ νὰ παύσωμεν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

Ποικίλος θόρυβος καταφανοῦς ἐπιδοκιμασίας ἐπλήρωσεν καὶ πάλιν τὸ Συνοδικόν. Ὁ Δικαῖος καὶ Πρόεδρος διὰ νὰ προλάβῃ τυχὸν διακοπήν, ἔκρουσε ζωηρῶς τὸν κώδωνα.

— Παρακαλῶ, πατέρες, παρακαλῶ, ἡσυχία...

Μικρὰ σύγχυσις παρετηρήθη πρὸς στιγμὴν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν Παϊσίου καὶ Ἱλαρίωνος. Φυλλομετροῦντες θορυβωδῶς τὸ περιεχόμενο τοῦ φακέλλου των καὶ συνομιλοῦντες ἀκουσίως πλέον τοῦ δέοντος εἶχον καταστῆ ἡ πηγὴ τῆς ζωηροτέρας ἀνησυχίας. Ὁ παπα-Θεόδουλος ἔστρεψε δι' ὀλίγον τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν διεύθυνσίν των· οἱ ὀφθαλμοί των συνηντήθησαν καὶ μὲ τὴν κοινὴν καὶ σιγηράν των διάλεκτον ἠρέμησαν τὴν ταραχὴν τῶν νεαρῶν μοναχῶν... Ὁ παπα-Θεόδουλος, εὐθὺς ἀμέσως, ἐλάμβανε τὸν λόγον, μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν πραότητος.

— Καὶ πάλιν, εἶπεν, οὐδαμοῦ βλέπω, ἀγαπητὲ π. Νεόφυτε, **παράλληλόν τι** μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω λόγων σας καὶ τῆς τραγικῆς σημερινῆς πραγματικότητος. Ὁ Ἅγιος πατὴρ δικαίως καὶ εὐλόγως τοῖς παρήγγειλε νὰ μὴ προβοῦν εἰς σχίσμα, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἀτασθαλίας διοικητικῆς φύσεως, «θεσμῶν», ὡς καὶ τὸ κείμενον ἀναφέρει, μὴ λυμαινομένης ὅμως οὐδὲ μέχρι κεραίας τὴν δογματικὴν ἀκεραιότητα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας. Προκειμένου ὅμως περὶ αἱρετικοῦ καὶ καινοτομοῦντος ποιμένος, ἰδοὺ τί **ὁ ἴδιος** ἱερὸς πατὴρ συμβουλεύει καὶ προτρέπει τοὺς πιστούς.

«Πῶς οὖν Παῦλος φησίν, πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε; Ἀνωτέρω εἰπών, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, τότε εἶπε πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· τί οὖν, φησίν, ὅταν πονηρὸς ᾖ καὶ μὴ πειθώμεθα; πονηρὸς πῶς λέγεις; ΕΙ ΜΕΝ ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΦΕΥΓΕ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΑΙ, μὴ μόνον ἂν ἄνθρωπος ᾖ, ἀλλὰ κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ κατιών».

(Ὁμιλία 34η πρὸς Ἑβραίους, P.G. 63, 231A).

Κατὰ συνέπειαν, ὡς καὶ ὁ ἱ. πατὴρ διδάσκει, ἡμεῖς οἱ Ἁγιορεῖται, ὡς καὶ πάντες οἱ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου ἐπίσκοποι, **οὐδόλως πρέπει νὰ κοινωνῶμεν αὐτῷ** ! Τὸ δὲ ὑμέτερον παράδειγμα οὐ μόνον δὲν ἀποτρέπει μιᾶς τοιαύτης ἐνεργείας τοὺς πι-

στούς, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα ἐνισχύει τούτους. Οἱ λόγοι τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου, τοὺς ὁποίους μόλις πρὸ ὀλίγου σᾶς ἀνέγνωσα, ἀποτελοῦν τὴν μοναδικὴν καὶ γνησίαν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ὄντως ὑπὸ τῶν πατέρων δεδοκιμασμένην ὁδόν, διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ σήμερον νὰ βαδίσουν ἐπὶ τὰ ἴχνη των.

Ἐκπνοὴ ἀνακουφίσεως ἐξέφυγε τῶν χειλέων τοῦ π. Ἱλαρίωνος μετὰ τὸ τέλος τῆς τοῦ παπα-Θεοδούλου ἐπεξηγήσεως... Ἐκ τῆς ἀληθοφανείας τοῦ ἀναφερθέντος παραδείγματος τοῦ π. Νεοφύτου, εἶχε τόσον θορυβηθῆ, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι θὰ ὑπῆρχε μία κάποια λύσις καὶ μάλιστα ἄμεσος καὶ ἐπιτυχής, ὡς ἡ ἀνωτέρω.

Ὁ π. Βησσαρίων, ὅστις ἐκάθητο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρεμος, ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ ἐπλησίασε τὸν ἅγιον Δικαῖον, τοῦ ὑπέδειξε μίαν σελίδα τοῦ τόμου τὸν ὁποῖον ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας καὶ ἀπήτει ὅπως λάβῃ τὸν λόγον. Ὁ πνευματικὸς ἠθέλησε νὰ μὴ τοῦ ἐπιτρέψῃ, τοὐλάχιστον τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀλλὰ παρενέβη παρακλητικῶς ὁ π. Νεόφυτος καὶ ὑπεχώρησε.

— Κάτι θέλει νὰ σᾶς ἀναγνώσῃ ὁ π. Βησσαρίων, εἶπε πρὸς τοὺς πατέρας, καὶ τὸ ὁποῖον, ὡς λέγει, θὰ προσφέρῃ λύσιν εἰς τὸ παρὸν ἀδιέξοδον... Ποῖον ἠννόει ὁ πνευματικὸς ἀδιέξοδον δὲν διεσάφησε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἠνάγκασε τὸν ὑποτακτικὸν τοῦ π. Νεοφύτου νὰ δαγκώσῃ τὰ χείλη του· οὐδεὶς ὅμως, ὡς ἐφάνη, παρετήρησεν ἀμφότερα.

—Τὸν ἀκοῦμε, μουρμούρισε ξεροβήχοντας ὁ π. Ἱερόθεος· τὸν ἀκοῦμε καὶ μετὰ προσοχῆς μάλιστα· μόνον τὶς χρονολογίες ν' ἀποφεύγῃ, καὶ χαμογέλασε κυττῶντας κύκλῳ τοὺς συνασκητάς του.

—Λοιπὸν οἱ πατέρες ἀναμένουν νὰ σᾶς ἀκούσουν, προσέθεσεν ὁ Δικαῖος χαμογελῶν· π. Βησσαρίων, ἔχετε τὸν λόγον. Εὐθὺς καὶ μετὰ ἐκδήλου ἱκανοποιήσεως, ὁ πλουτῶν ἐπὶ τῇ προσωνυμίᾳ τοῦ «ρητορικοῦ» νεαρὸς σχετικῶς μοναχός, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ, ἄνευ οὐδεμιᾶς

προηγουμένης ἐπεξηγήσεως, ἐκ τοῦ τόμου τὸν ὁποῖον ἐκράτει.

«...παυσαμένης τῆς γενομένης βίας, γέγονε σύνοδος, παρόντων ἀπὸ τῶν ἔξω μερῶν ἐπισκόπων· γέγονε δὲ καὶ παρὰ τοῖς τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦσι συλλειτουργοῖς· οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ τοῖς ἐν Σπανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ· καὶ ἤρεσεν ὅπερ ᾧδε καὶ πανταχοῦ, ὥστε τοῖς μὲν καταπεπτωκόσι καὶ προϊσταμένοις τῆς ἀσεβείας συγγινώσκειν μὲν μετανοοῦσι, μὴ διδόναι δὲ αὐτοῖς τόπον κλήρου· τοῖς δὲ μὴ αὐθεντοῦσι μὲν τῆς ἀσεβείας, παρασυρεῖσι δὲ δι' ἀνάγκην καὶ βίαν, ἔδοξε δίδοσθαι μὲν συγγνώμην, ἔχειν δὲ καὶ τὸν τόπον τοῦ κλήρου μάλιστα ὅτι ἀπολογίαν πιθανὴν ἐπορίσαντο, καὶ ἔδοξε τοῦτο πῶς **οἰκονομικῶς** γενέσθαι. Διαβεβαιώσαντο γὰρ μὴ μεταβεβλῆσθαι εἰς ἀσέβειαν· ἵνα δὲ μὴ κατασταθέντες τινὲς ἀσεβέστατοι διαφθείρωσι τὰς Ἐκκλησίας, εἵλοντο μᾶλλον συνδραμεῖν τῇ βίᾳ καὶ βαστάσαι τὸ βάρος, ἢ λαοὺς ἀπολέσθαι. Τοῦτο δὲ λέγοντες ἔδοξαν ἡμῖν πιθανῶς λέγειν· διὰ τὸ καὶ προφασίζεσθαι αὐτοὺς τὸν Ἀαρὼν τὸν τοῦ Μωυσέως ἀδελφὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ συνδραμεῖν μὲν τῇ τοῦ λαοῦ παραβάσει, ἀπολογίαν δὲ ἐσχηκέναι, ἵνα μὴ ὁ λαὸς ἐπιστρέψας εἰς Αἴγυπτον ἐπιμείνῃ τῇ εἰδωλολατρίᾳ· καὶ γὰρ ἦν τὸ φαινόμενον εὔλογον· ὅτι μένοντες ἐν τῇ ἐρήμῳ δύνανται παύσασθαι τῆς ἀσεβείας· εἰσελθόντες δὲ εἰς Αἴγυπτον, ἐπετρίβοντο καὶ ηὔξανον ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀσέβειαν.

Τούτων τοίνυν ἕνεκα συγγνωστὸν τὸ πρὸς τὸν κλῆρον γέγονε· τοῖς δὲ ἀπατηθεῖσι καὶ βίαν παθοῦσι συγγνώμη δέδοται. Ταῦτα καὶ τῇ σῇ εὐσεβείᾳ δηλῶ, θαρρῶν, ὅτι καὶ τὰ δόξαντα ἀποδέξεταί σου ἡ θεοσέβεια, καὶ οὐ καταγνώσεται ἐκεχειρίας τῶν συνελθόντων οὕτως. Καταξίωσον δὲ αὐτὰ ἀναγνῶναι τῷ ἱερατείῳ καὶ τῷ λαῷ τῷ ὑπὸ σέ, ἵνα, καὶ αὐτοὶ γινώσκοντες, μὴ μέμφωνται οὕτω σε διακείμενον περὶ τοὺς τοιούτους. (Β.Ε. Π.Ε.Σ., 33, 86-7.)

— Δὲν κατάλαβα, σχεδόν, τίποτε, ἠκούσθη ἡ φωνὴ

τοῦ παπα-Νικάνορος ὠργισμένη, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ π. Βησσαρίωνος. Πιὸ λειανά, πάτερ, πιὸ λειανά· ἀμφιβάλλω ἐὰν σᾶς ἠννόησαν 2-3 πατέρες.

— Τὸ ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ὁ π. Βησσαρίων, ἀλλὰ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἀναγνώσω κατὰ πρῶτον τὸ ὡραιότατον κείμενον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἔρχομαι εὐθὺς ἀμέσως εἰς τὴν ἐν λεπτομερείαις ἐξήγησιν τοῦ θαυμασίου τούτου γεγονότος τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐτόνισεν μετ' ἐπιτάσεως τὴν λέξιν **θαυμασίου.** Τὸ κείμενον, λοιπόν, ἀποτελεῖ ἐπιστολὴν τοῦ Μ. Ἀθανασίου πρὸς τὸν ἐν πνεύματι υἱόν του, ἐπίσκοπον Ρουφινιανόν, ἐσυνέχισε μετὰ ζωηρότητος καὶ εὐχερείας. Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς Ἀρειανικῆς βίας ἐγένοντο πολλαχοῦ Σύνοδοι ὀρθοδόξων ἐπισκόπων. Ἐνώπιον αὐτῶν ὡς ὑπόδικοι εὑρίσκοντο ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι κληρικοί, οἵτινες εἶχον προηγουμένως προσχωρήσει εἰς τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ ἤδη μετενόουν.

Τινὲς ἐκ τούτων προέβαλον τὴν ἑξῆς δικαιολογίαν τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν. Ἡμεῖς, εἶπον, δὲν εἴμεθα ὁμόφρονες τοῦ Ἀρείου. Ὄχι! Ἀλλ' ἐσκέφθημεν ὅτι, ἂν ἀντιταχθῶμεν, θὰ ἐξωρισθῶμεν ἡμεῖς καὶ θὰ ἔλθωσιν εἰς τοὺς θρόνους ἡμῶν ἄλλοι, πράγματι Ἀρειανοί, οἵτινες θὰ ἀποβῶσιν ὀλετῆρες τῆς Ἐκκλησίας. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀποδεχθῶμεν τὴν αἵρεσιν καὶ νὰ ὑποκριθῶμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς φρονοῦμεν τὰ τοῦ Ἀρείου, ὥστε νὰ ἀποτραπῇ ὁ ὡς ἄνω κίνδυνος. Ἀληθῶς τερατώδης οἰκονομία, σεβαστέ μοι π. Θεόδουλε! Ἄκουσον ὅμως καὶ τὴν συνέχειαν. Αἱ Σύνοδοι, οἰκονομίαν ἐπιδειξάμεναι, δὲν ἀπεδοκίμασαν τὴν τερατώδη ὄντως οἰκονομίαν ταύτην. Ἐκείνους δὲ τοὺς Ἐπισκόπους, οἵτινες δὲν ἦσαν ἀρχηγοὶ καὶ πρωτοστᾶται εἰς τὴν αἵρεσιν, ἀλλ' ἁπλῶς ὑπέγραψαν αἱρετικὰς ὁμολογίας, οὐ μόνον ἐδέχθησαν πάλιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐτοποθέτησαν καὶ εἰς ἐπισκοπάς! Ταῦτα, ἀγαπητὲ π. Θεόδουλε, ἔπραξαν αἱ Σύνοδοι.

Ὁ δὲ ἀναφέρων ταῦτα Μ. Ἀθανάσιος συμφωνεῖ

πρὸς τὰ γενόμενα καὶ υἱοθετεῖ αὐτά, προτρέπει δὲ τὸν συλλειτουργὸν αὐτοῦ, Ρουφινιανὸν ὅπως καὶ αὐτὸς ἀποδέξηται καὶ ἐφαρμόσῃ τὰ ἀποφασισθέντα καὶ μὴ μεμφθῇ τὰς Συνόδους ὡς λίαν ὑποχωρητικάς. Προτρέπει δὲ ἀκόμη αὐτὸν ὅπως γνωστοποιήσῃ τὰς ἀποφάσεις εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸν Κλῆρον καὶ Λαόν, ὥστε καὶ αὐτοὶ νὰ μάθωσι τὰ πράγματα καὶ νὰ μὴ ἐκτοξεύωσι κατηγορίας κατ' αὐτοῦ (Ρουφινιανοῦ) ὡς ὑπεράγαν ἐνδοτικοῦ. Ὡς φαίνεται, οἱ συνάδελφοι ὑμῶν ὑπερζηλωταὶ καὶ ὑπερορθόδοξοι δὲν ἀπουσίαζον ἐξ οὐδεμιᾶς ἐποχῆς... καὶ μειδιῶν ἐκάθησε.

Τὸ ἐπιχείρημά του ἦτο, ὡς φαίνεται, πολὺ ἰσχυρόν, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν πατέρων ἔβλεπον μετὰ θαυμασμοῦ σχεδὸν τὸν ὁμιλήσαντα. Παρὰ ταῦτα, εἶναι γεγονὸς ὅτι, καίτοι οἱ πατέρες ἐξεπλήσσοντο, τὸ κατ' ἀρχάς, ἀπὸ ἐπιχειρήματα ὡς τὸ ἀνωτέρω, ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἀναίρεσίν των, ὁ θαυμασμός των πολλαπλάσιος ἐξεδηλοῦτο πρὸς τοὺς πατέρας τοὺς ἀποκληθέντας «ἀντάρτας». Συνέβαινε δηλαδὴ κάτι παραπλήσιον μὲ τοὺς πειρασμοὺς τῶν ἀγαθῶν καὶ δικαίων ἀνθρώπων, οἵτινες δοκιμαζόμενοι ὑπὸ τοῦ Πειραστοῦ καὶ ὑποσκελίζοντες αὐτόν, ἐγίνοντο λαμπρότεροι καὶ τῷ Θεῷ προσφιλέστεροι.

Ἡ ἀπάντησις δὲν ἤργησε νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὴν τὴν φοραν ἐκ μέρους τοῦ παπα-Θεοδούλου. Ἀφοῦ ἐζήτησε πρῶτον τὸν τόμον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνέγνωσε ὁ π. Βησσαρίων τὴν περικοπήν, ἐμελέτησε μετὰ προσοχῆς τὸ ἀναγνωσθὲν ἀπόσπασμα, ἐνῷ ἀκολούθως ἠγείρετο καὶ ἐλάμβανεν ἐκ τῆς ὡραιοτάτης καὶ πλουσίας βιβλιοθήκης τοῦ Συνοδικοῦ, ἕνα ἕτερον τόμον τῆς ἰδίας σειρᾶς. Μετ' ὀλίγον ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν π. Βησσαρίωνα, εἶπε:

— Θὰ ἔπρεπε, πάτερ, νὰ εἴχετε προσέξει ὅτι ἡ οἰκονομία αὕτη παρασχέθη «τοῖς παρασυρεῖσι δι' ἀνάγκην καὶ βίαν», ὡς καὶ τὸ ἕτερον ὅπερ ἀναφέρεται ὀλίγον ἀνωτέρω τοῦ ἀναγνωσθέντος ὑφ' ὑμῶν ἀποσπάσματος: «περὶ τῶν δι' ἀνάγκην ὑποσυρέντων μέν, μὴ φθαρέντων δέ».. Κατὰ συνέπειαν, αἱ συνθῆκαι, τὸ καὶ σπουδαιότε-

ρον, διὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἐπιχειρήματός σας, τυγχάνουν λίαν **διάφοροι,** ἐννοῶ αἱ **τότε** καὶ αἱ τῆς **σήμερον.** Διότι, ἀσφαλῶς, οὐδὲν **κοινὸν** ὑφίσταται μεταξὺ τῆς τῶν Ἀρειανῶν μανίας κατὰ παντὸς ὀρθοδοξοῦντος ἐπισκόπου, πρὸς τὴν ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν τῆς σήμερον, διὰ τοὺς βουλομένους ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς **ἀληθείας** Σεβασμιωτάτους!...

Ἀναγινώσκω, πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λόγων μου δύο «σκηνὰς» τοῦ τότε θεάτρου τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα συλλάβωμεν, ἔστω καὶ ἀμυδρῶς, ὑπὸ ποίας συνθήκας ἔζων οἱ τοῦ καιροῦ ἐκείνου ὀρθόδοξοι, κληρικοί τε καὶ λαϊκοί.

«Συναγαγόντες γὰρ (οἱ Ἀρειανοὶ) πλῆθος βουκόλων καὶ ποιμένων ἄλλων τε ἀγοραίων καὶ ἀσελγῶν νεωτέρων μετὰ **ξιφῶν καὶ ροπάλων** ἐπῆλθον ἀθρόως τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ καλουμένῃ Κυρίνου καὶ τοὺς μὲν **ἀπέκτειναν**,τοὺς δὲ κατεπάτησαν, ἄλλους δὲ **πληγὰς κατακόψαντες** εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλον καὶ ἐξώριζον, πολλάς τε γυναῖκας τε κατασύροντες εἷλκον εἰς τὸ δικαστήριον δημοσίᾳ καὶ τῶν τριχῶν ἕλκοντες ὕβριζον.» Ἰδοὺ καὶ ἡ ἑτέρα.

«...ποιοῦσι δὲ (Ἀρειανοὶ) γραφῆναι καὶ τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δικασταῖς περὶ Ἀθανασίου καὶ πρεσβυτέρων τινῶν ἐξ ὀνόματος, ἵνα, εἴτε ἐπίσκοπος εἴτε τις ἐξ ἐκείνων εὑρεθείη τῆς πόλεως ἢ τῶν ὅρων αὐτῆς ἐπιβάς, ἐξῇ τῷ δικαστῇ, τῶν εἰρημένων τὰς **κεφαλὰς ἀποτέμνειν...»** (Β.Ε.Π.Ε.Σ. 31, 246, 251)

Κατὰ συνέπειαν, πολὺ ὀρθῶς ἡ Σύνοδος ἐφήρμοσεν οἰκονομίαν εἰς τὴν ἀνωτέρω περίπτωσιν, ὑπενθυμίζουσαν «ἐσχάτας ἡμέρας» καὶ πολὺ ὀρθῶς, φρονῶ, ἡ τοῦ λαοῦ συνείδησις τῆς σήμερον ἐπιθυμεῖ τὴν τῶν ἐρεσχελιῶν παῦλαν, τὴν ἐκσφενδόνησιν τῶν κακοδόξων ἀπὸ τῶν θρόνων!.. Διότι, σᾶς ἐρωτῶ καὶ πάλιν, π. Βησσαρίων. Εὑρίσκονται εἰς τὴν ἰδίαν μοῖραν μὲ τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρείου, Ἀθηναγόρας, Ἰάκωβος, Ἀθηναγόρας Λονδίνου, καὶ λοιποὶ συνοδοιπόροι των; Κινδυνεύει ἀνὰ στιγμὴν ἡ ζωή των: Ἀσφαλῶς ὄχι! Τό-

τε, διατὶ ἐκεῖνοι μὲν κακοδοξοῦν κατὰ κόρον, οἱ δὲ συνεπίσκοποί των σιωποῦν; Διατὶ δὲ ὑμεῖς ὑπερασπίζετε τὰ ἀνυπεράσπιστα;...

Ὁ παπα-Νεόφυτος κατόπιν τῆς εὐστόχου ἀπαντήσεως τοῦ π. Θεοδούλου ἐφαίνετο λίαν συγχυσμένος· οὐδέποτε ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἐδέχετο ἡ παράταξίς των τοιαῦτα βέλη κατόπιν τῆς...ρητορικῆς ἐπιχειρηματολογίας τοῦ π. Βησσαρίωνος. Ἀπηλπισμένος ἐστράφη πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του· ἦτο ὡσὰν νὰ ἐζήτει βοήθειαν· οὐδεὶς ἐξ ἄλλου ἐφαίνετο πρόθυμος δι' ἀντεπίθεσιν· εἶχε πολλὴν πεποίθησιν εἰς τὸν Ἰωάννην· ἴσως αὐτὴν τὴν φοράν, ἐσκέφθη, νὰ ἐγίνετο αἰτία μιᾶς κάποιας ταπεινώσεως αὐτῶν τῶν ἀείποτε ἐχόντων ἑτοίμην τὴν ἀπάντησιν· τὸ ἐπεθύμει πολύ, πάρα πολύ...

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπόλυτος σιγὴ ἐπεκράτει εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ π. Ἰωάννης κρατῶν τὰς σημειώσεις του ἐπρόσεχε ποτὲ μὲν τὸ ἀγωνιῶδες βλέμμα τοῦ Γέροντός του, ποτὲ δὲ τὸν σιγοῦντα Βησσαρίωνα... Βεβαίως πολλὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν, ἐδειλία ὅμως μήπως δὲν ἦσαν τὰ «κατάλληλα» διὰ τὴν παροῦσαν στιγμήν· ἔπρεπε νὰ ἦτο πολὺ προσεκτικὸς αὐτὴν τὴν φοράν... Αἴφνης ἐνεθυμήθη αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐμελέτα τὴν παρελθοῦσαν νύκτα εἰς τὸ κελλίον του· ἴσως, βεβαίως, νὰ μὴ ἦτο ἡ κατάλληλος στιγμὴ νὰ τὸ ἀναφέρῃ· ἴσως νὰ ἦτο καὶ ἐκτὸς θέματος· δὲν ὑπῆρχε ὅμως ἄλλη λύσις· ἔπρεπεν ἡ σιγὴ νὰ διακοπῇ· ἦτο καταφανῶς ἐναντίον των...

— Θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε, π. Θεόδουλε, νὰ ἐπανέλθω εἰς ἓν σημεῖον τῆς χθεσινῆς μας συζητήσεως· καὶ τοῦτο διότι θέλω νὰ πιστεύω ὅτι δὲν εἶναι ἐκτὸς ἀληθείας, τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Γέροντός μου, ὅτι δηλ. ἡ Ἐκκλησία — οἰκονομίᾳ χρωμένη— ἠνείχετο ἐπὶ μακρὸν τοὺς κακοδοξοῦντας Λατίνους, παρὰ τὰ ἴσως ἀληθῆ λεχθέντα, κατὰ τῆς θέσεως ταύτης. Ὑπῆρξαν μάλιστα περιπτώσεις, ὡς παρετήρησα μελετῶν, καθ' ἃς ἡ ἀνοχὴ δὲν ὑπῆρξε καιρική, ἀλλὰ **μόνιμος**.

Ἡ Ἐκκλησία, πατέρες, εἶναι βασίλειον Χάριτος καὶ οὐχὶ αὐτόφωρον Πλημμελειοδικεῖον, οὐδὲ ἔκτακτον Στρατοδικεῖον. Ὡς τοιαύτη δὲ βλέπει πολὺ μακρὰν καὶ ἐξετάζει πρὶν ἀποφασίσῃ πολλοὺς παράγοντας... Θέλετε παράδειγμα; Δὲν θὰ ἀγνοῆτε τὴν περίπτωσιν Αὐγουστίνου. Ἡ περὶ «ἀπολύτου προορισμοῦ» διδασκαλία αὐτοῦ εἶναι ὅλως κακόδοξος, αὕτη δὲ δὲν εἶναι ἡ μόνη ἀπαντῶσα παρ' αὐτῷ κακοδοξία. Καὶ ὅμως! Ἡ Ἐκκλησία, λαβοῦσα πολλοὺς παράγοντας ὑπ' ὄψιν, οὐδέποτε κατεδίκασεν αὐτόν, καίτοι ἔβλεπε ὅτι παρῆλθον 15 ὅλοι αἰῶνες! Ἐὰν ἔζης τότε καὶ ἔβλεπες τὴν ἔναντι τῶν κακοδοξιῶν τοῦ Αὐγουστίνου ἀνοχὴν τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἀπεκήρυττες αὐτὴν καὶ θὰ ἐξήρχεσο ἐξ αὐτῆς. Σήμερον θὰ εὕρῃς καὶ θὰ παρατάξῃς πολλὰς δικαιολογίας διὰ τὴν στάσιν αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἤθελον νὰ ἔζης τότε...

— Τὸ παράδειγμά σας, πάτερ, οὐδεμίαν διαφώτισιν παρέχει διὰ τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς θέμα ἠκούσθη ζωηρῶς νὰ λέγῃ μία φωνὴ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς αἰθούσης· ἦτο ὁ π. Νικόδημος, ὁ ὁποῖος πρὶν κἂν προλάβῃ ὁ π. Θεόδουλος νὰ ἀντικρούσῃ τὸν π. Ἰωάννην, εἶχεν ἐγερθῆ καὶ μετὰ ζωηρότητος ἐλάμβανε τὸν λόγον. Ὁ Πρόεδρος ἠθέλησε νὰ τὸν διακόψῃ διὰ τὴν αὐθαίρετον παρεμβολήν του, ἀλλ' ἦτο ἤδη ἀργά· ἡ νησιώτικη γλῶσσα τοῦ λογίου μοναχοῦ εἶχεν ἤδη γίνει «τρεχαντήρι γοργό»...

Ἡ Ἐκκλησία, π. Ἰωάννη, ὡς ἐν τῇ μακραίωνι ἱστορίᾳ αὐτῆς ἐμφαίνεται, προβαίνει εἰς καταδίκας αἱρετικῶν, εὐθὺς ὡς τὸ λογικὸν αὐτῆς ποίμνιον θορυβηθῇ καὶ τεθῇ οὕτω ἐν κινδύνῳ ἡ σωτηρία του διὰ τῆς ποιμάνσεως εἰς τὴν αἱρετικὴν «πόαν» τοῦ κακοδοξοῦντος. ([17α]) Διότι πολλάκις, διὰ πλείστους λόγους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶ-

17α) «Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ ἀγάπη Ἰησοῦ Χριστοῦ, μόνῃ τῇ χριστιανικῇ τροφῇ, χρῆσθαι, ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἥτις ἐστὶν αἵρεσις». Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, Τραλλιανοῖς VI.

ναι τοῦ παρόντος, εἶναι δυνατὸν νὰ παρέλθῃ αἰὼν ἢ καὶ αἰῶνες, χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἀντιληφθῇ τὴν κακοδοξίαν. Διὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἠνέχθη ἐπὶ μακρὸν τὸν Ὠριγένην, Θεόδωρον Μοψουεστίας, Θεοδώρητον Κύρου καὶ ἄλλους.

Εἰδικῶς δὲ περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου περὶ «ἀπολύτου προορισμοῦ», ὅτε τὸ «βλάβος» ἐγένετο πλέον ἔκδηλον, κατεδικάσθη ἐπανειλημμένως, ἀρχῆς γενομένης ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Κων)λεως ἐν ἔτει 1638. Ἐπίσης σημειῶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, ὅτι καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος Νύσσης, ὡς θὰ γνωρίζετε, ἀρκετὰς ἀντορθοδόξους δασκαλίας συμπεριέλαβεν ἐν τοῖς συγγράμμασί του, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ παύσῃ παρὰ τοῖς πιστοῖς καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ θεωρῆται «πατὴρ πατέρων».

Κατὰ συνέπειαν, γνωρίζω καὶ ἐγὼ τὰς τοιαύτας δικαίας οἰκονομίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' **οὐδὲν κοινὸν** παρατηρῶ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ἀνδρῶν, οἵτινες «γυμνάζοντες ἑαυτοὺς περὶ τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους ἀπεσφάλησαν τῆς ἀληθείας» μὲ τὰς καθαρὰς ἀνατινάξεις δογμάτων καὶ ἱ. Κανόνων, ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ... Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ «βλάβος» ἐγένετο κατάδηλον τοῖς πᾶσιν· «λαοὶ ὁλόκληροι σκανδαλίζονται, ὡς πολλοὶ γράφουν, βλέποντες τὸν Ὀρθόδοξον Πατριάρχην Κων)λεως νὰ ἀθετῇ-ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης!- τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, νὰ ἀνατρέπῃ αἰωνοβίους Παραδόσεις, νὰ κρημνίζῃ τείχη ἀσφαλείας, νὰ μεταίρῃ ὅρια ἃ ἔθεντο ἁγιώτατοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας!...

Νομίζω ὅτι καὶ ἐσεῖς κάτι παρόμοια ἐλέγετε πρὸ καιροῦ... Διατί ἐπιθυμεῖτε νὰ εὑρίσκεσθε τῇ θεωρίᾳ ὀρθοδόξων, ἐν δὲ τῇ πράξει διαφωνεῖτε πρὸς τὰς πρακτικὰς συνεπείας τῶν ποτε ὑφηγήσεών σας;

» Ποία Σύνοδος, σᾶς ἐρωτῶ, π. Ἰωάννη, κατεδίκασεν ἐπισήμως τὰς καὶ ὑφ' ὑμῶν πολλάκις χαρακτηρισθείσας «ἀπαισίας συγκρητιστικὰς» διδασκαλίας τοῦ Ἀθηναγόρου; Μήπως ὁ ἀνὴρ φιλοδοξεῖ «καινὴν καὶ τελειωτέραν» διερμήνευσιν τοῦ τῆς εὐσεβείας Μυστηρίου, ἐν

μέσῳ 20ῷ αἰῶνι, ὅπου ἡ τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλία εὑρίσκεται ἐν τῇ πλήρει αὐτῆς διατυπώσει; Ἢ μήπως πάλιν φρονεῖτε, ὅτι τὰ Συνοδικὰ χείλη καὶ καρδίαι πρέπει νὰ φέρωνται φιλοφρόνως καὶ ἀβροφρόνως πρὸς τὸν Primus inter pares τιμῆς ἕνεκεν; Πρέπει, ὁπωσδήποτε, πρέπει, ἐσυνέχισεν ζωηρῶς ὁ π. Νικόδημος, νὰ παύσουν νὰ εἶναι «νυκτερινοὶ θεοσεβεῖς, μὴ δυνάμενοι ἐν φωτὶ παρρησιασθῆναι». Πρέπει νὰ μὴ ἀγαποῦν τὸ Εὐαγγέλιον «λόγῳ μόνον καὶ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ»...

— Νὰ σᾶς ἐρωτήσω κάτι ἄλλο, ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ δειλῶς ὁ π. Ἰωάννης, προσποιούμενος τὸν ἀδιάφορον διὰ τὴν τελείαν ἀναίρεσιν τῆς μόλις πρὸ ὀλίγου «ἰσχυρᾶς» του θέσεως.

Δύνασθε νὰ μοὶ ἐξηγήσητε, π. Νικόδημε, διατὶ ὁ πολὺς Κύριλλος Ἀλεξανδρείας «ᾠκονόμει μὴ ἀποσχίζεσθαι τῶν τῆς ἑῴας, ἐν διπτύχοις ἀναφερόντων τὸν Θεόδωρον Μοψουεστίας, αἱρετικὸν ὄντα;» Διότι, ὡς εὐκρινῶς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου χωρίου σημαίνεται, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας «ᾠκονόμει» τὸν «αἱρετικὸν» Θεόδωρον!» Τὶ τούτου σαφέστερον θέλετε διὰ νὰ πεισθῆτε ὅτι καὶ σήμερον ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα ἡ Ἐκκλησία; Ἐννοῶ δηλ. νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ αὕτη πρὸς τὸν αἱρετικὸν Ἀθηναγόραν οἰκονομίαν, βεβαίως, ἄχρι καιροῦ;

Εὑρεθεὶς πρὸ τῆς ἀπροσδοκήτου ταύτης ἐρωτήσεως ὁ π. Νικόδημος ἐφάνη πρὸς στιγμὴν τεταραγμένος καὶ ἐν συγχύσει· μετὰ βίας ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ «εἶναι δυνατὸν ὁ ἅγιος Ἀλεξανδρείας»; Εὐθὺς ὅμως συνεπλήρωσε;

— Δύναμαι νὰ ἴδω τὸ κείμενόν σας π. Ἰωάννη;

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ἐκεῖνος καὶ τοῦ προσέφερε τὸν ὑπ' ἀριθ. 99. τόμον τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne ἀνοικτὸν εἰς τὴν στήλην 1085.

Ἐν ᾧ ὁ π. Νικόδημος ἐπρόσεχεν τὸ χωρίον, ἢ μᾶλλον ἀνεγίνωσκεν τὴν σύνολον ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἐν τῇ ὁποίᾳ περιείχετο ἡ ἀναφερθεῖσα ὑπὸ τοῦ π. Ἰωάννου φράσις, οἱ πατέρες ἤρχισαν ἀνησύχως καὶ πάλιν νὰ συζητοῦν.

— Τὰ πράγματα δὲν εἶναι καὶ τόσον ἁπλᾶ, ὅσον ἐνομίζαμεν, σιγοψιθύρισεν ὁ π. Ἰωακεὶμ πρὸς τὸν π. Γρηγόριον. Ὅπως βλέπω, κάθε λόγος ἔχει καὶ τὸν ἀντίλογον καὶ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ὁ διάλογος θὰ καταντήσῃ ἕνας τεράστιος στίβος συγκρουομένων ἀπόψεων...

—Ἐγὼ τί νὰ σοῦ πῶ, ἤρχισα νὰ χαίρω ἀπὸ τὴν ἐξέλιξίν του ἰδιαιτέρως, τοῦ ἀπήντησε ὁ παραπλεύρως καθήμενος π. Ἱερόθεος. Μὴ λησμονῶμεν, ἐξ ἄλλου, προσέθεσεν, ὅτι «δυσθήρατός ἐστιν ὁ τῆς ἀληθείας λόγος» καὶ ἀπαιτεῖται πολὺς ἱδρὼς μέχρι νὰ ἐγγίσῃ τις καὶ τὰ βημόθυρα ἔστω τοῦ τῆς Ἀληθείας Ναοῦ...

— Συμφωνῶ, ἀλλὰ φρονεῖς ὅτι θὰ ἔχωμεν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα μετὰ ἀπὸ αὐτὸν τὸν λαβύρινθον εἰς τὸν ὁποῖον εἰσῆλθεν ἡ συζήτησις; ἀπήντησε μελαγχολικῶς πως ὁ π. Γρηγόριος.

— Μόνον ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει, εἶπεν ἐκεῖνος ὡσεὶ μονολογῶν καὶ ἔστρεψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν π. Νικόδημον.

Ἐκεῖνος βυθισμένος κυριολεκτικῶς εἰς τὴν μελέτην οὐδόλως ἐπρόσεχε τοὺς συζητοῦντας· μετ' ὀλίγον ἐλαφρὸν μειδίαμα ἐφάνη εἰς τὰ χείλη του. Εἶχεν εὕρῃ τὴν κλεῖδα τῆς «πονηρᾶς» οἰκονομίας; Οὐδεὶς ἐγνώριζεν· θὰ τὸ ἐβεβαίουν πάντες μόνον μετὰ τὴν ἀπάντησίν του ἡ ὁποία δὲν ἤργησε νὰ ἀκουσθῇ.

— Μᾶς παρουσιάσατε πολὺ ἀλλοίαν τὴν ἀλήθειαν, π. Ἰωάννη, καὶ εὔχομαι, τοὐλάχιστον, οὐχὶ ἐσκεμμένως, νὰ ἐξηγάγετε τὰ ἀνωτέρω ἀναληθῆ συμπεράσματά σας· ἐννοῶ τοὺς ὑμετέρους χαρακτηρισμοὺς διὰ μὲν τὸν ἅγιον Κύριλλον, ὡς σφόδρα «οἰκονομικοῦ» τοῦ δὲ Θεοδώρου ὡς «αἱρετικοῦ». Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχει ὡς ἀκολούθως, βεβαίως βάσει τῶν κειμένων καὶ τῆς ἀψευδοῦς ἱστορίας.

α) Ἐν ᾧ ἔζη ὁ πολὺς Θεόδωρος Μοψουεστίας (†428) οὐδεὶς ἐτόλμησεν νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὴν κατηγορίαν τοῦ καινοτόμου, πολλῷ δὲ μᾶλλον τοῦ αἱρετικοῦ. Ἀπεναντίας ἦτο τοῖς πᾶσιν γνωστὸς ὡς δεινὸς θεολόγος καὶ

διετήρει ἰδιαιτέρας σχέσεις φιλίας μετὰ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὡς καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐκοιμήθη ὡς πιστὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας.

β) Ἡ ἀναφερθεῖσα ἀφ' ὑμῶν περικοπὴ τυγχάνει φράσις ἐξ ἐπιστολῆς ἑνὸς μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, τοῦ ἱκανωτάτου Ναυκρατίου. (9ος αἰών). Ὁ ἅγιος ἀνταπαντῶν, δέχεται τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ «αἱρετικοῦ» ὅπως ἐνυπάρχει ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ, ἁπλούστατα διότι πολὺ πρότερον, τῷ 553, τὸν εἶχε καταδικάσει ἡ πέμπτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ζῶντος ὅμως τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, οὐδαμοῦ καὶ οὐδόλως εἶχε χαρακτηρισθῆ ὁ Θεόδωρος ἐπισήμως ὡς αἱρετικός, τὸ πρῶτον τούτου βεβαιωθέντος ἐν ἔτει 553. Εἶναι ἀληθές, πάντως, ὅτι διαμαρτυρίαι διὰ τὸ ἡμαρτημένον τῆς ἑαυτοῦ διδασκαλίας ἐνεφανίσθησαν μόλις τῷ 451, ἐν τῇ Δ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ἤτοι 33 ὁλόκληρα ἔτη μετὰ τὴν κοίμησίν του καὶ ἐσυνεχίσθησαν μέχρι τῷ 553, ὅπου καὶ κατεδικάσθη. Συνεπῶς ὁ ἅγιος Κύριλλος ἐκοινώνει πρὸς **ὀρθόδοξον** Ἱεράρχην καὶ οὐχὶ πρὸς «αἱρετικόν.»

Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ συμβαίνῃ ἄλλως; Ἓν ἀκριβῶς ἔτος μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Μοψουεστίας, ἀπέστελλεν ὁ ἅγιος πρὸς τὸν αἱρετικὸν Πατριάρχην Κων)λεως Νεστόριον τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπιστολήν, δι' ἧς ἐπειρᾶτο νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ὀρθὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας. Προηγουμένως, σημειωθήτω, εἶχεν ἀποστείλει τὴν μακροσκελεστάτην ἐπιστολήν του πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ, μοναχοὺς (Mansi IV 588-617.), ἐπιθυμῶν νὰ καθησυχάσῃ τούτους, θορυβηθέντας ἐκ τῆς κηρυττομένης αἱρέσεως καὶ νὰ τοὺς παρουσιάσῃ τὴν ὀρθόδοξον ἔννοιαν τοῦ ὅρου «Θεοτόκος», ἣν ὁ ἀσεβὴς Νεστόριος ἤρξατο νὰ παραχαράττῃ καὶ λυμαίνηται.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε, ἅγιοι πατέρες, διὰ μίαν γνωριμίαν τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἀποστολικῆς βιοτῆς καὶ φρονήσεως τοῦ ἀνδρός, νὰ σᾶς ἀναγνώσω τμήματα τῆς

πρώτης καὶ τρίτης αὐτοῦ, τῆς καὶ τελευταίας ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Νεστόριον, δι' ὧν ἐπέτυχε νὰ κινήσῃ δυστυχῶς, οὐχὶ πρὸς μετάνοιαν τὴν τοῦ Πατριάρχου ψυχήν, ἀλλὰ τὸν μηχανισμὸν τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία τελικῶς καὶ τὸν κατεδίκασε.

Μετὰ τὴν ὁλόθερμον συγκατάθεσιν τῶν πατέρων, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ εὐκρινῶς καὶ βραδέως.

«... **Πῶς οὖν ἔνι σιωπῆσαι** πίστεως ἀδικουμένης, καὶ τοσοῦτον διεστραμμένων; ἢ οὐ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ; **οὐκ ἀπολογησόμεθα δὲ τῆς ἀκαίρου σιωπῆς ἕνεκα, καίτοι γε τεταγμένοι παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸ λέγειν ἃ δεῖ;...** Πάντες ἐσμὲν ἐν ἀγῶσι καὶ πόνοις, τοὺς ἕτερα φρονεῖν, οὐκ οἶδα ὅπως, ἀναπεπεισμένους μεθιστάντες εἰς τὸ ἀληθές... Τὶ δὲ μου καὶ μάτην καταβοᾷ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπανορθοῖ τὸν ἑαυτῆς λόγον, ἵνα παύσῃ **σκάνδαλον οἰκουμενικόν**; (Mansi IV, 885.)

Ἰδοὺ νῦν καὶ ἐκ τῆς τρίτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς ὡραιότατον ἀπόσπασμα:

«... Τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν λέγοντος ἐναργῶς ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος, τὶ πάθωμεν ἡμεῖς, οἱ παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας ἀπαιτούμενοι τὸ ὑπεραγαπᾶσθαι τοῦ πάντων ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ; τὶς ἡμᾶς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ὀνῆσαι δυνήσεται; ἢ **ποίαν εὑρήσομεν τὴν ἀπολογίαν, σιωπὴν οὕτω τιμήσαντες τὴν μακρὰν ἐπὶ ταῖς παρὰ σοῦ γενομέναις κατ' αὐτοῦ δυσφημίαις;**

Καὶ εἰ μὲν σαυτὸν ἠδίκεις μόνον, τὰ τοιαῦτα φρονῶν καὶ διδάσκων, ἧττων ἂν ἦν ἡ φροντίς· ἐπειδὴ δὲ πᾶσαν ἐσκανδάλισας Ἐκκλησίαν, καὶ ζύμην αἱρέσεως ἀήθους καὶ ξένης ἐμβέβληκας τοῖς λαοῖς, καὶ οὐχὶ τοῖς ἐκεῖσε μόνοις, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς ἁπανταχοῦ, περιηνέχθη γὰρ τῶν σῶν ἐξηγήσεων τὰ βιβλία, ποῖος ἔτι ταῖς παρ' ἡμῶν σιωπαῖς ἀρκέσει λόγος;......

Πίστεως γὰρ ἀδικουμένης, ἐρρέτω μὲν ὡς ἕωλος καὶ ἐπισφαλὴς ἡ πρὸς γονέας αἰδώς, ἠρεμείτω δὲ καὶ ὁ τῆς

εἰς τέκνα καὶ ἀδελφοὺς φιλοστοργίας νόμος, καὶ τοῦ ζῆν ἄμεινων ἔστω λοιπὸν τοῖς εὐσεβέσιν ὁ θάνατος, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἰδοὺ τοίνυν ὁμοῦ τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ.... τρίτῳ σοι τούτῳ διαμαρτυρόμεθα γράμματι, συμβουλεύοντες ἀποσχέσθαι τῶν οὕτω σκαιῶν καὶ ἐξεστραμμένων δογμάτων, ἃ καὶ φρονεῖς καὶ διδάσκεις ἀνθελέσθαι δὲ τὴν ὀρθὴν πίστιν, τὴν ταῖς Ἐκκλησίαις παραδοθεῖσαν ἐξ ἀρχῆς διὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ εὐαγγελιστῶν, οἵ καὶ αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τοῦ λόγου γεγόνασι.

Ἢ εἰ μὴ τοῦτο δράσειεν ἡ σὴ εὐλάβεια, κατὰ τὴν ορισθεῖσαν προθεσμίαν, (ἤτοι ἐντὸς δεκάτης ἡμέρας!)... γίνωσκε σεαυτὸν οὐδένα κλῆρον ἔχοντα μεθ' ἡμῶν, οὐδὲ τόπον ἢ λόγον ἐν τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπισκόποις ([17β]).

Οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται περιιδεῖν ἡμᾶς Ἐκκλησίας οὕτω τεθορυβημένας καὶ σκανδαλισθέντας λαοὺς καὶ πίστιν ὀρθὴν ἀθετουμένην, καὶ διασπώμενα παρὰ σοῦ τὰ ποίμνια, τοῦ σώζειν ὀφείλοντος, εἴπερ ἦσθα καθ' ἡμᾶς ὀρθῆς δόξης ἐραστής, τὴν τῶν ἁγίων πατέρων ἰχνηλατεῖν εὐσέβειαν.....

17β) «Ὁ ὑποψήφιος ἐπίσκοπος ὅμως πρὶν ἢ χειροτονηθῇ κρατῶν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὰς παλάμας λοιπὸν ἔχων ὁλοκλήρους ἐφαπτομένας τούτου, μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐνώπιον Συνόδου ἐπισκόπων καὶ ἐκπροσώπων τοῦ Κλήρου καὶ πλήθους λαοῦ, ὑπόσχεται νὰ ἀποδειχθῇ ἀκριβὴς τηρητὴς τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων. Ἐπίσκοπος δὲ λαβὼν κατόπιν τῆς, ὅπως λέγεται ἀσφαλείας ταύτης τοῦ συμβόλου κανονικὴν χειροτονίαν ἐκπίπτει τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς, ἐὰν ἀθετῶν τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην ἤθελε ἐκκλίνει εἰς αἵρεσιν ἢ εἰς σχίσμα, καὶ τὰ ὑπὸ αὐτοῦ τελούμενα μυστήρια, κατὰ τὸν πρῶτον Κανόνα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, λογίζονται **ἄκυρα,** μόνον δὲ κατ' οἰκονομίαν δύναται νὰ ἀναγνωρισθοῦν δι' εἰδικῆς Συνοδικῆς πράξεως. (Π. Τρεμπέλα «Ἡ ἄδολος ἀποστολικότης τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας», Ἀθῆναι 1968, σελ. 25).

«Πίστεως γὰρ ἀδικουμένης, ἐρρέτω μὲν ὡς ἕωλος καὶ ἐπισφαλὴς ἡ πρὸς γονέας αἰδώς, ἠρεμείτω δὲ καὶ ὁ τῆς εἰς τέκνα καὶ ἀδελφοὺς φιλοστοργίας νόμος, καὶ τοῦ ζῆν ἄμεινων ἔστω λοιπὸν τοῖς εὐσεβέσιν ὁ θάνατος...»

Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας

Οὐκ ἀρκέσει δὲ τῇ σῇ εὐλαβείᾳ τὸ συνομολογῆσαι μόνον τὸ τῆς πίστεως σύμβολον, τὸ ἐκτεθὲν κατὰ καιροὺς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι παρὰ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, τῆς κατὰ καιροὺς συναχθείσης ἐν τῇ Νικαέων· νενόηκας γὰρ καὶ ἡρμήνευσας οὐκ ὀρθῶς αὐτό, διεστραμμένως δὲ μᾶλλον, **κἂν ὁμολογῇς τῇ φωνῇ τὴν λέξιν· ἀλλὰ γὰρ ἀκόλουθον ἐγγράφως καὶ ἐνωμότως ὁμολογῆσαι, ὅτι καὶ ἀναθεματίζεις μὲν τὰ σαυτοῦ μιαρὰ καὶ βέβηλα δόγματα,** φρονήσεις δὲ καὶ διδάξεις, ἃ καὶ ἡμεῖς ἅπαντες, οἵ τε κατὰ τὴν ἑσπέραν καὶ ἑῴαν ἐπίσκοποι καὶ διδάσκαλοι καὶ λαῶν ἡγούμενοι...» (Mansi, IV, 1081—4. ὅρα καὶ Ι. Καρμίρη, μν. ἔργ. Α' 141).

Ἐξ αὐτῆς καὶ μόνον τῆς ἐπιστολῆς, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι οὐδόλως θὰ ἐχαρίζετο ὁ θεῖος Κύριλλος εἰς τὸν ἁπλοῦν ἐπίσκοπον Θεόδωρον, ἐὰν διέκρινεν ἴχνη, ἔστω, αἱρέσεως, ἢ ἁπλῆν θορύβησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος. Τὰ συμπεράσματά σας, λοιπόν, π. Ἰωάννη,... εὐτυχῶς εὑρίσκονται ἐκτὸς ἀληθείας καὶ πραγματικότητος· ἐλπίζω πάντως ὁ ἅγιος Ἀλεξανδρείας νὰ σᾶς συγχωρήσῃ τὴν ἀνωτέρω κακοποίησιν τῆς Ἱστορίας... Αὐτὰ εἶπε ὁ Κυκλαδίτης μοναχὸς καὶ ἐσιώπησε.

Τὸ βλέμμα τοῦ π. Νεοφύτου, μετὰ τὴν κατάληξιν τοῦ π. Νικοδήμου, εἶχε προσλάβει μίαν ἰδιαιτέραν σκληρότητα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διέκριναν πολλοὶ τῶν πατέρων. Ὁ ὑποτακτικός του, μὴ δυνάμενος νὰ ἀντείπῃ τι εἰς τὸν π. Νικόδημον ἐθλίβετο πολλαπλασίως βλέπων τὸν Γέροντά του βυθιζόμενον εἰς τοιοῦτον δεινὸν πέλαγος... Τὰ πράγματα ὡμίλουν μόνα των... Τὸ ἔδαφος συνεχῶς ὑπεχώρει· τὰ ἐπιχειρήματά των τὸ ἓν μετὰ τοῦ ἄλλου μετετρέποντο εἰς ἐρείπια κάτω ἀπὸ τὴν ἀνηλεῆ σφυροκόπησιν τῆς ἀντιρρητικῆς πολεμικῆς τοῦ παπα-Θεοδούλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ... Ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ εὑρεθῇ κάποια ὁδὸς ἢ μέθοδος «ἀποκλεισμοῦ» ἄλλως, οὐ μόνον διὰ τῆς ἀναμετρήσεως ταύτης θὰ ἐξήρχοντο

ἡττημένοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν πατέρων θὰ ἐκινδύνευον νὰ γίνουν ἓν μετὰ τῶν «ἀνταρτῶν»...

Ἔπρεπε, ἂν μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον διὰ τὰς ψυχὰς αὐτὰς νὰ φροντίσῃ, ὥστε νὰ μὴ εὑρεθοῦν, παρασυρόμεναι ὑπὸ τῶν ὀλίγων ὑπερορθοδόξων «ἐκτὸς Ἐκκλησίας», «ἀκέφαλοι», καὶ οἱονεὶ πτώματα δεινὰ μιᾶς κατὰ φαντασίαν «ὀρθοδόξου» πορείας, ὡς ἤθελον νὰ τὴν παρουσιάζουν οἱ πρωτοστᾶται.

Βεβαίως ὑπῆρχεν ἀκόμη μία ἰσχυρὰ ἐλπίς· ὁ σοφὸς ἐπισκέπτης των· θὰ τὸν ἐχρησιμοποίουν ὅμως ἀργότερον, ὅταν θὰ ἔβλεπον ὅτι αἱ ἰδικαί των προσπάθειαι ἔμεναν ἀτελέσφοροι. Τὸ ἀπόγευμα, ἐσκέφθη, ἡ συζήτησις πρέπει νὰ μετατεθῇ, ἐπὶ ἄλλου πεδίου· ποίου δὲν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς, ὅμως ἡ μέχρι τοῦδε πορεία καὶ μορφὴ τῆς συζητήσεως οὐδόλως τὸν εἶχε ἱκανοποιήσει· ἔπρεπε...

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διεκόπησαν οἱ λογισμοί του ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ ἁγίου Προέδρου.

— Πατέρες καὶ ἀδελφοί· ὡς βλέπετε, ἡ ὥρα παρῆλθεν· δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς κουράσω περισσότερον· πλὴν τούτου τὸ ἀπόγευμα θὰ συνεχίσωμεν καὶ ἐπιθυμῶ τοὐλάχιστον οἱ ὁμιληταὶ νὰ εὑρίσκωνται σχετικῶς ξεκούραστοι. Διακόπτωμεν λοιπὸν διὰ τὰς 9 (18), ἐνῷ τὸν ἑσπερινὸν θὰ τὸν μεταθέσωμεν περὶ τὴν δύσιν, πρὸς μεγαλυτέραν ἄνεσιν τῶν διαλεγομένων. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἠγέρθη καὶ ἡ συνεδρία διελύθη ἡσύχως... τοὐλάχιστον ἐξωτερικῶς καὶ εἰς τὸ φαινόμενον, διότι ἦτο ὑπὲρ ἢ βέβαιον ὅτι πολλαὶ καρδίαι ἦσαν λίαν τεταραγμέναι καὶ ἀνήσυχοι...

---

18) Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐπικρατεῖ ἡ Βυζαντινὴ μέτρησις τοῦ χρόνου. Ἤτοι, ἑκάστην δύσιν Ἡλίου, τὸ ὡρολόγιον πρέπει νὰ δεικνύῃ 12.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΠΟΙΜΝΙΟΥ

«Εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀλίγοι ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ διαμείνωσιν, **οὗτοι εἰσιν Ἐκκλησία** καὶ τὸ κῦρος καὶ ἡ προστασία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἐν αὐτοῖς κεῖται»

Νικηφόρος Ὁμολογητής.

Η ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ συνάντησις ἤρχισε μετὰ ἐξαιρετικῆς σπουδῆς· ὁ π. Νεόφυτος ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τὸν λόγον πρὶν κἂν οἱ πατέρες συγκεντρωθοῦν· ὡς ἐφαίνετο τὰ ἐπιχειρήματά του αὐτὴν τὴν φορὰν θὰ ἦσαν τοὐλάχιστον ἀπρόσβλητα· ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶχε ἀναπαυθῇ μελετῶν καὶ σκεπτόμενος τὶ θὰ εἴπῃ· ὁ ἔκδηλος ἐκνευρισμός του ἔλεγε πολλὰ ἐπ' αὐτοῦ...Ὁ Πρόεδρος ἀντελήφθη τὴν ταραχὴν καὶ ἐπιθυμίαν του καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν προσευχὴν τοῦ προσέφερε τὸν λόγον· ὡς ἀθλητὴς ποὺ ἤκουσε τὸ σῆμα ἐκκινήσεως ὁ π. Νεόφυτος ἤρχισε.

— Ἀσφαλῶς θὰ ἀνέγνως, π. Θεόδουλε, τὴν πρὸς Ἀμερικῆς Ἰάκωβον ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου, Προέδρου τῆς Συνόδου τῶν ἐν Διασπορᾷ Ρώσων. (Russian Orthodox Church in Exile).

Πόση ταπείνωσις ἐν αὐτῇ, πόση σύνεσις, πόση εὐ-

γένεια! Καίτοι, ὡς εἶναι γνωστόν, ἀποφεύγει οὗτος τὴν μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ 'Αμερικῆς κοινωνίαν, ἐν τούτοις οὐδαμοῦ καταλείπει ἀμφιβολίαν τινὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὅτι θεωρεῖ ἀμφοτέρους ὡς ἐπισκόπους τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας. Διαμαρτύρεται διὰ τὰ πραττόμενα καὶ ἐκφραζόμενα ὑπ' αὐτῶν, οὐδαμοῦ ὅμως ἀποτείνεται ὡς πρὸς αἱρετικούς, δηλαδὴ ὡς πρὸς ἀποκηρυχθέντας ἤδη ὑπὸ τῆς 'Εκκλησίας. «Ὅθεν αἱ τελευταῖαι ἐνέργειαι, γράφει, τῆς 'Υμετέρας Σεβασμιότητος, περιβεβλημένη καθὼς εἶναι μὲ τὴν ἐπιπρόσθετον αὐθεντίαν τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου 'Αθηναγόρου, ἔχουν προξενήσει ἀνησυχίαν...»

'Ο Φιλάρετος ἔχει ὁλόκληρον Σύνοδον ὑπ' αὐτόν. Καὶ ὅμως! Δὲν θεωρεῖ ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ προχωρήσῃ εἰς καθαίρεσιν τοῦ Πατριάρχου καὶ ἀποκοπὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς 'Ορθοδοξίας! Οὔτε κἂν ἀποκαλεῖ ρητῶς τὸν Πατριάρχην αἱρετικόν! Σὺ ὅμως ὁ ἁπλοῦς παπᾶς, ἐν πάσῃ ὁμιλίᾳ σου διεκδικεῖς τὴν αὐθεντίαν τοῦ Πάπα! καὶ οὐ μόνον τοῦτον, ἀλλὰ καὶ μονονουχὶ ἐκσφενδονίζεις τοῦτον τοῦ τῆς 'Εκκλησίας πληρώματος... Κατέστης πραγματικὴ 'Υπερσύνοδος, ἀγαπητὲ παπα-Θεόδουλε...

Εἶναι δὲ ἀκόμη γνωστόν, ἐσυνέχισεν μὲ ηὐξημένην ταχύτητα καὶ τόνον ὁ παπα-Νεόφυτος, ὅτι ἡ Σύνοδος τοῦ Φιλαρέτου, μὴ ἔχουσα τὰ μυαλὰ σοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων σου «ζηλωτῶν τῆς 'Ορθοδοξίας», οὐδὲ διανοεῖται κἂν νὰ αὐτοκηρυχθῇ εἰς τὴν μόνην ἀληθινὴν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν. 'Αποδέχεται καὶ πιστεύει ὅτι, ἀσχέτως ἐκτροπῶν καὶ παραβάσεων, αἱ τοπικαὶ 'Εκκλησίαι εἶναι πράγματι 'Ορθόδοξοι. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ μετὰ Νεοημερολογιτῶν κοινωνεῖ (π.χ. ἔχει ἢ δὲν ἔχει ἄμεσον κοινωνίαν μετὰ τοῦ Νεοημερολογίτου Ρουμάνου ἐπισκόπου Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου;) καὶ μετὰ τῶν μνημονευόντων τὸν Πατριάρχην.

Ἂν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Φιλαρέτου συγκριθῇ λέγω καὶ πάλιν μὲ τὰς ὑμετέρας ἐκφράσεις, ἐκείνη μὲν θὰ εὑρε-

θῇ ἐπιστολὴ διακόνου υἱικῶς νουθετοῦσα παραπαίοντα ἐπίσκοπον, ὁ δὲ ὑμέτερος λόγος τοὐλάχιστον... ἀπόφασις Οἰκουμενικῆς Συνόδου!.. Ἀγαπητὲ π. Θεόδουλε, σύνελθε!

Τὸ σκωπτικὸν ὕφος καὶ ἡ σύνολος ἔκφρασις τῶν τελευταίων λόγων τοῦ παπα-Νεοφύτου, τινὰς μὲν ἀποτροπίασε, τινὰς δέ, ὡς τὸν ὑποτακτικὸν αὐτοῦ Ἰωάννην καὶ τὸν νεαρὸν Βασίλειον, ἐχαροποίησε σφόδρα... Εἶναι ἀληθὲς πάντως, ὅτι οἱ περὶ τὸν παπα-Θεόδουλον ἐταράχθησαν· ἡ ἀλλαγὴ τοῦ θέματος εἰς σύγχρονα γεγονότα καὶ τὸ συνοδεῦον τὸν λόγον τοῦ παπᾶ εἰρωνικὸν ὕφος εἶχον ἐπιδράσει δυσμενέστατα. Ὁ παπα-Θεόδουλος μόνον διετέλει ἀτάραχος· τὸ περιεχόμενον ἐκ τῆς προσωπικῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Φιλαρέτου πρὸς τὸν Ἀμερικῆς ὡς καὶ τὸν Οἰκουμενικόν, ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία αὐτοῦ «Ἐπιστολὴ τοῦ Πόνου» πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ὀρθοδόξους ἐπισκόπους, ἦτο εἰσέτι λίαν νωπὸν εἰς τὴν μνήμην του. Καὶ ὅμως! Ἐνῷ τοῦ εἶχον προκαλέσει θαυμασίαν ἐντύπωσιν, τώρα ἔβλεπε νὰ χρησιμοποιῶνται ὡς ἐπιχείρημα ἐναντίον του!

Θεέ μου, συνελογίσθη, διατὶ νὰ σκέπτωνται τόσον διαφόρως οἱ ἄνθρωποι; διατὶ νὰ θέλουν νὰ παρουσιάζουν τὴν ἀλήθειαν συμφωνοῦσα πάντοτε πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίας;

Αὐτὸς ὁ ἴδιος Φιλάρετος δὲν εἶχε γράψει; «Μήπως δὲν φαίνεται ἤδη ἡ θεία μάχαιρα ὑψωμένη, **ἀποχωρίζουσα** τοὺς παραμένοντας πιστοὺς εἰς τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀπὸ ἐκείνους ποὺ —κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Παν. Πατριάρχου Ἀθηναγόρου εἰς τὸ χαιρετιστήριον Μήνυμά του πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῆς Οὐψάλας— θὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν χάραξιν «νέας γραμμῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως» πρὸς πραγματοποίησιν «τῆς γενικῆς Χριστιανικῆς ἀνακαινίσεως καὶ ἑνότητος» εἰς τὴν ὁδὸν τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τῆς **ἀδιαφορίας πρὸς τὴν ἀλήθειαν**»; Ἡ ἀπάντησίς του ἔπρεπε νὰ καυτηριάσῃ δεόντως τὴν ἐπιχειρουμένην δια-

στροφὴν τῆς ἀληθοῦς πραγματικότητος· ἔπρεπε, ἴσως καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν, νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ χάος εἰς τὸ ὁποῖον ὁδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ πάθους ὁ παπα-Νεόφυτος μετὰ τῆς συνοδείας του.

— Ποία 'Ορθόδοξος 'Εκκλησιολογία, π. Νεόφυτε, διδάσκει ὅτι εἶναι δυνατὸν μία Αὐτοκέφαλος 'Εκκλησία, ὁποία π.χ. ἡ τοῦ Φιλαρέτου, νὰ ἀποκηρύττῃ ἑτέραν ἢ νὰ ἀναθεματίζῃ τοὺς 'Επισκόπους της; Οὐδεὶς ὀρθόδοξος ἔχει τοιαύτην ἀπαίτησιν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλάρετον ἢ οἱονδήποτε Πατριάρχην ἢ 'Αρχιεπίσκοπον. Τότε, λοιπόν, τὶ ἀπαίτησιν ἔχομεν, πιθανὸν θὰ ἐρωτήσετε. 'Απλῶς νὰ πράττουν **ὁποῖα** καὶ ὁ Πανιερώτατος Φιλάρετος ἵνα μὴ εἴπω καὶ **ἔτι** πλέον...

Παραθέτω σημεῖά τινα ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπόσπασμα ἀνεγνώσατε προηγουμένως, ὅπως γίνω περισσότερον κατανοητὸς τί ἀκριβῶς ἐπιθυμοῦμεν· καὶ λαβὼν σελίδα τινά, ἐκ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ ἀφαιρεθεῖσαν, ἀνέγνωσεν :

«Συνεπῶς ἡμεῖς θεωροῦμεν καθῆκον ὅπως διαμαρτυρηθῶμεν ἐντόνως κατὰ τῆς **διαστρεβλώσεως τοῦ δόγματος τῆς 'Εκκλησίας** ποὺ τόσον ἐπιμόνως γίνεται **ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου 'Αθηναγόρου καὶ τῆς 'Υμετέρας Σεβασμιότητος**. Διαμαρτυρόμεθα κατὰ τῆς «Οἰκουμενικῆς Δοξολογίας» ὡς καὶ κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου 'Αθηναγόρου συμπεριλήψεως ΕΙΣ ΤΑ ΔΙΠΤΥΧΑ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΩΝ, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἀνηγγέλθη εἰς τὸ μήνυμα τῶν Χριστουγέννων (1968) τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος.

'Η συμπερίληψις ὀνόματός τινος εἰς τὰ Δίπτυχα εἶναι ἔνδειξις ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀναγνωρίζεται ὡς 'Ορθόδοξος. **'Ενώνεσθε μὲ τοὺς ἑτεροδόξους οὐχὶ ἐν ἀληθείᾳ, ἀλλ' ἐν ἀδιαφορίᾳ πρὸς αὐτήν...»**

Τίς ἐκ τῶν 'Ορθοδόξων ἐπισκόπων τῆς σήμερον, ἐλάλησεν παρομοίως, παπα-Νεόφυτε; Σημειώσατε δέ

ὅτι, οὐδόλως κοινωνεῖ ἢ διατηρεῖ κανονικὰς σχέσεις πρὸς τὸν Πατριάρχην, ἢ κοινωνοῦντας αὐτῷ!

Ἀναφορικῶς δὲ μὲ τὴν συγκινήσασαν ὑμᾶς εὐγένειαν τῆς ἐπιστολῆς του, ἐξ ἧς εἰκάζετε σφαλερῶς, ὅτι θεωρεῖ ὡς ἀληθεῖς ὀρθοδόξους τοὺς παραλήπτας της, λόγῳ τῶν ἀναφερομένων τίτλων των, θέλω νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι, ὅσον ἐθεώρει ὁ ἅγιος Κύριλλος ὀρθόδοξον τὸν Νεστόριον, γράφων πρὸς αὐτὸν «ἡ σὴ εὐλάβεια» ἢ, «ἡ σὴ θεοσέβεια», ἄλλο τόσον θεωρεῖ ὀρθοδόξους καὶ ὁ Φιλάρετος τὸν Ἀθηναγόραν, Ἰάκωβον καὶ λοιποὺς συμπορευτάς των!..

Ὡς πρὸς τὸν Ρουμᾶνον ἐπίσκοπον Θεόφιλον, ἔχω νὰ παρατηρήσω ὅτι δι' αὐτόν, ὄντως, ἐνεργεῖται, μία ἄκρως δεδικαιολογημένη οἰκονομία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς, καθότι ὁ πρόσφυξ οὗτος ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ ποιμνίου του, ἐκινδύνευε νὰ καταποθῇ ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς χοάνης τοῦ Συγκρητιστικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἐὰν δὲν τὸν ᾠκονόμει ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν παρασχεθείσης οἰκονομίας. Τὸ ὅμοιον πράττει καὶ διὰ μίαν μικρὰν ἱεραποστολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν Ὀλλανδίᾳ, ἀποτελουμένη ἀπὸ Δυτικούς, οἵτινες ἐγνώρισαν προσφάτως τὴν Ὀρθοδοξίαν. Ἡ διατήρησις τοῦ παπικοῦ ἑορτολογίου τοὺς διευκολύνει ἱεραποστολικῶς ἐντὸς τῆς χώρας ταύτης. Συνεπῶς, αὐτὰς τὰς πράξεις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς οὐδεὶς δύναται, ὅσον καὶ ἂν διαστρεβλώσῃ σοφιστικῶς τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἐμφανίσῃ, — μίαν πρᾶξιν διασώσεως ναυαγῶν, ὡς εἶναι ἡ ἀνωτέρω οἰκονομία —, ὡς πρᾶξιν τορπιλλισμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας καὶ κανονικότητος! Τὸ τραγικώτερον ὅμως διὰ τὴν παγκόσμιον Ὀρθοδοξίαν τῆς σήμερον (ἂν καὶ δὲν πιστεύω πολὺ πλέον εἰς τὰς **οἰκουμενικὰς** αὐτῆς διαστάσεις, λόγῳ τῆς γενικῆς ἁλώσεως καὶ προδοσίας της ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς ταγῶν!), εἶναι ὅτι, ΜΟΝΟΝ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου εὑρίσκεται μακρὰν τῆς «συμμορίας» τοῦ Παγκοσμίου

Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἤτοι τῆς ὀργανωμένης πλάνης κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀληθείας!

Ἰδοὺ πῶς ὁ ἴδιος Φιλάρετος, παρατηρῶν καὶ σχολιάζων τὸ ἀνωτέρω γεγονός, ἀποδύρεται τὴν εἴσοδον τῆς Ὀρθοδοξίας ὡς ὀργανικοῦ μέλους ἐντὸς τοῦ Π.Σ.Ε., ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ «Ἐπιστολὴ τοῦ Πόνου» ἥτις καὶ ἀπευθύνεται ὡς ἐγερτήριον σάλπισμα πρὸς πᾶσαν ὀρθόδοξον ἐπισκοπικὴν καρδίαν καὶ συνείδησιν. Καὶ ἀνέγνωσε λίαν εὐκρινῶς καὶ ἐν τόνῳ τὰ κατωτέρω.

«Τὶς δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς περιόδου ἐκείνης (τῶν Πατέρων), νὰ κηρύσσῃ ἑαυτὴν ὀργανικὸν μέλος ὁμοσπονδίας τινὸς ἑνούσης Εὐνομιανοὺς ἢ Ἀνομοίους, Ἀρειανούς, Ἡμιαρειανούς, Σαβελλιανοὺς καὶ Ἀπολλιναριστάς; Βεβαίως οὐδείς! Ἀλλὰ τοὐναντίον, ὁ α' κανὼν τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἑνώσεως μὲ τοιαύτας ὁμάδας, ἀλλὰ ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΖΕΙ αὐτήν! Γενόμενοι δὲ οἱ Ὀρθόδοξοι ὀργανικὰ μέλη εἰς ἕνα σῶμα μὲ τοὺς ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ, δὲν ἁγιάζουν τοὺς αἱρετικούς, ἀλλ' ἀποξενώνουν τοὺς Ὀρθοδόξους ἀπὸ τὴν καθολικὴν Ὀρθόδοξον ἑνότητα. Ἡ ἑνότης αὕτη δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα.... Ὁ Ἅγιος Βικέντιος ὁ Λειρίνης γράφει εἰς τὸ αἰώνιον ἔργον του ὅτι: οὐδέποτε ἐπετράπη καὶ οὔτε ποτὲ θὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ διακηρύξουν τι τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε γίνει ἀποδεκτὸν τὸ πρότερον, **ἀλλὰ τὸ ἀναθεματίζειν τοὺς κηρύττοντας πέραν τοῦ ἅπαξ καὶ διὰ παντὸς ἀποδεχθέντος ἦτο, εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε καθῆκον.»**

Δηλαδὴ ὡς βλέπετε, π. Νεόφυτε, ὁ Μητροπολίτης ἐπαναλαμβάνει ὅ,τι διεκήρυξε ἡ Ὀρθοδοξία ἐν τῷ ἑαυτῆς Συνοδικῷ: «Ὁ μὴ λέγων τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα, ἀνάθεμα ἔστω». Ἡ πορεία του, πορεία ἐν μέσῳ παγίδων καὶ θλίψεων, συμφωνεῖ τὸ κατὰ δύναμιν, μετὰ τῆς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ὅστις ἐν παρρησίᾳ ἐκήρυττε: «Πᾶς ὀρθοδοξῶν κατὰ πάντα, πάντα αἱρετικὸν δυνάμει, κἂν οὐ

ρήματι, ἀναθεματίζει» (στ. 1088) Βεβαίως αἱ εἰδικῶς δύσκολοι συνθῆκαι τῆς ἐν ἐξορίᾳ Ἐκκλησίας του, τὸν ἀναγκάζουν ἐνίοτε νὰ ἐνεργῇ οἰκονομικῶς, παρὰ τὴν θέλησίν του καὶ τὴν ἀπαίτησιν τῆς ἀκριβείας.

Οὐδεὶς ὅμως συγκρίνων ἔργα καὶ λόγους του εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν κατηγορήσῃ, ἢ νὰ τὸν κατατάξῃ εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν τῶν πολλῶν καὶ συνήθων «οἰκονομικῶν» ἀνδρῶν τῆς συγχρόνου «Ὀρθοδοξίας»...

Συμφωνοῦντες λοιπόν, ἀπολύτως μετ' αὐτοῦ πράττομεν, ὅπερ πράττομεν, ἀπομακρυνόμενοι τῆς κοινωνίας τῶν αἱρετικῶν, ἀποκηρύττοντες καὶ ἀναθεματίζοντες αὐτούς! Ποῦ, λοιπόν, ἡ φοβερὰ ἡμῶν παρέκκλισις ἥτις τοσοῦτον σᾶς σκανδαλίζει;

Ἐξ αὐτῆς τῆς σκοπιᾶς, τοῦ μεγαλειώδους ἐν παρρησίᾳ εἰρημένου κειμένου, διακρίνων καὶ συγκρίνων **ἐπαινῶ** τὸν Μητροπολίτην Φιλάρετον, καὶ οὐχὶ διότι εἶναι ἁβρόφρων, πρᾶγμα ὅπερ ἰδιαιτέρως σᾶς συνεκίνησεν! Ἀλλὰ καὶ κάτι ἀκόμη σπουδαιότερον: ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος ἀναπληροῖ σήμερον τὴν θέσιν τῶν μεγάλων πρωταγωνιστῶν τῆς πίστεως ἔναντι ἐπικρατούσης αἱρέσεως, μονομαχῶν ὄντως ὡς νέος Δαυῒδ κατὰ τοῦ Γολιάθ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ, εὐελπιστῶν ὅτι συντόμως καὶ οἱ παραλῆπται τῆς ἐπιστολῆς του θὰ γίνωσι ἀπὸ θεαταὶ συναγωνισταὶ ἐν τῷ πικρῷ στίβῳ τῆς γλυκυτάτης ἀληθείας!

Καθ' ὃν χρόνον ὁ π. Θεόδουλος ὡμίλει, οὐδεὶς συνεζήτει, οὐδεὶς ἐκινεῖτο· μόνον ἡ γραφίδα τοῦ γραμματικοῦ ἠκούετο νὰ σύρεται γοργῶς ἐπὶ τοῦ χάρτου... Ὁ π. Θεόδουλος, θελήσας νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ δημιουργηθὲν κλῖμα, παρέτεινε δι' ὀλίγον εἰσέτι τὴν ἀγόρευσίν του.

Σᾶς παραπέμπω, π. Νεόφυτε, εἰς ἀπόδειξιν τῶν προλεχθέντων, εἰς τὸ ὡραιότατον ἄρθρον τοῦ ἐπισκόπου Καναδᾶ κ. Vitaly περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὅπερ εἶχεν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐκφωνηθῇ ἐν ἔτει 1967 εἰς τὸ Συμβούλιον ἐπισκόπων τῆς Ρωσικῆς Διασπορᾶς (Full Sobor). Σήμερον, σᾶς ἀναγινώσκω ὀλίγας μόνον γραμμὰς ἐκ τῆς

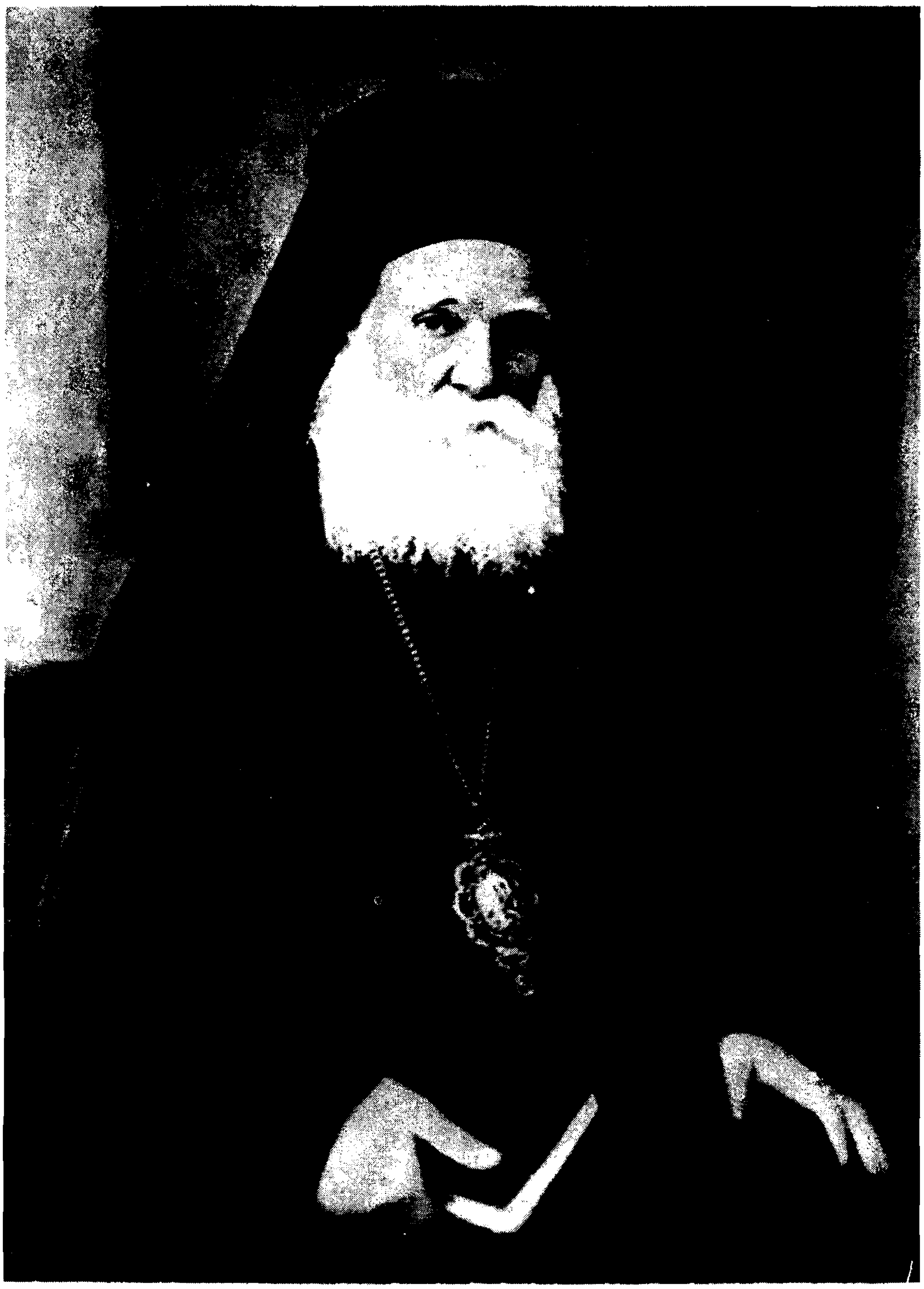
ἀνωτέρω εἰσηγήσεως, πλὴν σφόδρα συντριπτικὰς διὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Π.Σ.Ε. Ἀναφερόμενος ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Συμβουλίου εἰς Νέον Δελχί, ἐν ἔτει 1964, γράφει.

«Ὅλα τὰ ψεύδη τοῦ κόσμου ἔχουν συγκεντρωθῆ ἐπὶ τὸ αὐτό. Εἰς τὴν ἐν Ν. Δελχὶ Συνέλευσιν, διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐδημιουργήθη ἕνα μοναδικὸν κοινὸν μέτωπον ὅλων τῶν αἱρέσεων καὶ ἀναληθειῶν.

Ἐν τῷ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, ὡς διὰ ταχυδακτυλουργίας, ἔχουσι συνδεθῆ καὶ ἑνωθῆ ἅπασαι αἱ βλασφημίαι, πλάναι καὶ ἀντιθέσεις τῆς Ἀληθείας ὁλοκλήρου τῆς πνευματικῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς ἀπὸ τοῦ Κάϊν καὶ Χὰμ μέχρι τοῦ Ἰούδα τοῦ προδότου, Κάρλ Μάρξ, τοῦ διαφθορέως Φρόϋδ, καὶ γενικῶς ὅλων τῶν μικροτέρων καὶ μεγαλυτέρων συγχρόνων βλασφήμων...» (ὅρα Orthodox Word. 1969, No 4. σελ. 153 ἑξ. ὡς καὶ «Ὀρθόδοξον Τύπον» ἔτους 1970, φύλλον 115 καὶ ἑξ.)

Ἐπίσης σᾶς παραπέμπω εἰς τὸ ὀρθόδοξον περιοδικὸν «La Foi transmise» τῆς Γενεύης, ὅπου θὰ θαυμάσητε τὸ διάγγελμα τοῦ Θ' Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Δυτικῆς Εὐρώπης τῆς Ὑπερορίου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Λόγοι ἀπεριτμήτου Ὀρθοδοξίας, ἄνευ ἐνόχων συμβιβασμῶν καὶ ἐγκληματικοῦ εὐνουχισμοῦ τῆς Πατρικῆς κληρονομίας... (Ἰδὲ τεῦχος 3 τοῦ ἔτους 1969, σελ. 23 ἑξ.)

Σημειώσατε δὲ ὅτι πάντα ταῦτα ἐνεργεῖ ἡ ὑπὸ τὸν Φιλάρετον Σύνοδος, οὖσα ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ καὶ «οἰκουμενικῇ», ἄνευ τιμῶν, κρατικῆς ἐνισχύσεως καὶ πολυαρίθμου ποιμνίου! Ὄντως, κατὰ τὸν πλέον ἄριστον τρόπον ἀγωνίζεται μέχρι τοῦ νῦν ἡ ἐν «ἐξορίᾳ» αὕτη Ἐκκλησία, ἡ ἀδελφὴ τῆς «Ἐκκλησίας τῶν Κατακομβῶν» ἐν Ρωσίᾳ, ἐσχάτως δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παλαιοημερολογιτῶν Ἑλλάδος! Ἀναμένομεν ἐναγωνίως τὰ ἔργα τῶν υἱῶν τῆς «ἐλευθέρας»... Ἐὰν κοινωνῇ, ὡς ὑμεῖς

Ὁ Μητροπολίτης † πρ. Φλωρίνης Χρυσόστομος (+1955), ὁ σύγχρονος ὁμολογητής τῆς Ὀρθοδοξίας.

λέγετε, μετὰ μνημονευόντων τοῦ Οἰκουμενικοῦ, ἢ γενικῶς Νεοημερολογιτῶν, ἐννοεῖται ἐμμέσως καὶ ἀνεπισήμως, διά τινος κληρικοῦ του, δι ἡμᾶς οὐδὲν σημαίνει τοῦτο, διότι γνωρίζομεν καλῶς τὰς «εἰδικὰς» καὶ τραχείας συνθήκας τῆς Ἐκκλησίας του.

Ἡ πορεία καὶ ἡ **πρόθεσις** τοῦ ἀνδρὸς τυγχάνει γνωστοτάτη: ἡ ἄφιξις τοῦ ποιμνίου του εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀληθείας, ἀεὶ πολεμῶν πρὸς τὰ κύματα τῆς αἱρέσεως, καὶ οὐχὶ ὁ ἐλλιμενισμὸς τῆς νοητῆς ὁλκάδος του εἰς τὸν τελματώδη καὶ βεβορβορωμένον λιμένα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν!..

Ἐνταῦθα διέκοψεν τὸν λόγον του ὁ π. Θεόδουλος· δὲν ἐχρειάζοντο ὅμως περισσότερα... Εἶχε σπείρει σπορὰν καλὴν καὶ ἀγαθήν, καίτοι ἡ γῆ «οὐκ ἦν πᾶσα ἀγαθὴ καὶ εὔθετος»... Ἐπεκράτησε δι' ὀλίγον σιγὴ διακοπεῖσα ἀποτόμως ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ π. Ἱεροθέου.

— Δηλαδή, ἀπὸ ὅ,τι κατάλαβα, εἶπε, παρατηρῶν ζωηρῶς τὸν παπα-Νεόφυτον, αὐτοὶ οἱ κύριοι «ἀξιωματικοί» θέλουν νὰ μᾶς πᾶνε σώνει καὶ καλὰ θριαμβικὰ καὶ πάνω στὰ «καπούλια» στὴν Ρώμη, ὡς λέει καὶ ἡ παροιμία... Διότι τὶ ἄλλη ἀπόδειξι θέλουμε, πατέρες, ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴ εἰς τὰ ἱερὰ Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ ὀνόματος τοῦ αἱρετικοῦ Πάπα καὶ ἄκουσον, ἄκουσον...» **πασῶν τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν ὁμολογιῶν...»** Μὲ ἄλλους λόγους, εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε ὄχι, ἐγίναμε Οὐνῖτες, ἐὰν ὄχι αἱρετικοί!..

Τὰ λόγια του ἠλέκτρισαν τὸ μέχρι στιγμῆς εἰρηναῖον Συνοδικόν· ἡ ἀείποτε ζωηρὰ καὶ φιλότιμος Ἁγιορειτικὴ ψυχὴ διὰ τὰς ἱερὰς ἰδέας τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, ἤρχισε νὰ ἐγείρεται ὡς λέων ἐξ ὕπνου... Ὁ π. Ἰωακεὶμ κάτι μουρμούρισε ζωηρῶς εἰς τὸν παρακείμενόν του π. Γρηγόριον ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ἐξαιρετικὰ συγκινημένος ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω λόγους· ἦτο μάλιστα ἕτοιμος νὰ λάβῃ τὸν λόγον, ὅταν τὸν πρόλαβε ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς οἰκονομίας...

— Πᾶψε π. Ἱερόθεε, τὶς ὑπερβολές, ἵνα μὴ εἴπω

βλασφημίες· ἐγὼ δὲν πιστεύω τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά, διότι οὔτε τὰ εἶδα οὔτε τὰ διάβασα... Ἐγὼ βλέπω τὴν στάσιν τῆς ἰδικῆς μας Ἐκκλησίας, ἐννοῶ τῆς Ἑλλαδικῆς. Μὴ συναγάγωμεν, πατέρες, συμπεράσματα περὶ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῆς σιωπῆς καὶ μόνον. Ἡ σιωπὴ δὲν σημαίνει μόνον συμφωνίαν ἢ ἀδιαφορίαν, σημαίνει καὶ ἀνοχὴν καὶ ἐτόνισεν τὴν λέξιν. Μὲ συγχωρεῖται, ἅγιε Πρόεδρε, ποὺ δὲν ἐζήτησα προηγουμένως τὸν λόγον, ἀλλὰ πιστεύσατέ μοι, μὲ πνίγει τὸ βάρος τῆς ἀδικίας ἵνα μὴ εἴπω βλασφήμου κακοφημίας τῶν προλαλησάντων!

— Νᾶναι εὐλογημένον! συνεχίσατε, ἀπεκρίθη ὁ π. Ἀλέξιος, διότι ἐγνώριζεν καλῶς ὅτι δυσκόλως κινεῖται ἐντὸς προγραμμάτων καὶ τάξεως ὁ π. Νεόφυτος...

Ἄλλως τε 3—4 ἐπίσκοποι, οἱ ἐκ χαρακτῆρος ζωηρότεροι καὶ ἐκδηλωτικώτεροι, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νεόφυτος, ὡς ὁ Πειραιῶς, ὁ Ἐλευθερουπόλεως, ὁ Φλωρίνης καὶ εἴ τις ἕτερος, καθὼς καὶ ἔγκριτα θρησκευτικὰ Περιοδικά, ὡς ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Ἀγών», ὁ «Ὀρθόδοξος Τύπος», ὁ «Σωτήρ», οἱ «Τρεῖς Ἱεράρχαι» κ.ἄ., πολλάκις ἐξαπέλυσαν δημοσίᾳ βιαιοτάτας ἐπιθέσεις κατὰ τῶν τολμημάτων τοῦ Πατριάρχου. Διατί, ἐκ τῆς ἔναντι αὐτῶν σιωπῆς τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, δὲν συνάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη συμφωνεῖ πρὸς αὐτοὺς καὶ υἱοθετεῖ τὴν ἀποδοκιμασίαν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πατριάρχου; Πότε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰσήγαγεν εἰς δίκην τοὺς πολεμίους τοῦ Πατριάρχου ἢ τοῦ Ἀμερικῆς Ἰακώβου κληρικοὺς διὰ τὰς κατ' αὐτῶν ἐπιθέσεις, καίτοι μάλιστα ὑπῆρξαν περιπτώσεις, καθ' ἃς αἱ ἐπιθέσεις αὗται, ἐξ ὑπερβάλλοντος ζήλου, περιεῖχον καὶ βαρείας προσωπικὰς ὕβρεις; Πῶς, τὴν μὲν ἔναντι τοῦ Πατριάρχου σιωπὴν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἑρμηνεύουσί τινες ὡς συμφωνίαν, τὴν δὲ ἔναντι τῶν πολεμίων αὐτοῦ σιωπὴν αὐτῆς ὡς... διαφωνίαν; Ποίου εἴδους λογικὴ εἶναι αὕτη; Ἀλλ' ἔτι καὶ ἔτι· ἐν εἰρήνῃ καὶ νηφαλιότητι, εἴδομεν τοῦ πράγματος τὸ ἀληθές.

Θεωρεῖς, π. Θεόδουλε, ὡς συμπορευόμενον τῷ Πατριάρχῃ Ἀθηναγόρᾳ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Ἱερώνυμον. Λοιπόν, πίστευσόν μοι, ὅτι θὰ ὁμιλήσω ὅλως ἀμερολήπτως καὶ ἀνεπηρεάστως. Ἄλλως τε οὐδένα δεσμὸν ἔχω μὲ τὸν ἄνδρα.

Λοιπόν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἀγαπητέ, π. Θεόδουλε, καίτοι καθ' ὑπερβολὴν εὐγενὴς καὶ λεπτὸς τοὺς τρόπους —ἐντεῦθεν καὶ αἱ θερμαὶ φιλοφρονήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχην, αἵτινες θὰ ἦτο εὐκταῖον νὰ μὴν εἶχον ποτὲ ἐκφρασθῆ —, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔθηκε τὴν «ἀγάπην» ὑπεράνω τῆς ἀληθείας τῆς πίστεως. Ὁ παράγων «δόγμα» οὐδέποτε ὑπετιμήθη ὑπ' αὐτοῦ. Ἂν δὲν ὑπῆρξε ὑπερσυντηρητικός, πάντως ὑπῆρξε πάντοτε συγκεκρατημένος εἰς τὰ θέματα αὐτά. Ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ λόγῳ αὐτοῦ εἶπεν ἐλάχιστα περὶ τῶν σχέσεων ἡμῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ὁμολογιῶν, ὡς ρητὸν δ' ὅρον ἔθηκε «τὴν σταθερὰν ἐμμονὴν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ διδασκαλίαν.»

Λαβὼν πέρυσι Πασχάλιον γράμμα τοῦ Πάπα, ἀπήντησε κατὰ τρόπον ἀριστοτεχνικὸν ὄντως! Ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ, θρησκευτικῶς ἄχρους, ἄοσμος καὶ ἄγευστος (ποῦ τὰ ἑνωτικὰ παραληρήματα τοῦ Πατριάρχου), δὲν περιεῖχε εἰμὴ εὐγενεῖς τινας λόγους!... (βλ. περιοδικὸν «Ἐκκλησία», φύλλο 15-5-1968.)

Ἄλλοτε πάλιν, ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα παρὰ κορυφαίου χριστιανοῦ ἡγέτου, ἀπήντησε συνοδικῶς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀδυνατεῖ νὰ παρεκκλίνῃ καὶ κατὰ κεραίαν ἔστω ἀπὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε ὅμως νὰ συνεχίσω, εἶπεν ὁ π. Νεόφυτος καὶ ἐσκούπισε διὰ τοῦ μανδηλίου τὸ μέτωπόν του. Οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ τὸν διακόψῃ εἰς τὴν πορείαν τῆς σκέψεώς του, ἀποροῦντες οἱ πάντες διὰ τὴν κατάληξιν τῆς «ἀγαθῆς» Ἱερωνυμιάδος του...

Κατὰ δὲ τὰς πρὸ διετίας γενομένας ἐν Κων)λει συζητήσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου, δὲν ἐδί-

στασε νὰ ἀντιταχθῇ ἀκάμπτως εἴς τινας προτάσεις του (ὡς π.χ. περὶ ἀναγνωρίσεως τῶν ὑπὸ τῶν παπικῶν τελουμένων γάμων κ.ἄ.). Ἔχω ἀκόμη λόγους νὰ πιστεύω ὅτι, ἂν μέχρι σήμερον ὁ Πατριάρχης δὲν προὐχώρησεν εἰς ἔτι μείζονα τολμήματα, ὡς ἐπεθύμει, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἀρχ)πος Ἀθηνῶν οὐ μόνον δὲν ἐνεθάρρυνεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἀπέβη «φρένο».

Ἐσχάτως, τέλος, ὁ Ἀρχ)πος κ. Ἱερώνυμος ἐξέφρασε δημοσίᾳ γνώμην περὶ τῶν ἑτεροδόξων, ἧς αὐστηροτέραν δὲνθὰ διετύπου οὐδ' ὁ φανατικώτερος Παλαιοημερολογίτης! Ἀνέγνως τὸ ἐπίσημον «Ἑόρτιον Γράμμα» τοῦ Ἱερωνύμου πρὸς τὸν Ἀθηναγόραν κατὰ τὰ παρελθόντα Χριστούγεννα; Ἂν ναί, θὰ εἶδες καὶ ταῦτα:

«Καθοδηγήσαι (ὁ Θεὸς) ἡμᾶς τε καὶ τοὺς Αὐτοῦ πάντας τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονεῖν καὶ μὴ φιλοπρωτεύοντας, τῆς τοῦ Χριστοῦ ποίμνης ἢ ἀλλήλων ἄρχειν ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐν ταπεινοφροσύνῃ Χριστομιμήτῳ, τιθέναι ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῶν προβάτων τὰ τῆς ἑνώσεως πάντων τῶν ἐπικαλουμένων τὸ Αὐτοῦ ὄνομα μεριμνῶντας, ἵν' οὕτω συντριβῇ ὁ βύθιος Δράκων ὁ τὸν χιτῶνα τὸν ἄρραφον σχίσας καὶ τοσούτους ἀπαγαγὼν τῆς ἀληθείας καὶ ταῖς ὁδοῖς τῆς πλάνης καὶ ἀπωλείας ἐξακολουθεῖν παραπείσας.» («Ἐκκλησία», φύλλον 1-1-1969.)

Τί περισσὸν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, ἀδελφὲ Θεόδουλε; Ὡς βλέπεις, εὔχεται μὲν ὁ ἄνθρωπος περὶ τῆς ἑνώσεως, ἀλλὰ δὲν διστάζει νὰ διακηρύξῃ ὅτι θεωρεῖ τοὺς ἑτεροδόξους ὡς ἀπομακρυνθέντας τῆς ἀληθείας ὑπὸ τοῦ Διαβόλου καὶ βαδίζοντας τὰς ὁδοὺς τῆς πλάνης καὶ ἀπωλείας! Εἶναι, λοιπόν, προδόται οἱ ταῦτα φρονοῦντες καὶ διακηρύσσοντες; Καὶ ἂν θέλετε καὶ τὴν προσωπικήν μου γνώμην περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ δὲν δειλιῶ νὰ τὴν ἐκφράσω ἐνώπιόν σας δημοσίᾳ· ἰδοὺ αὕτη:

Ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Ἰάκωβος Ἀμερικῆς καί τινες ἀκόμη, ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς ὡς κοσμοπολίτας καὶ ὀπαδοὺς τοῦ πλέον ἀπαισίου συγκρητισμοῦ, ἀπέδει-

ξαν ἑαυτοὺς ὡς μηδένα ἐσωτερικὸν καὶ βαθύτερον δεσμὸν ἔχοντας πρὸς τὴν ἀκήρατον καὶ ἀμώμητον Ὀρθοδοξίαν!

Ἀλλ' οἱ ἄλλοι; Οἱ ἄλλοι; Παρέσχον τοιαύτας ἀποδείξεις περὶ ἑαυτῶν; Διατὶ ἔχομεν —δηλαδὴ ἔχουσι ἄλλοι τινές— τόσον εὔκολον τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ «προδότου»: Ἀδελφὲ παπα - Θεόδουλε, ἐπαναλαμβάνω: «Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου· πρόσχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἁγίας ἡμῶν Πίστεως ἐν ταπεινώσει προσφέρειν». .

Ἡ τελικὴ «ὁμολογία πίστεως» τοῦ π. Νεοφύτου περὶ Οἰκουμενικοῦ, Ἰακώβου καὶ λοιπῶν ἐπισκόπων, οὕς σκοπίμως ἀφῆκεν ἀνωνύμους, προεκάλεσε μεγίστην ἐντύπωσιν. Ἀσφαλῶς ἡ μεγαλυτέρα μερὶς τῶν πατέρων θὰ εἶχε κυριολεκτικῶς ἐκπλαγῆ καὶ ἐν ἀπορίᾳ θὰ ἠρωτᾶτο καθ' ἑαυτήν: Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, **πρός τί** ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Πατριάρχου ὡς ὀρθοδόξου καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματός του εἰς τὰ ἱερὰ Δίπτυχα τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅταν καὶ ὁ π. Νεόφυτος τὸν ἐθεώρει «ἐκτὸς Ἐκκλησίας»; **Πρὸς τὶ** αἱ συνάξεις καὶ αἱ ἀντεγκλήσεις, ὅταν καὶ ὁ πλέον φιλελεύθερος τῆς Σκήτης ἐκάλει καὶ ἐκόσμει μὲ τοιαῦτα ἐπίθετα τὴν «κεφαλήν» των;

Ποίαν σημασίαν εἶχεν ἐὰν «τεχνικῶς» εὑρίσκετο «ἐντὸς» τῆς Ἐκκλησίας, λόγῳ τῆς μὴ καταδίκης του εἰσέτι ὑπὸ τῶν συνεπισκόπων του; Οὐσιαστικῶς, πρὸ πολλοῦ χρόνου, ἡ διαγραφή του ἀπὸ τὰς δέλτους τῆς «στρατευομένης» Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἦτο γεγονὸς ἀναντίρρητον· ἐὰν ἤργει ἡ καταδίκη του τοῦτο οὐδὲν ἐσήμαινε, ἢ μᾶλλον ἐσήμαινε **πολλὰ** καὶ ἓν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἦτο ὅτι, μετὰ τὴν ἐπίσημον ἐκκοπήν του ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν πολλαὶ παρόμοιαι...

Τὸ γεγονὸς πάντως, μὲ τὴν ἰδιαιτέραν δι' αὐτοὺς σημασίαν, παρέμενεν ἓν καὶ φλέγον· δὲν εἶχον **οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν** νὰ τὸν ἀκολουθήσουν εἰς τὴν πορείαν τῆς ἀπωλείας τὴν ὁποίαν ἑκουσίως εἶχεν ἐκλέξει· ἡ μετ' αὐτοῦ τοῦ λοιποῦ κοινωνία δὲν ὑφηγεῖτο ἀπὸ τὴν διδασκα-

λίαν τῆς Ἐκκλησίας· **οἱ ἱεροὶ κανόνες καθίστων ἀκοινώνητον πάντα ὀπαδὸν καὶ ἀκόλουθόν του...**

Ἠννόει, ἆρά γε, ὁ π. Νεόφυτος, ὅτι διὰ τῶν λόγων του προσέφερεν εἰς τοὺς ἀντιπάλους του τὰ ἰσχυρότερα ὅπλα τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ ἔστρεφον κατ' αὐτοῦ;

Ὁ παπα-Θεόδουλος, ἀσφαλῶς, δὲν θὰ ἐγκατέλιπεν οὐδὲν ἀνεκμετάλλευτον... Ἡ «σειρὰ» ὅμως αὐτὴν τὴν φορὰν ἀνῆκε εἰς τὸν ἀπὸ Καισαρείας· ὁ παπα-Σίλβεστρος ἐγερθεὶς καὶ λαβὼν τὸν λόγον, ἀπευθύνθη μετὰ πολλῆς τῆς παρρησίας πρὸς τὸν προλαλήσαντα.

—Ἀπορῶ βαθέως, π. Νεόφυτε, πῶς ἐτολμήσατε νὰ ὁμιλήσετε περὶ Ἱερωνύμου καὶ μάλιστα ὅτι ἀποτελεῖ «φρένο» διὰ τὴν πορείαν Ἀθηναγόρου!.. Δὲν σᾶς συνεκίνησαν τὰ λεχθέντα ἐν τῇ χθεσινῇ συναντήσει, περὶ τῆς πορείας τῆς Ἀριστίνδην Συνόδου καὶ τοῦ τηλεγραφήματος αὐτῆς πρὸς τὸν Οἰκουμενικόν;

Ἀλλ' ἔστω· ἄς ἴδωμεν καὶ πάλιν τὰς νέας ὑμῶν θέσεις καὶ ἐνστάσεις· θὰ προσπαθήσω νὰ εἶμαι τελείως ἀντικειμενικὸς καὶ ἐν ταὐτῷ σαφής, καίτοι γνωρίζω ἐκ πείρας ὅτι δὲν εἶναι εὔκολον ἡ ψυχὴ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν προλήψεων καὶ πεποιθήσεών της ἄνευ πολλῆς καὶ συνεχοῦς ἐκζητήσεως, ἐν πνεύματι ταπεινώσεως καὶ μαθητείας...

Τὸ πρῶτον μᾶς ὡμιλήσατε περὶ «βράχων» Ὀρθοδοξίας καὶ τώρα μᾶς ἀποκαλύπτετε ὅτι ἡ σιωπὴ αὐτῶν δὲν σημαίνει μόνον συμφωνίαν ἢ ἀδιαφορίαν, ἀλλὰ καὶ ...ἀνοχήν! Καὶ ἐρωτῶ: συμβιβάζεται ὁ ἀνωτέρω χαρακτηρισμὸς αὐτῶν μὲ τὰς πράξεις ἀνοχῆς καὶ ἀδιαφορίας; Μᾶς ὁμιλεῖτε περὶ ἀνοχῆς τῶν ἐπισκόπων τὴν στιγμὴν ἐπιμόνου καὶ δικαίας διαμαρτυρίας τέκνων των κατὰ τῶν αἱρετικῶν καινοφωνιῶν τοῦ Ἀθηναγόρου καὶ Σία... Ἐν τούτοις, θαυμάζοντες μονολογεῖτε· ἰδού! δὲν τὰ ἐπιπλήττουν, ἄρα συμφωνοῦν μὲ αὐτά!.. Τί νὰ εἴπω, πάτερ, «ἐπαινέσω ὑμᾶς; οὐκ ἐπαινῶ», ἐκτὸς ἐὰν ἐβαθμολόγουν σοφιστείας ἐπίδειξιν!

'Ανέχεται ὁ Μακαριώτατος, διότι ἁπλούστατα ἐπιθυμεῖ νὰ κινῆται μεταξὺ δύο στρατοπέδων· μεταξὺ τοῦ συγκρητιστικοῦ ποτηρίου τῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ τῆς θειοτάτης Εὐχαριστηριακῆς Τραπέζης τῶν 'Ορθοδόξων! 'Ο Παῦλος ὅμως βοᾷ: «Τὶς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ;» (Β. Κορθ. στ', 15).

Καὶ λόγους 'Ορθοδοξίας ἐὰν ἐξεφώνει, καὶ ὁμολογίας πίστεως ἐὰν συνέγραφε καὶ πάλιν οὐδόλως θὰ μᾶς συνεκίνει τὸ γεγονός! Τὰ λόγια δι' ἡμᾶς, π. Νεόφυτε, τῶν «βράχων» τῆς 'Ορθοδοξίας ἔχουν χάσει πλέον κάθε βαρύτητα καὶ σημασίαν (18α). Παρῆλθεν ὁ καιρὸς ὅπου οἱ αἱρετικοὶ καὶ ποικίλοι συνακόλουθοί των ἦσαν **συνεπεῖς** πρὸς τὰς αἱρέσεις των καὶ ἐκήρυττον αὐτὰς «γυμνῇ τῇ κεφαλῇ» ἐν μέσῳ τῆς 'Εκκλησίας, καὶ ὑπερασπίζοντο αὐτὰς ὡς ἔκφρασιν ἀληθείας, λέγοντες τοὐλάχιστον «τὰ σῦκα σῦκα καὶ τὴν σκάφην σκάφην». Παρῆλθεν ὁ καιρός, ἅγιοι πατέρες, ἐσυνέχισε ζωηρότερον ὁ παπα - Σίλβεστρος, ὅπου αἱ αἱρέσεις ξεφύτρωναν δίκην μανιταρίων ποικιλοχρόων ἐρεθίζουσαι οὕτω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ αἰσθητήρια τῶν πιστῶν. Αἱ νέαι αἱρέσεις τοῦ σκεπτικισμοῦ, σχετικισμοῦ ὀρθολογισμοῦ, συγκρητισμοῦ καὶ ἡ φοβερωτέρα ὅλων ἡ τοῦ **Οἰκουμενισμοῦ** δὲν ἀρέσκονται εἰς ὡρισμένα σχή-

---

18α) «Οἱ πατέρες οὐκ ἀπήτησαν εἰμὴ ὀρθὴν ἀπολογίαν πίστεως· ἐὰν οὖν κατ' ἀλήθειαν εὑρεθῇ τις βλασφημῶν τὸν Χριστὸν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ δίχα ζῶν αὐτοῦ, ἀπὸ τούτου χρὴ φυγεῖν καὶ μὴ ἐγγίζειν αὐτῷ. Περὶ γὰρ καρδίας, πᾶς ὁ μὴ φυλάσσων τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ αἱρετικός ἐστι· καὶ ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μὴ πιστεύσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, **οἱ λόγοι οὐδὲν ὠφελοῦσιν αὐτόν.**

«'Αββᾶς Βαρσανούφιος» ἀπόκρισις 536.
ἔκδ. Σ. Σχοινᾶ, 1960, σελ. 256.

ματα καὶ ἀποφεύγουν ὅσον τὸ δυνατὸν τὰς **σαφεῖς** διατυπώσεις. Δὲν εἶναι, ἐπαλαμβάνω, **αἱρέσεις μανιτάρια,** ἀλλὰ **χαμαιλέοντες,** ποὺ δύνανται νὰ προσαρμοσθοῦν σὲ οἱανδήποτε δογματικὴν διατύπωσιν, ἀκόμη καὶ τὴν πλέον Ὀρθόδοξον. Αἱ νέαι αἱρέσεις οἰκουμενιστικοῦ χαρακτῆρος, αἵτινες προετοιμάζουν καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἀντιχρίστου, ἀποσκοποῦν νὰ ἐπιβληθοῦν ἐπὶ τῶν μαζῶν **διαβρωτικῶς** καὶ ἀφανῶς, ὥστε διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς συγχύσεως καὶ τῶν διφορουμένων διατυπώσεων τύπου Πυθίας (ἥξεις—ἀφήξεις), ἀποφεύγουσαι τὸν σκανδαλισμὸν τοῦ ὄχλου, ἑλισσόμεναι κατὰ τρόπον θαυμαστόν, ὥστε νὰ διατηρηθῇ ἀνέπαφος ἡ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΣ καὶ ἡ συνοχὴ τῶν μαζῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κατέστη πλέον αὐτοσκοπός, θὰ ἐπιφέρουν τελικῶς καὶ τὸ θανάσιμον πλῆγμα!

Οὕτω λοιπὸν πολλάκις θὰ διατηρηθοῦν ἀνέπαφοι σχεδὸν οἱ ἐξωτερικοὶ θεσμοί, τὰ ἔθιμα καὶ διατυπώσεις, ἀρκεῖ μόνον «νὰ ἐξουθενωθῇ ἡ προφητεία» καὶ νὰ «σβεσθῇ τὸ πνεῦμα.» Αἱ νέαι αἱρέσεις ἀναγινώσκωνται **ἀνάμεσα** στὶς γραμμὲς τῶν κειμένων τῶν ἐπισήμων ὁμολογιῶν πίστεως, μὲ ἄϋλα καὶ ἀσχημάτιστα γράμματα!... Διδάσκονται καὶ διαδίδονται πολλάκις μὲ κλειστὸν τὸ στόμα, χωρὶς κἂν γραφίδα· οὕτω δὲν ἀφήνουν ἴχνη ποὺ νὰ προδίδουν καὶ νὰ ἐνοχοποιοῦν τοὺς ὑφηγητὰς καὶ κήρυκάς των... Δυστυχῶς ἀναρίθμητοι Ἱεράρχαι τῆς σήμερον «παίζουν διπλὸ παιχνίδι» εἰς τὸν τομέα αὐτόν. Δὲν θὰ χάσουν «οὔτε τσόχα οὔτε ραπτικά», διὰ νὰ ὑπογράψουν ὁμολογίας πίστεως ὁποῖαι αἱ τοῦ Μ. Φωτίου ἢ τοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, διότι οὐδόλως τοῦτο θὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἀλλοῦ καὶ εἰς ἄλλους νὰ κηρύξουν ἀκριβῶς τὰ ἀντίθετα! Ἰδοὺ διατὶ αἱ ὁμολογίαι μόναι δὲν μᾶς ἀρκοῦν. Θέλομεν βεβαίως καὶ τὰς τυπικὰς ὁμολογίας, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ.

Τὸ λεχθὲν ὑφ' ὑμῶν περὶ τῆς ἄχρου καὶ ἀόσμου ἀπαντήσεως τοῦ Μακαριωτάτου πρὸς τὸ ληφθὲν Πασχά-

λιον γράμμα τοῦ Πάπα, καθ' ἡμᾶς **οὐδόλως** ἔχεται ἀληθείας. Διότι σᾶς ἐρωτῶ: **πρὸς τὶ** ἡ φωτοτύπησις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα μετὰ τῶν οἰκοσήμων τοῦ αἱρετικοῦ Βατικανοῦ εἰς τὸ ἐπίσημον περιοδικὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος; **Πρὸς τὶ** ἡ «ὑποβολὴ» τῶν εὐχῶν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν μιᾶς δῆθεν ἐκκλησίας, ἥτις κατὰ τὸν ἴδιον τὸν Μακαριώτατον «ὁδεύει τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπωλείας»; Σᾶς ἐρωτῶ καὶ ἐγὼ μὲ τὴν σειράν μου: Ποίου εἴδους λογικὴ εἶναι αὐτή; Δὲν ἀποτελεῖ χαμαιλεόντιον καὶ τραγελαφικὴν πορείαν σκέψεως καὶ ἐνεργείας;.. Ἀναφερθέντες, ἐπίσης, περὶ τοῦ «κοινοῦ Πάσχα» μᾶς ὡμιλήσατε περὶ τελείας ἐμμονῆς του εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς ἀποφασισθέντα. Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου, σᾶς ἀναγινώσκω ἐν μεταφράσει μίαν γαλλικὴν πρότασιν λεχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Οἰκ. Συμποσίου διὰ τὸ «κοινὸν Πάσχα» κ. Κ. Δραγὰν καὶ ἡ ὁποία διαψεύδει ἀνοικτιρμόνως οὐ μόνον τὸν Προκαθήμενον, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς τὸν πεισθέντα τοῖς ἐκείνου ρήμασι

«Ἐνθουσιασμένος ἐξ αὐτοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος, ἐπεσκέφθην τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Αὐτῆς Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἱερώνυμον, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1968, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξέθεσα τὰ προγράμματα καὶ παρὰ τῷ ὁποίῳ εὗρον πλήρη ἀντίληψιν καὶ συμφωνίαν». ([19])

Παραθέτομεν κατωτέρω τὴν γαλλικὴν πρότασιν τοῦ πρωτοτύπου:

19) «Animé de cet esprit oecumenique, j'ai visite le Chef de l'Eglise Orthodoxe Grecque, Sa Beatitude l'Archevêque Ieronymos, en Octobre 1968, à qui j'ai exposé des programmes et auprès de qui trouvais plaine comprehension et accord».

(σελ. 12 τῶν Πρακτικῶν τοῦ Κοινοῦ Ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, Ἀθῆναι 1969).

Σᾶς παραπέμπω ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ περιοδικὸν «The Ecumenical Review» No 3 τοῦ 1970, σελ. 288-9, τὸ ὁποῖον σημειωτέον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς δραστηριότητος τοῦ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, διὰ νὰ θαυμάσητε ὄντως τὰ κατορθώματα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ λέγω κατορθώματα, διότι ἀπὸ τὰς 115 «Ἐκκλησίας» αἱ ὁποῖαι ἀπέστειλαν ἐγγράφως τὰς γνώμας των περὶ τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ, (ἅπασαι ἀνέρχονται εἰς 235 ([20]), μόνον τέσσαρες συμμετέσχον «ἐπισήμως» δι' ἀντιπροσώπων εἰς τὸ συγκληθὲν συνέδριον ἐν Chabésy τῆς Ἑλβετίας, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1970· ἐξ αὐτῶν δὲ ἡ Ἑλλὰς «πρώτη καὶ καλλιτέρα» προσεκόμισε καὶ σχετικὴν εἰσήγησιν γενομένην ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου κ. Χασάπη, ὑποστηριχθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ νομιζομένου παραδοσιακοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης!

Ἰδοὺ ἡ θαυμαστὴ πρόοδος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, δυστυχῶς, μόνον εἰς τὰ Οἰκουμενικά, ὑπὸ τὴν πεπνυμένην τοῦ κ. Ἱερωνύμου ποδηγεσίαν! Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ «Ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται» μετὰ καταπληκτικῆς ὁμοιότητος. Τὸ 1923, καὶ τότε εἰς τοὺς Θρόνους Κων)λεως καὶ Ἀθηνῶν, ρηξικέλευθοι καὶ λόγιοι Προκαθήμενοι· ἓν καὶ μόνον τότε Συνέδριον, τὸ ἀποκληθὲν «Πανορθόδοξον», τῇ οὐσίᾳ ὅμως κακόδοξον καὶ «ληστρικόν, ἤρκεσεν ὥστε νὰ διχάσῃ ἀνεπανορθώτως μέχρι τοῦ νῦν, τὴν λειτουργικὴν ἑνότητα συμπάσης τῆς Ὀρθοδοξίας!.. Κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην συνεδρίασιν, διὰ νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὀλίγον καὶ τὸ θλιβερὸν παρελθόν, τὸ ἄγνω-

---

20) Βλέπε σχετικῶς ἄρθρον τοῦ Πρωθιερέως τῆς ἐν Διασπορᾷ Ρωσικῆς Ἐκκλησίας π. George Grabbe «Uppsala and Orthodoxy» εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων «St. Nectarios Educational Series, No 39, Seattle Wash», ὡς καὶ τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐν Οὐψάλᾳ Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Uppsala Report 1968».

στον δυστυχῶς εἰς τοὺς νεωτέρους, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ὑπέβαλε τὴν ἑξῆς Συνοδικήν της ἀπόφασιν:

«Ἡ Σύνοδος τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφασίζει: Ἀποδέχεται τὸ συμπέρασμα τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου Αὐτῆς, καθ' ὃ εἰς τὸ Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον προστίθενται 13 ἡμέραι, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ἀπολύτως τὸ Πασχάλιον. **Ἐὰν ὅμως συμβῇ, ὥστε τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδοξον Συνέδριον νὰ λάβῃ ἀπόφασιν περὶ ἀλλοίας λύσεως διὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποδέχεται αὐτήν.**

Οὐδεμία ἀντίρρησις ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδος. Οὐδεμία ἀντίθετος γνώμη ἀνεπτύχθη ὑπ' αὐτοῦ· τί λέγω ἀντίθεσις; Εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν του ἔκθεσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνεφέροντο καὶ τὰ κάτωθι:

«... **Ἄλλος λόγος ἐπὶ πλέον πρὸς ἄμεσον προσαρμογὴν καὶ τοῦ Πασχαλίου** εἶναι ἡ μεγάλη ἠθικὴ σημασία καὶ ἐντύπωσις, ἣν θὰ παραγάγῃ εἰς ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἡ διὰ τῆς **ἀβιάστου** πρωτοβουλίας ταύτης προσέγγισις τῶν δύο Χριστιανικῶν κόσμων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐν τῷ ἑορτασμῷ τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν ἑορτῶν.» «Ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια περὶ τοῦ Ἐκκλ. Ἡμερολογίου», Ἀθῆναι 1929, σελ. 6-7.

Καὶ ἐνῷ ἦτο παγκοίνως γνωστὴ ἡ βία ἥτις ἐπεβλήθη, ἡ κατὰ τρόπον ὄντως «γκαγκστερικὸν» ὀργανωθεῖσα, πρὸς ἐξαναγκασμὸν τῶν ἀρνουμένων τὴν ἀλλαγὴν Πατριαρχείων καὶ πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐν τούτοις ἡ «Ἔκθεσις» τοῦ Ἕλληνος ἀντιπροσώπου ὁμιλεῖ περὶ «ἀβιάστου πρωτοβουλίας», περὶ «ἐντυπώσεως τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου», καὶ περὶ «προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν», ἐκδηλοῦμενον οὕτως, ἐν ὅλῳ αὐτοῦ τῷ ἀπαισίῳ μεγαλείῳ, τὸ ἀντικκλησιαστικὸν φρόνημα τῆς Ἐκθέσεως καὶ τοῦ συντάκτου αὐτῆς! Μήπως ὅμως δὲν βιοῦμεν τοιαῦτα «τραγικὰ πα-

ράλληλα» καὶ σήμερον, ἐσυνέχισεν ὁ παπα-Σίλβεστρος μετὰ τοῦ αὐτοῦ παλμοῦ καὶ ἱερᾶς ἀγανακτήσεως.

Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθῶ εἰς τὴν ἔτει 1967 συνάντησιν τοῦ Προκαθημένου μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἐν Κων)λει, διὰ νὰ ἐκπλαγῆτε εἰσέτι περισσότερον ἀπὸ τὴν σύνολον στάσιν του, τὴν ὁποίαν ὅλως ἀντιθέτως ἡ ὑμετέρα πανοσιότης τὴν ἐχαρακτήρισεν ὡς **ἐμπόδιον** καὶ **«φρένον.»** Σᾶς ἀναγινώσκω, ἐν πάσῃ βραχύτητι, σχετικὰ κείμενα.

«Ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ μὲ **εἰλικρινῆ διάθεσιν πρὸς συνεργασίαν** συνωμίλησαν ἐπὶ μακρὸν ὁ Προκαθήμενος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος Ἡ συζήτησις περιεστράφη περὶ τὸ θέμα τῆς στενῆς ἐπαφῆς καὶ ἀλληλοενισχύσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν **ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν** μεταξὺ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν... Διετυπώθη, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ συνάντησις καὶ ἡ συνομιλία τῶν δύο Προκαθημένων ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν ἄρσιν πάσης διαφωνίας, ἡ ὁποία τυχὸν εἶχε δημιουργηθῆ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐξ ἀφορμῆς πλημμελοῦς ἐνημερώσεως εἰς τὰ διαχριστιανικὰ ζητήματα (τῇ ἀληθείᾳ ὅμως, ὡς γνωρίζετε καὶ ὑμεῖς πατέρες καλῶς, λόγῳ τῆς ὑπάρξεως ἐν τῷ θρόνῳ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου τοῦ Β΄.)

»Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, κ. Ἱερώνυμος, ὡς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ **ὡς μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν, ὑπῆρξεν ὄχι μόνον γνώστης τῶν θεμάτων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἄριστος ἐρευνητής.** .

Οἱ δύο Προκαθήμενοι μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς συνεσκέφθησαν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τὰς δύο Ἐκκλησίας θεμάτων ἐπὶ τῶν διαδραματιζομένων ἐν τῷ Πανορθοδόξῳ καὶ παγχριστιανικῷ κόσμῳ τοιούτων, ἐντὸς τῶν πλαισίων πάντοτε τῶν ἀναπτυσσομένων σχέσεων μεταξὺ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ τῶν λοιπῶν χριστια-

νικῶν ὁμολογιῶν ἀφ' ἑτέρου, **καταλήξαντες εἰς πλήρη συμφωνίαν, ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὴν περαιτέρω κοινὴν πορείαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν** καὶ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν.»

«... Περαιτέρω ὁ Μακαριώτατος **ἔκαμε τὴν διαπίστωσιν** ὅτι τὸ βάρος τὸ ὁποῖον φέρει ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἶναι ἐναποτεθειμένον ἐπὶ ὤμων στιβαρῶν... Θὰ συνεχίσωμεν, εἶπε, τὴν καλὴν στρατείαν **ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἡγεσίαν τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης Παναγιότητος** καὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας... Ἀπαντῶν εἰς τὴν προσφώνησιν ὁ Οἰκ. Πατριάρχης ὑπεγράμμισεν ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ. Ἱερωνύμου σημειώνει **νέον σταθμὸν** «ἔν τε τοῖς ἐσωτερικοῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πράγμασι καὶ τῇ ἤδη ἐξαγγελθείσῃ **εὐθυγράμμῳ** καὶ πολυτίμῳ συνεργασίᾳ αὐτῆς μεθ' ἡμῶν... **ἵνα ὁμοῦ χωρήσωμεν** εἰς τὴν κοινὴν ταύτην πορείαν, ἐν ᾗ ἐτάξατο ἡμᾶς ὁ Κύριος, **τὴν τελικὴν τῶν πάντων ἑνότητα.** Ἡ ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἐγένετο· τὰς ἐπὶ μέρους λεπτομερείας **τοῦ κοινοῦ προγράμματος** θὰ καταρτίσωμεν εἰς κοινὰς συνομιλίας κατ' αὐτὰς καὶ περαιτέρω.» (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 10 καὶ 11) 6–67.)

Παρατρέχων τὸ συγχαρητήριον τηλεγράφημα τοῦ κ. Ἱερωνύμου πρὸς τὸν Ἀθηναγόραν ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Βατικανόν, (Ἑλλ. Βορρᾶς. 27—10—67) ἐνῷ σφόδρα κατὰ τοιούτων συμπροσευχῶν καταφέρονται οἱ ἱεροὶ κανόνες, σημειῶ ἑτέρους λόγους τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἢ ἄλλως **ἐγκώμια** πρὸς τὸν κ. Ἀθηναγόραν.

«... **Μὲ μεγαλόπνοον δραματισμὸν καὶ δρᾶσιν** διήνοιξε τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον τοὺς ὁρίζοντας ἐντὸς τῶν ὁποίων τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἔχει ἀποστολὴν καὶ χρέος νὰ πορευθῇ. Μᾶς ἔδωσε νέαν οἰκουμενικότητα καὶ τὴν συναίσθησιν τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ Ὀρθοδοξία καὶ ὁ λοιπὸς Χριστιανικὸς κόσμος ἀναγνωρίζει ὅτι αὕτη ἡ προσπάθεια **εἶναι ἔργον καὶ πρω-**

τοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου καὶ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ... (Ἀπογευματινὴ 12-6-67).

Ἢ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω τὰς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις ἅτινας εἶχε προετοιμάσει «ἀγαλλομένῳ ποδὶ» πρὸς τιμὴν τοῦ «Προφηταποστόλου» καὶ τὰς ὁποίας ἐματαίωσε φοβηθεὶς τὰς ἐπικειμένας διαμαρτυρίας ;...

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεαροῦ Ἱλαρίωνος ὅστις παρηκολούθει ἐναγωνίως τὸν π. Σίλβεστρον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου του, εἷς ὑγρὸς μαργαρίτης ἔκανε τὴν ἐμφάνισίν του... Ὅσην ὥραν ὡμίλει ὁ Γέροντάς του, ἐφαντάζετο ὅτι ἤκουε τὸν ἅγιον Νικόδημον συνδιαλεγόμενον εἰς τὸ Πρωτᾶτον μετὰ τῶν Παπικῶν θεολόγων, τοὺς ὁποίους ὡς «ἰχθύας ἀφώνους» ἀπεδείκνυεν ἡ τῶν χειλέων του σοφία... Δόξα σοι ὁ Θεός, ἐμονολόγησεν· ἡ Ὀρθοδοξία οὐδέποτε γηράσκει, πάντοτε καλλιτεκνοῦσα καὶ πολύπαις θὰ ἀναδεικνύῃ ἁπανταχοῦ τῆς γῆς τοὺς εὐθαρσεῖς καὶ ἀπεριτμήτους ὁμολογητάς της...

— Καὶ κάτι ἄλλο, εἶπεν αἴφνης ὁ π. Σίλβεστρος, πρὶν οὐδεὶς προλάβῃ νὰ λάβῃ τὸν λόγον. Εἴπατε προηγουμένως, π. Νεόφυτε, ὅτι «ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Ἀμερικῆς Ἰάκωβος καί τινες ἀκόμη **ἀπέδειξαν** ἑαυτοὺς ὡς κοσμοπολίτας καὶ ὀπαδοὺς τοῦ πλέον ἀπαισίου συγκρητισμοῦ...» Διερωτήσατε ὅμως ἐν συνεχείᾳ χαρακτηριστικῶς : «Ἀλλ' οἱ ἄλλοι ; Οἱ ἄλλοι ; Παρέσχον τοιαύτας ἀποδείξεις περὶ ἑαυτῶν ; » Εἰς τὸ τραγικόν σας αὐτὸ ὄντως ἐρώτημα, θὰ ἀναφερθῶ νῦν ἐν ὀλίγοις καὶ θὰ διακόψω τὸν λόγον μου διὰ σήμερον.»

Ἐν πρώτοις «ἡ ἀπόδειξις», παπα-Νεόφυτε, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν **θεραπευτικὴν** τὴν ὁποίαν ἐφήρμοσαν ἐπὶ τοῦ «βαρέως ἀσθενοῦντος»... Τινὲς ἐκ τῶν ἐπισκόπων οὐδὲ κἂν προέβησαν εἰς ἐξέτασιν τούτου διότι ἁπλούστατα, τὸν θεωροῦν... ὑγιέστατον ! Τινὲς διέγνωσαν ποιάν τινα ἀσθένειαν... καὶ οὐδὲν ἕτερον ! Ἕτεροι διέγνωσαν ὅτι **ὄντως** ἐγγὺς τοῦ θανάτου ἐστί, πλὴν καὶ οὗτοι δὲν ἐφήρμοσαν, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτούς, μίαν δυναμικὴν θεραπευτικὴν ἡ ὁποία καὶ θὰ ἐδήλου τοῖς πᾶ-

σιν ὅτι ὁ «γηραιὸς τοῦ Φαναρίου» πάσχει ἐκ νόσου θανατηφόρου καὶ ἐπιδημικῆς. Ἠρκέσθησαν εἰς ἡμίμετρα. Παρὰ ταῦτα εἰς αὐτοὺς τοὺς τρίτους, καίτοι ἀριθμοῦνται εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός, ἀνήκει δικαίως ἔπαινός τις, διότι ὄντες ἐν μέσῳ «γενεᾶς σκολιᾶς» ἀπήστραψαν τοῖς ἀδελφοῖς των μαρμαρυγάς τινας τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τῆς Ἐκκλησίας... Αὐτοὶ δι' ἐμέ, πατέρες καὶ ἀδελφοί, εἶναι οἱ **ἄλλοι**... Ἂν δὲ μὲ ἐρωτήσετε, τί δέον γένεσθαι μετὰ ταῦτα, σᾶς ἀπαντῶ εὐθέως καὶ λευκῶς: Ὁ καυστὴρ τῆς θεραπείας, ἡ τῶν κανόνων ἐφαρμογή, ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν κακοδόξων ἐκ τῶν θρόνων οὓς ἐκλέϊσαν Χρυσόστομοι, Ἀθανάσιοι, Γρηγόριοι καὶ ὁ λοιπὸς χορὸς τῶν ἁγίων Πατέρων!

Πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τούτου, τὸ Ἅγιον Ὄρος ὀφείλει χρέος ἀνεκπλήρωτον καὶ κατεπεῖγον· ἐννοῶ, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν **καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς** τῆς φωνῆς τῶν Ἱερῶν Κανόνων, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν κατάλληλον διαφώτισιν τοῦ Ὀρθοδόξου Λαοῦ ὁ ὁποῖος καὶ τελικῶς ἢ θὰ καθαρίσῃ τὴν πνευματικὴν ταύτην κόπρον ἀπὸ τὰ ἔσω καὶ Ἅγια τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὅπερ καὶ βλέπω ὡς πλέον πιθανὸν καὶ κατορθωτόν, θὰ ἀπομακρυνθῇ προοδευτικῶς τῶν τοιούτων ψευδῶν ποιμένων συγκροτῶν τὸ ἀγαθὸν **καὶ μικρὸν ποίμνιον τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας...**

— Ν' ἁγιάσῃ τὸ στόμα σου, ἠκούσθη μία φωνή· ν' ἁγιάσῃ καὶ ν' ἁγιάζῃ καὶ ἄλλους· ἦτο ὁ π. Ἱερόθεος ὁ ὁποῖος ἐγερθεὶς καὶ πλησιάσας τὸν παπα-Σίλβεστρον, τὸν ἠσπάσθη.

— Νὰ πάψουν οἱ θεατρινισμοί, παρετήρησε ὠργισμένος ὁ π. Νεόφυτος· ἅγιε Πρόεδρε, παρακαλῶ, θὰ ἐπεθύμουν τὸν λόγον.

— Δυστυχῶς, παπᾶ, ἀπεκρίθη ὁ π. Ἀλέξιος ἡ ὥρα παρῆλθεν· ὁ «ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ» καὶ θὰ πρέπῃ νὰ χωρισθῶμεν διὰ σήμερον. Προηγουμένως ὅμως θὰ ἐπεθύμουν νὰ παρατηρήσω τὰ ἑξῆς ὀλίγα. Ὡς διαπιστοῦμεν ὅλοι μας, ἡ συνεξήγησις μᾶς προσφέρει καὶ μᾶς

προσέφερε πολλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἀγαθά· ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους ἐξαρτᾶται ἐὰν θὰ φανῶμεν «καλοὶ οἰκονόμοι» τούτων, ἢ «ὀκνηροὶ καὶ πονηροί», ὅτε καὶ θὰ μᾶς ζητηθῇ, καὶ πάνυ δικαίως, ὁ λόγος τῆς διαχειρίσεώς των... Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε λοιπὸν νὰ ἐκφράσω ἐπ' αὐτοῦ μίαν προσωπικήν μου γνώμην. Ὡς ἔχουν καὶ βαίνουν τὰ πράγματα, πολλοί, ἐὰν ὄχι ὅλοι θὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν παπα-Θεόδουλον εἰς τὴν ἀντιστασιακήν του πορείαν.

— Πρὸς τὸ παρὸν εἶναι πολὺ ἐνωρίς, ἀπεκρίθη ἐν ταραχῇ ὁ παπα-Νεόφυτος.

—Ἀγαπητέ μοι π. Νεόφυτε, αὐτὸ εἶναι θέμα συνειδήσεως καὶ γνώσεως ἑκάστου ἰδιαιτέρως, ἀπεκρίθη νηφαλίως ὁ π. Ἀλέξιος. Μηχανικότης, αὐτοματισμὸς ἢ στρατωνισμὸς ἐν τῇ σκέψει καὶ τῇ βουλήσει τοῦ προσώπου εἶναι ἄγνωστα ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Ὀρθοδοξίᾳ μας. Ἂς εἶναι. Εἰς αὐτὸ ποὺ θέλω νὰ καταλήξω εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ προσευχηθῶμεν πολύ, ὥστε νὰ τηρήσωμεν τὴν καρδίαν μας μακρὰν τοῦ πάθους τῆς ἀγάπης ἢ τοῦ μίσους πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ παπα-Σιλβέστρου ἢ τοῦ παπα-Νεοφύτου καὶ νὰ ἴδωμεν ἐν ἀληθεῖ εἰλικρινείᾳ **ποῦ ἐπαναπαύεται** ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ τί θέλει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἡμᾶς. Τὸ λέγω αὐτό, διότι μετὰ θλίψεως παρετήρησα, ὅτι ὁ ἀγὼν γίνεται ὁλοὲν ὀξύτερος, οὐχὶ δὲ πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ πρὸς κατίσχυσιν παντὶ τρόπῳ τοῦ ἀντιπάλου...

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἔχων ἀρίστην γνῶσιν τῆς ψυχικῆς ταύτης ἀσθενείας, ἐπιτυχῶς ἔγραψεν ὅτι ἀπὸ τὴν ἀγάπην ἢ τὸ μῖσος συνηθίζει νὰ κλέπτεται ἡ ἀλήθεια: «ὑφ' ὧν κλέπτεσθαι φιλεῖ ὡς τὰ πολλὰ ἡ ἀλήθεια» (Ἀπολογ.).

Λοιπόν, διὰ νὰ μὴ σᾶς καταπονῶ περισσότερον, διότι δὲν ἔχομεν κάμει οὔτε ἑσπερινὸν καὶ αὔριον ξημερώνει μεγάλη ἡμέρα, ἂς χωρήσωμεν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡ προσεχής μας συνάντησις θὰ γίνῃ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν Δευτέραν τοῦ Θωμᾶ εἰς τὰς 12 ἀκριβῶς. Εὐλογεῖτε, λοιπὸν πατέρες καὶ εὔχεσθε· καὶ ἀπεχώρησε τοῦ Συ-

νοδικοῦ, ἀσπασθεὶς πρότερον τὸν Προστάτην ἅγιον τῆς ἱερᾶς των Σκήτης.

—Ὁ Κύριος!, ἀπήντησαν οἱ πάντες καὶ μὲ μίαν ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν ἀπεχαιρέτησαν τὸν ἀπομακρυνόμενον πνευματικόν.

— Λοιπόν, παπα- Σίλβεστρε μὲ τὸ καλὸ τὴν Δευτέρα... ἦτο ὁ π. Ἰωακείμ ὁ ὁποῖος ἠθέλησε μὲ τοὺς ἁπλοῦς αὐτοὺς λόγους νὰ ἐκφράσῃ τὴν συμπάθειάν του πρὸς τὸν παπά.

—Ἀμήν, ἀπήντησε ἐκεῖνος μειδιῶν ἐνῷ ἔσπευδε νὰ προλάβῃ τὴν συντροφιά του.

Ἐντὸς ὀλίγου σιγὴ ἀπόλυτος ἐβασίλευεν ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἡ ὁποία ἐπανήρχετο καὶ πάλιν εἰς τὴν βαθεῖαν καὶ ἀτάραχον γαλήνην τοῦ ἀποκόσμου Ἄθωνος. Διὰ τὸν ἔχοντα ὅμως πνευματικὰ ὦτα, μία ἠχὼ ἠκούετο εὐδιάκριτος καὶ ζωηρὰ νικῶσα τὸ πέλαγος τῶν λοιπῶν λόγων καὶ ἀντιλόγων· ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Γέροντος Καισαρέως: «Ἂν δὲ μὲ ἐρωτήσετε τὶ ἀπομένει μετὰ ταῦτα, σᾶς ἀπαντῶ εὐθέως καὶ λευκῶς. Ὁ καυστὴρ τῆς θεραπείας, ἡ τῶν Κανόνων ἐφαρμογή, ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν κακοδόξων ἀπὸ τοὺς θρόνους, οὓς ἐκλέϊσαν Χρυσόστομοι, Ἀθανάσιοι, Γρηγόριοι καὶ ὁ λοιπὸς χορὸς τῶν Ἁγίων Πατέρων!

»Βαρύτατον ὅμως χρέος ὀφείλομεν καὶ πάντες ἡμεῖς, ἀπέναντι τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου· χρέος ἀνεκπλήρωτον καὶ κατεπεῖγον: Ἐννοῶ, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς τῆς φωνῆς τῶν ἱερῶν Κανόνων, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν κατάλληλον διαφώτισιν τοῦ Ὀρθοδόξου Λαοῦ ὁ ὁποῖος καὶ τελικῶς, ἢ θὰ καθαρίσῃ τὴν πνευματικὴν ταύτην κόπρον ἀπὸ τά ἔσω καὶ Ἅγια τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὅπερ βλέπω ὡς πλέον πιθανὸν καὶ κατορθωτόν, θὰ ἀπομακρυνθῇ προοδευτικῶς τῶν τοιούτων ψευδοποιμένων συγκροτῶν τὸ ἀγαθὸν καὶ μικρὸν ποίμνιον τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας»...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Η ΣΟΦΙΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΗΜΕΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

«...μὴ καταδεχόμενοι γὰρ τὸ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας ἁπλοῦν, οἱ ἐκ τῆς διαλεκτικῆς ἀντιλογίας ἠκονημένοι, περιτρέπουσι τὴν ἰσχὺν τῆς ἀληθείας,... τῇ πιθανολογίᾳ τῶν σοφισμάτων»

Γρηγ. Παλαμᾶς.

ΤΗΝ ΟΡΙΣΘΕΙΣΑΝ ὥραν τῆς Δευτέρας τὸ Συνοδικὸν ἔγεμε καὶ πάλιν ἐκ τῶν ζωηρῶν του θαμώνων· ἡ παράταξις μάλιστα τοῦ παπα-Νεοφύτου εἶχε ἐνισχυθῆ καὶ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἐπισκέπτου - κληρικοῦ. Ὁ π. Ἱερώνυμος, ὁ φιλοξενούμενος τοῦ παπα-Νεοφύτου, κατόπιν παρακλήσεως τοῦ ἰδίου, εἶχε γίνει δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Δικαίου διὰ τὴν παροῦσαν συνάντησιν. Θὰ ἠδύνατο, βεβαίως, νὰ ἀρνηθῇ τὴν παρουσίαν του ἡ ὁμὰς τοῦ παπα-Θεοδούλου· ἐν τούτοις ὅμως μετὰ ἰδιαζούσης χαρᾶς ἐδέχθη τὴν εἴδησιν, διότι πάντες ἐπεθύνα γνωρίσουν τὴν σκέψιν τῶν συγχρόνων θεολόγων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ λογίου ἀρχιμανδρίτου.

Ἡ ἀλήθεια, ἄλλως τε. οὐδὲν πρέπει νὰ φοβῆται· ἐὰν συνέβαινε τὸ ἐναντίον καὶ ἠρνοῦντο δηλαδὴ τὴν παρουσίαν του, ἡ μοναδικότης της θὰ ἐτίθετο εὐθὺς ἐν ἀμφιβόλῳ. Ἡ πρώτη πάντως ἐντύπωσις ἅμα τῇ εἰσόδῳ του δὲν ἦτο καὶ πολὺ εὐχάριστος· τὸ σύγχρονον καὶ ἡ πα-

ρουσία τοῦ κοσμικοῦ εἶχον ἀφήσει ἰσχυρὰς τὰς σφραγῖδας των... Δὲν ἦτο ὅμως καιρὸς διὰ ψυχολογικὰς ἀνατομίας βαθυτέρας καὶ ἀληθεστέρας· πολλάκις ἐξ ἄλλου ἡ «κατ' ὄψις κρίσις» σφάλλεται οἰκτρῶς· θὰ ἀνέμενον νὰ διαπιστώσουν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ «ἔσω πλούτου» ἐκφραζομένη εἰς λόγους καὶ ἐπιχειρήματα... Παρ' ἐλπίδα ὅμως, κατόπιν ἀδείας τοῦ πνευματικοῦ, πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ π. Βησσαρίων.

— Εἴχετε ἀναφέρει τὸ Σάββατον, π. Σίλβεστρε, ἤρχισεν ὁ ὁμιλητής, ὅτι μετὰ τὴν «διάγνωσιν» δὲν ἀπομένει οὐδὲν ἕτερον εἰμὴ «ὁ καυστήρ, ἡ τῶν κανόνων ἐφαρμογή, ἡ τῶν... ἢ μᾶλλον ἡ ἐκσφενδόνησις τῶν κακοδόξων ἀπὸ τοὺς θρόνους» ἐὰν ἐνθυμῶμαι καλῶς... Λοιπόν, ἀγαπητέ μοι π. Σίλβεστρε, ἐν εἰλικρινείᾳ σοὶ ὁμολογῶ ὅτι ὄντως αὐτὸ ἀπομένει!... Τίς ὅμως θὰ πράξῃ τοῦτο; Σὺ ὁ ἁπλοῦς παπᾶς ἢ ἐγὼ ὁ καλόγηρος; Οὐχὶ βεβαίως! Ποῖοι τότε; Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας! Ἀλλ' ὅταν οὗτοι δὲν πράττωσι τοῦτο, τότε δυοῖν θάτερον: Ἢ οἰκονομίαν ἐφαρμόζοντες ἀνέχονται «ἄχρι καιροῦ» ἤ, εἶναι προδόται τῆς πίστεως. Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει οὐδεὶς πλέον λόγος. Ἐκκλησία εἴμεθα ἡμεῖς καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν. Ὁπότε δὲν ὑπάρχει λόγος οὔτε ν' ἀσχολώμεθα περὶ τὴν στάσιν τῶν ἐπισκόπων ἔναντι τοῦ Ἀθηναγόρου, οὔτε νὰ **διαμαρτυρώμεθα** διὰ τὴν στάσιν αὐτῶν. Αἱρετικοὶ καὶ προδόται εἶναι, τὶ ἀναμένομεν παρ' αὐτῶν; Διεμαρτυρήθημέν ποτε διὰ τὴν στάσιν τῶν... Καρδιναλίων ἔναντι τοῦ Πάπα; Θὰ ἦτο ἀστεῖον!...

Ἐν τῇ πρώτῃ ὅμως περιπτώσει τὰ πράγματα μεταβάλλονται. Ἂν δηλαδὴ πιστεύωμεν ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ἡμῶν δὲν εἶναι προδόται, τότε καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ μὴ ἀποστῶμεν ἀπ' αὐτῶν. Δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἐκδηλώσωμεν πᾶσαν διαμαρτυρίαν καὶ νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν φροντίδα ὅπως ὠθήσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς οἰκονομίας εἰς τὴν ἀκρίβειαν. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως οὐδαμῶς νὰ ὑποκαταστήσωμεν ἡμεῖς τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων

καὶ νὰ ἀποκηρύξωμεν ἡμεῖς τὸν Πατριάρχην, οὔτε νὰ ἀποσπασθῶμεν ἀπ' αὐτῶν ἐπικαλούμενοι ὡς λόγον τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐπιδεικνυομένην οἰκονομικῶς ἀνοχήν! Αὐτό, φρονῶ, π. Σίλβεστρε, ὅτι εἶναι ὀρθόδοξος σκέψις καὶ νηφαλία ὀρθόδοξος συνείδησις...

Ὁ λόγος τοῦ π. Βησσαρίωνος «ἀκρότομος» καὶ «μαθηματικὸς» ἐξέπληξε τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν πατέρων. Τὰ ἐπιχειρήματά του ἐφαίνοντο ἀρκούντως τεκμηριωμένα καὶ ἡ ἀπάντησις ἢ μᾶλλον ἡ ἀνατροπὴ αὐτῶν, πρᾶγμα τραχὺ καὶ ἐπίπονον. Πρὸς ἔκπληξιν ὅμως ἁπάντων ἡ ἀπάντησις ἐδόθη συντόμως· οὐχὶ ὅμως ἀπὸ τὸν παπα Σίλβεστρον· τὸ περιεχόμενόν της ὑπήγετο εἰς τὴν «εἰδικότητα» τοῦ π. Νικοδήμου ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐκύτταξεν ἐπ' ὀλίγον τὸν προλαλήσαντα, μειδιῶν ἐλαφρῶς, ἠγέρθη καὶ εἶπε:

—Ἐπειδὴ ὡμιλήσατε καὶ ἐτονίσατε συχνῶς ἐν τῷ λόγῳ σας, π. Βησσαρίων, τὸ «ἡμεῖς», ἐννοοῦντες ἀσφαλῶς τὸ λαϊκὸν πλήρωμα, ἢ μᾶλλον τὸ ἀντιδρῶν ποίμνιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, πρὶν ἢ ἀναφερθῶ εἰς τὴν βασικὴν θέσιν τοῦ λόγου σας, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ τονίσω, ὅτι ἀποτελεῖ **οἰκτροτάτην πλάνην** νὰ πιστεύωμεν ὅτι τὸν κύριον καὶ τελικὸν λόγον εἰς ζητήματα πίστεως ἔχει μόνον τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων. Πάντες θὰ πρέπῃ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ὁ Λαός, ἤτοι τὸ σύνολον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, **ὡς φρουρὸς τῆς Ὀρθοδοξίας** θὰ ἔχῃ πάντοτε **κυριαρχικὰ** δικαιώματα ἔναντι τῆς διαφυλάξεως τῆς ἁγίας Παρακαταθήκης! Καὶ οὕτω πως ἐννοεῖ καὶ μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τὰ δικαιώματα τοῦ λαϊκοῦ πληρώματος καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ: Οὕτως εἰς πρὸς τὸν Πῖον τὸν Θ' ἀπάντησιν αὐτῶν ἐν ἔτει 1848, οἱ Ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς, διεκήρυξαν, ὅτι:

«Παρ' ἡμῖν οὔτε Πατριάρχαι, οὔτε Σύνοδοι ἠδυνήθησάν ποτε εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Θρησκείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι αὐτὸς ὁ

Λαός, ὅστις ἐθέλει τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ αἰωνίως ἀμετάβλητον καὶ ὁμοειδὲς τῷ τῶν πατέρων αὐτοῦ».

Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη σπουδαιότερον· ἐννοῶ τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ οἰκονομοῦντος «ἄχρι καιροῦ» τοὺς κηρύσσοντας «γυμνῇ τῇ κεφαλῇ» τὴν ἀπαισίαν αἵρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, κ. Ἱερωνύμου, ὅστις, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ: «Προβλήματα Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας»· ἀναφέρει τὰ ἑξῆς σημαντικὰ περὶ τῶν δικαιωμάτων τούτων. Σᾶς ἀναγινώσκω τὴν σχετικὴν παράγραφον

«Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, θὰ ἠδύνατο νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ «κατ' οἰκονομίαν» ἐνέργεια, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἀντίληψιν, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ κριτηρίου τῆς συνειδήσεως τοῦ συνόλου τῆς Ἐκκλησίας σώματος. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην πρέπει νὰ ἀντιληφθῇ τις καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ἔκριναν καὶ κατεδίκασαν πράξεις τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου, ἐνῶ νομικῶς καὶ κανονικῶς οὐδεμίαν εἶχον πρὸς τοῦτο ἁρμοδιότητα. Ἄλλαις λέξεσιν, ὑπεράνω τῆς ὑπὸ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱ. Κανόνων παρεχομένης ἁρμοδιότητος, ὑπάρχει ἡ ἠθικὴ ἁρμοδιότης τοῦ συνόλου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ἀδέκαστος. (μν. ἔργ. σελ. 113).

Τὸ ἐπισκοπικὸν σῶμα ἔχει βεβαίως τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ συντάσσειν καὶ ἐκφράζειν τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐν ᾧ ἀποβαίνει ἐν ταὐτῷ καὶ παράγων ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος, οὐδέποτε ὅμως συνιστᾷ ἀφορμὴν καταχρήσεως καὶ ὑπονομεύσεως τῆς «παραδοθείσης παρακαταθήκης». «Καὶ ἐξουσία τοῖς ἱεράρχαις ἐν οὐδενὶ δέδοται ἐπὶ πάσῃ παραβάσει κανόνος· ἢ μόνον στοιχεῖν τε τὰ δεδογμένα καὶ ἕπεσθαι τοῖς προλαβοῦσιν»· ὡς καὶ ὁ μέγας Θεόδωρος λέγει (στλ. 985BC).

Οὕτω ἔχομεν Συνόδους, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συγκεκροτημέναι ἀπὸ πολλοὺς ἐπισκόπους, αἵτινες ὅμως ἀπεκηρύχθησαν, μολονότι τὰ αὐτο-

κρατορικὰ διατάγματα τὰ συγκαλέσαντα αὐτὰς ὡς Οἰκουμενικὰς τὰς συνεκάλεσαν. Ἔχομεν π.χ. τὴν Σύνοδον τῆς Ἐφέσου τῷ 449, τὴν Λῃστρικὴν ἀποκληθεῖσαν, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν καὶ δύο Πατριάρχαι, ὁ Διόσκορος Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, καὶ ἥτις ὡς Οἰκουμενικὴ συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Καὶ ὅμως, αὕτη ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως καὶ ὑπὸ τῆς μετ' αὐτὴν συγκληθείσης Δ' Οἰκουμενικῆς παρεδόθη εἰς τὸ ἀνάθεμα. Ἔχομεν τὴν διαβοηθεῖσαν Σύνοδον τῆς Φλωρεντίας. Ὡς οἰκουμενικὴν καὶ ταύτην συγκληθεῖσαν. Δὲν ἔχομεν μόνον αὐτάς. Ἔχομεν σωρὸν ἄλλων Συνόδων. Ἀναφέρω τὰς Συνόδους Τύρου, Ἀριμινίου, Σελευκείας, καθὼς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς Εἰκονομαχίας συγκροτηθείσας. Ἀναφέρομαι ἀκόμη καὶ εἰς τὸ Ἐγκύκλιον τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλίσκου, ὅπερ ὑπέγραψαν πεντακόσιοι ἐπίσκοποι, ἐν οἷς καὶ οἱ Πατριάρχαι Τιμόθεος, Αἴλουρος Ἀλεξανδρείας, Πέτρος Μογγὸς Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων.

Τὴν τὸν Μονοθελητισμὸν δὲ εἰσηγουμένην Ἔκθεσιν τοῦ Ἡρακλείου ἐν ἔτει 638 εἶχον ὑπογράψει μετὰ τοῦ πλήθους τῶν ἐπισκόπων καὶ οἱ Πατριάρχαι Σέργιος Κων)λεως, Κῦρος Ἀλεξανδρείας, Μακεδόνιος Ἀντιοχείας, Σέργιος Ἱεροσολύμων καὶ αὐτὸς ὁ Πάπας τῆς Ρώμης Ὀνώριος, ἀντέστησαν δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κατὰ τοῦ Μονοθελητισμοῦ ἀγῶνος δύο Μοναχοί, Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς καὶ ὁ Σωφρόνιος, ὁ μετ' ὀλίγον ἀναδειχθεὶς καὶ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων». (Π. Τρεμπέλα, «Οἱ λαϊκοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», Ἀθῆναι 1957, σελ. 139 καὶ ἰδιαιτέρως «Ἡ ἄδολος ἀποστολικότης τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας» Ἀθῆναι 1968, σελ. 23 ἑξ.)

Συνεπῶς δὲν φρονῶ ὅτι ἡ Ἱστορία σφάλλει ἐπὶ τοῦ προκειμένου· **πᾶσα ἐνέργεια κατὰ τῆς Ἀληθείας, ὁπονθενδήποτε προερχομένη, ἔστω καὶ ὑπὸ μιᾶς οἰκουμενικῆς Συνόδου, δύναται νὰ ἐλεγχθῇ καὶ ἀπορριφθῇ καὶ ὑφ' ἑνὸς ἀκόμη πιστοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας!** Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν τώρα καὶ εἰς τὸ ἕτερον σκέλος τῆς θέσεώς σας.

Παραδέχεσθε ὅτι ἐγένετο ἡ «διάγνωσις» τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ὡς αἱρετικῶν! Ἐνταῦθα συμφωνοῦμεν ἀπολύτως. Τὸ ἂν οἱ ἀνεχόμενοι, ὡς λέγετε, ἐπίσκοποι εἶναι «προδόται» καὶ οὐδὲν πλέον, τοῦτο, κατ' ἐμέ, τυγχάνει λίαν «ἀκρότομον»· μὴ λησμονῆτε ὅτι αἱ βαθμίδες ἀείποτε ὠφελοῦν... Πιθανόν, βεβαίως, διὰ πολλοὺς νὰ ἐκφράζητε τὴν ἀκρίβειαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τυγχάνετε ὁ συνήγορός της...

— Ἀκριβῶς! ἐφώναξε αὐθορμήτως ὁ π. Ἱερόθεος.

— Ἡσυχία, παρακαλῶ, ἐπενέβη ὁ Πρόεδρος, κρούων ἐλαφρῶς τὸν κώδωνα· συνεχίσατε π. Νικόδημε καὶ παρακαλῶ πολὺ τοὺς πατέρας νὰ σχολιάζουν τὸν ὁμιλητὴν μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου του.

—Ἐν συνεχείᾳ, συγχέετε δεινῶς τὰ πράγματα, π. Βησσαρίων, διότι οἱ μὲν Καρδινάλιοι οὓς ἀνεφέρατε, κατέχουσι τὰς Εὐρωπαϊκάς των ἕδρας καὶ ποιμαίνουσι τὰ Καθολικὰ ἢ Προτεσταντικά των ποίμνια! Συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ δι' ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον!.. Οἱ ἡμέτεροι ἐπίσκοποι κατέχουσι τὰς ἕδρας τῶν Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Ἀττικῆς, Πατρῶν, Ἰωαννίνων κλπ... Κατὰ συνέπειαν, ἐφ' ὅσον «Βυζαντινῶς» μιτροφοροῦν καὶ ποιμαίνουν ὀρθοδόξους λαούς, ἡ Ἐκκλησία διακηρύσσει καὶ ἐντέλλεται ὅτι **μόνον ὀρθοδοξοῦντες παραμένουν εἰς τοὺς θρόνους των...**

Αὕτη τυγχάνει ἡ γνησία καὶ ὀρθόδοξος τακτικὴ ἐν καιρῷ κινδυνευούσης πίστεως καὶ οὐχὶ ὡς ὑμεῖς λέγετε «δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ διαμαρτυρώμεθα» Μόνον οἱ ἐχθροὶ τῆς Ὀρθοδοξίας θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπαγγείλουν τοιαῦτα συνθήματα φθοροποιὰ καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἀγωνιστικότητος ἐναντία καὶ καταλυτικά!

Ἀλλοίμονον, π. Βησσαρίων, ἐὰν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν Κων)λει, ὁ Μ. Βασίλειος ἐν Καισαρείᾳ ἢ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐφήρμοζον τὸ ὑμέτερον μέτρον διὰ τοὺς συγχρόνους των αἱρετικοὺς καὶ κακοδόξους!.. Ἀλλοίμονον λέγω καὶ πάλιν, ἐὰν οἱ ἀνω-

τέρω πατέρες ἠμέλουν καὶ δὲν ἐνδιεφέροντο διὰ τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ πλάνῃ τῆς αἱρέσεως καὶ πρὸ ὀλίγου ἰδικόν των ποίμνιον, ἠρκοῦντο δὲ εἰς τοὺς ὀλίγους πιστοὺς οἱ ὁποῖοι τοὺς περιέβαλλον· ἐρωτῶ: Θὰ εἴχομεν σήμερον Ὀρθοδοξίαν καὶ τὸν θησαυρὸν τῆς ἁγιωτάτης ἱερᾶς μας παραδόσεως; Ἐὰν ἐθεώρουν τοὺς ψευδοποιμένας ὡς Καρδιναλίους καὶ τὸ συληθὲν ποίμνιον ὡς Ἀρειανοὺς ἢ Σαβελλιανούς, ἤτοι διὰ παντὸς ἀποκεκομμένους τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὤ! τότε σφόδρα ἀμφιβάλλω, ἐὰν θὰ ὑπῆρχεν κἂν λόγος τὴν σήμερον ἡμεῖς νὰ ἀντιβαλλώμεθα... Ἡ διαφορὰ εἶναι ὄντως ἀβυσσαλέα!

Θὰ μοὶ εἴπητε ἴσως: ὥστε οἱ τῆς σήμερον **οἰκονομοῦντες** ἐπίσκοποι εἶναι ὡς οἱ πάλαι αἱρετικοί; Ἐν πρώτοις ὁ παραλληλισμός μου δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τοιαύτην κατάληξιν ἢ γενίκευσιν· ἐπεθύμουν νὰ τονίσω ἀφ' ἑνὸς τὸ ἐπισφαλὲς τοῦ ἐπιχειρήματος ὑμῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ δηλώσω ὅτι τὰς **θανασίμους οἰκονομίας οὐδέποτε θὰ ἀνεχθῶμεν...** Ἴσως νὰ φαίνηται βαρὺς ἢ πολὺς ὁ λόγος, μὴ λησμονῶμεν ὅμως τοῦτο:

Καὶ ὁ καλλίτερος ἀξιωματικὸς ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὁ πλουτῶν παρουσιαστικοῦ, λόγου καὶ λοιπῆς στρατιωτικῆς χάριτος καὶ ἀξίας, ἐὰν ἐν καιρῷ πολέμου ἀρκεσθῇ **καὶ πάλιν εἰς τὰ ἴδια**, μηδὲν ἕτερον προσφέρων, οὐδὲ **ἕως θανάτου** ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Πατρίδος του, δὲν ἀπαιτεῖται, νομίζω, φιλοσοφία, ὅτι παρὰ πᾶσι θὰ κριθῇ ἀνάξιος καὶ τὸ ὀλιγώτερον ὅπερ τοῦ ἁρμόζει εἶναι ἡ... διαθεσιμότης.

Κάτι παράλληλον ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν **ἐν καιρῷ κηρυττομένης αἱρέσεως** ἀρκεσθοῦν καὶ πάλιν, οἱ φύσει καὶ θέσει ὑπερασπισταὶ καὶ «ἀξιωματικοί» της, οἱ ἐπίσκοποι λέγω καὶ λοιποὶ κληρικοί, μόνον εἰς τὰ συνήθη ἱερατικά των καθήκοντα: θ. Λειτουργίας, πανηγύρεις καὶ ἐγκαίνια μετὰ τῶν λοιπῶν χοροστασιῶν καὶ ἀγαθῶν εὐσεβειολογιῶν πρὸς τὸ κινδυνεῦον ἐκ τῆς αἱρέσεως «Χριστεπώνυμον πλήρωμα»,

ὄντως εἰς «οὐδὲν ἕτερον ἰσχύουσι» εἰμὴ ἐν ἱερᾷ τινα Μονῇ, ἀποκλαίειν τὴν δειλίαν τῆς προδοσίας...

Δι' ΕΝΑ ΟΧΙ, π. Βησσαρίων, χρειάζονται οἱ Μεγάλοι κατὰ τὰς μεγάλας στιγμάς. Ἐὰν σιγήσουν ἢ τὸ καὶ φοβερώτερον, εἴπουν τὸ ΝΑΙ, αὐτομάτως γίνονται μικροί, ἐλάχιστοι, ἀνάξιοι θρόνων καὶ σεβασμοῦ... ([21])

---

21) Αὐτὸ τὸ «Ὄχι», καίτοι, κατὰ τὸ ὀρθόδοξον δέον, ἐλλιπὲς καὶ σχετικόν, ἠθέλησαν νὰ εἴπουν καὶ τὸ εἶπον, οἱ γνωστοὶ τρεῖς Ἱεράρχαι τῆς Β. Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις τὸ περιοδικὸν «Ἀνάπλασις», ὄργανον τῆς σημερινῆς Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, σκαιότατα ἐπετέθη κατ' αὐτῶν μὲ τὴν ἀπαίτησιν ὅπως... παραιτηθοῦν! Γράφει ἐπὶ λέξει: «Τὸ μόνον ποὺ ἀπομένει νὰ πράξουν εἶναι ἐκεῖνο, ποὺ πράττουν ὅλοι οἱ τίμιοι ἄνθρωποι, ὅταν ἔρχωνται εἰς ἐσωτερικὴν σύγκρουσιν μὲ ἀποφάσεις τῆς προϊσταμένης των Ἀρχῆς. Νὰ παραιτηθοῦν!» Τί κρῖμα νὰ μὴ ἔζη ὁ ἀγαθὸς συντάκτης τοῦ σχολίου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀθανασίου, Μ. Βασιλείου καὶ λοιπῶν γιγάντων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἵτινες ὅλως ἀντιθέτως πρὸς τὰς ὑφηγήσεις του, ἀντέστησαν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Προϊσταμένης των Ἀρχῆς, οὔσης αἱρετικῆς, καὶ οὕτω διέσωσαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν λαόν της ἐκ τῆς πλάνης καὶ ἀπωλείας!... Ἐκτὸς ἐὰν θεωρῇ ὡς Ὀρθοδόξους Ἀθηναγόραν καὶ Σίαν, ὁπότε ἀσφαλῶς τότε ἔχει «δίκαιον»...

Ἰδοὺ ποῦ ὁδηγεῖ ἡ ὑπαγωγὴ εἰς σχήματα καὶ νοθευμένην Ὀρθοδοξίαν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐλευθέραν δουλείαν τῆς Ἀληθείας. Τὸ δὲ τραγικώτερον εἶναι ὅτι οἱ συντάκται τοῦ ὡς ἄνω περιοδικοῦ, ἀσφαλῶς, δὲ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του, φρονοῦν, ὅτι ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τῆς Ὀρθοδόξου πράξεως καὶ θεωρίας... Καὶ ἔτι πλέον· διεκδικοῦν καὶ τὸν τίτλον τοῦ «ἀνακαινιστοῦ» τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων... Δυστυχὴς Ὀρθοδοξία!.

Ὡραιότατα ὅμως ἐσχολιάσθη τὸ χολῶδες καὶ αὐτόχρημα κακόδοξον τοῦτο κείμενον, ἀπὸ ὀξυγράφον συνεργάτην τοῦ «Ὀρθοδόξου Τύπου», 20 Νοεμβρίου 1970, ἐκ τοῦ ὁποίου παραθέτομεν μέγιστον αὐτοῦ τμῆμα. Ἡ ἐπιμονή μας ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας. Ἀποδεικνύει τὴν **στάθμην** τῆς «ὀρθοδόξου» συ-

Οὐδεὶς μὴ νομίσῃ ὅτι εἶμαι ὑπερβολικός· ἐγὼ ἁπλῶς, **μεταφράζω** ὁποῖον ἦτο τὸ ἡρωϊκὸν φρόνημα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐνῷ συγχρόνως σκιαγραφῶ ἐνώπιόν σας τὴν ἐπείγουσαν ἀπαίτησιν τῶν ἡμερῶν μας. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ταύτης θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ κάμω μίαν μικρὰν ἀναδρομήν.

νειδήσεως τῶν «νηφαλίων» καὶ «ἀριστοκρατῶν» ἐκπροσώπων τῆς θρησκευτικῆς δημοσιογραφίας τοῦ τόπου, στάθμη ἡ ὁποία οὔτε λίγο οὔτε πολὺ ἐκφράζει... «ἄμπωτιν», ἤτοι ὕπαρξιν καὶ διαμονήν... ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἀληθείας καὶ ἐντιμότητος...

«Ἐν αὐτῇ ὁ σχολιαστὴς προτείνει εἰς τοὺς τιμίους καὶ ὁμολογητὰς Ἱεράρχας, τοὺς διακόψαντας τὸ μνημόσυνον τοῦ αἱρετικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, «νὰ παραιτηθοῦν». Ἡ σύστασις αὕτη ὑπερακοντίζει καὶ τὴν πονηρίαν ἀλώπεκος ἀκόμη, ὅταν αὕτη συνιστᾷ ἀπομάκρυνσιν τοῦ φύλακος διὰ νὰ ἐπιπέσῃ εἰς ὀρνιθῶνα!

Οἱ Ἐπίσκοποι, ὅταν μάλιστα ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ὑποστηρίζουν τὴν Ὀρθοδοξίαν, δὲν εἶναι ὑπάλληλοι, διαφωνοῦντες ἐπὶ ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων πρὸς τὴν Προϊσταμένην των Ἀρχήν· εἶναι ἀνύστακτοι φρουροὶ ἔχουν δὲ ὡς εὐθύνην νὰ ἐπισημαίνουν τὴν παρουσίαν τοῦ ἐχθροῦ. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του ὁ ἀξιωματικὸς ἐν ὥρᾳ μάχης; Θὰ εἶναι δειλὸς λιποτάκτης, ὁ ὁποῖος θὰ πρέπῃ νὰ τυφεκισθῇ!

Πυρετικὰ λοιπὸν ὄνειρα βλέπει ὁ σχολιαστής, ἐπειγόμενος νὰ θέσῃ ἐκτὸς μάχης τοὺς τρεῖς μαχητὰς Ἐπισκόπους, οἱ ὁποῖοι στηρίζονται, ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ των, ἐπὶ Κανονικοῦ ἐδάφους. Οἱ μαχηταὶ πίπτουν μόνον ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, καὶ οἱ φρυκτωροὶ τῆς ἁγίας Ὀρθοδοξίας Ἐπίσκοποι ἢ μεταβάλλουν τοὺς θρόνους των εἰς ἐπιταφίους κλίνας ἢ ὁδηγοῦνται πρὸς ἐξορίαν, ἢ τέλος, ὑποβάλλονται ὑπὸ τῶν ἐνόχων εἰς «καθαίρεσιν». Καὶ εἰς τὰς τρεῖς ὅμως περιπτώσεις δοξάζονται ὑπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας, τιμῶνται ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ δέχονται τὸν φωτοστέφανον τῆς ἁγιότητος λαμπρὸν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των». Περιττὸν νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ **εὐθύνη** τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων εἶναι **βαρυτάτη,** καθότι συνευδοκοῦν διὰ τοῦ μνημοσύνου εἰς τὴν ἀποθράνσυνσι τῶν ἀνωτέρω πεμπτοφαλαγγιτῶν τῆς Ὀρθοδοξίας!..

᾿Εν ἔτει 1952, ὅτε ἡ ᾿Εκκλησία διήρχετο πλέον εἰρηνικὰς τῆς σήμερον ἡμέρας, εἷς τίμιος αὐτῆς ἐργάτης καὶ ὑπέροχος «βιαστὴς» τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἠθέλησε νὰ συγκινήσῃ διὰ τῆς γραφίδος του τὴν... μακαρίαν ἀπάθειαν τῶν συναδέλφων του, οἱ ὁποῖοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν εἰμὴ μόνον εἰς λόγους εὐσεβείας καὶ ὑποκριτικοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἡρωϊκῶν παλαισμάτων τῶν τῆς ᾿Εκκλησίας πατέρων... Τοὺς ἀπηύθυνε, λοιπόν, τὰ ἑξῆς σπουδαιότατα τὰ ὁποῖα, ἐνῷ καὶ τὴν σήμερον διατηροῦν ἀπόλυτον τὴν ἐπίκαιρότητά των, δικαιοῦν ταὐτοχρόνως καὶ ἡμᾶς, οἵτινες ἀποδυρόμεθα διὰ τὴν **ταπεινότητα** τῶν καιρῶν...

«... ἡμεῖς δὲ οἱ νεώτεροι μόνον ἀπὸ τῶν ἀμβώνων καὶ τῶν στηλῶν θρησκευτικῶν περιοδικῶν γνωρίζομεν νὰ ἐγκωμιάζωμεν τοὺς πατέρας, ἀλλὰ οὐδόλως μιμούμεθα αὐτοὺς καὶ δὲν ἀντιλαμβανόμεθα οἱ δυστυχεῖς ὅτι τὸ ἀκροατήριον γελᾷ ἐνδομύχως εἰς βάρος μας καὶ εἶναι ἕτοιμον νὰ μᾶς φωνάξῃ· κύριοι, ἀφοῦ τοὺς θαυμάζετε, διατὶ δὲν τοὺς μιμεῖσθε; Διατὶ ἀρκεῖσθε μόνον εἰς ὡραιολογίαν καὶ δὲν πράττετε ἔργα ὑψηλὰ καὶ μεγάλα ἀντάξια τῶν μεγάλων παραδόσεων τῆς ᾿Εκκλησίας;

Δυστυχῶς! Συστηματικῶς ἀποφεύγομεν τὸν ἔλεγχον. Νὰ μὴν ἐλέγξωμεν τὸν ἕνα, διότι ἔχει ἀξίωμα καὶ νόμῳ(!) εἶναι ἀνεύθυνος... Νὰ μὴν ἐλέγξωμεν τὸν τρίτον διότι εἶναι φίλος μας. Τὶ φίλος μας, ἀφοῦ ὑβρίζει τὸν Χριστὸν καὶ τὴν **᾿Ορθοδοξίαν;...** ᾿Απὸ τοῦ ἄμβωνος σοφὸν καλῶν τὸν ἄσοφον, τὸν φιλάργυρον ἐλεήμονα, τὸν ἀσεβῆ εὐσεβῆ, τὸν προδότην τῆς πίστεως ἄγρυπνον φύλακα τῆς ᾿Ορθοδοξίας!..

᾿Αδελφοὶ καὶ πατέρες! Θεολόγοι καὶ ἱεροκήρυκες, πρὸς καιρὸν ἀφήσατε τὰς φλογέρας σας καὶ λάβετε τὰς σφενδόνας. Κηρύξατε ἐλεγκτικῶς... ᾿Αλλά, δυστυχῶς, τὰ κηρύγματα ταῦτα δὲν ἔχουν σήμερον τὴν κατανόησιν ἐκ μέρους τῆς ἐπισήμου ᾿Εκκλησίας. Τὰ φλοῦ-φλοῦ κυριαρχοῦν. **Οἱ λύκοι τρώγουν τὰ πρόβατα καὶ ἡμεῖς παίζομεν τὴν φλογερίτσα μας, καὶ ὁ Διάβολος ἀγάλλεται καὶ**

χαίρει. Φλοῦ-φλοῦ καὶ κουδουνίσματα τῶν Ἀρχιερατικῶν σάκκων. Ἰδοὺ τὸ σῆμα τῆς σημερινῆς Ἐκκλησίας...

«Ἔτσι ἠγωνίσθησαν οἱ ἔνδοξοι, οἱ οὐρανόφρονες πατέρες; Ἀκούσωμεν τὶ περὶ αὐτῶν λέγει ὁ ποιητής.

«Ὅλην συλλεξάμενοι ποιμαντικὴν ἐμπειρίαν καὶ ΘΥΜΟΝ κινήσαντες νῦν **τὸν δικαιόταταν ἐνδικώτατα**, τοὺς βαρεῖς ἤλασαν καὶ λοιμώδεις λύκους, τῇ ΣΦΕΝΔΟΝΗΤῌ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ἐκσφενδονήσαντες τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος πεσόντας ὡς πρὸς θάνατον καὶ **ὡς ἀνιάτως νοσήσαντας**, οἱ Θεῖοι ποιμένες, ὡς δοῦλοι **γνησιώτατοι** Χριστοῦ καὶ τοῦ ἐνθέου κηρύγματος μῦσται ἱερώτατοι...»

Διακόπτω, πατέρες, τὴν ἀνάγνωσιν διὰ τῶν ἑξῆς λόγων τοῦ ἰδίου ἱεροκήρυκος. «Τὰ φλοῦ-φλοῦ ἂς παύσουν προσωρινῶς. Χιλιάκις ἠκούσθησαν. Τώρα εἶναι καιρὸς σφενδόνης Δαυΐδ μὲ τοὺς πέντε λίθους. Τοὺς ἔχομεν; Θὰ νικήσωμεν. Δὲν τοὺς ἔχομεν; **Δὲν μᾶς σώζουν ὅλαι αἱ φλογέραι ποὺ παίζουν ῥαθύμως εἰς τὰς αὐλὰς τῶν Ἀρχιερέων, Ἱερατικῶν καὶ Θεολογικῶν Σχολῶν, Θρησκευτικῶν Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων»...** (22)

Συνεπῶς, ἐσυνέχινεν ὁ π. Νικόδημος μετὰ τῆς αὐτῆς ζωηρᾶς ἐκφράσεως, ἐπειδὴ πολλάκις συμβαίνουν τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα, ἔχομεν **πάντες** ἀναφαίρετον τὸ καθῆκον καὶ τὴν ὑποχρέωσιν, **τοῦ διαφρουρεῖν καὶ φυλάσσειν** τὸ «Μυστικὸν Σῶμα» τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον λυμαίνονται ποικίλα τρωκτικά, ἀρχῆς γενομένης διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Νέου Ἡμερολογίου καὶ συνεχιζομένης ἀπὸ τὴν «οἰκουμενικὴν» ὑστερίαν τῆς σήμερον...

Λέγων πάντες, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ ἐννοῶ, ἐσυνέχισεν ὁ ὁμιλητής, τοὺς ἐν συνειδήσει καὶ ἀγαθῇ προθέσει ἀγωνιζομένους διὰ τὰς ἁγίας Παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, Νεοημερολογίτας καὶ Παλαιοημερολογί-

---

22) Περιοδικὸν «Σπίθα» μηνὸς Νοεμβρίου 1952.

τας, ἀνεξαρτήτως τοῦ ποικίλου βαθμοῦ **συνεπείας αὐτῶν** πρὸς τὸ ἀπαιτούμενον ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἀκριβείας.(22α) Τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν καὶ ἀτέλειαν θὰ ἦτο ἀνέντιμον καὶ τραχὺ νὰ παραθεωρήσῃ τις· μὴ λησμονῶμεν ὅτι εὐκόλως δυνάμεθα νὰ «πλεονεκτηθῶμεν» ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς «ἄκρας δικαιοσύνης». Καθ' ἡμᾶς, μόνον οἱ μετὰ **κακῆς προθέσεως καὶ ραθυμίας «πονηροῦ δούλου» ἀντιστρατευόμενοι** εἰς τὰς τῆς Ἐκκλησίας ὑφηγήσεις, **δυνάμει** εὑρίσκονται **ἐκτὸς Αὐτῆς.**

Τὰς εἰδικὰς ὅμως περιπτώσεις διὰ κληρικοὺς ἢ λαϊκοὺς οἱ ὁποῖοι παραμένουν εἰσέτι **ἐν ἀγωνιώδει τινὶ ἀναμονῇ μεταξὺ αἱρέσεως καὶ ἀληθείας**, τίς δύναται νὰ σταθμίσῃ ἐν ἀκριβείᾳ τὸν βαθμὸν τῆς **εὐθύνης** των;

22α) Ἀσφαλῶς, ἐπὶ μιᾶς τοιαύτης βάσεως καὶ θεωρήσεως τῆς σημερινῆς τραγικῆς πραγματικότητος ἐρειδόμενος καὶ ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος, ἀπευθύνει τὴν «Ἐπιστολὴν τοῦ Πόνου» πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ἐπισκόπους τῆς γῆς, καλῶν αὐτοὺς εἰς προάσπισιν τῆς βαλλομένης πανταχόθεν Ὀρθοδοξίας.

Ὁ π. Σμέμαν, ὑπηρετῶν τὴν «Οἰκουμενικὴν» πολιτικὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἰακώβου, ἀπήντησε πρὸς τὸν Μητροπολίτην (ὅρα «Ἀνάπλασις» Ἰανουάριος 1970), στρεψοδίκως καὶ σοφιστικῶς, ταπεινωθεὶς ὅμως σφόδρα ἐκ τῆς ἀνταπαντήσεως τοῦ Ὀρθοδόξου ἱερέως π. Μιχαὴλ Ἀζκούλ, ὅστις ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀνωτέρω θέσιν τοῦ Μητροπολίτου γράφει:

«Ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἐπισκόπων (ὀρθοδόξων) εἶναι **παραπλανεμένοι καὶ οὐχὶ αἱρετικοί**, φαίνεται ὅτι ἡ «Ἐπιστολὴ Πόνου» τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου εἶναι λογική... καὶ σπουδαία». (ὅρα Father Michael Azkoul, Ph. D. «The Sorrowful epistle of Metropolitan Philaret. A rejoinder to Fr. Alexander Schmemann», ἐν «Orthodox Word» Τεῦχος Μαΐου — Ἰουνίου 1970, σελ. 142).

Μὴ λησμονῶμεν ἐξ ἄλλου τὸ λίαν ἐπίκαιρον ἐπ' αὐτοῦ Κυριακὸν λόγιον:

«Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει». Μτ. 12,30 καὶ Λουκᾶ 11,23.

Αὐτὸ εἶναι ἔργον μόνον τοῦ Θεοῦ ([23]) ἀκριβῶς λόγῳ τῆς μεγάλης συγχύσεως τῶν «οἰκουμενικῶν» ἡμερῶν μας ὅπου εἰσέτι ἡ ἀλήθεια συμπαρεδρεύει μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ οὕτω οἱ ἁπλοῖ καὶ ἄδολοι ὀπαδοί της δυσκόλως διακρίνονται «διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν τοὺς δουλοῦντας τὸν λόγον ἐν κακουργίᾳ». ([24]) Τοῦτο ὅμως δὲν θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ· ἤδη τὰ καθημερινὰ ἔργα ἑκάστου τὸν κατατάσσουν καὶ εἰς τὸ ἁρμόζον «στρατόπεδον»...

Διὰ πολλοὺς ἀρκεῖ τὸ **μνημονεύειν**· δι' ἑτέρους τὸ **κοινωνεῖν ἀσυστόλως** καὶ **ἀπαθῶς** τοῖς ἔργοις τῶν πρώτων... Διὰ τρίτους, τὸ **ἐλέγχειν** τοὺς ἐπιποθοῦντας τὴν ἀκρίβειαν... Διὰ τοῦτο καὶ «ἐτασθήσονται» διαφόρως καὶ ποικιλοτρόπως ἐν τῇ Κρίσει, ἀναλόγως συνθηκῶν, βαθμῶν, γνώσεως, κλπ. Σᾶς ὑπενθυμίζω τὸ τοῦ ἱ. Θεοφυλάκτου: **«Οὐ πάντα πάντας ἀπαιτητέον, ἀδελφοί, ὥσπερ οὐδὲ πᾶσι πάντα συγχωρητέον»**. (P. G. 126, 240 ἑξ.) ([25])

---

23) Κατὰ τὸ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου: «Οὐ γὰρ ἐριστικῶς ἔστιν ἀποφήνασθαι, διὰ τὸ ἄλλον ἄλλου διαφέρειν καὶ προσώπῳ καὶ γνώσει καὶ σπουδῇ καὶ ἡλικίᾳ» (1661α).

24) Διότι ἄλλο παράβασις λόγῳ ἀγνοίας ἢ ἀδυναμίας, καὶ ἄλλο ψυχρὰ ἀθέτησις, ἀντιστράτευσις ἢ ἀδιαφορία ἐνώπιον τῆς ἀληθείας.

25) Διὰ τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου λίαν διαφόρως κρίνεται ὁ Νικόδημος, καίτοι «νυκτερινὸς θεοσεβής» ἀπὸ τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισσαίους, τοὺς καυχωμένους τῇ αὐτῶν γνώσει καὶ ἑρμηνευτικῇ δεινότητι. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, γλαφυρῶς ὡς πάντα, σημειοῖ. «Ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς οὐδὲ οὕτως αὐτὸν ἀπώσατο, οὐδὲ διήλεγξε, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἀπεστέρησεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς αὐτῷ τῆς ἐπιεικείας διαλέγεται καὶ δόγματα αὐτῷ παρανοίγει τὰ σφόδρα ὑψηλὰ αἰνιγματωδῶς μέν, παρανοίγει δ' ὅμως. Πολλῷ γὰρ μᾶλλον οὗτος **συγγνώμης ἄξιος ἦν** τῶν διὰ τὴν πονηρίαν τοῦτο ποιούντων· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πάσης εἰσὶν ἀπολογίας ἐκτός, οὗτος δὲ **καὶ αὐτὸς καταγνώσεως μὲν ὑπεύθυ-**

Διὰ τοῦτο, πάντοτε, μόνον οἱ εἰλικρινεῖς «μαθηταὶ» καὶ τῆς Ἀληθείας ἀγωνισταὶ θὰ ἀναπληροῦν ἐν ἑαυτοῖς «τὰ ὑστερήματα τοῦ Χριστοῦ» ἐφαρμόζοντες ποικίλως, ἕκαστος **εἰς διάφορον βαθμὸν καὶ ἔκφρασιν** τὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου: **Ἀγνοοῦντας διδάξομεν, κακουργοῦσιν οὐκ ἐπιτρέψομεν.** Πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν λεχθέντων, σᾶς ἀναγινώσκω σχετικὴν περικοπὴν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ἡ ὁποία ἀρκούντως ἐπεξηγεῖ περὶ τοῦ καθήκοντος **πάντων ἡμῶν** ἔναντι πλανηθέντος ὑπὸ αἱρέσεως ἀδελφοῦ.

«Ἡ μήτηρ ἡμῶν ἡ κοινή, οὐχ ἱμάτιον, ἀλλ' ἀδελφὸν ἀπώλεσεν· ἔκλεψεν αὐτὸν ὁ Διάβολος καὶ κατέχει νῦν ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ. (γράφε διὰ τὴν σήμερον: οἰκουμενισμῷ)· οἶδας τὸν κεκλοφότα, οἶδας τὸν κλαπέντα· ὁρᾷς ἐμέ, καθάπερ λύχνον, ἅπαντα τῆς διδασκαλίας τὸν λόγον καὶ πανταχοῦ ζητοῦντα καὶ κοπτόμενον **καὶ σὺ ἕστηκας σιγῶν καὶ οὐ καταγγέλλεις ;** Πῶς δὲ οὐκ ἐν τοῖς ἐσχάτοις σε τῶν ἐχθρῶν ἡ Ἐκκλησία λογιεῖται καὶ πολέμιον ἡγήσεται καὶ λυμεῶνα ; («P.G. 48)856.).

Οὐδαμοῦ εἰς τοὺς ἁγίους πατέρας κηρύσσεται ἡ ἀδιαφορία πρὸς οἱανδήποτε κυκλοφοροῦσαν κακοδοξίαν· οὐδαμοῦ ἐπιτρέπουν τὸ **ἀνεύθυνον** εἰς τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν. Τὴν ποικίλην ταύτην ὑπευθυνότητα τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σφόδρα εὐεργετικὴν αὐτοῦ παρουσίαν ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἰδοὺ πῶς ἐπαινεῖ ὁ Χρυσορρόας Ἰωάννης εἰς τὸν μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐξορίαν λόγον :

«Τί ὑμᾶς καλέσω ; πρόβατα ἢ ποιμένας, ἢ κυβερνήτας ἢ στρατιώτας καὶ στρατηγούς ; Πάντα ὑμῖν ἐπαληθεύω τὰ ρήματα. Ὅταν ἴδω τὴν εὐταξίαν πρόβατα καλῶ. ὅταν ἴδω τὴν πρόνοιαν, ποιμένας προσαγορεύω· ὅταν ἴδω τὴν σοφίαν, κυβερνήτας ὀνομάζω· ὅταν ἴδω τὴν ἀνδρείαν

νος ἦν, οὐ μὴν τοσαύτης». («Ἅπαντα» ἐκδ. Ἀθηνῶν 1873, Τόμ. Β' σελ. 173, ὁμιλ. κδ' εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον).

καί τὴν εὐτονίαν, στρατιώτας καὶ στρατηγοὺς ὑμᾶς ἅπαντας λέγω. Ὦ πόνος, ὢ πρόνοια λαοῦ· ἠλάσατε τοὺς λύκους, καὶ οὐκ ἐμεριμνήσατε... Βοᾶτε ἔξω τὸν κλῆρον, καὶ ἄλλον κλῆρον τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τίς χρεία βοῆς; Ἀπῆλθον καὶ ἀπηλάθησαν, μηδενὸς διώκοντος ἐφυγαδεύθησαν... («P. G. 52]443), ὅρα καὶ Κ. Μουρατίδου. «Ἡ οὐσία καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας», Ἀθῆναι, 1958, σελ. 218.

Ζητῶ συγνώμην, διότι ἐπέμεινα ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἱκανῶς πως· ἕνεκα ὅμως τῆς παραποιήσεως τῶν πάντων εἰς τὰς ἡμέρας μας, εἰδικῶς δὲ τῆς λειτουργίας τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τοῖς πράγμασι τῆς Ἐκκλησίας, πρᾶγμα ὅπερ ἐπιθυμοῦσι οἱ πολλοὶ διὰ ἐπικροτήσεις μόνον ἀβούλους, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἁμαρτωλάς, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ ἀπασχολήσω τὴν ἀγάπην σας μὲ μίαν ἐπὶ πλέον ἀκρόασιν.

— Παρακαλῶ, ὁμιλεῖτε ἐν ἀνέσει, ἐπενέβη ὁ π. Ἀλέξιος, ὅστις ἰδὼν τὸ ἐνδιαφέρον μετὰ τοῦ ὁποίου τὸν παρηκολούθουν οἱ πατέρες, ἐξέφραζε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν τοῦ συνόλου.

— Δυστυχῶς, ὡς ἀνέφερον, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, πολλοὶ «θεωρητικοὶ» τῆς σήμερον, παρερμηνεύοντες τοὺς λόγους καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ΚΔ' Κανόνος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ λέγοντος: «τὶ σεαυτὸν ποιεῖς ποιμένα πρόβατον ὤν; Τὶ κεφαλή, ποὺς τυγχάνων; Τὶ στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς, τεταγμένος ἐν στρατιώταις;» ἐπιθυμοῦσιν ὅπως μόνον οἱ κληρικοὶ ἔχουν παντοῦ καὶ πάντοτε τὸν τελευταῖον λόγον!.. (25α).

Δι' αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς «θεωρητικούς», ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ὁποῖοι οἱ ἀ-

---

25α) «Λέγει λοιπὸν ὁ θεῖος Χρυσόστομος καθορίζων τὸν χαρακτῆρα τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας τοῦ Κλήρου καὶ τῶν ἐπισκόπων: Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ «οὐκ ἔστιν ἀρχόντων τῦφος οὐδὲ ἀρχομένων δουλοπρέπεια, ἀλλὰ ἀρχὴ πνευματική, τούτῳ μάλιστα, πλεονε-

γῶνες καὶ ὁ πόθος τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας διὰ τὴν περιφρούρησιν τῶν ἱερῶν θεσμίων αὐτῆς, θὰ σᾶς ἀναγνώσω σχετικὸν γεγονὸς ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνόδων, λαβὸν χώραν ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Ἰωάννου Β' (518—520). Ἐν αὐτῷ ἀβιάστως θὰ θαυμάσωμεν πάντες, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν εὐσέβειαν, παρρησίαν καὶ ἀγωνίαν τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος διὰ τὰ κοινὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς ἐπικροτήσεις καὶ συναγωνισμοὺς τοῦ γνησίου χοροῦ τῶν ἐπισκόπων προκειμένου οἱ ποιμένες—λύκοι ν' ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τοῦ ἱεροῦ περιβόλου τῆς Ἐκκλησίας:

«Εἰσόδου γενομένης κατὰ τὸ σύνηθες ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ τῇ ιε' τοῦ ἐνεστῶτος Ἰουλίου μηνός, τῆς ἐνδεκάτης ἐπινεμήσεως, παρὰ τοῦ δεσπότου ἡμῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου, ἐν τῷ γενέσθαι αὐτὸν σὺν τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ περὶ τὸν ἄμβωνα, φωναὶ γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ λαοῦ λέγουσαι: Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ Πατριάρχου, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως... Σευῆρον τὸν Μανιχαῖον ἔξω βάλλε, ἐὲς ἄνελθε εἰς τὸν ἄμβωνα,

---

κτοῦσα τῷ τὸ πλέον τῶν πόνων» «οὐ τῷ τιμὰς πλείους ἐπιζητεῖν». (Εἰς τὴν Β' Κορινθ. ὁμιλ. 18 § 3, P.G.M. 61, 527-8).

Εἰς ἄλλην δὲ περίπτωσιν ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς ἀκροατάς του κάτι, ὅπερ «πολλάκις εἶπε» πρὸς αὐτούς. Ποῖον ἦτο τοῦτο; Ὅτι «πρόβατα καὶ ποιμένες πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην εἰσὶ διαίρεσιν, πρὸς δὲ τὸν Χριστόν, **πάντες εἰσὶ πρόβατα**. Καὶ γὰρ οἱ ποιμαίνοντες καὶ οἱ ποιμαινόμενοι ὑφ' ἑνὸς τοῦ ἄνω ποιμένος ποιμαίνονται». (Εἰς τὴν Ἀνάληψιν λόγος Β' § 12, Migne 52,784). «**Πάντα ἴσα ἡμῖν.** Οὐκ ἑτέρου ἐγὼ προβάτου, ἑτέρου δὲ ὑμεῖς, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ μετέχομεν πάντες. Τὸ βάπτισμα τὸ αὐτὸ ἔχομεν, ἑκάτερος Πνεύματος ἠξιώθημεν ἑνός, ἐπὶ τὴν αὐτὴν βασιλείαν σπεύδομεν ἑκάτεροι. Ἀδελφοὶ ὁμοίως ἐσμὲν Χριστοῦ· πάντα ἡμῶν κοινά». (Εἰς τὴν Β' Θεσσαλ. ὁμιλ. στ' § 4, P.G. 50, 654). Παρὰ Π. Τρεμπέλᾳ, μνημν. ἔργον, σελ. 25.

ἐὲς πεῖσον τὸν λαόν σου, τὴν ἁγίαν σύνοδον ἄρτι κήρυξον (ὅτι δηλαδὴ ἦτο ἁγία ἡ Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος)... Ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖός ἐστιν, ἢ ἐξέρχῃ ἢ κηρύσσεις. **Πίστις ἐστίν, οὐκ ἔνι θεωρεῖν, ἀδελφοὶ χριστιανοὶ μία ψυχή...»**

Ἀπαντῶν ὁ Πατριάρχης τοὺς διεβεβαίωσεν, ὅτι θὰ πράξῃ τὰ ἀνωτέρω κατόπιν ἀδείας καὶ συνεργασίας μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος. Εὐθὺς ὅμως ὁ λαὸς ἀπεκρίθη: «Οὐκ ἀναχωρῶ μὰ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον... Σευῆρος ἄρτι ἀναθεματισθῇ, οὐκ ἐξέρχομαι ἐὰν μὴ ἄρτι ἀπόκρισιν λάβω, μαρτύρομαι, ὀρθόδοξος εἶ, ἄρτι ἀναθεμάτισον, **ἢ ἀναθεμάτισον ἢ οὐδὲν παρ' ἐμέ!»**

Τὰ ἀνωτέρω πάντα ἠνάγκασαν νὰ ἐκφωνηθοῦν ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν παρόντων συνοδικῶν τὰ ἑξῆς πρὸς τὸν λαόν: «Ὅτι ὁ Σευῆρος χωρίσας ἑαυτὸν τῆς ἁγίας ταύτης Ἐκκλησίας, ἑαυτὸν κρίματι ὑπέβαλε, πρόδηλον πᾶσιν. Ἑπόμενοι τοίνυν καὶ ἡμεῖς τοῖς θείοις κανόσι καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἀλλότριον τοῦτον ἡγούμεθα, καὶ τῆς ὑπὸ τῶν θείων κανόνων, διὰ τῆς αὐτοῦ βλασφημίας κατακριθέντα, ἀναθεματίζομεν καὶ ἡμεῖς.»

Ἐν τῇ συνάξει δὲ τῆς ἑπομένης ἡμέρας, ἥτις, σημειωτέον, ἐγένετο ἀπαιτήσει τοῦ λαοῦ, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Πατριάρχου ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα ἀπῄτησεν ὅπως τεθοῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις αἱ τέσσαρες Οἰκ. Σύνοδοι, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πρώην πατριαρχῶν Εὐφημίου, Μακεδονίου καὶ πάπα Ρώμης Λέοντος, ἅτινα εἶχον διαγραφῆ ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν. Ὁ Πατριάρχης ἀρκεσθεὶς εἰς τὸ νὰ ἐπαινέσῃ μόνον τὰς ἱερὰς ἀπαιτήσεις τοῦ λαοῦ, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ αἰτούμενα, ἔλαβε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν: «Ἐὰν μὴ ἄρτι, οὐδεὶς ἐκβαίνει, μαρτύρομαί σε τὰς θύρας κλείω· ἀδελφοὶ ὀρθόδοξοι μία ψυχή, ἀδελφοί, μία πίστις, μία ψυχή. Νικᾷ ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων».

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, «λαβὼν τὰ δίπτυχα ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ Οἰκ. Πατριάρχης Ἰωάννης, ἐκέλευσε τὰς ἁγίας τέσσαρας Συνό-

δους ταγῆναι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τελευτησάντων ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένων ἀρχιεπισκόπων ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως Εὐφημίου καὶ Μακεδονίου καὶ μέντοι καὶ Λέοντος τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ρώμης.

Τότε φωνῇ μεγάλῃ πάντες οἱ τοῦ λαοῦ, ἐξ ἑνὸς στόματος ἐβόησαν » Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· ἐπὶ πολλὴν δὲ ὥραν ἀντιφωνούντων ἑκατέρων τῶν μερῶν, καὶ ψαλλόντων τὴν ψαλμῳδίαν ταύτην, οἱ ψάλται ἐπετράπησαν ἀνελθόντες εἰπεῖν τὸν Τρισάγιον, καὶ αὐτῶν ἀρξαμένων, πᾶς ὁ λαὸς ἐπαύσατο καὶ ὑπήκουσε τοῦ Τρισαγίου καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, ἐξ ἔθους τῆς Θ. Λειτουργίας ἐπιτελουμένης καὶ τῶν θυρῶν κλεισθεισῶν, καὶ τοῦ ἁγίου μαθήματος (τοῦ Πιστεύω) κατὰ τὸ σύνηθες λεχθέντος, τῷ καιρῷ τῶν διπτύχων, μετὰ πολλῆς ἡσυχίας συνέδραμον ἅπαν τὸ πλῆθος κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἠκροῶντο· καὶ ὡς μόνον ἐλέχθησαν αἱ προσηγορίαι τῶν εἰρημένων ἁγίων Συνόδων παρὰ τοῦ διακόνου καὶ τῶν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ ἀρχιεπισκόπων Εὐφημίου καὶ Μακεδονίου καὶ Λέοντος, μεγάλῃ φωνῇ ἔκραξαν ἅπαντες: Δόξα σοι, Κύριε! Καὶ μετὰ τοῦτο μετὰ πάσης εὐταξίας ἐπληρώθη ἡ Θ. Λειτουργία». (Πρακτικὰ Συνόδων, τομ. Β'. σ. 303 ἑξ.)

Αὕτη, πατέρες, εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ ὡραιοτάτου καὶ ἐνδόξου παρελθόντος! Διὰ τὴν διαπίστωσιν δὲ τῆς καταπτώσεως τοῦ παρόντος οὐδὲν ἕτερον, νομίζομεν, ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὰ κηρύγματα Μελίτωνος καὶ Ἰακώβου Ἀμερικῆς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου σιγῇ ἀποδεχομένης καὶ ἐπικροτούσης, τοῦ δὲ λαοῦ ἐν ἀδρανείᾳ παρακολουθοῦντος καὶ μὴ διαμαρτυρομένου!

Βεβαίως, συνεπλήρωσεν ὁ ὁμιλῶν, ἰδιαιτάτην ἐξαίρεσιν ἐν τῇ διαφυλάξει τῆς ὀρθῆς πίστεως θὰ ἀποτελῇ πάντοτε ἡ διαγωγὴ καὶ ἐνέργειαι τῶν ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν κληρικῶν, οἵτινες ὡς φύσει καὶ θέσει ὑπεύθυνοι

θὰ πρέπῃ νὰ φρυκτωροῦν τὸ φῶς τῆς σῳζούσης ἀληθείας, ἀπερίτμητον καὶ ὑπέρχρονον...

«... ἀλλὰ πολλαὶ ἡμέραι, γράφει ὁ τοῦ ἄμβωνος πρύτανις, ἐξ οὗ τῆς οἰκουμένης ἡ Ἐκκλησία κατέστραπται καὶ εἰς ἔδαφος κεῖται, πάντων ἐξ ἴσης τῷ κακῷ κατεχομένων, **μᾶλλον δὲ τῶν ἐν ἀρχαῖς ὄντων** τοῖς αὐτοῖς ὑπευθύνων «P.G. 62 80.

Ὁ π. Βησσαρίων, ἐνῷ ὡμίλει ὁ π. Νικόδημος, τοσοῦτον καὶ ἐταπεινοῦτο συνωφρυούμενος ὁλοὲν καὶ περισσότερον... Τὶ νὰ ἀντείπῃ εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας; πῶς νὰ ἀντιπαραταχθῇ, κενὸς ὢν ἐπιχειρημάτων, ἐνώπιον τῶν καταιγιστικῶν πυρῶν ἐκ τῶν τῆς Ἐκκλησίας γεγονότων ἅτινα πρὸ ὀλίγου τοὺς ἀνέγνωσεν ὁ π. Νικόδημος; Ἐθεώρησε προτιμοτέραν τὴν σιγὴν καὶ ἀλληλοδιαδόχως μόνον προσέβλεπε πρὸς τὸν παπὰ Νεόφυτον καὶ τὸν ἐπισκέπτην του, ὡσεὶ νὰ ἔλεγε:

«Καιρός, λοιπόν, Γέροντα, καιρὸς νὰ ἀκουσθῇ καὶ ὁ λόγιός σου· ἡ σιγὴ οὐδένα ἐξ ἡμῶν ὠφελεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος· συζητητὰς ἐπιθυμοῦμεν καὶ μάλιστα ἰσχυροὺς διὰ νὰ ταπεινώσουν τὸ ἀταπείνωτον τεῖχος τῶν πέντε...»

Πράγματι ὁ π. Νεόφυτος, κατὰ τὴν διάπυρον ἐπιθυμίαν τοῦ ὑποτακτικοῦ του, ᾐσθάνθη ὅτι ἦτο πλέον καιρὸς νὰ παρουσιάσῃ τὴν δυναμικότητα τῆς πειθαρχούσης καὶ ρεαλιστικῆς σκέψεως τοῦ ἐπισκέπτου του· πλὴν τούτου, ὁ καιρὸς ἦτο λίαν κατάλληλος, καθόσον οὐδεὶς ἐκ τῶν πατέρων, ὡς ἐφαίνετο, προετίθετο ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν π. Νικόδημον· οὐδὲ αὐτὸς ὁ π. Βασίλειος ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἤλπιζε πολλά...

Τὸ τραγικόν, διὰ τὸν παπα-Νεόφυτον, ἦτο ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἐπισκέπτης του ἐφαίνετο δειλὸς καὶ διστακτικὸς ὡς νὰ ἤκουε διὰ πρώτην φορὰν «τέτοια πράγματα»... Ἔστω· ἂς μᾶς εἴπῃ τὰ ἰδικά του, ἐσκέφθη ὁ ἔξαρχος τῆς «οἰκονομίας»· ἀσφαλῶς θὰ εὑρεθοῦν ἐνώπιον «terrae incognitae» οἱ τῆς Παραδόσεως καὶ ἀκριβείας ἐρασταί, καὶ ἠγέρθη προκειμένου νὰ λάβῃ διὰ τὸν ἐπισκέπτην του τὴν ἄδειαν τοῦ λόγου.

Ὁ πνευματικὸς εὐχαρίστως παρέσχεν ταύτην εἰπὼν μάλιστα καὶ λόγους τινὰς φιλόφρονας πρὸς τὸν Ἀθηναῖον κληρικόν, πρᾶγμα ὅπερ πολὺ ἐκολάκευσε τὸν π. Νεόφυτον. Ἐπὶ τέλος ἡ στιγμὴ τῆς πειθαρχημένης σκέψεως εἶχεν ἐγγίσει...

Ὁ π. Ἱερώνυμος, ἀφοῦ ηὐχαρίστησεν ὅλους διὰ τὴν προσφερθεῖσαν τιμὴν τῆς μεταξύ των παρουσίας, ἐπεκαλέσθη ἐν συνεχείᾳ τὴν προσοχήν των, διότι, ὡς ἐτόνισε, «πολὺν πόνον καὶ φόβον Θεοῦ, πίστιν καὶ προσευχήν, ἀλλὰ καὶ διάκρισιν καὶ σοφίαν τῶν ἁγίων πατέρων πρέπει νὰ ἔχωμεν οἱ ὀρθόδοξοι σήμερον, διὰ νὰ ἀκολουθῶμεν ὀρθῶς τὴν ὁδὸν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων εἰς τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.»

Κατὰ τῷ 1934, ἤρχισεν ἠρέμως, τῇ 22ᾳ μηνὸς Νοεμβρίου, ὁ τότε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Μεταξάκης συνεκάλεσεν ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐν Καΐρῳ, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς δέκα διαφόρων Ἐκκλησιῶν πρὸς κοινὴν λατρείαν διὰ τὸ τρίτον μέγα βῆμα, μετὰ τὰς ἐν Ἀγγλικανικῷ καὶ Ἀρμενικῷ Ναῷ κοινὰς Ἀκολουθίας, πρὸς τὴν ποθητὴν ἕνωσιν...

Μετὰ τὴν δοξολογίαν, ψαλλεῖσαν ὑπὸ τοῦ χοροῦ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου, ὁ Ἕλλην διάκονος εἶπε τὴν ἐκτενῆ δέησιν. Ἐψάλη ἔπειτα κατανυκτικῶς τὸ «Φῶς ἱλαρόν», μεθ' ὃ ὁ ὕμνος ὁ περιέχων τοὺς αἴνους ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανικοῦ χοροῦ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου, περικοπῆς καταλλήλου διὰ τὴν περίστασιν, ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐγένετο κοινὴ δέησις ἀπαγγελθεῖσα ὑπὸ Κόπτου Ἀρχιερέως κατ' ἀρχάς, ὑπὸ Αἰγυπτίου διαμαρτυρομένου κατόπιν...» ([26])

Παρῆλθον ἔκτοτε 39 ὅλα ἔτη, ἐσυνέχισεν ἐλαφρῶς μειδιῶν ὁ π. Ἱερώνυμος, καὶ οὐδεμία «ἕνωσις» ἐγένετο.

---

26) Περιοδικὸν «Χριστοπολιτεία», Νοέμβριος 1934.

Ἂν τότε κληρικοὶ καὶ λαϊκοί τινες, ἀντὶ ἁπλῶς νὰ ἐκφράσωσι σφοδρὰς διαμαρτυρίας κατὰ τοῦ Πατριάρχου, προὐχώρουν εἰς τὰ ἄκρα καὶ ἀπεσχίζοντο ἀπ' αὐτοῦ, ποῖον θὰ ἦτο τὸ κέρδος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν; Τοῦτο μόνον: Θὰ εἶχε δημιουργηθῆ σχίσμα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, ὅπερ θὰ ἐτάρασσε συνειδήσεις καὶ θὰ ὡδήγει εἰς ἀλληλοαφορισμοὺς καὶ ἀλληλοκαθαιρέσεις. Ἐνῷ δὲ ἡ ἐνέργεια τοῦ Πατριάρχου εἰς οὐδεμίαν ἕνωσιν ὡδήγησεν, σὺν τῇ παρόδῳ δὲ τοῦ χρόνου ἐλησμονήθη τελείως, τὸ σχίσμα ὅμως θὰ ὑπῆρχε μέχρι σήμερον καὶ θὰ συνεκλόνιζε τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐπίσης σᾶς ἀναφέρω ἓν ἕτερον ἐξ ἴσου σημαντικὸν γεγονός. Ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας Μύρων Κρίστεα, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας, ἐξηνάγκασε πρὸ τεσσαρακονταετίας τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ρουμανίας νὰ ἑορτάσωσι τὸ Πάσχα ὁμοῦ μετὰ τῶν Παπικῶν. Αἱ πλεῖσται ἐπισκοπαὶ ὑπέκυψαν. Ἐλάχισται δὲν ὑπήκουσαν καὶ ἑώρτασαν τὸ Πάσχα κανονικῶς. Εὐτυχῶς σχίσμα δὲν ἐγένετο. Ὁ Πατριάρχης ἰδὼν τὴν δυσφορίαν καὶ τὴν ἀντίθεσιν, δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ πλέον. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι παρῆλθον ἔκτοτε 40 ἔτη καὶ τὸ μὲν τόλμημα τοῦ Πατριάρχου ἔλαβεν ἄδοξον τέλος καὶ ἐλησμονήθη, ἐνῷ τὸ σχίσμα, ἐὰν ἐγίνετο, θὰ διῃωνίζετο ἐπὶ δεινῷ κλυδωνισμῷ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας

Βλέπετε σήμερον, ἅγιοι πατέρες, ἐσυνέχισεν ὁ π. Ἱερώνυμος, περιφέρων κύκλῳ τὸ βλέμμα του, διαφόρους ἀντορθοδόξους δηλώσεις ἢ ἐνεργείας (συμπροσευχὰς μεθ' αἱρετικῶν κλπ.) τοῦ Πατριάρχου ἢ τοῦ Ἀμερικῆς Ἰακώβου καὶ ἐξοργίζεσθε. Καλῶς ποιεῖτε, σεβαστοί μοι Γέροντες. Κἀγὼ ὀργίζομαι καὶ ταράσσομαι διὰ τὴν ἀσύστολον καταπάτησιν τῶν ἱερῶν κανόνων. Ἀλλὰ ταῦτα, ἀδελφοί μου, δὲν γίνονται σήμερον μόνον. Ἐγίνοντο φεῦ! καὶ παλαιότερον. Ἀκούσατε, λοιπόν, τινα ἐκ τοῦ προχείρου καί... φρίξατε!

α) Ἐν ἔτει 1863 Ἀγγλικανὸς κληρικὸς ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας ἐν Σερβίᾳ, ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας!

β) Ἐν ἔτει 1875 ὁ Ὀρθόδοξος Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν συνιερούργησε μετὰ τοῦ ἐκεῖ Ἀγγλικανοῦ κληρικοῦ ἐν Μυστηρίῳ τοῦ Βαπτίσματος!

γ) Ἐν ἔτει 1907 ἐτελέσθη ἐν Πόρτσμουθ τῆς Ἀγγλίας δοξολογία ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ Ρώσσων Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν κληρικῶν!

δ) Ἐν ἔτει 1928 ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτης Προύσσης Δωρόθεος καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου ὑπεδέχθησαν εἰς Κων]λιν τὸν ἐπίσκοπον τῆς «Ἀμερικανικῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας» Ἰάκωβον Δάρλιγκτον. Τελουμένης δὲ Θ. Λειτουργίας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ὁ Τοποτηρητὴς περιέβαλε διὰ μανδίου καὶ ὠμοφορίου τὸν ξένον ἐπίσκοπον καὶ ἐκάλεσε αὐτὸν νὰ διανείμῃ τὸ ἀντίδωρον, πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἐγένετο!

Θὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς ἀναφέρω εἰσέτι πολλά, ἀλλ' ἀρκοῦμαι εἰς αὐτά. Πάντα δὲ ταῦτα συνέβησαν πρὸ τοῦ 1924, δηλαδὴ πρὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ Ἡμερολογίου. Ἂν λοιπὸν δι' αὐτῶν ἐμιάνθη ἐκ τῆς αἱρέσεως ἡ Ἐκκλησία (ἐφ' ὅσον δὲν ἀπεκηρύχθησαν οἱ τολμητίαι), τότε εἴμεθα ἅπαντες, καὶ ἐτόνισε τὴν λέξιν, μεμολυσμένοι, μηδὲ τῶν Παλαιοημερολογιτῶν ἐξαιρουμένων, οἵτινες τότε ἦσαν ἡνωμένοι μεθ' ἡμῶν καὶ πάντες ὁμοῦ ἐμνημονεύομεν ἐπισκόπων, κοινωνούντων πρὸς τοὺς δράστας τῶν εἰρημένων ἀντορθοδόξων ἐνεργειῶν. Ἄρα «ἀπόλωλε κρῖμα ἀπὸ τῆς γῆς». Ἄρα κατεποντίσθη εἰς τὰ πελάγη τῆς αἱρέσεως ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καίτοι Οὗτος εἶπεν ὅτι «καὶ πύλαι Ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς». Μὴ γένοιτο, ἀδελφοί μου, νὰ ἀποδεχθῶμεν τοιαύτην βλασφημίαν...

Λέγων ταῦτα, δὲν προτίθεμαι νὰ δικαιολογήσω τὰς ἀκροβασίας τοῦ Πατριάρχου. Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ τοιαύτη σκέψις! Φρονῶ καὶ πιστεύω ὅτι καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀ-

θηναγόρας, καὶ οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες Πατριάρχαι, Ἀρχιεπίσκοποι, Μητροπολῖται κλπ. εἶναι βαρύτατα ἔνοχοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰς βαναύσους παραβιάσεις τῶν ἱ. Κανόνων. Πᾶσα ἀντίδρασις, ἐφ' ὅσον δὲν ἄγει εἰς σχίσμα, εἶναι ἐπιβεβλημένη.

Εὐλογημένα τὰ στόματα τὰ διαμαρτυρόμενα κατὰ τῶν ἀντορθοδόξων ἐνεργειῶν τοῦ Πατριάρχου καὶ εὐλογημέναι αἱ γραφίδες αἱ στηλιτεύουσαι τὰς ἐν τῇ Πίστει ἀκροβασίας αὐτοῦ. Ἀγὼν συνεχὴς καὶ ἀκατάπαυστος κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πατριάρχου ΝΑΙ, σχίσμα ὅμως ὄχι! Φρονῶ ὅτι εἶναι ἀπείρως προτιμότερον, ὡς ταπεινότερον καὶ ἀσφαλέστερον, νὰ ἑπώμεθα ταῖς ἀποφάσεσι τῆς Ἐκκλησίας... καὶ ἐκάθισεν.

— Εὖγε τῶν συμπερασμάτων σας! ἀπήντησε διὰ πρώτην φορὰν ὠργισμένος ὁ παπα-Θεόδουλος, πρὶν προλάβῃ τις τῶν πατέρων, οὐδὲ κἂν αὐτὸς ὁ Πρόεδρος νὰ σχολιάσῃ τοὺς λόγους τοῦ ἐπισκέπτου. Πόθεν συνάγετε τὸ συμπέρασμα, πανοσιολογιώτατε, ὅτι σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου «ἐλησμονήθη τελείως» τὸ παράδειγμα ὅπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου σας μᾶς ἀνεφέρατε; Διατί ἑρμηνεύετε τοσοῦτον διαστρόφως καὶ ὑποκειμενικῶς τὰ γεγονότα τὰ λαμβάνοντα χώραν εἰς τὸν ζῶντα ὀργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας; Αὐτὸ καὶ τὰ παρόμοια τούτῳ δὲν ἐγέννησαν τὸ τέρας τῆς σημερινῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως; Ἆρα ἦτο ἀδιάφορον καὶ τελείως ἐλησμονήθη τὸ ἀνωτέρω γεγονὸς τοῦ 1934; Δυστυχῶς ὄχι! Μυριάκις ὄχι!

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐγίνετο τὸ σχίσμα, ὅπερ τοσοῦτον σᾶς ταράσσει, ποῖος σᾶς βεβαιοῖ ὅτι θὰ συνεκλόνιζε μέχρι σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ οὐχί, ἐξ ἀντιθέτου, ὅτι δὲν θὰ ἐγίνετο ἡ εὐλογημένη ἀπαρχὴ μιᾶς σθεναρᾶς καὶ ὀρθοδόξου ἀντιμετωπίσεως τῶν Οἰκουμενιστῶν; Μὲ συγχωρεῖτε, πάτερ, ἀλλὰ μετήλθετε σοφιστείαν πρώτου μεγέθους (27). Καὶ λέγω τοῦτο, διότι καὶ

27) «...μὴ καταδεχόμενοι γὰρ τὸ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας

γράμματα γνωρίζετε καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἔχετε, ὡς ἐπληροφορήθην σπουδάσει, καὶ συνεπῶς ἔπρεπε νὰ εἶσθε εἰς θέσιν νὰ διακρίνετε τὴν διαφορὰν κακοποιήσεως τῶν ἱερῶν Κανόνων τῶν ἀναφερθεισῶν περιπτώσεων καὶ τῆς σημερινῆς εἰς παγκόσμιον κλίμακα **προγραμματισμένης προδοσίας τῆς πίστεως!**

Προήρχοντο βεβαίως καὶ ἐκεῖνα τὰ γεγονότα ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἀντορθόδοξον διάθεσιν, ἦσαν ὅμως μεμονωμένα, δίχως γενικὸν καὶ παγκόσμιον ἀντίκτυπον δι' ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς συνέβη μὲ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ Ἡμερολογίου, τὰς ἐπισήμους συμπροσευχὰς Ἀθηναγόρου καὶ Πάπα, τὴν φοβερὰν ἄρσιν τοῦ Ἀναθέματος κλπ.

Ἀπορῶ, λοιπόν, πῶς, παρ' ὅλην τὴν θεολογικήν σας συγκρότησιν, δὲν ἠδυνήθητε νὰ παρατηρήσητε τὴν μεγίστην διαφορὰν τῆς σημερινῆς ἐπισήμου, δημοσίας ἐπ' Ἐκκλησίαις διδασκαλίας τῆς χειροτέρας αἱρέσεως τῶν αἰώνων καὶ τῶν ἀξιοποίνων σποραδικῶν πράξεων ὡρισμένων κληρικῶν τοῦ παρελθόντος!

Ὥστε ταῦτα ἐγίνοντο, μᾶς λέγετε, καὶ παλαιότερον, ἐξισοῦντες τὰ σφόδρα ἀνόμοια, ἐξισοῦντες κώνωπα καὶ βούβαλον... Ἀλλ' ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ διαφορὰ μεταξὺ τῆς σημερινῆς αἱρέσεως, καὶ τῶν προαναφερθέντων ὑφ' ὑμῶν περιστατικῶν, τότε ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑπάρξῃ ποτὲ **ὅριον** δι' ὑμᾶς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ «ἀσχίστου», ὥστε νὰ εἴπητε εἰς τοὺς ἀποστάτας: «μέχρις ἐδῶ, κύριοι, δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀκολουθήσωμεν ἄλλο πλέον»...

Ἡ ἐπίθεσις ἦτο τοσοῦτον αἰφνιδία, ἰσχυρὰ καὶ πλήρης παλμοῦ, ὥστε ὁ Ἀθηναῖος κληρικὸς καὶ ἡ συνοδεία τοῦ παπα-Νεοφύτου κυριολεκτικῶς «ἐμούδιασαν». Ἀλ-

---

ἁπλοῦν, οἱ ἐκ τῆς διαλεκτικῆς ἀντιλογίας ἠκονημένοι, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, περιτρέπουσι τὴν ἰσχὺν τῆς ἀληθείας ἐκ τῶν ἀντιθέσεων τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, τῇ πιθανολογίᾳ τῶν σοφισμάτων... «Γρηγορίου Παλαμᾶ». Ὑπὲρ τῶν ἱερῶς ἡσυχαζόντων», ἐν Φιλοκαλίᾳ, ἔκδ. Ἀθηνῶν 1893, Τόμ. Β', σελ. 302).

λως τε ἦτο καὶ ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ὡμίλει οὕτως ὁ π. Θεόδουλος. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι σὺν τοῖς ἄλλοις δὲν ἠνέχθη τὸ συμβουλευτικὸν ὕφος τοῦ ἐπισκέπτου, τὴν σύγχρονον ἐμφάνισίν του, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὴν σοφιστείαν του. Δυστυχῶς αὐτὸς θὰ τυγχάνῃ πάντοτε ὁ καρπὸς τῶν πολλῶν γραμμάτων ἄνευ τῆς θεοειδοῦς ταπεινώσεως· «φιλοζοφία», ὡς ἔλεγεν ὁ πολὺς ἅγιος Νικόδημος, καὶ οὐδέποτε ἀληθὴς σοφία ἢ διαυγὴς θεολογία. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ π. Ἱερώνυμος ἐφαίνετο λίαν τεταραγμένος· οἱ πατέρες ὅμως, τοὐλάχιστον οἱ περισσότεροι, μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἤκουσαν τὴν ἀπάντησιν-ἐπίθεσιν τοῦ πατρὸς Θεοδούλου Καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἐξ ὑπαρχῆς δὲν τοὺς εἶχε «γεμίσει τὸ μάτι». Τὸ ψαλιδισμένο γένειο, τὰ κουρεμένα μαλλιὰ καὶ γενικῶς οἱ τρόποι του ἐξεδήλουν ψυχὴν ἄνευ ἐσωτερικῆς πειθαρχίας καὶ φυλακῆς...

Ὁ π. Ἱερώνυμος ὅμως, δὲν ἐφαίνετο ὅτι θὰ ὑπεχώρει εὐκόλως. Τὸ τρωθὲν γόητρόν του ἔπρεπε καὶ πάλιν νὰ δικαιωθῇ. Ὅσον καὶ ἂν ὁ καλόγηρος ἐφαίνετο «σκληρός» καὶ τὸ περιβάλλον ξένον καὶ μὴ ἐπιτρέπον θεωρητικὰς πτήσεις, ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ ἐπιτυχῶς τὴν «νεοπατερικὴν-δυναμικὴν Θεολογίαν» τῆς ὁποίας καὶ διάκονος τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπῆρχεν.

— Νομίζω, παπα Θεόδουλε, ὅτι μὲ παρεξηγήσατε, ἤρχισε νὰ λέγῃ δειλῶς. Διότι ἀσφαλῶς, δὲν πιστεύω νὰ ἀρνῆσθε μίαν κάποιαν περίσκεψιν, ἥτις καὶ ἀπαιτεῖται πάντοτε εἰς τὰς ἐνεργείας μας.

— Οὐδόλως, ἀπεκρίθη ὁ π. Θεόδουλος.

— Αἴ, λοιπόν, ἕνα τοιοῦτον παράδειγμα περισκέψεως θέλω νὰ λάβητε δι' ὀλίγον ὑπ' ὄψιν· ἐννοῶ τὸν κορυφαῖον ὀρθόδοξον θεολόγον καὶ σύγχρονον ὁμολογητήν, τὸν Σέρβον ἀρχιμανδρίτην π. Ἰουστῖνον Πόποβιτς. Οὗτος, καθηγητὴς ὢν τῆς Δογματικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βελιγραδίου, ἐπαύθη ὑπὸ τῶν ἀθέων Κομμουνιστῶν καὶ ἤδη ζῇ εἰς τὴν ἐρημικὴν ἡσυχίαν ἑνὸς Μοναστηρίου. Ἀνέγνωτε, μήπως, τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν βιβλίον αὐτοῦ «Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος»; Ἂν ναί, θὰ ὁμολογή-

σητε ὅτι οὐδέποτε ἴσως εἴδετε ἀντιπαπικὰς σελίδας, γεγραμμένας μετὰ τόσης δυνάμεως, βαθυνοίας καὶ πρωτοτυπίας. Ὁ π. Ἰουστῖνος κραυγάζει ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ σταθμοὶ πτώσεως τῆς Ἀνθρωπότητος: «Ἀδὰμ-Ἰούδας -Πάπας»! Καὶ ὅμως! Ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἀνὴρ δὲν διενοήθη νὰ ἀποσχισθῇ ἀπὸ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, καίτοι αὕτη κοινωνεῖ τῷ Πατριάρχῃ Ἀθηναγόρᾳ. Εἶναι λοιπὸν καὶ αὐτὸς προδότης τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐφ' ὅσον παραμένει εἰς Ἐκκλησίαν κοινωνοῦσαν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν; Δὲν γνωρίζω τί θὰ μοὶ ἀπαντήσητε, πάντως ἐγὼ φοβοῦμαι καὶ φρικιῶ καὶ μόνον εἰς τὴν σκέψιν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ κατηγορηθῇ ἡ πορεία του...

Παρ' ὅλην τὴν ἀρχιετεκτονικὴν θεμελίωσιν τοῦ ἐρωτήματος, ὁ π. Θεόδουλος οὐδόλως ἐταράχθη· ἡ ἀπάντησίς του, ἁπλῆ, ἀναιρετικὴ καὶ πρὸ πάντων πειστικὴ ἐπλήρωσε καὶ πάλιν τὸ Συνοδικόν·

— Καὶ πάλιν, φρονῶ, πάτερ, ὅτι, κατὰ τὴν παροιμίαν, «πνίγεσθε ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος». Σᾶς ἐρωτῶ: Τί σημασίαν ἔχει δι' ἡμᾶς εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τὸ παράδειγμα ἑνὸς λογίου ἀρχιμανδρίτου ἢ μᾶλλον ἡ στάσις του ἔναντι τῆς Οἰκουμενικῆς συγχύσεως, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, τὰ παραγγέλματα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὰ συγγράμματα τῶν ἐπὶ μέρους ἁγίων, κατηγορηματικῶς βοοῦν. **«Πᾶς ὁ λέγων παρὰ τὰ διατεταγμένα, κἂν νηστεύῃ, κἂν παρθενεύῃ, κἂν προφητεύῃ, κἂν σημεῖα ποιῇ, λύκος σοι φαινέσθω ἐν προβάτου δορᾷ φθορὰν προβάτων κατεργαζόμενος».** (Ἰγνάτιος Θεοφ.) Ἀκούσατε, πανοσιολογιώτατε. Πολλοὶ ὡς ὑμεῖς, πρεσβύτεροι καὶ ἱεράρχαι, ἐγένεσθε οἱ θεωρητικοὶ τῆς παρατάξεως τῶν «νηφαλίων συντηρητικῶν», κηρύσσοντες πλεῖστα ἀδόκιμα καὶ ἀντιπαραδοσιακά, καθιστάμενοι οὕτως αἰτία μεγαλυτέρας συγχύσεως ἀπὸ τοὺς φανερῶς δεδηλωμένους ἑνωτικούς. Ὁ Μ. Βασίλειος εἰς τὰς ἐπιστολάς του ἔχει «ζωγραφίσει» ἄριστα

τὴν «διακονίαν» τῶν τοιούτων ὑφηγητῶν, διὰ τῶν κατωτέρω του λόγων».

«Ἡμῖν δὲ πρὸς τῷ φανερῷ πολέμῳ τῶν αἱρετικῶν ἔτι καὶ ὁ παρὰ τῶν **δοκούντων ὀρθοδοξεῖν** ἐπαναστάς, πρὸς ἔσχατον ἀσθενείας τὰς Ἐκκλησίας κατήγαγεν». [ἐπ. 92].

Δυστυχῶς, ἀνεκαλύψατε παράδοξον καὶ καινοφανῆ Ἐκκλησιολογίαν, καθ' ἣν δυνάμεθα νὰ ὁμολογῶμεν ὅτι ὁ ἐπίσκοπός μας ἢ ὁ Πατριάρχης μας εἶναι αἱρετικός, συγχρόνως ὅμως νὰ τὸν μνημονεύωμεν εἰς τὰ δίπτυχα, πρὸς ἀποφυγὴν σχισμάτων!.. Τίς τῶν πατέρων, σᾶς ἐρωτῶ, ἐδίδαξεν εἴτε πράξει εἴτε θεωρίᾳ τὰ ὑμέτερα κηρύγματα;

— Μά, πάτερ, προσεπάθησε νὰ εἴπῃ ὁ π. Ἱερώνυμος...

— Σᾶς παρακαλῶ, μὴ τὸν διακόπτετε, παρενέβη ὁ Δικαῖος.

— Δὲν θὰ εἴπω περισσότερα, πνευματικέ, προσέθεσε ὁ π. Θεόδουλος. Θὰ ἤθελα μόνον, συμβουλευτικῶς, ὡς μεγαλύτερος, νὰ παρακαλέσω τὸν π. Ἱερώνυμον νὰ μὴ ἐπιδίδεται πλέον εἰς **προσωπικὰς** ἑρμηνείας διὰ θέματα ὡς τὸ παρόν, διότι γνῶμαι αὐτοῦ ἢ τοῦ Πόποβιτς ἢ τοῦ οἱονδήποτε «θεωρητικοῦ καὶ σχολάζοντος» στεροῦνται νοήματος καὶ σημασίας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τοὺς πιστοὺς καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὅλους ἡμᾶς εἶναι, τὸ ἂν ὁ Ἀθηναγόρας τυγχάνῃ αἱρετικὸς ἢ ὄχι. Ἐὰν ἀποδειχθῇ τοιοῦτος, πρᾶγμα ὅπερ πάντες ἡμεῖς ἀπεδέχθημεν, τότε θὰ συμπεριφερθῶμεν πρὸς αὐτὸν ὅπως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ συμπεριφέρεται πρὸς τὰ αἱρετικὰ μέλη της, κἂν τυγχάνωσι Πατριάρχαι, κἂν ἐπίσκοποι κἂν λαϊκοί. ([28]).

---

28) «...Κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας ἣν παρελάβομεν ἄδολον παρὰ τηλικούτων ἀνδρῶν, ἀποστρεφόμενοι πάντα νεωτερισμόν, ὡς ὑπα-

Καὶ πάλιν ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἔκπληξις ἠκολούθησαν τοὺς λόγους τοῦ παπα-Θεοδούλου. Οὐδεὶς ἐκινεῖτο. Ὁ γραμματεὺς μόνον ἐσυνέχιζε νὰ γράφῃ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ὁμιλητοῦ. Ὁ π. Ἰωάννης παρηκολούθει ἐναγωνίως πότε τὸν Γέροντά του καὶ πότε τὸν π. Ἱερώνυμον. Ὁ τελευταῖος εἶχε σκύψει καὶ κυττοῦσε ἀφηρημένως πρὸς τὸ μέρος τῆς ἑστίας... Αἴφνης ἔστρεψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν παπὰ Νεόφυτον καὶ ἐγερθεὶς ἠρέμως εἶπεν: —Ἐξ ἄλλου, ὅταν μνημονεύωμε, π. Θεόδουλε, ἀφοῦ τόσον σᾶς ἐνοχλεῖ τοῦτο, δὲν παρέχομεν πιστοποιητικὰ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος εἶναι «σῷος», «ἔντιμος» καὶ ὅτι «ὀρθοτομεῖ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας». Ὄχι! Ἁπλῶς παρακαλοῦμεν τὸν Κύριον νὰ χορηγῇ εἰς τὸν ἐπίσκοπον ἐντιμότητα, ὑγιείαν, ὀρθοτομίαν τῆς ἀληθείας κ.λ.π. (ὃν χάρισαι ταῖς ἁγίαις Σου Ἐκκλησίαις ἐν εἰρήνῃ, σῷον, ἔντιμον. κ.λ.π.) Εὐχὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐκφράζομεν, — τὰ ἐπίθετα, ἐνταῦθα, δὲν εἶναι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἢ ἐπιθετικαὶ μετοχαί, ἀλλὰ κατηγορούμενα— δὲν χορηγοῦμεν δηλαδὴ βεβαιώσεις. Κατὰ συνέπειαν, δὲν βλέπω καὶ εἰς τοῦτο κανένα μεγάλο ἁμάρτημα...

—Ἀκριβῶς, ἠκούσθη ἡ ἠχηρὰ φωνὴ τοῦ παπα-Νεοφύτου. Τοὺς τὸ λέγω συνεχῶς... Ἐδῶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας, καὶ τοῦ Σουλτάνου τινὲς ἐμνημόνευον καὶ τώρα ἑνὸς χριστιανοῦ Πατριάρχου νὰ ἀρνούμεθα τὴν μνημόνευσιν... Δὲν τὸ καταλαβαίνω...

γόρευμα τοῦ Διαβόλου. Ὁ δεχόμενος νεωτερισμόν, κατελέγχει ἐλλιπῆ τὴν κεκηρυγμένην Ὀρθόδοξον πίστιν. Ἀλλ' αὕτη πεπληρωμένη ἤδη ἐσφράγισται, μὴ ἐπιδεχομένη μήτε μείωσιν, μήτε αὔξησιν, μήτε ἀλλοίωσιν... **Ἅπαντες οὖν οἱ νεωτερίζοντες ἢ αἱρέσει, ἢ σχίσματι, ἑκουσίως ἐνεδύθησαν κατάραν ὡς ἱμάτιον, κἄν τε Πάπαι, κἄν τε Πατριάρχαι, κἄν τε Κληρικοί, κἄν τε λαϊκοί, κἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ.**

Ἄνθιμος Κων]πόλεως, Ἱερόθεος Ἀλεξανδρείας, Μεθόδιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων». Ἐν ἔτει 1844.

— Τὸ ζήτημά μας, πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀπεκρίθη καὶ πάλιν ὁ π. Θεόδουλος, δὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν συντακτικὴν τεχνολόγησιν τοῦ κειμένου, ὡς ἠθέλησε νὰ τὸ παρουσιάσῃ ὁ πανοσιολογιώτατος, ἀλλὰ **ἐὰν ἐπιτρέπῃ** ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τὴν μνημόνευσιν **αἱρετικοῦ ἐπισκόπου** ἐν ὥρᾳ δημοσίας λατρείας. Ἕτερον ἑκάτερον, ἐὰν εἰς τὰς ἰδιωτικάς του προσευχὰς προσεύχεταί τις καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν αἱρετικῶν, ὥστε νὰ εὕρουν τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστροφῆς καὶ μετανοίας. Ἐν τῇ δημοσίᾳ λατρείᾳ ὅμως καὶ γενικῶς ἐπ' Ἐκκλησίαις **μόνον οἱ Ὀρθόδοξοι** μνημονεύονται καὶ τῆς αὐτῆς πίστεως κοινωνοί. ([29]). Διὰ νὰ γίνω ἀντιληπτός, θὰ παρακαλέσω τὸν π. Νικόδημον νὰ σᾶς ἀναγνώσῃ τὸ κείμενον τῆς ἀπαντήσεως τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων πρὸς τὸν Λατινόφρονα Αὐτοκράτορα Μιχαὴλ Παλαιολόγον (1259—1282), οἵτινες πατέρες προυτίμησαν νὰ καοῦν ζῶντες ἢ νὰ κρεμασθοῦν, παρὰ νὰ συλλειτουργήσουν μὲ τοὺς συνοδοιπόρους τοῦ Βέκκου, ἢ νὰ μνημονεύσουν ἁπλῶς τούτου. Οἱ ὑποχωρήσαντες ὅμως ἐκ δειλίας ἢ ἀνθρωπαρεσκείας, κεῖνται πτῶμα δεινὸν καὶ ἐξαίσιον, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τῆς Μ. Λαύρας καὶ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου Μονῆς! ([30]) Καιρὸς ὅμως νὰ ἀκούσομεν τοῦ π. Νικοδήμου τὸ ὡραιότατον κείμενον:

«Εἰ γὰρ τὸ ἁπλῶς χαίρειν κοινωνίαν δίδωσι τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, πόσον ἡ διάτορος αὐτοῦ μνημοσύνη, αὐτῶν τῶν θείων Μυστηρίων φρικτῶς προκειμένων; Εἰ δὲ ὁ προκείμενος αὐτὸς ἐστὶν ἡ αὐτοαλήθεια, πῶς ἂν τὸ μέγα τοῦτο ψεῦδος εἰκάζειν εἰκός, τὸ συντάττειν αὐτὸν

29) «Ἐκεῖνοι μνημονεύονται ἐπ' Ἐκκλησίαις, ὅσοι εἰσὶν Ὀρθόδοξοι καὶ κοινωνικοὶ πρὸς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν». (Δοσίθεος Ἱεροσ. «Δωδεκάβιβλος», σ. 907).

30) Ὅρα Μ. Γεδεών, σελ. 141 ἑξ., ὡς καὶ «Φωνὴ ἐξ Ἁγίου Ὄρους» ἔκδ. 1968, ἔνθα καὶ ὁλόκληρος ἡ ἐπιστολὴ τῶν Ἁγιορειτῶν Ὁμολογητῶν.

ὡς Ὀρθόδοξον Πατριάρχην, μεταξὺ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν, ἐν καιρῷ φρικτῶν Μυστηρίων, σκηνικῶς παίξωμεν; Καὶ πῶς ταῦτα ἀνέξεται ὀρθοδόξου ψυχὴ καὶ οὐκ ἀποστήσεται τῆς κοινωνίας τῶν μνημονευσάντων αὐτίκα καὶ ὡς καπηλεύοντας τὰ θεῖα τούτους ἡγήσεται; Καὶ τί ἂν εἴη ταύτης τῆς οἰκονομίας ζημιωδέστερον;»

— Αὕτη, π. Ἱερώνυμε, εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὀρθόδοξος ἀπάντησις, ἔλαβε καὶ πάλιν τὸν λόγον ὁ π. Θεόδουλος. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν οἱ μακάριοι ἐλάλησαν τὰ προλεχθέντα, ἐν ἱερᾷ καυχήσει καὶ ἐνθουσιασμῷ· ἡμεῖς δέ, οἱ τῆς σήμερον ἀπόγονοι αὐτῶν, κρίμασι Κυρίου, δεόμεθα συμβούλων καὶ ἑρμηνευτῶν προκειμένου νὰ τοὺς μιμηθῶμεν...

Ἰσχυρὸν ἐρύθημα ἐφάνη εἰς τὰς παρειὰς τοῦ πανοσιολογιωτάτου· κάτι ἠθέλησε νὰ εἴπῃ, ἀλλ' ἐφαίνετο διστακτικὸς μετὰ τὰς ὡραιοτάτας πατερικὰς ἀπαντήσεις τοῦ π. Θεοδούλου. – Ἅγιε Πρόεδρε, ἐπιτρέπεται; Ἦτο ὁ π. Βησσαρίων ὅστις ἐζήτει ἐκ νέου τὸν λόγον.

— Βεβαίως, ἀπήντησε ὁ Δικαῖος, σᾶς ἀκοῦμε πάτερ μετὰ προσοχῆς.

— Φρονῶ, ἤρχισεν ὁ νέος ὁμιλητής, ὅτι ἡ ἑρμηνευτικὴ τοῦ π. Θεοδούλου ἅπτεται μιᾶς «φανατικῆς» πως ἀκρότητος καὶ ἄγαν ἀκριβείας, ἥτις τὰ πάντα ἐλέγχει καὶ ἐπικρίνει, ἀκόμη καὶ αὐτοὺς τοὺς παρ' ἡμῖν συντηρητικούς, ὡς π.χ. τὸν π. Πόποβιτς ἢ τοὺς συναδέλφους του ἀσκητὰς κ.λ.π. Βεβαίως δὲν ἀποδέχομαι ὅτι ἀποτελεῖ μοναδικὸν κριτήριον ὀρθοδόξου πορείας ἡ στάσις τοῦ Σέρβου ἱερομονάχου, ἀλλ' ὅταν σκέπτωμαι ὅτι οἱ ὑπερζηλωταὶ δὲν ἐφείσθησαν οὐδὲ ἑνὸς Μ. Βασιλείου, παρηγοροῦμαι καὶ σιωπῶ...

— Δηλαδὴ τί ἐννοεῖτε, ἀπήντησεν ὁ π. Νικόδημος, παρατηρῶν συγχρόνως καὶ τὸν ἐπισκέπτην των, ἀδίκως ὡμίλησε καὶ ἔκρινε ὁ π. Θεόδουλος;

— Ἀκριβῶς τὸ πῶς ὡμίλησε δὲν δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναμαι νὰ παρίδω καὶ τὸ φο-

βερὸν γεγονὸς ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Μέγας Καισαρεὺς κατηγορήθη ὡς ἀσεβὴς καὶ δειλός, ὅτε πρὸς καιρὸν ἀπέφευγε νὰ ὀνομάσῃ οἰκονομικῶς «γυμνῇ φωνῇ» Θεὸν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὑπὸ τινων ὑπερζηλωτῶν τῆς ἐποχῆς του! «Καὶ οἱ μὲν ἀσέβειαν ἐγκαλοῦσι φανερῶς, οἱ δὲ δειλίαν· καὶ ἀσέβειαν μὲν οἱ μηδὲ ὑγιῶς λέγειν πιστεύοντες· δειλίαν δὲ οἱ τὴν ὑποστολὴν αἰτιώμενοι». (Γρηγ. Θεολόγου, ἐπ. 58).

Ἀδελφοί μου, ἐσυνέχισεν ὁ π. Βησσαρίων, φοβήθητε τοὺς αἱρετικοὺς καὶ τοὺς φιλενωτικούς ἀλλὰ φοβήθητε καὶ τοὺς ὑπερορθοδόξους: «οὐκ ἐκκλινεῖτε, λέγει ἡ Γραφή, ἐν δεξιά οὐδὲ εἰς ἀριστερά». (Δευτ. ε΄ 32.)

— Λυποῦμαι βαθέως, π. Βησσαρίων, διὰ τὰς κρίσεις σας, ἐπενέβη ὅλως ἀπροόπτως ὁ π. Σίλβεστρος, ὅστις ἀναπαυθεὶς δι᾿ ὀλίγον ἐπανήρχετο καὶ πάλιν ζωηρὸς εἰς τὸν στίβον... Ἐπαναλαμβάνω, λυποῦμαι, διότι συμπορεύεσθε, καὶ εὔχομαι ἀκουσίως, μὲ τοὺς οἰκουμενιστάς, οἵτινες ἀκριβῶς τὰ ἴδια ἐπιχειρήματα ἀναμασοῦν προκειμένου νὰ ἀναχαιτίζουν καὶ διακόπτουν πᾶσαν ἀντίδρασιν τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως τῶν ἡμερῶν μας. «Αὐτὰ εἶναι φανατισμοί», «ροπαλοφόρους ὑπερασπιστὰς ἡ Ὀρθοδοξία δὲν θέλει», «τὰ ἄκρα εἶναι τῶν δαιμόνων» καὶ ἕτερα παρόμοια, ὡς καὶ τὸ κλασσικόν: «ἡ ἀγάπη πρέπει νὰ βασιλεύῃ εἰς πάσας τὰς σχέσεις τοῦ πιστοῦ».

Δὲν ἀγνοοῦν οἱ ὑφηγηταὶ τῶν τοιούτων «πονηρῶν ρημάτων», ὅτι ἐκκινοῦντες ἐξ ἀληθείας εἶναι εὐκολώτερον νὰ καταλήξουν εἰς ψεῦδος, παρὰ ἐξ ὑπαρχῆς νὰ ἐγείρουν τοὺς ψευδεῖς πύργους των, στηριζόμενοι ἐπὶ ἀναληθείας. «Πολλάκις τὸ ψεῦδος, λέγει ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, ἐὰν μὴ πήξῃ θεμέλιον δοκούσης ἀληθείας οὐ πιστεύεται· καὶ τοῦτο σαφὲς ἐκ τῆς Ραάβ, ἥτις ἐρωτηθεῖσα· εἰσῆλθον πρὸς σὲ οἱ ἄνδρες; ἔλεγε, ναί, ἀλλὰ ἐξῆλθον. Τὸ πρῶτον ἀληθές, τὸ δεύτερον ψεῦδος. Οὕτω καὶ οἱ αἱρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ πολλὰ ἡμῖν λέγουσιν ἐκ τῆς Γραφῆς, ἵνα τὸ ψεῦδος περάνωσι».

(Σεβηριανὸς Γαβάλων, β' ὁμιλ. εἰς κοσμοποιΐαν.) (30α).

Συνεπῶς μὴ θορυβεῖσθε ἀπὸ τὰ γραφικὰ χωρία τῶν τὴν πονηρὰν οἰκονομίαν ἀγαπώντων καὶ ἱκανῶς περὶ διαμαρτυριῶν ὁμιλούντων, ἀλλὰ οὐδέποτε ἐξερχομένων πέραν τοῦ γραφείου των! Οἱ τοιοῦτοι λαϊκοὶ ἢ μοναχοί, ἀγνοοῦν, ὅτι ἡ Μοναχικὴ ἰδίως Πολιτεία πρέπει ν' ἀποτελῇ τὴν γρηγοροῦσαν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἐκ τῆς τῶν Μοναχῶν στρατείας καὶ συναγωγῆς πρέπει νὰ φρυκτωρῆται τοῖς πᾶσι τὸ φῶς τῆς Ἀληθείας! Ὁ Ἔξαρχος τοῦ Στουδίου, ὁ πολὺς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ἰδοὺ πῶς ἀντιλαμβάνεται τὰς εὐθύνας καὶ τὴν τηρητέαν στάσιν τοῦ Μοναχικοῦ τάγματος ἐν ὄψει αἱρέσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

«Καὶ ἂν τὸ μοναχικὸν τάγμα, οὐχ ἡγήσεται πάντα σκύβαλα, Μοναστήρια λέγω καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτά, πῶς λαϊκὸς καταφρονήσει γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ τῶν ἄλλων; Διὸ ὑπομιμνήσκω ὡς ἐλάχιστος ἀδελφὸς καὶ τέκνον, μὴ σιγήσωμεν, ἵνα μὴ ὑπόδειγμα τοῖς λαϊκοῖς προτιθέμενοι αἱρέσεως καὶ αἱρετικῆς συγκοινωνίας, τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπωλείας λόγον ὑφέξομεν. Ἀλλὰ τί ὅτι προτιμώμεθα μᾶλλον Θεοῦ τὰ Μοναστήρια καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ κακοπαθείας, τὴν ἐντεῦθεν εὐπάθειαν; Ποῦ ἔστι τὸ κλέος καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ καθ' ἡμᾶς τάγματος; (στλ. 1120C).

Ἀνεξαρτήτως γνώσεως καὶ ἡλικίας ἡ εὐθύνη βαρύνει ἅπαντας· ὁ αὐτὸς πατὴρ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν πρὸς Μονάζοντας, διευκρινίζει τοῦτο λίαν ἐναργῶς. **«Οὐ μόνον εἰ βαθμῷ τις καὶ γνώσει προέχων ἔστω, ὀφείλει διαγωνίζεσθαι λαλῶν καὶ διδάσκων τὸν τῆς Ὀρθοδοξίας λόγον, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰ μαθητοῦ τάξιν ἐπέχων εἴη, χρεωστεῖ παρρησιάζεσθαι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐλευθεροστο-**

30α) «Οὐδέποτε γὰρ τὸ ψεῦδος πιστεύεται, ἐὰν μὴ προλαβὸν ἐνδείξηται τὴν ἀλήθειαν· διὰ τοῦτο οἱ πιθανῶς ψευδόμενοι πρῶτον λέγουσι τἀληθῆ καὶ πᾶσιν ὡμολογημένα, καὶ τότε ἐπάγουσι τὰ ψευδῆ καὶ ἀμφιβαλλόμενα». (Ἰ. Χρυσόστομος).

μεῖν». (αὐτόθι). Καὶ ἀλλαχοῦ, τονίζων καὶ πάλιν τὸ ἰδιαίτερον καθῆκον τῶν Μοναχῶν ἐν τῇ προασπίσει τῆς πίστεως:

«Εἰς ἑαυτοὺς οὖν γενώμεθα, ὦ ἀδελφέ, καὶ ἀπίδωμεν πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὥσπερ καὶ τῶν δογμάτων ἐγκρατεῖς φαινοίμεθα· μάλιστα ἡμεῖς οἱ μονάζοντες, μάλιστα ἡμεῖς οἱ δοκοῦντες εἶναί τι. Εἰ γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν φῶς σκότος, τὸ σκότος πόσον; καί, εἰ τὸ ἅλας μωρανθήσεται, ἐν τίνι ἀλισθήσονται οἱ λαϊκοί;» (στλ. 1004Α) (31).

Ἕως πότε, πατέρες, οἱ υἱοὶ τοῦ σκότους θὰ ὑπερβάλλουν τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός; Καὶ λέγω τοῦτο, διότι ἐνῷ βλέπομεν πάντες καθημερινῶς τοὺς ποικίλους καὶ σκληροὺς ἀγῶνας τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν πρόσκαιρον κατάκτησιν μιᾶς κενῆς δόξης ἢ τὴν ἕως θανάτου διακονίαν μιᾶς πολιτικῆς ἰδέας, ἔστω καὶ ἀντιθέου, ὡς π.χ. τοῦ Κομμουνισμοῦ, ἐν τούτοις ἡμεῖς, οἱ τῆς Ἀληθείας μαθηταὶ καὶ ὀπαδοί, ἀρκούμεθα ἵνα μὴ εἴπω χαίρομεν, περὶ πάντων μὲν τῶν ἄλλων «τυρβάζειν καὶ μεριμνᾶν» περὶ δὲ τοῦ ἑνὸς «οὗ ἐστι χρεία» **οὐδὲ εἷς** νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ μέχρις αἵματος διακονίαν του... Ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν Ἰωάννης, ἀμείλικτος κριτὴς παρομοίων καταστάσεων, ἔρχεται καὶ πάλιν ἐπικαίρως νὰ μᾶς ἐλέγξῃ καὶ νουθετήσῃ.

«Ὅταν γὰρ καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ἄπιστοι καὶ αἱρετικοὶ τῷ ψεύδει συνιστάμενοι πάντα πράττουσιν, ὥστε συσκιάσαι τῶν δογμάτων τὴν ἰσχύν, ἡμεῖς δὲ οἱ τῆς ἀληθείας θεραπευταί, μηδὲ τὸ στόμα διᾶραι δυνάμεθα, πῶς οὐ πολλὴν τοῦ δόγματος καταγνώσονται τὴν ἀσθένειαν; πῶς οὐκ ἀ-

---

31) «Βασιλεῦσι μὲν γὰρ οὗτοι μάλιστα διελέχθησαν μετ' ἐξουσίας πολλῆς, ὅσοι πάντων ἐγένοντο τῶν βιοτικῶν ἐκτός»...

«Ὁ μὲν γὰρ μηδὲν ἔχων ὡς τὰ πάντα κατέχων, οὗτος ἁπάντων καταφρονεῖ καὶ παρρησίαν κέχρηται πολλῇ καὶ πρὸς ἄρχοντας καὶ πρὸς δυνάστας καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ διάδημα περικείμενον» (Ι. Χρυσόστομος).

πάτην καὶ μωρίαν τὰ ἡμέτερα ὑποπτεύσωσι; πῶς οὐ βλασφημήσουσι τὸν Χριστὸν ὡς εἴρωνα καὶ ἀπατεῶνα; Ταύτης δὲ ἡμεῖς αἴτιοι τῆς βλασφημίας, οὐκ ἐθέλοντες ἀγρυπνεῖν ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας λόγοις, ἀλλὰ πάρεργα τιθέμεθα ταῦτα, τὰ τῆς γῆς μεριμνῶντες.. (Ὁμιλ. ΝΖ' εἰς Ἰωάννην).

Ζητῶ συγγνώμην ὅμως ἀπὸ τὸν π. Βησσαρίωνα, διότι ἐκ τῆς πολυλογίας, ἐλησμόνησα σχεδὸν τὴν ὑποβληθεῖσαν του ἔνστανσι. Λοιπόν, τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς θὰ τὴν λάβωμεν εὐθὺς ἀμέσως ἀπὸ τὸν λαμπρὸν φωστῆρα τοῦ Ἄθωνος, Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην, διὰ νὰ μὴ φανῶ ὡς ὑπεισάγων ὑποκειμενικὰς γνώμας.

«Ὁ μὲν γὰρ Μ. Βασίλειος, φοβούμενος τὰς βασιλικὰς καὶ ἀρχοντικὰς δυνάμεις τῶν Πνευματομάχων, καὶ ὑποστελλόμενος μήπως ἐφορμήσουν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καισαρείας, ἥτις τότε ἦτο ὁ **μονοφυὴς φοῖνιξ τῆς Ὀρθοδοξίας,** ἐμεταχειρίσθη τὴν Οἰκονομίαν καὶ μέχρις ἱκανοῦ καιροῦ δὲν ὠνόμαζε φανερὰ Θεὸν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ὁ δὲ Μ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος θέλοντας νὰ φανερώσῃ τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ἀγριότητα τῶν Ἀρειανῶν καὶ Μακεδονιανῶν, εἰς αὐτὸν τὸν συντακτήριον λόγον ὅπου κάμνει πρὸς τοὺς 150 ἐπισκόπους αὐτῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Β' Συνόδου, λέγει περὶ αὐτῶν ταῦτα. «Τῷ ὄντι γάρ, θῆρες δεινοὶ ἐπιπεπτώκασι τῇ Ἐκκλησίᾳ, οἱ μηδὲ μετὰ τὴν αἰθρίαν ἡμῶν φειδόμενοι, ἀλλ' ἀναισχυντοῦντες εἶναι καὶ τοῦ καιροῦ δυνατώτεροι». Ἔνθα φανερόνει, ὅτι καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἐπαρρησιάσθη ἡ Ὀρθοδοξία, καὶ σύνοδος ἐγένετο κατ' αὐτῶν Οἰκουμενική, ὅμως ἐκεῖνοι ἀκόμη δεινοὶ καὶ ἄγριοι ἦτο κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ δυνατώτεροι ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς». («Πηδάλιον» ἔκδ. 1957, ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ 46ου Ἀπ. Καν. σελ. 53—4).

Σᾶς ἀναγινώσκω ὅμως καὶ σχετικὸν χωρίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἔνθα καὶ πάλιν δικαιολογεῖται **τρανότερον** ἡ ἀνωτέρω οἰκονομία, δεδομένου ὅτι ἡ Ἐκκλη-

σία δὲν ἀπορρίπτει τὴν «κατὰ καιρὸν καὶ λόγον» οἰκονομίαν, ἀλλὰ τὴν πονηρὰν τοιαύτην...

«Ἡμῖν μὲν γὰρ **οὐδὲν βλάβος**, καὶ ἀπ' ἄλλων λέξεων τοῦτο συναγουσῶν, Θεὸν τὸ Πνεῦμα γινώσκειν (οὐ γὰρ ἐν ἤχῳ μᾶλλον ἢ διανοίᾳ κεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν)· τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ μεγάλην ζημίαν δι' ἑνὸς ἀνδρὸς διωχθῆναι τὴν ἀλήθειαν». (PG. 37, 116 – 7).

Σαφέστερον δὲ ἀμφοτέρων, ἑρμηνεύει τὴν πρᾶξιν τοῦ Μ. Καισαρέως, ὁ πολὺς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁ τῆς ἀκριβείας τῶν κανόνων ὑπέρμαχος, ἄριστον **ὁρισμὸν** τοῦ μέτρου τῆς οἰκονομίας παρέχων. «**Οἰκονομίας γὰρ ὅρος, ὡς οἶσθα, μήτε τι τῶν κειμένων ἀθετεῖν καθόλου, μήτε ἐφ' ᾧ οἷόν τε μικρὸν ὑφεῖναι κατὰ καιρὸν καὶ λόγον...** Καὶ τοῦτο δεδιδάγμεθα, ἐν μὲν τοῖς Ἀποστόλοις, παρὰ τοῦ Παύλου, ἁγνισαμένου καὶ περιτεμόντος τὸν Τιμόθεον· ἐν δὲ τοῖς Πατράσι, παρὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, προσηκαμένου τὸ λῆμμα τοῦ Οὐάλεντος, καὶ ὑποσιωπήσαντος πρὸς καιρὸν τὴν Θεὸν φωνὴν γυμνὴν ἐπὶ τοῦ Πνεύματος. Ἀλλὰ οὔτε ὁ Παῦλος ἔμεινεν ἁγνιζόμενος, οὔτε ὁ Βασίλειος προσηκάμενος ἔτι τὸ τοῦ Οὐάλεντος δῶρον, καὶ μὴ κηρύττων Θεὸν τὸ Πνεῦμα· τοὐναντίον ἀμφότεροι ὑπὲρ ἑκατέρων θανάτους αἱρησάμενοι φαίνονται

Οὕτως τις ἐκ τοῦ αἰῶνος οἰκονομῶν, οὐ διέσφαλται τοῦ καλοῦ· θᾶττον γὰρ ἐπεδράξατο ὅ μικρὸν ἐνέλιπεν. Ὡς ἐπὶ τοῦ οἰακοστρόφου, ὑπανέντος μικρὸν τὸ πηδάλιον, διὰ τὴν ἀντιπνεύσασαν καταιγίδα». (στλ. 984 BC).

Συγκρίνατε μόνοι σας τώρα, πατέρες, καὶ ὑμεῖς π. Βησσαρίων, ἐὰν ὑφίσταται **κοινόν τι** μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν καὶ λόγων τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῆς «οἰκονομικῆς» διαγωγῆς τῶν ἐπισκόπων τῆς σήμερον... Μήπως δὲν ἀθετεῖται τὶ τῶν «κειμένων»; Χορὸς ὁλόκληρος ἱ. κανόνων, ἵνα μὴ εἴπω ὁλόκληρον τὸ Πηδάλιον, ἔχουν ἀπαγχονισθῆ ἐν ὀνόματι τῆς «ἀγάπης» ἀπὸ τοῦ σημερινοὺς ἐργάτας τῆς «καταλλαγῆς», οὐχὶ ὅμως καὶ τῆς Ἀληθείας! Καὶ ὅμως! Οἱ συνεπίσκοποί των σι-

γοῦν, ἵνα παραλείψω τοὺς ἐπικροτοῦντας... Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιτρεπομένην ὑποστολὴν τῶν ἱ. κανόνων ἐὰν ἐξετάσωμεν, τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ θαυμαστοῦ Θεοδώρου, θὰ ἴδωμεν, ὅτι «τὸ μικρὸν ὑφεῖναι», ἤτοι τὸ νὰ ὑποστείλῃ τὶς οἰκονομικῶς τὴν ἀκρίβειαν τῶν κανόνων, τοῦτο θὰ πρέπῃ ὁπωσδήποτε νὰ γίνεται κατὰ «**καιρὸν** καὶ **λόγον**», ὡς ὁ ἴδιος προσθέτει. Ἐνταῦθα ὅμως οὔτε καιρὸς διωγμοῦ ὑφίσταται, ὡς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ Μ. Βασιλείου, οὔτε λόγος σωτηρίας ψυχῶν διὰ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ σκανδάλου, ὡς ἐγένετο διὰ τῆς πράξεως τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου· συνεπῶς τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἐπιτυγχάνουν διὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς των εἶναι ἡ ὑπονόμευσις τῆς κανονικῆς εὐταξίας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ περιφρόνησις τῶν ἱερῶν αὐτῆς θεσμῶν, ἡ ἀποθράνσυνσις τῶν κακοδόξων... Δὲν ἀσχολοῦμαι βεβαίως οὐδόλως μὲ τοὺς πρωτάρχους τῆς κηρυττομένης αἱρέσεως, θὰ ἦτο ἀστεῖον!.. Ἐκτὸς βεβαίως ἐὰν «οἰκονομοῦν» καὶ οὗτοι κατὰ τὸ μέτρον τῆς «οἰκονομίας» τῶν Ἀρείου, Νεστορίου καὶ λοιπῶν αἱρεσιαρχῶν· τότε ἀσφαλῶς τὸ παράλληλον εἶναι ἰσχυρότατον καὶ ἡ ἰσόμοιρος τοποθέτησίς των, ἀκριβὴς καὶ δικαία...

Ἡ ἱστορικὴ ἑρμηνεία καὶ σύγκρισις ἦτο φαίνεται λίαν ἐπιτυχής, διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ π. Νεόφυτος παρουσίασε καταφανῆ σημεῖα ἀλλοιώσεως· κάτι τὸ ὁποῖον ὡμίλει περὶ «ἐσωτερικῆς συγκρούσεως» ἐξέφραζον οἱ ἄλλοτε ζωηροὶ ὀφθαλμοί του...

Ὁ ἐπισκέπτης πάλιν εὑρίσκετο ὅλως «ἐξεστηκώς»· οὐδέποτε ἀνέμενε ἀπὸ ἀρνησικόσμους Μοναχοὺς τοιαύτην πατερικὴν ἐνημέρωσιν, τοιαύτην «πνευματικὴν ὄσφρησιν» διὰ τὴν σύλληψιν σοφιστειῶν καὶ «πονηρῶν» οἰκονομιῶν, τοιαύτην ἑτοιμότητα καὶ παρρησίαν! Ἀληθῶς, πόσον διαφόρως τὸν εἶχον διδάξει περὶ Μοναχισμοῦ...

Ἀκουσίως ἤρχισε νὰ ἐνθυμῆται τοὺς λόγους τοῦ πνευματικοῦ του, τοῦ πολιοῦ ἡγουμένου τῆς «Πλατυτέρας», τοὺς ὁποίους μὲ τόσον πόνον καρδίας τοῦ εἶχεν

Οἱ ἀνωτέρω εἰκονιζόμενοι ὁσιομάρτυρες ἅγιοι, ἀποτελοῦν τὸ σέμνωμα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζωγράφου Ἁγίου Ὄρους, οἵτινες ἐπυρπολήθησαν ζῶντες ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἑνωτικοῦ Πατριάρχου Βέκκου, ἀρνηθέντες τὴν μετ' αὐτοῦ ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν οὐ μόνον ψιλοῖς ῥήμασι, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

ἀπευθύνει ὀλίγον πρὶν τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

— «Πρόσεχε, παιδί μου Ἱερώνυμε, ἡ μόρφωσις χωρὶς τὴν εὐσέβειαν «εἰς οὐδὲν ὠφέλιμός ἐστιν». Τὰ σύγχρονα δεινὰ τῆς Πατρίδος μας εἰς τοιούτους μορφωμένους ὀφείλονται... Αὐτοὶ οἱ ἡμιμαθεῖς μορφωμένοι περιφρόνησαν τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν μὲ τὸ πάθος κάθε πεμπτοφαλαγγίτου. Περιφρόνησαν τὴν γλῶσσαν του, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμά του, τὴν νοοτροπίαν του. Ἔβαλαν ὅλα τους τὰ δυνατὰ νὰ νοθεύσουν τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεώς του, νὰ ἀλλοιώσουν τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας του, νὰ μπολιάσουν τὸ κοσμικὸν πνεῦμα καὶ τὸν ὀρθολογισμὸ ἐπάνω εἰς τὸ ἁγιασμένον δένδρον τῆς Ὀρθοδοξίας ποὺ τόσους αἰῶνας εἶχε μείνει ἀμόλυντον κάτω ἀπὸ βάρβαρον κατακτητήν.

Διὰ νὰ κτυπήσουν τὴν Ἐκκλησίαν κατάκαρδα, ἐκτύπησαν τὰ μοναστήρια της. Ἄλλα ἔκλεισαν, ἄλλων τὴν περιουσίαν ἐστέρησαν, εἰς ἄλλα ἔστειλαν ἡγουμένους «προοδευτικούς», ποὺ τὰ διέλυσαν εὐκολώτερα ἀπὸ κάθε δίστομον κρατικὴν μάχαιραν. Χωρὶς τὰ μοναστήρια της καὶ μὲ τοὺς ἐπισκόπους δουλομένους στὸ Κράτος, ἡ Ἐκκλησία ἔγινε ἀμπέλι ξέφραγο. Ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια της ἡ παιδεία τοῦ Ἔθνους καὶ πῆγε στὰ χέρια ἑνὸς Κράτους οὑμανιστικοῦ, ποὺ μ' ὅλες τὶς περὶ «Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ» ὑποκρισίες του, παρέμεινε καὶ παραμένει ἐκτὸς τῆς «Βασιλείας». Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτά, παιδί μου Ἱερώνυμε. Δὲν ἔφυγε μόνον ἡ κατωτάτη καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσι ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτάτη. Ἔτσι οἱ θεολόγοι καὶ οἱ μέλλοντες ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς δὲν ἐκκολάπτονται μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, τῆς φυσικῆς των μητέρας, ἀλλὰ μέσα στοὺς κόλπους ἑνὸς Κρατικοῦ Πανεπιστημίου, γεμάτο ἀπὸ ὀρθολογιστικὴ δυσωδία, φιλοσοφικὲς θεωρίες προτεσταντικῆς ἢ ρωμαϊκῆς προελεύσεως, χωρὶς στάλα ἀπὸ τὸ βίωμα τῆς Ὀρθοδοξίας. .

Οἱ ἐξαιρέσεις εἶναι πολὺ ἐλάχιστες, γι' αὐτὸ φοβοῦ-

μαι, παιδί μου Ἱερώνυμε, μὲ αὐτή σου τὴν ἀναχώρησι...» (32).

Ἡ φωνὴ τοῦ π. Ἀλεξίου τὸν ἐπανέφερεν εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἐπειδὴ εἶχεν παρέλθει ἡ ὥρα, ὁ ἅγιος Δικαῖος ηὐχαρίστει τοὺς πατέρας διὰ τὴν τηρηθεῖσαν εὐταξίαν· ἀνέφερε μάλιστα καὶ τὸν ἴδιον τὸν π. Ἱερώνυμον ὀνομαστικῶς, εὐχαριστῶν διὰ τὴν «καλήν του προσπάθειαν», ὡς εἶπεν, καὶ τὴν συμβολήν του εἰς τὰς παρούσας κρισίμους στιγμάς. Ἐν συνεχείᾳ ἡ συγκέντρωσις διελύθη διὰ τὸ ἀπόγευμα. Οἱ πατέρες, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἀσπαζόμενοι τὴν εἰκόνα τοῦ προστάτου τῆς Ἱερᾶς των Σκήτης, ἀπήρχοντο σιωπηλοί. Τελευταῖος ἐξῆλθε ὁ π. Ἱερώνυμος· ᾐσθάνετο σήμερα μεγάλη ἀνάγκη δι' ὀλίγην μοναξιὰ καὶ περισσυλογή· προτίμησε νὰ μὴ γευματίσῃ αὐτὸ τὸ μεσημέρι ἀλλὰ νὰ πάρῃ τὸ μονοπάτι γιὰ τὸ προσκυνητάρι τοῦ ἁγίου Φαναρίου· ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα ἀπὸ τὸ σημεῖο ἐκεῖνο ἤλπιζε ὅτι θὰ τὸν ἀνέπαυε ψυχικῶς καὶ σωματικῶς...

32) Διὰ τὴν ἀντιγραφήν, μὲ ἐλαχίστας παραλλαγάς, ὅρα. Α. Καλομοίρου, «Κατὰ Ἑνωτικῶν» σελ. 32-3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΕΝΩΣΕΩΣ.

«Ἡ Ἐκκλησία δὲν συζητᾶ, γιατὶ δὲν ἀναζητᾶ. Ἁπλῶς δίδει, γιατὶ ἔχει τὸ πᾶν».
Α. Κ.

ΕΙΣ τὰς 9 καὶ κάτι τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὴν ἔναρξιν· ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Συνοδικοῦ δὲν ἐπρόδιδε τίποτε τὸ ἰδιαίτερον· οἱ πατέρες, αἱ εἰκόνες, ὁ ὡραιότατος βυζαντινὸς πολυέλαιος ὅμοια καὶ ἀναλλοίωτα... Ἐν τούτοις ἡ καρδιὰ τοῦ νεαροῦ π. Ἱλαρίωνος τὸ ἀπόγευμα αὐτὸ κτυποῦσε καὶ πρὸ παντὸς ᾐσθάνετο, πολὺ διαφορετικά. Ἀπὸ τὴν στιγμὴ τῆς εἰσόδου του, μία ἄρρητος εἰρήνη εἶχε πλημμυρίσει τὸ ἐσωτερικόν του, ξεχωριστή, ἄγνωστος εἰς τὴν πνευματικὴν πεῖρα τοῦ ἀγαθοῦ μοναχοῦ· εἰρήνη ἡ ὁποία τὸν ὤθει ἀβιάστως νὰ βλέπῃ τοὺς πάντας ὡς φιλτάτους ἀδελφούς, ἀκόμη καὶ τὸν παπα-Νεόφυτον τὸν ὁποῖον τὶς τελευταῖες ἡμέρες τὸν ἐφαντάζετο ὡς θανάσιμον ἐχθρόν του ...

Πόσο μικροὶ εἴμεθα, ἐσκέφθη· ἀγωνιζόμενοι διὰ τὴν ἀλήθεια κλεπτόμεθα ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ μισοῦντες τὸν ἐχθρόν μας, τὸν ἀδελφόν μας... Τότε ποῦ ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης; Διατὶ καὶ ποῖον οἱ ἀσκητικοὶ ἱδρῶτες; Πρὸς τί ἡ ἔρημος ἀφοῦ ὁ «κόσμος» τῶν παθῶν ἐκυριάρχει τῆς ψυχῆς; Ὤ, Κύριε, ἐστέναξεν ἐκ καρδίας, δός μοι ἀγάπην

πρὸς ὅλους, ἀγάπην καὶ οἶκτον καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς αἱρετικούς· ἀξίωσον με νά μισῶ τὴν αἵρεσιν καὶ τὸν ἐν πολλοῖς δημιουργόν της Διάβολον, τὸν «ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνον», οὐδέποτε ὅμως τὰ θύματά του, τοὺς ἀδελφούς μου...

Νὰ μισῶ καὶ ἀποστρέφωμαι τὴν πλάνην καὶ τὸ ψεῦδος, οὐδέποτε ὅμως τὸν πλανώμενον ἢ ψευδόμενον ἀδελφόν μου... ([33]).

Αἴφνης ἡ ἱλαρὰ καὶ ζωηρὰ φωνὴ τοῦ ἁγίου Δικαίου διέκοψεν ἀποτόμως τοὺς ἀγαθοὺς λογισμοὺς τοῦ νεαροῦ μοναχοῦ.

—Ἅγιοι πατέρες καὶ ἀδελφοί· καὶ εἰς τὴν παροῦσαν συνάντησιν, πολὺ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ πρυτανεύσῃ ἡ ἀγάπη καὶ τὸ τῆς εἰρήνης πνεῦμα. Μὴ ἐπιτρέψωμεν διὰ πικροχόλων ἐκφράσεων καὶ ὑπαινιγμῶν νὰ εἰσέλθῃ ὁ Πονηρὸς μεταξὺ ἡμῶν. Ἕκαστος εἶναι **ἐλεύθερος,** καὶ ἐτόνισε ἰσχυρῶς τὴν λέξιν, νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν αὐστηρὰν καὶ ἡγιασμένην ἐκ τῆς δοκιμῆς πορείαν τῶν πατέρων, ἢ καλλίτερον, τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του, χωρὶς αὐτό νὰ σημαίνῃ ὅτι δίδεται τὸ δικαίωμα εἰς πάντα ἀντιφρονοῦντα **νὰ πιέζῃ** τοῦτον διὰ ποικίλων ἐξαναγκασμῶν, λόγῳ τῆς τυχὸν ἐξουσίας ποὺ διαθέτει. **Ἐννοοῦμεν,** νομίζω, οἱ πάντες τὸ τὶ θέλω νὰ εἴπω, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἰσέρχομαι εἰς λεπτομερείας... Ἐπεκράτησε δι' ὀλίγον σιγή. Οἱ λόγοι τοῦ πνευματικοῦ καὶ Δικαίου μετεῖχον τῆς ἀπολύτου ἀληθείας· ἴσως νὰ προεξένησαν εἰς πολλοὺς καὶ σχετικὴν ἀντίδρασιν διὰ τῆς οὐχὶ εὐχαρίστου ἀναδρομῆς εἰς τὸ ἀπώτερον καὶ πρόσφατον πα-

---

33) «Τί οὖν φησίν, ἂν ἐχθροὶ ὦσι καὶ Ἕλληνες (ἐθνικοί), οὐ δεῖ μισεῖν; Μισεῖν μέν, οὐκ ἐκείνους δέ, ἀλλὰ τὸ δόγμα, **οὐ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὴν πονηρὰν πρᾶξιν,** τὴν διεφθαρμένην γνώμην. Ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἔργον Θεοῦ, ἡ δὲ πλάνη ἔργον τοῦ διαβόλου. Μὴ τοίνυν ἀναμίξῃς τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τοῦ διαβόλου. (Ἰ. Χρυσ. ὁμιλία λγ' εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους).

ρελθόν, ἀλλὰ οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ δικαιολογήσῃ τὰ κακῶς πραχθέντα· πάντες προετίμησαν, πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον, τὴν σιγήν. Ὁ Δικαῖος κάτι ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ ἀλλὰ τὸν πρόλαβε ὁ π. Γρηγόριος, ὁ τῆς Σκήτης κομβοσχοινᾶς (34) ὅστις ἐζήτει τὸν λόγον. Μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ πνευματικοῦ, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν γηραιὸν Καισαρέα, εἶπε.

— Πάτερ Σίλβεστρε, ὡς θὰ παρατηρήσατε τὴν πρωΐαν, μετὰ τὸν λόγον σας οὐδεὶς ἀνταπήντησε καὶ οὕτω διὰ τῆς σιγῆς ἐξεδηλώσαμεν τρόπον τινὰ μίαν συμφωνίαν πρὸς τὰς σκέψεις σας, ἔστω καὶ σιγηράν... Ἓν ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω· ἐὰν ὅλοι μας ἀντικρούσωμεν κατὰ τὸν ὑμέτερον τρόπον, τὴν εὐγενῆ ταύτην προσπάθειαν τοῦ ἐπὶ «ἴσοις ὅροις» διαλόγου διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀγνοῶ τότε πῶς θὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ λόγιον τοῦ Κυρίου «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν» ἢ τὸ ἕτερον ὅπερ καθημερινῶς ἀναφέρει ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία: «ὑπέρ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως».

Ὁ Πατριάρχης νομίζω ὡμίλησε σαφῶς ἐπ' αὐτοῦ. «Μᾶς κατηγοροῦν, ὅτι δὲν κρατᾶμε καλὴ γραμμή, μερικοί, φυσικά, ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἄρνησις. Θὰ χαρῶ πολὺ νὰ μᾶς προτείνουν μιὰ δική τους λύσι γιὰ τὴν προσπάθεια τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Μᾶς λένε, ὅτι θέλουμε τὴν ἕνωσι καὶ προσευχόμαστε ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως, ἀλλὰ εἴμαστε κατὰ τῆς προσπαθείας. Τὸ κατα-

---

34) Τὸ «κομβοσχοίνιον, παρόμοιόν πως πρὸς τὸ κοσμικὸν κομβολόγιον καὶ τὸ τῶν Δυτικῶν «ροζάριον», ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον ὅπλον τοῦ μοναχοῦ εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ στρατείαν. Τῇ βοηθείᾳ τούτου, ἐκτελεῖ τὸ ἔργον τῆς «νοερᾶς προσευχῆς», περὶ ἧς ὅρα ὡραιοτάτην καὶ συντομωτάτην ἀνάπτυξιν εἰς «Ἀόρατον Πόλεμον» ἁγίου Νικοδήμου, κεφ. 46ον τοῦ Πρώτου Μέρους, ὡς καὶ τὸ πνευματικώτατον ἔργον, «Οἱ περιπέτειες ἑνὸς Προσκυνητοῦ» ἔκδ. Α. Παπαδημητρίου.

λάβατε αὐτό; Ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως καὶ κατὰ τῆς προσπαθείας. Εἶχε ἄδικο μετὰ ὁ Χαλκηδόνος ὅταν μίλησε περὶ ὑποκρισίας»: («Ἔθνος», 20-3-70).

Συνεπῶς, ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω, ἐσυνέχισε ὁ π. Γρηγόριος, χωρὶς νὰ συμφωνῶ μὲ τὰς λοιπὰς βλασφημίας τῆς συνεντεύξεως, μήπως εὑρισκόμεθα ἀντινομικοὶ καὶ διπρόσωποι προσευχόμενοι μὲν διὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐνεργοῦντες ὅμως ἐν συνεχείᾳ ἐχθρικῶς καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὰ αἰτούμενα ἐν τῇ προσευχῇ!..

— Θὰ παρακαλέσω νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ εἴπω μίαν σκέψιν μου προτοῦ δώσω τὸν λόγον εἰς ὑμᾶς, ἅγιοι πατέρες, εἶπεν ὁ Δικαῖος, ὅστις ἐγερθεὶς τῆς θέσεώς του, διὰ πρώτην φορὰν ἐλάμβανεν ἐπισήμως τὸν λόγον! Ἐν πρώτοις π. Γρηγόριε, ἡ ὑποκρισία τοῦ περὶ ὑποκρισίας ὁμιλοῦντος Πατριάρχου, ὡς καὶ ἡ δολιότης αὐτοῦ ἐν τῇ παραποιήσει τῆς ἀληθείας εἶναι καταφανεῖς τοῖς καὶ ὀλίγον νοῦν ἔχουσιν, ἤρχισε ὁ π. Ἀλέξιος. Κατ' ἀρχὴν δὲν εἴμεθα «κατὰ τῆς προσπαθείας», ὡς θέλει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἡ... Παναγιότης του, ἀλλὰ **κατὰ τοῦ τρόπου** δι' οὗ ἐνεργεῖ οὗτος τὴν προσπάθειαν. Μᾶς προκαλεῖ νὰ τοῦ προτείνωμεν λύσιν· τὴν ἔχομε ἐπανειλημμένως, ἵνα μὴ εἴπω μυριάκις, ἐκφράσει· ἤτοι, **ἐπιστροφὴ** πάντων ἐκείνων οὓς «ὁ βύθιος δράκων τῆς ἀληθείας ἀπαγαγὼν καὶ ταῖς ὁδοῖς τῆς πλάνης καὶ ἀπωλείας ἐξακολουθεῖν παραπείσας» ἀπεβουκόλησε τῆς νοητῆς μάνδρας τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, **εἰς τὸν οἶκον καὶ πάλιν τοῦ Πατρός...** ([35]).

35) Ὁ πάπας εἰς Βηθλεὲμ εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς. «Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν πίστιν ποὺ μᾶς ἐκληροδότησεν ὁ Χριστός. Δὲν εἶναι ἰδική μας ἀλλὰ ἰδική του. Δὲν εἴμεθα παρὰ οἱ θεματοφύλακες καὶ οἱ διερμηνεῖς της. Ἀλλά, ἂς τὸ ἐπαναλάβωμεν πάλιν, εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ χρησιμοποιήσωμεν κάθε λογικὸν μέσον κατάλληλον νὰ προλειάνῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ διαλόγου, ἐν πνεύματι σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, μὲ σκοπὸν μίαν μελ-

Ἑτέρα λύσις διὰ τοὺς θέλοντας νὰ παραμείνουν **Ὀρθόδοξοι** δὲν συζητεῖται κἄν. Ἐν τούτοις, ἀσφαλῶς θὰ ἐθαυμάσατε καὶ ὑμεῖς μετὰ ὁποίας τέχνης παραποιεῖ τὴν ἀλήθειαν, μεταθέτει τὸ θέμα, πλανᾷ τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀφελῆ ἀκροατήν του. Ἐκκινῶν ἐξ ἀληθείας, ἤτοι τῆς κοινῆς ἐπιθυμίας ὅλων διὰ μίαν κατὰ Θεὸν ἕνωσιν, καταλήγει προτείνων τὴν ψευδῆ καὶ τερατώδη μῖξιν...

Δυστυχῶς ὅμως ὁ λόγος τοῦ Οἰκουμενικοῦ, ἐσυνέχισεν ὁ ἅγιος Δικαῖος, ὑπερέβη πᾶν ψεῦδος καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίαν· ὄντως ὁ λόγος του γέμει δολιότητος...

Οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ σχολιάσῃ τὸν π. Ἀλέξιον. Φοβερὰν ἐντύπωσιν εἶχον πάντως δημιουργήσει εἰς τοὺς πλείστους τῶν πατέρων οἱ τελευταῖοι του λόγοι. Ἀληθῶς, ὡς τὰ πράγματα ἐμαρτύρουν, ὁ Ποιμὴν εἶχε πλέον οὐ μόνον καταστρέψει πᾶν ὅριον ἀσφαλείας διὰ τὸ ποίμνιόν του, ἀλλὰ ἀπροκαλύπτως εἶχε συμμαχήσει μετὰ τῶν πλέον ἐπιβούλων ἐχθρῶν αὐτοῦ, τὴν δορὰν τελείως ἀποβαλὼν καὶ τὸν «μισθωτὸν ποιμένα» ἐν ὅλῃ τῇ ἀπαισίᾳ τραγικότητι ἀποκαλύψας...

Ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ρυθμικός, ἁπαλὸς κτύπος ἠκούσθη ἐκ τῆς θύρας τοῦ Συνοδικοῦ καὶ ταὐτοχρόνως τὸ «Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν».

—«Ἀμήν», (36) ἀπήντησεν ὁ Δικαῖος καὶ ἐστράφη

λοντικὴν συνάντησιν — τὴν ὁποίαν εἴθε ὁ Θεὸς νὰ συντομεύσῃ — μὲ τοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανούς, τοὺς ἀκόμη χωρισμένους ἀπὸ ἡμᾶς. **Ἡ πύλη τῆς μάνδρας εἶναι ἀνοικτή. Προσμένουμε ὅλους μὲ ἐγκαρδιότητα.** Ὁ πόθος εἶναι ἰσχυρὸς καὶ ὑπομονετικός· ἡ θέσις πλατεῖα καὶ ἄνετος καὶ διαθέσιμος δι' ὅλους. Τὸ βῆμα τοῦ «δρασκελίσματος» τὸ ἀναμένομεν μὲ πολλὴν συμπάθειαν καὶ δύναται νὰ γίνῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς τιμιότητος καὶ ἀμοιβαίας χαρᾶς».

Ἴδε. Σ. Νινίκα «Πῶς ἐννοοῦν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἀνάτυπον περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» 1966.

36) Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μετὰ τὴν κροῦσιν τῆς θύρας, ἡ ὁποία σημειωτέον συνοδεύεται πάντοτε μὲ τὸ «Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πα-

πρὸς τὴν διεύθυνσι τῆς φωνῆς. Ἤνοιξε ἡ θύρα ἀργὰ καὶ μία ὁλοπόλιος καὶ σεβάσμια μορφὴ ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ ἄνοιγμά της.

—«Εὐλόγησον», δὲν ἐγνώριζον...», εἶπε διακριτικῶς καὶ ἠθέλησε νὰ ἀπομακρυνθῇ.

— Μὲ τὴν εὐχήν σας, πνευματικέ, περᾶστε, ἀπεκρίθη ὁ Δικαῖος καὶ ἔσπευσε νὰ προλάβῃ τὴν ἀναχώρησίν του. Καὶ ἦτο πολὺ δικαιολογημένη ἡ ἐνέργεια τοῦ π. Ἀλεξίου· ὁ ἐπισκέπτης δὲν ἦτο κοινός τις μοναχός· ἐπρόκειτο περὶ τοῦ παπα-Εὐλογίου, ἀνδρὸς διασήμου καὶ ἐν ὅλῳ τῷ ἁγίῳ τόπῳ πεφημισμένου. Ἀπὸ δεκαετίας τώρα ἠσκήτευε μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ του εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον τοῦ Ἄθωνος, ἀρκετὰ μακρὰν τοῦ ἀσκητικοῦ Καυσοκαλυβίου, ἤτοι τῆς περιωνύμου Σκήτης τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἁγιωνύμου.

Ἀπὸ τῷ 1932 ἔζη ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, καὶ ἐπὶ τριάκοντα συνεχῆ ἔτη ἐλειτούργει σχεδὸν καθημερινῶς. Ἦτο αὐστηρὸς ὀπαδὸς τοῦ παλαιοῦ ἑορτολογίου, ἀνήκων εἰς τὴν τιμίαν παράταξιν τῶν «Ζηλωτῶν» (37), διατηρηθεὶς ὅμως μακρὰν ἀκροτήτων καὶ ὑπερβολῶν, πλήρης πνεύματος καὶ χάριτος, τέλειος ταῖς φρεσί καὶ παιδίον τῇ ἀκακίᾳ. Οἱ πατέρες αὐθορμήτως ἠγέρθησαν σχεδὸν ὅλοι ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ του· συνεσταλμένος, ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καὶ Δικαίου, ἐκάθισεν ἀπέναντι τοῦ γραμματέως ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε παύσει νὰ θαυμάζῃ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὴν ἀποπνέουσαν «ὀσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς» ὄψιν τοῦ ἐρημίτου.

— Πνευματικέ, ἤλθατε ἀκριβῶς εἰς τὴν ὥραν! Ἐχρειαζόμεθα ὄντως καὶ εἰλικρινῶς τὴν γνώμην σας· ἡ πολυετὴς πεῖρα καὶ σύνολος ἡ ζωὴ καὶ πορεία σας θὰ ἔχουν ἀσφαλῶς πολλὰ νὰ μᾶς προσφέρουν. Ὁ ἅγιος Δικαῖος

τέρων...», δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἡ εἴσοδος τοῦ ἐπισκέπτου, ἐὰν δὲν ἀκουσθῇ ὡς ἀπάντησις τὸ «Ἀμήν».

37) Ὅρα σημείωσιν Νο 6.

ἀναφέρων τὰ ἀνωτέρω οὐδόλως ὑπερέβαλεν ἢ ὑπεκρίνετο. Ὁ π. Εὐλόγιος ἦτο ἀγαπητὸς ἀπὸ πάντας παρὰ τὴν ἀντίθεσίν του διὰ τὴν ἡμερολογιακὴν καινοτομίαν· ἡ ταπείνωσίς του, γεννηθεῖσα ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν αὐτῷ σωτήριον γνῶσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας καὶ εὐτελείας, εἵλκυε τοὺς πάντας· παρὰ τὴν φλογερὰν πρὸς τὰ «παραδεδομένα» ἀγάπην του, οὐδέποτε ἐφαντάσθη ὅτι εἶναί τι, ἀεὶ μιμνησκόμενος τὸ τοῦ Κυρίου :» ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὅτι, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι,πεποιήκαμεν». (Λουκ. ιζ', 10).

Οὐδέποτε κατηγόρησεν ἢ ἐθεώρησε τοὺς μὴ «ζηλωτὰς» ἀνιέρους ἢ ἀνήκοντας εἰς ἑτέραν Ἐκκλησίαν, ὡς ἐδέχοντό τινες τῶν συνασκητῶν του· ἐγνώριζεν, ἁπλῶς, ὅτι ἀποτελοῦν, ὡς καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπός των κυρὸς Χρυσόστομος εἶχε γράψει, «τὴν φαεινὴν καὶ ἀλύμαντον πλευρὰν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ([38]), τηρῶν οὕτως ἑαυτὸν ἐντὸς τῆς «βασιλικῆς ὁδοῦ». Βεβαίως, μετὰ τῷ 1964, ὅτε ἡ «ἐπίσημος» Ὀρθοδοξία, εἶχε πλέον ὁδηγηθῇ ἑκουσίως εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς κακοδοξίας τῇ ποδηγεσίᾳ τῶν Προκαθημένων Της, τὰ πράγματα ἦσαν πολὺ διάφορα. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγγυηθῇ δι' οὐδέν... Ἓν μόνον ἐγνώριζεν καλῶς· **ὅτι μοναδικὴ ἀσφάλεια ἦτο ἡ μὴ κοινωνία** μετὰ τῶν κακοδόξων... Ἕνεκα τῆς διακριτικῆς ταύτης πορείας του διὰ τὸ σύνολον τῶν πατέρων ἦτο ὁ πολὺς ἐπιθυμητός, «παπα-Εὐλόγιος ὁ ἐρημίτης». Βεβαίως ὑπῆρχον καὶ αἱ ἐξαιρέσεις· μοναχοὶ δηλαδὴ οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπεστρέφοντο, ἐνῷ ἄλλοι τὸν ἐθεώρουν τοὐλάχιστον θρησκόληπτον· καὶ αὐτοὺς ὅμως τοὺς ἠγάπα ἐξ ἴσου ὁ ἀγαθὸς λευΐτης, διότι ἐπίστευεν ὅτι μόνον ἡ γνῶσις ἐλευθεροῖ τὸν ἄνθρωπον, οἱ δὲ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ἠγνόουν... Ἴσως καὶ ὁ π. Νεόφυτος

---

38) Σταύρου Καραμήτσου «Ἡ ἀγωνία ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ» σελ. 148.

νὰ ἦτο εἷς ἐξ αὐτῶν τῶν ὀλίγων· βεβαίως δὲν ἐξεδήλωσεν οὐδὲν ἐνώπιον τῶν πατέρων ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ του πλὴν ὁ π. Εὐλόγιος ὡς ἄριστος ἰατρὸς τῶν ψυχῶν ἀλλὰ καὶ τῶν προσώπων ἱκανώτατος ἑρμηνευτής, ἀντελήφθη ἀρκετὰ διὰ μίαν ἀψευδῆ διάγνωσιν... Καιρὸς ὅμως νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν διακοπέντα διάλογον.

—Ὁ π. Γρηγόριος, πνευματικέ, ἐσυνέχισεν ὁ π. Ἀλέξιος, εἶχε μόλις ἐρωτήσει σχετικόν τι περὶ τοῦ διαλόγου ἐπὶ «ἴσοις ὅροις» καὶ τοῦ ἐξήγησεν ἐν βραχύτητι τὴν ἐρώτησιν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συγκεντρώσεώς των. Ἐκεῖνος εὐθὺς συνωφρυώθη ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ θέματος καὶ ἀσυναισθήτως ἔφερε τὸ ἀριστερό του χέρι εἰς τὴν πλουσίαν γενειάδα του· ὡς ἄφησε νὰ νοηθῇ κάποιο ἀπὸ τὰ δύο δὲν τοῦ ἤρεσε· ἢ τὸ θέμα, ἢ ὁ λόγος τῆς συγκεντρώσεώς των...

— Τί νὰ εἴπω, ἀπήντησε δυσθύμως πως εἰς τὸν Δικαῖον. Τὸ θέμα εἶναι πολὺ σοβαρὸ καὶ μεγάλο... Βλέπετε ἡ πολιτική, μὲ τὰς ἐπιδιώξεις της περὶ εἰρήνης τῶν λαῶν, ἐδέσμευσε τὴν ἐλευθέραν πορείαν καὶ ἐνέργειαν τῶν Ἐκκλησιῶν· τοῦ λοιποῦ θὰ ἀποτελοῦν καὶ αὗται πιόνιά τινα τοῦ διεθνοῦς διπλωματικοῦ ζατρικίου... (38α)

38α) Τρανοτάτη ἀπόδειξις τούτου ἡ ἀκολουθοῦσα περικοπὴ ἐκ τοῦ ἐσχάτως κυκλοφορήσαντος ἔργου τοῦ Olivier Clément, «Διάλογοι μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, — Dialogues avec le Patriarche Athénagoras» Paris (Fayard), 1969, σελ. 85 - 86—.

«Ὁ Ἀθηναγόρας ὁ Α΄, ἔφθασεν εἰς Κων]λιν τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1949 διὰ τοῦ προσωπικοῦ ἀεροπλάνου τοῦ προέδρου Τροῦμαν. Ἐνεθρονίσθη τὴν μεθεπομένην.

Ἡ ἀμερικανικὴ πολιτικὴ ἐζήτει νὰ συνδέσῃ τὴν Τουρκίαν μετὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν Σταλινικὴν ἐξάπλωσιν εἰς τὰ Βαλκάνια, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ Γιουγκοσλαβικὸ σχίσμα (Τίτο) καὶ τὸ τέλος τοῦ συμμοριτοπολέμου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπέτρεπον τοῦτο.

Ὁ Ἀθηναγόρας ὁ Α΄ ἐφαίνετο τὸ πλέον ἱκανὸν πρόσωπον διὰ

Μὲ τὸ σύνθημα «Χριστιανοὶ ἑνωθῆτε» ξεκινοῦν γιὰ τὸ παζάρι ὅπου θὰ πουληθῇ ἡ ἀλήθεια!.. Ἐνταῦθα ἠθέλησε νὰ διακόψῃ καὶ ἐσιώπησε. Αἱ παρακλήσεις ὅμως τῶν πατέρων καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἁγίου Δικαίου, τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀναδιπλώσῃ τὸ πιστεύω του, ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλούστερον καὶ πρὸ πάντων ἀμιγὲς καὶ πηγαῖον· ἡ ὑποκρισία καὶ ὁ συμβιβασμὸς ἦσαν ἄγνωστα στὸ πνευματικὸ τοῦτο ἄνθος τῆς ἐρήμου...

— Κάποτε, ἤρχισε νὰ λέγῃ, οἱ Χριστιανοὶ πίστευαν καὶ ἦταν ἕτοιμοι νὰ πεθάνουν γιὰ τὴν πίστι τους. Σήμερα ὁ ζῆλος τους γιὰ τὴν ἀλήθεια ἔχει κρυώσει. Ἄρχισαν νὰ τὴν θεωροῦν σὰν κάτι τὸ δευτερεῦον. Βρίσκουν τὶς διαφορὲς τῶν «Ἐκκλησιῶν», γιὰ τὶς ὁποῖες ἄλλοτε θυσιαζόντουσαν οἱ μάρτυρες, ἐξωρίζοντο οἱ πατέρες, ἀκρωτηριάζονταν οἱ πιστοί, σὰν ἀσήμαντες καὶ ἀνάξιες λόγου.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι νοσηροὶ καὶ ἀδιόρθωτοι αἰσθηματίαι, ποὺ νομίζουν ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι μιὰ δεοντολογία πού ἀφορᾷ στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις. Οἱ ἄλλοι ἐπιδιώκουν πολιτικοὺς σκοποὺς καὶ σκοτεινὰ συμφέροντα. Ὅλοι μαζὶ κτίζουν τὴν πόλι τοῦ ἀντιχρίστου. Ζητοῦν τὴν ἕνωσι ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἀλήθεια, ζητοῦν τὸ ἐξωτερικὸ πλησίασμα ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ διάστασι, ζητοῦν τὸ γράμμα ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ πνεῦμα.

Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλπίζουν ὅτι αὐτὸ ποὺ ἀπέτυχε τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ σχίσματος, θὰ ἐπιτευχθῇ τώρα ποὺ οἱ δογματικὲς διαφορὲς καὶ οἱ διαφορὲς τῆς νοοτροπίας ἔγιναν, μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ἀπὸ χάσματα ὠκεανοί;

νὰ εὐνοήσῃ μίαν προσέγγισιν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Περαιτέρω δὲ ἠλπίζετο ὅτι τὸ γόητρόν του θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κων]λεως νὰ ἀντισταθμίσῃ εἰς τὸν Ὀρθόδοξον κόσμον τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας».

Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι μιλοῦν γιὰ ἕνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν δείχνει ὅτι ἡ σκέψις τους εἶναι τελείως ἀντιχριστιανική. Παραδέχονται ἔτσι ὅτι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, τὴν ὁποία ὁμολογοῦμε στὸ σύμβολο τῆς πίστεώς μας, ἔχει πάψη νὰ ὑπάρχῃ, ὅτι ἔχει διασπασθῆ σὲ πολλὲς Ἐκκλησίες ποὺ δὲν εἶναι πιὰ καθολικές, δὲν περιέχουν δηλαδὴ ὁλόκληρη τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν χάρι, ὅπως οἱ τοπικὲς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀλλὰ ἕνα μικρὸ ἢ μεγάλο μέρος αὐτῶν. Κατὰ συνέπειαν παραδέχονται ὅτι ἡ ἀλήθεια δὲν ὑπάρχει πιὰ πάνω στὴ γῆ, καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθε ἐπὶ ματαίῳ! Γιατὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἀνακάτεμα τῆς ἀλήθειας μὲ τὸ ψεῦδος, εἶναι ἀδύνατο νὰ ξαναβρεθῆ ἡ ἀλήθεια, περὶ τῆς ὁποίας ἦλθε νὰ μαρτυρήσῃ ὁ Χριστός, καὶ ἑπομένως εἶναι ἀδύνατον νὰ ξαναβρεθῇ ὁ Χριστός, ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος ἡ ἀλήθεια.

Ἀλλὰ τότε γιατὶ εἶπε ὁ Χριστὸς ὅτι θὰ εἶναι μαζί μας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; «Καὶ ἐγὼ μεθ' ἡμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». Γιατὶ εἶπε ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο θὰ ὁδηγήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι οἱ πύλες τοῦ Ἅδου δὲν θὰ μπορέσουν νὰ καταβάλουν τὴν Ἐκκλησίαν; Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία ἔχῃ διασπασθῆ —καὶ γιὰ νὰ χρειάζεται ἕνωσιν θὰ πῆ πὼς ἔχει διασπασθῆ— τότε ὅλα αὐτὰ ποὺ ὑποσχέθηκε ὁ Χριστός, βγῆκαν ψέμματα! Ἀλλὰ ἄπαγε τῆς βλασφημίας. Ἡ Ἐκκλησία ζῇ καὶ θὰ ζῇ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀδιάσπαστος καὶ ἄτρωτος κατὰ τὴν ὑπόσχεσι τοῦ Κυρίου. Ὅσοι μιλοῦν γιὰ «Ἕνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν» ἁπλῶς **ἀρνοῦνται** τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησία του.

Ὅταν ἕνας Ὀρθόδοξος Πατριάρχης δέχεται νὰ μετέχῃ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία στὸ Προτεσταντικὸ Οἰκουμενικὸ Συμβούλιο τῶν **Ἐκκλησιῶν** σὰν μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς «Ἐκκλησίες», τί ἄλλο κάνει παρὰ νὰ ὁμολογῇ ἐπισήμως, ὅπως οἱ Προτεστάνται, τὴν διάσπασιν τῆς

Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας; Τί ἄλλο κάνει παρὰ νὰ **ἀρνῆται** τὸν Χριστόν;

Μερικοὶ Ὀρθόδοξοι ἀφελεῖς, ἐσυνέχισεν ὁ π. Εὐλόγιος, νομίζουν ὅτι τὸ πλησίασμα αὐτὸ τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν γίνεται μὲ σκοπὸ τὴν ἕνωσι ἀλλὰ μὲ σκοπὸ τὴν διαφώτισι, τὴν ἱεραποστολὴ πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους. «Εἶναι, λένε, αὐτὲς ἐκδηλώσεις ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας». ([39]) «Ἐὰν κλειστοῦμε στὸ «καβούκι» μας, λένε

39) Τὰς φοβερὰς αἱρέσεις καὶ τὸ **ἀνίερον** τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, ἐλάχιστοι ἐκ τῶν συγχρόνων ὀρθοδόξων θεολόγων παραδέχονται. Οἱ ἀκαδημαϊκοί, ἰδίως διδάσκαλοι, συνηθίζουν, τὸ ὀλιγώτερον, νὰ ἀφήνουν εἰς «τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ» τὴν θέσιν καὶ κατάστασιν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀρνούμενοι οὕτω, λόγω εὐγενείας, νὰ κηρύξουν τὴν μοναδικότητα τῆς Ὀρθοδοξίας, ἵνα μὴ λυπήσουν τοὺς «ἀδελφούς» των!

Εἷς ὅμως ἀληθὴς τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ὑπηρέτης, ὁ πολὺς Εὐγένιος Βούλγαρις, **ὁ ὀρθόδοξος οὗτος Ἀριστοτέλης** τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἰδοὺ πῶς ἀποφαίνεται κριτικῶς περὶ τοῦ Παπισμοῦ, ἄνευ ἀβροφροσυνῶν καὶ ψευδοῦς κοσμικῆς ἀγάπης.

«Τίνας γὰρ Λατίνων ἐπισκόπους ἐνταῦθα νοεῖς: τοὺς πρὸ τοῦ σχίσματος, ἢ τοὺς ὕστερον; Εἰ γὰρ ἐκείνους, συμψήφους ἕξεις καὶ ἡμᾶς καὶ ὁμόφρονας, ἐπεὶ ὡς ἀληθεῖς ποιμένες τῆς εὐαγγελικῆς ποίμνης τοὺς μακαρίους ἐκείνους ἄνδρας ἴσα τοῖς Ἀνατολικοῖς γενομένους, καὶ αὐτοὶ τιμῶμεν καὶ σεβαζόμεθα, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν δι' ἀρετῆς ὕψος τῷ τῶν Ἁγίων συγκατειλεγμένους χορῷ, ὥσπερ καὶ τοὺς ἡμετέρους δοξάζομεν· οἱ δὲ λέγεις **τοὺς μετὰ τὸ σχίσμα,** τούτους ἡμεῖς οὐ διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων εἰσερχομένους ἐπιγινώσκομεν, ἀλλ' ἀλλαχόθεν ἀναβαίνοντας ἴσμεν, **καὶ ληστὰς οἷον καὶ κλέπτας διασυρίττομεν,** οὐδὲ ποιμένας ὀνομάζομεν, ἀλλὰ λύκους βαρεῖς τῇ τοῦ Χριστοῦ ποίμνῃ ἀληθῶς ἐπιτιθεμένους, καὶ ταύτην διαρπάζοντας ἀθλίως καὶ διαφθείροντας. **Διὸ καὶ τῶν διπτύχων ἡμῖν τῶν ἱερῶν καὶ πολλοῦ δεόντως ὁ Ρώμης ἐξείληπται (οἶμαι δὲ καὶ ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς πολλῷ πρότερον),** καὶ ὅνπερ ἂν πρωτοπαγῆ καὶ κορυφαῖον ἐν ἀρχιερεῦσι Θεοῦ ὁμολογείημεν, εἴπερ εὐσεβῶν·

συχνά, ἐὰν δὲν πηγαίνουμε στὰ διεθνῆ συμβούλια καὶ δὲν στέλνουμε παρατηρητὰς στὶς Παπικὲς συνόδους κ.τ.λ. τότε πῶς θὰ γνωρίσουν οἱ Δυτικοὶ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκ-

---

εἶεν καὶ τὸν τῆς ἀληθείας λόγον ὀρθοτομῶν, τοῦτον ἤδη οὐδὲ ἐντάττειν αὐτοῖς ἁπλῶς, οὐδὲ ἐναριθμεῖν ἀξιοῦμεν· τὶς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ἢ τὶς συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ;». Καὶ ἀλλαχοῦ. «**Ὁ γὰρ Παπισμὸς ἀπὸ Θεοῦ ἐστι χωρισμός**». (ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἀνωτέρου ἀνδρὸς «Πρὸς Πέτρον Κλαίρκιον», ἐκδ. Ἀθηνῶν 1844, σελ. 95,96 καὶ 111).

Οἱ σημερινοὶ ὅμως διδάσκαλοι καὶ ποιμένες, βλέπουσι πολὺ διαφόρως τὰ πράγματα. Ἄς διακηρύττουν οἱ «δυτικοὶ ἀδελφοί» των εὐκαίρως ἀκαίρως, οἱ μὲν ὅτι: «Εἶμαι ὁ Πέτρος», οἱ δέ: «Ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διακρινομένη **τῶν τριῶν αἱρέσεων**: τοῦ Νεο-προτεσταντισμοῦ, τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τῶν **Ἀνατολικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν**». (K. Barth, Dogmatics, Engl. Translation 1956 vol. I2 σελ. 829).

Ἐκεῖνοι ἐπιμένουν νὰ προδίδουν τὰ ἁγιώτατα, ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης καὶ μόνον. Παραθέτομεν ἐνδεικτικῶς μερικὰ κείμενα «τῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ὁδηγῶν».

«Ὡς εὖ παρέστης, ἀδελφὲ ἅγιε, τοῦ Πέτρου διάδοχε, **τοῦ Παύλου ὁμώνυμε καὶ ὁμότροπε,** ἀγάπης καὶ ἑνότητος καὶ εἰρήνης ἄγγελε. Ἀποδίδομέν σοι ἐν μέσῃ Ἐκκλησίᾳ τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ». (Λόγοι τοῦ Ἀθηναγόρου ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τοῦ Πάπα εἰς Φανάριον τῇ 25ῃ Ἰουλίου 1967).

«Ἀποτελοῦμεν τὴν κατ' Ἀνατολὰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, **ἀλλ' εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὕπαρξιν καὶ τῆς κατὰ Δύσιν Μιᾶς Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας;**

Ἡ ἱστορία βεβαίως παρουσιάζει θέσεις τοῦ **δυτικοῦ τμήματος τῆς Ἐκκλησίας** ἀναφερομένας εἰς τὴν πίστιν, τὴν λατρείαν καὶ τὴν διοίκησιν διαφόρους καὶ ἔν τισιν ἀντιτιθεμένας πρὸς τὰ καθολικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα. **Πλὴν ὅμως ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν φαίνεται ἀπρακτοῦσα**

κλησία καὶ πῶς θὰ προσελκυσθοῦν πρὸς αὐτήν;» ([40]).

Πῶς ὅμως, σᾶς ἐρωτῶ, θὰ διδαχθοῦν οἱ Δυτικοὶ ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία καὶ Ἀληθινὴ ὅταν τὴν βλέπουν νὰ συναναστρέφεται μὲ τὶς ψεύτικες «Ἐκκλησίες» σὰν ἴσος πρὸς ἴσον; Δὲν θὰ νομίσουν μᾶλλον ἔτσι πὼς ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι σὰν καὶ τὶς ἄλλες σχετικὴ καὶ μερική; ([41]).

ἐν τῇ Δύσει. Διότι τὸ Τριαδικὸν Δόγμα παρέμεινε τὸ αὐτὸ ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Διότι ἄνδρες καὶ γυναῖκες παρουσιάζονται καὶ εἶναι ἅγιοι, ἀσκηταί, διδάσκαλοι καὶ μάρτυρες ὑπὲρ Χριστοῦ». (Λόγοι τοῦ Ἀθηναγόρου Λονδίνου κ. Κοκκινάκη εἰς «Ἐπίσκεψις», τεῦχος 14ον, τῆς 15ης Σεπτ. 1970, ὡς καὶ «Φωνὴ Ὀρθοδοξίας» 1ης Νοεμβρ. 1970. Τὸ πλῆρες κείμενον τῆς **αἱρετικῆς ὁμιλίας του** εἰς: «Ὀρθόδοξος Τύπος» 10-12-1970.

Βλέπε ἐπίσης εἰς περιοδικὸν «Ἐκκλησία» τεύχη 8-9, ἄρθρον τοῦ ἀρχιμ. Ἠλία Μαστρογιαννοπούλου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀρθόδοξοι, προϋποθέσεις διὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Διάλογον» διὰ νὰ θαυμάσῃς θεωρητικὴν ἀδολεσχίαν περὶ τῶν ἀνωτέρω θέσεων, πόρρω ἀπέχουσαν τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας. Δεῖγμα, ὁ εὐμενὴς σχολιασμός του ὑπὸ τοῦ Οὐνιτικοῦ περιοδικοῦ «Irenikon» τεῦχος 2, 1969, σελ. 200, σημ. 2. Ἄξιον δὲ προσοχῆς, τυγχάνει ὅτι παρὰ τὰς ἐπιτυχεῖς κριτικὰς ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου, («Ὀρθόδοξος Τύπος» φύλλον 1-20 Ἰουλίου 1969, Σ. Μπιλάλη, μνημ. ἔργ. Τόμ. Β', σελ. ,375-7.), ὁ ὑμνητής, οὐ μόνον τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου ἀλλὰ καὶ τοῦ διορθοδόξου τοιούτου, ἐκώφευσε λίαν «ἐπιτυχῶς», ἐπαναλαβὼν τὸ ἄρθρον, ἀναλλοίωτον καὶ «ὁμοιοπαθὲς» εἰς τὴν ἐσχάτως κυκλοφορήσασαν μελέτην του: «Ἡ Ἐκκλησία ἐν πορείᾳ» σελ. 156-169.

40) **Ἡ γνωριμία** των μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας ἔχει πρὸ πολλοῦ γίνει· μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἔχουν ἀποδελτιώσει ἅπασαν τὴν ἡμετέρα Πατερικὴν φιλολογίαν καὶ Παράδοσιν πρὸ διακοσίων σχεδὸν ἐτῶν! Ποῖος ὁ καρπός, ἢ τίς ἡ ἀλλαγή; Εἰ ἐκείνων οὐκ ἤκουσαν, πῶς πιστεύσουσιν ἡμᾶς, τοὺς θαυμαστὰς τῆς πλάνης καὶ κακοδοξίας των;

41) Ἐν τούτοις ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία δὲν παύει νὰ διακηρύτ-

Ἢ μήπως εἶναι λογικὸ νὰ ἐλπίσῃ κανεὶς ὅτι τὰ συμβούλια αὐτὰ φανατικῶν ρασοφόρων καὶ παστόρων μποροῦν ποτὲ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀλήθεια; Κολακεύουν μόνον τοὺς Ὀρθοδόξους, καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ τοὺς προσελ-

---

τῇ θρασέως καὶ ἐπιμόνως ὅτι ἀποτελεῖ τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, καλοῦσα εἰς ἐπιστροφὴν τὸ μακρὰν αὐτῆς ποίμνιον... Παραθέτομεν ἀποδεικτικὰ κείμενα τῆς ἀνωτέρω πλαστογραφίας τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνύματος.

«Τὸ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν ἐτόνισεν ὁ Πάπας, εἶναι θαυμαστὴ κίνησις Χριστιανῶν, τέκνων τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα ἦσαν **διεσκορπισμένα** καί τὰ ὁποῖα τώρα ἀναζητοῦν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἑνότητος. (Ἀκουέτωσαν οἱ Ὀρθόδοξοι, οἱ ἀποτελοῦντες ὡς ὀργανικὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τούτου, «διεσκορπισμένα τέκνα τοῦ Θεοῦ»...).

»Οὐδόλως πρόκειται περὶ Ὑπερεκκλησίας. Τοὐναντίον, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἡ ὁποία διατηρεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτὴν Θείαν παρακαταθήκην πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ὑπακούουσα εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Τούτου ἔχων βαθυτάτην συνείδησιν ὁ Παῦλος ὁ 6ος, **ὁρατὸς ἀρχηγὸς αὐτῆς,** ἠθέλησεν εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Π.Σ.Ε. νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας μέλη αὐτοῦ μὲ πᾶσαν εἰλικρίνειαν.

«Ἰδοὺ εὑρισκόμεθα ἐν μέσῳ ὑμῶν. Τὸ ὄνομα ἡμῶν εἶναι Πέτρος, ἡ δὲ Γραφὴ λέγει εἰς ὑμᾶς ποίαν ἔννοιαν ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ ποῖα καθήκοντα ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς, ἤτοι τὰς εὐθύνας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ». Καὶ συνεχίζει ὁ σχολιαστής. «Δὲν ἐξεπλάγησαν τὰ μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. ἀκούοντα τοὺς λόγους τούτους...» (Καθολικὴ 2 Ἰουλίου 1969.)

Ἕτερον προκλητικώτατον κείμενον ἐκ μέρους τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως τὸ περιώνυμον «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ» ὑπὸ τὸν τίτλον «Decretum de Oecumenismo», ψηφισθὲν ἐν τῇ Β' Βατικανῇ Συνόδῳ διὰ ψήφων 2137 ὑπέρ, καὶ 11 κατά! Τὸ «Διάταγμα» κάμνει σαφῆ διάκρισιν μεταξὺ τῆς Κα-

κύσουν πρὸς τὸ μέρος τους. Ἂν εἶχαν πραγματικὴ νοσταλγία γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία καὶ ἤθελαν νὰ τὴν γνωρίσουν, δὲν θὰ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ τὰ συμβούλια καὶ τὶ συνεδριάσεις. Θὰ πήγαιναν νὰ πιοῦν ἀπὸ τὶς πηγές της, ἀπὸ τοὺς Πατέρας καὶ τοὺς ἁγίους της. Ὄχι, ὁ καλλίτερος τρόπος γιὰ νὰ πείσῃς τοὺς ἄλλους γιὰ τὴν ἀλήθεια εἶναι νὰ πιστεύῃς ὁ ἴδιος σ' αὐτήν. Νὰ μὴν τὴν συζητῇς, ἀλλὰ νὰ τὴν ὁμολογῇς μόνον. Τὰ συνέδρια καὶ τὰ συμβούλια **συζητοῦν** τὴν ἀλήθεια. Αὐτὸ ὅμως εἶναι προδοσία. Γιατὶ δὲν πρόκειται ἐκεῖ γιὰ διάλογο καὶ νουθεσίες πρὸς αἱρετικούς, ἀλλὰ γιὰ συζήτησι μὲ «Ἐκκλησίες». **Ὁ Χριστὸς δὲν ζητάει συζητητὰς ἀλλὰ ὁμολογητάς.** Ἡ ἀλήθεια ποὺ μᾶς ἐδίδαξε δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ συζητοῦνται.

Στὰ διάφορα οἰκουμενικὰ συνέδρια ἡ συζήτησι παίρ-

θολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων, τὰς ὁποίας θεωρεῖ ὑποδεεστέρας τῆς Παπικῆς. Ἡ μία καὶ μόνη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι, κατὰ τὸ Διάταγμα, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Διὰ τοὺς λοιποὺς, προσθέτει.

«Τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀπαξιοῖ νὰ τὰς χρησιμοποιῇ ὡς μέσα σωτηρίας, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις ἀπορρέει ἀπὸ τὴν πληρότητα χάριτος καὶ ἀληθείας, ἥτις **εἶναι ἐμπεπιστευμένη εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν»** σελ. 7. Καὶ εὐθὺς ὑπογραμμίζει.

«Ἐν τούτοις οἱ διϊστάμενοι ἀδελφοὶ ἡμῶν, εἴτε ἐπὶ μέρους, εἴτε αἱ κοινότητες αὐτῶν, δὲν ἀπολαμβάνουν τὴν ἑνότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠθέλησε νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ εἰς πάντας ὅσους ἀνεγέννησε καὶ ἀνεζωοποίησε εἰς ἓν σῶμα καὶ εἰς καινότητα ζωῆς ὡς μαρτυροῦν ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ἡ σεπτὴ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ μόνης, πράγματι, τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εἶναι γενικὸν ὄργανον σωτηρίας, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὅλη ἡ πληρότης τῶν μέσων τῆς σωτηρίας. Διότι μόνον εἰς τὸν ἀποστολικὸν Σύλλογον, τοῦ ὁποίου ὁ Πέτρος προΐσταται, εἶναι ἐμπεπιστευμένα ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης» (σελ. 9, τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως). Ἐν τῇ ἐνάρξει δὲ

νει τὴν μορφὴ ἐμπορίου ([41α]) ὅπου γίνεται ἀνταλλαγὴ ὑποχωρήσεων στὰ ζητήματα τῆς πίστεως γιὰ νὰ ἐπέλθῃ μιὰ τελικὴ συμφωνία. Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες, καὶ μόνη ἡ προσέλευσις ἑνὸς Ὀρθοδόξου σ' ἕνα οἰκουμενικὸ συμβούλιο εἶναι προδοσία τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ Χριστοῦ στοὺς ἀπίστους ἀντὶ τριάκοντα ἀργυρίων. Γιατί, προσερχόμενος ὁ Ὀρθόδοξος, ὁμολογεῖ τὴν πίστι του συζητήσιμη, καὶ ἀφήνει νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἂν τοῦ δοθοῦν ἱκανοποιητικὰ ἀνταλλάγματα θὰ κάνῃ καὶ αὐτὸς ὑποχωρήσεις.

τῆς γ' περιόδου τῆς Συνόδου, ὁμιλῶν ὁ Ποντίφηξ, εἶπε. «**Ἐγὼ ὁ Πάπας συγκεντρῶ ἐν τῷ προσώπῳ μου καὶ τῷ ἁγίῳ ἀξιώματί μου πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν**»...

Ἐν τούτοις, καὶ τὸ λέγομεν μετὰ βαθυτάτης θλίψεως, οὐδεὶς ἐκ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων ἠθέλησε ἢ ἠδυνήθη νὰ κάμῃ ἔντος ὀρθόδοξον κριτικὴν αὐτῆς. οἵα ἡ ἀνωτέρω ἀνώνυμος, δημοσιευθεῖσα δὲ εἰς τὴν «Ἐκκλησία» τοῦ 1966.

Ἐπαινετὴν ἐξαίρεσιν, ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, ἀποτελεῖ ἡ κριτικὴ τοῦ π. Σπυρίδωνος Μπιλάλη, (μνημ. ἔργ, Τόμ. Α', σελ 339 ἑξ), ὅπου μετὰ σεμνότητος καὶ παρρησίας ἀποδεικνύεται τὸ σαθρὸν τοῦ συνόλου διατάγματος ἄνευ **ἴσως** καὶ **ἀλλά,** κατὰ τὸ Εὐαγγελικὸν **ναί,** καὶ **οὔ.**

Πρὸς ἀπόδειξιν ἰδὲ ἐνδεικτικῶς τὴν συλλογικὴν ἐργασίαν. «Ὀρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ», ὑπὸ ὁμάδος θεολόγων καὶ ἰδιαιτέρως τὴν ἐν αὐτῇ συνεργασίαν τοῦ καθηγητοῦ Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου. Βλέπε ἐπίσης ἐφημερίδα «Καθολική» τῆς 10.2.65, ἄρθον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς» διὰ νὰ ἐννοήσῃς τὴν τελεσθεῖσαν διάβρωσιν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Θεολογίας ἐν ὅλῃ τῇ τραγικῇ αὐτῆς μεγαλοπρεπείᾳ!...

41α) «Καὶ τί βούλει; πρὸς τὸ ἀρέσκον ἑκάστῳ ἐμπορικῶς ἡμᾶς ἀποκρίνεσθαι; Ἢ ὀρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας;... οὕτως λαλοῦμεν οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ὑμῶν· εἰ καὶ ἄλλως ἁμαρτωλοὶ τυγχάνομεν). (στλ. 1624 Β).

Οἱ πατέρες δὲν συζητοῦσαν μὲ τοὺς αἱρετικούς. Ὁμολογοῦσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀνέτρεπαν τοὺς ἰσχυρισμούς των, χωρὶς εὐγένειες καὶ φιλοφρονήσεις. Δὲν ἦταν συζήτησις Ἐκκλησίας μὲ Ἐκκλησίες ἀλλὰ διάλογος τῆς Ἐκκλησίας μὲ ψυχὲς ποὺ εἶχαν χάσει τὸν δρόμο τους. **Ἡ Ἐκκλησία δὲν συζητᾶ, γιατὶ δὲν ἀναζητᾶ. Ἁπλῶς δίδει, γιατὶ ἔχει τὸ πᾶν!**

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὁμιλίας τοῦ ἐξ ἐρήμου ἐπισκέπτου ἀπόλυτος ἠρεμία ἐπεκράτει εἰς τὴν αἴθουσαν. Οἱ πάντες ἀπερρόφουν, μετὰ πάσης προσοχῆς ἀπελάμβανον τῆς χάριτος τῶν χειλέων του... Ὁ π. Νεόφυτος μόνον παρετήρησε, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει «ὅλοι χορεύουμε στὸ ἴδιο ταψί», δηλαδὴ εἰς τὴν σύγχυσι καὶ τὴν πλάνη, σὰν ἕνα ἄπειρο πλῆθος «πλανώντων καὶ πλανωμένων»... Ἀφοῦ «πάντες ἐξέκλιναν» καὶ τὰ ὁρόσημα τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους ἐχάθησαν ἤ, τοὐλάχιστον, ἐλάχιστοι τὰ διακρίνουν, τότε, εἶπε κάπως εἰρωνικῶς, εἶναι ματαιοπονία νὰ ἐρευνῶμεν διὰ τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν πιστότητα, αἱ ἐλπίδες μας θὰ διαψευσθοῦν ὁπωσδήποτε...

Ὁ ἀσκητικὸς ὅμως παπὰ Εὐλόγιος, θετικὰ καὶ σύντομα ἔδωκε τὴν ἀπάντησιν.

—Ὄντως, π. Νεόφυτε, μέσα στὸ χάος καὶ τὴν ὑποκρισία τοῦ συγχρόνου κόσμου δὲν εἶναι εὔκολο νὰ διακρίνῃ κανεὶς τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ τὴν πλησιάσῃ. Γιατὶ δὲν ἀρκεῖ νὰ ὀνομάζεται Ὀρθόδοξος μιὰ Ἐκκλησία γιὰ νὰ εἶναι καὶ στὴν κυριολεξία. Ἡ ἀποστασία δυστυχῶς ὑπάρχει καὶ κάτω ἀπὸ τὸ τυπικῶς ὀρθόδοξο ράσο, καὶ κάτω ἀπὸ τοὺς ὀρθόδοξους θόλους, καὶ μέσα στὸν θρησκεύοντα λαό. Αὐτό, ἐξ ἄλλου, δὲν εἶναι κάτι τὸ καινούργιο· τὸ γνώρισε ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ πρῶτα της βήματα. Μόνο ποὺ τώρα ἔχει πάρει ἀπίθανες διαστάσεις.

Τὴν Ἐκκλησία πρέπει νὰ μάθουμε νὰ τὴν διακρίνουμε **πίσω** ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Φαινομενικὰ στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἐπικρατεῖ σήμερα ἡ σύγχυσις καὶ τὸ χάος. Ὁ καθένας, ἐγγράμματος ἢ ἀγράμματος ἔχει καὶ

μιὰ δική του ἐκδοχὴ γιὰ τὸ τί εἶναι Ὀρθοδοξία ἢ Χριστιανισμός, καὶ αὐτὴ τὴν ἐκδοχὴ τὴν ὑποστηρίζει μὲ φανατισμό. Μέσα σαυτὴν τὴν τρικυμία εἶναι ἀδύνατον νὰ βρῆς τὸν δρόμο σου χωρὶς πυξίδα. Ὑπάρχει ἐν τούτοις ἕνα κριτήριο ἀλάνθαστο· **ἡ συνέχεια τῆς Παραδόσεως.** Ὅπου ἡ Παράδοσις διατηρεῖται ζωντανὴ καὶ ἀνόθευτη, χωρὶς διακοπὴ ἢ ἀλλοίωσι ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων, ὅσοι πιστοὶ — ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, ἢ λαϊκοὶ— ζοῦν καὶ μεταδίδουν αὐτὴ τὴν Παράδοσι, **ἐκεῖ εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.** Ὅλοι οἱ ἄλλοι —ἱερεῖς ἢ λαϊκοὶ— ποὺ θέλουν νὰ λέγωνται Ὀρθόδοξοι χωρὶς νὰ ἀκολουθοῦν τὴν ἀπὸ αἰώνων ζῶσα Παράδοσι, εἶναι παρείσακτοι, εἶναι τὰ ζιζάνια μέσα στὸ χωράφι τοῦ Χριστοῦ.

Σήμερα τὰ ζιζάνια εἶναι πάρα πολλὰ καὶ τὰ στάχυα πολὺ ὀλίγα, ὅμως τὸ χωράφι εἶναι χωράφι τοῦ Θεοῦ καὶ παρ' ὅλη τὴν ποικιλία τῶν ζιζανίων, τὸ σιτάρι παραμένει τὸ ἴδιο ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεά, ἀπὸ σπορὰ σὲ σπορά, ὅπως ἐκεῖνο τὸ πρῶτο ποὺ φύτεψε, μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο Θεϊκὸ χωράφι, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὸ σιτάρι καὶ τὰ ζιζάνια ἔχουν τὸ ἴδιο χρῶμα, καὶ ἀπὸ μακρυὰ δύσκολα μπορεῖ νὰ τὰ ξεχωρίσῃ κανείς, ἀπὸ κοντὰ ὅμως, ὅταν τὸ σιτάρι τὸ πλησιάσῃς, ξέρεις πὼς εἶναι σιτάρι. Αὐτὴ ἡ ζῶσα Παράδοσις δὲν διεκόπη ποτέ, γιατὶ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ ὑποσχέθηκε στὴν Ἐκκλησία ὅτι καὶ «πύλαι Ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», καὶ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ δὲν ψεύδεται... ([42]) Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διέκοψε τὸν λόγον του καὶ σιωποῦσε ὁμοῦ μὲ τοὺς λοιποὺς πατέρας οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπεθαύμαζον ἀμίλητοι καὶ σχεδὸν ἀκίνητοι... Ὁ ἅγιος Δικαῖος τελικῶς ἐπενέβη παρακαλῶν τὸν παπὰ Εὐλόγιον ὅπως πρὶν ἀναχωρήσῃ τοὺς ἐπεξήγησῃ καὶ τὴν ἀπορίαν τοῦ π. Γρη-

42) Ὅρα Α. Καλομοίρου, «Κατὰ Ἑνωτικῶν» σελ. 15.

γορίου ἡ ὁποία μέχρι στιγμῆς παρέμενε ἀναπάντητος. Ἐπιθυμοῦσαν δηλαδὴ νὰ γνωρίσουν καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον προσωπικῶς, τὴν ἀληθῆ καὶ ὀρθόδοξον ἔννοιαν τῆς εὐχῆς τῆς Ἐκκλησίας: «ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως», ὡς ἐπίσης τὸ Εὐαγγελικόν: «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν».

— Νομίζω ὅτι εἶναι πολὺ ἁπλῆ ἡ ἐξήγησις, ἤρχισε ὁ π. Εὐλόγιος, ἔστω καὶ ἂν ἑρμηνεύεται δολίως ἀπὸ τοὺς οἰκουμενιστάς.

Διότι σᾶς ἐρωτῶ, ἅγιοι πατέρες: εἰς ποίας ἐκκλησίας ἀναφέρονται οἱ λέξεις: «ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν»; Μήπως εἰς τὴν Παπικήν, Καλβινικήν, Ἀγγλικανικήν, Βαπτιστικήν, Ἀναβαπτιστικήν, Εὐαγγελικὴν καὶ κάθε εἴδους αἱρέσεως καὶ πλάνης ἀπόχρωσιν; Ὑπῆρχον ὅλες αὐτὲς οἱ αἱρέσεις τὸν καιρὸν ὅπου ἐγράφησαν αἱ Θεῖαι Λειτουργίαι; Ἢ μήπως οἱ Ἀπόστολοι καὶ Πατέρες ἐν τῷ διορατικῷ των ἔγραψαν ὅλα αὐτὰ διὰ τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν τοῦ 20οῦ αἰῶνος;...

Μὰ δύναται κἂν νὰ διανοηθῇ τις ὅτι «τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν» ἀναφέρεται εἰς τὰς ποικίλας αἱρετικὰς «ἐκκλησίας» τῆς Δύσεως: Ἔξω ἀπὸ τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, ὑπάρχουν πραγματικὲς Ἐκκλησίες; Εἶναι λοιπόν, φανερὸν καὶ στὸν πιὸ ἁπλοῦν, ὅτι αὐτὸ ὅπου λέγει τὸ κείμενον εἶναι: ὑπὲρ εὐσταθείας **τῶν κατὰ τόπους** Ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ ἀποτελοῦν τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Δηλαδὴ τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων, π.χ. προσηύχοντο οἱ Χριστιανοὶ ὑπὲρ εὐσταθείας τῆς Ἐκκλησίας Σμύρνης, Ἰκονίου, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ ὅπου ἀλλοῦ ὑπῆρχε Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ὀρθοτομοῦσα τὸν λόγον τῆς Ἀληθείας. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον μέρος τῆς αἰτήσεως, ἐσυνέχισεν ὁ π. Εὐλόγιος «καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως» εἶναι καὶ αὐτὸ πολὺ φανερὸν τί ἐννοεῖ. Τὸ «πάντων» ἐδῶ δὲν δύναται —ἄπαγε— νὰ ἀναφέρεται εἰς «τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν», δηλαδὴ εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, διότι αὗται εἶναι

ἡνωμέναι ἐν τῇ πίστει καὶ κοινῇ ὁμολογίᾳ καὶ δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἀνάγκην ἄλλης ἑνώσεως. Μὰ καὶ ἀπὸ ἁπλῆς γραμματικῆς πλευρᾶς ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ἴδῃ αὐτὸ ὁλοφάνερα, διότι ἐὰν ἀνεφέρετο εἰς τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, τότε θὰ ἔλεγε «καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πασῶν ἑνώσεως», οὐχὶ «πάντων». Δὲν γράφεται ποτὲ πάντων Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ πασῶν Ἐκκλησιῶν.

Εἶναι λοιπὸν φανερὸν ὅτι τὸ «πάντων» ἀναφέρεται εἰς τοὺς πιστούς, καὶ προσευχόμεθα ἐδῶ γιὰ τὴν ἕνωσι πάντων τῶν πιστῶν ἐν τῇ Θείᾳ Εὐχαριστίᾳ μὲ τὸν Χριστόν ὁ Ὁποῖος εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἀλλὰ καὶ ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος Αὐτῆς. Διὰ τοὺς ἔξω τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς μὴ πιστούς, ὁ ἱερεὺς προσεύχεται μυστικῶς, λέγων: τοὺς ἐσκορπισμένους ἐπισυνάγαγε, τοὺς **πεπλανημένους ἐπανάγαγε** καὶ σύναψον τῇ ἁγίᾳ σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ» ([43]).

Ἀναφορικῶς δὲ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ Κυριακοῦ λογίου «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν», προσέθεσε μετὰ ζωηρότητος ὁ γηραιός ἐρημίτης, ἡ ἀληθὴς ἑρμηνεία του παρέχεται ὑπὸ τῆς ἰδίας Ἁγίας Γραφῆς διὰ τοῦ εὐθὺς ἀμέσως ἀκολουθοῦντος στίχου, εἰς τὸν ὁποῖον ὅμως παραδόξως **οὐδεὶς τῶν Οἰκουμενιστῶν ἀναφέρεται !**

Γράφει ὁ εὐαγγελιστής: «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν» καὶ προσθέτει **«καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν»**. (Ἰωάν. ιζ', 21).

Γνωρίζομεν δὲ πάντες ὅτι ἀπόλυτος ταυτότης οὐσίας, βουλήσεως, ἐνεργειῶν κ.λ.π. ὑφίσταται παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι. Συνεπῶς ὁ κηρυττόμενος **ὑπὸ τοῦ Θεοῦ**

43) «Ὀρθόδοξος Τύπος» Μάϊος 1966, Ἀρχιμ. Παντελεήμονος, Ἡγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς «Μεταμορφώσεως» ἐν Βοστώνῃ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, «Ἀνοικτὴ Ἐπιστολὴν πρὸς κ. Β. Μουστάκην.» Ἐπίσης παρέλ. Συμεὼν Νέου Θεολόγου, «Ἅπαντα» λόγον 45ον, καὶ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ὁμιλίας λθ' καὶ πδ' εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην.

τρόπος τῆς ἑνώσεως τῶν πιστῶν εἶναι σαφής: ὅλοι θὰ γίνωμεν ὄντως ἓν ἐὰν ἔχωμεν τὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος ἕνωσιν, ἔνθα βασιλεύει ἓν θέλημα καὶ μία βούλησις. Τὸ συμπέρασμα ἐξάγεται μόνον του: ἐπιστροφὴ πάντων εἰς τὸ **Πιστεύω** τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδοξίας, καὶ ἀμέσως, ἄνευ συσκέψεων καὶ συμβουλίων ἡ ἕνωσις ἔχει ἐπέλθει!..

Τὸ ἱερὸν κείμενον τονίζει σαφῶς: «ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν», ἤτοι ἵνα πάντες, **διὰ τῆς κοινωνίας καὶ ἑνώσεώς των μὲ ἡμᾶς**, γίνουν ἕνα! Καὶ ἐρωτᾶται κατόπιν τῶν ἀνωτέρω: Εἶναι δυνατὸν ἡ Ἁγία Τριὰς νὰ δέχεται ἐν τῇ μετ' αὐτῆς κοινωνίᾳ στοιχεῖα ἑτερόκλητα, μαθητὰς δηλαδὴ οἱ ὁποῖοι θὰ πιστεύουν ΔΙΑΦΟΡΩΣ — διατὶ οὐχὶ καὶ τελείως ἀνομοίως— εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς κηρυχθεῖσαν πίστιν καὶ Ἀλήθειαν; Ἀσφαλῶς ὄχι! Μυριάκις ὄχι! Πρὸς τὶ λοιπὸν ἡ διασάλπισις τοῦ ἀνωτέρω κειμένου ἀπὸ τοὺς ποικίλους ἑνωτικοὺς τῆς σήμερον; Πρὸς τὶ ἡ ἐπίκλησις τῶν ἱερῶν λογίων τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν καταφέρονται τοσοῦτον βιαίως κατὰ τῆς στρεψοδίκου ἑρμηνευτικῆς των;

Αἴσθημα ἀπολύτου ἱκανοποιήσεως διεκρίνετο ἤδη εὐκρινῶς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν περισσοτέρων πατέρων· ὁ π. Νεόφυτος μόνον καὶ ὁ ὑποτακτικός του Ἰωάννης διετέλουν σκεπτικοὶ καὶ βαρύθυμοι... Ὁ γερο-Δικαῖος, ἀντιθέτως, ἐμειδία ὁλόκληρος, καίτοι συνεκράτει κοσμίως τὸν ἐνθουσιασμόν του· ἡ θέσις του λόγῳ τῆς διαιτησίας ἦτο ὁπωσδήποτε λεπτή... Ὁ π. Γρηγόριος ὑπέβαλε καὶ πάλιν νέαν ἐρώτησιν.

— Πνευματικέ, εἶπε, μοῦ εἶναι ἀδύνατον παρὰ ταῦτα νὰ ἐννοήσω, τὸ πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ π. Θεόδουλος καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑμετέρα πανοσιότης, ἀφοῦ ἔχετε διακόψει τὸ μνημόσυνον τοῦ «οἰκείου ἐπισκόπου», καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ, νὰ μὴ εὑρίσκεσθε ὡς «ἀκέφαλοι ἐκτὸς Ἐκκλησίας»· ἐκκλησιολογικῶς, τοὐλάχιστον, δὲν θὰ πρέπῃ νὰ εὑρίσκῃ οὐδὲν ἔρεισμα ἡ ἐνέργειά σας αὐτη.

— Ἐν πρώτοις, π. Γρηγόριε, ἀπήντησε ἄνευ χρονο-

τριβῆς ὁ πνευματικός, **κεφαλὴ** τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι ὁ ἑκάστοτε Πατριάρχης ἢ ἐπίσκοπος ἀλλὰ ὁ Δομήτωρ Αὐτῆς, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. (44) Ὁ Πατριάρχης ἢ ὁ Ἐπίσκοπος, τότε μόνον παραμένουν εἰς τοὺς θρόνους των, ὡς ὁρατοὶ **ἀντιπρόσωποι** τοῦ ἀοράτου καὶ **φυσικοῦ** Ἀρχηγοῦ Αὐτῆς, ὅταν εὑρίσκωνται εἰς ὀργανικὴν σχέσιν καὶ κοινωνίαν μετὰ τῆς Ἀληθείας τῆς κηρυττομένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐστὶν «Αὐτὸς ὁ Κύριος».

Διὰ πᾶσαν ἐναντίαν περίπτωσιν ἀκολουθεῖ ἡ **ἔκπτωσις** ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος. Αὕτη, βεβαίως, θὰ πρέπῃ νὰ ἐνεργηθῇ, φυσικῶς, ὑπὸ μιᾶς Συνόδου, τοπικῆς ἢ γενικῆς. Εἰς περίπτωσιν ὅμως ὅπου τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων ἀρνεῖται ἢ δειλιᾷ νὰ πράξῃ τοῦτο, τότε **καθῆκον** παντὸς πιστοῦ εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσίς του ἐκ τοῦ ψευδο-

44) «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος, τὸ ἓν μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ θεάνθρωπος λυτρωτής, δὲν ὠνόμασεν ἑαυτὸν Ἐκκλησίαν, ἐν δὲ τῇ Κ.Δ. διακηρύττεται ὡς ὁ θεμέλιος καὶ ἀκρογωνιαῖος λίθος αὐτῆς, ὡς ἡ κεφαλὴ ταύτης ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἡ Ἐκκλησία καλεῖται τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ.. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων μεμονωμένως οὐδέποτε ἐν τῇ Κ. Δ. φαίνεται ὀνομαζόμενος ἡ Ἐκκλησία, λέγονται οἱ ἀπόστολοι θεμέλιοι τῆς Ἐκκλησίας. Καλοῦνται οἱ πρόκριτοι αὐτῶν στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ θεμέλιοι καὶ οἱ στῦλοι εἶναι ἐντετειχισμένοι μέν, ἀλλὰ πάντως τμήματα τοῦ οἰκοδομήματος τούτου. Οἱ συνήθως λοιπὸν φερόμενοι ὅροι ἐπίσημος Ἐκκλησία, διοικοῦσα Ἐκκλησία, διδάσκουσα Ἐκκλησία, κατὰ συνθήκην καὶ **καταχρηστικῶς** χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐκ δογματικῆς ἐπόψεως παρουσιάζονται κατ' ἀκρίβειαν ἀδόκιμοι.» Π. Τρεμπέλα, «Δογματική» Β' 376. Πρβλ ἐν τῷ αὐτῷ τόμ. σελ. 374, σημείωσις 8 τὰ κάτωθι.

«Εἶπον πολλάκις πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ὅτι πρόβατα καὶ ποιμένες πρὸς τὴν ἀνθρώπων εἰσὶ διάκρισιν, πρὸς δὲ τὸν Χριστὸν πάντες πρόβατα. Καὶ γὰρ οἱ ποιμαίνοντες καὶ οἱ ποιμαινόμενοι ὑφ' ἑνὸς τοῦ αὐτοῦ ποιμένος ποιμαίνονται» P.G 52, 784.

ποιμένος καὶ ἡ ἀνάδειξις ἑτέρου, ὀρθοτομοῦντος τὸν λόγον τῆς Ἀληθείας.

Εἶναι ἀπαραίτητον, π. Γρηγόριε, συνέχισε ὁ π. Εὐλόγιος, νὰ νοιώσωμεν ὅλοι μας ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει **μυστηριακὰ** καὶ ὄχι διοικητικὰ θεμέλια, διότι ἄλλως θὰ πάθωμεν αὐτὸ ποὺ ἔπαθαν οἱ Δυτικοί, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθησαν τὸν Πάπα στὶς πλάνες του, γιατὶ νόμισαν ὅτι κάτι τὸ ἐναντίον θὰ τοὺς ἔθετε ἐκτὸς Ἐκκλησίας! ([45])

Συνεπῶς, ἀπορῶ, πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν πίστιν του νὰ εὑρίσκεναι **ἐκτὸς τοῦ πληρώματος τῆς Ἀληθείας**, τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ δὲ **αἱρετικὸς** νὰ διεκδικῇ δικαιώματα Κεφαλῆς!!.

Πρέπει νὰ εἶσθε ἀπολύτως πεπεισμένος ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἐκφράζουν τὴν ἀληθῆ θεωρίαν καὶ πρᾶξιν τῶν ἱερῶν κανόνων (31ος Ἀποστ., 15ος τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου) καὶ ὅτι πολλάκις καὶ πολλαχοῦ ἐφηρμόσθησαν λίαν ἀποτελεσματικῶς ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Σᾶς ἀναγινώσκω, διὰ μίαν ἁπλῆν βεβαίωσιν, σχετικὸν γεγονὸς τὸ ὁποῖον αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐνεθυμήθην· καὶ ἀνέγνωσε εἰς ὑπήκοον πάντων.

«Τοῖς εὐσεβεστάτοις καὶ τιμηθεῖσι καὶ τιμωμένοις παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, Χριστιανοῖς Βασιλεῦσι, Φλαυΐοις Θεοδοσίῳ καὶ Οὐαλεντινιανῷ, δέησις, εἴτουν παράκλησις, παρὰ Βασιλείου διακόνου καὶ ἀρχιμανδρίτου καὶ Θαλασσίου ἀναγνώστου καὶ λοιπῶν Χριστιανῶν μοναχῶν...

... Τούτου ἕνεκα τοῦ ἀληθοῦς δόγματος τοῦ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ ἀκριβῶς κηρυττομένου, καὶ τοῦ αἱρετικοῦ Παύλου (Σαμοσατέως) δικαίως ἐξωσθέντος, ἐγένοντο σχίσματα λαῶν, ἀκαταστασίαι ἱερέων, ταραχὴ ποιμένων. Ὅθεν καὶ νῦν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἐγχειρισθέντος τὸν τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον Νεστορίου, εἰ δεῖ εἰπεῖν ἐπίσκοπον, ἐν τῷ συνεδρίῳ πολλάκις τινὲς τῶν

45) Α. Καλομοίρου. μν. ἔργ. σ. 91.

εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων ἤλεγξαν αὐτὸν καὶ διὰ τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ, τὸ μὴ λέγειν Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ Θεὸν ὄντα φύσει ἀληθινὸν τὸν Χριστόν, **τῆς αὐτοῦ κοινωνίας ἑαυτοὺς ἐξέβαλον** καὶ κατέχουσιν ἕως ἄρτι· τινὲς **λάθρα ὁμοίως τῆς αὐτοῦ κοινωνίας στέλλονται.** Ἄλλοι δὲ τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, διὰ τὸ λέγειν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Ἐκκλησίᾳ, Εἰρήνῃ τῇ παραθαλασσίᾳ, κατὰ τοῦ ἀνανεωθέντος κακῶς δόγματος, τοῦ λέγειν ἐκωλύθησαν. Ὅθεν ἐπεβόα ὁ λαός, ζητῶν τῆς Ὀρθοδοξίας συνήθη διδασκαλίαν, λέγων: **Βασιλέα ἔχομεν, ἐπίσκοπον οὐκ ἔχομεν.** (Τόμ. Α, σ. 462.)

Βεβαίως τὰ παραδείγματα τυγχάνουν ἀναρίθμητα, προσέθεσεν ὁ ἀσκητής, πλὴν ὅμως οὐ τοῦ παρόντος· ἤδη ἔπρεπε νὰ εἶχον ἀπέλθει· καὶ λέγων ταῦτα ἠγέρθη τῆς θέσεώς του.

— Στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, πνευματικέ, μὲ εἰρήνευσας πλήρως μὲ τά λόγια σου, εἶπεν ὁ π. Ἱερόθεος ὁ ὁποῖος βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκφράσῃ τὴν συμφωνία του. Πιστέψτε με, πνευματικὲ καὶ πατέρες, συνέχισε, ὅτι καιρὸς πάει ποὺ ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ νὰ γίνω «ἀντάρτης», καὶ χαμογέλασε κυττώντας τὸν παπα-Θεόδουλον, ἀλλὰ μ' ἐβασάνιζαν αὐτὰ τὰ δαιμονικά: «ἐκτὸς Ἐκκλησίας», «ἄνευ κεφαλῆς», «ἄλλη Ἐκκλησία θὰ κάνωμε» καὶ τὰ σχετικὰ τοιαῦτα. Ὁ θεὸς συγχωρέσοι σε, παπα-Εὐλόγιε!

Ὅλο τὸ Συνοδικὸ ἐγέλασε ζωηρῶς ἀπὸ τοὺς ἀφελεῖς καὶ ἁπλοῦς πλὴν ὅμως λίαν ἀληθεῖς λόγους τοῦ π. Ἱεροθέου.

— Εὐλογεῖτε, ἅγιοι πατέρες, εἶπε ὁ ἐρημίτης, κλίνων ἐλαφρῶς πρὸς ὅλους τὴν κεφαλήν του.

— Ὁ Κύριος ἀπήντησαν ἐν χορῷ οἱ τοῦ Συνοδικοῦ θαμῶνες, καὶ ἠγέρθησαν ἐλαφρῶς τῶν θέσεών των εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ.

Ὁ Δικαῖος τὸν συνώδευσε τιμητικῶς μέχρι τῆς πύλης τοῦ Κυριακοῦ, εὐχαριστῶν αὐτὸν θερμῶς διὰ τὴν πολύτιμον, ὡς εἶπε, συμμετοχήν του. Ὄντως οἱ πάντες εἶχον ἐνθουσιασθῆ ἀπὸ τὴν παρουσία καὶ συμμετοχὴ τοῦ

πολυπείρου πνευματικοῦ ἀνδρός, οἱ πάντες πλὴν ἑνὸς ὅστις διετηρεῖτο σύννους καὶ ἀμίλητος...

Δυστυχῶς, ἐσκέπτετο, καὶ οἱ δύο ἐπισκέπται τοῦ Συνοδικοῦ, ὁ ἐξ Ἀθηνῶν ἀλλὰ καὶ ὁ ἐξ ἐρήμου, οὐδεμίαν ἐνίσχυσιν ἢ κἂν συμμαχίαν ἐπωφελῆ τοῦ εἶχον προσφέρει. Οἱ συνασκηταί του, καὶ ἐφαίνετο τοῦτο εὐκρινῶς, εἶχον ἀρχίσει νά συμφωνοῦν μὲ τὴν πορείαν τοῦ παπα-Θεοδούλου. Αἱ ἐλπίδες του διὰ τὴν νίκην καθημερινῶς ἠλαττοῦντο...

Ἡ ἑσπέρα ἐν τῷ μεταξὺ ἤγγιζε· ὁ π. Νεόφυτος καίτοι ἐπεθύμει νὰ ἀλλοιώσῃ τὰς τελευταίας ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας, διέκρινε ὅτι ὁ χρόνος δὲν τὸν διευκόλυνε καθόλου· οἱ πατέρες, ἐξ ἄλλου, ἐν τῇ ὀλιγολέπτῳ ἀπουσίᾳ τοῦ Δικαίου, εἶχον ἐκδηλώσει ἀπεριόριστον θαυμασμὸν καὶ συμφωνίαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ π. Εὐλογίου. Ἀλλὰ μήπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ παπα Νεόφυτος δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ δεξιάν τινα ἀλλοίωσιν; Ὅσον καὶ ἂν ἤθελε νὰ τὸ ἀποκρύψῃ, ἡ φωνὴ τῆς καρδίας του συνεχῶς τὸν ἐκάλει νὰ θαυμάσῃ τὸν τῆς «ἐρήμου πολίτην» καὶ τὴν «χρυσίου πολυτιμοτέραν» σοφίαν του...

Ἐπανελθόντος τοῦ π. Ἀλεξίου εἰς τὸ Συνοδικόν, ὁ π. Ἰωακείμ ἐλάμβανε πρῶτος τὸν λόγον.

Ἅγιε Δικαῖε, πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἐγὼ τοὐλάχιστον, εἶπε μετά τινος συγκινήσεως, μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἤκουσα σήμερον καὶ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ μέχρι τοῦδε λεχθέντα, ἔχω τελείαν πληροφορίαν ὅτι πρέπει νὰ διακόψωμεν ὁπωσδήποτε τὸ μνημόσυνον τοῦ Ἀθηναγόρου.

— Συμφωνῶ ἀπολύτως, εἶπε καὶ ὁ π. Ἱερόθεος· τὶ ἄλλο ἀναμένομεν; Ἡ αἵρεσις κηρύσσεται πλέον «γυμνῇ τῇ κεφαλῇ!»

— Τὶ θέλετε νὰ ἀναμένωμεν, ἀπήντησε ὠργισμένος ὁ π. Νεόφυτος· ὁ φόβος τῆς διαιρέσεως τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ μᾶς συνέχει ὅλους ἡμᾶς οἱ ὁποῖοι ἀναμένομεν ἀκόμη.

Τὸ ὅτι ἡ Σκήτη μνημονεύει εἰσέτι τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου, δὲν σημαίνει τίποτε· τοῦτο γίνεται κατ' ἀνο-

χήν, ἀπὸ σεβασμὸν στὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὄχι σὰν ἔκφρασι καταφάσεως στὴν γραμμὴ αὐτή. Μήπως ἐπιθυμοῦμεν ἡμεῖς ὅλοι νὰ κολασθῶμεν; Σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι δὲν ἐξήλθομεν εἰς τὰ βουνὰ αὐτά, γι' αὐτόν τὸν σκοπόν!.. Συνεπῶς κάτι πρέπει νὰ γνωρίζωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι ἀναμένομεν... Καὶ κάτι ἄλλο ἐπίσης: Ποῖος σᾶς εἶπε ὅτι **δεχόμεθα** ὅ,τι λέγουν ὁ Ἀθηναγόρας καὶ οἱ λοιποί; Σᾶς πληροφορῶ, ὅτι οὐδόλως συμβαίνει κάτι τέτοιο· πλὴν ὅμως δὲν παύω καὶ νὰ σέβωμαι τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀπαιτουμένην πειθαρχίαν προκειμένου διὰ μίαν τελικὴν ἀντίδρασιν, ἐννοῶν μὲ αὐτὰ καὶ πάλιν τὴν μετὰ τῶν «ἀξιωματικῶν» ἀπὸ κοινοῦ ἐπανάστασιν...

— Μὲ συγχωρεῖτε, παπά, ἀλλὰ οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας πολὺ διαφόρως ἐννοοῦν αὐτὸν τὸν «σεβασμὸν» πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπεκρίθη ὁ π. Ἀλέξιος ὀλίγον ταραγμένος. Διότι, ἐσυνέχισεν, αὐτὴ ἡ ἑνότης καὶ εἰρήνη τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ κινῆται ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς τῶν ἱ. κανόνων ὑφηγήσεως, ἄλλως... ἄλλως καταντᾷ ἀσέβεια!..

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ σᾶς ἀναγνώσω ἐκ τοῦ «Συντάγματος» Νεκταρίου Ἱεροσολύμων, καὶ ἐγερθεὶς ἔλαβε τὸν τόμον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συνοδικοῦ, πῶς οἱ ὑπογράψαντες τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἕνωσιν καὶ ἀρνούμενοι τὸν δεύτερον νὰ ἀκολουθήσουν τὸν αἱρετικὸν Πατριάρχην εἰς τὸ μνημόσυνον, ἀπεκρίθησαν δι' ἐπιστολῆς των πρὸς τὸν πιέζοντα αὐτοὺς Αὐτοκράτορα Ἰωάννην Η' τὸν Παλαιολόγον.

Ὁ π. Ἀλέξιος εἰσήρχετο πλέον εἰς τὸν ἀγῶνα· καίτοι ὡς Πρόεδρος ἔπρεπε νὰ παραμείνῃ οὐδέτερος, ἐν τούτοις δὲν ἔπαυε νὰ ἀποτελῇ μέλος τῆς Σκήτης καὶ πολὺ περισσότερον μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ εὔηχος φωνή του ἠκούσθη ζωηρὰ καὶ μεγαλοπρεπής.

«... **Ἐπεὶ δὲ τὴν ἡμῶν σιγὴν ἐπικίνδυνον γινώσκομεν** οὖσαν τοῖς ἁπλουστέροις, οὓς εἰκὸς ἐστι διὰ τὴν συμβᾶσαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταραχὴν σκανδαλίζεσθαι, ἅμα γὰρ ὁ-

φείλομεν λόγον ὑπὲρ τῆς ἐν ἡμῖν διδόναι πίστεως κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνην φωνὴν καὶ πρὸ πάντων ἱκανοποιεῖν ὀφείλομεν τῷ θείῳ σου κράτει ἐν πᾶσι τοῖς πρέπουσι Διὰ ταῦτα κοπιῶντες χαίρομεν καὶ ἀποκρινόμεθα περὶ ὧν ἐρωτώμεθα.

Τὴν μὲν οὖν τῆς Ἐκκλησίας εἰρήνην, οὕτω περὶ πλεῖστον ποιούμεθα καὶ οὕτως ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν αὖθις ἰδεῖν εἰρηνεύουσαν, ὥσθ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς εἰρήνης καὶ πολλῶν ἀνεχόμεθα δυσχερῶν· οὐδὲν γὰρ μέγα ποιοῦντες, οἳ καὶ θεῖναι τὰς ὑμετέρας ψυχὰς ἐσμὲν ἕτοιμοι, ἐπειδὰν ἕκαστος, ὅτε καιρὸς ἥ τε χρεία καλεῖ.

Ὃ μέντοι ποιοῦμεν ἔργοις τοῦτο καὶ λόγοις τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι παρρησιαζόμεθα· οὐδὲ γὰρ λέληθεν ἡμᾶς, ὁπόσον ἐστὶ τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν ἐν πᾶσι πράγμασι. Τὴν γὰρ ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀγαθοῖς εἰρήνην ὅσα καὶ ἐν μείζοσίν ἐστι μείζο τε καὶ τιμιωτέραν εἰδότες, πολλῷ πλέον τῷ ταύτης πόθῳ διακαιώμεθα.

Εἰ γὰρ καὶ δοκοῦμεν προσίστασθαι (ἐναντιοῦσθαι) **τῷ τῆς εἰρήνης καλῷ, ἀλλὰ τοὐναντίον μᾶλλον, ὑπὲρ τῆς ἀληθινῆς εἰρήνης ἡμῖν ἡ ἔνστασίς ἐστι πᾶσα... καὶ ὑπὲρ τοῦ τοιαύτην εἰρήνην γενέσθαι, φεύγομεν ἀπὸ τῆς εἰρήνης εἰς ἣν νῦν προσκαλούμεθα...»**

«... Ταῦτα τολμηρῶς ἀναφέρομεν τῇ ἁγίᾳ σου βασιλείᾳ, καὶ διὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς ὑπογράφομεν.

Ὁ Νικομηδείας Μακάριος, ὁ Τυρνόβου Ἰγνάτιος, ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ καὶ Ἀρχιδιάκονος Βαλσαμών, ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης καὶ Διάκονος Σίλβεστρος ὁ Συρόπουλος, ὁ Ἡγούμενος τοῦ Στουδίου Θεόδοτος Ἱερομόναχος,...» καὶ ἕπονται ἕτεραι δέκα ὑπογραφαὶ ἡγουμένων καὶ ἐπισκόπων, ἐπεξήγησε ὁ π. Ἀλέξιος.

Κατὰ συνέπειαν, συμφωνῶ ἀπολύτως καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ π. Ἰωακεὶμ καὶ λοιπῶν πατέρων ὅτι ἔφθασε πλέον ὁ καιρὸς τῆς διακοπῆς!...

Τὰ λόγια τοῦ πνευματικοῦ καὶ Προέδρου ἀντήχησαν ὡς φοβεραὶ σειρῆνες εἰς τὰ ὦτα τοῦ παπα-Νεοφύτου καὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ του Ἰωάννου... Ἀλλὰ καὶ ὁ π. Βασί-

λειος μετὰ τοῦ π. Βησσαρίωνος ἠλλοιώθησαν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς λέξεως **διακοπή**! Γεγονὸς πάντως ἦτο ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν εἶχον μείνει ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τὰ τελευταῖα συμβάντα· πολλὰ ἐρωτηματικὰ ἤρχισαν νὰ τοὺς βασανίζουν· ἐὰν ὑπεχώρει ὁ π. Νεόφυτος μᾶλλον εὐχαρίστως θὰ ἠκολούθουν...

Ἡ φωνὴ τοῦ π. Νικοδήμου διέκοψε τὸν χορὸν τῶν ποικίλων λογισμῶν ὁ ὁποῖος ἐπεκράτει εἴς τινας τῶν πατέρων μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ἁγίου Δικαίου. Ἐζήτει τὴν ἄδειαν ν' ἀναγνώσῃ κάτι πολὺ ἐπίκαιρον καὶ σχετικὸν μὲ τὸ πρὸ ὀλίγου ἀναγνωσθὲν κείμενον τοῦ π. Ἀλεξίου· ἐπρόκειτο περὶ τῆς γνώμης τοῦ μεγάλου Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ψευδῆ εἰρήνην, διωκομένης τῆς ἀληθείας! Οὐδεὶς τῶν πατέρων ἔφερεν ἀντίρρησιν πρὸς τοῦτο καὶ ὁ νησιώτης μοναχὸς «συνωμίλησε» καὶ πάλιν μὲ τὰ γνωστὰ καὶ ἠγαπημένα του κείμενα:

«Καλὸν τὸ εἰρηνεύειν πρὸς πάντας, ἀλλ' ὁμονοοῦντας πρὸς τὴν εὐσέβειαν· ἡ γὰρ εἰρήνη μετὰ μὲ τοῦ δικαίου καὶ πρέποντος, κάλλιστόν τε ἐστιν κτῆμα καὶ λυσιτελέστατον, μετὰ δὲ κακίας ἢ δουλείας ἐπονειδίστου, αἴσχιστόν τε καὶ βλαβερώτατον· **ὅτι ἔστι κακὴ ὁμόνοια καὶ καλὴ διαφωνία· ἔστι σχισθῆναι καλῶς καὶ ὁμονοῆσαι κακῶς**·([45α]) οἷς γὰρ ἡ φιλία πρόξενος ἀπωλείας, τούτοις τὸ

45α) «Ἔστι γὰρ καὶ κακὴ ὁμόνοια, ἔστι καὶ καλὴ διαφωνία. καὶ γὰρ οἱ τὸν Πύργον οἰκοδομοῦντες ὡμονόησαν ἐπὶ κακῷ τῷ ἑαυτῶν, καὶ οἱ αὐτοὶ οὗτοι πάλιν ἄκοντες μέν, ἐπὶ συμφέροντι δ' ὅμως, ἐσχίσθησαν.

Καὶ οἱ περὶ Κορὲ δὲ κακῶς ὡμονόησαν, διὰ τοῦτο καλῶς ἐσχίσθησαν καὶ Ἰούδας ὡμονόησε μετὰ τῶν Ἰουδαίων κακῶς.

Ἔστι οὖ σχισθῆναι καλῶς, καὶ ἔστι ὁμονοῆσαι κακῶς. «Ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκκοψον αὐτόν· ἐὰν ὁ πούς σου, ἔκτεμε αὐτόν». Εἰ δὲ ἀπὸ μέλους ἀποσχίζεσθαι χρή, κακῶς συνημμένου, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ φίλων κακῶς ἡνωμένων ἡμῖν;

μῖσος ὑπόθεσις ἀρετῆς γίνεται· καὶ **κρείττων ὁμονοίας ἡ ὑπὲρ ἀπαθείας διάστασις.»** («Ἅπαντα» Τόμ. Β'σελ. 482).

— Μὰ πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες, ἰδίᾳ ὁ 15ος τῆς πρωτοδευτέρας διατρανοῖ πλήρως τῶν ἀναγνωσθέντων τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ π. Θεόδουλος. Ἐὰν θὰ ἠθέλατε, εὐχαρίστως νὰ σᾶς ἀναγνώσω εὐθὺς τόν...

— Ἡ ὥρα ἐπέρασε, ἐπενέβη ὁ π. Νεόφυτος· παρακαλῶ, ἅγιε Πρόεδρε, νὰ διακόψωμεν διὰ τὴν πρωΐαν· καὶ ἠγέρθη τῆς θέσεώς του προκλητικῶς.

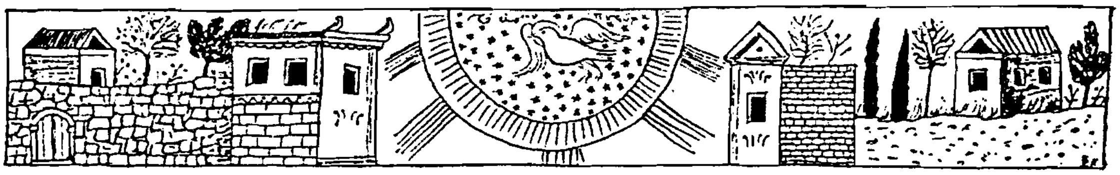
— Καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ παπά, καὶ μάλιστα ἄνευ καθυστερήσεως, ἀπεκρίθη ὁ π. Ἀλέξιος, μόνον καὶ πάλιν σᾶς ὑπομιμνήσκω τὸ λησμονούμενον πολλάκις καθῆκον τῆς προσευχῆς. Ἡ συνεξήγησις αὕτη δὲν θὰ πρέπῃ διὰ κανένα λόγον νὰ παρέλθῃ ἄνευ ἀποτελέσματος, καὶ ἐννοῶ ἀγαθοῦ ἀποτελέσματος, δι' ὅλους μας. Ἄς προσέξωμεν ἰδιαιτέρως τὸ πάθος ὅπερ «ἅπτεται καὶ τῶν ἀρίστων», τοῦ χαλεποῦ καὶ ὀλετῆρος φθόνου, ὥστε ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἀγάπῃ νὰ διακονήσωμεν τὴν ἱερὰν ὑπόθεσιν τῆς Ὀρθοδοξίας.

Χαιρετηθέντες ἐν συνεχεία, ἀνεχώρησαν διὰ τὸν ἑσπερινόν· μόνον ὁ π. Ἀλέξιος παρέμεινεν εἰς τὸ Κυριακόν, κατὰ τὸ Τυπικὸν τοῦ ἱεροῦ Τόπου· τὸ ἐπεθύμει ἄλλως τε αὐτὸ παρὰ πολύ. Μετὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ π. Εὐλογίου ᾐσθάνθη ἰδιαιτέραν ἀνάγκην διὰ μίαν γενικὴν ἐξέτασιν τῶν λεχθέντων, τοῦ ἑαυτοῦ του, τῆς φωνῆς τοῦ καθήκοντος... Ὅ,τι δὲν ἦτο εἰς τὴν θέσιν του ἔπρεπε νὰ διορθωθῇ ἄνευ ἀναβολῆς...

Εἶναι ἀδιανόητον, ἐσκέφθη, οἱ ποικίλοι ἑνωτικοὶ καὶ ἐχθροὶ τῆς πίστεως νὰ ἐργάζωνται ἀκαταπαύστως διὰ τὴν κατάλυσιν τῆς «παρακαταθήκης» καὶ αὐτοί, οἱ προφυλακὲς τοῦ ἀγωνιστικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, νὰ

Ὥστε οὐ πανταχοῦ ὁμόνοια καλόν, οὐδὲ πανταχοῦ ἡ διάστασις κακόν». (Ἰ. Χρυσοστόμου, ὁμιλ. νζ' εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην).

αὐτοαχρηστεύωνται ἀπὸ ταπεινὰς μικρότητας ἢ τὴν ἄγνοιαν τῆς πραγματικότητος... Δι' αὐτήν του τὴν ἀφύπνισιν πολλά, ὄντως, ὤφειλε στοὺς πέντε «ἀντάρτας» τῆς Σκήτης των· σήμερα εἰς τὴν προσευχήν του θὰ ἔκανε εἰδικὴν αἴτησιν ὑπὲρ αὐτῶν· τὸ ἤξιζαν ὄχι μίαν, ἀλλὰ πολλὰς φοράς...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤ' ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

«Οἱ μὲν τέλειον περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· οἱ δέ, εἰ καὶ τοῖς λογισμοῖς οὐ κατεποντίσθησαν, ὅμως τῇ κοινωνίᾳ τῆς αἱρέσεως συνόλλυνται». Θ. Στουδίτης.

ΕΛΕΓΟΜΕΝ, λοιπόν, ἐχθὲς τῷ ἑσπέρας, ἤρχισεν ὁ π. Ἀλέξιος τὴν πρωΐαν τῆς Τρίτης, περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων, οἱ ὁποῖοι, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ π. Θεόδουλος, ἐπικροτοῦν τὴν στάσιν αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πατέρων.

— Οὐ μόνον ἐπικροτοῦν, ἀλλὰ καὶ ἐπαινοῦν, συνεπλήρωσεν ὁ π. Σίλβεστρος, ἐνῶ ἐξ ἀντιθέτου, τιμωροῦν τοὺς ἀνεχομένους καταστάσεις ὁποῖαι αἱ τῆς σήμερον...

— Ὁ κανὼν εἶναι δυνητικός, ἐκραύγασε ὁ π. Νεόφυτος, καὶ νὰ πάψουν αἱ καινοφανεῖς ἑρμηνεῖαι.

—Ἡσυχάσατε, πατέρες, ἐπενέβη καὶ πάλιν ὁ Πρόεδρος, ἡσυχάσατε. Τὰ ἱερὰ κείμενα εὑρίσκονται πλησίον μας καὶ δυνάμεθα ἐν εἰρήνῃ, ἄνευ ταραχῶν καὶ διαπληκτισμῶν νὰ εὕρωμεν τὴν ἀλήθειαν. Θὰ παρακαλέσω πολὺ τὸν π. Νικόδημον, νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ εὐθὺς ἀμέσως τοὺς ὑπ' ὄψιν κανόνας. Ὁ παπα-Νεόφυτος ἠναγκάσθη νὰ σιγήσῃ· ἐφαίνετο πολὺ ταραγμένος· ἴσως διότι οὐδέποτε θὰ ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ ἡ συζήτησις εἰς τὸ παρὸν

σημεῖον· ἦτο ὅμως πλέον ἀργά· ἡ φωνὴ τοῦ π. Νικοδήμου ἠκούσθη ζωηρά:

«Εἴ τις πρεσβύτερος, καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, χωρὶς συναγάγει, καὶ θυσιαστήριον ἕτερον πήξει, **μηδὲν κατεγνωκὼς τοῦ ἐπισκόπου ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ**, καθαιρείσθω ὡς φίλαρχος· τύραννος γάρ ἐστιν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί, καὶ ὅσοι ἂν αὐτῷ προσθῶνται, οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφοριζέσθωσαν.»

Σᾶς ἀναγινώσκω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἁγίου Νικοδήμου: «Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν (31ος) Ἀποστολικὸς κανὼν διορίζεται οὕτως. Ὅποιος πρεσβύτερος ἤθελε καταφρονήσει τὸν ἰδικόν του ἐπίσκοπον, καὶ χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν πῶς σφάλλει φανερὰ ἢ εἰς τὴν εὐσέβειαν ἢ εἰς τὴν δικαιοσύνην, ταὐτὸν εἰπεῖν, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν πῶς εἶναι φανερά, ἢ αἱρετικὸς ἢ ἄδικος, ἤθελε συμμαζεύῃ κατ' ἰδίαν τοὺς Χριστιανούς...»

— Συνεπῶς, διέκοψεν τὸν ἀναγινώσκοντα ὁ παπα-Θεόδουλος, ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς Κανὼν μᾶς παρέχει πλῆρες τὸ δικαίωμα ὅπερ ἐφαρμόζομεν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1966, ἤτοι τὴν διακοπὴν τοῦ μνημοσύνου. Συνεχίσατε, ὅμως π. Νικόδημε, μὲ τὸν 15ον τῆς Πρωτοδευτέρας· καίτοι ἐνδιαφέρει ἡμᾶς τὸ δεύτερον αὐτοῦ μέρος, ἐν τούτοις καλὸν εἶναι νὰ ἀναγνωσθῇ πλήρης πρὸς περισσοτέραν πίστωσιν τῶν λεγομένων. Ὁ π. Νικόδημος ἐσυνέχισεν:

«Τὰ ὁρισθέντα περὶ πρεσβυτέρων καὶ Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ Πατριαρχῶν ἁρμόζει. Ὥστε εἴ τις Πρεσβύτερος, ἢ Ἐπίσκοπος, ἢ Μητροπολίτης τολμήσοι ἀποστῆναι τῆς πρὸς τὸν οἰκεῖον Πατριάρχην κοινωνίας, καὶ μὴ ἀναφέροι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, κατὰ τὸ ὡρισμένον καὶ τεταγμένον, ἐν τῇ θείᾳ Μυσταγωγίᾳ, ἀλλὰ πρὸ ἐμφανείας συνοδικῆς καὶ τελείας αὐτοῦ κατακρίσεως, σχίσμα ποιήσοι, τοῦτον ὥρισεν ἡ ἁγία Σύνοδος πάσης ἱερατείας παντελῶς ἀλλότριον εἶναι, εἰ μόνον ἐλεγχθείη τοῦτο παρανομήσας. Καὶ ταῦτα μὲν

ἐσφράγισταί τε καὶ ὥρισται περὶ τῶν **προφάσει** τινῶν ἐγκλημάτων τῶν οἰκείων ἀφισταμένων προέδρων, καὶ σχίσμα ποιούντων, καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἐκκλησίας διασπώντων.

Οἱ γὰρ δι' αἵρεσίν τινα παρὰ τῶν ἁγίων Συνόδων, ἢ Πατέρων, κατεγνωσμένην, τῆς πρὸς τὸν Πρόεδρον κοινωνίας ἑαυτοὺς διαστέλλοντες, ἐκείνου δηλονότι τὴν αἵρεσιν δημοσίᾳ κηρύττοντος, καὶ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκοντος, οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον τῇ κανονικῇ ἐπιτιμήσει οὐχ ὑπόκεινται πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως ἑαυτοὺς τῆς πρὸς τὸν καλούμενον Ἐπίσκοπον κοινωνίας ἀποτειχίζοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀξιωθήσονται. Οὐ γὰρ Ἐπισκόπων, ἀλλὰ ψευδεπισκόπων καὶ ψευδοδιδασκάλων κατέγνωσαν, καὶ οὐ σχίσματι τὴν ἕνωσιν τῆς Ἐκκλησίας κατέτεμον, ἀλλὰ σχισμάτων καὶ μερισμῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἐσπούδασαν ρύσασθαι.»

— Οὐδαμοῦ βλέπω τὴν ὑποχρεωτικὴν αὐτοῦ φύσιν, ἐτόνισε ὁ παπα-Νεόφυτος ἐπιμένων εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ γνώμην. Ὁ κανὼν εἶναι δυνητικὸς καὶ οὐχὶ ὑποχρεωτικός. Δὲν ἀξιοῖ δηλαδή, ἀπαραιτήτως παρὰ τῶν κληρικῶν ὅπως παύσωσι τὸ μνημόσυνον τοῦ αἱρετικὰ διδάσκοντος ἐπισκόπου πρὸ τῆς καταδίκης αὐτοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς παρέχει εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατότητα. Ἄν τις κληρικός, λέγει ὁ κανών, ἀποκοπῇ ἀπὸ τοιούτου ἐπισκόπου «πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως», οὐδόλως παρανομεῖ, διὸ καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἐπιτίμησιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀξιοῦται τιμῆς. Ἂν ὅμως ἕτερος κληρικὸς δὲν πράξῃ τοῦτο, ἀλλά, χωρὶς νὰ ἀσπάζηται τὰς διδασκαλίας τοῦ ἐπισκόπου, συνεχίσῃ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ἀναμένων «συνοδικὴν διαγνώμην» καὶ καταδίκην, οὐδαμῶς κατακρίνεται ὑπὸ τοῦ κανόνος.

Ἀνάγνωτε τὸν κανόνα μετὰ προσοχῆς, ἐσυνέχισεν μετὰ στόμφου ὁ π. Νεόφυτος, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι δὲν νομοθετεῖ ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ ἁπλῶς παρέχει δικαίωμα.

Οὐδαμοῦ λέγει ὅτι ὀφείλουσιν οἱ κληρικοὶ ν' ἀποχωρίζωνται ἀπὸ τοιούτου ἐπισκόπου πρὸ τῆς καταδίκης αὐτοῦ, οὐδὲ ὁμιλεῖ περὶ τιμωρίας τινὸς ἢ καὶ ἁπλῆς ἔστω μέμψεως κατὰ τῶν μὴ ἀποχωριζομένων, καίτοι εἶναι σύνηθες εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας τὰ «καθαιρείσθω» προκειμένου περὶ κληρικῶν μὴ ἐκπληρούντων εἰς τὸ ἀκέραιον τὰς ἑαυτῶν ὑποχρεώσεις. Ἁπλῶς λέγει ὅτι οἱ ἀποκοπτόμενοι ἀπὸ τοιούτου ἐπισκόπου κληρικοὶ δὲν εἶναι κατακριτέοι.

Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς πείθει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνῷ ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καθηρέθησαν ἀναρίθμητοι ἐπίσκοποι ἐπὶ αἱρέσει, οὐδέποτε ἐτιμωρήθη κληρικός τις ἢ κἂν ἁπλῶς ἐπετιμήθη διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ἔσπευσε νὰ ἀποσχισθῇ πάραυτα ἀπὸ τοῦ αἱρετικοῦ ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀνέμενε τὴν ὑπὸ Συνόδου καταδίκην αὐτοῦ...

Ὁ παπα-Θεόδουλος ἠρέμως ἔλαβε καὶ πάλιν τὸν λόγον.

—Ἀπορῶ, παπα-Νεόφυτε, διὰ τὴν νέαν ἐπιχειρηματολογίαν σας, τὴν τόσον στρεψόδικον καὶ σοφιστικήν! Πρὶν εἴπω ἕτερόν τι, σᾶς ἀναφέρω τὰς γνώμας δύο μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ πιστεύω Της ἦτο καὶ θὰ εἶναι: «οὐδεμία κοινωνία μὲ τοὺς ἑτερόφρονας καὶ αἱρετικούς». Οὕτως ὁ μὲν ἅγιος Μᾶρκος ὁ Εὐγενικὸς λέγει: **Ἅπαντες οἱ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, πᾶσαι αἱ Σύνοδοι, πᾶσαι αἱ θεῖαι Γραφαί, φεύγειν τοὺς ἑτερόφρονας παραινοῦσι καὶ τῆς αὐτῶν κοινωνίας διΐστασθαι». (P.G. 160, 105 C)** Ὁ δὲ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης γράφων πρὸς τὸν ἡγούμενον Θεόφιλον σημειοῖ.

«Ἐχθροὺς γὰρ Θεοῦ ὁ Χρυσόστομος, οὐ μόνον τοὺς αἱρετικούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοιούτοις κοινωνοῦντας μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀπεφήνατο». (στλ. 1049 Α).

Συνεπῶς διατὶ παραποιεῖτε τὴν ἀλήθειαν λέγοντες ὅτι «ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας... οὐδέποτε ἐ-

τιμωρήθη κληρικός τις, ἢ ἁπλῶς ἐπετιμήθη διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ἔσπευσε νὰ ἀποσχισθῇ πάραυτα ἀπὸ τοῦ αἱρετικοῦ ἐπισκόπου...» ; Πῶς θὰ ἐκαλοῦντο οἱ «κοινωνοῦντες» **ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ,** ἐὰν δὲ ἦσαν ἄξιοι οὐδὲ ἐπιτιμίων ; Τί ἐννοεῖτε δὲ μὲ τὸ ἐπίρρημα «πάραυτα» ;

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅπου καὶ **εἷς** ὀρθόδοξος ἤρχισε νὰ ἀντιδρᾷ εἰς τὴν κηρυττομένην αἵρεσιν, ἡ εὐθύνη **ἄρχεται** διὰ πάντας τοὺς λοιπούς· ὁ ἀργότερον τῆς αἱρετικῆς κοινωνίας μακρυνόμενος θὰ τυγχάνῃ, ὡς εἶναι εὔλογον, καὶ **περισσότερον** ὑπεύθυνος· νομίζω ὅτι εἴπομεν ἀρκετὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς συναντήσεώς μας ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ κάτι ἄλλο:

Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ βασιλεύῃ δικαιοσύνη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅταν χοροὶ ὁλόκληροι ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἐσήποντο κυριολεκτικῶς εἰς τὰς φυλακάς, ἀρνούμενοι νὰ ἀκολουθήσουν τὸν «ψευδεπίσκοπον» τοῦ κανόνος, οἱ δὲ κοινωνοῦντες αὐτῷ νὰ μὴ δέχωνται οὔτε ἁπλῆν «ἐπιτίμησιν» διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀνέμενον... Συνοδικὴν ἀπόφασιν ! ;.. Ὄχι !, π. Νεόφυτε, σφάλλεσθε οἰκτρῶς. Ἡ Ἐκκλησία, τοὺς μὲν ἐπαινεῖ καὶ στέφει, τοὺς δέ, οὔτε ὀλίγον οὔτε πολύ, τοὺς θεωρεῖ μετὰ τοῦ κηρύσσοντος τὴν αἵρεσιν ἐχθρούς της καὶ οἱονεὶ ἐκτὸς Αὐτῆς, ὅπερ ἑρμηνευόμενον συνιστᾷ τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν !

Θέλετε ἀποδείξεις περὶ τούτου ; Τὰ πρακτικὰ τῶν ἁγίων Συνόδων γέμουσι παραδειγμάτων. Πρὶν ἢ ἀναγνώσω τινὰ ἐκ τούτων, σᾶς πληροφορῶ ὅτι οἱ δικαζόμενοι ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐτύγχανον ἅπαντες ἐπίσκοποι οἵτινες ἐκοινώνουν τῇ αἱρέσει, παρὰ τοὺς ὑφισταμένους διωγμοὺς τῶν εὐσεβῶν καὶ **ἡρωϊκῶν** εἰκονοφίλων συναδέλφων των, τὰς ἐξορίας καὶ θανατώσεις αὐτῶν !..

Κατὰ τὴν δίκην των ὅμως, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐδικαιολογήθη ὅτι ἀνέμενε «Συνοδικὴν διάγνωσιν», οὐδεὶς ἀνεξαιρέτως ! Καὶ τοῦτο, διότι ἁπλούστατα, ἐξ εὐαγγελικῆς εἰσέτι διδασκαλίας εἶχον διδαχθῇ νὰ μὴ λέγουν «οὔτε χαίρειν» εἰς τοὺς αἱρετικούς, ὁ δὲ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος συ-

νεχῶς ἐνουθέτει: «κρατεῖτε τὰς παραδόσεις», «τὰς βεβήλους καινοφωνίας παραιτεῖσθε».

Τὸ δὲ ἐκπληκτικὸν εἶναι, ὅτι ἐὰν ἠθέλομεν ἐφαρμόσει δι' ὀλίγον μόνον, τὴν ὑμετέραν μέθοδον, τότε **οὐδὲ** ὁ κηρύσσων τὴν αἵρεσιν κινδυνεύει νὰ τύχῃ ἐπιτιμίου τινός, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι οὐδόλως ἀναφέρει τι περὶ τούτου ὁ παρὼν κανών!.. Διότι, ὡς ἀσφαλῶς θὰ ἐνθυμῆσθε πάντες, διὰ μὲν τοὺς χρησαμένους πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἤτοι κοσμικήν τινα ἀρχήν, ὥστε νὰ γίνουν ἐπίσκοποι, οἱ ἱεροὶ κανόνες ὁρίζουν τὸ «καθαιρείσθω» καὶ «ἀφοριζέσθω» καὶ μάλιστα ὁμοῦ μὲ τοὺς κοινωνήσαντας αὐτοῖς, διὰ δὲ τοὺς συμπροσευχομένους μετὰ αἱρετικῶν καὶ πάλιν τὸ «καθαιρείσθω»· ἐνταῦθα ὅμως ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος σιγή!.. Μᾶς δίδει τοῦτο, ἆρά γε, τὸ δικαίωμα νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἀθωοῦται ὁ αἱρετικὸς καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτῷ; Ἀσφαλῶς κάθε ἄλλο!

Ὁ Ι', ΙΑ', καὶ ΜΕ' Ἀποστ. κανόνες ὡς καὶ ὁ ΛΓ' τῆς Λαοδικείας, διὰ τὸ συμπροσεύχεσθαι καὶ μόνον μετὰ αἱρετικῶν καθαιροῦν, ὁ δὲ Γ' τῆς Γ' Οἰκ. Συνόδου παραγγέλλει ὅπως: **μηδόλως ὑποκεῖσθαι τοῖς ἀποστατήσασιν ἢ ἀφισταμένοις ἐπισκόποις**» ἐκ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀληθείας! Συνεπῶς π. Νεόφυτε, «πάντοθεν στενὰ» διὰ τὸν βουλόμενον νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς κοινωνοῦντας μετὰ τοῦ κηρύσσοντος τὴν οἱανδήποτε αἵρεσιν αἱρετικοῦ... ($45_β$).

45β) «Περὶ δὲ οὗ πρεσβυτέρου... σύνισμεν πρὸς αὐτοῦ τούτου ἕκαστα ἐκμεμαθηκότες. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ οὐ βούλεται, εἶτ' οὖν οὐκ ἀνέχεται, τῷ καθ' ἡμᾶς τύπῳ κεκανονίσθαι· οἶσθα γάρ, θεοτίμητε, ὅτι κοινῇ ψήφῳ τῶν τε ἔτι ὑπὲρ γῆν ὄντων, καὶ τῶν ἔναγχος ἐκδημησάντων πρὸς Κύριον ὁμολογητῶν, τοὺς ἅπαξ ἑαλωκότας τῇ αἱρετικῇ κοινωνίᾳ ἱερωμένους εἴρχθαι τῆς ἱερουργίας διώρισται, ἕως δηλονότι καιροῦ ἐπισκοπῆς τῆς ἄνωθεν προνοίας... Πῶς γὰρ φανείη τὸ διάφορον τῶν προδοσάντων τὴν ἀλήθειαν καὶ μή; τῶν γενναίως ἐνηθληκότων, καὶ μηδαμῶς ἑλομένων ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τληπαθεῖν; (Θ. Στουδίτης, στλ. 1636—7.)

Καιρὸς ὅμως νὰ ἴδωμεν μερικὰς «σκηνὰς» ἀπὸ τὰς περιφήμους συνεδρίας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου δι' ἧς εἰρήνευσεν ἐπ' ὀλίγον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἀναλαβοῦσα ἐκ τῶν πληγῶν Της, δυνηθῇ νὰ συνεχίσῃ τὸν μέχρι σήμερον κατὰ τῆς καχεσπέρου πλάνης ἀδιάκοπον ἀγῶνά Της!

Σημειωτέον ὅτι Πρόεδρος τῆς παρούσης Συνόδου τυγχάνει ὁ πολὺς Ταράσιος, Πατριάρχης Κων)λεως, ἐνῷ μετέχουν αὐτῆς καὶ 136 ἡγούμενοι Μοναστηρίων, οἵτινες ἀσφαλῶς οἱ πλεῖστοι πολλὰ τὰ δεινὰ θὰ εἶχον ὑποστῇ ἐν τῇ προσπαθείᾳ των ὅπως ἀποφύγουν τὴν μετὰ τῶν κακοδόξων αἱρετικὴν κοινωνίαν! (46)

Πιθανῶς ὅμως νὰ μοὶ εἴπητε ὅτι σήμερον δὲν ἔχομεν περιπτώσεις διωγμῶν ὡς συνέβη ἀνωτέρω· τοῦτο ὅμως οὐδὲν σημαίνει· οἱ κανόνες ὁμιλοῦσι περὶ κηρυττομένης αἱρέσεως, δὲν σχολιάζουσι μετὰ ἢ ἄνευ διωγμῶν! Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου μὴ ἀδημονεῖτε· θελήσατε νὰ ἀκριβολογήσητε, νὰ ἐπισημάνετε τὸν κίνδυνον ἢ ἔστω νὰ ὀρθοτομήσητε καὶ πρακτικῶς καὶ τότε συζητοῦμεν...(47) Τὸ σύστημα ἀσφαλῶς ἤλλαξε, κριθέντος τοῦ νέου ὡς ἀρτιωτέρου καὶ ἀποτελεσματικωτέρου, ἡ **δορὰ** ὅμως τότε φανεροῦται καὶ τὸ ἀληθὲς προσωπεῖον τότε ἀποκαλύπτεται, ὅταν ἡ φλογέρα τοῦ ποιμένος γίνῃ... σφενδόνη ἢ τὸ τυχὸν πρόβατον ἀρνηθῇ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν «μισθωτὸν ποιμένα»... Ἂς ἐπανέλθωμεν ὅμως.

α) «**Ταράσιος** ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης τῷ ἐπισκόπῳ Νεοκαισαρείας εἶπεν: ὡς ἄγνωστός σοι παρῆλθεν ἡ ἀλήθεια ἕως τοῦ νῦν: ἢ ὡς ἐγνωσμένης **κατεφρόνησας**; καὶ ἐὰν ὡς ἄγνωστός σοι παρῆλθεν, μὴ αἰδεσθῇς τὸν ὀρθὸν λόγον μαθεῖν, ὥσπερ οὐκ **ᾐσχύνθης** τὸν διεστραμμένον.

---

46) Διὰ μίαν ἀμυδρὰν εἰκόνα τῶν τοιούτων δεινῶν ὅρα Θ. Στουδίτου (στλ. 1157C), καὶ ἰδίως 1641D.

47) Ὅρα ἀποδείξεις περὶ τούτου τρανοτάτας εἰς: «Ἐκκλησιαστικὸς Ἀγών», φύλλον Νοεμβ. Δεκεμβρ. 1970, σελ 4.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας εἶπε: πίστευσον, Δέσποτα, ὡς ἄγνωστος· αἰτῶ δὲ μαθεῖν, καὶ ὡς κελεύει ὁ δεσπότης καὶ ἡ ἁγία Σύνοδος.

Ταράσιος: Λέγε τὶ θέλεις μαθεῖν.

Γρηγόριος εἶπεν: Ἡνίκα πᾶσα ἡ ὁμήγυρις αὕτη τὸ ἓν λαλεῖ καὶ φρονεῖ, ἔμαθον καὶ ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐστίν, ἡ νυνὶ ζητουμένη καὶ κηρυσσομένη. Καὶ διὰ τοῦτο κἀγὼ αἰτῶ **συγγνώμην τῶν πρῴην μου κακῶν,** καὶ θέλω μετὰ πάντων καὶ φωτισθῆναι καὶ διδαχθῆναι· τὰ πλημμελήμματα καὶ **ἁμαρτήματα μου** ἄμετρά ἐστι καὶ ὡς ὁ Θεὸς κατανύξει τὴν ἱερὰν σύνοδον καὶ τὸν πανάγιον Δεσπότην...

Ταράσιος: "Ὤφειλες ἐκ τῶν ἀνέκαθεν χρόνων ἀνοῖξαί σου τὰ ὦτα, καὶ Παύλου τοῦ θείου Ἀποστόλου ἀκοῦσαι λέγοντος· «κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς παρελάβετε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν»· καὶ πάλιν Τιμοθέῳ καὶ Τίτῳ γράφοντος· «τὰς βεβήλους κενοφωνίας παραιτεῖσθαι»· τὶ βεβηλότερον ἢ τὶ κενοφωνότερον τοῦ λέγειν Χριστιανοὺς εἰδωλολατρῆσαι;»

Γρηγόριος: Κακὸν ἦν καὶ ὁμολογοῦμεν, κακὸν ἦν, ἀλλ' οὕτως ἐπράχθη καὶ οὕτως ἐπράξαμεν· καὶ διὰ τοῦτο αἰτοῦμεν συγγνώμην τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν. Ὁμολογῶ, Δέσποτα, ἔμπροσθεν τῆς τιμιωτάτης ἁγιωσύνης ὑμῶν, καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν τῆς ἁγίας Συνόδου, **ὅτι ἡμάρτομεν καὶ ἠνομήσαμεν, καὶ κακῶς ἐπράξαμεν** καὶ συγγνώμην αἰτοῦμεν περὶ τούτου...(Πρακτικὰ Συνόδων, Τόμ. Β' σελ. 742).

β) «**Βασίλειος** ἐπίσκοπος Ἀγκύρας εἶπεν: ὅθεν καὶ ἐγὼ Βασίλειος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας τῆς πόλεως, προαιρούμενος **ἑνωθῆναι** τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ... ταύτην τὴν παροῦσαν ἔγγραφόν μου ὁμολογίαν ποιοῦμαι, καὶ προσάγω ὑμῖν τοῖς ἐξ ἀποστολικῆς αὐθεντίας λαβοῦσι τὴν ἐξουσίαν. Ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ συγγνώμην ἐξαι-

τοῦμαι παρὰ τῆς θεοσυλλέκτου ὑμῶν μακαριότητος ὑπὲρ ταύτης μου τῆς **βραδυτῆτος.**

Δέον γὰρ ἦν μὴ ὑστερηκέναι με πρὸς τὴν τῆς Ὀρθοδοξίας ὁμολογίαν· ἀλλὰ τῆς ἄκρας μου ἀμαθείας καὶ νωθρείας καὶ ἠμελημένης διανοίας ἐστὶ τοῦτο.. πιστεύω τοίνυν καὶ ὁμολογῶ...» (Αὐτ. σελ. 729).

γ) «Τῇ ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ **Θεοδόσιος,** (ἐπίσκοπος Ἀμορίου) ὁ ἐλάχιστος Χριστιανὸς ὁμολογῶ καὶ συντίθεμαι καὶ δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι... καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς ἅγιοι τοῦ Θεοῦ καὶ βοῶ· ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον ὑμῶν· **δέξασθέ με ὡς ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὸν ἄσωτον καὶ τὴν πόρνην καὶ τὸν λῃστήν· ζητήσατέ με καθὼς ἐζήτησεν ὁ Χριστὸς τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ὃ ἀνέλαβεν ἐπὶ τῶν ὤμων...**

Σάββας ὁ εὐλαβέστατος ἡγούμενος Μονῆς τῶν Στουδίων εἶπε: κατὰ τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις καὶ Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἄξιός ἐστιν ἀποδοχῆς...

Ταράσιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης εἶπεν· οἵ ποτε **κατήγοροι τῆς Ὀρθοδοξίας,** νυνὶ συνήγοροι τῆς ἀληθείας ἐγένοντο... (αὐτοθ. σ. 731).

δ) «...**Οἱ μοναχοὶ** ἀναλαβόντες εἶπον· ἀλλὰ τοὺς παρασυρθέντας καὶ βίαν παθόντας ὁ πατὴρ (Ἀθανάσιος) προσίεται. Εἰπάτωσαν οὖν ἢ παρεσύρησαν ἢ βίαν ὑπέμειναν, ὅτι **ἀπέστησαν τῆς ἀληθείας.**

Ὑπάτιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπίσκοποι εἶπον: ὅτι ἡμεῖς οὔτε βίαν ὑπομείναμεν, οὐδὲ παρεσύρημεν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ αἱρέσει ἡμῶν γεννηθέντες ἀνετράφημεν καὶ ηὐξήθημεν... Καὶ αὖθις Θαλάσσιος καὶ Εὐσέβιος καὶ Εὐστάθιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον: **Πάντες ἡμάρτομεν, πάντες συγγνώμην αἰτοῦμεν...**

Σάββας ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος Μονῆς τῶν Στουδίων εἶπεν: εἰ δοκεῖ τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ, ἴδωμεν τὰς χειροτονίας τῶν δεχθέντων, εἰ ἀπὸ αἱρετικῶν ἦσαν ἢ οὐ... (Αὐτόθι, σελ. 736).

Ὁ παπα-Νεόφυτος μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως εἶχεν μεταβληθῆ ἄρδην· οὐδέποτε εἶχεν φαντασθῆ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ἀντιμετωπίσει κατὰ τοιοῦτον τρόπον τοὺς ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν αἱρετικῶν διατελέσαντας...

Ἀναρίθμητα, ἐξ ἄλλου τυγχάνουν τὰ παραγγέλματα τῶν ἁγίων Πατέρων, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, δι' ὧν προτρεπόμεθα καὶ πρὸ «Συνοδικῆς διαγνώμης» ὅπως μακρυνώμεθα τῆς κοινωνίας τῶν αἱρετικῶν. Σᾶς ἀναγινώσκω τινά:

«Βαδίζοντες τὴν ἀπλανῆ καὶ ζωηφόρον ὁδόν, ὀφθαλμὸν μὲν ἐκκόψωμεν σκανδαλίζοντα, μὴ τὸν αἰσθητὸν ἀλλὰ τὸν νοητόν. **Οἷον ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ πρεσβύτερος οἱ ὄντες ὀφθαλμοὶ τῆς Ἐκκλησίας κακῶς ἀναστρέφονται καὶ σκανδαλίζουσι τὸν λαόν, χρὴ αὐτοὺς ἐκβάλλεσθαι.** Συμφέρον γάρ ἐστιν ἄνευ αὐτῶν συναθροίζεσθαι εἰς εὐκτήριον οἶκον, ἢ μετ' αὐτοὺς ἐμβληθῆναι ὡς μετὰ Ἄννα καὶ Καϊάφα εἰς τὴν γέεναν τοῦ πυρός» (Μ. Ἀθανασίου, P.G. 35,33) Ὁ δὲ μέγας Φώτιος παραγγέλει σαφῶς.

«Αἱρετικὸς ἐστιν ὁ ποιμήν; λύκος ἐστίν· φυγεῖν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀποπηδᾶν δεήσει, μηδ' ἀπατηθῆναι προσελθεῖν κἂν ἥμερον περισαίνειν δοκεῖ· φύγε τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαν ὡς ἰὸν ὄφεως».

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἐν ὡραιοτάτοις στίχοις γνώμη ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ μεγάλου ὁμολογητοῦ, Μελετίου τοῦ Γαλλησιώτου:

«Μὴ πείθεσθε μονάζουσι, μηδὲ τοῖς πρεσβυτέροις,
ἐφ' οἷς ἀνόμως λέγουσι, κάκιστα εἰσηγοῦνται.
Καὶ τὶ φημὶ μονάζουσι, καὶ τὶ τοῖς πρεσβυτέροις;
Μηδ' ἐπισκόποις εἴκετε, τὰ μὴ λυσιτελοῦντα,
πράττειν καὶ λέγειν καὶ φρονεῖν, δολίως παραινοῦσιν.
Ἐπαινετὸς ὁ πόλεμος γνωρίζεται πολλάκις,
καὶ μάχη κρείττων δείκνυται, ψυχοβλαβοῦς εἰρήνης.
Βέλτιον γὰρ ἀφίστασθαι τοῖς οὐ καλῶς φρονοῦσι,
ἢ τούτοις ἐπακολουθεῖν κακῶς ὁμονοοῦντες
χωριζομένους τοῦ Θεοῦ καὶ τούτοις ἑνωμένους».

(Ἀλφαβηταλφάβητος).

Ἐνταῦθα διέκοψεν ἐπ' ὀλίγον ὁ π. Θεόδουλος, ἀναμένων πιθανὴν ἔνστασιν ἐκ μέρους τῶν πατέρων· οὐδεὶς ὅμως ἐζήτησεν τὸν λόγον· οἱ πάντες ἀνέμενον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὴν κατάληξιν τῶν σκέψεών του. Εἶχον ἐπὶ τέλους ἀντιλφθῆ ὅτι ἡ κοινωνία δὲν ἀποτελεῖ μικρὰν πτῶσιν εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ προγραμματισμὸς καὶ ἡ δολιότης ἀποτελοῦν πλέον φανερὰ σημεῖα τῆς πορείας τῶν κακοδόξων!..

Θὰ παρακαλέσω τὸν π. Νικόδημον, ἤρχισεν καὶ πάλιν ὁ π. Θεόδουλος, διακόπτων τὴν ἐπ' ὀλίγον ἐπικρατήσασαν σιγήν, ἐπειδὴ τὸ παρὸν σημεῖον ἀποτελεῖ καὶ **τὴν ὅλην οὐσίαν τῆς διαστάσεώς μας,** νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ γνώμας τοῦ μεγάλου ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἡ ἐποχὴ τοῦ ὁποίου ἐνῶ ἀποτελεῖ παράλληλόν τινα σκηνὴν τῶν καὶ τὴν σήμερον τελουμένων, τὸ ἡρωϊκόν του ἐν τούτοις παράδειγμα καὶ ἡ μέχρις αἵματος «ἀντικατάστασις» πρὸς τὴν αἵρεσιν, παραμένουσι, δυστυχῶς μέχρι τοῦ νῦν, ἄνευ ἀκριβοῦς μιμήσεως καὶ ἡρωϊκῆς ἀκολουθήσεως...

Μηδεὶς ἀμφιβαλλέτω διὰ **τὸ παράλληλον τῶν ἐποχῶν,** ἐννοῶ τῆς Εἰκονομαχικῆς περιόδου καὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῆς σήμερον· ἡ σύγχρονος μάλιστα κατάστασις εἶναι **μυριάκις χειροτέρα** καθόσον βάλλεται οὐχὶ μόνον τὸ Χριστολογικὸν δόγμα καὶ τινες τῶν ἱερῶν παραδόσεων, ἀλλὰ αὐτὴ αὕτη ἡ τῆς συνόλου Ἐκκλησίας ὑπόστασις... Ἐπιδιώκεται δηλαδὴ διὰ μιᾶς βδελυρᾶς μετὰ τοῦ ψεύδους μίξεως **ἡ τελεία ἐξαφάνισις** τῆς μοναδικότητος τοῦ Ὀρθοδόξου δόγματος, ἐκφραζομένου σωτηριολογικῶς διὰ τοὺς πιστοὺς εἰς τὸ «Πιστεύω», τὴν Θ. Λειτουργίαν, τὴν εὐσέβειαν...

Διὰ τοῦτο ἐτόνισα προηγουμένως ἀλλὰ καὶ τώρα καὶ πάντοτε δὲν θὰ παύσω νὰ κηρύσσω ὅτι ὁ ἀγὼν τῶν πιστῶν πρέπει νὰ εἶναι πλέον ἄκαμπτος ἢ ἐπὶ Εἰκονομαχίας, πλέον ἡρωϊκός, καὶ πρὸ πάντων οὐδόλως «οἰκονομικός»... Καιρὸς ὅμως νὰ λάβῃ τὸν λόγον ὁ π. Νικό-

δημος ἢ καλλίτερον ὁ ἅγιος Θεόδωρος, διότι αὐτοῦ ρήματα καὶ ἡρωϊκὰς νουθεσίας θὰ ἀκούσωμεν ἀπευθυνόμενα πρὸς τὰ παλαίοντα κατὰ τῆς αἱρέσεως τέκνα του ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς οἱ ὁποῖοι διὰ πολιτικοὺς λόγους ἠδυνάτουν νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ καὶ συναντιλήπτορες τῶν ἡρωϊκῶν εἰκονοφίλων τοῦ Βυζαντίου.

α) **«Οὐδ' ἂν τὰ ὅλα χρήματα τοῦ κόσμου παρέξει τις καὶ κοινωνῶν εἴη τῇ αἱρέσει, φίλος Θεοῦ οὐ καθίσταται, ἀλλ' ἐχθρός. Καὶ τὶ λέγω κοινωνίας; Κἂν ἐν βρώματι καὶ πόματι καὶ φιλίᾳ συγκάτεισι τοῖς αἱρετικοῖς, ὑπεύθυνος».** (στλ. 1205. Α)

β) **«Φυλάξατε ἔτι ἑαυτὰς τῆς ψυχοφθόρου αἱρέσεως, ἧς ἡ κοινωνία ἀλλοτρίωσις Χριστοῦ.»** (στλ. 1275 C)

Τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων γράφει τὰ κάτωθι.

γ) **«Οἱ μὲν τέλεον περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· οἱ δέ, εἰ καὶ τοῖς λογισμοῖς οὐ κατεποντίσθησαν, ὅμως τῇ κοινωνίᾳ τῆς αἱρέσεως συνόλλυνται»** (1164Α)

Πρὸς τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας ὁ αὐτὸς πατήρ:

δ) «Καί γε πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν. Ἱεραρχεῖν δοκοῦντες καὶ ἱερεῖς, μονασταὶ καὶ μιγάδες, πᾶν γένος καὶ πᾶσα ἡλικία· οἱ μὲν τέλεον ναυαγήσαντες περὶ τὴν πίστιν, οἱ δέ, εἰ καὶ τοῖς λογισμοῖς οὐ καταποντισθέντες, **τῇ δὲ αἱρετικῇ κοινωνίᾳ ἐξ ἡμισείας δέει σωματικοῦ θανάτου, συγκινδυνεύοντες...»** (1157 C).

Ἐρωτηθεὶς ὁ ἅγιος ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ του Ναυκρατίου:

ε' «Ἐὰν τις ἱερεὺς ἀναφέρῃ τὸν αἱρετικὸν δημοσίᾳ, ἰδίᾳ δὲ προσκαλούμενος ὑπὸ τινος ὀρθοδόξου ἐν εὐκτηρίῳ, στέλλεται (ἀποφεύγει) ἀναφέρειν τὸν αἱρετικόν. Εἰ ἄρα ἐν τῷ τοιούτῳ εὐκτηρίῳ, τὸν ἀκριβῆ δεῖ προσεύχεσθαι»; Ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοδώρου ἦτο κατηγορηματικῶς ἀρνητική: **Οὐδαμῶς** (1240Β).

στ΄ «Ἐὰν ὀρθόδοξος διαβληθεὶς ὡς μὴ κοινωνῶν, ποιήσῃ σταυρόν, ὅτι κοινωνῶ, μηδὲν ἕτερον πολυπραγμονηθεὶς παρὰ τῶν αἱρετικῶν, αὐτοῦ δὲ ἔχοντος κρύβδην τῷ λογισμῷ ὅτι περ ἐξ ὀρθοδόξου κοινωνῶν εἰμι· **οὐκ οἰκονομία τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ προδοσία τῆς ἀληθείας.** (1237 D.)

ζ΄ «Πῶς δὲ ἀκούσιον, καὶ οὐκ ἔργον **τῷ δοκοῦντι ὀρθοφρονεῖν** κοινωνοῦντι δ' ὅμως τῇ αἱρέσει; Ἀκούσιόν ἐστι, ὅταν τὸ στόμα τις τοῦ ὀρθοδόξου βιαίως ἀναχάνας, ἐγχέῃ τὴν αἱρετικὴν κοινωνίαν· ὅπερ ἐποίησαν οἱ πάλαι αἱρετικοί, καὶ νῦν ποιοῦσιν ὡς ἔμαθον οἱ νυνὶ Χριστομάχοι· τὸ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ μετασχεῖν, **ἑκούσιον**». (1205 B)

Ὅτι δὲ ἐν καιρῷ **ἐλευθέρας καὶ ἀληθῶς Ὀρθοδόξου Συνόδου** θὰ κριθοῦν πάντες οἱ ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν αἱρετικῶν διατελέσαντες, συνεπλήρωσεν ὁ π. Θεόδουλος, φανεροῦν ἀρκεταὶ ἐπιστολαὶ τοῦ ἰδίου ἱεροῦ πατρός καὶ τὰς ὁποίας θὰ παρακαλέσω καὶ πάλιν νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ ὁ π. Νικόδημος. Ἐν αὐταῖς θὰ ἴδωμεν εὐκρινῶς ὅτι οὐδόλως δικαιολογεῖται ἡ ἄποψις τοῦ παπὰ Νεοφύτου, ἀλλ' ὅτι, ἐξ ἀντιθέτου μάλιστα, κρίσις καὶ ἐπιτίμησις καὶ ποικίλαι ἀργίαι ἀνήκουν εἰς πάντας τοὺς κοινωνήσαντας τοῖς αἱρετικοῖς... Ἂς ἀκούσωμεν ὅμως τὰ ἴδια τὰ κείμενα ὁμιλοῦντα καὶ βεβαιοῦντα τὰς ἀνωτέρω σκέψεις μου.

α) «Πρεσβυτέρῳ ὑπογράψαντι... ὅσα οὖν ἐποίησας, εἴτε παρ' ἑαυτοῦ, εἴτε καὶ πρὸς ἄλλου ἐπιτραπείς, καλὰ μὲν καὶ ἐπαινετὰ εἰς Θεοῦ **ἐπίκαμψιν.** Οὐδὲν δὲ τὸ καθόλου δυνάμενον λῦσαι τῆς ἱερουργίας κἂν ἐξ οἱονδηποτοῦν ἀρχιερέως δόξειεν εἶναι· καὶ τοῦτο ἕως εἰρήνης τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας· ἐν ᾗ τηνικαῦτα κρίσει Συνοδικῇ **ὡς δέον πᾶν ὁτιοῦν τῶν τοιούτων κανονισθήσεται** καὶ κρίσιν ἕξει θεόψηφον. Εἰ δὲ φῇς ὅτι ὑπογράφων ἔκραζον προσκυνεῖν με τὰς ἁγίας εἰκόνας· σύγγνωθι, ἀδελφέ, καὶ Πιλᾶτος τῷ στόματι ἀθῴων ἑαυτὸν τῆς σφαγῆς Χριστοῦ, τῷ καλάμῳ ἐκύρου τὸν θάνατον... (1128 D)

β) «... Πρεσβύτερος εἴτε ὑπογράψας εἴτε κοινωνή-

σας **φόβῳ μὴ φέρων τὴν κάκωσιν, εἰργέσθω τῆς κοινωνίας. Κατὰ Χριστοῦ γὰρ κοινωνήσας,** πῶς δύναιτ' ἂν Χριστῷ κοινωνεῖν; Τῆς γὰρ ἐγκρατήσεως τῆς ἱερουργίας παρὰ Συνοδικῆς ἐπισκέψεως ἡ λύσις... Ὁ δόξας μετὰ τὴν ἧτταν ἀναπαλαῖσαι, ἀποχωρείτω τοῦ ἐν ᾧ ἐκαθέζετο πρὶν τόπου· ἐπεὶ πῶς γνωσθήσεται αὐτῷ τε ἐκείνῳ **ἡ ἄρνησις ἣν ὑπέστη** καὶ ἄλλοις;

... Οὕτως ἐπὶ τοῦ τυχόντος μονάζοντος· οὕτως ἐπὶ λαϊκοῦ· **εἶρξις τῆς κοινωνίας, μετὰ τῶν ἄλλων ἀξίων καρπῶν τῆς μετανοίας· ἀναμένειν τε τὸν καιρὸν τῆς Ὀρθοδοξίας.** (1149CD.)

γ) «... Ὃ τοίνυν ἐδώκαμεν **ἐπιτίμιον** τῷ Ὀρέστῃ ἐλθόντι ἐνταῦθα,.. τοῦτο σχοῖεν καὶ οἱ λοιποί· **ἀμετόχους εἶναι τῶν ἁγιασμάτων...** Ἐρωτᾷς ἕως πότε; **ἕως ἂν ἀναλάμψῃ ἡ τῆς Ὀρθοδοξίας αἰθρία.»** (1148C)

δ' «Ὑπογράψας πρεσβύτερος τῇ ἀσεβείᾳ, μετανοεῖν ὀφείλει, καὶ προσκλαίειν θερμῶς συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ **ἀσέβημα. Λειτουργεῖν δέ,** κἂν οὐ μνημονεύῃ τοῦ δυσσεβοῦς, **οὐδαμῶς,** ἀλλ' εἴργεται τῆς ἱερουργίας ἕως ἂν ἐπίδοι Κύριος καὶ δοίῃ **καιρὸν ὀρθοδόξου συνόδου, ἐν ᾗ λήψεται ἕκαστος τὰ κατ' ἀξίαν θεοκρίτως.»** (1177 D).

— Αὐτή, πατέρες, εἶναι ἡ ἱστορικὴ πραγματικότης ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Εὐχαρίστως θὰ ἤκουον, συνεπλήρωσεν ὁ παπα-Θεόδουλος, οἱανδήποτε ἔνστασιν. Εἰς τὴν παροῦσαν συνεξήγησιν δὲν ἐπιτρέπεται οὐδεμία σκοπιμότης· προσωποληψίαι καὶ λοιπαὶ ἀνθρώπιναι ἀδυναμίαι δὲν θὰ πρέπῃ οὐδὲ ὡς ὀσμὴν νὰ δίδουν τὸ παρὸν μεταξύ μας...

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη εἰς τοὺς λόγους του... Ἦτο ἡ μοναδικὴ περίπτωσις ἠρέμου ἀκροάσεως ἐκ μέρους τοῦ παπα-Νεοφύτου καὶ τῶν λοιπῶν ἄνευ τῆς συνήθους βιαίας ἀντεπιθέσεως.

Ὁ παπα-Σίλβεστρος μόνον εἶπεν:

—Ἐπειδή, πατέρες, ἡ παροῦσα κατάληξις τοῦ θέμα-

τος, ἡ κοινωνία ἤτοι μετὰ τῆς κηρυττομένης αἱρέσεως, εἶναι ὁμολογουμένως τὸ πλέον σοβαρὸν σημεῖον, θὰ ἐπεθύμουν ὁ ἅγιος Πρόεδρος νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ ὅπως προσθέσω ὡρισμένας σκέψεις μου καὶ γεγονότα ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ π. Ἀλέξιος δὲν εἶχεν οὐδένα λόγον ν' ἀρνηθῇ κάτι παρόμοιον· οὕτως ὁ Καισαρεὺς ἱερομόναχος ἐλάμβανε τὸν λόγον ὑπὸ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατηρίου του.

—Ἄς μὴ νομίσωμεν, εἶπεν, ὅτι μόνον ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἀντέστη μετὰ τοσαύτης καρτερίας καὶ παρρησίας κατὰ τῆς καινοτομίας καὶ κακοδοξίας τῆς ἐποχῆς του. Οἱ μετ' αὐτὸν αἰῶνες ἀνέδειξαν ἐξ ἴσου ἡρωϊκὰς καὶ ἁγίας μορφὰς αἱ ὁποῖαι καὶ διέσωσαν διὰ μίαν ἐπὶ πλέον φορά, ἐκ βεβαίου καταποντισμοῦ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ κυκλοῦντα αὐτὴν κύματα τῆς αἱρέσεως. Εἷς τοιοῦτος ἄριστος πρωταγωνιστὴς καὶ ἐφάμιλλος τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν τῇ ἀκλινῇ παρρησίᾳ τῆς Ὀρθοδόξου ὁμολογίας κληρικός, ὑπῆρξεν ὁ πολὺς Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός, ὁ ἐπίσκοπος Ἐφέσου καὶ ἅγιος. Μετὰ τὴν ἄρνησιν ἐν Φλωρεντίᾳ ὅπως ὑπογράψῃ τὰ τῆς ἑνώσεως, ἐπιστρέψας εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, οὐδόλως ἐδέχθη τὴν προσφερομένην κοινωνίαν τοῦ λατινόφρονος Πατριάρχου καὶ τῶν ὀπαδῶν του...

Καίτοι πάντες ἐν τῷ Παλατίῳ ἐτύγχανον ὀπαδοὶ καὶ συναγωνισταὶ τοῦ ἑνωτικοῦ Πατριάρχου, οὗτος οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν ὑπέστειλε τὴν ἡρωϊκήν του ὁμολογίαν· καὶ τοῦτο, διότι ἀπέβλεπεν εἰς μόνην τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀλήθειαν καὶ τοὺς φρικτοὺς ὅρκους του ὅπως διατηρήσῃ ταύτην ἀλώβητον καὶ ἀμέτοχον πάσης πονηρᾶς ἐπιμιξίας. Τὸ «**οὐ χωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς πίστεως**» ὑπῆρξε τὸ ἰσόβιον σύνθημά του. Ἰδοὺ πῶς ὁ ἴδιος δικαιολογεῖ τὴν ἄκαμπτον ταύτην παρρησίαν ἀπέναντι τοῦ ἀνθρωπαρέσκου καὶ παποδούλου Πατριάρχου.

«Οὔτε βούλομαι, οὔτε δέχομαι τὴν αὐτοῦ ἢ τὴν μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν, τὸ παράπαν, οὐδαμῶς... ὥσπερ οὔτε γεγονυῖαν ἕνωσιν καὶ τὰ δόγματα λατινικά, ἅπερ ἐδέξα-

το αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ... **Πέπεισμαι γάρ ἀκριβῶς, ὅτι ὅσον ἀποδιΐσταμαι τούτου καὶ τῶν τοιούτων, ἐγγίζω τῷ Θεῷ καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς καὶ ἁγίοις Πατράσι καὶ ὥσπερ τούτων χωρίζομαι, οὕτως ἑνοῦμαι τῇ ἀληθείᾳ καὶ τοῖς ἁγίοις Πατράσι τοῖς Θεολόγοις τῆς Ἐκκλησίας...** (P.G. 160,536. ὅρα καὶ Σ. Μπιλάλη, «Ὀρθοδοξία καὶ Παπισμός». Τόμ. Β' σελ. 66).

Διὸ ἐκάλεσε καὶ τὸν Ὀρθόδοξον λαὸν νὰ ἀπορρίψῃ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν πρὸς τοὺς ψευδορθοδόξους, γράφων τὰ κάτωθι σπουδαιότατα:

«Φεύγετε καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί, τὴν πρὸς τοὺς ἀκοινωνήτους κοινωνίαν καὶ τὸ μνημόσυνον τῶν ἀμνημονεύτων. Ἰδοὺ ἐγὼ Μᾶρκος ὁ ἁμαρτωλὸς λέγω ὑμῖν, ὅτι, ὁ μνημονεύων τοῦ Πάπα ὡς ὀρθοδόξου ἀρχιερέως, ἔνοχός ἐστι πάντα τὰ τῶν Λατίνων ἐκπληρῶσαι μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς κουρᾶς τῶν γενείων καὶ ὁ Λατινοφρονῶν μετὰ τῶν Λατίνων κριθήσεται καὶ ὡς παραβάτης τῆς πίστεως λογισθήσεται.» (Αὐτθ. στλ. 1097D-1100A.).

Ποικίλως ἐπιέσθη ὁ ἱερὸς πατὴρ ὡς καὶ οἱ ἐν τῷ μεταξὺ συσπειρωθέντες πλησίον του ἀρχιερεῖς, ὡς ὁ Ἡρακλείας, ὁ Τραπεζοῦντος, ὁ Χαρτοφύλαξ Βαλσαμών, ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης Συρόπουλος καί τινες ἄλλοι, προκειμένου νὰ δεχθοῦν τὸ μνημόσυνον τοῦ Πατριάρχου. Ἀλλ' ἂς παρακολουθήσωμεν, καλλίτερον, ἕν μικρὸν διάλογον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Πατριαρχικῶν ἀκολούθων, οἵτινες διὰ «ρημάτων κολακείας» προσεπάθουν νὰ ὑποσκελίσουν τοὺς ἀθλητάς...

Ἀντιπρόσωποι: «...οὔτε ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἔγιναν καλῶς τὰ ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ.. ἀλλ' ὅμως δι' οἰκονομίαν καὶ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος... δεχθῆτε τὸ μνημόσυνον... ὅπερ ἐστὶν λόγος ψιλός...

Οἱ δὲ περὶ τὸν Μᾶρκον ἀπήντησαν: «... Ὄχι!, **ὅτι πολὺς ἐστὶν ὁ τοῦ μνημοσύνου λόγος καὶ οὐχὶ μικρός·** διότι ἐκεῖνοι μνημονεύονται ἐπ' ἐκκλησίαις, ὅσοι εἰσὶ Ὀρθόδοξοι καὶ κοινωνικοὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν.

«...Περιωρίσθην παρὰ τοῦ Βασιλέως. Ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τῆς ἀληθείας δύναμις οὐ δέδεται, τρέχει δὲ καὶ μᾶλλον εὐοδοῦται καὶ οἱ πλείονες τῶν ἀδελφῶν τῇ ἐμῇ ἐξορίᾳ θαρροῦντες βάλλουσι τοῖς ἐλέγχοις τοὺς ἀλιτηρίους καὶ παραβάτας τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν πατρικῶν θεσμῶν καὶ ἐλαύνουσι πανταχόθεν αὐτοὺς ὡς καθάρματα, μ ή τ ε σ υ λ λ ε ι τ ο υ ρ γ ε ῖ ν αὐτοῖς ἀνεχόμενοι, μ ή τ ε μ ν η μ ο ν ε ύ ο ν τ ε ς ὅλως αὐτῶν ὡς χριστιανῶν».

Ἅγιος Μάρκος Εὐγενικός.

Οἱ δὲ ἀκοινώνητοι οὐδὲ μνημονεύονται, οὐδὲ γὰρ ἔχει ἄδειάν τις τῶν ἱερωμένων εὔχεσθαι ἐπ' ἐκκλησίαις (ὑπὲρ τῶν ἀκοινωνήτων)· **πῶς οὖν μνημονεύσωμεν αὐτὸν ὄντα Λατινόφρονα ;...»** (Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, «Δωδεκάβιβλος» σελ. 907.)

Ἐμιμήθησαν οἱ μακάριοι τοὺς ἁγίους πατέρας αὐτῶν, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρείου ἠρνήθησαν «συγκοινωνῆσαι τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους» ἀνταγωνισάμενοι ἕως θανάτου ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψετε, ὡς συμπλήρωσιν τῆς περὶ κοινωνίας καὶ μνημοσύνου ὑποθέσεως, νὰ σᾶς ἀναγνώσω ἡρωϊκά τινα παλαίσματα γνησίων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας νὰ βεβαιωθῶμεν, ὅτι ἡ διακοπὴ τοῦ μνημοσύνου καὶ ἡ μὴ κοινωνία μετὰ τῶν καινοτόμων, δὲν ἀποτελεῖ «φανατισμόν», «ἀμάθειαν», ἢ καινότητα ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Δυστυχῶς, ἀπέχομεν πολὺ καὶ διὰ μίαν προσέγγισιν, ἔστω, τοῦ ἡρωϊκοῦ παρελθόντος τῶν πατέρων ἡμῶν...

α) «Γνοὺς δὲ ὁ Ὑπάτιος, ὅτι παρ' ὃ δεῖ ἐφρόνησεν ὁ Νεστόριος, εὐθέως περιεῖλεν ἐν τῷ ἀποστολείῳ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **τοῦ μὴ ἀναφέρεσθαι ἐν τῇ προσφορᾷ.** Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Εὐλάλιος, δεδοικὼς τὴν ἔκβασιν τοῦ πράγματος, ἦν γὰρ ἐγκρατὴς ἐν τῇ πόλει ὁ Νεστόριος, λέγει τῷ Ὑπατίῳ. Διατὶ περιεῖλες τὸ ὄνομα αὐτοῦ μὴ γινώσκων τὸ ἀποβησόμενον ; Ὁ δὲ Ὑπάτιος ἔφη : Ἐγὼ **ἀφ' οὗ ἔγνων** ὅτι ἄδικα λέγει περὶ τοῦ Κυρίου μου, **οὐ κοινωνῶ αὐτῷ οὔτε ἀναφέρω τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἐκεῖνος γὰρ οὐκ ἔστιν ἐπίσκοπος.**

Τότε λέγει ὁ ἐπίσκοπος ἐν ὀργῇ : ὕπαγε, διόρθωσον ὃ ἐποίησας, ἐπεί τι ποιῆσαι ἔχω εἰς σέ. Ὁ δὲ Ὑπάτιος ἀπεκρίθη· ὃ θέλεις ποίησον· ἐγὼ γὰρ πάντα προεθέμην παθεῖν καὶ οὕτω ταῦτα ἐποίησα... (Acta Sanctorum, Nov./ Β', σελ. 267). Τὸ κατωτέρω, ἀποτελεῖ «σκηνικὸν» τῶν μετὰ τὴν Σύνοδον τῆς Λυῶνος γεγονότων, (1274), ἐκφράζον ἐν ὅλῃ του τῇ ἁπλότητι, τὴν ἡρωϊκὴν

ἀντίστασιν ἑνὸς γνησίου τέκνου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐρήμου.

β΄) Μετὰ τὴν σύνοδον τῆς Λυῶνος ἐπαρρησιάσθη τὰ τῶν Ἰταλῶν δόγματα· ἐξεβλήθη τῆς Ἐκκλησίας ὁ Πατριάρχης (Ἰωσὴφ) καὶ ἀντεισήχθη ἕτερος τοῦ καιροῦ μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας (Βέκκος) καὶ ἐν δεσμοῖς καὶ κακώσεσι καὶ παντοίαις αἰκίαις ἦν τὰ τῶν ὀρθοδόξων. Τηνικαῦτα καὶ ὁ Μέγας Μελέτιος συμβούλῳ καὶ συνεργῷ τῷ θείῳ χρησάμενος Γαλακτίωνι, σὺν κἀκείνῳ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἐπιδημεῖ, καὶ τὴν ὑγιᾶ δόξαν πᾶσι ὑπετίθετο, τῆς λατινικῆς πλάνης, τούς τε συναπαχθέντας ταύτῃ ὡς οἷόν τε ἀφιστάς, καὶ τοὺς ἐνισταμένους στηρίζων καὶ ὑπαλείφων πρὸς ἀντιπαράταξιν τοῦ καινοῦ τούτου δόγματος...

Ἀλλὰ εἰς τὰς τοῦ κρατοῦντος ἀκοὰς τὰ περὶ τούτου φθάσαντα, οὐ μικρῶς τοῦτον ἐτάραξεν... Καὶ γοῦν μεταπεμφθέντες ἅμα τῷ κρατοῦντι παρέστησαν οἱ γεννάδαι καὶ τρανῶς ὡμολόγουν τοῦ τῶν πατέρων εἶναι δόγματος, καὶ **μὴ κοινωνεῖν αἱρέσει**, παρὰ τῶν πατέρων ἀριδήλως καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐλεγχθείσῃ...

»Τὴν παρρησίαν ταύτην ὕβριν οἰκείαν λογισάμενος ὁ κρατῶν, φυλακῇ δίδωσι τὴν καλὴν τῶν πατέρων συζυγίαν· τῇ δὲ συνείπετο καὶ πολλῇ τις ἄλλη κακουχία, πρὸς ἣν ἀντέστησαν γενναίως, οἱ γενναῖοι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται...» (Περιοδικὸν «Γρηγόριος Παλαμᾶς» 1921, Σελ. 609 ἑξ. ὅρα καὶ προλεγόμενα «Ἀλφαβηταλφαβήτου» ἔκδοσις περιοδικοῦ «Ἄθως», 1928, σελ. 9 ἑξ.)

Τελειώνω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Σίλβεστρος, διὰ τοῦ κατωτέρω ἐπεισοδίου, περιγραφομένου ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ ἀναφερομένου εἰς μαθητήν του τινὰ ἡγούμενον ὅστις τὸν ἠκολούθησε εἰς τὴν κατὰ τοῦ παρανόμου γάμου τοῦ αὐτοκράτορος διαμαρτυρίαν του, καὶ ὅστις παρὰ τὰς συνεχεῖς πιέσεις καὶ τὰ μαρτύρια, ἠρνεῖτο νὰ μνημονεύσῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης εἰς ὃν καὶ ὑπήγετο ἐκκλησιαστικῶς.

Ὁ θαυμασμὸς τοῦ ἀναγνώστου αὐξάνει εἰσέτι περισσότερον ὅταν ἀναλογισθῇ, ὅτι πάντα ταῦτα καὶ ἐπὶ ἔτη σημειωτέον συνεχισθέντα, δι' ἕνα παράνομον αὐτοκρατορικόν... γάμον! Σήμερον τοιαῦται...λεπτομέρειαι οὐδένα συγκινοῦν, εἰμὴ... Παλαιοημερολογίτας τινάς, ἁπλοῦς καὶ ἀγγραμμάτους...

γ') «... Τύπτειν οὕτω τὶς τέτυφεν ἀνθρώπων, οὐ λέγω χριστιανικὴ χείρ, ἀλλὰ βαρβαρική· δὶς ἑκατοντάκις πρὸς ἑξήκοντα καὶ ἕξ μαστίγων, εἶτα μετ' οὐ πολύ, δὶς δύο ἑκατοντάσι βουνεύρων ἐπὶ τῶν νώτων· ὡς ὁ γενναῖος γε ἀρχιεπίσκοπος, μᾶλλον δὲ ἀλλοτριοεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, καὶ οὐ τῶν ἀγελαίων τινά, ἀλλὰ μονάζοντα, καὶ τοῦτον ἡγούμενον, καὶ μάλα τὸν εὐλαβέστατον, τοὔνομα Εὐθύμιον, τὸν τῆς εὐθυμίας ὄντως φερώνυμον... Καὶ ὑπὲρ τίνος ὁ δαρμός; ἵνα τὸν τοῦ Χριστοῦ ἀθλητὴν πείσῃ συνθέσθαι ἀναφέρειν αὐτὸν ὡς ἱεράρχην· ἀλλ' ὢ τῆς γενναιότητος καὶ κραταιότητος τοῦ μάκαρος! Οὕτω γὰρ δίκαιον εἰπεῖν· ὅτι καὶ μετὰ τοσαύτας πληγὰς καὶ αἵματος ἁγίου ῥύσιν, ὥστε φοινίσσεσθαι τὰ πέλματα τῶν ποδῶν τῶν ἐκεῖσε παρόντων καὶ οἱονεὶ πηλοποιεῖσθαι τὸ πορφύρεον κονίαμα εἰς οἰκοδομὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, **κείμενος ἤδη βραχὺ ἄπνους, καὶ ἄφωνος, καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ τῶν κολαστῶν μνημονεύειν τὸν τύρρανον, φημί, ἀλλ' οὐκ ἀρχιεπίσκοπον· ΟΥ, φησὶν ὁ μακάριος·** οὕτω μέχρι θανάτου σχεδὸν οὐ παρατρέψας τὸν νοῦν, οὐ παρεκκλίνας τι τῶν ὀρθοδόξως ἐγνωσμένων αὐτῷ.» (στλ. 1097BC).

Κατόπιν τῶν προαναφερθέντων, προσέθεσεν ὁ γηραιὸς Καισαρεύς, ποῖος εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφιβάλλῃ εἰσέτι διὰ τὸ τελείως **ἀναγκαῖον** τῆς διακοπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ μνημοσύνου; Ἡ παρήγορος διὰ τινας σκέψις, ὅτι θὰ ἀναφανῇ ὁσονούπω Συνοδικὴ διαμαρτυρία ἱκανὴ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν τάξιν τὸν «Προφηταπόστολον» τοῦ Φαναρίου, ἀποτελεῖ τὸ ὀλιγώτερον φενάκην πρώτου μεγέθους! Διότι σᾶς ἐρωτῶ, εἶναι δυνατὸν ποτέ, Σύνοδοι αἵτινες μέχρι σήμερον ἐπεκρότουν τὸ ἔργον

τοῦ Ἀθηναγόρου, νὰ παρουσιασθοῦν νῦν ἀντιμέτωποι αὐτοῦ καὶ προασπισταὶ τῆς βαλλομένης Ὀρθοδοξίας; Οὐδέποτε!

Δὲν ἀρνοῦμαι, βεβαίως, τὰς ἔστω καθυστερημένας ἀτομικὰς ἐξεγέρσεις ἐπισκόπων τινῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ τὴν λύσιν τῆς τραγικῆς σημερινῆς πραγματικότητος. Αἱ ὀλίγαι φωναὶ διαμαρτυρίας, αἱ ὁποῖαι τὸ γε νῦν ὑπάρχουσαι εἰσέτι ἐλεύθεροι, πολὺ φοβοῦμαι ὅτι λίαν συντόμως θὰ **πιεσθοῦν** ὅπως... σιγήσουν. Εὐτυχῶς, ὅμως ποὺ «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ... δέδεται»...

Ἀλλὰ καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐὰν συγκροτηθῇ, ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους «Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπισκόπων» δύνασθε νὰ συμπεράνητε τὰς ἀποφάσεις της καὶ συνεπῶς καὶ τὴν ὀφειλομένην πρὸς αὐτὴν ὑπακοὴν ἡμῶν...

Οὐδεὶς τῶν πατέρων ὡμίλει· οἱ περισσότεροι ἔχοντες τὸ βλέμμα των ἐστραμμένον εἰς τὸ δάπεδον τῆς αἰθούσης ἠκροῶντο καὶ μόνον ὁ γραμματεὺς ἀπετέλει τὴν μοναδικὴν ἐξαίρεσιν· ζωηρὸς καὶ γεμᾶτος ἀγωνίαν μήπως παραλείψῃ τι τῶν λεγομένων, ἐφαίνετο ἀμέτοχος καὶ οἱονεὶ ὡσεὶ ξένος τῆς ἐπικρατούσης ἀτμοσφαίρας. Ὁ παπα-Θεόδουλος ἡτοιμάζετο νὰ προσθέσῃ μίαν σκέψιν του εἰς τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ π. Σιλβέστρου, ὅτε ὁ π. Βασίλειος ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσῃ.

— Εὐχαρίστως, π. Βασίλειε, ἀπεκρίθη ὁ Δικαῖος, χαρούμενος διότι διεκόπτετο ἐπὶ τέλους ἡ σιγὴ τοῦ ἀκροατηρίου.

—Ἐπειδή, ἤρχισε δειλὰ ἐκεῖνος, ἀπὸ καιρὸν μὲ ἀπασχολεῖ μιὰ σκέψις ἤ, ὀρθότερον, μία νέα ἑρμηνεία τοῦ σχετικοῦ δεκάτου πέμπτου κανόνος τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου, θὰ ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἀναφέρω ἐνώπιόν σας, διότι φρονῶ ὅτι ὑπὸ νέον καὶ ἀληθῆ, κατ' ἐμὲ τρόπον, ἑρμηνεύει τὸ πνεῦμα τοῦ εἰρημένου κανόνος.

— Μετὰ χαρᾶς, σᾶς ἀκούομεν, π. Βασίλειε, ἀπήντησε ὁ παπα-Θεόδουλος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐκπλαγῇ περισσότερον τῶν ἄλλων πατέρων ἀπὸ τὴν ἀπρόβλεπτον ταύτην

νέαν ἑρμηνευτικὴν προσπάθειαν τοῦ συναδέλφου του μοναχοῦ.

— Φρονῶ, ἅγιοι πατέρες, ἐσυνέχισεν ὁ π. Βασίλειος, ὅτι ὁ παρὼν κανὼν ἐγένετο διὰ «τεχνικοὺς» καὶ μόνον λόγους. Καὶ ἐξηγοῦμαι. Ἐπειδὴ τὴν ἐποχὴν τῶν Συνόδων, τὰ μέσα ἐπικοινωνίας ἦσαν πενιχρότατα καὶ πολλάκις μία ἀλληλογραφία μεταξὺ Κων]λεως καὶ Ρώμης ἢ Ἀλεξανδρείας, ἀπῄτει τρεῖς καὶ ἕξ μῆνας, διὰ τοῦτο οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς συνέταξαν τὸν προκείμενον κανόνα πρὸς προστασίαν τῶν τοπικῶν αὐτοδιοικήσεων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι αἱ ἐπισκοπαί, ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς αἱρέσεως.

Οὕτως ἐὰν ἐπίσκοπός τις ἐκήρυττεν αἱρεσίν τινα, ἔπρεπε, βάσει τῶν ὑπαρχουσῶν τότε μέσων, νὰ παρέλθῃ ἱκανὸς χρόνος ἕως ὅτου ἡ πνευματική του ἀρχή, ἤτοι ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἢ τὸ Πατριαρχεῖον, πληροφορηθοῦν τὰ κατ' αὐτὸν ἀπὸ ἐπιστολὰς διαμαρτυρίας τῶν συνεπισκόπων του ἢ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Πρὸς διασφάλισιν, λοιπόν, τῶν πιστῶν καὶ ἵνα μὴ εὑρίσκωνται εἰς κρίσιν συνειδήσεως οἱ κληρικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ κακοδοξοῦντος ποιμενάρχου, παρέσχε ἡ Σύνοδος τὸ δικαίωμα τῆς διακοπῆς τοῦ μνημοσύνου του καὶ πρὸ Συνοδικῆς διαγνώμης. Οὕτως, ἐνῷ τὸ ποίμνιον ἠσφαλίζετο, ἡ Σύνοδος ἐξήταζε ταὐτοχρόνως τὰ τῆς ὑποθέσεως, διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ δικαίαν τοῦ πράγματος ἀπόφασιν...

—Ὁμολογῶ ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἀκούω τοιαύτην ἑρμηνείαν, εἶπε ὁ π. Ἀλέξιος. Δηλαδή, τὸ ὅτι εἶναι δυνατὸν οἱ «τεχνικοὶ λόγοι» νὰ ρυθμίζουν τὰς σχέσεις τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν ἐπίσκοπόν του, ἢ εὐρύτερον, τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αἵρεσιν καὶ πλάνην!

— Τὸ ἐπιχείρημά σας μετέχει τοῦ ἀπιθάνου καὶ πρωτοτύπου, π. Βασίλειε, καὶ μόνον τῆς ἀληθείας ἀφίσταται!.. Ἦτο ὁ π. Θεόδουλος, ὁ ὁποῖος μετὰ σχετικῆς εὐθυμίας εἰσήρχετο εἰς τὴν συζήτησιν.

— Ἡ ὑφήγησίς σου, π. Βασίλειε, εἶπε, θὰ εἶχε ποιάν τινα βάσιν, ἐφ' ὅσον οἱ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀναφα-

νέντες αἱρετικοί, ἐτύγχανον νὰ εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπίσκοποι. Ἐν τούτοις, ὡς γνωρίζομεν, οἱ μεγαλύτεροι αἱρεσιάρχαι ὑπῆρξαν εἴτε πρεσβύτεροι (Ἄρειος, Εὐτυχής, Σευῆρος) εἴτε Πατριάρχαι (Νεστόριος, Διόσκορος, Σέργιος, Μακεδόνιος, Ὀνώριος), καὶ κατὰ συνέπειαν, ἱστορικὸς λόγος, οἷος ὁ ἀνωτέρω, νὰ ἀναγκάσῃ τὴν Σύνοδον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ εἰρημένου κανόνος, δὲν ὑφίστατο.

Ἐπίσης βλέπομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι οὐδόλως ἠμποδίσθη ἡ Ἐκκλησία ὅπως ἀποβάλῃ τοῦ θρόνου τὸν αἱρεσιάρχην Νεστόριον καὶ μάλιστα **ἐντὸς ἑνὸς καὶ μόνον ἔτους**, παρὰ τὰς δυσχερεῖς καὶ τότε συνθήκας ἐπικοινωνίας. Φρονῶ, μάλιστα, ἐξ ἀντιθέτου πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἡ παλαιὰ ἐποχὴ μετεῖχε καὶ εἰς τοῦτο τοῦ κλασσικοῦ καὶ ἰδεώδους· ἐννοῶ δηλαδὴ ὅτι προσέφερε τὸν «ἀπαραίτητον» χρόνον καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς πιστοὺς Της νὰ ἀντιδράσουν σωφρόνως καὶ ἐπιμελῶς καὶ εἰς τοὺς αἱρετικοὺς «καιρὸν» μετανοίας πρὸς ἀνάνηψιν καὶ σωτηρίαν...

Ἐπίσης, τὸ καὶ σπουδαιότερον, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, διὰ τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν, δηλαδὴ τοὺς συγχρόνους Οἰκουμενιστὰς καὶ πρωτάρχους τῆς αἱρέσεως, **οὐδεμία δικαιολογία ὑφίσταται**, εἴτε διὰ τῆς ὀρθοδόξου ἑρμηνείας τοῦ κανόνος, ἐὰν ἤθελον κριθῆ, εἴτε διὰ τῆς καινοφανοῦς καὶ «συγχρόνου» τοῦ π. Βασιλείου... Διατί;

Ἁπλούστατα, διότι, **πηγὴ** τῆς κακοδοξίας τυγχάνει τὸ ἐκκλησιαστικὸν Κέντρον, ἤτοι τὸ Πατριαρχεῖον Κων]λεως, ἀποκλειομένης οὕτω τῆς ἀνάγκης προειδοποιήσεως τῆς ἀνωτέρας ἀρχῆς... Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς εὑρεθεὶς ἐνώπιον παρομοίας περιπτώσεως, ἔσπευσε εἰς τὴν Ὀρθόδοξον τότε Ρώμην, ὅπου καὶ συνεκροτήθη τῇ ὁδηγίᾳ καὶ ἐπιστασίᾳ του σύνοδος κατὰ τῆς αἱρέσεως τοῦ Μονοθελητισμοῦ. (641).

Ἡμεῖς ὅμως τὴν σήμερον ποῦ νὰ πορευθῶμεν; Εἰς τὸν Νέον Κόσμον; Ὑπάρχει ὁ πολὺς ἐν αἱρέσει Ἰάκω-

βος! Εἰς τὴν ἕδραν τοῦ πάλαι ἁγιωτάτου Κυρίλλου; Εἶναι ὁ συμπορευτὴς «ἐν παντὶ καὶ πάντοτε» τοῦ κ. Ἀθηναγόρου! Εἰς τὸ Λονδῖνον; Βασιλεύει ὁ συναγωνιστὴς τοῦ γηραιοῦ τοῦ Φαναρίου, ὁ **πλήρως** ἀπεμπολήσας τὸ ἡμέτερον κήρυγμα τῆς μοναδικότητος τῆς Ὀρθοδοξίας διὰ τῆς ἑκουσίου αὐτομολήσεώς του εἰς τὸ στρατόπεδον ἔνθα κυριαρχεῖ ἡ branch theory μετὰ τῆς σατανικῆς comprehesiveness! (Ὅρα καὶ σημείωσιν 39). Εἰς τὰς Ἀθήνας; Κυριαρχεῖ ὁ ὑμνητὴς τοῦ «Προφηταποστόλου»! Ἴσως εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἢ τὴν Ἀντιόχειαν, πιθανῶς νὰ μοὶ εἴπητε. Πλήν, δυστυχῶς, δὲν ἔχομεν συνηθίσει νὰ ἀκούωμεν ἀγωνιστικὰς φωνὰς ἀπὸ τὰ ὄντως παλαίφατα ταῦτα Πατριαρχεῖα· εἰς δὲ τὴν σημερινὴν τραγικότητα τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, ΟΥΔΕΝ μέχρι τῆς στιγμῆς προσέφερον, εἰμὴ τὴν σιγηρὰν συγκατάθεσιν, ἵνα μὴ εἴπω πληκτικώτερόν τι...

Ὄντως, π. Βασίλειε, οὐδεμία διέξοδος, εἰμὴ ἡ ἐπαναστροφὴ εἰς τὴν πονεμένην καὶ τεθλιμμένην καρδίαν μας, ἡ ἐξέτασις τοῦ συνειδότος καὶ τῆς τῶν ἁγίων πατέρων φωνῆς καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ σταθερὰ κατακολούθησις τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας διδαχῶν:

«Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **στέλλεσθαι** ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν». (Θεσσ Β', γ' 6).

«Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν **κοινωνεῖ** τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς». (Ἰωάνν. Β', δ', 11).

«Εἴ τις πᾶσαν Ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἔγγραφον ἀθετεῖ, ἀνάθεμα». (Ζ' Οἰκ. Σύνοδος).

Μόνον οὕτω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, θὰ δυνηθῶμεν ἐντὸς τῆς σημερινῆς δεινῆς καὶ συγχύσεως νὰ διασώσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παραγγέλλει ὁ Θεὸς εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν: «κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου». (3', 11).

'Αλλὰ πρὸς τί οἱ εἰσέτι τυχὸν ἐνδοιασμοί; Αὐτοὶ οὗτοι ὁ ΙΓ, ΙΔ, καὶ ΙΕ κανὼν ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὴν πλήρη ἐπεξήγησιν τῶν προηγουμένων, δὲν ἐτονίσαμεν ἐπανειλημμένως ὅτι ὑφηγοῦνται καὶ ἐντέλλονται τὴν διακοπὴν τοῦ μνημοσύνου καὶ ἄνευ συνοδικῆς διαγνώμης; Διατί τοσαύτη ὀλιγοπιστία εἰς τοὺς τόσον σαφεῖς λόγους των;

«Ὁ δῆθεν ἐγκλήμασί τισι τοῦ οἰκείου κατεγνωκὼς ἐπισκόπου ὡς καὶ ὁ πρόφασιν ἐγκλήματος ποιούμενος κατὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου» οἱ τοιοῦτοι, βεβαίως, ὡς καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες ἀναφέρουσι, ὑπόκεινται εἰς καθαίρεσιν, ἀποσπώμενοι τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου. 'Αλλὰ οἱ ἄλλοι; Οἱ ἄλλοι, οἵτινες εὑρίσκονται ἐνώπιον τῆς τραγικότητος τῆς γυμνῇ τῇ κεφαλῇ κηρυττομένης αἱρέσεως, εἶναι δυνατὸν νὰ συνταυτισθοῦν μετὰ τῶν ἀνωτέρω; Ὄχι!, μυριάκις τὸ ἐναντίον! Ὁ καρπὸς μιᾶς τοιαύτης διαγωγῆς των εἶναι ὁ **ἔπαινος** τῆς 'Εκκλησίας, **«τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς 'Ορθοδόξοις ἀξιωθήσονται»**, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ κανών, καὶ οὐδόλως ἡ κατάκρισις, ἢ τὸ πλέον βλάσφημον ὅπερ ἀσφαλῶς ἐξ ἀγνοίας των λέγουν τινές, ὅτι δηλαδὴ «σχίζουν» τὴν 'Εκκλησίαν διασπῶντες τὴν ἑαυτῆς ἑνότητα!..

Οἱ ἀνωτέρω δὲν βλασφημοῦσι μόνον κατὰ τῶν πατέρων οἵτινες συνέταξαν τοὺς παρόντας κανόνας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς συνόλου χορείας τῶν ὁμολογητῶν, οἱ ὁποῖοι στοιχοῦντες τῇ ὑφηγήσει τῶν ἀνωτέρω ὡς καὶ τοῦ 31ου 'Αποστολικοῦ, ἠδυνήθησαν μὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν αἵματα **«σχισμάτων καὶ μερισμῶν ρύσασθαι τὴν 'Εκκλησίαν»**. Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο: ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀνωτέρω 15ος κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας συνετάγη ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν φοβερὸν σάλον τῆς Εἰκονομαχίας, ὅστις εἶχεν ἐκ θεμελίων συνταράξῃ τὴν 'Εκκλησίαν τοῦ Βυζαντίου ἡ ὁποία μόλις κατὰ τὴν περίοδον τῆς παρούσης Συνόδου ἐπανήρχετο εἰς τὴν πάλαι αὐτῆς εὐταξίαν.

Παρὰ ταῦτα, οἱ πατέρες οἱ συγκροτήσαντες ταύτην, δὲν ἐδίστασαν διὰ τοῦ ἀνωτέρω κανόνος νὰ διακηρύξουν

τὴν ἐκ νέου ἀπομάκρυνσιν τῶν πιστῶν ἐκ παντὸς αἱρετικοῦ ποιμένος καὶ «ψευδεπισκόπου»!

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἔτι σπουδαιότερον. Ὡς γνωστόν, ὁ ἁγιώτατος ἡγούμενος τοῦ Στουδίου Θεόδωρος μετὰ πολυπληθῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν, ἐπὶ ἔτη εἶχε διακόψει τὴν μετὰ τοῦ Πατριάρχου **καὶ τῶν κοινωνούντων αὐτῷ** ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ μόνῳ τῆς μὴ τιμωρίας τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωσὴφ ὅστις εἶχεν εὐλογήσει τὸν παράνομον γάμον τοῦ αὐτοκράτορος!

Οἱ λοιποὶ ὅμως, «οἰκονομικοὶ» ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, δὲν ἐδίσταζον καλυπτόμενοι ὄπισθεν τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐξουσιῶν, νὰ ἐπιρρίπτουν μετ' ἀναιδείας τὴν «ρετσινιὰ» τοῦ «σχίστου» τῆς Ἐκκλησίας εἰς πάντας τοὺς διακόψαντας τὴν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν! Εὐθὺς ὅμως κατῃσχύνοντο ὑπὸ τῆς θεολόγου καὶ πλήρους παρρησίας γραφίδος τοῦ ἀπαραμίλλου ἡγέτου τῆς Μοναδικῆς πολιτείας.

«**Οὐκ ἐσμὲν ἀποσχίσται,** ὦ θαυμάσιε, τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας·(48) μήποτε τοῦτο πάθοιμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ἄλ-

---

48) **Διὰ τοὺς ἁπλουστέρους ἀδελφοὺς ἡμῶν παραθέτομεν τὸ παρὸν κείμενον ἐν μεταφράσει.**

«Δὲν εἴμεθα αἴτιοι σχισίματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητέ μου· εἴθε νὰ μὴ πάθωμεν ποτὲ κάτι παρόμοιον· διότι ἂν καὶ εὑρισκώμεθα μὲ πολλὰς ἁμαρτίας, παρὰ ταῦτα ἀποτελοῦμεν ἓν σῶμα μετ' αὐτῆς, ὡς μέλη της, καὶ τοὺς ἱεροὺς αὐτῆς κανόνας καὶ θεῖα δόγματα ζωηρῶς ἐπιθυμοῦμεν ὅπως διατηρῶνται ἀπαραβίαστα.

Τὸ δὲ ταράττειν καὶ σχίζειν αὐτήν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἀληθῶς οὐδεμίαν κηλῖδα ἢ ρυτίδα, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, τυγχάνει ἔργον αὐτῶν τῶν ὁποίων ἡ πίστις παρουσιάζει τὸ διεστραμμένον καὶ ὁ βίος τὸ ἀντικανονικὸν καὶ παρὰ τὰ ἅγια ἔθη τῆς Ἐκκλησίας... Τὸ νὰ μὴ ἐναντιοῦται κανεὶς εἰς τὰ κακόδοξα ἤθη καὶ λόγια, συμφώνως

λως ἐν πολλοῖς ἁμαρτήμασι τυγχάνομεν...ὁμόσωμοι αὐτῆς καὶ τρόφιμοι μετὰ τῶν θείων δογμάτων καὶ τοὺς κανόνας αὐτῆς καὶ διατυπώσεις γλιχόμεθα φυλάττεσθαι. Τὸ δὲ ταράττειν καὶ **ἀποσχίζειν** ἀπ' αὐτῆς, τὴν μηδεμίαν ἐχούσης ἀληθῶς κηλῖδα ἢ ρυτίδα κατά τε τὸν τῆς πίστεως λόγον, καὶ τὸν τῶν κανόνων ὅρον, ἀπ' ἀρχῆς αἰῶνος καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο, ἐκείνων ἐστίν, **ὧν ἡ πίστις τὸ ἐνδιάστροφον ἔχει, καὶ ὁ βίος τὸ ἀκανόνιστον καὶ ἄθεσμον... Τὸ μὴ διαστέλλεσθαι κατὰ τὸν Θεολόγον, προδοσία τῆς ἀληθείας σαφὴς καὶ τῶν κανόνων παράλυσις...**

Διὸ ἴσθι, μὴ εἶναι σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀληθείας ἐπικράτησιν καὶ Θείων νόμων ἐκδίκησιν...

Τὸ γὰρ μὴ ἔχειν σπῖλον ἢ ρυτίδα, ἵνα καὶ πάλιν εἴ-

πρὸς τὸν θεολόγον Γρηγόριον, τυγχάνει προδοσία σαφὴς καὶ παράλυσις τῶν ἱερῶν κανόνων...

Διὰ τοῦτο γνώριζε, ὅτι ἡ στάσις μας αὐτὴ δὲν δημιουργεῖ σχίσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐπικράτησιν τῆς ἀληθείας καὶ διεκδίκησιν τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ... Διότι αὐτὸ ποὺ κάνει τὴν Ἐκκλησίαν νὰ μὴν ἔχῃ σπῖλον ἢ ρυτίδα, διὰ νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν, ἔτσι πρέπει νὰ ἐννοῆται· ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐπιτρέπει νὰ λάβουν χώραν ἐν αὐτῇ ἀσεβῆ δόγματα καὶ παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἐνέργειαι, καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ οὔτε ἀνέχεται κἂν τὰς συμφωνίας σκέψεων καὶ αἰσθημάτων μὲ τοὺς αὐτουργοὺς τῶν τοιούτων παρανομιῶν, ὡς λέγῃ κάπου καὶ ὁ θεῖος Βασίλειος, ἐνῷ ὁ Μέγας Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἐπιτρέπει οὔτε νὰ συντρώγωμεν μὲ τοὺς τοιούτους.

Διότι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων καὶ ἑξῆς, πολλάκις πολλαὶ αἱρέσεις ἐπέπεσον κατ' αὐτῆς, (τῆς Ἐκκλησίας) καὶ διδαχαὶ καὶ ἔργα ἀντικανονικὰ πρὸς καιρὸν ἐπεκράτησαν, ὅπως συμβαίνει καὶ τώρα. Ἀλλ' ὅμως αὐτή, συμφώνως μὲ τὰ ἀνωτέρω, ἔχει παραμείνει **ἄσχιστος** καὶ **ἄμωμος** καὶ θὰ παραμείνῃ μέχρις ἐσχάτων, ἀφαιρουμένων καὶ ἀπορριπτομένων ἐξ αὐτῆς πάντων τῶν κακῶς φρονησάντων καὶ πραξάντων, καθὼς συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἐπιπίπτοντα κατὰ τῶν βράχων τοῦ αἰγιαλοῦ κύματα».

πωμεν, οὕτω νοείτω· τὸ μὴ προσιεμένην τά τε ἀσεβῆ δόγματα καὶ τὰ ἀκανόνιστα ἐγχειρήματα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς αὐτουργοῦσι ἀπηγορευμένα συμφρονήματα, ὥς πού φησιν ὁ θεῖος Βασίλειος· πρὸς ἃ Παῦλος ὁ μέγας, οὐδὲ συνεστιᾶσθαι τῆς τοιούτοις παραχωρεῖ.

»Ἐπεὶ ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ κατόπιν, πολλαχῶς πολλαὶ αἱρέσεις προσερράγησαν αὐτῇ· καί ῥυπάσματα ἄθεσμα καὶ ἀκανόνιστα ἐπεπόλασαν, ὥσπερ καὶ τὸ νῦν· ἀλλὰ μὴν αὕτη τῷ προειρημένῳ τρόπῳ **ἄσχιστος** καὶ ἀμώμητος διαμεμένηκε καὶ διαμενεῖ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὑπεξαιρουμένων καὶ ἀποπεμπομένων ἀπ' αὐτῆς τῶν κακῶς φρονησάντων ἢ πραξάντων· ὥσπερ ἐξ ἀσείστου καὶ παραλίου πέτρας τὰ προσρήσσοντα κύματα.» (Βασιλείῳ Μονάζοντι, στλ. 997—1004).

Γνωρίζω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, ὅτι ὑπάρχουσί τινες, ἐξ «εὐλαβείας» κινούμενοι, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἀποτελεῖ δεῖγμα ἀσεβείας νὰ ἀποχωριζώμεθα τοῦ **Κυριακοῦ,** νὰ τὸ ἐγκαταλείπωμεν ἀλειτούργητον, ἄνευ ἀνημμένης κανδήλας, πρὸς θλῖψιν τῶν ἐν αὐτῷ ἁγίων εἰκόνων, ἱερῶν λειψάνων καὶ λοιπῶν ἱερῶν τῆς πίστεώς μας ἀντικειμένων διὰ μίαν... ἀκρίβειαν καὶ μόνον!

Καὶ τὸ πάλαι, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὄπισθεν τοῦ ἰδίου ἀγωνιώδους ἐρωτήματος ἢ καλλίτερον ἐπιχειρήματος, ἠθέλησεν ἡγούμενός τις νὰ καλύψῃ τὴν μετὰ τῶν Εἰκονομάχων **κοινωνίαν του,** διὸ καὶ πολλὰ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἔγραψεν πρὸς τὸν ἅγιον Θεόδωρον, ἀποκλαίων οἱονεὶ τὴν τῶν ἱερῶν Ναῶν ἐρημίαν... Σᾶς ἀναγινώσκω ὅμως εὐθὺς τὴν τοῦ ἁγίου ἀπάντησιν, ἥτις διατρανοῖ ἁπάσας τὰς ἀνωτέρω θέσεις καὶ ἐνεργείας ἡμῶν τῶν «ἀνταρτῶν»...

«Εὐστρατίῳ ἡγουμένῳ. (48α) Ἐχάρην δεξάμενός σου

48α) **Παραθέτομεν εἰς ἁπλῆν μετάφρασιν τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, πρὸς κατανόησιν καὶ ἐκ**

τὸ τίμιον γράμμα, πατέρων φίλτατε, καὶ διδαχθεὶς τὰ κατὰ τὴν ὁσιότητά σου οὕτως ἔχειν καὶ οὕτως, ἐπεί, ὅσον ἐκ τῶν ἀπαγγειλάντων, καίτοι ἀξιοπίστων, λυπηρῶς διεκείμην, ἀκούσας τὴν **ὑποκριτικὴν ὑπογραφήν**. Καὶ με δέξαι, τιμιώτατε, παρρησιαστικώτερον διαλεγόμενον. Οὐκ ἔξω αἰτίας τὸ κατασχεθέντα σε ὑπὸ βασιλικοῦ, μεῖ-

---

μέρους τῶν ὀλιγογραμμάτων ἀδελφῶν ἡμῶν, λόγῳ τῆς μεγίστης σπουδαιότητος αὐτῆς.

«Πρὸς τὸν ἡγούμενον Εὐστράτιον...

Ἐχάρην λαβὼν τὴν τιμίαν ἐπιστολήν σου, πολυαγάπητε μεταξὺ τῶν πατέρων, πληροφορηθεὶς τὰ κατὰ σὲ πῶς ἔχουν, διότι, ἀπὸ τοὺς πληροφορήσαντάς με, καίτοι ἦσαν ἀξιόπιστοι, ἐθλίβην πολύ, μαθὼν τὴν ὑποκριτικὴν ὑπογραφήν σου (διὰ τῆς ὁποίας ἐφανεροῦτο ἡ συμφωνία του μὲ τοὺς Εἰκονομάχους).

Καὶ τώρα δέξαι με, τιμιώτατε πάτερ, ὁμιλοῦντα πιὸ ἐλεύθερα. Δὲν τυγχάνεις ἐκτὸς εὐθύνης, τὸ νὰ συλληφθῇς δηλαδὴ ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ βασιλέως καὶ νὰ παραμείνῃς παρὰ ταῦτα ἐλεύθερος.

Καὶ λέγω τοῦτο, διότι ἀπὸ καιρὸν ἔχει ἀναγγελθῆ ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρνηθέντων ὑπακοὴν εἰς τοὺς Εἰκονομάχους θὰ παραμείνῃ ἄνευ φυλακῆς ἢ ἐξορίας.

Ὅσοι δὲ παρέμειναν, μετὰ τὴν σύλληψιν, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ ταῦτα, ἀσφαλῶς εὑρίσκονται ἐντὸς τῆς πτώσεως, διὰ νὰ μὴ σὲ λυπήσω λέγοντάς τι βαρύτερον.

Πῶς δὲν διέκρινας, καίτοι διορατικός, τὸν βαρύτατον διωγμὸν τὸν ὁποῖον ἐφαρμόζει στοὺς πιστοὺς ὁ ἔχων τὴν γνώμην τῶν θηρίων Αὐτοκράτωρ Λέων, τοῦ ὁποίου τὸ ἐγκληματικὸ χέρι ἀπέκτεινε καὶ κατέστρεψε καὶ τοὺς συλληφθέντας ἀπὸ ἄλλα κράτη πιστοὺς εἰκονοφίλους, ἢ τὸ φιλανθρωπότερον τὸ ὁποῖον ἔπραξε, ἐδέσμευσε μετὰ ἀπὸ πικρὰν μαστίγωσιν, οὐδέποτε ὅμως νὰ ἀφήσῃ αὐτοὺς ποὺ εἶχε στὰ χέρια του ἐλευθέρους, ὡς συνέβη καὶ μὲ τὴν ὁσιότητά σου;

Ἐὰν δὲ ἡ ὁσιότης σου οὐδὲν ἔπαθε ἐκ τῶν ἀνωτέρω, μετὰ τὴν σύλληψιν, συγχώρα με, ἀλλ' ἐπλανήθης ἀδελφέ.

Καὶ μὴ μοῦ δικαιολογῆσαι πῶς διατηρῆς ἀσφαλεῖς τὰς Ἐκ-

ναι ἀπαθῆ, ἤγουν ἄφετον. Τοῦτο γὰρ τῶν τεθρυλλημένων ἐπαγωγόν.

Οὐδεὶς οὖν τῶν πεπαρρησιασμένων ἄτερ φυλακῆς, ἢ τοὐλάχιστον ἐξορίας, ἤτοι φυγαδείας, ὡμολόγηται διαμεῖναι. **Οἱ δὲ τούτων ἐκτός, ἐντὸς τῆς ἀπαγωγῆς, ἵνα μὴ τραχύτερον εἰπὼν λυπήσω.** Ἢ οὐ διεβλέψω, διορατικώτατε, τὸν χαλεπὸν διωγμὸν Λέοντος τοῦ θηριωνύμου; οὗ ἡ Ἀγααβιτικὴ χεὶρ εἷλε καὶ τοὺς ἐξ ἄλλου κράτους, ἔκτεινε τε καὶ ὤλεσε· τὸ γε φιλανθρωπότερον ἐφρούρησε μετὰ πικρὰν μαστίγωσιν· μὴ ὅτι γε τοὺς ὑπὸ χεῖρα.

κλησίας, καὶ τὰς ἁγιογραφίας τῶν Ναῶν, ὡς καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ Πατριάρχου. **Τὰ παρόμοια καὶ ἄλλοι πεπτωκότες φλυαροῦσιν.** Τὰ ἀνωτέρω δὲν δύνανται νὰ διατηρηθοῦν, **ἐκτὸς ἐὰν ἐγένετο προδοσία τῆς Ὀρθοδόξου Ὁμολογίας.**

Διότι σὲ παρακαλῶ ποία ἡ ὠφέλεια ὅταν ἐμεῖς ποὺ λεγόμεθα καὶ εἴμεθα ναὸς Θεοῦ ἔχουμε καταστραφῆ (διὰ τῆς προδοσίας), μὲ τὸ νὰ περιποιούμεθα ἀψύχους ναούς;

Οὔτε ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, οὔτε τῆς Θεοτόκου, οὔτε τινὸς τῶν ἁγίων κινδυνεύουν νὰ πάθουν τίποτα, ἐνῶ ἀντιθέτως καταστρέφονται ὅσοι νομίζουν ὅτι θὰ τὰς ἀχρηστεύσουν, καθὼς ὁμοίως καὶ ὅσοι παραιτοῦνται ἐκ τῆς παρρησίας καὶ τῆς κακοπαθείας ποὺ ἀκολουθεῖ δι' αὐτήν, περιποιούμενοι δῆθεν τὰς ἀψύχους εἰκόνας.

Ἀλλοίμονον!, ἄλλοι νὰ ἀποθνήσκουν, ἄλλοι νὰ ἐξορίζωνται, ἄλλοι νὰ μαστιγώνωνται, ἄλλοι νὰ φυλακίζωνται, ἄλλους νὰ φιλοξενοῦν τὰ ὄρη, αἱ ἐρημίαι, οἱ βράχοι καὶ τὰ σπήλαια, καὶ ἐμεῖς διαμένοντες στὰ σπίτια μας νὰ νομίζωμεν ὅτι θὰ παραμείνωμεν ἀβλαβεῖς. ΟΥΔΟΛΩΣ...

Ταῦτα εἶπα ἀπὸ ἀγάπη πρὸς σὲ καὶ ὡς ὑπενθύμισιν καὶ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες εἶναι ἄξιοι τιμωρίας καὶ μὴ ξεχνᾶς ὅτι ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐπικρατήσεως τῆς Ὀρθοδοξίας, δὲν θὰ μείνῃ τίποτα κρυφὸν ποὺ νὰ μὴ ἐξετασθῇ.

Εἰ δ' αὐτὸς οὐτίπου τῶν τοιούτων πεπονθὼς μετὰ σύλληψιν, σύγγνωθι, ἐσυλήθης ἅγιε. Καί μὴ μοι φυλάττεσθαι τὰς οἰκείας Ἐκκλησίας λέγε, καὶ σῴας τὰς ἱστορίας (ἁγιογραφίας) μένειν, τήν τε ἀναφορὰν τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου. Τοῦτο γὰρ καὶ ἄλλοι **ἀπαχθέντες φιλολογοῦσιν.** Οὐ δύνανται ταῦτα διασεσῶσθαι, εἰ μήτοι **προδοσία ἀληθινῆς ἐνστάσεως ἐγένετο.**

Τὶ τὸ ὄφελος, εἰ ἡμεῖς οἱ ναὸς Θεοῦ καὶ ὄντες καὶ λεγόμενοι, ἠχρειώθημεν καὶ ἀψύχους οἴκους περιποιησάμεθα; Ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, οὔτε τῆς Θεοτόκου, οὔτε τινὸς ἁγίου διαπίπτει. Μένει γὰρ ἐν αὐτοῖς ὡς πρωτοτύποις· πίπτουσι δὲ οἱ δοκοῦντες καθαιρεῖν αὐτάς· **ἀλλὰ γὰρ καὶ οἱ φειδοῖ τούτων προέμενοι τὴν παρρησίαν καὶ τὴν δι' αὐτῆς κάκωσιν.**

Οὐά! ἄλλοι ἀποθνήσκοντες, ἕτεροι ὑπεροριζόμενοι, ἄλλοι μαστιζόμενοι, ἕτεροι φρουρούμενοι, τὰ ὄρη ἔχοντα καὶ αἱ ἐρημίαι, πέτραι τε καὶ σπήλαια τοὺς μακαρίως δεδιωγμένους **καὶ ἡμεῖς οἶκοι μένοντες, καὶ οἰόμενοι ἀβλαβῶς διαμένειν;** ΟΥΔΑΜΩΣ...

Ταῦτα φιλῶν καὶ ὑπομνήσκων εἴρηκα, καὶ ὡς ὑπὸ ἐπιτιμίαν ἐσμὲν ἄξιοι ἐλθεῖν· **καὶ ὅτι ἐν καιρῷ Ὀρθοδοξίας οὐδὲν ἀψηλάφητον ἀφεθείη...** (στλ. 1365 ΑΒ).

Δὲν ἀγνοῶ, ἐσυνέχισεν ὁ παπὰ Σίλβεστρος, ὅτι οἱ ἑκάστοτε καινοτομοῦντες ἀνερυθριάστως ἀποκαλοῦν ἑαυτοὺς ὡς τὴν **Ἐκκλησίαν,** προσκαλοῦντες τοὺς πάντας εἰς ὑπακοὴν καὶ συμπόρευσιν. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, τὸ αὐτὸ ἔπραξαν, συγχωρήσαντες τὴν ἀντικανονικὴν πρᾶξιν τοῦ ἱερέως Ἰωσήφ, τοῦ εὐλογήσαντος τὸν παράνομον γάμον τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ' (780—798), καλοῦντες ἐν συνεχείᾳ εἰς μετάνοιαν τὸν ἁγιώτατον ἡγούμενον τοῦ Στουδίου, ὅστις ἠρνεῖτο νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἀπόφασίν των.

Ἐκεῖνος ὅμως ὁ μακάριος καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐλάχιστον, τὴν σταγόνα ταύτην τῆς ἀντικανονικότητος ἐνώπιον τῆς θαλάσσης τῶν σημερινῶν παραβάσεων, ταῦτα

τὰ ἡρωϊκώτατα ἀπεκρίνετο πρὸς τοὺς οἰκονομοῦντας τὸν μοιχοζεύκτην κληρικόν.

«Ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία μεμένηκεν ἀπήμαντος κἂν πολλοῖς ἐβλήθη τοξεύμασιν· οὐδὲ παρὰ τοὺς κειμένους ὅρους καὶ νόμους πράττειν τι καὶ λέγειν ἀνέχεται· κἂν πολλοὶ πολλαχῶς ποιμένες ἠφρονεύσαντο· ἐπεὶ καὶ συνόδους συνεκρότησαν μεγάλας καὶ παμπληθεῖς, καὶ **Ἐκκλησίαν Θεοῦ ἑαυτοὺς ὠνομάκασι·** καὶ ὑπὲρ κανόνων τῷ δοκεῖν, **κατὰ κανόνων τὸ ἀληθὲς κινούμενοι.**

Τί δὲ θαυμαστὸν εἰ καὶ νῦν πέντε καὶ δέκα τυχὸν ἐπίσκοποι συναχθέντες τὸν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καθῃρημένον κατὰ δύο αἰτίας ἠθῴωσαν, λύσαντες τοῦ ἱερουργεῖν; **Σύνοδος, τοίνυν, δέσποτα, οὐ τὸ ἁπλῶς συνάγεσθαι ἱεράρχας τε καὶ ἱερεῖς, κἂν πολλοὶ ὦσι.** Κρείσσων γάρ, φησίν, εἷς ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἢ μύριοι παραβαίνοντες· ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου, **ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ φυλακῇ τῶν κανόνων·** καὶ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς δοκεῖ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῷ κανόνι καὶ τῷ γνώμονι τῆς ἀκριβείας...

Καὶ ἐξουσία τοῖς ἱεράρχαις ἐν οὐδενὶ δέδοται ἐπὶ πάσῃ παραβάσει κανόνος· ἢ μόνον στοιχεῖν τε τὰ δεδογμένα καὶ ἕπεσθαι τοῖς προλαβοῦσιν... (στ. 985 BC).

Ἅγιοι ἀδελφοί! Ὁ «κόσμος» μᾶς θέλει ἀκραιφνεῖς καὶ ἀληθεῖς ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς πίστεως τῶν πατέρων μας. Ἀποκαλεῖ τὸ Ἅγιον Ὄρος «Ἀκρόπολιν τῆς Ὀρθοδοξίας»! Βεβαίως εἰς τὸ παρελθὸν πολλάκις ἀπέδειξεν ἑαυτό, πράξει καὶ θεωρίᾳ, ἄξιον τοιούτου τίτλου· σήμερον ὅμως ὀλίγα ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν τειχῶν του παραμένουν εἰσέτι ὄρθια ὑπενθυμίζοντα ἐνδόξους ἡμέρας... Παρὰ τοιαῦτα, ὅπου ὑφίσταται τὸ τεῖχος τοῦτο, φρυκτωρεῖ ἀπερίτμητον τὴν ἀλήθειαν, μετὰ μοναδικῆς καθαρότητος καὶ διαυγείας, τὴν ὁποίαν ἀδυνατοῦν οἱ ἄνθρωποι τῶν σπουδαστηρίων καὶ οἱ λογιώτατοι τοῦ κόσμου ρασοφόροι νὰ συλλάβουν...

Τὰ λόγια μου δὲν ἀποτελοῦν βεβαίως ὕβριν οὐδὲ ὅμως καὶ ὑπερβολήν· εἶναι ἡ ὠμή, πλὴν εἰλικρινὴς φωνὴ

τῆς ἀπεριτμήτου πραγματικότητος· ὁ ἔπαινος διὰ τὴν παροῦσαν μαχητικήν του, πλὴν σπανίαν ὡραιότητα, δὲν πρέπει νὰ ἀποβάλλῃ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας τὴν ἀπαράμιλλον θέαν τοῦ ἡγιασμένου παρελθόντος! Ἡ σημερινή του εἰκὼν παρουσιάζει τραγικὰς ἀντιθέσεις· ἡ σύγκρασις τοῦ ταπεινοῦ καὶ μεγαλειώδους κυριαρχεῖ εἰς μεγάλον βαθμὸν εἰς τὸν ἱστορικόν του χῶρον... Ἐν τούτοις, παρὰ τὰ φοβερὰ πλήγματα καὶ τὰς οὐλάς του δὲν παύει νὰ ἀποτελῇ **μοναδικότητα** εἰς τὸν κόσμον, ἔστω καὶ ἂν αὕτη δὲν ἐμφανίζεται συλλογικῶς, ἀλλὰ ὑπὸ τὰ τετριμμένα, ἐνίοτε, ῥᾶσα εὐτελοῦς μοναχοῦ, ὡς τὸ πάλαι ἀπὸ τὸν «τσαρουχοφόρον» θεῖον Νικόδημον, τὸν ἀγγελικὸν ἀσκητὴν τῆς ἁγιοτρόφου Καψάλας...

Δὲν πρέπει νὰ φανῶμεν κατώτεροι τῆς ἱστορίας του· δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίσωμεν τὸ λοιπὸν Ἑλλαδικὸν πλήρωμα, τὸ ὁποῖον ἐλπίζει πολλὰ ἀπὸ ἡμᾶς, παρὰ τὴν γνωστὴν καὶ ποικίλην ἀδυναμίαν μας... Τὸ ἀπαιτεῖ ἡ Προστάτις καὶ Ἔφορος τοῦ Ἱεροῦ περιβόλου Της, τὸ ἀπαιτοῦν οἱ χοροὶ τῶν ὁσιομαρτύρων ὁμολογητῶν του, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν αἱμάτων τῆς ὁμολογίας των, οὐ μόνον τὸν ἱερὸν Ἄθωνα, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐνέδυσαν διὰ ὡραιοτάτης πορφύρας... Συνεπῶς, πατέρες, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, ἡ εὐθύνη πάντων ἡμῶν εἶναι τεραστία.

Ἡ πνευματικὴ σύγχυσις τῆς σήμερον, ἰδίως δὲ αἱ κατὰ τῆς πίστεως προσβολαὶ τυγχάνουν τοῖς πᾶσι γνωστά, ὥστε οὐδεὶς νὰ δύναται νὰ καλύψῃ τὴν ἑαυτοῦ ὀλιγωρίαν καὶ ὀκνηρίαν ὄπισθεν τοῦ προσχήματος μιᾶς ἐλπιδοφόρου αὔριον διὰ μιᾶς δῆθεν μετανοίας τῶν ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ... Τὰ καθημερινὰ γεγονότα βοοῦν:

«Ἀνατέτραπται τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα, συγκέχυνται δὲ Ἐκκλησίας θεσμοί... Οἱ λαοὶ ἀνουθέτητοι, οἱ προεστῶτες ἀπαρρησίαστοι. Ἐπὶ τούτοις γελῶσιν οἱ ἄπιστοι, σαλεύονται οἱ ὀλιγόπιστοι, ἀμφίβολος ἡ πίστις· ἄγνοια καταχέχυται τῶν ψυχῶν, διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν,

τοὺς δολοῦντας τὸν λόγον ἐν πανουργίᾳ. . Φεύγουσι τοὺς εὐκτηρίους οἴκους οἱ ὑγιαίνοντες τῶν λαῶν, ὡς ἀσεβείας διδασκαλεῖα... (Μ. Βασ. ἐπ. 92) **«Πορθεῖται ἡ τῶν Πατέρων διδασκαλία· ναύαγια περὶ τὴν πίστιν πυκνά. Σχεδὸν γὰρ οὐδὲν μέρος τῆς οἰκουμένης διαπέφευγε τὸν ἐκ τῆς αἱρέσεως ἐμπρησμόν. Πολλοὶ οἱ κύνες· τί λέγω κύνες; Λύκοι μὲν οὖν βαρεῖς, ἐν ἐπιφανείᾳ προβάτων τὸ δολερὸν ὑποκρύπτοντες, πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης τὸ Χριστοῦ Ποίμνιον διασπῶσιν (Μ. Βασ. ἐπιστ. 28η, τῇ Ἐκκλησίᾳ, Νεοκαισαρείας). «...Λαλεῖται τὸ ψεῦδος ἀφόβως, ἡ ἀλήθεια συγκεκάλυπται».** (Ἰδίου, ἐπιστ. 226η).

Καιρός, ἀδελφοί, πλέον· καιρὸς ἀκριβείας καὶ οὐχὶ οἰκονομίας. (483) «Εἰ γὰρ σιωπή, ὡς λέγει ὁ πολὺς Θεό-

---

486) Ὅτι ἀπαιτεῖται εἰς τὰς ἡμέρας μας πορεία ἀκριβείας καὶ οὐχὶ οἰκονομίας τοῦτο ὑφηγεῖται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀπὸ τὰς ἐκδήλους «εἰκονοκλαστικὰς» τάσεις τῶν «νεωτεροποιῶν» δυνάμεων τῆς συγχρόνου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας... Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, πολὺ πιὸ ἐνωρὶς ἀπὸ τὸ ἔτος 1967, ὑπὸ τῆς μάστιγος τῶν «μοντερνιστῶν» χειμάζεται καὶ αὐτὴ ἡ τῆς «σιδηρᾶς πειθαρχίας» Παπικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐσχάτως, ἐξ αἰτίας τῆς κινήσεως ταύτης, ἔχει περιέλθει εἰς δεινοτάτην θέσιν, ὡς ἀποδεικνύει καὶ τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Ρωμαιοκαθολικοῦ τέκνου της.

Ἐν αὐτῇ ὁ εἰλικρινὴς πόνος καὶ ἡ γυμνὴ πραγματικότης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἐπιστολογράφου διαζωγραφοῦνται λίαν ἀναγλύφως. Ἡ παρρησία τοῦ γράφοντος θὰ ἐπετέλει μοναδικὴν καινότητα εἰς τὸ ἐγγὺς παρελθόν, προκειμένου περὶ συμπεριφορᾶς πιστοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν του, τὴν μεγαλεπήβολον καὶ ὑπερήφανον Ρωμαϊκὴν καθέδραν... Οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὴν σήμερον, ὅπου κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ κυριολεκτικῶς πολιορκοῦν τὴν πάλαι... ἀπλησίαστον καί δι' αἰτήσεως Παπικὴν Αὐλήν, ἐλπίζοντες εἰς μίαν ἔστω ἐπαναφορὰν Τριδεντικοῦ δόγματος καὶ ἤθους...

Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν περιοδικὸν «Catholic Counter Reformation, κατ' Ἰούνιον τοῦ 1970. Ἡ παροῦσα μετάφρασις ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀναδημοσιεύσαντος ταύτην ὀρ-

δωρος, μέρος συγκαταθέσεως, τὸ καὶ ἐγγράφως αὐτὴν κυρῶσαι ἐπὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, πόσον τὸ χαλεπόν;» (στλ. 1121 Α). Περὶ ἀποδείξεως δὲ τοῦ «ἐγγράφως» δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἀμφιβολία τις· αἱ αἱρετικαὶ θεωρίαι καὶ τὰ ἔργα Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄ καὶ τῶν **συναγωνι-**

θοδόξου περιοδικοῦ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, The Logos, τεῦχος Ὀκτωβρίου 1970, σελ. 14—5:

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, ἡ Ἐκκλησία μας, τὸ εὐτυχὲς καὶ εἰρηνικὸν ἱερὸν τέμενος τοῦ βαπτίσματός μας καὶ τῆς πρώτης μας Θ. Κοινωνίας, τὴν ὁποίαν ἠγαπήσαμε —καὶ ἀκόμη ἀγαποῦμε— ὑπεράνω ὅλων τῶν πραγμάτων τῆς γῆς, σήμερον στενάζει ἐν ἀγωνίᾳ. Εἴμεθα πάντες μάρτυρες τῆς καταστροφῆς της. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶναι πράγματι εἰς μίαν οἰκτρὰν κατάστασιν.

... Βλέπομεν σήμερον μετὰ τὴν Σύνοδον, αὐτὸ τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶχε συμβῆ προηγουμένως, ἀκόμη καὶ τὰς ἡμέρας τοῦ διωγμοῦ... Ποῖος ἀπεφάσισε περὶ τῆς καταργήσεως τῆς ἐνδυμασίας τῶν κληρικῶν; τὸ νὰ λειτουργοῦν οἱ ἱερεῖς προσβλέποντες πρὸς τὸν λαόν; Τὴν κατάργησιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης; Τὴν χειραφέτησιν τῶν μοναζουσῶν; Τὰ μικτὰ σχολεῖα; Τὴν κατ' οὐσίαν κατάργησιν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου; Τὴν νέαν Λειτουργίαν; Τὴν μοντέρνα Κατήχησιν; Οἱ ἐπίσκοποι· καὶ εἰδικῶς αὐτὸς ποὺ εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ὁ Μέγιστος μεταξύ των· ἠκολούθησαν τοὺς πανισχύρους καὶ ἀνωνύμους νεωτεριστάς, οἱ ὁποῖοι κυβερνοῦν ὑπεράνω αὐτῶν!

... Ὁ Τύπος καὶ τὸ ράδιον, βεβαίως, ὁμιλοῦν κατὰ κόρον περὶ αὐτῆς (Καθ. Ἐκκλησίας), ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς τέρψεως ἐκ τῶν σκανδάλων της, ἢ μὲ τὴν ὠμὴ Βιβλικὴ γλῶσσα, τῶν πορνειῶν της!.. Καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἐκτὸς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι εἶχον εὕρει μίαν κρυφὴν χαρὰν εἰς τὸ ὑπ' αὐτῆς ἀκτινοβολούμενον φῶς, σήμερον εὑρίσκουν ἑαυτοὺς ἐνώπιον τελείου σκότους.

Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ ἀθλιότης —διὰ τὸ τίποτα— χάριν πολλῆς ἀνοησίας, διὰ προσωπικὲς φαντασιοπληξίες καὶ ἀπατηλὰ μεγαλεῖα. Οἱ νεωτερισταὶ ἔχουν κάνει τὴν Ἐκκλησία ἕνα παιχνίδι διὰ τὰ γοῦστα τους καὶ ἔχουν δημιουργήσει κατάθλιψιν εἰς ὅλους. Ὠρυ-

στῶν του κατέστησαν πασίγνωστα· αἱ ποικίλαι δὲ ἔγγραφοι συγχαρητήριοι ἐπιστολαί, τηλεγραφήματα καὶ **συμφωνίαι** πλείστων Προκαθημένων, ἵνα μὴ εἴπω ἁπάντων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καὶ τοῦτο ὁμοίως οἱ πάντες γνωρίζομεν... Συνεπῶς ἡ εὐθύνη ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ τῶν «Ἁγίων» βαρύνει ἅπαντας· κατερχομένη ἱεραρχικῶς ἐξ Ἁγίου Ὄρους πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τοῦ Πατριαρχικοῦ κλίματος, τῶν Ἐκκλησιῶν

ξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, καὶ μοῦ ἐστέρησαν τὴν Πηγὴν τοῦ ζῶντος ὕδατος!

Καὶ ἡ αἰτία ὅλης αὐτῆς τῆς δυστυχίας εἶναι ἡ νέα μεταρρύθμισις, ἡ προετοιμασθεῖσα πρὶν πεντηκονταετίας καὶ πλέον ὑπὸ τῶν Μοντερνιστῶν, τῆς ὁποίας ἡ συνωμοσία εἶχεν καταδικασθῆ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πίου τοῦ Ι'. καὶ ἡ ὁποία σήμερον ἀνεκηρύχθη ὡς παγκόσμιος νόμος τῆς Συνοδικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἀπαισίαν Β' Βατικανὴν Σύνοδον. — **Αὐτὴ ἡ Μεταρρύθμισις,** προαγγελθεῖσα ὑπό τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 23ου ὡς ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς ἀνησυχίας καὶ ἀνωμαλίας καὶ ὡς ἡ αὐγὴ μιᾶς νέας ἐποχῆς εἰρήνης καὶ ἀδελφότητος, —ἡ ἰσχυρογνωμόνως ἐπιδιωχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Παύλου τοῦ 6ου, ἐν τῇ ἐκζητήσει τῶν ὀνείρων του—. Αὐτὴ ἡ Μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία συνεχίζει καὶ ὑπερβαίνει τὴν τοῦ Λουθήρου καὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, ἡ ὁποία ἔκαμε τὴν Ἐκκλησία ἄνω κάτω, καὶ ἡ ὁποία ἐκλόνισε τὴν κοσμικὴν κοινωνίαν ἐκ τῶν θεμελίων της.

— Αὐτὴ ἡ Μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία ἔθεσε τὴν Β' Βατικανὴν Σύνοδον ἐναντίον τῆς Α' Βατικανῆς· μίαν ποιμαντικὴν Σύνοδον ἐναντίον μιᾶς δογματικῆς τοιαύτης, ἕνα Συνέκδημον προσευχῶν, μία Κατήχησιν, ἐναντίον ἄλλης, καὶ τὸ «Λειτουργικὸν» τοῦ Παύλου τοῦ 6ου ἐναντίον τοῦ ὑπὸ τοῦ Πίου τοῦ Ι' καθιερωθέντος.

— **Μία Μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία καταστρέφουσα κάθε παράδοσι ὡδήγησε πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ τίποτα, τοῦ μηδέν!..**

Ὀφείλομεν λόγω τοῦ κατεπείγοντος τῆς καταστάσεως νὰ συνενώσωμεν τὰς δυνάμεις μας ἐνώπιον τῆς ἀνατροπῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχει προσεγγίσει τὴν περιοχὴν ὅπου πάντοτε περι-

Ἑλλάδος, Κύπρου, λοιπῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, Σλαυϊκῶν Ἐκκλησιῶν, δεσμεῖ δεσμῷ σιδηρῷ καὶ ἀλύτῳ πᾶσαν γλῶσσαν ἥτις θὰ ἐτόλμα νὰ δικαιολογηθῇ...

Διότι θὰ ἦτο τουλάχιστον κωμικόν, ὁ ἐπίσκοπος Κοζάνης νὰ μετέχῃ τῆς βαρυτάτης εὐθύνης, τῆς ἀναφορᾶς ἐννοῶ τοῦ Πατριαρχικοῦ μνημοσύνου, ὁ δὲ Ἄρτης νὰ θεωρῆται πάντῃ ἀνεύθυνος, διὰ τὸν λόγον καὶ μόνον τῆς διαφορᾶς ὀλίγων χιλιομέτρων...

Ἀσφαλῶς, αἱ ἀντιδράσεις τῶν Ἑλλαδικῶν ἐπισκόπων θὰ ἦσαν περισσότεραι καὶ ἐντονώτεραι, ἐὰν καὶ ἡμεῖς εὑρισκόμεθα συνεπεῖς πρὸς τὴν ἱερὰν ἀποστολήν μας... «Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω...» Οἱ πρὸ πεντηκονταετίας περίπου διαμαρτυρηθέντες Παλαιοημερολογῖται ἐπὶ τῇ **ἐνάρξει** τῶν Οἰκουμενικῶν — καταλυτικῶν τῆς Ὀρθοδοξίας σχεδίων—, φανέντες πιστοὶ εἰς τὰ ὀλίγα, τυγχάνουν, τό γε νῦν, μακρὰν τῶν αἱρετιτικῶν ἐναγκαλισμῶν τῶν ὀπαδῶν τῆς «ἀγάπης», πιστοὶ φανέντες καὶ εἰς τὰ «πολλά»! Διὰ τὴν τότε διαμαρτυρίαν των ἐκλήθησαν «φανατικοί», «ἀγγράμματοι», «ὀπισθοδρομικοί», ὡς καλοῦνται παρομοίως καὶ οἱ τῆς σήμερον «ἀνθενωτικοί». Ἐκεῖνοι ὅμως οἱ μακάριοι, μὲ τὸ ἀλάθητον κριτήριον τῆς εὐσεβοῦς λαϊκῆς ψυχῆς, ἐγνώριζον ὅτι ἡ καινοτομία ἐκείνη ἀπετέλει τὴν **ἀπαρχὴν** τοῦ κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διαγεγραμμένου σχε-

---

θάλπεται τὸ κακὸν καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἀπαγορεύεται ὅ,τι εἶναι καλὸ καὶ ἀληθές!

Μία ἐπανάστασις δὲν δύναται νὰ ἐλεγχθῇ μιὰ μεταρρύθμισις δὲν δύναται νὰ μεταρρυθμισθῇ· ἀπαιτεῖται ὅπως καταστaλοῦν! Αὐτὸ εἶναι τὸ καθῆκον παντὸς ὀρθῶς σκεπτομένου ἀνθρώπου· νὰ κηρύξῃ δηλαδὴ ἑαυτὸν ἐπαναστάτην ἐν ὄψει αὐτῆς τῆς ἐπαναστάσεως !..»

Καὶ ἐρωτῶμεν: Ὅταν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ πιστοὶ δὲν δύνανται νὰ ἀνεχθοῦν πλέον τὴν φοβερὰν ἐκκοσμίκευσιν τῆς Ἐκκλησίας των, πῶς οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ ἀρκεσθοῦν εἰς ἡμίμετρα ἁπλῶν διαμαρτυριῶν καὶ ἀψύχων σχολίων διὰ τὴν ἐκκοσμίκευσιν τοῦ κλήρου, τὰς μικτὰς χορῳδίας, τὰς ἀφαιρέσεις τῶν τέμπλων ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς «ἀναστηλώσεως»;

δίου τῶν ποικίλων αἱρετικῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ Μασόνων. Ἔπρεπεν ὁπωσδήποτε νὰ φανοῦν πιστοὶ καὶ εἰς τὸ φαινομενικῶς ὀλίγον «τῶν δεκατριῶν σταγόνων», ἐὰν δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἴδουν «Κοινὸν Ποτήριον» ἤδη ἀπὸ τὸ 1930...

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, πρὸ αἰώνων, εἶχεν θεωρητικῶς ἐπισημάνει ὅτι ἐκεῖνοι τὸ 1924 πρακτικῶς ἐφήρμοσαν, ἀνεξαρτήτως τῶν διαφόρων ἀκροτήτων εἰς ἃς περιέπεσον λόγῳ τῆς μοναδικότητος τοῦ ἡμερολογιακοῦ θέματος (sui generis) καὶ τῆς πλήρους ἐμποδίων πορείας των. (49).

---

49) Παραλείποντες τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς ἐξορίας ὑπὸ τῆς πονηρᾶς συμμαχίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τοὺς βιαίους ἀποσχηματισμοὺς τῶν Παλαιοημερολογιτῶν ἱερέων εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀναφερόμεθα ἐν ὀλίγοις εἰς τὴν σημερινὴν συμπεριφορὰν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντί των. Οἱ πιστοὶ λοιπὸν τοῦ Παλαιοῦ Ἡμερολογίου τὴν σήμερον, μάλιστα ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι, οὐδὲ Ναὸν διὰ τὰς θρησκευτικάς των ἀνάγκας δύνανται νὰ ἐγείρουν ἄνευ ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου τῆς «ἐπισήμου Ἐκκλησίας!..» Πιθανὸν νὰ σκεφθῆτε ὅτι δὲν εἶναι καὶ τόσον δύσκολον ἢ μᾶλλον δὲν εἶναι... τίποτα ἡ ἐξαγωγὴ μιᾶς ἀδειας καὶ μάλιστα δι' ἱερὸν Ναόν. Αἴ, λοιπὸν οὐ μόνον ἄδειαν δὲν λαμβάνουν ἀλλὰ οὐδ' **ἐπισκευὴν** τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ ἐνεργήσουν εἰς τὰς δίκην «κρυφῶν σχολείων» ταπεινὰς Ἐκκλησίας των, ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ «σεβασμιωτάτου» τῆς περιοχῆς...

Παρὰ ταῦτα οἱ πάσης φύσεως ἑτερόδοξοι καὶ ἀλλόθρησκοι, ἀνεγείρουν ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ τὰ παμμεγέθη «ἱερά των τεμένη», καὶ μόνον οἱ «πτωχοὶ» Παλαιοημερολογῖται στεροῦνται καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς... ἐπισκευῆς! Θέλετε ἀποδείξεις; Ἀρκεῖ μία ἀνάγνωσις τοῦ τεύχους τῆς 15 Νοεμβρίου τῆς «Φωνῆς τῆς Ὀρθοδοξίας» διὰ νὰ πεισθῆτε ἀμέσως περὶ ἀμφοτέρων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Πολιτεία, διὰ τῆς Εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου, γνωματεύει ὅτι, «δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ κοινωνικὴν ἠθικὴν ἡ αἵρεσις τῶν Χιλιαστῶν...» Ἐρωτῶμεν:

«Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτό ἐστι **τὸ πάντων αἴτιον τῶν κακῶν**, τὸ μὴ ὑπὲρ τῶν μικρῶν ἀγανακτεῖν· διὰ τοῦτο καὶ μείζονα τῶν ἁμαρτημάτων ἐπεισῆλθεν, ὅτι τὰ ἐλάττονα τῆς προσηκούσης οὐ τυγχάνει διορθώσεως· καὶ καθάπερ ἐν τοῖς σώμασιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν· οἱ τῶν μικρῶν ὑπερορῶντες, τὰ μείζονα ἐπεισάγουσιν.

Εἰ γὰρ οἱ περὶ τὴν ἀρχὴν ἀποπηδᾷν τῶν θείων θεσμῶν ἐπιχειροῦντες καὶ μικρόν τι παρακινεῖν, τῆς προσηκούσης ἐτύγχανον ἐπιτιμήσεως, οὐκ ἂν ὁ παρὼν ἐτέχθη λοιμός, οὐκ ἂν ὁ τοσοῦτος χειμὼν τὴν Ἐκκλησίαν κατέλαβεν· ὁ γὰρ τῆς ὑγιοῦς πίστεως καὶ βραχὺ ἀνατρέπων, τῷ παντὶ λυμαίνεται». (Ὁμιλ. Α΄ πρὸς Γαλάτας, P.G. 61, 623).

Μὴ πλανώμεθα ἐκ τῆς δῆθεν εὐγενείας καὶ τῶν συνθημάτων τῆς «ἀγάπης». δοκιμάσατε ν' ἀντισταθῆτε εἰς τὰς βουλάς των καὶ τότε θὰ πιστοποιήσητε «οἰκουμενικῆς ἀγάπης» μῖσος καὶ ἰόν... ([50]).

Πατέρες, ἐὰν καυχώμεθα, σκεπτόμενοι ὅτι ὡς μαρτύριον λογισθήσεται παρὰ τῷ Θεῷ θεοφιλὴς βίος μοναχοῦ, μὴ λησμονῶμεν, ὅτι χοροὶ ὁλόκληροι πολιτῶν τῆς ἐρήμου εἰσῆλθον στεφανηφοροῦντες ἐν τῇ ἄνω Ἱερουσα-

---

Ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς Πολιτεία δὲν ὑποσκάπτομεν τὰ θεμέλια τῆς συνόλου εὐημερίας τοῦ Ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος διὰ πράξεων ὁποῖαι αἱ ἀνωτέρω; Ὅταν δίδωμεν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς **νόθα** τέκνα της (ἀρνούμενα νὰ ὑπηρετήσουν Πατρίδα καὶ Θρησκείαν), καταδιώκομεν δὲ τὴν πλέον ὑγιᾶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τί ἄλλο κάμνομεν παρὰ μίαν ἀργὴν καὶ βεβαίαν Ἐθνικὴν αὐτοχειρίαν;

50) Ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ ἀπάντησιν εἰς τὸν γράφοντα, ὅταν πρὸ καιροῦ παρεκάλεσε τὸν θεολόγον καὶ γνωστὸν οἰκουμενιστὴν κ. Ἀρ. Πανώτην, ἄνευ ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν, ὅπως ἀπόσχῃ τῆς Ἀθηναγορείου πολιτικῆς καὶ λατρείας του. Τὴν παραθέτομεν αὐτουσίαν καὶ πιστεύομεν ὅτι εἶναι καὶ μόνη της ἱκανὴ νὰ ἀποδείξῃ τὰ ἤθη καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν συγχρόνων οἰ-

λήμ, οὐχὶ τόσον ἐξ ὁσιακῶν ἱδρώτων, ὅσον ἐξ αἱμάτων ὁμολογίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀληθείας... Ἀπορῶ διατὶ λησμονοῦμεν τόσον εὐκόλως τὴν ἱστορίαν.

Τὸ πάλαι, ὡς μέθοδοι πειθοῦς διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς κηρυττομένης κακοδοξίας, ὑπῆρχεν ἡ βία καὶ τὸ μαρτύριον· σήμερον ὑπάρχει τὸ μυριάκις ὑπουλότερον, τὸ κήρυγμα τῆς «ἀγάπης», τῆς «ἀγάπης, ἄνευ ὅρων καὶ ὁρίων», ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ ἀλήθεια ἔπαυσε πλέον νὰ ἀποτελῇ τὸ κριτήριον τῆς ἐρεύνης, ἀντικατασταθεῖσα ἀπὸ τὸν **σκοπόν,** τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιτυχίας, παντὶ τρόπῳ καὶ μέσῳ τῆς ἁμαρτωλῆς εἰρήνης, τῆς ψευδοῦς «ἀ-

---

κουμενιστῶν μὲ τὴν περίσσειαν τῆς ...«ἀγάπης» καὶ «εὐγενείας» των...

«Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος
ἀδεσπότων Μοναχῶν τῆς
«Ἁγίας Ἄννης»
Ἕδρα ἐν Ἀθήναις».

Ὁ καθηγητὴς κ. Ἀρ.Π. διακούσας τὰ ὅ,σα τοῦ γνωστοποιήσατε διὰ τὴν περίπτωσίν Σας, γνωμοδοτεῖ ὅτι ὡς τάχιστα πρέπει νὰ κατέλθητε εἰς Θεσσαλονίκην ἢ Ἀθήνας ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, λόγῳ ἀπελπιστικῆς καταστάσεως τῆς ψυχικῆς ὑγείας Σας, μετὰ διανοητικῶν διαταραχῶν.

Μέρος τῶν δαπανῶν θὰ εἰσηγηθῇ νὰ καλύψῃ ὁ Σύλλογος **«τῶν ἀνισορρόπων διὰ Σατανᾶ σαλῶν»,** ὅστις εἰς τὰ δυστυχέστατα μέλη του, περιλαμβάνει πολλοὺς ἐκ τῶν «ζηλωτῶν» συνασθενῶν Σας, κατοίκων, ἀλλοίμονον ! Ἁγίου Ὄρους.

Ἔχετε ἀνάγκην ἀμέσου ἐπεμβάσεως διακεκριμένου Ψυχαναλυτοῦ - Ψυχιάτρου, λόγῳ σχιζοφρενικῆς παραγνωρίσεως τοῦ Ἑνὸς Ψυχοσώστου Κυρίου καὶ τρομερᾶς καθιζήσεως Ὀρθοδόξου συνειδήσεως, μετὰ περιπλοκῶν Δαιμονικῶν ψευδαισθήσεων ἐγωπαθείας καὶ παρακρούσεων ἀλλοιώσεων τῶν φυσιογνωμιῶν ἄλλων καὶ δὴ **τῆς ἱερᾶς προσωπικότητος τοῦ μεγάλου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, τοῦ πραγματικοῦ καὶ οὐσιαστικοῦ προμάχου**

γάπης» πρὸς ὁλόκληρον δῆθεν τὴν ἀνθρωπότητα, τοὺς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην «ἀδελφούς μας»...

«Δὲν ὑπῆρξεν ὅμως ποτὲ μεγαλυτέρα ὑποκρισία ἀπὸ αὐτὴν τὴν δῆθεν ἀγάπην. Διότι ἡ ἀγάπη πρὸς κάτι τὸ φανταστικό, ὅπως εἶναι ἡ ἔννοια «ἀνθρωπότης», εἶναι ἐξ ἴσου θεωρητικὴ καὶ φανταστική. Δὲν ἔχει καμμιὰ σχέσι μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν συγκεκριμένο ἄνθρωπο ποὺ ἔχουμε μπροστά μας. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη πρὸς ἕνα συγκεκριμένο πρόσωπο, ὅταν ὑπάρχῃ, εἶναι ἡ μόνη πραγματική. Εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας ποὺ ἐζήτησε ὁ Χριστός». (^{50α}). (ὅρα Α. Καλομοίρου, «Κατὰ Ἑνωτικῶν» σ. 14).

τῆς ἀληθινῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ὄχι τῆς δεισιδαίμονος τὴν ὁποίαν ἔχετε εἰς τὴν διάνοιάν Σας.

Πρὸς διασκέδασιν τῆς ἀνοίας Σας ἀποστέλλεται ὑπὸ τύπου βιβλίου δραστικὸν φάρμακον.

Καρναβάλι τοῦ 1970 Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν Σ.Α.Ν.

Ταῦτα τὰ τῆς ἐπιστολῆς, κατὰ μορφὴν καὶ τύπον. Τὸ δραστικὸν φάρμακον, ἦτο τὰ πρακτικὰ τοῦ συμποσίου διὰ τὸ κοινὸν Πάσχα. Εἰς τὸν κ. Π. δὲν ἀπηντήσαμεν κρίναντες καλλίτερον νὰ παρέλθῃ ὁ χρόνος τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Καρναβάλου, ὥστε ὁ λόγος μας νὰ τύχῃ μεγαλυτέρας παρ' αὐτοῦ προσοχῆς... Σήμερον, ὅτε παρῆλθεν σχεδὸν ἐνιαυτός, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς παρούσης ἐκδόσεως, διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ μόνον, ἀντιγράφομεν τὴν ἐπιστολήν του, ἀλλὰ καὶ πρὸς πληροφορίαν τοῦ κ. καθηγητοῦ, ὅτι δυστυχῶς τὸ φάρμακόν του οὐδόλως, ἐνήργησε τὰ τῆς... θεραπείας ἡμῶν! Παρηγορούμεθα πάντως, παρὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι εἰς γνωστὸν Ἱεράρχην τῆς Βορείου Ἑλλάδος ἐστάλη καί... ἰατρὸς ἢ μᾶλλον ἰατροὶ πρὸς ἐξέτασιν, λόγῳ τῶν ἐκδήλων σημείων... ἀνθενωτικῆς πορείας!..

50α) Ὁ Πατριάρχης ὅμως Ἀθηναγόρας ἀρέσκεται νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἔννοιαν «ἄνθρωπος» καὶ οὐχὶ τὸν συγκεκριμένο Ὀρθόδοξον χριστιανόν, τὸν ἀδελφόν του!.. Προτιμᾷ τὸν κοσμοπολίτην «ἄνθρω-

Ἐνταῦθα ὁ παπα-Θεόδουλος διέκοψε· ἐφαίνετο πολὺ κουρασμένος, θὰ ἔλεγε κανεὶς στενοχωρημένος· καὶ τοῦτο, διότι οἱ ἀδελφοί του, δυστυχῶς, δὲν ἠννόουν τὸ ὕπουλον τῶν Οἰκουμενικῶν συνθημάτων· διότι εὐκόλως παρεσύροντο ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ὀπαδοὺς τῆς «πονηρᾶς οἰκονομίας»...

Ὁ σπορά του ὅμως ἤδη, ὡς καλῶς ἐφαίνετο, μετεῖχε τῆς εὐλογίας τῶν Οὐρανῶν. Τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν Γερόντων μεθ' ὧν καὶ ὁ ἅγιος Δικαῖος, εἶχον ἐκδηλωθῆ ἐνεργῶς ὑπὲρ τῆς πορείας των· οἱ λοιποί, καίτοι παρέμειναν ἀντιτιθέμενοι ἢ καλλίτερον ἀδρανεῖς, ἐν τούτοις ὁ ἐσωτερικός των κόσμος ἐφαίνετο νὰ ἔχῃ ὑποστῆ φοβερὰν ἀλλαγήν.

Τοῦτο διεκρίνετο καὶ ἀπὸ τὴν ἠρεμίαν τῆς αἰθούσης· οὐδεὶς προσεπάθησε νὰ ἀντείπῃ εἰς τὰς τελευταίας παρατηρήσεις τῶν παπα-Σιλβέστρου καὶ Θεοδούλου· θὰ ἦτο ἄλλως τε ματαιοπονία... Τὰ πράγματα ὡμίλουν μόνα των. Ὁ παπα-Νικάνωρ μόνον, μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ παπα-Θεοδούλου, ἐψιθύρισε δειλά.

—Μὰ εἶναι δυνατόν, νὰ εὑρίσκωνται πάντες ἐν τῇ

πον» τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, πρὸς χάριν τοῦ ὁποίου τὰ πάντα ἐπιστρατεύει, Ἐκκλησίαν, Ἱεραρχίαν, Θεολογίαν, ἀρκεῖ νὰ μὴ τοῦ τοῦ χαλάσῃ τὰς... ὀρέξεις! Οὕτως ἀποδεικνύει ἑαυτὸν ἀπαράμιλλον τύπον συγχρόνου **νεοουμανιστοῦ**, διὰ τὸν ὁποῖον **ὑπεράνω** πάντων, καὶ αὐτῆς εἰσέτι τῆς ἐξ Ἀποκαλύψεως Ἀληθείας, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ βασιλεύῃ ὁ... πεπτωκὸς ἄνθρωπος!

«Ὄντως ἡ ἱστορία σήμερον, ἀποκαθιστῶσα γενναίως τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, καλεῖ τοὺς ὑπευθύνους τῶν Ἐκκλησιῶν ἀρχηγοὺς καὶ τὴν Ἱεραρχίαν, ὅπως ἐπιστρατεύοντες τὴν Θεολογίαν, ὡς **θεραπαινίδα** πλέον, καταστήσωσι μοναδικὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν τὸν **ἄνθρωπον»**. (Μήνυμα Χριστουγέννων τοῦ 1968). Ὡραιοτάτην κριτικὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀνωτέρω βλέπε εἰς «Χριστιανικὸς Ἀγών», φύλλον Ἰανουαρίου 1969.

πλάνη ἢ τὴν θανάσιμον οἰκονομίαν, καὶ μόνον ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος καὶ οἱ Παλαιοημερολογῖται μετὰ τῶν ἐνταῦθα «Ζηλωτῶν» νὰ μετέχουν τῆς ὀρθῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ;

Ὁ παπα-Σίλβεστρος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον του, ἔσπευσε νὰ τὸν βοηθήσῃ, εἰς τὴν εἰλικρινῆ του, ὡς ἐφαίνετο, ἀγωνίαν.

— Μὴ θαυμάζῃς, παπά, διὰ τὸ πλῆθος τὸ ὁποῖον χειροκροτεῖ τὰ τῆς ἑνώσεως, ἐλησμόνησες, βλέπω, γρήγορα τοὺς λόγους τοῦ παπα-Εὐλογίου... Καὶ ἐπὶ Ἀρειανισμοῦ καὶ ἐπὶ Εἰκονομαχίας, τὸ σύνολον σχεδὸν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν αἵρεσιν, μετὰ ἀπὸ ποικίλην βίαν, ἢ ἔστω «ἀγάπησιν» τοῦ νῦν αἰῶνος... Ἡ ἀλήθεια ὅμως, ἔστω καὶ ὑπὸ ὀλίγων διακονουμένη εἶναι ἱκανὴ νὰ διαλύσῃ τὰ νέφη τοῦ ψεύδους καὶ οἱ ποτὲ κατήγοροι ἢ νωθεῖς μαθηταί της νὰ γίνωνται εὔτολμοι ὁμολογηταί! Ἀλλὰ διατί νὰ σὲ κουράζω καὶ καταπονῶ μὲ εἰδικούς μου λόγους; Τὰς ἰδίας ἐνστάσεις εἶχε προβάλλει καὶ εἷς θεοφιλὴς μαθητὴς τοῦ μεγάλου Στουδίτου ὀνόματι Ἀθανάσιος, ὅστις κακουχούμενος ἐν δεσμοῖς, ἐβασανίζετο ἐν ταυτῷ καὶ ἀπὸ ποικίλους λογισμούς, ἐὰν δηλαδὴ ἤξιζε μιᾶς τοιαύτης κακοπαθείας τὸ θέμα διὰ τὸ ὁποῖον καὶ τοσοῦτον σθεναρῶς ἀντέδρων διδάσκαλος καὶ μαθηταί. (Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ παρανόμου γάμου τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου 6ου).

Τέλος, πρὸς ἀνακούφισίν του, ἠναγκάσθη νὰ ἐξομολογηθῇ δι' ἐπιστολῆς τοὺς λογισμούς του εἰς τὸν διδάσκαλόν του, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐλάμβανε τὴν κατωτέρω ἀπάντησιν. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἐν πολλοῖς, ἦτο δικαιολογημένος νὰ ἀπορῇ καὶ ἀμφιβάλῃ ὁ ἡρωϊκὸς ἐκεῖνος ἀνήρ, διότι δὲν πιστεύω νὰ θεωρῆτε ὡς παρόμοιον, ἕνα παράνομον γάμον (καὶ μάλιστα αὐτοκρατορικόν, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ἡ παράβασις τοῦ αὐτοκράτορος δὲν εἶχε ἐπιδιωχθῇ ὅπως καταστῇ νόμος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ) μὲ τὸν Οἰκουμενισμὸν τῆς σήμερον ;

Παρὰ ταῦτα ἡ μακαρία ἀκρίβεια καὶ παρρησία τῶν μεγάλων ἐκείνων ψυχῶν δὲν ἐπέτρεπε οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κακοποίησιν τῆς κανονικῆς εὐταξίας τῆς Ἐκκλησίας των. Καιρὸς ὅμως νὰ θαυμάσωμεν τὸ ἡρωικὸν κάλλος τῆς ἐπιστολῆς, ἀποκλαίοντες ἅμα τὴν δυσμορφίαν τοῦ «οἰκονομικοῦ» παρόντος...

«Δὸς οὖν αὐτός, εἴπερ ἔχεις... καὶ μή μοι πλῆθος ἐποίσῃς, μηδὲ τοὺς νυκτερινοὺς θεοσεβεῖς αὔχει, γνωστικούςτε οὓς λέγεις καὶ ἰδιώτας καὶ φίλους... **Καὶ οἱ φίλοι κατὰ Θεόν, πῶς τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἑτεροδόξων κοινωνοῦντες;** Οὐ γὰρ φίλοι οἱ τοιοῦτοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί. Πρόσεχε οὖν, ἀδελφέ, τί ὁ θεῖος Βασίλειος λέγει πρὸς τοὺς ἐν **πλήθει κρίνοντας τὴν ἀλήθειαν.** Ὁ μὴ τολμῶν, φησί, δοῦναι λόγον τῆς προκειμένης ζητήσεως, μηδὲ εὐπορεῖν ἀποδείξεως καὶ διὰ τοῦτο καταφεύγων εἰς πλῆθος, ὁμολογεῖ τὴν ἧτταν, ὡς οὐδὲν ἔχων παρρησίας ἐφόδιον. **Δειξάτω μοι κάλλος ἀληθείας κἂν εἷς, καὶ σύντομος εὐθὺς ἡ πειθώ.**

Πλῆθος δὲ χωρὶς ἀποδείξεως αὐθεντοῦν, φοβῆσαι μὲν ἱκανόν, πεῖσαι δὲ οὐδαμοῦ... Οὐκ ἠκούσαμεν τοῦ Κυρίου λέγοντος, «πολλοὶ κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί» ; ... Τίς οὖν τῶν εὖ φρονούντων οὐκ εὔχεται τῶν ὀλίγων εἶναι τῶν διὰ τῆς στενῆς εἰσιόντων εἰς σωτηρίαν, ἢ τῶν πολλῶν τῶν διὰ τῆς πλατείας εἰς ἀπώλειαν ὠθουμένων ;([51]) **...Εἷς εὐδοκιμῶν εἰς τὸ Θεῖον, προτιμότερος ὑπὲρ μυριάδας αὐθαδείᾳ σεμνυνομένας. Ἀλλὰ σὺ μὲν προτίμησον, εἰ δοκεῖ τοῦ σῳζομένου Νῶε τὸ ὑποβρύχιον πλῆθος· ἐμοὶ δὲ συγχώρησον τοῖς ὀλίγοις τῇ κιβωτῷ προσδραμεῖν»...** (στλ. 1081-4).

Αὐτή, ἀδελφέ μου, θὰ εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀληθείας, συνεπλήρωσεν ὁ π. Σίλβεστρος· νὰ ἔχῃ ὀλίγους ὀπαδοὺς

---

51) «Ὀλίγοι δὲ ἐκ τῶν τοῦ λαοῦ εὑρίσκοντο (ἐπὶ τοῦ Κυρίου) οἱ γνησίως τὸν λόγον καταδεχόμενοι· καὶ οὐ τὸ πλῆθος ἐστὶ τὸ σῳζόμενον, ἀλλ' οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ». (Μ. Βασ. ἐπ. 257).

καὶ νὰ διώκεται... Μὴ θαυμάζῃς λοιπόν, διὰ τὸ εὐάριθμον τῶν ἀκριβολογούντων καὶ τὸ πλῆθος τῶν «οἰκονομικῶν»...

Σιγὴ βαθυτάτη ἐπεκράτησε ἐπ' ἀρκετὸν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Καισαρέως μοναχοῦ· τὰ πάντα ὡμίλουν καθαρῶς διὰ τὸ ποῦ ἔκειτο ἡ ἀλήθεια, ποῦ ἐπανεπαύετο τὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδοξίας...

Ὁ παπα-Νεόφυτος μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ του, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ συνακόλουθοι καὶ συναγωνισταί του παρέμενον σιωπηλοί· ἦτο ἔκδηλος καὶ ἐξωτερικῶς ἀκόμη ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ των κόσμου· ἡ **ἀλήθεια** διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν εἶχε νικήσει νίκην ἐξαίρετον καὶ τιμίαν...

Τελικῶς ἠγέρθη ὁ π. Ἀλέξιος, ὅστις λαβὼν τὸν λόγον καὶ κηρύσσων οἱονεὶ τὴν λῆξιν τῶν συναντήσεων, εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν παπα-Θεόδουλον.

Πάτερ Θεόδουλε, δεχθῆτε σᾶς παρακαλῶ δι' ἐμοῦ τὰς εὐχαριστίας ὅλων τῶν ἐνταῦθα πατέρων· εὐχαριστοῦμεν καὶ τοὺς πέντε ὑμᾶς διὰ τὴν προσφερθεῖσαν συνεξήγησιν καὶ τὴν εὐγενῆ πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας διαμάχην. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εἶσθε καὶ πάλιν ἐλεύθεροι, ὡς τὸ πρότερον, νὰ ἀκολουθήσετε τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς σας, τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας...

Ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Σκήτης θὰ εἶναι πρὸς ὑμᾶς ἰσοβία· ἡμεῖς οἱ ὑπόλοιποι, ἐντὸς βραχυτάτου, ὡς ἐλπίζω, διαστήματος θὰ ἀποφασίσωμεν τὰ τῆς διακοπῆς τοῦ μνημοσύνου, καὶ θὰ σᾶς ἀναγγείλω προσωπικῶς τὴν ἀπόφασίν μας. Εὔχεσθε ὥστε συντόμως, ἐν τῷ αὐτῷ θυσιαστηρίῳ, νὰ προσφέρωμεν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος, διὰ τὴν ἡμετέραν, τονίζω καὶ πάλιν, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ὁσιότητι ἐλευθερίαν!..

Ἐγὼ προσωπικῶς, σᾶς εὐχαριστῶ δι' ὅλα θερμότατα, καὶ ἐλπίζω εἰς μίαν λίαν προσεχῆ συλλειτουργίαν...

— Αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ ἰδικήν μας ἐπιθυμίαν, ἅγιε Δικαῖε, ἀπήντησε ὁ παπα-Θεόδουλος· ἐκ καρδίας εὐχόμε-

θα, ὥστε καὶ πάλιν, ὁ ἔρως τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας κρημνίσῃ τὸ μεσότοιχον τῆς «πονηρᾶς οἰκονομίας» καὶ ποιήσῃ τὰ διεστῶτα ἕν...

— Ἀμήν! ἀπεκρίθησαν ἐν χορῷ οἱ περισσότεροι τῶν πατέρων. Ψαλέντος ἐν συνεχεία τοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη» ἠσπάσθησαν τὸν Προστάτην τῆς ἱερᾶς των Σκήτης καὶ ἀλληλοχαιρετηθέντες ἀνεχώρησαν διὰ τὰς καλύβας των. Πλησίον τοῦ Δικαίου, ὁ ὁποῖος θὰ παρέμενε κατὰ τὰ εἰωθότα εἰς τὸ Κυριακόν, θὰ διενυκτέρευε καὶ ὁ Παπα-Νεόφυτος· εἰς τὸν ὑποτακτικόν του Ἰωάννην ὁ ὁποῖος τὸν ἠσπάσθη ἀναχωρῶν, εἶπεν ὅτι ἤθελε νὰ συζητήσῃ κάτι πολὺ σοβαρὸν μετὰ τοῦ π. Ἀλεξίου...

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΕΙΧΟΝ παρέλθει ἀρκεταὶ ἑβδομάδες ὅταν μίαν ἑσπέραν ἡ Καλύβη τοῦ παπα-Θεοδούλου ἐδέχετο τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἁγίου Δικαίου. Μετὰ τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὸ ἀπαραίτητον κέρασμα ἀπὸ ὡραιότατον ἁγιορείτικο κυδώνι, ὁ π. Ἀλέξιος ἀνήγγειλε περιχαρής, ὅτι ἡ Γεροντία τῆς Σκήτης ἀπεφάσισε, σχεδὸν ὁμοφώνως, τὴν διακοπὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ μνημοσύνου!

— Δὲν πρωτοτυποῦμεν, εἶπεν, εἰς τὴν ἐνέργειάν μας αὐτήν· ἤδη αἱ ἡμίσεις καὶ πλέον ἱεραὶ Μοναὶ τὸ ἔχουν διακόψει καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ ἡμετέρα Σκήτη νὰ εὑρίσκεται εἰσέτι μακρὰν τῆς τιμίας χορείας των... Εἰς τοῦτο, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, συνέβαλεν τὰ μέγιστα ἡ παρουσία σου παπα-Θεόδουλε, καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης τὸ ὁμολογῶ τοῖς πᾶσιν. Καιρός, λοιπόν, ὡς ἐλέγομεν τῆς ὑποσχεθείσης συλλειτουργίας!..

— Αὐτό, μᾶλλον θ' ἀργήσῃ, πνευματικέ, νὰ γίνῃ, ἀπεκρίθη ἀργῶς ὁ π. Θεόδουλος πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τοῦ π. Ἀλεξίου. Θ' ἀργήσῃ, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι ἡ διακοπὴ τοῦ μνημοσύνου, τοὐλάχιστον διὰ τοὺς Ἁγιορείτας, **θὰ πρέπῃ ν' ἀποτελῇ τὸ πρῶτον στάδιο διαμαρτυρίας των.**

— Τί ἐννοεῖς, παπά, δὲν σὲ καταλαβαίνω, ἀπεκρίθη ἐλαφρῶς ταραγμένος ὁ Δικαῖος.

— Ἐννοῶ ὅτι ἡ μεθ' ὑμῶν κοινωνία εἶναι **ἀδύνατος,** ἐφ' ὅσον συνεχίζετε νὰ κοινωνῆτε λειτουργικῶς μετὰ τῶν μνημονευόντων τοῦ Ἀθηναγόρου, ἐπισκόπων καὶ ἱερέων...

Οἱ ἱεροὶ κανόνες, π. Ἀλέξιε, ὡς καὶ ἡ τῶν ἁγίων Πατέρων διδασκαλία, δὲν ἐπιβάλλουν **μόνον** τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν πιστῶν ἐκ τοῦ αἱρετικοῦ ποιμένος —πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῦται διὰ τῆς παύσεως τοῦ μνημοσύνου— ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων οἱ ὁποῖοι **κοινωνοῦν** μετ' αὐτοῦ. Συνεπῶς, ὅταν τὸ **Πρωτᾶτον**, ἡ πρώτη καὶ σεβασμιωτέρα ἀρχὴ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου **μνημονεύῃ,** ὅταν τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν ἱερῶν Μονῶν **μνημονεύουν** καὶ συνεχίζετε παρὰ ταῦτα νὰ διατηρῆτε τὴν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν πλήρη καὶ τελείαν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμιλῶμεν περὶ «διακοπῆς» μνημοσύνου καὶ ὀρθοδόξου ἀντιδράσεως; Ἂν δὲν γίνῃ αὐτό, π. Ἀλέξιε, ἡ διακοπὴ τοῦ μνημοσύνου καταντᾷ εἷς νεκρὸς καὶ ὑποκριτικὸς τύπος, ἄνευ σκοποῦ καὶ περιεχομένου.

Διότι σὲ ἐρωτῶ, ἀγαπητέ μοι πνευματικέ, τὶ σημαίνει διακόπτω τὸ μνημόσυνον ἀλλὰ συλλειτουργῶ μετὰ τῶν διατηρούντων τοῦτο;

Τὶ σημαίνει ἡ πομπώδης φράσις «ἐγὼ δὲν μνημονεύω», ὅταν οἱ λειτουργικοὶ καὶ κατὰ συνέπειαν μυστηριακοὶ δεσμοὶ μετὰ τῶν συνεργατῶν τῆς Οἰκουμενικῆς αἱρέσεως καὶ τῶν δορυφόρων των, παραμένουν ἰσχυροὶ καὶ ζῶντες διὰ τῆς μετ' αὐτῶν κοινωνίας;

Ὅταν ἡ ἑνωτικὴ προσπάθεια τοῦ Οἰκουμενισμοῦ συνεχῶς αὐξάνῃ καὶ ἡμεῖς, ἐξ ἀντιθέτου, ἀντὶ σθεναρωτέρας ἀντιστάσεως... ὁμιλοῦμεν καὶ μόνον ὁμιλοῦμεν, ἄνευ ἀποδεικτικῶν ἔργων καὶ σημείων, σὲ ἐρωτῶ: πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελοῦν πάντα ταῦτα διαγωγὴν Ὀρθοδόξων ἡγουμένων καὶ μοναχῶν;

Ἡ ἕνωσις, ἀγαπητέ μοι π. Ἀλέξιε, **ἔχει ἤδη τελεσθῆ,** τοὐλάχιστον εἰς ἐπίπεδον κορυφῆς... Τὸ μόνον ὅπερ ἀναμένουν οἱ ὀπαδοί της εἶναι ἡ κατάλληλος διαφώτισις τοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ τὴν δεχθῇ καὶ οὗτος ἄνευ «ἀνταρσιῶν» καὶ «ἐπαναστάσεων»...

Ἤδη ἡ Ρωσικὴ ἐκκλησία ἔδωκεν ἐλευθέρως τὰ ἅγια τοῖς ἀναξίοις καὶ αἱρετικοῖς! Ὀρθόδοξοι Ἱεράρχαι καὶ ἱερεῖς μεταλαμβάνουν Καθολικούς, ἐνῷ αἱ λοιπαὶ ἱε-

ρουργίαι ἐκτελοῦνται ἐλευθέρως καὶ ἀπροκαλύπτως ὑπὸ Καθολικῶν, Ὀρθοδόξων καὶ Προτεσταντῶν ὁμοῦ!.. ([52])

Ὄχι, π. Ἀλέξιε, μυριάκις ὄχι! Δὲν ἀρκεῖ νὰ μὴ εἶναι κανεὶς Οἰκουμενιστής· πρέπει νὰ τὸ ἐννοήσῃ πλέον ὁ καθεὶς ὅτι ἡ μετ' αὐτῶν ἀσύστολος **κοινωνία** τὸν ἀ-

---

52) Ἐνδεικτικῶς παραθέτομεν τμῆμα τῆς καταγγελίας τοῦ Μητροπολίτου Σιατίστης κ. Πολυκάρπου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐν τῇ ὁποίᾳ διαμαρτυρόμενος διὰ τὴν **αἱρετικὴν πορείαν** τοῦ Ἀθηναγόρου καὶ τῶν συμπορευτῶν του, γράφει μεταξὺ τῶν ἄλλων:

«Κάτω δὲ ἀπὸ τοὺς τίτλους τούτους, τῶν περὶ ὧν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐφημερίδων, ἀναγινώσκονται ταῦτα, τὰ ἀνήκουστα καὶ ὅλως ἀπίθανα. Καὶ συγκεκριμένως εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 122—123 Φύλλον τοῦ (Ο.Τ.).

α) «Ρῶσοι Ἱεράρχαι εἰς Γενεύην κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Λειτουργίας ἐμνημόνευσαν πρῶτον τὸν Πάπα κατόπιν τὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν καὶ ὕστερον τὸν Πατριάρχην Μόσχας».

β) «Ὁ Καρδινάλιος Βιλλεμπράνς ἐτέλεσε παπικὴν λειτουργίαν εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Λένινγκραντ, παρουσίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Κλήρου».

γ) «Ὁ Ἐφημέριος Μιγκουὲλ Ἀράνξ ἐτέλεσε τὴν Ἑλληνικὴν καθολικὴν Λειτουργίαν εἰς τὸ Ὀρθόδοξον παρεκκλήσιον τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λένινγκραντ καὶ ἐμνημόνευσε τὸν Πάπα καὶ τὸν Πατριάρχην Μόσχας».

δ) «Ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὴν Ρώμην καὶ εἰς Παπικὸν Ναὸν καὶ ἐχορήγησε τὴν θείαν Κοινωνίαν εἰς τοὺς Παπικούς, ὁ δὲ Ἔξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας Ἰωάννης ἔπραξε παρομοίως εἰς τὴν Ἀμερικήν».

ε) «Ὁ Μητροπολίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Αἰμιλιανὸς ἐχορήγησε τὴν Θείαν Κοινωνίαν εἰς Ρωμαιοκαθολικὸν Ἱερέα εἰς τὴν πόλιν Ἄλμπανυ τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης». Καὶ

στ) Τὸ καὶ περίεργον! «Εἰς τὰς Ἀθήνας εἴκοσι παπικοὶ κοινωνοῦν εἰς Ὀρθόδοξον Ναὸν» ἐν γνώσει τοῦ ἱερουργοῦντος Ὀρθοδόξου κληρικοῦ.

Ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 46 φύλλον τοῦ «Ἐκκλησιαστι-

περγάζεται **ἰσοστάσιον** καὶ **ὁμότροπον** τῆς κακοδοξίας των, πρὸς αἰώνιον σκανδαλισμὸν τῶν ἁπλῶν ψυχῶν, πρὸς ἐπάρατον νοθείαν Τῆς **μοναδικότητος** τῆς Ὀρθοδόξου ἀληθείας, καὶ συνεπῶς, διευκόλυνσιν τῶν ποικίλων ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ!..

Ὁ Δικαῖος ἀκίνητος καὶ σχεδὸν βυθισμένος εἰς τὸ κάθισμά του ἐσιγοῦσε· διέκρινε ἆρά γε τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ γέροντος Θεοδούλου ἢ προσεπάθει νὰ εὕρῃ κατάλληλον ἐπιχείρημα πρὸς ἀντεπίθεσιν; Ἡ ἔκφρασίς του ἐρωτηματικὴ καὶ ἀγωνιώδης ὡμίλει μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πρώτης ἐκδοχῆς. Μετὰ ἀπὸ ὀλιγόλεπτον σιωπὴν ἀνα-

---

κοῦ Ἀγῶνος» ἀναφέρονται τὰ ἀκόλουθα: «Ὁ Ὀρθόδοξος κόσμος ἀνησυχεῖ ἐκ τῶν διαφόρων οἰκουμενιστικῶν ἐκδηλώσεων τούτων τῶν ὀπαδῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου...

... Ἄλλος ὁμιλεῖ περὶ «λαϊκῶν ἱερέων, ἄλλος τελεῖ ἱερὰς ἀκολουθίας μετὰ ἑτεροδόξων Ἀρχιερέων, ἄλλος διώκει μετὰ μανίας συντηρητικὸν κληρικὸν καὶ ἀπειλεῖ τοῦτον μὲ καθαίρεσιν καὶ ἄλλος...

Ὅλοι δὲ ἐνεργοῦν ἐπευλογοῦντος τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου».

Ἐπίσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 117)1970 Φύλλον τοῦ «Ὀρθοδόξου Τύπου» φαίνεται ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας δηλώσας, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀντορθοδόξους ἐξωφρενικὰς ἀπόψεις του:

«Εἶμαι, ἐδήλωσεν ὁ Παναγιώτατος σαφῶς, κεκηρυγμένος ὑπὲρ τοῦ γάμου τῶν κληρικῶν καὶ ἀφοῦ χειροτονηθοῦν οὗτοι!».

«Συμφωνεῖ ἐπίσης ὁ Παναγιώτατος μὲ τὴν ἀνίερον ἐκστρατείαν διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Ράσου.

«Υἱοθετεῖ ἀπολύτως τὸ βλάσφημον κήρυγμα τοῦ Σεβ. Μελίτωνος εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον ἀπεδέχθη ὡς φωνὴν τοῦ Φαναρίου».

«Ζητεῖ οὗτος νὰ συνεχισθῇ ὁ «διάλογος τῆς ἀγάπης» καὶ ὄχι ὁ «Θεολογικὸς διάλογος».

«Ἰσχυρίζεται, ἂν εἶναι δυνατόν, ὁ Ὀρθόδοξος Οἰκουμενικὸς

κάθησε καὶ ἀφοῦ ἀποτελείωσε καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ κεράσματος, εἶπε:

— Πολὺ καλῶς, παπα-Θεόδουλε· σέβομαι τάς κρίσεις καὶ ὑποδείξεις σου καὶ ἀσπάζομαι τὸ δικαίωμα μιᾶς τοιαύτης ἐκλογῆς. Θὰ πρέπῃ ὅμως νά... σκεφθῶ πρὶν σᾶς ἀκολουθήσω. Ἐξ ἄλλου, ὡς καὶ ὁ ἴδιος διεπίστωσες, πολλοὶ ὀλίγοι ἐκ τῶν πατέρων θὰ θελήσουν ν' ἀσπασθοῦν καὶ ἀκολουθήσουν τὴν εὐλογημένην διὰ τὰς παρούσας στιγμὰς ἀκρίβειαν τῆς Ἐκκλησίας μας! Καὶ ἂν θέλῃς σοῦ κάνω καὶ μίαν ἐξομολόγησιν...

Δειλιῶ ἀδελφέ, διὰ μίαν τοιαύτην ἀντίδρασιν... τὸ γνωρίζω ὅτι καὶ μόνον αὐτὸ εἶναι ἱκανὸν νὰ μὲ διατηρῇ εἰς μίαν συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον ἀμφιταλάντευσιν καὶ δυψυχίαν, δυστυχῶς ὅμως εἶναι ἡ τραγικὴ πραγματικότης...

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ π. Ἀλέξιος ἐσιώπησε· ἐφαίνετο λίαν στενοχωρημένος καὶ κατηφής... Ὁ παπα-Θεόδουλος ἠθέλησε νὰ τὸν ἐνισχύσῃ μὲ ὀλίγας ἁπλᾶς λέξεις πλήρεις ἀγάπης καὶ κατανοήσεως.

— Συμφωνῶ ἀπολύτως, ἅγιε Δικαῖε, καὶ ἀντιλαμβάνομαι τὸν ἀγῶνά σου· σπεῦσον μόνον εἰς τὰς ἐνεργείας σου διότι ἡ αὔριον εἶναι ἄδηλος καὶ ξένη εἰς ἡμᾶς...

— Σοῦ ὁμολογῶ εἰλικρινῶς, παπα-Θεόδουλε, ἀπήντησε ὁ πνευματικὸς ἀναθαρρήσας πρὸς στιγμήν, ὅτι καὶ ἐμὲ αὐτὴ ἡ διακοπὴ τοῦ μνημοσύνου, τὴν ὁποίαν κατό-

---

Πατριάρχης, ἰσχυρίζεται, ὅτι τὸ κοινὸν Ποτήριον, ἐφ' ὅσον ἤρθησαν τὰ ἀναθέματα, εἰμπορεῖ καὶ πάλιν νὰ ἐπαναληφθῇ, διὰ δὲ τὸ Filioque, τὸ πρωτεῖον καὶ τὸ ἀλάθητον, ἰσχυρίζεται ὅτι κάθε Ἐκκλησία δύναται νὰ κρατήσῃ τὰ δικά της **«Ἔθιμα»** —ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν τὰ πελώρια αὐτὰ θέματα ὡς ἁπλᾶ «ἔθιμα»—. Ἂν τὸ θέλῃ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἂς τὰ κρατήσῃ... «Ἂς ἔχῃ ὁ Πάπας τὸ πρωτεῖον καὶ τὸ ἀλάθητον, ἂν τὸ θέλῃ».

Ὅρα σχετικῶς καὶ εἰς τὸ ἀμερικανικὸν Ὀρθόδοξον περιοδικόν: «Orthodox Christian Witness», τεῦχος 2 Μαρτίου 1970, ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: The Global Orthodoxy.

πιν τόσον ἀγώνων ἐπετύχαμεν δὲν μὲ ἱκανοποιεῖ πλήρως καὶ εὐχαρίστως θὰ συναγωνιζόμην μεθ' ὑμῶν ἐὰν διέθετον καὶ μέρος μόνον τῆς παρρησίας καὶ εὐτολμίας σας... πάντως σὰν πρῶτο βῆμα τὸ βλέπω εὐχαρίστως καί...

—Τώρα μάλιστα, συμφωνοῦμεν, ἔσπευσεν νὰ τὸν διακόψῃ ὁ παπα-Θεόδουλος. Σὰν πρῶτο βῆμα, ναί· δι' ἡμᾶς ὅμως π. 'Αλέξιε μὴ λησμονῇς ὅτι αὐτὸ τὸ πρῶτο βῆμα συνετελέσθη πρὶν τέσσαρα ὁλόκληρα ἔτη!.. Τὸ κακὸ προχωρεῖ, ἡ διάβρωσις τῶν συνειδήσεων ἐνεργεῖται ὁσημέραι καὶ ἐντονώτερον· πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπαυώμεθα εἰς καὶ ἕνα συνεχές... σημειωτόν;

Δὲν πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ ἀγνοῇ ἡ πανοσιότης σου, ὅτι καὶ **ὁ τρόπος** ἀκόμη αὐτῆς τῆς «διακοπῆς» τυγχάνει τὸ ὀλιγώτερον, καινοφανὴς καὶ ἀνιστόρητος, ἵνα μὴ εἴπω τραχύτερόν τι... Διότι σὲ ἐρωτῶ: Τὶ σημαίνει «ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν...» καὶ νὰ σιγῶμεν ἐν συνεχείᾳ τὸ ὄνομά του; 'Εφ' ὅσον διαμαρτυρόμεθα διὰ τὴν αἱρετικήν του πορείαν καὶ διδαχήν, **ἡ συνέπεια** ἐπιβάλλει νὰ λέγωμεν τό: «πάσης ἐπισκοπῆς 'Ορθοδόξων» ἢ τὴν τελείαν παράλειψιν τῆς προκειμένης αἰτήσεως, μέχρις εἰρηνεύσεως τῆς 'Εκκλησίας.

'Αλλὰ διακόπτω ἐνταῦθα, διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σὲ κουράζω μὲ περισσότερα· γνωρίζω τὴν «ζάλην τῶν ἀμφιβόλων σου λογισμῶν...» χαίρω πάντως εἰλικρινῶς, διότι ἡ ἀπαρχὴ ἐγένετο καὶ διὰ τὴν ἱερὰν ἡμῶν Σκήτη· τὰ λοιπὰ θὰ ἀκολουθήσουν, σὺν Θεῷ, μόνα των...

— Νἆναι εὐλογημένον, ἀπεκρίθη μειδιῶν ἐλαφρῶς ὁ π. 'Αλέξιος, τὸ εὔχομαι ἐκ καρδίας... Σὲ παρακαλῶ μόνον προσεύχου δι' ἐμὲ καὶ ὅλους τοὺς πατέρας ὥστε νὰ φανῶμεν ἄξιοι τῆς 'Ορθοδόξου κλήσεως καὶ ἀποστολῆς μας· εὔχου, ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ ποτε συλλειτουργέ...

— Διὰ τοῦτο εἰρήνευε τελείως ἅγιε Δικαῖε· δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς σου καὶ τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος. 'Ελπίζω ὅτι ὁ Θεὸς γρήγορα θὰ μᾶς ἑνώσῃ...

— 'Αμήν, ἀπεκρίθη συγκινημένος ὁ πνευματικὸς καὶ

ἐπλησίασε πρὸς τὴν ἔξοδον· «εὐλογεῖτε πατέρες», ἐψιθύρισαν τὰ χείλη του καθὼς δρασκέλιζε τὸ κατώφλι τῆς Καλύβης.

— «Ὁ Κύριος», ἀντεχαιρέτησαν Γέρων καὶ ὑποτακτικός. Καθὼς ἀπεμακρύνετο ὁ π. Ἀλέξιος τῇ βοηθείᾳ τοῦ φανοῦ, λόγῳ τῆς ἤδη ἀρξαμένης νυκτός, ὁ παπα-Θεόδουλος ηὔχετο μυστικῶς ὅπως ὁ Θεὸς εὐλογήσῃ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν τοῦ ἀδόλου λευίτου καὶ συνασκητοῦ του. Ἡ ταπεινή του διαγωγὴ καὶ διάθεσις διὰ μίαν εἰλικρινῆ μαθητείαν εἰς τὰ ζείδωρα τῆς Ὀρθοδόξου ἀκριβείας νάματα, ἀσφαλῶς δὲν θὰ παρέμενε ἄνευ ἀνταποκρίσεως· τὸ Κυριακὸν λόγιον «ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσετε ὑμῖν», ὁπωσδήποτε καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἁγίου Δικαίου θὰ εὕρισκε πλήρη τὴν ἐφαρμογήν του...

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ παπα-Ἀλεξίου ὁ Γέρων Θεόδουλος διέβλεπε μυριάδας παρομοίων ψυχῶν, —κληρικῶν καὶ λαϊκῶν—, αἱ ὁποῖοι ἐλλείψει ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς Ἱστορίας καὶ ἱκανοῦ ψυχικοῦ σθένους διὰ μίαν ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν τῶν, κατὰ βάθος, ὀρθοδόξων προθέσεών των, παρέμενον εἰσέτι ταπεινοὶ **ὑποτακτικοὶ** μιᾶς νόθου καὶ ἐφαμάρτου «ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας...»

Ἦτο βέβαιος ὅτι τοῦτο δὲν θὰ διετηρεῖτο ἐπὶ πολύ... Ἀργὰ ἢ γρήγορα ἡ ἀλήθεια λόγῳ τῆς ἁπλῆς καὶ ἀδόλου καρδίας των θὰ τοὺς ᾐχμαλώτιζε εἰς τὰ σωτήρια δίκτυά της...

Ὁ παπα-Θεόδουλος καὶ ἡ συντροφιά του, ὁ κάθε παπα-Θεόδουλος, θὰ ἔπαιζε εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τὸν ρόλον τοῦ ψαρᾶ. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ συμβῇ διαφορετικῶς; Ὁ Θεὸς πάντοτε μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, θὰ ἐκυριάρχει «τῆς μερίδος τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων» (Κολ. ά, 12), τῆς μικρᾶς μὲν πλὴν ἀμιγοῦς καὶ ἐκλεκτῆς, τῆς ταπεινῆς ἴσως καὶ ἀσήμου κατὰ τὰ κοσμικὰ κριτήρια, παρὰ ταῦτα ὅμως λίαν τιμίας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, οἱ ὁποῖοι ἐτάζουν καρδίας καὶ νεφροὺς παντὸς υἱοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ πλάνη θὰ κατεῖχε ἕως τέλους μόνον τοὺς ἑκου-

σίως ἐκλέξαντας τὸν ἑαυτῆς κλῆρον· οἱ λοιποί, οἱ ἀείποτε εὐάριθμοι, ἕως ἐσχάτης τοῦ κόσμου στιγμῆς θὰ μετεῖχον διὰ τῆς ἑαυτῶν πίστεως καὶ ὁμολογίας **ὁλοκλήρου** τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως χάριτος καὶ Ἀληθείας.

Αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι «εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι αὐτοὺς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί... τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπ' οὐρανόν,... ἐκτρεπόμενοι τὰς βεβήλους καινοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως...» θὰ ἐσυνέχιζον τὴν ὕπαρξιν τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας «μέχρις ἐσχάτων αἰώνων», πρὸς δόξαν τοῦ μοναδικοῦ Ἱδρυτοῦ Της, ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, Ὅστις σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι θὰ ὑμνῆται ἀεὶ καὶ δοξάζηται ἐν τῇ μοναδικῇ Κιβωτῷ τῆς σωτηρίας, τὴν φιλτάτην ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΝ.

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ
ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ παροῦσα ἐπανέκδοσις θά ἦτο ἐλλειπής ἐάν δέν ἀνεφέρετο, ἔστω καί περιληπτικῶς, στήν δρᾶσιν τῶν διαδόχων τοῦ Ἀθηναγόρου, τῶν πατριαρχῶν Δημητρίου καί Βαρθολομαίου. Δυστυχῶς ἀμφότεροι ἠκολούθησαν πιστῶς τά ἴχνη του! Οὐδέποτε ἡ Ὀρθοδοξία ἐταπεινώθη τοσοῦτον ὅσον ἐπί τῶν ἡμερῶν τῶν ἀνωτέρω τριῶν πατριαρχῶν. Καί τοῦτο διότι, ἐνῷ ἐκήρυττον μετά πάσης ἐλευθερίας τά αἱρετικά των φρονήματα, οἱ λοιποί ἐπίσκοποι καί τό ἱερατεῖον ὅλων τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τούς ἠκολούθουν ὥσπερ «ἄφωνον ἀρνίον εἰς σφαγήν ἀπαγόμενον...»(*)

Εἶναι βέβαιον ὅτι δέν θά φθάναμε σ᾽ αὐτό τό σημεῖον, ἐάν ἐξ ὑπαρχῆς, τό 1924, εἶχε γίνει ἡ δέουσα ἀντίδρασις καί ἐματαιοῦτο ἡ ἐφαρμογή τῆς ἡμερολογιακῆς καινοτομίας πού δίχασε λειτουργικά τήν Ὀρθοδοξίαν καί ἐγένετο ἡ κακή ἀπαρχή τῶν μετά ταῦτα δεινῶν. Γι᾽ αὐτό ὅσοι προσπαθοῦν μέχρι σήμερον νά δικαιολογήσουν τήν

---

* Φαεινήν ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν οἱ παλαιοημερολογῖται τῶν διαφόρων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρ. Διασπορᾶς, ἡ ὁποία διά τοῦ Μητροπολίτου της Φιλαρέτου πολλάκις διεμαρτυρήθη ἐντόνως γιά τήν ἐπιτελουμένην προδοσίαν (1966-83). Τά ἀνωτέρω κείμενα ἐξεδόθησαν ὑπό Καλλινίκου Ἱερομονάχου, Ἁγιορείτου, ὑπό τόν τίτλον: **Ὀρθόδοξος Μαρτυρία,** Ἀθῆναι 1985, σσ. 81.

πρᾶξιν αὐτήν ἀποδεικνύουν ὅτι δέν ἔχουν γνωρίσει καί συνεπῶς οὔτε ἀγαπήσει τάς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδοξίας. Μεταξύ αὐτῶν πρῶτος καί καλλίτερος ὁ ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ὁ ὁποῖος μέ σχετική μελέτη του ἀπό τό 1982 προσπαθεῖ ἀπεγνωσμένως νά ἀμνηστεύση τάς ἐγκληματικάς κατά τῆς Ὀρθοδοξίας ἐνεργείας τοῦ συναδέλφου του Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου καί νά καταδικάση συγχρόνως τήν ἡρωικήν ἀντίδρασιν τοῦ πιστοῦ λαοῦ!

Ἡ ἀντορθόδοξος πολιτική του συνεχίζεται ἀμείωτος μέχρι σήμερον, ἔχουσα συνεργάτιν πιστόν τήν ἄφωνον, δειλήν καί συμπροδίδουσα Ἱεραρχίαν... Ἀποκορύφωμα τῆς **οὐνιτικῆς** του πολιτικῆς ἡ συνάντησίς του μετά τοῦ αἱρετικοῦ πάπα στήν Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν καί Πνύκα (4.5.'01), ὅπου τόν ἀνεγνώρισε ὡς ἁγιώτατον καί κανονικόν «ἐπίσκοπον» Ρώμης! Ὡς δέ σαφῶς καί λίαν τεκμηριωμένως ἀπέδειξε μέ ἄρθρα του ὁ καθηγητής καί πρωτοπρεσβύτερος π. Θεόδωρος Ζήσης, λόγοι καί πράξεις του ἀρχιεπισκόπου ἔχουν ὡς θεμέλιον τήν πίστιν του ὅτι ὁ παπισμός εἶναι ἐκκλησία καί ὅτι καί οἱ ἄπιστοι ἀποτελοῦν σῶμα Χριστοῦ. Ναί καί οἱ ἄπιστοι, πολλῷ μᾶλλον οἱ αἱρετικοί, κατά τόν κ. Χριστόδουλον «ἀνήκουν στό σῶμα Χριστοῦ»! (Βλ. Ὀρθ. Τύπ. τῆς 2 και 9 Νοε. 2001). Δυστυχῶς, ὡς διαπιστοῦται καθημερινῶς, τά πάντα στήν Ἑλλαδική Ἐκκλησία ἀκολουθοῦν τό συγκριτιστικό πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. (**)

Ἀσφαλῶς ὑπό τοιαύτας προϋποθέσεις καί ἡ ἕνωσις

** Ὁ ἐπιθυμῶν νά γνωρίση τήν διάβρωσιν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διά μέσου τοῦ Π.Σ.Ε. ἄς μελετήση τήν λίαν ἐνδιαφέρουσα σειράν: «Συμβολή στήν ἀντιοικουμενική θεολογία» τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Κυπριανοῦ. Στά ἕξη τεύχη τῆς σειρᾶς (1997-2000) θά γνωρίση τήν δρᾶσιν τοῦ διαθρησκειακοῦ συγκρητισμοῦ πού προωθεῖ τό Π.Σ.Ε. καί ἀσπάζεται «γηθοσύνως» τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον μετά τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν!

μεταξύ Φαναρίου καί Ρώμης, ἐάν γίνη ἐπισήμως, ἡ ἀντίδρασις τῶν ὀρθοδόξων θά εἶναι σπασμωδική καί ἄκαρπος, διότι ἡ μέχρι τοῦδε διαγωγή τους ἀκριβῶς αὐτήν τήν πτῶσιν προητοίμαζε καί ἐκαλλιέργει...

Καί ἀπό μέν τούς θεολόγους καί ἱεράρχας ὁ λαός δέν περιμένει πολλά πράγματα, ἀπό τόν μοναχισμόν ὅμως, «τά νεῦρα τῆς Ἐκκλησίας» κατά τούς πατέρας, ἀνέμενε μίαν καλλιτέραν στάσιν. Δυστυχῶς ἀκολουθεῖ τήν ὁδόν τῶν πρώτων... Μόνον 3-4 γυναικεῖαι ἀδελφότητες ἐκ τοῦ νέου ἡμερολογίου ἀπεκήρυξαν τήν Ἐκκλησίαν των καί προσεχώρησαν εἰς τήν τιμίαν παράταξιν τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ὀρθοδοξίας. Μοναχαί ἀδύναται καί πτωχαί, πρός καταισχύνην τῶν πλουσίων γυναικείων καί ἀνδρικῶν Μοναστηρίων, πού ἐφησυχάζουν σάν νά μή συμβαίνῃ τίποτα...

Οἱ ἱεροκήρυκες, ἐπίσης, ἔχουν καταργήσει τελείως τό ἀντιαιρετικόν κήρυγμα, μέ τήν δικαιολογίαν ὅτι ὁ λαός χρήζει μετανοίας, διότι παραπαίει ἐξ ἁμαρτιῶν καί ἀγνοίας. Οἱ ἅγιοι ὅμως πατέρες ἔχουν διαφορετικήν ἐν προκειμένῳ γνώμην.

«**Τοῦ καταγγέλειν ἅπασιν θεσμούς Εὐαγγελίων καί τοῦ διδάσκειν λογικῶς τάς προσταγάς τοῦ κτίστου, κατά πολύ λαμπρότερον, σεμνότερον καί κρεῖττον, τό περικλείεσθαι φρουραῖς ὑπέρ τῆς ἀληθείας καί τό δεσμοῖς προσομιλεῖν ὑπέρ αὐτῆς παντοίοις. Οὐκ ἔστιν ἰσχυρότερον οὐδέν τῆς εὐσεβείας· οὐδέν μακαριώτατον τό πάσχειν ὑπέρ ταύτης· τῷ συνδιώκεσθαι Χριστῷ καί συναντιλογεῖσθαι καί τούτῳ συγκακοπαθεῖν καί συνεξουδενεῖσθαι, πάντων οὐδέν, ὡς ἀληθῶς, οὐ μεῖζον, ἀλλ' οὐδ' ἴσον». (Μελέτιος ὁμολογητής).**

Καιρός ὅμως νά ἴδωμεν τίς ἀφιλόθεες καί κακόδοξες δραστηριότητες Δημητρίου καί Βαρθολομαίου, προκειμένου νά καταλήξωμε στό τί δέον νά πράξουν ὅσοι ἐπιθυμοῦν τήν σωτηρίαν τους.

Ἡ Πατριαρχεία τοῦ Δημητρίου

Ὅτι ὁ πατριάρχης Δημήτριος ἐξέκλινε τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καί ἀληθείας κακοδοξῶν καί λατινοφρονῶν δημοσίᾳ, θά ἤρκει νά τό ἀποδείξῃ καί μόνον ὁ ἐνθρονιστήριος αὐτοῦ λόγος. Εἰς αὐτόν, ἄνευ συστολῆς τινος ἤ διπλόης, καίτοι οἱ πάντες ἐγνώριζον τό φθοροποιόν καί κακόδοξον ἔργον τοῦ μασώνου καί οἰκουμενιστοῦ προκατόχου του Ἀθηναγόρου, ἐν τούτοις ἐδήλωσεν ἀνερυθριάστως πρός ἅπαντα τόν κόσμον τά κάτωθι: «**Καί διαδηλοῦμεν τήν πρόθεσιν ἡμῶν, ὅπως ἐν πιστότητι πρός τήν μέχρι τοῦδε γραμμήν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀκολουθήσωμεν τήν ἁγίαν καί μεγάλην γραμμήν τοῦ μεγάλου προκατόχου ἡμῶν, τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄**»! Καί μετ᾽ ὀλίγον, εὐκαιρίας δοθείσης: «**Τό ἔργον τό ὁποῖον μετά τόσης εἰλικρινείας καί ζήλου ἤρχισεν ὁ μακαρίας μνήμης μεγάλος προκάτοχος ἡμῶν Πατριάρχης Ἀθηναγόρας θά συνεχισθῇ μετά τῆς ἰδίας συνεπείας καί καθ᾽ ὅλον τό διάστημα πού ὁ Θεός θά ἐπιτρέψῃ νά εὑρισκώμεθα εἰς τήν διακονίαν ταύτην**»! (Ἐπίσκεψις, Νο 90, σ. 14) Ὑπάρχει ὅμως καί ἡ ἀξιοθρήνητος συνέχεια.

2. Δι᾽ εἰδικοῦ Διαγγέλματος ἐπί τῇ 25ετίᾳ τοῦ Π.Σ. Ἐκκλησιῶν ὁ κ. Δημήτριος ἐπαινεῖ τούς διευθύνοντας τοῦτο, εὐχόμενος «μακράν καί εὐλογημένην ἐφ᾽ ἑξῆς πορείαν»! Ἐν συνεχείᾳ ἐκφράζει τήν βαθεῖαν ἱκανοποίησίν του, ὡς καί τῆς περί αὐτόν Συνόδου, διά τάς ἐνεργείας τῶν προκατόχων των. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν ἰδιαιτέρως τονίζεται «**Ἡ ἐγκύκλιος πρός τάς ἁπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ**» τοῦ 1920. Κατ᾽

αὐτήν, ὡς γνωστόν, «ἐπιβάλλεται ἵνα ἀναζωπυρωθῇ καί ἐνισχυθῇ πρό παντός ἡ ἀγάπη μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν, μή λογιζομένας ἀλλήλας ὡς ξένας καί ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς συγγενεῖς καί οἰκείας ἐν Χριστῷ καί συγκληρονόμους καί συσσώμους τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ»! (Ἐπίσκεψις, Νο 90, σ. 14). Ἐρωτῶμεν τούς ὑπερασπιστάς Δημητρίου: Ἐάν πᾶς ὁ ἀποδεχόμενος καί μόνον τήν ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, καθίσταται αὐτόχρημα αἱρετικός, ὁ καί ἐπαινῶν αὐτήν, καί μάλιστα ἐκ τοῦ βήματος τοῦ Οἰκ. Θρόνου, πῶς δέον νά χαρακτηρισθῇ;

3. Μνημονεύει τοῦ πάπα ἐν τοῖς διπτύχοις, ἐξακολουθῶν τό ἀνόσιον ἔργον τοῦ προκατόχου του. (Ὀρθ. Τύπος, 1.12'69, ἄρθρον τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου τῆς Ρ. Διασπορᾶς).

4. Ἀνεγνώρισε τόν παπισμόν ὡς Ἐκκλησίαν, ὄργανον δηλ. σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ὡς τυγχάνει καί ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. (Ἐπίσκεψις, Νο 90, σ. 18).

5. Διό καί δέχεται τόν πάπαν ὡς «σεβάσμιον ἀδελφόν» καί «πρῶτον ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ» ἐφ' ὅσον τυγχάνει κατά τούς ἰδίους του λόγους: **«ὁμότροπος καί ὁμόζηλος τῶν πρωτοκορυφαίων Πέτρου καί Παύλου»!** (Ἐπίσκεψις, 15.12.'77, σ. 3 καί 4 καί Νο 139, 159, 161, 214 ἔνθα τονίζονται αἱ αὐταί κακόδοξοι θέσεις).

6. Συνεχάρη ἐγκαρδίως τόν οἰκουμενιστήν Μητροπολίτην Θυατείρων Ἀθηναγόραν, διά τήν συγγραφήν τοῦ ἔργου του «**Ὁμολογία Θυατείρων**», εἰς τήν ὁποίαν περιέχονται μεταξύ τῶν ἄλλων καί αἱ κάτωθι βλασφημίαι: «Οἱ χριστιανοί πιστεύουν ὅτι ἀληθινή χειροτονία καί Ἱερωσύνη ἔχουν καί μεταδίδουν, οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι, οἱ Κοπτοαρμένιοι καί Αἰθίοπες ἐπίσκοποι, οἱ Ἀγγλικανοί ἐπίσκοποι... Δι' αὐτό καί τά μυστήρια τῶν Ἀγγλικανῶν εἶναι μυστήρια τῆς Μιᾶς,

῾Αγίας, Καθολικῆς καί ᾿Αποστολικῆς ᾿Εκκλησίας, ὡς εἶναι καί τά μυστήρια τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν»!! Καί ἵνα παραλείψωμεν ἄλλας κακοδοξίας του, ἀναφέρομεν τό μασονικόν σύνθημά του: «Δι᾿ αὐτό ἡ ἰδέα ὅτι ἡ μασονία εἶναι θρησκεία εἶναι λανθασμένη»! Παρομοίαν πως στάσιν ἀπέναντι τῆς Μασονίας ἐτήρησε καί ὁ ἐπαινέτης του κ. Δημήτριος, ἀποφυγών νά καταδικάσῃ τήν Μασονίαν καί νά ἀποσείσῃ τήν κατ᾿ αὐτοῦ δημοσίαν κατηγορίαν ἐπί μασονισμῷ. (Μητρ. Θυατείρων, ᾿Αθηναγόρου Κοκκινάκη, «῾Η ῾Ομολογία Θυατείρων», Λονδῖνον 1975, σ. 203, 273, 283).

7. Παρουσίᾳ του, ἐπί τῇ ἐπισκέψει τοῦ πάπα εἰς τό Πατριαρχεῖον, ἐψάλη ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ φήμη τοῦ αἱρετικοῦ ποντίφηκος. ᾿Εν συνεχείᾳ ἐτελέσθη ἑνωτική Λειτουργία, χοροστατοῦντος τοῦ Δημητρίου καί παρισταμένου τοῦ πάπα καί τῶν σύν αὐτῷ. Κατ᾿ αὐτήν ὁ πάπας ἀπήγγειλε τό Πάτερ ἡμῶν, καί ἐν τῷ «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους» οἱ δύο προκαθήμενοι ἀλληλοασπάσθησαν! (᾿Επίσκεψις, 1.12.᾿79, σ. 4, 12, 18).

8. Τό 1982 ὑπεδέχθη τόν ἀρχηγόν τῶν ᾿Αγγλικανῶν, ἐνῷ ἡ χορωδία τοῦ Πατριαρχείου ἔψαλλε τήν φήμην τοῦ αἱρετικοῦ προτεστάντου! (᾿Επίσκεψις 1.9.1982, σ. 2).

9. Δέχεται ὅτι «ὅλοι οἱ χριστιανοί οἱ πιστεύοντες εἰς τόν ᾿Ιησοῦν Χριστόν ὡς Υἱόν τοῦ Θεοῦ καί σωτῆρα τοῦ κόσμου εἴμεθα ἕν σῶμα...»· «κατ᾿ ἀπόλυτον οἰκονομίαν» ἕνας ᾿Ορθόδοξος μπορεῖ «νά μεταλάβῃ» σέ Ρωμαιοκαθολική ᾿Εκκλησία»· «῾Εκατέρα τῶν ᾿Εκκλησιῶν ἡμῶν (᾿Ορθοδόξου καί Παπικῆς) ἔχει παραλάβει καί τελεῖ τά αὐτά ἱερά μυστήρια»· «δέν ὑπάρχει μεταξύ μας (᾿Ορθοδόξων καί Παπικῶν) διαφορά εἰς τό θέμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς. **᾿Αναγνωρίζομεν τόν Πάπαν ὡς διάδοχον τῶν ᾿Αποστόλων, ὅπως ἡμεῖς εἴμεθα διάδοχος τῶν ᾿Αποστόλων»!** (Βλ. ᾿Επίσκεψις, ἀρ. 380/

15.6.1987· Καθημερινή, 6.8.1987 καί Μακεδονία, 7.8.1987· Καθολική, 22.12.1987, σ. 5· Κ.Γ.Ο. Δεκ. '87, σ. 11).

10. Τῇ εὐλογίᾳ του συμπροσηυχήθη ἐν Ἀσσίζῃ (1986) ὡς ἐκπρόσωπός του ὁ Θυατείρων Μεθόδιος, μετά πάντων τῶν αἱρετικῶν ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν χριστιανικῶν ὁμολογιῶν καί θρησκειῶν, μέχρι καί αὐτῶν τῶν μάγων καί πυρολατρῶν τῆς Ἀμερικῆς! («Φωνή τῶν Πατέρων», περ. Β΄, ἀρ. 1, Νοέ. 1987)

11. Δέχεται τίς ἀντορθόδοξες δηλώσεις τοῦ Αὐστραλίας κ. Στυλιανοῦ, ὅτι «εἰς τάς ρωμαιοκαθολικάς ἀκολουθίας εἶναι παρών ὁ ἴδιος Κύριος Ἰησοῦς» καί ὅτι «τό πανσθενουργόν Πνεῦμα εἶναι τό τελειοῦν ὅλας τάς ἱερουργίας καί τά μυστήρια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀμφοτέρων, Ὀρθοδόξων καί Παπικῶν». (Βλ. «Καθολική», 23.6.1987).

12. Δέχεται ὅσα ἀσεβῆ διεκήρυξε καί μάλιστα στόν ἑσπερινό τῆς Ὀρθοδοξίας τοῦ 1988, καί ἐνώπιον διαφόρων αἱρετικῶν, πολλῶν ἐπισήμων, ἀλλά καί ἐπισκόπων τοῦ Πατριαρχείου Κων/λεως ὁ μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης Ζηζιούλας, περί «ναρκισσευομένης Ὀρθοδοξίας» καί περί «διευρύνσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πέρα τῶν ὁρίων της»! (Βλ. «Ἐκκλησία» ἀρ. 7/1.5.1988).

13. Ἐπήνεσε δημοσίᾳ τήν οὐνιτική ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα **Καθολική** γιά τά 60 χρόνια ἀγρίου προσηλυτισμοῦ ὑπ' αὐτῆς τῶν Ὀρθοδόξων, πρᾶγμα πού ἔπραξε καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σεραφείμ! (Βλ. «Καθολική», 15.11.'88· 13.12.'88· 3.1.'89).

14. Συνελειτούργησε εἰς Ρώμην τόν Δεκέμβριον τοῦ 1987 μετά τοῦ πάπα Παύλου Β΄, ἀποδείξας πλέον φανερῶς καί μετά παρρησίας ὅτι θεωρεῖ τόν παπισμόν Ἐκκλησίαν, ἐν ἀντιθέσει πρός τούς ἁγίους Πατέρας πού τόν θεωροῦν ἀντιεκκλησίαν. (Βλ. «Καθολική», 22.12.'87).

15. Κατά τήν πρόσφατον ἐπίσκεψίν του εἰς Ἀμερι-

κήν (Ἰουλ. '89) «συμπροσηυχήθη» «μέ γυναῖκας ἱερείας(!!!) Τζόαν Κάμπελ καί Πατρίτσια Μάκ Κλέργκ μέ πάνκς, καί προτεστάντας εἰς Η.Π.Α.» (Μεσημβρινή, 16 Ἰουλίου 1990).

Τό δέ τραγικόν εἶναι ὅτι μετά τήν διακωμώδησιν αὐτήν τῆς πίστεώς μας ἐπῆγε καί εἰς Ἅγιον Ὄρος διά νά «εὐλογήση» τούς πατέρας, οἱ ὁποῖοι, δυστυχῶς, τῶν προσεκύνησαν χωρίς καμμίαν διαμαρτυρίαν, (!) πλήν, ἐννοεῖται, τῶν ζηλωτῶν πατέρων τῆς Ἱ. Μονῆς Ἐσφιγμένου καί τῶν διαφόρων κελλίων τοῦ Ὄρους.

Αἱ ἀνωτέρω ἐνέργειαι τοῦ Πατριάρχου, ἐνῷ τόν καθιστοῦν καθαιρετέον καί ἀφωριστέον, δεσμοῦν συγχρόνως ἐν ποικίλῃ εὐθύνῃ, ἐπιτιμίῳ καί ἀκοινωνησίᾳ καί τούς ἁπανταχοῦ συμμάχους, ἐπαινέτας καί κοινωνούς του, ὡς καί τούς ἐν σιγῇ θεατάς τῆς πρός Ρώμην τε καί Γενεύην πορείας του, ἐξ ὧν ἡ Ἑλλαδική Ἱεραρχία κατέχει ἐπίζηλον θέσιν...

Πατριαρχεία Βαρθολομαίου

Ἀλλά μήπως ὁ πατριάρχης Βαρθολομαῖος (Ὀκτ. 1991) ὑπῆρξε καλύτερος τοῦ Δημητρίου; Ὄχι μόνον ἠκολούθησε καί ἐπεσφράγισεν ὅ,τι ἐκεῖνος ἀντικανονικόν καί παράνομον διέπραξεν, ὅπως εἶναι καί ἡ ἀναγνώρισις τῶν αἱρετικῶν Μονοφυσιτῶν (Σαμπεζύ 1990), ἀλλά καί τό 1993 μέ τήν εὐλογίαν του ὑπεγράφη εἰς τόν Λίβανον ἡ ἕνωσις τῶν Ὀρθοδόξων μετά τῶν αἱρετικῶν Οὐνιτῶν καί παπικῶν, ὥστε νά θεωροῦνται τοῦ λοιποῦ «ἀδελφές Ἐκκλησίες»!! Καί εἰς ἀπόδειξιν τούτου τό 1995, συλλειτουργεῖ στό Βατικανόν μέ τόν πάπαν Βοϊτύλαν, ὑπογράψας ἐν συνεχείᾳ κοινήν δή-

λωσιν ὅτι «**ἔχουν ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι των, ἱερωσύνην, μυστήρια καί εἶναι ἀδελφαί ἐκκλησίαι**»!!!

Ἔτσι ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἐντέλλεται διά τῆς Ζ´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου νά λέγουν οἱ Χριστιανοί «ὅλοις τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα», ὁ κ. Βαρθολομαῖος πράττει ἀκριβῶς τό ἀντίθετον, ἀναγνωρίζων αὐτούς ὡς μέλη τίμια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ!

Τέλος στήν θρονική ἑορτή τοῦ Φαναρίου (30.11.98), προσφωνῶν τήν παπικήν ἀντιπροσωπείαν, ἐτόνισε τήν ἀνάγκην πλήρους ἑνώσεως μετά τῆς Ρώμης. Ἀναζητῶν ἐν συνεχείᾳ τούς ὑπαιτίους τοῦ σχίσματος θεωρεῖ συνυπευθύνους γι' αὐτό παπικούς καί ὀρθοδόξους, τονίζοντας ὅτι «ἡ μετάνοια ἡμῶν διά τό παρελθόν εἶναι ἀπαραίτητος» προσέθεσε δέ καί κάτι πού οὐδέποτε ἐτόλμησαν νά προφέρουν ὀρθόδοξα χείλη καί μάλιστα ἀρχιερατικά! «**Οἱ κληροδοτήσαντες εἰς ἡμᾶς τήν διάσπασιν προπάτορες ἡμῶν, ὑπῆρξαν ἀτυχῆ θύματα τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως καί εὑρίσκονται ἤδη εἰς χεῖρας τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ**»!!! (Ἐκκλ. Ἀλήθεια, 16.12.'98).

Συνεπῶς κατ' αὐτόν ὅλοι οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἀπό τήν ἐποχήν τοῦ τελικοῦ σχίσματος (1054) μέχρι σήμερα, οἱ ἀγωνισθέντες διά τήν παραμονήν τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τήν ἀλήθειαν καί ἀρνηθέντες τήν ὑποταγήν της εἰς τήν παπικήν αἵρεσιν ὑπῆρξαν θύματα τοῦ Διαβόλου! Ποῖος ὀρθόδοξος θ' ἀνεχθῆ νά βλασφημοῦνται κατ' αὐτόν τόν κυνικόν τρόπον οἱ ἅγιοι Πατέρες του; Πῶς εἶναι δυνατόν νά παραμένη στόν οἰκουμενικόν Θρόνον ἕνας τέτοιος ἱεράρχης καί νά τιμᾶται μάλιστα ἰδιαζόντως ὑπό τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου; Νά μνημονεύεται δέ ἀπό ὁλόκληρον τήν Ἑλλαδικήν ἱεραρχίαν καί τό Ἅγιον Ὄρος ὡς «**ὀρθοτομῶν τόν λόγον τῆς ἀληθείας**»; Καί ὕστερα διαμαρτυρόμεθα διατί θερίζουν τήν νεολαία τά ναρκωτικά καί τό sex. Ὅταν βλέπουν τήν ὑποκρισίαν καί τήν

κακοδοξίαν τῶν ποιμένων τους, ποιός θά τολμήση νά τούς μιλήση γιά ἰδανικά καί ἠθικές ἀξίες τῆς Ὀρθοδοξίας;

Συνεπῶς γιά τούς ἑνωτικούς Φαναριῶτες καί τούς ποικίλους δορυφόρους τους ὅλες οἱ αἱρέσεις ὁδηγοῦν στόν Χριστόν! Καί αὐτό διότι «οἱ ἑνωτικοί εἶναι συγκρητισταί. Δέν τούς ἐνδιαφέρει ἡ συγχώνευσις, ἀλλά ἡ συνύπαρξις. «Ὅλοι στό Θεό πηγαίνουμε, ὁ καθένας ἀπό τό δικό του δρόμο». Αὐτό τό μασονικό μοτίβο εἶναι ἡ πεμπτουσία τοῦ συγκρητισμοῦ... Γιά τούς ἀνθρώπους πού θά ποτισθοῦν μέ τό δηλητήριο τοῦ συγκρητισμοῦ ὁ Χριστός εἶναι ἕνας μεγάλος μύστης, ἕνας μεγάλος φιλόσοφος... Εἶναι ἕνας δρόμος, ὄχι ὅμως Ο ΔΡΟΜΟΣ. Εἶναι μιά ἀλήθεια, ὄχι ὅμως Η ΑΛΗΘΕΙΑ...».

«Ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ἕνας δρόμος, δέν εἶναι ὅμως ὁ δρόμος. Ὑπάρχουν ἄλλοι δρόμοι ἐξ ἴσου καλοί. Δέν πρόκειται νά γίνῃ συγχώνευση. Ὁ καθένας ἄς κρατήση τόν δρόμο του. Φθάνει νά μήν εἶναι φανατικός, νά μή νομίζη πώς μόνο ἡ Ὀρθοδοξία ὑπάρχει στόν κόσμο καί τίποτε ἄλλο. Νά μή νομίζη πώς μόνο οἱ Ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι εἶναι Ἐπίσκοποι καί οἱ αἱρετικοί δέν εἶναι τίποτε. Νά μή νομίζη πώς μόνο ἐν Χριστῷ γνωρίζει κανείς τόν Θεό καί ὅτι τόσα ἑκατομμύρια Ἑβραῖοι, Μωαμεθανοί, Βουδδισταί κλπ. εἶναι μακρυά ἀπό τόν Θεόν.

«Αὐτή εἶναι ἡ αἵρεση μέ τήν ὁποίαν παλεύουν οἱ πιστοί Ὀρθόδοξοι σήμερον καί ὄχι γιά κάποιαν ἕνωσι μέ τόν πάπα πού ἀκόμη φαινομενικῶς δέν ἔγινε πλήρως. Εἶναι ἡ ἄρνησις τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας του. Ἡ αἵρεσις αὐτή ἔχει διαποτίσει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρο τόν ἑλληνικό χῶρο, ἔγινε πιά τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καί βίωμα τῶν Ρωμιῶν. Καί ὅμως ἐν γνώσει τῆς καταστάσεως νανουρίζουν οἱ δάσκαλοι αὐτοί τά πνευματικά τους παιδιά μέ τό: «Ἄν ὁ πατριάρχης προ-

χωρήση ἀκόμη, ἄν προβῇ εἰς "ἑνώσεις", τότε θά ἴδῃς...».
»'Αλλά «ἑνώσεις» τέτοιες δέν πρόκειται ποτέ νά γίνουν καί οἱ ἀφελεῖς μαθηταί τους δέν πρόκειται ποτέ νά ἰδοῦν...» ('Α. Καλομοίρου, Τό σύγκριμα, σελ. 23-5, Θεσσαλονίκη, 1976).

Ἄλλο ἐπίσης σύνθημα πού πιπιλίζουν οἱ νεοημερολογῖται κληρικοί πρός τούς πιστούς των, προκειμένου νά μή φύγουν ἀπό κοντά τους, εἶναι τό γνωστόν: «Ἄνευ ἐπισκόπου Ἐκκλησία οὐ καλεῖται». Βεβαίως δέν καλεῖται, ὅταν ὁ ἐπίσκοπος ὀρθοδοξῇ, ὅταν ὅμως κακοδοξῇ, τότε ὁ Μ. Ἀθανάσιος προτρέπει τούς πιστούς νά φεύγουν μακράν του! «**Ἐάν ὁ ἐπίσκοπος ἤ ὁ πρεσβύτερος οἱ ὄντες ὀφθαλμοί τῆς Ἐκκλησίας, κακῶς ἀναστρέφωνται καί σκανδαλίζωσι τόν λαόν, χρή αὐτούς ἐκβάλλεσθαι. Συμφέρον γάρ ἄνευ αὐτῶν συναθροίζεσθαι εἰς εὐκτήριον οἶκον ἤ μετ' αὐτῶν ἐμβληθῆναι, ὡς μετά Ἄννα καί Καϊάφα, εἰς τήν γέεννα τοῦ πυρός**»! (ΒΕΠΕΣ: 33, 199). Ἐπειδή ὅμως τό θέμα εἶναι σοβαρόν παραθέτομεν ἕνα σχετικόν σχόλιον ὀρθοδόξου περιοδικοῦ, πού βάζει πολύ ὡραῖα τά πράγματα στή θέσι τους.

«Γιατί ὅμως αἰσθάνονται οἱ Χριστιανοί τόσο πολύ ἔντονα τήν ἀνάγκη νά καταφύγουν ὁπωσδήποτε σέ μιά διοικητικά ὀργανωμένη Ἐκκλησία; Αὐτό γίνεται γιατί ἡ Ἱστορία ἔχει μεγάλη δύναμη στήν ψυχή μας. Ἐπειδή τήν Ἐκκλησία μέσα στούς αἰῶνες τήν γνωρίσαμε ὀργανωμένη σέ Πατριαρχεῖα καί σέ Συνόδους, τήν ταυτίσαμε μέ τήν ὀργάνωσή της αὐτήν, ξεχνώντας ὅτι, κατά τήν διάρκειαν τῶν αἱρέσεων, ἡ ὀργάνωση αὐτή χανόταν γιά τούς Ὀρθοδόξους καί γινόταν τό ὅπλο τῆς κακοδοξίας ἐναντίον τους. Ὅμως, στούς ἀποκαλυπτικούς καιρούς πού ζοῦμε, ἔχουμε ἀφήσει πιά πίσω τήν Ἱστορία καί μπήκαμε στήν Ἐσχατολογία. Ἡ πνευματική μας ἐπιβίωση ἐξαρτᾶται ἀπό τήν συνει-

δητοποίηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Ἔπεσαν πιά ὅλα τά ἱστορικά μας ἀντερείσματα. Ἡ ἀποστασία ἄλλαξε τούς ποιμένας σέ λύκους καί ἡ ὀργανωμένη Ἐκκλησία πού ξέραμε εἶναι πιά σήμερα ἀγέλη λύκων καί θάνατος προβάτων. Ὁ διάβολος εἶναι πιά λυμένος. Γιά νά ἐπιβιώσουμε πρέπει νά δοῦμε τήν Ἐκκλησία στή μυστική καί μυστηριακή της οὐσία, γυμνωμένη ἀπό τή διοικητική της ὀργάνωση πού γνωρίσαμε στήν Ἱστορία. Στήν ἀρένα οἱ μάρτυρες γυμνοί ἀντιμετώπιζαν τά θηρία. Γυμνή καί ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία τῶν ἐσχάτων καιρῶν θά παλέψει μαζί τους, χωρίς συνόδους, χωρίς Πατριαρχεῖα, χωρίς σύνδεσμο τῶν κατά τόπους μικρῶν Ἐκκλησιῶν ἄλλον ἀπό τόν Χριστόν καί τήν κοινωνία τους μέ τή θριαμβεύουσα Ἐκκλησία.

»Τό συνηθισμένο λοιπόν ἐρώτημα: «Καλά νά φύγουμε ἀπό τόν Οἰκουμενισμό, ἀλλά σέ ποιά Ἐκκλησία νά πᾶμε;» δέν ἔχει τή θέση του σήμερα. Γιατί δέν πρόκειται νά πᾶμε πουθενά, ἀλλά νά μείνουμε στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, στήν Ἐκκλησία τῶν Πατέρων· ν' ἀρνηθοῦμε τίς παραποιήσεις καί νά μείνουμε στήν ἀλήθεια πού ἀπό ἁπαλῶν ὀνύχων γνωρίσαμε, ἀλλά δυσκολευόμαστε πιά ν' ἀναγνωρίσουμε σ' αὐτό πού μᾶς λέγουν ὅτι εἶναι δῆθεν Ἐκκλησία. Αὐτή τήν ἄρνηση τοῦ ψεύδους καί τῶν παραποιήσεων θά τήν πραγματοποιήσουμε ἐκεῖ πού βρισκόμαστε, διακόπτοντας ἁπλά κάθε κοινωνία μαζί της. Καί τότε, ὅταν θά ἔχουμε κάνει τό πρῶτο βῆμα πού περιμένει ἀπό μᾶς ὁ Θεός, θά ἔλθει ὁ ἴδιος σέ συνάντησή μας, καί θ' ἀνοίξει τά μάτια μας, πού μέχρι τότε ὄνομα εἶχαν ὅτι βλέπουν, ἀλλά ἦταν ἀνίκανα νά δοῦν τόν ἀληθινό Χριστό. Καί ὅταν τόν δοῦμε θά τρέξουμε στόν πιό ἀκριβό μας φίλο, ὅπως ἔτρεξε ὁ Φίλιππος στόν Ναθαναήλ καί θά τόν καλέσουμε νά 'ρθῆ καί νά δεῖ

κι αὐτός, ὅσο κι ἄν ἀμφιβάλλει γιά τό καλό πού μπορεῖ νά ἔρθει ἀπό τή Ναζαρέτ. Ἔτσι σχηματίζεται τό «μικρό ποίμνιο», ἡ μικρή τοπική ἐκκλησία. Οἱ ἀληθινοί Ἰσραηλῖτες βρίσκουν ὁ ἕνας τόν ἄλλον καί ἔρχονται μαζί στόν Χριστό, λαϊκοί καί ἱερεῖς καί Ἐπίσκοποι.

»Αὐτή ἡ δραματική ἀλλά εὐλογημένη διαδικασία εἶναι ἤδη ἀπό δεκαετίες γνωστή στή Ρωσία. Ἡ λεγομένη «**Ἐκκλησία τῶν Κατακομβῶν**» δέν ἔχει καμιά ἐξωτερική ὁμοιότητα μέ τίς ὀργανωμένες Ἐκκλησίες πού ξέρουμε, καί μόνον μέ τίς Ἐκκλησίες τῆς ἐποχῆς τῶν μεγάλων διωγμῶν ὁμοιάζει. Ἡ κατάσταση πού ἐπικρατεῖ τώρα στή Ρωσία σιγά-σιγά θά γενικευθεῖ παντοῦ. Ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι ἐλάχιστοι, διάσπαρτοι στόν κόσμο, κρυμμένοι καί ἄγνωστοι στούς πολλούς. Ἱερεῖς μετρημένοι θά ἐκτελοῦν ἀποστολικές περιοδεῖες ἀπό πόλη σέ πόλη, ἀπό ἐνορία σέ ἐνορία, ἀπό χώρα σέ χώρα, ἀνακουφίζοντας τίς πνευματικές ἀνάγκες τῶν πιστῶν καί ἑνώνοντάς τους ὅλους, γνωστούς καί ἀγνώστους μεταξύ τους, μέ τούς ἄφθαρτους δεσμούς τοῦ ἀναστημένου Σώματος καί Αἵματος τοῦ Χριστοῦ...

Καί ἡ ἐποχή τοῦ Ἀντιχρίστου θά προχωρεῖ πρός τήν ἀποκορύφωσή της. Τό ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ ὅλο καί θά μικραίνει. Ὅμως ὅσο πιό δυνατός ὁ πόνος τῶν ἡμερῶν πού ἔρχονται, τόσο κοντύτερά μας θά εἶναι ὁ Κύριος, φθάνει νά μείνουμε πιστοί μέχρι τό τέλος. Τό πλοῖο πού μᾶς ἔφερε μέχρι ἐδῶ, ἡ συνοδική, διοικητική, ὀργανωμένη μορφή τῆς Ἐκκλησίας ἐξώκειλε στά ρηχά τῆς ἀποστασίας καί διαλύεται ἀπό τή βία τῶν κυμάτων...». (Περιοδικόν «οἱ Ρίζες», Δεκ. 1982, σ. 3-4).

Διά τήν κηρυττομένη, λοιπόν, καί μόνο αἵρεσιν τοῦ Συγκρητισμοῦ τό Φανάριον εἶναι ἄξιον πάσης ἀκοινωνησίας. Τό ὅτι κοινωνεῖ συγχρόνως καί τοῖς αἱρετικοῖς λατίνοις τοῦτο εἶναι ἄλλο κεφάλαιον, τό ὁποῖον ἐπαυξάνει καί δέν ἐλαττώνει τήν ἀνωτέρω ὑπο-

χρέωσιν τῶν πιστῶν.

Ἡ Ὀρθοδοξία τῆς σήμερον, περισσότερον ἀπό κάθε ἄλλην φοράν, ἔχει μεγάλην ἀνάγκην ὁμολογητῶν τῆς σῳζούσης ἀληθείας της. Καί τοιοῦτοι δύνανται νά γίνουν πάντες καί πρωτίστως οἱ μοναχοί καί μοναχαί, ἐάν ἀπαλλάξαντες τήν καρδίαν των ἀπό προκαταλήψεις καί συμφέροντα, καταστήσουν αὐτήν ἀνεπηρέαστον καί ὄντως ἐλευθέραν πρός ἐπιτέλεσιν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς ὁμολογίας. Τότε νά εἶναι ἀπολύτως βέβαιοι, ὅτι ἡ καρδία των θ' ἀκολουθήσῃ ἀβιάστως τό Κανονικόν καί ἀληθές, τά παραδείγματα ἤτοι τῶν φωστήρων τοῦ ἡγιασμένου παρελθόντος, πρός σωτηρίαν τῶν ἀθανάτων ψυχῶν των καί δόξαν τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος. Ἀμήν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

(Τά κυριώτερα τῶν βοηθημάτων τῆς παρούσης μελέτης, πλήν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ ἔργῳ)

Σπυρίδωνος Μήλια: «Πρακτικά Συνόδων», Τόμ. 2. Paris 1761-2.

Μεγάλου Βασιλείου: «Ἐπιστολαί». Ἔκδ. Monachorum Ordinis Sancti Benedicti. Τόμος 3ος, Α-Β. Ἐν Παρισίοις, 1889.

Θεοδώρου Στουδίτου: «Ἐπιστολαί». Ἑλληνική Πατρολογία Migne, Τόμος 99ος.

Σπυρίδωνος Μπιλάλη, Ἀρχιμ.: «Ὀρθοδοξία καί Παπισμός» Τόμοι 2, Ἀθῆναι 1969.

Ἰωάννου Καρμίρη: «Τά Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας». Τόμος Α΄, Ἀθῆναι, 1960.

Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου, Ἀρχιμ.: «Τό μνημόσυνον τοῦ Πατριάρχου Ἀθναγόρου», (ἐπιστολιμαία διατριβή). Πολυγραφ. Ἀθῆναι, 19 Ἰουνίου 1969, σελ. 25.

Βασιλείου Σακκᾶ, πρεσβυτέρου: «Ἀπάντησις εἰς τόν αἰδ. π. Ἐπιφάνιον Θεοδωρόπουλον». Ἑλβετία, 11-8-1969. Πολυγραφ., σελ. 39.

Θ. Μοναχοῦ Ἁγιορείτου: «Ἀπόκρισις εἰς μίαν Ἀπάντησιν». Ἀθῆναι 22-9-1969. Πολυγραφ. σελ. 50.

Ὑπό τῶν Ζηλωτῶν Ἁγιορειτῶν Μοναχῶν: «Ἀπάντησις» εἰς μίαν ἐπιστολιμαίαν διατριβήν. Ἀθῆναι 1969.

Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου. Ἀρχιμ.: «Τῷ ὁσιολ. Μοναχῷ π. Θεωδωρήτῳ Μαύρῳ... Ἅγιον Ὄρος». Ἀθῆναι 23-11-1969. Πολυγραφ. σ. 22.

Θεοδωρήτου Μοναχοῦ, Ἁγιορείτου: «Ἀπόκρισις Β΄ πρός τόν Ἀρχ. Ἐ. Θεοδωρόπουλον». Ἅγιον Ὄρος 1970. Πολυγραφ. σελ. 41.

Ἀλεξάνδρου Καλομοίρου, Δρ. Ἰατρικῆς: «Ἡ ἐπιστολιμαία Διατριβή», εἰς περιοδικόν: «Ἡ φωνή τῆς Ὀρθοδοξίας», ἀπό 1-3-1970 καί ἑξῆς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

1. **Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος, ὁ Ἱεράρχης, ὁ λόγιος, ὁ ἀσκητής.** Ἀθῆναι 1970, σσ. 238. Ἔκδ. β', Ἀθῆναι 1977.
2. **Διάλογοι τῆς ἐρήμου περί Οἰκουμενισμοῦ.** Ἀθῆναι 1971. σσ. 308.
3. **Ἡ Εὐχαριστιακή συμμετοχή ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.** Ἀθῆναι 1972, σσ. 278.
4. **Ἡμερολογιακά - Οἰκουμενικά.** Ἀθῆναι - Θεσσαλ. 1972-6, σσ. 308.
5. **Εὐχαριστιακά,** Ἀθῆναι-Θεσσαλ. 1974-4, σσ. 48.
6. **Ἀποκαλυπτήρια μιᾶς ἁγιομάχου Μοναχῆς,** Ἀθῆναι 1976, σσ. 104.
7. **Μοναχισμός καί αἵρεσις,** Ἀθῆναι 1977, σσ. 276.
8. **Ὀρθοδοξία καί αἵρεσις,** Ἀθῆναι 1982, σσ. 112.
9. **Ἀββακούμ ὁ ἀνυπόδητος,** Ἀθῆναι 1986[3], σσ. 76.
10. **Ἀπολογία ἑνός Ἁγιορείτου,** Ἀθῆναι 1986, σσ. 48.
11. **Τό Ἀντίδοτον,** Ἀθῆναι 1990, σσ. 220.
12. **Ὁ Ἀντίχριστος καί τό χάραγμά του.** Ἀθῆναι 1998, σσ. 96.
13. **Παλαιόν καί Νέον,** Ἀθῆναι 2000[2], σσ. 112.
14. **Ὅταν οἱ Φύλακες προδίδουν.** Ἀθῆναι 2001, σσ. 290.

Ἐπιμελεία :

1. Νεοφύτου Καυσοκαλυβίτου-Ἱεροδιακόνου, **Περί τῆς συχνῆς μεταλήψεως,** Ἀθῆναι, αχ., σσ. 232 Ἔκδ. β' 1992.
2. **Ὀρθόδοξος μαρτυρία,** Ἀθῆναι 1985, σσ. 84.
3. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, **Δήλωσις τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει ταραχῶν ἀληθείας,** Ἀθῆναι 1988, σσ. 126.
4. Νεοφύτου Μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἑβραίων, **Ἀνατροπή τῆς θρησκείας τῶν Ἑβραίων,** Ἀθῆναι 1980, σσ. 178.
5. Νεοφύτου Καυσοκαλυβίτου, **Ἐπιτομή Ἱερῶν Κανόνων,** Ἀθῆναι 2002, τόμ. Α' σσ. 250.

Κεντρική διάθεσις: Βιβλιοπωλεῖον ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ,
Λυκούργου 9, 10551 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 010 32.44.197

«Ἐάν ὁ ἐπίσκοπος ἤ ὁ πρεσβύτερος, οἱ ὄντες ὀφθαλμοί τῆς Ἐκκλησίας, κακῶς ἀναστρέφωνται καί σκανδαλίζωσι τόν λαό, ***χρή αὐτούς ἐκβάλλεσθαι.*** *Συμφέρον γάρ ἄνευ αὐτῶν συναθροίζεσθαι εἰς εὐκτήριον οἶκον, ἤ μετ᾽ αὐτῶν ἐμβληθῆναι, ὡς μετά Ἄννα καί Καϊάφα, εἰς τήν γέενναν τοῦ πυρός».* Μ. Ἀθανάσιος, ΒΕΠΕΣ, 33, 199.

* * *

Ὁ Σέρβος Κανονολόγος Ἐπίσκοπος Νικόδημος Μίλας γράφει: *«Ἐάν Ἐπίσκοπος ἤ Μητροπολίτης ἤ Πατριάρχης ἄρξηται νά διακηρύττῃ δημοσίᾳ ἐπ᾽ Ἐκκλησίας αἱρετικήν τινα διδαχήν ἀντικειμένην πρός τήν Ὀρθοδοξίαν, τότε οἱ ὑποτασσόμενοι αὐτῷ κέκτηνται δικαίωμα ἅμα καί χρέος νά ἀποτειχισθῶσι* ***πάραυτα*** *ἐκείνου..., διό οὐ μόνον εἰς οὐδεμίαν θέλουσιν ὑποβληθῆ κανονικήν ποινήν, ἀλλά θέλουσι καί ἐπαινεθῆ εἰσέτι, καθ᾽ ὅσον διά τούτου, δέν κατέκριναν καί δέν ἐπανεστάτησαν ἐναντίον τῶν νομίμων ἐπισκόπων, ἀλλ᾽ ἐναντίον* ***ψευδεπισκόπων καί ψευδοδιδασκάλων·*** *οὔτε καί ἐδημιούργησαν τοιουτοτρόπως σχίσμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ᾽ ἀντιθέτως* ***ἀπήλλαξαν*** *τήν Ἐκκλησίαν, ἐν ὅσῳ ἠδυνήθησαν μέτρῳ, τοῦ σχίσματος καί τῆς διαιρέσεως».* (Pravila Pravoslavve Czorve S Tumacenjima, II, Novi Sad, 189, 66, 290-1)

